BBS

dosszié

BBS múlt
Toldi
Mozi

GÉMES GYÖRGY EMLÉKEI

Gémes György a hatvanas évek végétől 1977-ig a Toldi Mozi legendás üzemvezetőjeként dolgozott. Lelkesedésének, bátorságának és hozzáértő menedzselésének köszönhetően abban az időben és abban a moziban találtak rá először – és hosszú ideig kizárólagos – otthonra a BBS filmjei. Gémesnek egyedülálló és múlhatatlan érdemei vannak a magyarországi művészmozik létrejöttének tekintetében is.

(a találkozásról) A Balázs Béla Stúdiónak soha nem volt mozija. A filmesekkel és mindenkivel a filmek körül, mert hát én is filmes vagyok, egy pár év alatt nagyon-nagyon jó barátságba kerültem, és arra gondoltam, hogy legyen egy vetítőhelyiségük a belváros közepén. Olyan helyiség, ahol sorozatokban mindent meg tudunk csinálni, és folyamatosan műsoron tartjuk azokat a dolgokat, amik értékállóak, érdekesek, izgalmasak. Ez 69–70-re tehető.

Akkor még igazándiból nem is ismertem a Balázs Béla Filmstúdiót, mert a nagy találkozás később jött. Teljesen ismertem viszont a Színház- és Filmművészeti Főiskola operatőr- és rendezői szakát, és ismertem azt is, hogy mi van a Televízióban. Ezek alapján gondoltam ki azt, ami soha nem jött össze, hogy ti. legyen egy terem, ahol műsoron tartjuk ezeket a filmeket, és egy adott napra meghívót adhassunk ki, hogy előre megtervezve, az alkotó jelenlétében és a meghívott közönségnek díszelőadást rendezzünk minden filmből. Főleg a betiltott filmekből. Meg azokból a filmekből, melyek nem voltak forgalmazhatóak. Ez a mozi volt, illetve lett volna a Toldi Mozi, bár a szakmát nem a Toldiban kezdtem, hanem a Tündében Újpesten, meg a Dunában, meg a Vörösmarty Kertmoziban.

A nagy barátságot és szerelmet, a találkozást, amikor elkezdtem a Balázs Béla Stúdió filmjeivel foglalkozni, Szabó István úr jelentette. Nekem csak Szabó István úr. Professzor. Összeállított nekem egy játékfilmnyi anyagot a rövidfilmjeiből. A *Te* című és más balázsbélás rövidfilmekből. Ez lett az *Álom a házról*, amit bemutattam. Premierben mutattam be, és csodálatosan szép volt. Zsúfolva volt a Toldi Mozi.

Utána történt, hogy a Kőszegi Filmfesztiválra vittem egy delegációt. Lementünk a vetítőbe Kőszegen, és megnéztem a *Nászutak*at és *a Fekete vonat*ot. Fekete-fehérben, természetesen. És ámultam és bámultam, hogy milyen tehetségesek ezek az emberek. Hazajöttem, és három napra rá összeállítottam egy teljes Balázs Béla Stúdió anyagot, mert csodálatosan szép volt, amit láttam. És akkor jött ugye, a Schiffer Pali meg a Szomjas Gyuri, mert nagyon megérdemelték. Rendeztem meghívókkal egy díszelőadást. Zsúfolva volt a mozi, fűszálat nem lehetett leejteni a Bajcsy-Zsilinszky úton. Akkora volt a siker.

Akkor terveztem meg azt a fajta dolgot, hogy kéne egy terem, ahol állandóan, folyamatosan ezt vetítem. Adott esetben meginvitálom az alkotókat egy új film bemutatójára. Ingyen, bérmentve, meghívóval. Utána pedig műsoron tartom folyamatosan, x időpontban, délelőtt, délután, este vagy éjjel. Ez volt a kezdet, és persze ezek az alkotók felnőttek lettek közben. De folyamatosan megtartottam a színház- és filmművészeti főiskolások, és a külön kasztot alkotó tévés fiatal filmesek bemutatóit is. Sajnos, akkor se volt pénz a bővítésre, akkor is kitaláltak minden francot – fegyelmiket, figyelmeztetőket meg mindent.

A 74-es Budapesti Művészeti Heteken a teljes Balázs Béla Stúdiót bemutattam, az összes filmjével és minden alkotójával együtt. Zsúfolt ház előtt. És bemutattam a Színház- és Filmművészeti Főiskola és a Fiatal Művészek Stúdiójának az összes filmjét. Akkor volt, hogy élt, igen, akkor élt a Toldi Mozi! Abban az egy termében élt.

Ugyanebben az évben felhozták Pécsről a Játékfilmszemlét. Ez volt az első alkalom – és a Toldi Moziban. A pincében kialakítottunk egy klubot, és ebben az évben tulajdonképpen taroltam. Azzal taroltam, hogy minden ott történt meg. Ott volt az összes alkotó. Minden.

1977-ig voltam a Toldi Moziban. Addig nem készült el a mai kisterem. A tervek teljesen készen voltak. Megvalósításra készen. Csak adott pillanatban azt mondták, ezt most nem finanszírozzuk. Valamint engem sem.

(a barátságról és az engedélyezésről) Az akkori Balázs Béla Stúdióval a viszonyom baráti kapcsolattá alakult, mert a mozi jó helyen volt, és valaki mindig bejött. Nyitott ajtó volt nálam. A Balázs Béla Stúdió akkor még a Gorkij fasorban volt, és volt egy kis beugró a mozi mellett, ahová mindenki bejött, lecsücsült hozzám a fotelba, és elmondta, hogy ezt és ezt most miért így, úgy, amúgy tiltották be. Mit vágtak ki belőle. Filmenként tudom, hogy mit vágtak

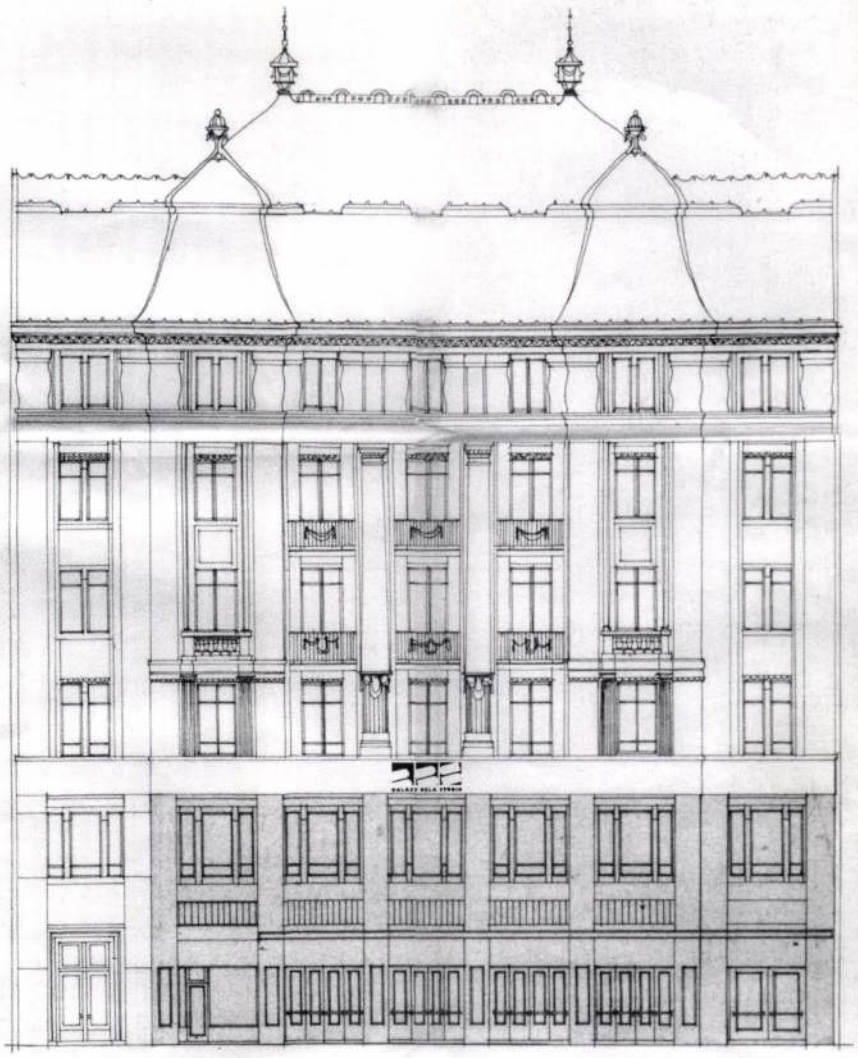

Erőss Tamás
Toldi Filmszínház átalakítása, 1972

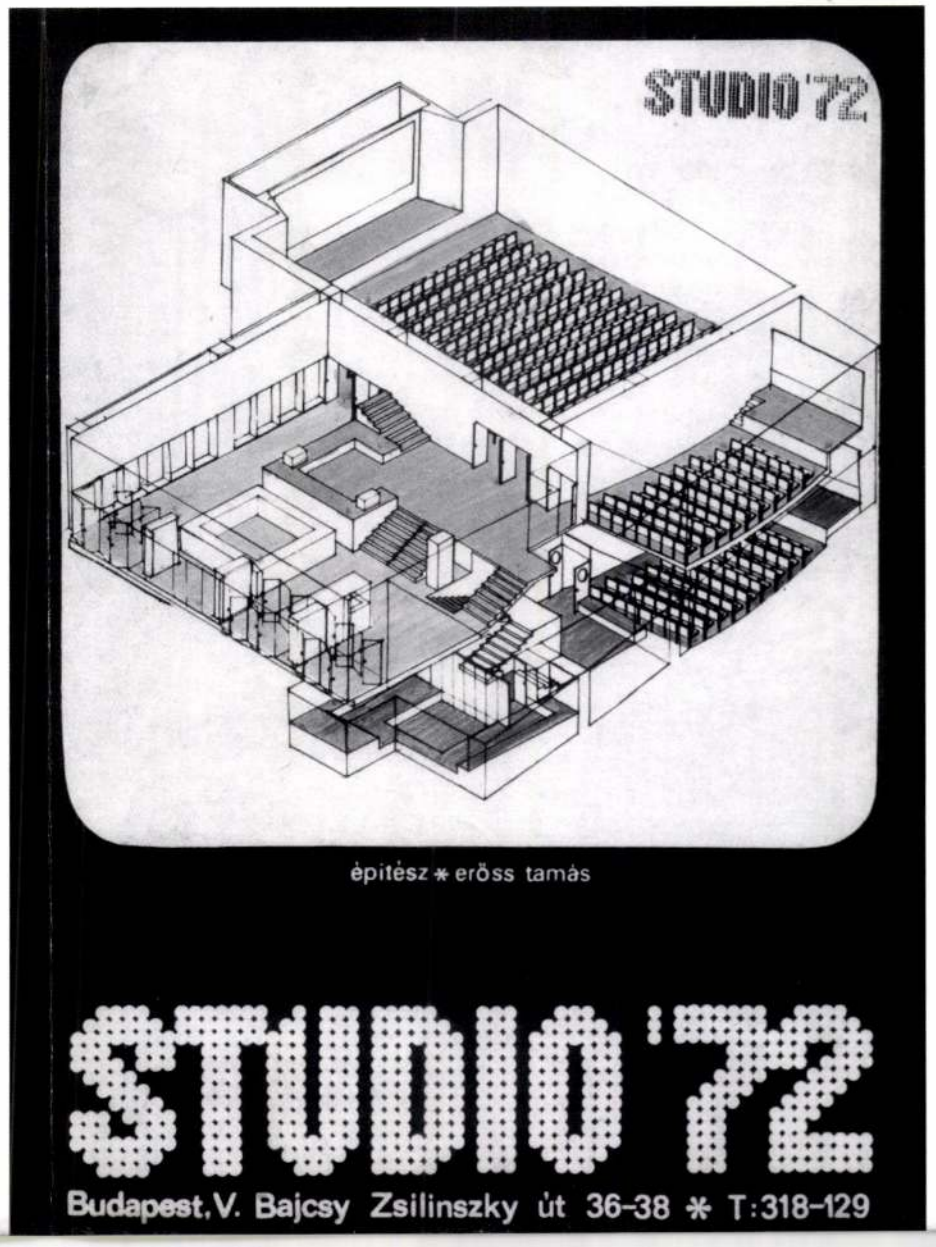

ki, mikor nem engedélyezték. Utána én is elmentem, és egy kicsit intéztem, hogy a kivágott változatot bemutathassam, csak a Toldi Moziban. Egyszeri vetítésen. Persze, ezt így nem tudtam kialakítani, mert ehhez kellett volna egy terem. Egy pluszterem.
A Toldi Moziban a Balázs Béla Stúdió premiervetítései voltak. Elmentem a Stúdió negyedévenként tartott értékelő vetítéseire, illetve meghívtak azokra. Én is megnéztem az új filmeket. Azután hirtelen nem engedték, hogy bemutassam, amit láttam. A Toldiban is negyedévenként tartottunk balázsbélás bemutatót, mert – mint már említettem – csak egy terem volt. Közben a stúdiómoziban filmváltások voltak, a stúdióhálózat kihasználtsága ragyogóvá vált. Éjjel-nappal tele volt a mozi. Minden egyes filmhez eseti engedélyeket kellett kérnem a Filmforgalmazási Igazgatóságtól, illetve mindenkitől. A főiskolás filmektől kezdve minden filmnél egyenként, egy vetítésre, és nagyon sok probléma volt! Egyenként el tudom mesélni, hogy mivel mik voltak, mik nem voltak, de az több órás anyag lenne.
(a háromtermes mozi tervéről) A háromtermes mozit Erőss Tamás úr tervezte, Szabó István úr filmszínésze, aki tervezőmérnök. Zseniálisan megcsinálta, de nem kaptunk rá pénzt, csak fegyelmiket kaptam. Azokat már kidobtam, mert nem érdekes, hogy kinek mikor nincs pénze, vagy mit szeretne megcsinálni. Tehát Szabó István úr bemutatta nekem Erőss Tamást, és ott kitaláltuk ezt a dolgot. A három terem koncepciója ott kezdődött volna, hogy egy art-kino hálózatnál rendkívül fontos dolog, hogy a legfrissebb filmeket bemutassam a nagyteremben, és legyen még két terem, ahol folyamatosan műsoron tudom tartani azokat a filmeket meg azokat az alkotókat, művészeket, akik fontosak. Ezért kellett volna még kettő. Rendkívül fontos lett volna számomra, hogy amíg az egyik – a nagy – teremben bemutatom a legújabb alkotásokat, tehát Fellinitől kezdve mindent, amit el tud az ember képzelni a művészfilmeken belül, addig a kisebb teremben folyamatosan műsoron tarthatom, amit balázsbélás meg más kortárs magyar alkotók csinálnak, és nekem is tetszik. Vagy

Ventilla István
Strand, 1963

Szabó István
Te, 1961

Kardos Ferenc
Miénk a világ, 1963

Szomjas György
Nászutak, 1970

Schiffer Pál
Fekete vonat, 1976

Dobai Péter
Archaikus torzó, 1971

ha nem is tetszik, de fontos, hogy látható legyen. Folyamatosan észlelhető kell, hogy legyen. Mindegy, hogy milyen címszó alatt. A harmadik kisteremben, a piciben pedig a főiskolások összes vizsgafilmjeit vetítettük volna. Az akkor tanuló főiskolásoknak nemcsak a diplomafilmjeit, hanem minden leforgatott filmjüket. Hogy folyamatosan bemutathassuk, mert ahhoz kell közönség, ahhoz kell taps, ahhoz kell önigazolás, minden. És ugyanígy a tévések műveit is. Ezért kellett három terem.
Ez egy kulturális központ lett volna. A filmes kulturális központ. Főleg azért, és olyan szempontokból, hogy a magyar alkotók információt és sikert kapjanak. Hogy látható legyen, amit alkotnak. Függetlenül attól, hogy utána mikor tiltják be, miért nem tiltják be a filmjeiket.
Arról van szó, hogy ha egy alkotó új filmet csinál, és én mutatom be, akkor egy hónappal előtte értesítem az embereket, hogy meghívom őket egy kis beszélgetésre. A film előtt. Nem a film után. A film előtt pedig bemutatom az előző filmjeit. A vetítés előtt személyesen bemutatom a meghívott illusztris vendégeknek, és a filmet utána reprízre tűzöm. A Toldi Moziban csináltam szavazóládát. Az iroda mellett állt, és a közönség 80 tagjának, beleértve az alkotót magát is, nagyon jól megszerkesztett, kis prospektusokkal kellett jeleznie, hogy mi volt a véleménye a filmről. És mindenről készült katalógus. Azt gondoltam, hogy a közönség elsősorban azért jön oda, mert az alkotókkal találkozik, és esetleg két képsor megfogja az embereket. És ha megfogja őket, akkor egész héten egy kisteremben vetítem.
(a multiplexről) Ez, amiről én gondolkozom, nem viszonyul a multiplexhez, mivel a multiplex mozik azért működőképesek, mert a termek 80-100 személyesek, és 12 terembe bemehetsz. Tehát nem is tudsz választani, hogy mire mennél be. Jó, mert 80 emberrel meg lehet tölteni egy mozit. És akkor az 100 % vagy esetleg 10 %. Nem erről szól a dolog, hanem arról, hogy alkotásokkal kell megtölteni a mozikat. Olyan jellegű dolgokkal, amelyeket az ember néha megkedvel. Amikor én megkedveltem a Szomjas Gyurit a *Nászutak*kal meg a Schiffer Palit a *Fekete vonat*tal vagy valamivel. Most ez így nagyon nehéz, hogy odamegy valaki, és 12 teremből választ valamit. Információt kéne kapni először arról, hogy mit kell megnézni. Egy meghívót is kéne kapni talán, hogyha akkor éppen nem megyek el, akkor tudom, hogy a jövő héten megtekintem.

GÉMES GYULA – GEMZA JÓZSEF

Gémes Gyula
Gémes János
Gémes Péter
Gemetner Simon
Gemiller, Andreas
Geminiano, Joannes Franciscus de Sancto
Geminianensis, Carolus
Gemits Antal
Gemka Antal
Gemma-Fristus, Regnier
Gemmel Ferenc báró
Gemmel József
Gemovai János
Gemriczky Irma
Gemsperger Beatrix
Gemza, Johannes (János
Gemziczky Irma
Gemza József

M. D. K.

GÉMES Gyula mérnök

A Vasas Képzőművész-kör tagja

Csillag István: Tantárgya szépség

Magyar Nemzet 1961. júl. 8. 5. l.

GÉMES JÁNOS

Antal István: Lukács Mari- és Gémes János képei :
Liget Galéria, = Uj Tükör, XXV. évf. 4.sz. 1988. 3.p.

19

87-5025 (O) KMNYV., K. — F. k.:

Gémes Péter, grafikus

1. rajz : repr.

Gémes Péter: Rajz, 1981

Mozgó Világ, Bp. 1983. repr.

8.

IX/9.

Csémy Péter

Novákhy Ákossal közösen grafikai kiállítása
nyílt a Münnich Ferenc kollégiumban.

Magyar Hírlap, 1970. V. 9. 8. l.

DOVIN

GÉMES PÉTER

KIÁLLÍTÁSA

SZEPTEMBER 9-TÔL NOVEMBER 9-IG

VERNISSAGE SZEPTEMBER 9-ÉN 18-21 ÓRÁIG

DOVIN GALÉRIA
1052 BUDAPEST, HARIS KÖZ 1.
TEL.:118-3524,118-3574

NYITVA: HÉTKÖZNAP 12-18 ÓRÁIG,
SZOMBATON 11-14 ÓRÁIG

1994

HOMMAGE À GÉMES PÉTER I.

1997. SZEPTEMBER 12 - SZEPTEMBER 30.

KIÁLLÍTÁS

Barabás Márton
Baranyai András
Dezső Andrea
El Kazovszkij
Fábián Noémi
Frankl Aljona
Gellér B. István
Jouaville, Guy
Kamienski, Zbigniew
Károlyi Zsigmond
Kemény György
Kőnig Frigyes
Lengyel András
Lovas Ilona
Lugosi Lugo László
Nováky Ákos
Reich Gábor
Romváry János
Schmal Károly
Sinkó István
Somlósi Lajos
Svetnik, Bernd
Szabics Ágnes
Széchy Beáta
Szirtes János
Szőnyei György
Türk Péter

MŰVEIBŐL

Gémes Péter

HOMMAGE À GÉMES PÉTER II.

1997. OKTÓBER 1 - NOVEMBER 4.

VÁLOGATÁS A MŰVÉSZ MUNKÁIBÓL
1988 - 1994

DOVIN GALÉRIA
1052 BUDAPEST, GALAMB U. 6.
TEL.: 118-3673, 118-3659
FAX: 118-3659
NYITVATARTÁS:
KEDDTŐL PÉNTEKIG 12-18 ÓRÁIG
SZOMBATON 11-14 ÓRÁIG

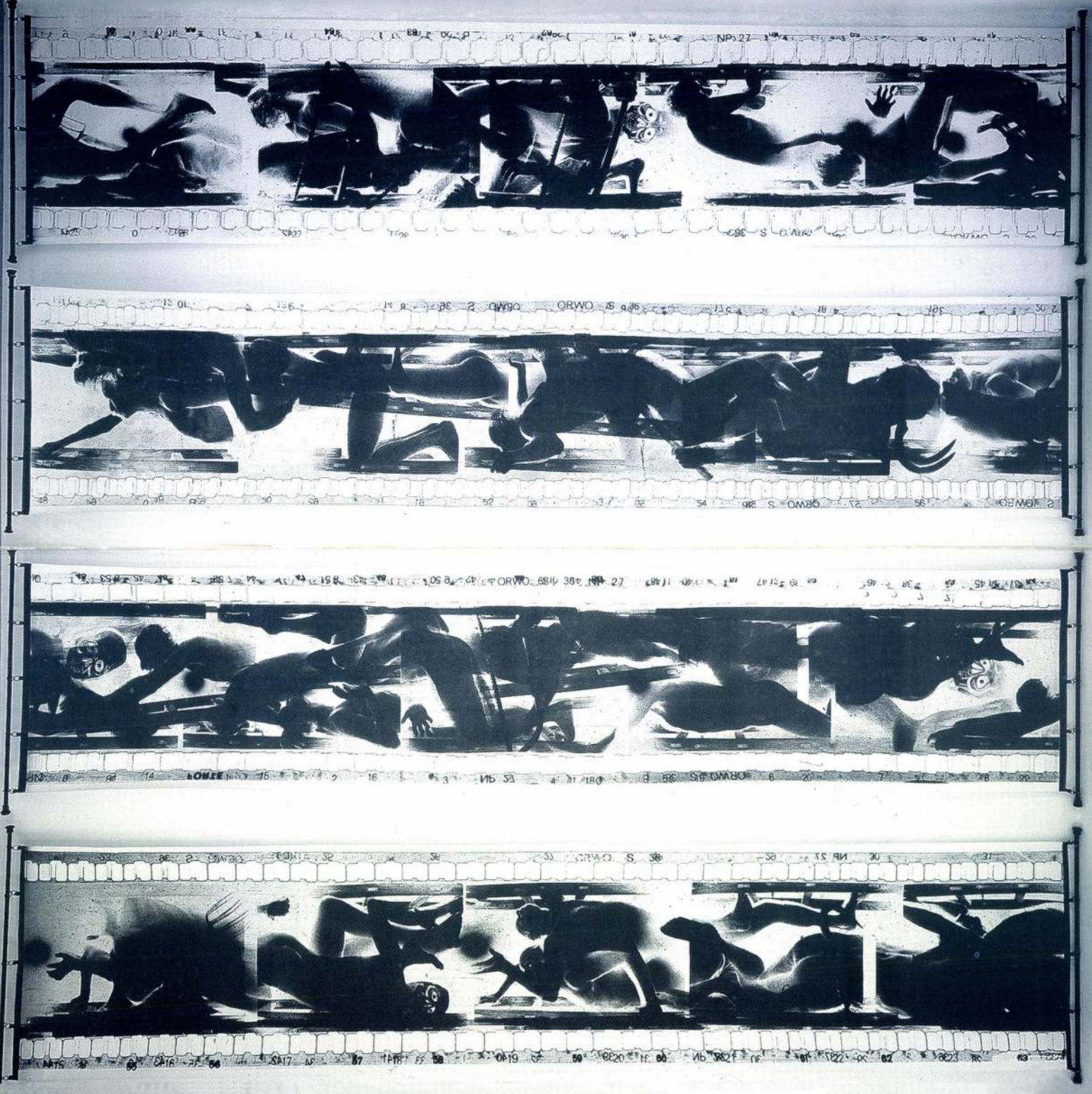

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM MÁTYÁS KIRÁLY MÚZEUMA ÉS A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

GÉMES PÉTER

ROMVÁRI JÁNOS

KIÁLLÍTÁSÁRA A VISEGRÁDI SALAMON TORONYBA
MEGNYITÓ: 1994. AUGUSZTUS 18-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 17–18.30 KÖZÖTT

MEGTEKINTHETŐ: 1994. SZEPTEMBER 30-IG, NYITVA NAPONTA 9–16.30-IG, HÉTFŐN ZÁRVA

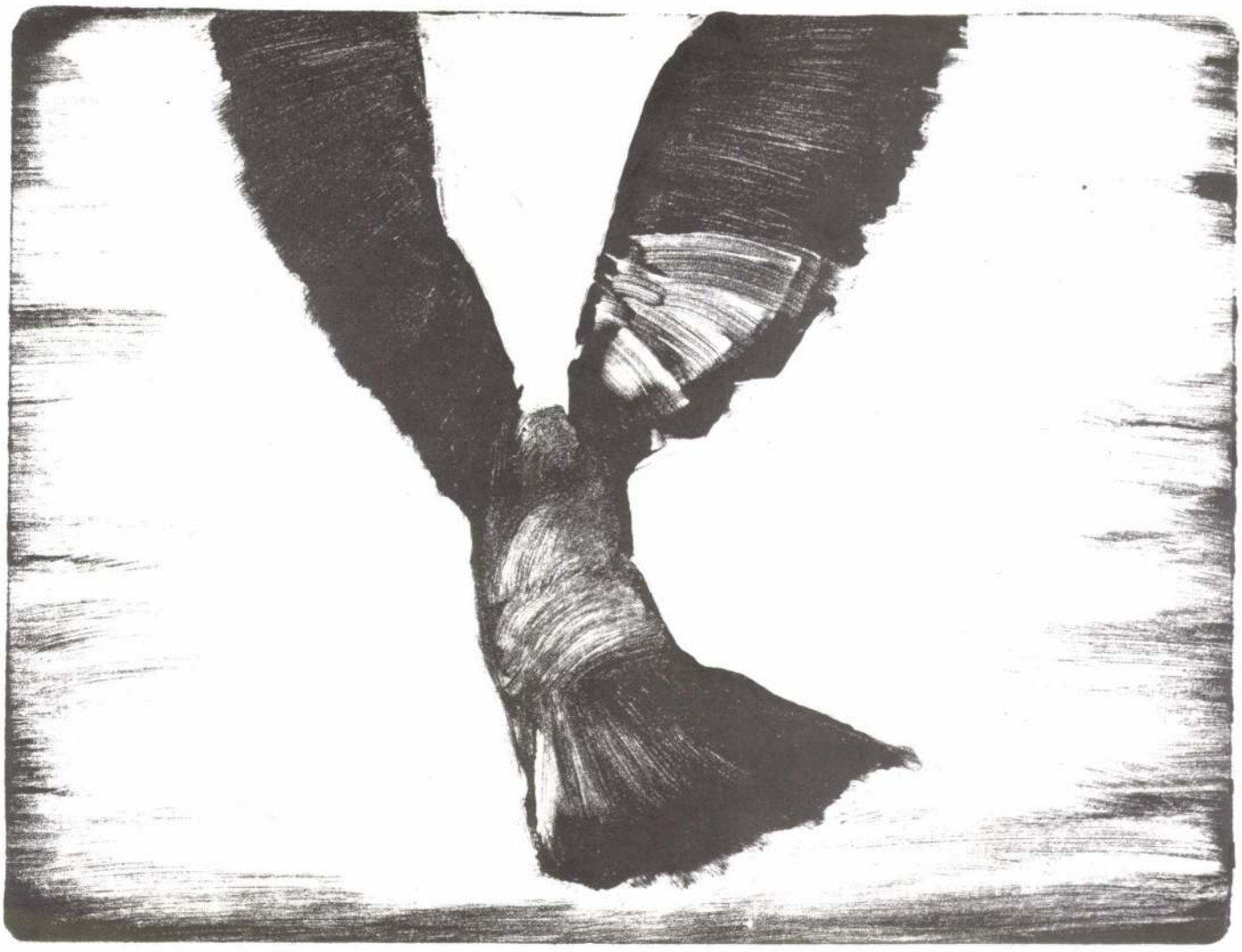

JELENET A "HARMADIK" C. KÉSZÜLŐ ANIMÁCIÓS FILMBŐL, 1987
monotípia, 20,5x27,5 xm
SZENE AUS DEM IN VORBEREITUNG BEGRIFFENEN ANIMATIONSFILM "DER DRITTE", 1987
Monotype, 20,5x27,5

HOMOLYA GÁBOR *grafikus*

1117 Budapest, Baranyai utca 11.
Született: 1956
Diploma: Magyar Képzőművészeti Főiskola, 1982

fontosabb csoportos kiállítások:

1982 *-től a Békéscsabai Alkalmazott Biennálék, Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba*
1984 *-től a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának éves kiállításai*
1985 *40 alkotó év, Műcsarnok, Budapest*
VI. Nemzetközi Plakátbiennále, Lahden Taidesmuseo, Lahti, Finnország
1986 *XII. Alkalmazott Grafikai Biennále, Moralvska Galeria, Brno, Csehszlovákia*
1987 *VII. Nemzetközi Plakátbiennále, Lahden Taidesmuseo, Lahti, Finnország*

díj:

1985 *Kecskeméti Animációs Filmszemle, "Legjobb első filmért"*

ÁLOM II., 1986
szórópisztoly, vászon, 70x100 cm
TRAUM II., 1986
Spritzpistole, Leinwand, 70x100 cm

GÉMES PÉTER *grafikus*

1124 Budapest, Tamási Áron utca 3.
Született: 1951
Diploma: Szépművészeti Akadémia, Varsó, 1976

önálló kiállításai:

1981 *Lengyel Tájékoztató- és Kulturális Központ, Budapest*
1983 *Fiatal Művészek Klubja, Budapest*
1984 *Stúdió Galéria, Budapest*
1986 *Dorottya Utcai Kiállítóterem, Budapest*

fontosabb csoportos kiállításai:

1980 *-tól a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának éves kiállításai*
1982 *I. Salgótarjáni Rajzbiennále, Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján*
Rajz/Drawing, Pécsi Galéria, Pécs
1984 *Országos Képzőművészeti Kiállítás, Műcsarnok Budapest*
Rajz/Drawing, Pécsi Galéria, Pécs
1985 *Szocialista Országok XI. Festészeti Kiállítása, Pomerániai hercegek kastélya, Szczecin, Lengyelország*
1987 *XIX. Nemzetközi Képzőművészeti Biennále, Parque Ibirapuera, Sao Paulo, Brazília*

tívba fordított vagy a pozitívba tartott világ) nem csupán formaalkotó gesztus, hanem értékelő vélemény arról, hogyan cserélődtek föl és össze a szk az értékek és tapasztalatok, amelyek oly elsöprő mennyiségben kerültek elénk, olykor szinte emészthetetlen információbőségben az elmúlt évtizedekben azokkal a klasszikus értékekkel, amelyekre egyre kevésbé figyelünk oda. Enynyiben nosztalgikusnak, egy elveszett aranykort keresőnek is tekinthetjük Gémes Péter művészetét. Nem véletlen az sem, hogy Gémes tudatosan nyúl a mitológiához, a kultúra tudatalatti mélyrétegeihez és kulturális kincseinkhez, miközben szándékosan – sőt kissé didaktikusan is – irányítja a figyelmünket alkotásai címeivel az irodalom vagy a gondolkodás művészete felé. A Barlangi allegória kinek juttatná Platónt eszébe? A Tanulóévek és a Vándorévek – két kiállításának címei – Goethe Wilhelm Meisterét?

Ugyanezt a ráismertetést segítik az ismétlődő, archetipikus beállítások, alakzatok és tárgyak. A már említett angyalszárnyú ítélethirdető és megbékítő, aki központi, kiegyenlítő szerephez jut a Toledó romjain, mint a leigázottak és leigázók számára egyaránt elfogadott „személy", akinek erejét a lángkardos, talpig vértbe öltözött Őr is kénytelen elismerni. Pedig az őr igazán nem a szellem embere. De a kultikus-mitikus-racionális jelentést hordozó fénypászmák, háromszögek, négyzetek, rombuszok, kockák is útbaigazítanak.

Gémes Péter képein egy széthulló, töredékeiben oly jól ismert világ egységének, egyetemességének tudatával és az abból táplálkozó festői (élet)fölfogás megtestesülésével szembesülhetünk. Mindenestül modernen.

Gyárfás Péter

Gémes Péter: Barlangi allegória I, A filozófus, tus, papír, 52 × 68 cm, 1986
Gémes Péter: Barlangi allegória III, Az őr, tus, papír, 52 × 68 cm, 1986

Gémes Péter: Barlangi allegória II, A vándor, tus, papír, 52 × 68 cm, 1986 (fotók Gémes Péter)

GÈMES Péter

M 1989/4

MAGYAR HÍRLAP Online Nyomtatóbarát verzió
www.magyarhirlap.hu

Iránytű 2006-08-06

Nyomtat!

Képek, amelyek szétvetik a galériát

Kiállítás

A tárlat nem a teljes életművet mutatja be, mégis hiánytalannak tűnik. Az alkotások közös jellemzője a fény-árnyék játék□ (fotó: Hernád Géza)

Gémes Péter és a lengyel Stanislaw Zbigniew Kamienski barátsága a Varsói Képzőművészeti Akadémia litográfiai műhelyében kezdődött. A kettejük munkáit bemutató kiállítást Gémes Péter halálának tizedik évfordulója alkalmából a budapesti Lengyel Intézet és a radomi Kortárs Művészeti Múzeum közösen rendezte meg a Platán Galériában.

Nem találni közös pontot Kamienski geometrikus rajzaiban és Gémes műveiben. A munkáik közötti vizuális kohézió nem volt része a rendezési elvnek. A kiállításon a lengyel művész néhány alkotásával van jelen, mintegy tisztelegve barátja életműve előtt.

Gémes képi világát a fény és az árnyék viszonyának újraértelmezése, a tónusok megformáltsága teszi igazán szuggesztívvé. A kiállítás nem egy teljes életművet tár elénk, mégis hiánytalannak tetszik.
Litográfiákat láthatunk, fotók ofszeteljárással készített, sokszorosított grafikai próbanyomatait és nagyméretű, önálló képek, képsorozatok részleteit. A radomi műhelyben született litográfiák és a későbbi, speciális fotótechnikai eljárással készült művek több, markánsan különálló korszakot idéznek fel.

A fény-árnyék játék megragadása az alkotások közös jellemzője. Az egyszerű csendéletet, tárgyakat ábrázoló litográfiák értelmetlensége mögött egyfajta lélekhang suttog, célja nem több, mint a szem gyönyörködtetése.

Kései munkáiban meghatározók a szakrális motívumok: a görög és az egyiptomi mitológia jelenetei néhol keresztény utalásokkal egészülnek ki. Szokatlan a szembesülés az archaikus világgal a Gémes Péter által alkalmazott egyedi fénymanipuláció tálalásában. A kiállítást megnyitó Beke László művészettörténész szerint Gémesnél a fény-árnyék szerepek felcserélődnek, a negatív pozitívvá, a pozitív negatívvá válik. Gondoljunk csak a Torinói lepelre: a megtestesült jóság, a Megváltó feltételezett arcképe valójában egy negatív kép. A fény tehát gyengül, az árnyék izmosodik, de csak egy pillantás kérdése, hogy mindezt fordítva érzékeljük.

A Fotografikus etűdök, a Napló-sorozat részletei, a Predellum hármas oltárképe, a frízszerű Vízvonal, a Mágikus és a Fekete négyzet, a Jobb és Bal oldali végtelen árnyképei nem hagynak kétséget a szemlélőben, komoly művész mesterművei ezek. Szívesebben látnánk ezt a kiállítást egy gótikus templom ódon falai között, mint a pici Platán Galéria termében, mert hiszünk Beke László szavaiban: "Ha a képek fel lennének nagyítva, szétvetnék a házat, olyan monumentális erejük lenne."

Gémes Péter és Stanislaw Zbigniew kiállítása
Lengyel Intézet, Platán Galéria
(Bp. VI., Andrássy út 32.)
Megtekinthető szeptember 1-jéig

MP

©

GÉMES Péter

KATONA LÁSZLÓ

Óriási képektől tenyérnyi munkákig Ez a címe Gémes Péter gyűjteményes kiállításának, amely fekete-fehér képekből áll, és a Műcsarnokban látható szeptember 24-ig.

GÉMES PÉTER
METRÓ, 2000. 08. 30.

h3, h5, h7, h9, h11

Cineplex Odeon Pólus Center
(XV., Szentmihályi út 131. Tel.: 419-4224/25/26/27, 410-2452/53) **VIHARZÓNA** h1, f4, n7, 9 **1–2** éjjel h12 is **2–3** de. 10 is **Bérgyilkos a szomszédom** f2, h4, 6, f9 **1–2** éjjel h11 is **2–3** de. n12 is **Tolvajtempó** n2, 4, f7, n10 **1–2** éjjel 11 is **2–3** de. h11 is **Frequency** h7, f10 **1–2** éjjel 12 is **Új csapás** f8, h10 **1–2** éjjel 12 is **A hazafi** 1, f5, h8 **1–2** éjjel 11 is **Csibe futam** de. 12, 2, 4, h6 **2–3** de. 10 is **Titan – Időszámításunk után** n1, n3, n5 **2–3** de. n11 is **Stuart Little, kisegér 2–3** de. 11

Corvin Budapest Filmpalota
(VIII., Corvin köz 1. Tel.: 459-5050) **VIHARZÓNA** de. 10, 11, f1, f2, 3, 4, f6, f7, 8, 9, f11 **1–2** éjjel f12 is **Bérgyilkos a szomszédom**

Park nagyobb, hosszabb és vágatlan f6, f8, f10 **1–2** éjjel f12 is

Hollywood Multiplex Óbuda
(III., Bécsi út 154. Tel.: 476-2000) **VIHARZÓNA 31–3** és **5–6** f1, 3, f6, 8, f11 **4-én** f1, 3, f6, f11 **Bérgyilkos a szomszédom** n1, n3, n5, n7, n9, n11 **Tolvajtempó** de. f11, 1, f4, 6, f9, h11 **A második legjobb dolog 31-én** és **3–6** de. f12, h2, 4, f7, h9, 11 **1–2** de. f12, h2, 4, f7, 11 **GAGYI MAMI** (premier előtt) **1–2** este h9 **Titan – Időszámításunk után** de. h11, h1, h3, h5 **A hazafi** h7, h10 **Ég velünk!** de. 12, 5 **M:i-2 (Mission: impossible 2)** f3, f8 **Pop, csajok satöbbi** este 10 **Csibe futam** de. n12, n2, n4, n6 **Új csapás** n8, f10

Kossuth 4 Mozi
(XIII., Váci út 14. Tel.: 349-3771)

A Vigadó Galéria
meghívja Önt

GÉMES PÉTER

és

NOVÁKY ÁKOS

kiállításának megnyitására
1989. november 16-án,
csütörtök délután 5 órára

Megnyitja

KÁROLYI ZSIGMOND

közreműködik
Székely Kinga és Belej Ferenc
Vigadó Galéria Budapest

A kiállítás megtekinthető:
1989. december 10-ig

VIGADÓ GALÉRIA

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

GÉMES PÉTER

GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA
1995. OKTÓBER 12-TŐL NOVEMBER 5-IG

A VIGADÓ GALÉRIÁBA.
(BUDAPEST V., VIGADÓ TÉR 2.)

VIGADÓ GALÉRIA

MEGTEKINTHETŐ: HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG.

GÉMES PÉTER

Alföldi Tárlat katalógustervén és az utóbbi években festett olajképein láthatjuk. Ezen a kiállításon és az Őszi Vásárhelyi Tárlaton rendszeresen láthatók festményei. A szürrealisztikus fogalmazásmód, valamint a természetelvű, de nem lejegyző megfogalmazás kiegészítik egymást műveik. *(Emlék, Töredékek, Visszatekintés).*

Döntő azonban továbbra is az alkalmazott grafika maradt számára, mint annál a zaklatott lefolyású munkánál, amit Gyomaendrőd címerének tervezésével vállalt.

Sajnálatos, hogy a legújabb idők hazai címeralkotásában nagyobbrészt egy erősen vitatható gyakorlat alakult ki. Nem a régi címereket újították meg, hanem „modernizálták", csupán napjaink fejlődését igyekeztek rögzíteni. Első elkészült tervét a Lektorátus illetékes szakemberei és a városatyák is elfogadták. Nem így az endrődi lakosok. Az első változaton megjelenik a három Körös-folyó összefolyásának jelzése, címerállatként a szárnyas vidra. A második változatnál az állatka helyett megjelenik egy szív, s abból nyílnak a liliomok, amely Endrőd védőszentjének, Szent Imrének jelképe.

A heraldika szabályaira mindkét esetben figyelemmel volt a művész. Hangsúlyt kapott a helyi jellegzetességek, tradíciók megjelenítése. Tulajdonképpen a tervek egyenértékűek, de az elfogadtatás körülményei rávilágítanak a képzőművészek – s ezen belül az alkalmazott grafikus – kiszolgáltatottságára, amit persze fogalmazhatnánk kompromisszumkészségnek is. Ezért fontos, hogy Szereday Ilona továbbra is higgyen önmagában, belülről építkezzen, s alkotásai hitelesek lesznek, ha a jelképek háborúznak is körülötte.

Cs. Tóth János

Tanulóévek, vándorévek

Gémes Péter művészetéről

A hazai művészet mozgásteré[l] kikerülni egyszerre jelent az alkotóknak előnyt és hátrányt. Kétsé[g]elen pozitívuma az új környezetben való életnek és működésnek, ho[gy] olyan impulzusokat közvetít, igényeket jelenít meg, amelyek – jó e[se]tben erőfeszítésekre, friss ötletekre, összefogottabb tevékenységre sarkallják az alkotót. Másrészt viszont – még ha ideiglenesen is – elszakadni a szülőföldtől és annak éltető kulturális közegétől, mindig egy kicsit szomorú, és e távollétben benne rejlik a (kölcsönös) felejtés is.

Gémes Péter: Fekete-fehér, papír, tus, 2 × 80 × 58 cm, 1987

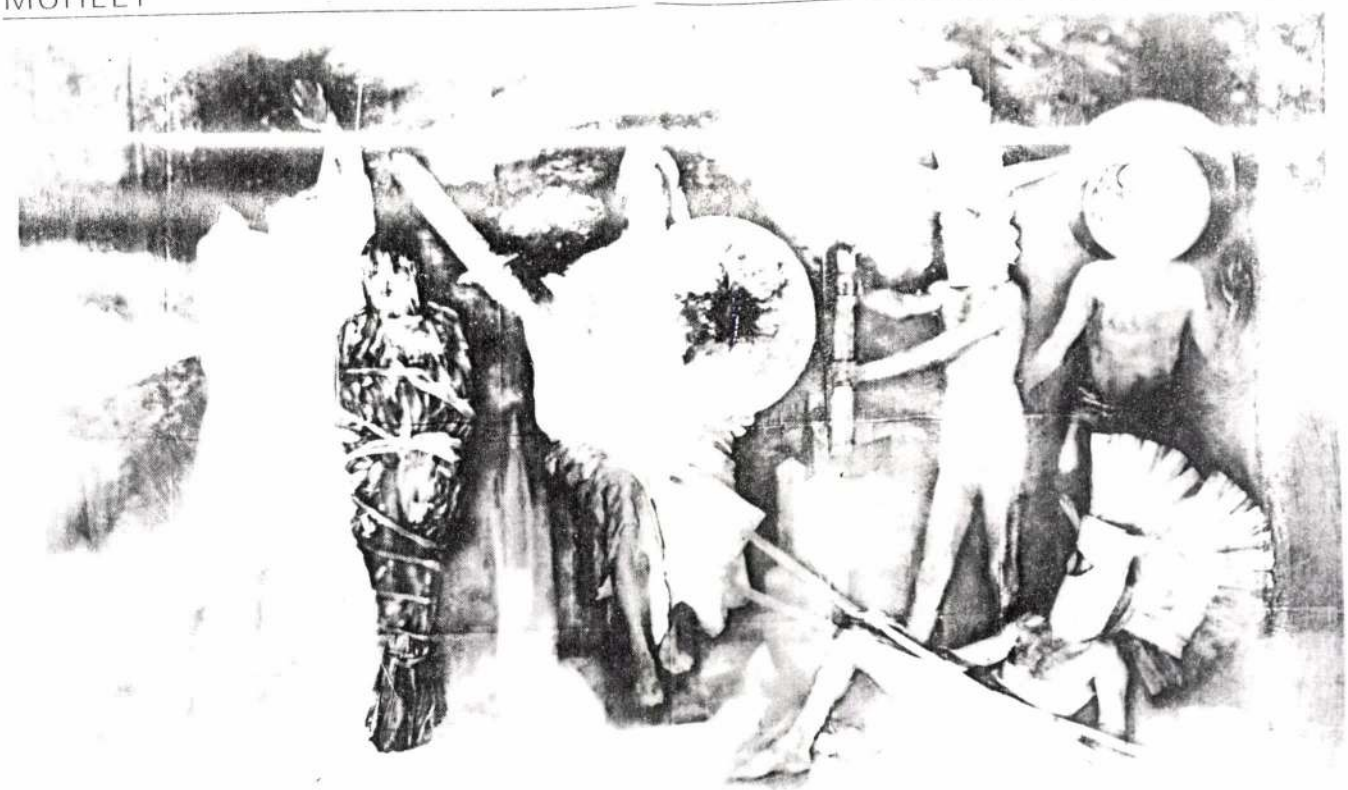

Gémes Péter: Vándorévek, tus, vászon, 560 × 300 cm, 1986

Gémes Péter a Képzőművészeti Gimnázium elvégzése után nem a Képző- vagy az Iparművészeti Főiskolára került be, hanem egyenesen a varsói Képzőművészeti Akadémiára, ahol 1972–76 között végezte tanulmányait, megismerkedve egy, a magyarországitól eltérő struktúrájú művészeti közélettel, stílusszerkezettel. Gémes megtanulhatta, milyen legyen a jó grafikus, milyen lehet a szürrealizmus (kelet-európai változatban). Amikor egyetemi évei befejezése után hazatért, itthon kicsit idegenül érezte magát, hiszen négy év alatt az akkori hazai avantgárd és azon belül is a fiatal művészek sok és jelentős kiállítást szervezték, kialakították a maguk (zárt) csoportosulásait. Az idegenből visszaszakadtnak nehéz lehetett beilleszkednie, megkeresni és meg is találni a számára megfelelő helyet.

Gémes Péternek ez, ha nem is egyik napról a másikra, de sikerült. Olyannyira, hogy a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának egy ideig vezetőségi tagja volt, és munkásságát 1985–88 között Derkovits-ösztöndíjjal ismerték el. Az el- és befogadás első számú feltétele természetesen a folyamatos és színvonalas művészi teljesítmény volt.

És itt – hogy megérthessük Gémes Péter hazai területen született munkáit – utalni kell néhány szó erejéig ismételten a hetvenes évek közepének magyar művészetére és azon belül is a koncept, valamint a fotó meghatározó szerepére. Gémest is megérintette mindkettő. Fotókat, fotószekvenciákat, filozofikus értelmű és tartalmú szöveges fotósorozatokat csinált ekkortájt. Fölfedezve azokat az előnyöket, lehetőségeket, kifejezésbeli finomságokat, amelyeket a fényképezőgép elé állított és valamiképpen manipulált tárgyak leképezése rejt magában. A bemozdulások, a bevillanások, [illegible] tása, a véletlen érvényesülése: mind csiszolt valamit a kialakított formán.

Azért fontos ezekről a „korai" munkákról említést tenni, mert bennük mindazon elemek, amelyek tisztán, kidolgozott következetességgel megjelennek a nyolcvanas évek alkotásaiban – mindenekelőtt a két önálló kiállításon a Stúdió Galériában 1984-ben és a Dorottya utcában, 1986-ban –, már tetten érhetők, csírájukban megtalálhatók. Végeredményben Gémes művészetét a fotóalapúsággal lehetne meghatározni, ha pusztán a formai jegyekről ismernénk föl és közelítenénk meg az alkotásokat. Gémes ugyanis minden munkájához – legyen az nagyméretű, világteremtő igényű festmény, mint a *Toledo romjai* vagy a *Vándorévek*, netalán olyan, többször is megjelenő és földolgozott figura, mint a *Barlangi allegória II, A vándor* angyalszárnyas, *Kondor*ra, a kondori életműre utaló alakja – gondos, alaposan megtervezett és megkoreografált házi színházi előadást készít, mintegy akciót vagy happeninget rendez. Legtöbbször csak egymagában és egymagának. Kiszolgáltatva az objektív hideg, mérlegelést mellőző „pillantásának". E képek szolgálnak aztán alapul – fölnagyítással és átdolgozással persze – a grafikákhoz és a festményekhez, amelyek azért kitartanak a látszólagos színtelenségnél; fekete-fehérben maradnak.

Gémes két módszert alkalmaz a fotók „átírásánál". Vagy megtartja a negatívra rögzített alakzatokat a maguk „fordított" színvilágában – például a *Kép kínai szöveg nélkül* összeesés határán levő és a *Barlangi allegória I, A filozófus* szálfaegyenes, büszke tartású, jövőt látó emberénél –, vagy kidolgozás után, „talpra állítva", megfeleltetve a valóságos viszonyoknak és színeknek teszi át a vászonra és a papírra a fotót. A választás (a nega-

TIZENEGY CSAPÁS

Gémes Péter három kiállítása

BÁN ANDRÁS

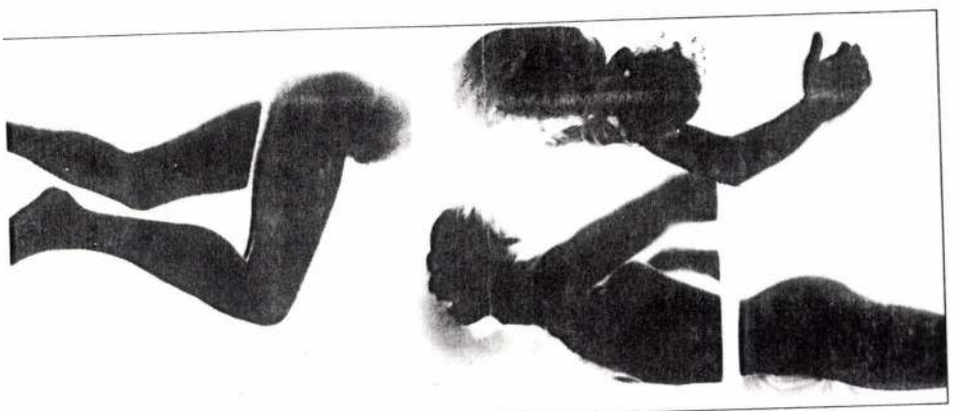

Fotó alapú vásznak, beállított jelenetek, installációk – a megvalósítás a műhely problémája: fegyelem és parttalanság mérlege. A választott stílus: retorikusan megszerkesztett beszéd. Jól érthető. S túl: *Gémes Péter* képzetei egyre mélyebbről vergődnek fel a felületig. Kérdve: mi végre?

1. Tanulóévek, Budapest, Stúdió Galéria, 1984

Gémes Péter installációja három, egymáshoz kapcsolódó elemből állt. A terem közepén szónoki emelvényre vagy szószékre emlékeztető faalkotmány emelkedett. Összecsukható: jelezve, az itt elhangzó szavaknak máshol is lehet értékük, jelentésük. Az emelvényen nagy halom kartonlapra kasírozott fotó. A terjedelmes kartonlapok mozgatása, áthajtása széles mozdulatokat igényelt, mintha egy liturgia kitervelt, ünnepélyes mozdulatait játszottuk volna újra akaratlanul.

A pulpitus mögött padlástér nagyméretű fotója volt látható, annak előterében pedig olyan eszközök, amelyeket a pulpitus fotóin szereplő személyek használnak: maszk és kard, tükör, kígyó, építőkocka. Az ijesztő tárgyak papírkivágatok, a játékszerek valódiak.

Végül a másik sarokban, ha előretekintettünk az emelvényről, szögvasból hajlított házsziluettre eshetett a pillantásunk.

A pulpitus fotói szándékoltan rossz minőségűek, részletek nélkül: angyal- és ördögférfiak szimbolikus-mitologikus beállításokban a padlástérben, eszközeikkel. Egyes személyek maszkot hordtak, mások mértani alapformákkal takarták el az arcukat (tették azonosíthatóvá magukat?), megint mások hírhozó angyalként, keresztre feszítve, a bűn, a bűnhődés vagy a büntetés gesztusait imitálva jelentek meg. A fotóknak nem volt lineáris olvasat szerinti sorrendjük.

A világra ébredő művész leckéi: a hagyomány és minta diktálta normákhoz igazodás, az akadémiai rajzórák, a művészettörténeti elemzések – *Rembrandt, Rubens, Blake, David* egyaránt, a már létrejött újramegvalósítása.

2. Vándorévek, Budapest, Dorottya utca, 1986

„Amikor Józsué Jerikó közelében tartózkodott, fölemelte szemét és látott egy embert: előtte állt, s kivont kard volt a kezében. Józsué odament hozzá és megkérdezte tőle: 'Hozzánk tartozol vagy ellenségeinkhez?' Azt felelte: 'Nem, hanem az Úr seregének vagyok a vezére, most érkeztem...' Józsué arcra borult előtte és megkérdezte: 'Mit parancsol az én Uram szolgájának?' Az Úr seregének vezére azt válaszolta: 'Vedd le lábadról a sarut, mert a hely, ahol állasz szent'. Józsué megtette."

Amikor *Luca Giordano,* a vaskos festőiségű nápolyi barokk piktor freskóvázlatot készített a Józsué-jelenethez, elhagyta az üzenethozót, az égi seregek vezetőjét, az angyal figuráját. A zsidó király a földi uralkodó seregei élén állva egyenesen a felhők között megjelenő Atyaistenre függeszti tekintetét, aki egy szemvillanással omlasztja porba Jerikó falait. A festő nem szentel figyelmet a harcosok lelkiállapotának, akik a hosszú vándorlás után hódítóként térnek vissza földjükre, nem mannát esznek már, hanem a föld gyümölcsét, és velük van a Frigyláda, a Törvény. Nem jellemzi a vezért sem, az ő szerepe a képen az isteni kegy hódoló elfogadása. A földi vezér azt hivatott hirdetni, hogy a hívő uralkodó közvetlen kapcsolatban áll a felső úrral, számíthat rá, mint kiválasztott, ereje és győzelme a kegyetlen és igazságos, a mindenütt jelenvaló Mindenhatónak köszönhető. A felhők között megjelenő isteni lény ezen a képen maga a Nap, és a napfény

GÉMES PÉter

Élet és Irodalom, XXXV.évf.3.sz. 199112.p.

Az éjszaka madárhangjai

Az utazó félrehúzta az ismeretlen, nehéz függönyt. Homályos, sötét térben találta magát. Később sokat töprengett rajta, hogy ez csupán az alkony homálya vagy Delphoi kénes gőze, amiből az alakok előtűnnek. Egy hírnök csendben törölgette saruját, vállán még ott volt az út pora. Az isteni úrnőnek üzenetét mormolt, de lehet hogy csupán a mozdulatai közölték a hírt. Bólintás és elbocsátó kézmozdulat rebbent.

Fények derengtek fel, és végigsimítottak egy hajót. Utasai az evezőknek dőltek, a vitorla is duzzadt. Kiemelkedtek a hullámok közül, és lassan elsiklottak a felhők között.

A térségen egy harcos vonult keresztül, tekintete végigsimított a sarokban hancúrozó gyermekeken. Kürtszó keveredett az éjszaka madárhangjaival.

Valahol a háttérben egy szikár alak serénykedett. Halk utasításait követve Herakleitosz kissé megfeszítette íját. A bronztükörben új alakok tűntek fel, nem véve tudomást a bámész pillantásokról. Csönd támadt, és a fények lassan kihúnytak. Az utazó furcsa, ismeretlen terhektől görnyedő vállal kifordult a csarnokból.

Jóval később, otthonában az őt faggatóknak ennyit mondott: — *„Furcsa helyzet volt. Zeusz minden teketória nélkül beszélgetni kezdett ezzel az álmodozóval..."*

Gellér B. István

Elhangzott Gémes Péter kiállításának megnyitóján a Pécsi Kisgalériában.

EX LIBRIS

BUDAI KATALIN

Tűzpalota. Csehszlovákiai magyar költők szerelmes versei

Ha a csehszlovákiai magyar költők nem szerelmesebb természetűek, mint anyaországi pályatársaik, s ez a valószínű, akkor miért ezeket a verseiket ismerjük meg? Hát nincs fontosabb dolguk: küldetés, felelősség, saját út, védősáncos értékvédelem, miegyéb?

A szerkesztők, *Balla Kálmán* és *Karsay Katalin* úgy vélték, legyen már végre egy olyan egyetemes terep, ahová a kirekesztett, azonosságáért perlő vagy éppen az elzártságot abszolutizáló alkotó szabad emberként, [illegible] léphet be

téseire méltó logikájú s
bravúros. Nem tudom, mi
húzott sorokkal megtölthe
vatot. Szép Ernő írásaib
hogy a szépség, az álom f
vet. Akkor is, ha a ritka
akcentusú, szőke grófnő u
akkor is, ha az élet ut
Könyvkiadó, 279 Ft)

Rainis: Száll és ég, s kil

Már akkor szerettem Ra
egy sorát sem tudtam elolv
túl írt. Az őt körülvevő érz
engem is, tavalv

PÉTER GÉMES

1124 Budapest, Tamási Áron u. 3. HUNGARY

In 1951 he was born in Budapest. From 1972 to 1976 he continued his studies at the Academy of Fine Arts in Varsow. He has been a member of the S.Y.A. and since 1976 the H.F.A. From 1989 has been he a professor at the Applied Arts College.

Individual exhibitions:

1981 Lengyel Tájékoztató és Kultúrális Központ, Budapest
1983 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1984 „Tanulóévek", Stúdió Galéria, Budapest
1986 „Vándorévek", Dorottya Utcai Kiállítóterem, Budapest
1988 Salamontorony, Visegrád (with Szirtes János)
1989 Vigadó Galéria, Budapest
1990 Hincz Gyula Kiállítóterem, Vác
1990 Galeria Promocyjna, Varsó
1991 Kis Galéria, Pécs

Selected group exhibitions:

1981 Hommage á..., Pataky István Művelődési Központ, Budapest
1982 „Rajz" Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1983 „Stúdió '83" Ernst Múzeum, Budapest
XII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
1984 „Fiatal Magyar Képzőművészek" Galeria Stúdio, Varsó
„Stúdió '84" BNV, Budapest
1985 „Stúdió '85" Ernst Múzeum, Budapest
XIII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
1986 „Stúdió '86" Budapesti Történeti Múzeum, Budapest
„A szocialista országok festőinek kiállítása" Szczecin
„Derkovits ösztöndíjasok kiállítása" Budapest
1987 Biennal of Fine Arts, Sao Paulo
Derkovits ösztöndíjasok kiállítása, Ernst Múzeum, Bu
XIV. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
1988 „Stúdió '88" Ernst Múzeum, Budapest
1989 „Fiatal Művészek az NDK-ból és Magyarországról"
Múzeum, Budapest; Miskolci Galéria, Miskolc
„Hungarian Weeks", Barbican Center, London
XV. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
1991 „Kortárs magyar művészet", Bucuresti, Cluj-Napoca
„Metafora", Pécsi Galéria, Pécs
Kennesaw-Atlanta-Georg
„Zászlók", Fészek Galéria, Budapest

Awards:

1984-86 The prize of the S.Y.A.
1985-88 Derkovits scholarship
1986 The Honour for the Polnish Culture
1987 Standard prize

Bibliography:

Kamenski Zbigniew/cat. 1990. Vác
Fabényi Júlia: Gémes Péter/cat. 1991
Bán András: Gémes Péter három kiállítása/Új művészet, 199

Exhibited works:

Waterline II/B1,2,3 1991 xerox (triptychon) 3x420x300 mm
Vízvonal II/B1,2,3 1991 xerox (triptichon) 3x420x300 mm

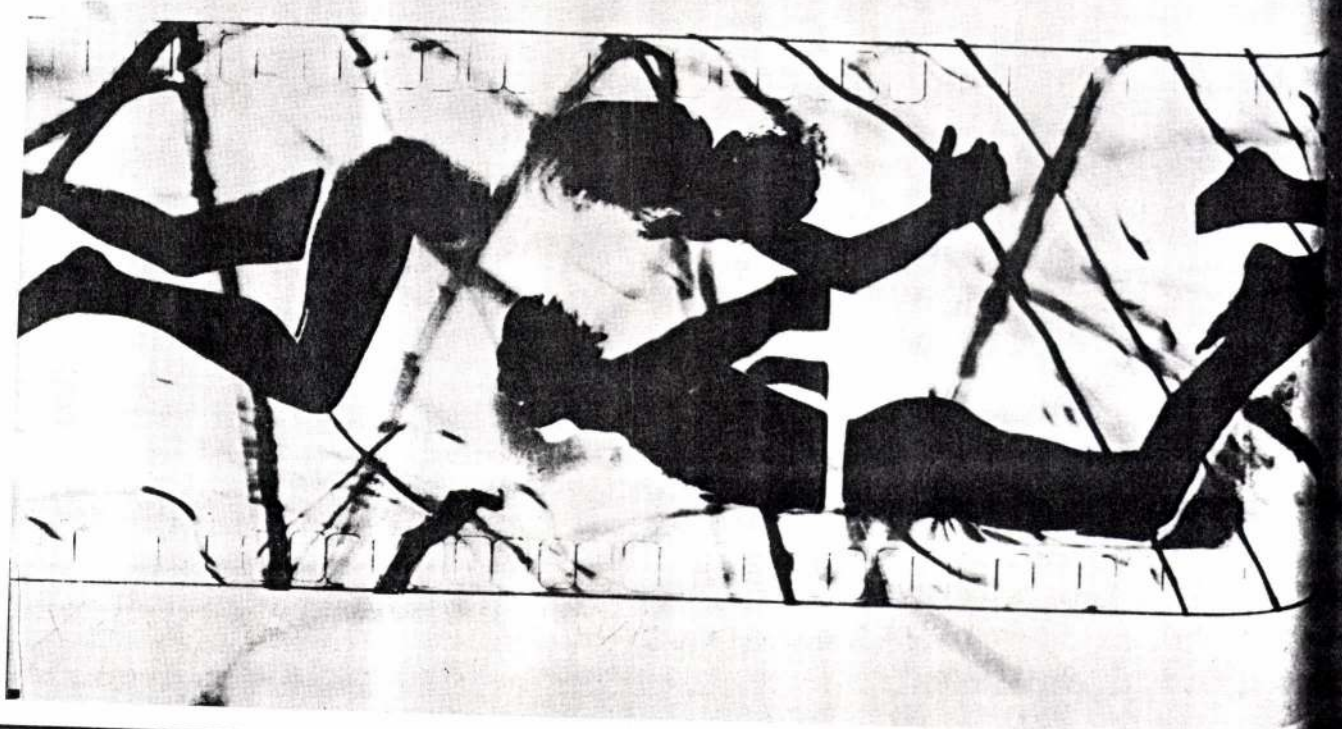

GÉMES Péter

1 NGB

Gémes Péter, grafikusművész

Hudra Klára: Makói Mappa '89. Sokszorosító grafika, posztamens nélkül

1 Gémes Péter: Hérakleitosz-tanulmány III, ofszet, 37 × 26 cm, 1989

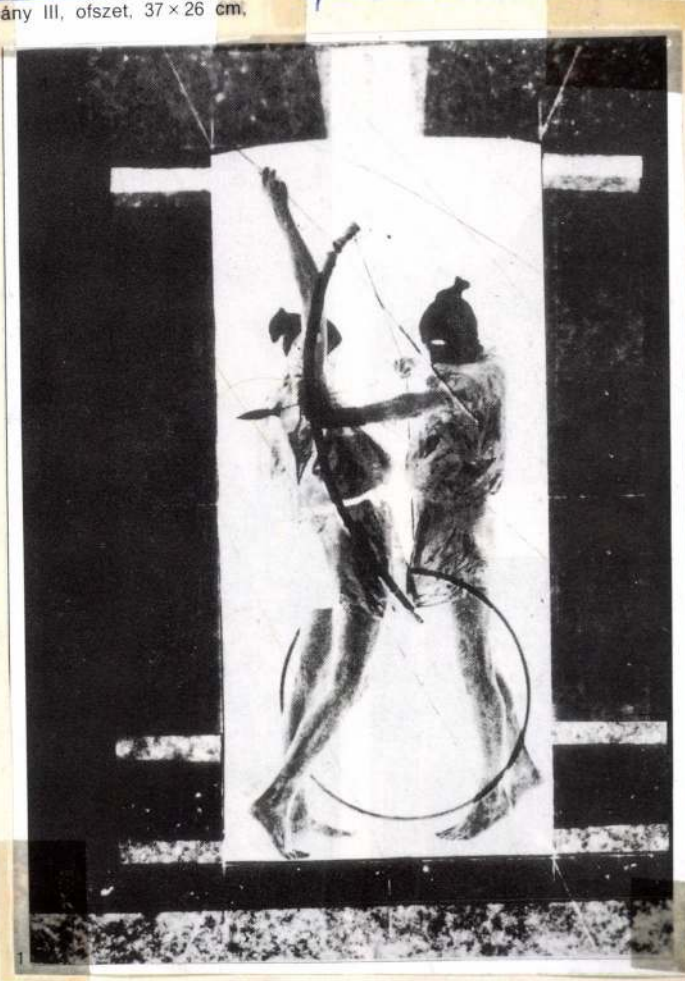

Művészet, 1990/1., 48. old.

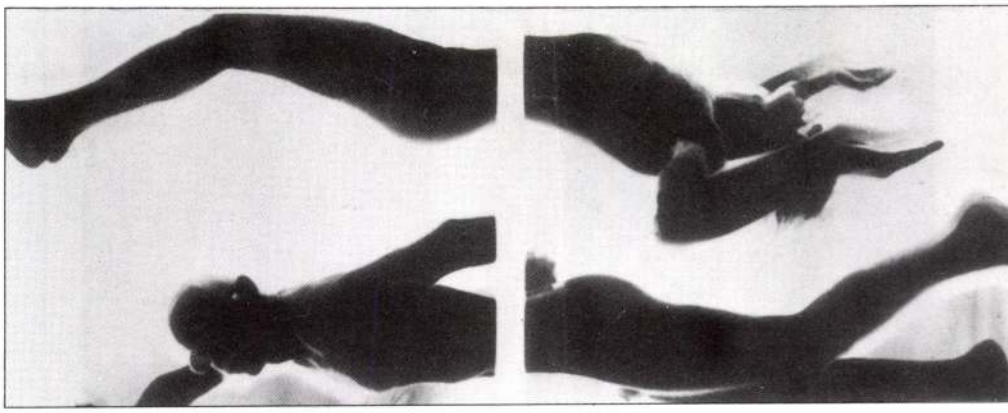

Gémes Péter: Víz-választó I–XI, fotóinstalláció terve, részletek, 1990 (Fotó Gémes Péter)

szétárad a tájon, nincs fal, nincs földi erő, nincs hit, amely ellenállhatna.

Milyen más a táj a hírhozó mögött Gémes Péter *Vándorévek* című képén. Kopár, kietlen vidék – hát nem egy Kánaán. És aki a hírhozót fogadja, ő vajon Józsué?

Nem lehet az. Ez az ember, ez a tógás alak nem hajol meg, nem az alázat hitével áthatott. Józsué teljes lényével az ő urának szolgája volt, akaratának eszköze. Félte az istent. E tógás alak pedig olyan mitológiából lépett ki (olyan mitológiát választott magának), amelyben az égiek és a földiek egyenrangúak, ahol a halandók nem az égre függesztik tekintetüket, hanem megtárgyalják a világ rendjét a kiválasztottakkal.

Gémes képén a Mindenható, ha van is, rejtezik. Előlünk, teremtményei elől – de lehet, hogy önmaga elől is. A fény evilágon túli, mindent átható, akárcsak Luca Giordanónál. De nem a napsugarak mindent elsöprő tombolása ez, hanem mesterséges atmoszféra, negatív fény, röntgen-derengés. A hírhozó, bár középpontja a kompozíciónak, egyenrangú a jelenet többi szereplőjével: a harcossal, a sámánnal, a szimbolikus Földalakkal.

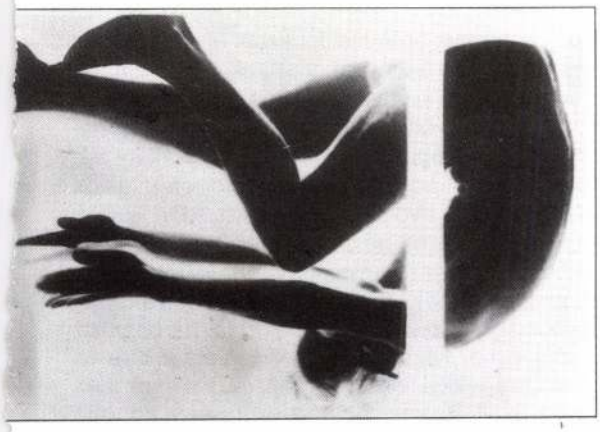

Az idő szerkezete is más. Luca Giordano számára mi sem természetesebb, mint hogy párbeszéd zajlik ég és föld között. Nem így itt és most, nem így Gémes Péter számára. Historizálódván saját időnkbe zártuk magunkat, kimozdulni onnan nem tudunk, annak linearitását képtelenek vagyunk eltéríteni, bárhogy is szeretnénk. A *Vándoréveken* az idő mégis elválik hétköznapi menetétől. A jelenet szereplői mégis más időben élnek. Talán közel a végső szó.

Gémes Péter leoldhatja saruját.

3. Víz-vonal, Pécs, Kisgaléria, 1991

Isten elé kerülve és meg nem látva Isten arcát. Végül is egyedül. Az akarat elgyengül. A mozdulat folytatódik, mert nem tehet mást, mint folytatódjék.

A tudattalanba megmerített isteni/földi mű nem épp széles gesztusokkal készül. Kényszeríteni kell a kezet az első vonalra, fegyelmezett aprómunka megtalálni mellé az összes többit, gyűlöletes pamacsolás az esendő anyaggal. A mű: döntés. Mindennek ellenére. Hogy az idő mégse söpörjön félre az útjából.

Erőteljes mozdulatokkal lassú előrehaladás, beosztva a levegőt, tizenegy csapás, aztán forduló. Tizenegy táblából álló predella, egyszerű és becsületes kivitelben. Úszó, aki a maga sodrásirányában keresztezi a filmkockákkal kazettákra szabdalt téridő-vonalat.

A *Víz-vonal:* a szellem állapota munka közben, beszámoló, nem pedig példázat. Az eszmélet ereje, nehézkedése és reménytelensége. A lét csömöre és a tudat kényszere.

Amott, a víz fölötti párában a kihívás, a destrukció, az önrombolás, a művészetet helyettesítő hallgatás: viselkedési minták. Az avantgárd léte is túlnyomórészt ráismerés, konvenció. A művészet a művészetből ered, a művészet a művészettel beszélget, a művészetet a művészet veszélyezteti. A hit, a tudás, amelyet a műtermi-múzeumi kultusz hagyományoz: a beavatottak fázós egymáshoz kapcsolódása, most már megtisztulás nélkül. A ködben minél erősebben világítunk, annál kevésbé látunk.

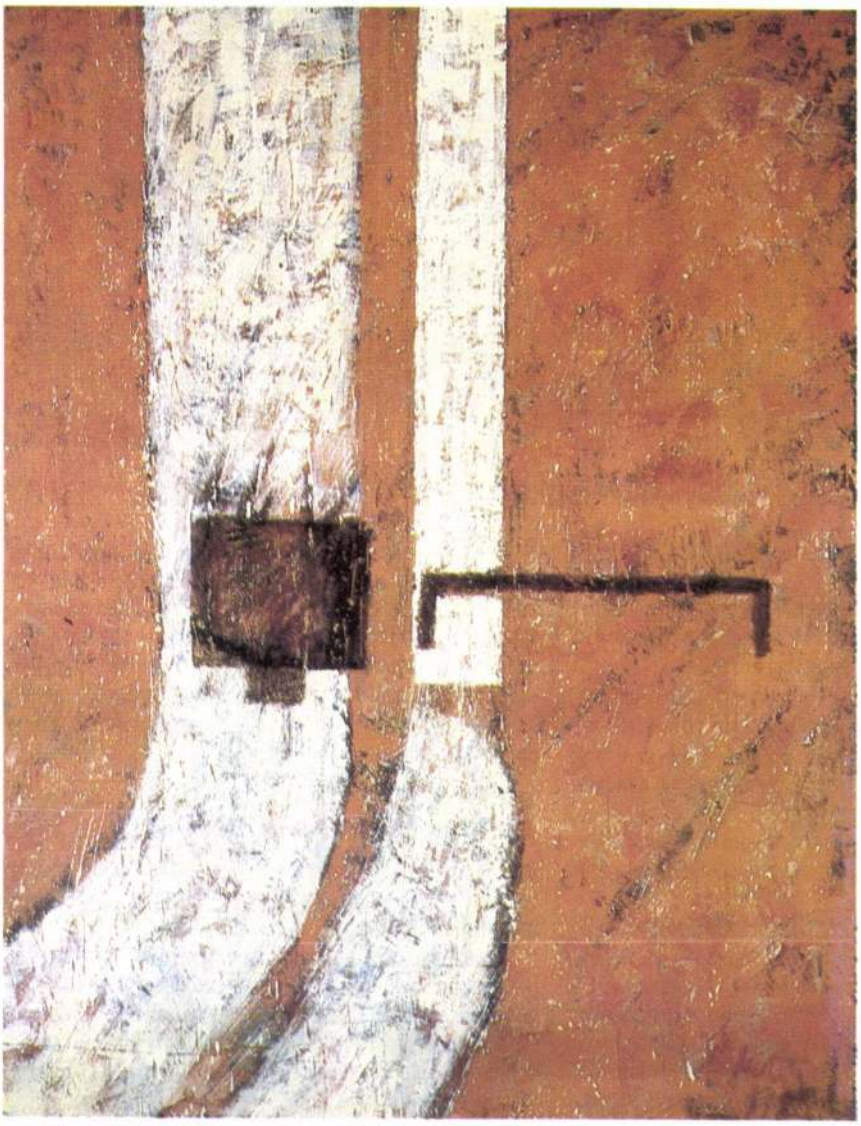

Mulasics László: Eltemetve és kiásva, 1987, enkausztika, bitumen, vászon, 180×140 cm

LÓSKA LAJOS: Viaszképek
MULASICS LÁSZLÓ KÉPEIRŐL

Mulasics László pályája – attól eltekintve, hogy nehezen indult: hatszor felvételizett, míg bekerült a Képzőművészeti Főiskolára, közben díszletfestőként dolgozott az Operaházban – szinte zökkenőmentesen ível felfelé. A főiskolán 1986-ban végzett, abban az időben, amikor Magyarországon az újfestői stílus éppen a csúcsra jutott. Az ő generációjának valamivel könnyebb dolga volt tehát, mint azoknak a síkgeometriát, esetleg koncept artot művelő alkotóknak, akik sikeres, elismert pálya után váltottak, és kezdtek el new wave stílusban dolgozni.

Indulásakor Mulasics és természetesen több más fiatal festő – *Ádám Zoltán, Mazzag István* stb. – euforikus örömmel fedezték fel a hatalmas gesztusok dinamizmusát, a színek gazdagságát, a kötetlen és szubjektív formaalkotás örömét. Törvényszerű volt tehát, hogy Mulasics e kifejezésmód tehetséges, fiatal reprezentánsaként bekerült a *Hegyi Lóránd* által összefogott újfestők csoportjába. A nyolcvanas évek közepén készült képeinek erőteljes gesztusai, élénk színvilága a német és az olasz transzavantgárd festők műveire emlékeztetnek. Ennek az első korszakának egyik meghatározó darabja a *Jobb, ha beszélsz* (1985) című, kékes, kis fehér téglalapokkal és háromszögekkel telehintett vászna, melynek mellig ábrázolt, szemét befogó expresszív figurája

PÉTER GÉMES

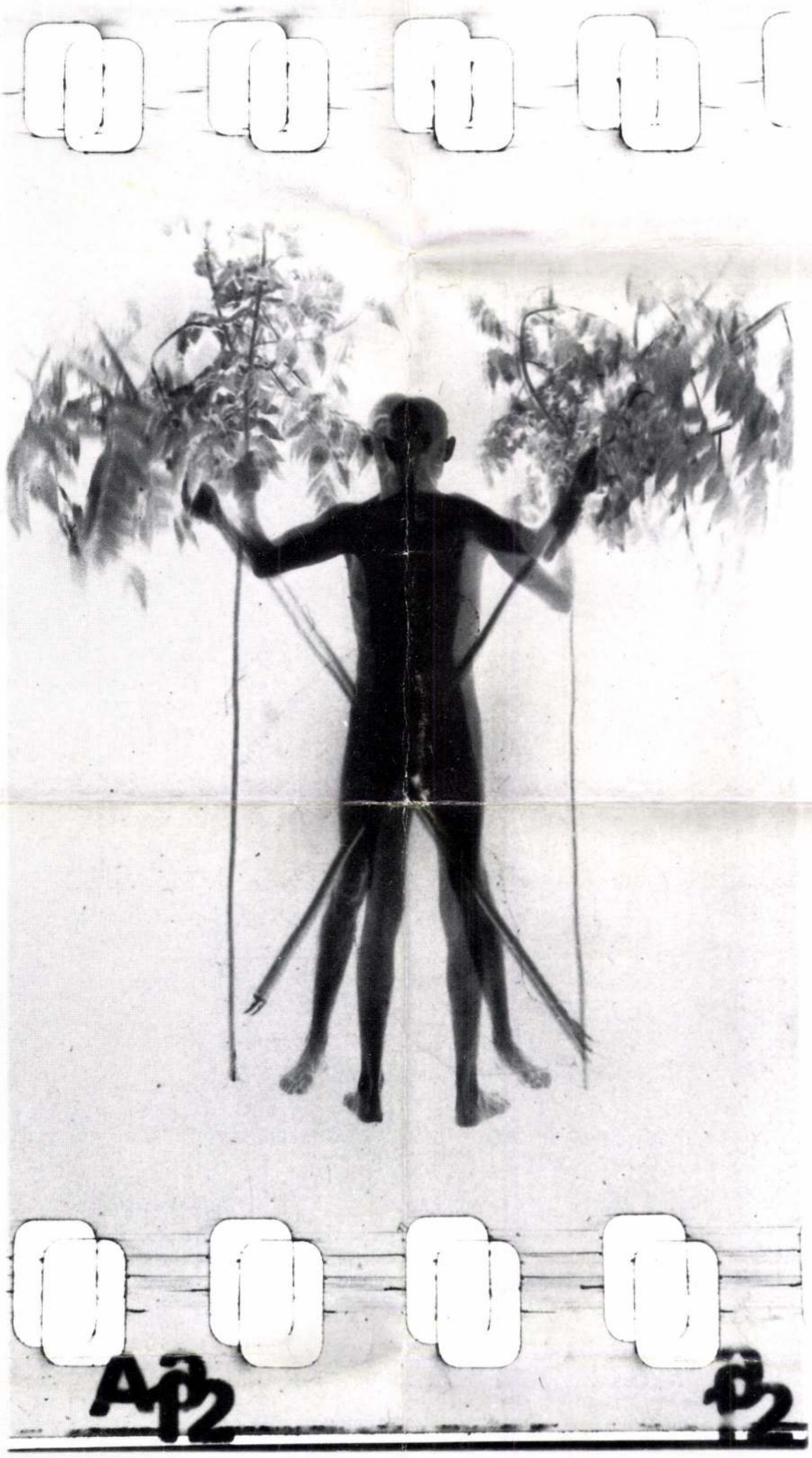

Fotograafisia etydejä
15.10.–7.11.1992

Avajaiset 14.10. klo 17–18.30. Taiteilija on läsnä avajaisissa.

Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskus. Paasivuorenkatu 4–6 A, 00530 Helsinki. Puh. 750 866.
Avoinna ma–pe klo 9–16, la klo 11–13.

PÉTER GÉMES

Tamási Áron utca 3
H-1124 Budapest

1951	syntyi Budapestissa
1972–1976	opiskeli Varsovassa Puolan kuvataideakatemian grafiikan linjalla
1977–1978	työskenteli Unkarin sivistysassiainministeriön stipendiaattina Puolan kuvataideakatemian litografiastudiossa
1989–	toimii opettajana Unkarin taideteollisessa korkeakoulussa

Yksityisnäyttelyt:

1981	Puolan tiedotus- ja kulttuurikeskus, Budapest
1983	Nuorten Taiteilijoitten Klubi, Budapest
1984	OPINTOVUODET Stúdió Galéria, Budapest
1986	VAELLUSVUODET Dorottya Utcai Kiállítóterem, Budapest
1988	Salomon-torni, Visegrád (yhdessä taidemaalari János Szirtesin kanssa)
1989	Vigadó Galéria, Budapest (yhdessä graafikko Ákos Novákyn kansssa)
1990	Hincz Gyula Terem, Vác (yhdessä graafikko Zbigniew Kamienskyn kanssa)
1991	Kis Galéria, Pécs Lääninkirjasto, Békéscsaba LES ARVIS Scène Nationale, Tarbes, Pyrénées

Tärkeimmät yhteisnäyttelyt:

1983–88	Nuorten Kuvataiteilijoitten Studion vuosinäyttelyt, Budapest
1987	Bienal de Sao Paolo, Sao Paulo
1989	Britain Salutes Hungary, Barbican Centre, Lontoo
1990	METAPHOR Kennesaw State College Art Gallery, Marietta, Georgia, USA Pécsi Galéria, Pécs
1990–91	Arta Maghiara Contemporana, Sala Dallas, Bukarest Public Collections' Museum, Cluj (Kolozsvár)
1991	BUDAPEST! Contemporary Hungarian Art, Royal Hibernian Academy Gallagher Gallery, Ely Place, Dublin Grenzenloss, Magyar Kultúra Háza, Berliini Hommage à Greco, Szépmüvészeti Múzeum, Budapest OSZCILLACIO Slovakialaisten ja unkarilaisten taiteilijoiden yhteisnäyttely, Mücsarnok, Budapest
1992	Budapest Art Expo 1992, Kansantaloustieteen yliopiston aula, Budapest 19. Graphica Biennale, Moderna Galerija, Ljubljana VIERAS ON KAUNISTA Unkarilaisen nykytaiteen näyttely, Unkarin kuvataideakatemia, Budapest KOLUMBUKSEN MUNA Unkarilais-latinalais-amerikkalaisen nykytaiteen näyttely, Palme Ház/Mücsarnok, Budapest

GÉMES PÉTER

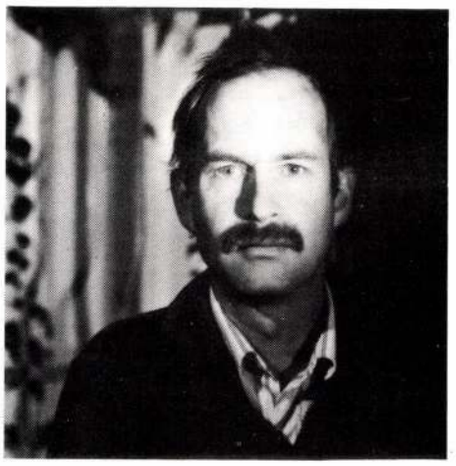

H-1124 Budapest, Tamás Á.u.6.

1951-ben született Budapesten. 1972-76. tanulmányok a varsói Képzőművészeti Akadémián. 1989. óta tanít a Magyar Iparművészeti Főiskolán.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1981. Lengyel Kultúra Háza, Budapest, 1983. Fiatal Művészek Klubja, Budapest, 1984. Stúdió Galéria, Budapest, 1986. Dorottya Utcai Kiállítóterem, Budapest, 1988. Salamon torony, (Szirtes Jánossal), Visegrád, 1989. Vigadó Galéria (Nováky Ákossal), Budapest, 1990. Hincz Galéria (Zbigniew Kamienskivel), Vác, 1990. Galeria Promocyjna, Varsó, 1991. Kis Galéria, Pécs, 1991. Megyei Könyvtár, Békéscsaba. 1991. Tarbes, Franciaország, 1992. Magyar Intézet, Helsinki

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

1987. Bienal Internacional de Sao Paulo, Sao Paulo, 1988. Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása, Savaria Múzeum, Szombathely, 1989. Szovremennoje Iszkusztvo, Manyezs, Moszkva, 1989. Fiatal Művészek az NDK-ból és Magyarországról, Neue Berline Galerie; Kunsthalle Rostock, Ernst Múzeum, Budapest, 1989. Britain Salutes Hungary, Barbican Centre, London, 1990. "Metafora", Pécsi Galéria, Pécs; Kennesaw State College, Art Gallery Mariette, Georgia (USA), 1991. "Oszcilláció", Hatos bástya, Komarno; Műcsarnok, Budapest, 1991. "Budapest Contemporary Hungarian Art", RHA Gallery, Dublin,
1992. Grenzenlos, Haus Ungarn, Berlin, 1992. Kolumbusz tojása, Műcsarnok, Budapest, 1992. Internationale Biennale of Kairo, 1992. Foto Triennale, Esslingen

Born in 1951 Budapest. 1972-1976 - student of the Acadeny of Arts, Warsaw. Since 1989- a professor of the College of Applied Arts.

SOLO EXHIBITIONS

1981 - Polish Cultural Centre, Budapest, 1983 - Studio of Young Artists, Budapest, 1986 - Dorottya Street Showroom, Budapest, 1988 - Solomon's Tower, Visegrád (with János Szirtes,), 1989 - Vigadó Gallery, Budapest (with Ákos Nováky), 1990 - Hincz Gallery, Vác (with Zbigniew Kamienski), 1990 - Galeria Promocyjna, Warsaw, 1991 -Little Gallery, Pécs, 1991 - Country Library, Békéscsaba, 1991 - Tarbes, France, 1992 - Hungarian Institute, Helsinki

GROUP EXHIBITIONS

1987 - Bienal International de Sao Paulo, Sao Paulo, 1988 - Show of the Recipients of the Derkovits Scholarship, Savaria Museum, Szombathely, 1989 - Modern Art, Manezh Moscow, 1989 - Young Artist from the GDR and Hungary, Neue Berline Galerie; Kunsthalle, Rostock, Ernst Múzeum, Budapest, 1989 - Britain Salute Hungary, Barbican Centre, London, 1990 - Metaphore, Municipal Gallery, Pécs; Kenneshaw State College, Art Gallery Mariette, Georgia (USA), 1991 - Oscillation, Bastion Six, Komarno, Palace of Exhibitions, Budapest, 1991 - Budapest, Contemporary Hungarian Art, RHA Gallery, Dublin, 1992- Grenzenlos, Haus Ungarn, Berlin, 1992 - The Egg of Columbus, Palace of Exhibitions, Budapest, 1992 - International Biennial of Cairo, 1992 - Photo Triennal, Esslingen

Idolumok
Vác, 1990

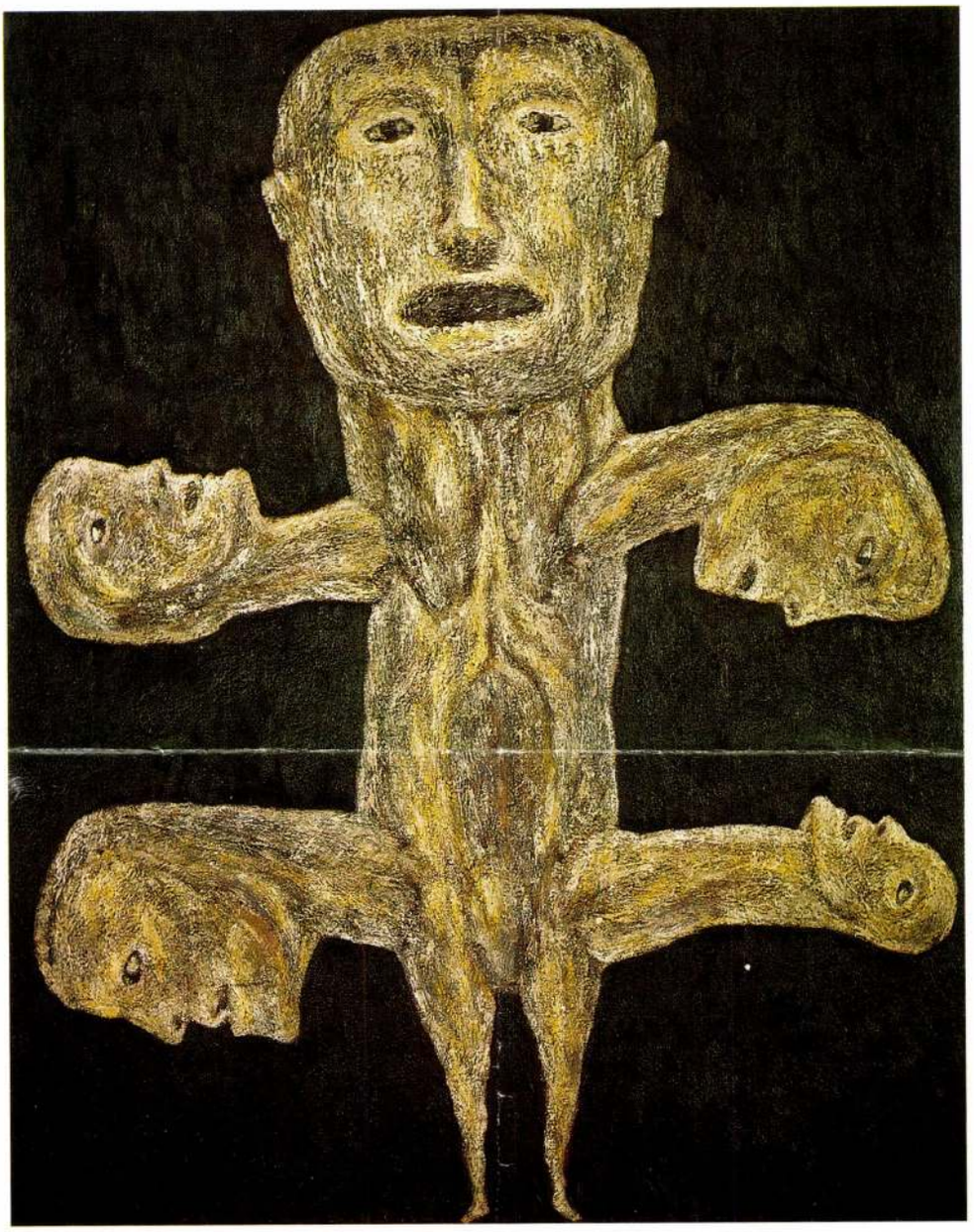

GAHAL ÉBREDÉSE, 1992.
OLAJ, VÁSZON, 150X120 CM

Gémes Péter, grafikusművész 1.) Folytatás.

Gyárfás Péter: Tanulóévek, vándorévek. Gémes Péter művészetéről.

Gémes Péter a Képzőművészeti Gimnázium elvégzése után egyenesen a varsói Képzőművészeti Akadémiára került, ahol 1972-76 között végezte tanulmányait, megismerve a magyarországitól eltérő strukturáju művészeti közélettel, stílusszerkezettel. Megtanulhatta milyen legyen a jó grafikus, milyen lehet a szürrealizmus (kelet-európai változatban. Kicsit idegenül érezte magát itthon, amikor hazatért az egyetemi évek befejezése után. – Beilleszkedése sikerült, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának egy ideig vezetőségi tagja lett és munkásságát 1985-88 között Derkovits-ösztöndíjjal ismerték el.

Művészet, 1989., 4., 48-old.

Gémes Péter, grafikusművész 2.) Folytatás.

Gyarfás Péter: Tanulóévek, vándorévek. Gémes Péter művészetéről.

Gémes Péter hazai terulten született munkáit hogy megérthessük, szólni kell a 70-es évek közepének magyar művészetére és azon belül is a koncept és a fotó meghatározó szerepéről. Gémest is megérintette mindkettő: fotókat, fotószekvenciákat, filozófikus értelmű és tartalmú szöveges fotósorozatokat csinált ekkortájt. Fontos ezekről a „korai" munkákról említést tenni, mert bennük mindazon elemek megjelennek a 80-as évek alkotásaiban, a két önálló kiállításon a Studió Galériá-ban 1984-ben és a Dorottya u.-ban, 1986-ban, már tetten érhetők. Gémes ugyanis minden munkájához, mint a „Toledotromjai", „Vándorévek", „Barlangi allegória II.", „A Vándor angyalszárnyas Kondor"-ra – gondos, alaposan megtervezett és megkoreografált házi színházi előadást készít, mintegy akciót, vagy happeninget rendez. Legtöbbször csak egymagának. /említve/

Művészet, 1989., 4., 48-old.

Gémes Péter, grafikusművész

P. Szabó Ernő: Csillag néz s öle visszaméznek?: Nagydíjasok Miskolcon

A szintézisteremtők közül jó néhányan szerepeltek a miskolci biennálén is, de egy-egy tárlaton figyelemre méltó művekkel volt jelen például: Prutkay Péter, Szirtes János, Gaál József, Olajos György, Gémes Péter.

Művészet, 1989., 11-12., 41-old.

Gémes Péter, grafikusművész 3.) Folytatás.

Gyárfás Péter: Tanulóévek, vándorévek. Gémes Péter művészetéről.

Gémes két módszert alkalmaz a fotók „átírásánál." Vagy megtartja a negatívra rögzített alakzatokat a maguk „fordított" színvilágában, – pld. a „Kép kínai szöveg nélkül" és a „Barlangi allegória I." „A filozófus" szálfaegyenes, büszke tartású, jövőt látó emberénél, vagy kidolgozása után „talpra állítva" a vászonra és a papírra a fotót. – Gémes Péter képein egy szétkulló, töredékeiben oly jól ismert világ egységének, egyetemességének tudatával és az abból táplálkozó festői (élet)felfogás megtestesülésével szembesülhetünk. Mindenestül modernen.

Művészet, 1989., 4., 48-49-old.

Gémes Péter, grafikus művész

Laska Lajos: Lassan, bandukolva, XV. Miskolci Grafikai Biennálé.

A mitoszt, de nem az archaikusat, hanem a klasszikus görögöt vegyíti fotótechnikával és posztmodern szemlélettel Gémes Péter a görög harcosok küzdelmét bemutató munkáján. A téma történelmi, a kosztümök ironikusak, míg az ofszettechnika mai, XX. századi.

2. „Az új élet műve pedig halál," ofszet, 68x30 cm, 1989. [repr.]

Művészet, 1989, 11–12., ~~33~~ 32 és 34-old.

Gémes Péter, grafikusművész, 6.) Folytatás (vége).
Gyárfás Péter: Tanulóévek, vándorévek. Gémes Péter művészetéről.

„Barlangi allegória II, a vándor", tus, papír,
52 x 64 cm, 1986. [repr.]

Művészet, 1989., 4., 49-old.

Gémes Péter grafikusművész 5. folytatás.
Gyarfás Péter: Tanulóévek, vándorévek. Gémes Péter művészetéről.

Gémes Péter: Barlangi allegória I, A filozófus, tus, papír, 52 × 68 cm, 1986
Gémes Péter: Barlangi allegória III, Az őr, tus, papír, 52 × 68 cm, 1986

Művészet, 1989., 4., 49-old.

Gémes Péter, grafikus művész,

Szegő György: Exodus Stúdió '88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Szurcsik József, Romvári János, Bukta Imre, Gémes Péter artikuláltabb művekkel idéznek meg démonokat, kiüzetést és halált.

Művészet, 1989., 4., 40-old.

Gémes Péter gyűjteményes kiállítása a Műcsarnokban

Kalandozások a mítoszok, a tér és az idő világában

■ P. Szabó Ernő

Három oldalsó terem a Műcsarnokban, alig kéttucatnyi alkotás – a korábbi évek gyakorlatában ennyi helyen, ennyi művel néhány év, egy-egy rövidebb periódus termését mutatták be az intézményben. *Gémes Péter* grafikusművész gyűjteményes kiállítása tehát a számokat tekintve akár szerénynek is tekinthető, ami azonban színvonalát, jelentőségét illeti – nos, alighanem az év egyik legfontosabb kiállítását látja, aki megnézi a szeptember 24-ig nyitva tartó tárlatot. Olyan bemutatónak tekinthető ez a sajnálatos módon igen korán lezárult életművet bemutató összeállítás, amely részekre töredezett világunkban a teljesség ígéretét hordozza magában, s az egyre inkább szakmunkaként vagy éppen szórakoztatóipari termékként kezelt művészeti tevékenység korában a lét alapkérdéseire keres választ.

Nagy meglepetés persze ez a bemutató. Gémes Péter (1951–1996) első önálló kiállítása óta azok közé tartozott, akinek a műveire figyelni kellett, aki a művészeti élet hullámveréseitől, irányzatok felbukkanásától, divatoktól függetlenül járta a maga útját, s alig több mint másfél évtized alatt számszerűen ugyan talán nem túl nagy, minőségét tekintve azonban lenyűgöző életművet hozott létre. Érzékeltette már az életmű jelentőségét az a kiállítás is, amelyet éppen egy évvel ezelőtt rendeztek Gémes utolsó három nagyméretű alkotásából: a Napló – Hét nap, Napló – Piramis és az Oszlopok a hétköznapi lét banalitását, a testi esendőséget szembesítette a teremtés, a szellem örökkévalóságával, az önmagukban múlékony, eltűnő mozzanatokból, motívumokból épített tökéletes formát, piramist, a hitet megtartó oszlopot.

Éppen ezzel a kiállítással nyílt meg a Platán Galéria, a budapesti Lengyel Kultúrintézet új galériája. Ennek elődje adott helyet 1981-ben Gémes első magyarországi bemutatójának, lévén hogy 1972–76 között a varsói képzőművészeti akadémián tanult, s a hetvenes évek végén újra a varsói főiskolán dolgozott. A művészt azóta is a két kultúra közötti közvetítőként, afféle egyszemélyes intézményként tartották számon. Lengyelországi tanulmányaiból azonban az is következett, hogy indulására erősen hatott a hatvanas-hetvenes években az itthoninál jóval nyitottabb ottani szellemi légkör, az egyetemes kortárs tendenciák iránti nyitottság. E nyitottság fordította figyelmét a hetvenes évek közepén itthon is az érdeklődés középpontjába került kísérleti fotográfia felé, amely azután meghatározó jelentőséget kapott munkásságában.

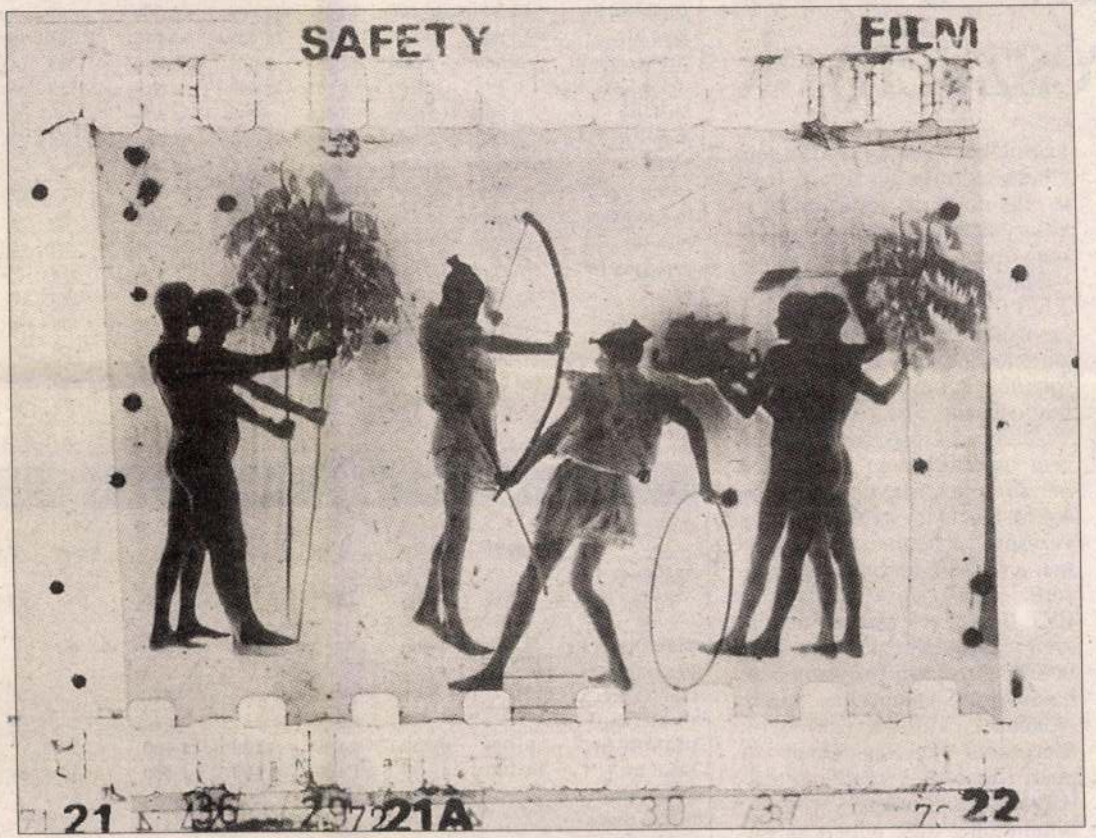

A művész grafikai elemeket és fényképeket egyszerre alkalmazott

Első itthoni tárlatán még a mikrokörnyezet, a vizuális közhelyek világából merítő lapjait mutatta be, de a művek mellett kifüggesztett idézetek, többek között egy 1933-as Walter Benjámin-idézet már a későbbi Gémes művészetét előlegezi: „Az emberiség örökségének egyik darabját a másik után adtuk oda, gyakran értéke századrészéért zálogban hagytunk valamit, hogy az aktuális aprópénzt a markunkba nyomják érte." A következő évek művei már az egyetemes kultúrhistória, a mítoszok, a tér és az idő végtelenjében kalandozó, a filozófiában elmélyedő szellem alkotásai. Annak az útnak a dokumentumai, amely, mint az 1986-os Vándorévek című kiállítás katalógusában szerepelt Hamvas Béla-idézet jelzi, a lélek legmélye felé vezetett, oda, ahol „nem a bestia él", hanem a tiszta égi tűz".

Beállított, megrendezett jelenetek során, a mitológia titokzatos hőseitől kísérve vezetett ez az út. Az évtized elejének kisméretű fotóit, kollázsait a következő években hatalmas méretű, lepedővásznakra készített képek követték, amelyek azonban az alap és a tus fehér-feketéjének, a szórópisztoly finom átmeneteinek köszönhetően megőrizték a fotószerű hatást és éppen ettől váltak különösen szuggesztívvé az óriási, az idő mélyét, lélek mélyét exponáló álfotográfiák: testközelbe hozták a titokzatos történéseket, magát a nézőt is a megtisztító szertartás részesévé téve, bevonva a beavatottak körébe. A nyolcvanas évek második felében nagyméretű fotóvásznak folytatják a szórópisztollyal kezdett sorozatot, a kilencvenes évek elején pedig újra kisebb méretű fotókból építette műveit. Szó szerint: a Vízvonal, a Tekercsek, az Apokrif egymást követő mozzanatok sorából épül, mint a pályát lezáró három nagyszabású kompozíció is, a mítoszokban kerek egésszé váló történetek részletei helyett immár egyre inkább a küzdelem pillanatait, a megélt-túlélt időtöredékeket rakvaillesztve egymás mellé – egy-egy darabka végtelent az esendő-elmúló XX. század végének dokumentumaként.

BUX			MAX.
Záró	Min.	Max.	
8371,99	8354,90	8447,81	192,14
Előző: 8481,10	Változás: –109,11	(–1,28%)	

Olcsóbb részvények

■ Zelei Béla

Egyelőre várat magára a pesti tőzsde őszi időszakára prognosztizált áremelkedés. Tegnap több mint harminc ponttal az előző napi értéke alatt kezdett az index, s napközben tovább süllyedt. Mélypontját 8355 pont alatt érte el. A vezető részvények többsége alacsonyabb árakon forgott, mint hétfőn. Ez alól egyedül az OTP volt kivétel, amelynek 0,3 százalékkal javult a kurzusa. A mérséklődő részvényárak szerencsére a befektetőket nem ösztönözték heves eladásokra, a részvényszekció forgalma nyolcmilliárd forint alatt maradt. Ezúttal egyenletesebben oszlott meg a vezető részvények részesedése az üzletekből, alábbhagyott a Matáv dominanciája, noha ezúttal is erre a papírra kötötték a legtöbb üzletet.

Árfolyam-emelkedés a kisés a közepes papírok némelyikénél volt megfigyelhető: az OTP elsőbbségi papírja 3,1 százalékkal drágult, a Phylaxia 2,4 százalékkal, az Inter-Európa kettő, a Pick pedig több mint egy százalékkal erősödött. A vesztesek listáját is a középmezőny papírjai vezették: a nap végére az Egis 4,6 százalékot esett, a Borsod-Chem, az Antenna Hungária és a Pannonflax kétszázalékos veszteséget szenvedett. A legnagyobb forgalmú részvények – Matáv, Richter, Mol, TVK – 1,6–1,9 százalékkal kerültek kevesebbe, mint az előző napi záráskor. A kárpótlási jegy árfolyama is harmadik napja lefelé csúszik.

Mivel az árfolyamok stagnálása továbbra sem ösztönzi a befektetőket nagyobb vásárlásokra, a Budapesti Értéktőzsde vezetői új lehetőségeket keresnek a tőzsdei forgalom növelésére. *Dunavölgyi Mária*, a BÉT ügyvezető igazgatója tegnapi sajtótájékoztatóján többek között azt a tőzsdetanácsi határozatot ismertette, amely előkészíti a külföldi részvények szervezett kereskedelmét a pesti tőzsdén. A részletes szabályok megalkotását követően, feltehetőleg még ebben az évben sor kerülhet külföldi részvényekre szóló ajánlatok bevitelére. Az ügyvezető igazgató hangsúlyozta: ezeket a papírokat nem vezetik be a BÉT-en, hanem csupán regisztrálják azokat. A tőzsdetanács hétfői ülésén módosította a kereskedési kódexet is. A változtatásokra az MMTS II. kereskedési

Budapesti Értéktőzsde Részvények (A) szekció

	Nyitó	Min.	Átlag	Max	Záró	Üzl. szám	Forg. (Ft)	Darab	Előző	Előző köt. dátuma	Vált. (Ft)	Vált. (%)	Előző 52 hét Min	Max
Borsodchem Rt.	9 380	9 180	9 231	9 380	9 200	73	111 353 565	12 063	9 400	2000.09.04	-200	-2,13	6 450	12 050
Danubius Rt.	5 335	5 280	5 299	5 350	5 290	73	51 029 915	9 631	5 400	2000.09.04	-110	-2,04	4 105	6 290
DÉMÁSZ Rt.	13 500	13 300	13 406	13 500	13 300	53	34 706 900	2 589	13 500	2000.09.04	-200	-1,48	13 050	23 050
Egis Rt.	13 900	13 225	13 616	14 000	13 260	64	104 650 980	7 686	13 900	2000.09.04	-640	-4,60	6 400	14 800
Graboplast Rt.	2 585	2 560	2 587	2 600	2 560	34	111 196 220	42 975	2 595	2000.09.04	-35	-1,35	1 600	3 080
Graphisoft NLG	4 490	4 490	4 575	4 600	4 510	13	237 494 745	52 403	4 590	2000.09.04	-80	-1,74	4 200	6 585
MOL Rt.	3 900	3 850	3 888	3 900	3 875	439	935 115 685	240 495	3 940	2000.09.04	-65	-1,65	3 650	6 150
Matáv Rt	1 689	1 660	1 676	1 692	1 660	1 096	2 703 283 532	1 613 285	1 692	2000.09.04	-32	-1,89	1 220	2 655
NABI	5 830	5 800	5 812	5 830	5 800	14	6 340 605	1 091	5 850	2000.09.04	-50	-0,85	4 205	6 790
OTP törzs	15 945	15 900	16 094	16 230	16 150	478	1 159 295 345	72 035	16 100	2000.09.04	50	0,31	9 320	18 000
Pannonplast Rt.	4 980	4 930	4 955	4 990	4 965	39	14 816 810	2 990	4 995	2000.09.04	-30	-0,60	3 405	8 200
Pick Rt.	8 755	8 755	8 910	8 950	8 900	25	16 083 180	1 805	8 800	2000.09.04	100	1,14	7 800	14 900
Prímagáz Rt.	1 705	1 700	1 724	1 730	1 700	13	3 732 550	2 165	1 705	2000.09.04	-5	-0,29	1 605	3 800
Richter	15 850	15 480	15 638	15 850	15 690	429	1 277 836 145	81 714	15 950	2000.09.04	-260	-1,63	9 360	20 250
Rába	2 300	2 250	2 277	2 300	2 255	38	33 196 825	14 578	2 270	2000.09.04	-15	-0,66	1 950	2 980
Synergon	1 995	1 950	1 982	2 035	1 950	168	220 493 715	111 222	2 000	2000.09.04	-50	-2,50	1 635	4 650
TVK	3 480	3 415	3 436	3 480	3 415	223	179 937 565	52 369	3 470	2000.09.04	-55	-1,59	3 080	5 590
Zalakerámia Rt.	2 690	2 660	2 699	2 710	2 685	95	65 393 585	24 227	2 675	2000.09.04	10	0,37	1 315	3 330

Budapesti Értéktőzsde Részvények (B) szekció

	Nyitó	Min.	Átlag	Max	Záró	Üzl. szám	Forg. (Ft)	Darab	Előző	Előző köt. dátuma	Vált. (Ft)	Vált. (%)	Előző 52 hét Min	Max
Agrimpex	-	-	-	-	-	-	-	-	2 600	2000.07.04	-	-	-	-
Antenna Hun. Rt.	6 445	6 105	6 270	6 445	6 195	54	23 525 875	3 752	6 325	2000.09.04	-130	-2,06	3 455	17 995
BIF Rt	-	-	-	-	-	-	-	-	2 400	2000.09.04	-	-	-	-
Brau Union Rt	4 850	4 600	4 685	4 850	4 800	7	346 700	74	4 870	2000.09.04	-70	-1,44	3 200	6 100
CEGF	-	-	-	-	-	-	-	-	2 200	2000.01.24	-	-	-	-
Csopak Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	930	2000.08.29	-	-	-	-
Domus Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	562	2000.09.01	-	-	-	-
DÉDÁSZ Rt.	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	2	340 200	42	8 100	2000.09.04	0	0,00	7 050	10 250
Elmű Rt.	14 100	14 100	14 100	14 100	14 100	1	15 510 000	1 100	14 000	2000.09.01	100	0,71	13 050	18 850
Emász Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	5 205	2000.09.04	-	-	-	-
Eravis törzs	-	-	-	-	-	-	-	-	5 505	2000.08.30	-	-	-	-
Fotex Rt.	308	303	305	308	306	64	24 180 754	79 390	306	2000.09.04	0	0,00	77	457
Garagent Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	660	2000.09.04	-	-	-	-
Globus Rt.	2 260	2 220	2 258	2 270	2 220	4	2 348 300	1 040	2 295	2000.09.04	-75	-3,27	1 940	2 850
Humán Rt.	1 950	1 915	1 948	1 950	1 950	10	2 925 330	1 502	1 950	2000.09.04	0	0,00	1 650	2 800
Hungagent	-	-	-	-	-	-	-	-	705	2000.08.15	-	-	-	-
Ibusz Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	600	2000.09.04	-	-	-	-
Inter-Európa	10 400	10 250	10 368	10 600	10 450	8	2 322 350	224	10 250	2000.09.04	200	1,95	7 500	16 450
Konzum Rt.	110	85	89	110	100	10	71 886	806	100	2000.08.30	0	0,00	83	210
Konzumbank Rt.	715	715	715	715	715	3	858 000	1 200	715	2000.09.01	0	0,00	400	1 050
Kékkuti Ásványviz	-	-	-	-	-	-	-	-	2 900	2000.08.24	-	-	-	-
Mezőgép	1 705	1 705	1 746	1 795	1 720	24	59 313 860	33 979	1 730	2000.09.04	-10	-0,58	1 590	2 195

nácik összesen 203, zsidó tulajdonban lévő magánkollekciót foglaltak le: közöttük volt például a *Rothschild család* 3978 darabos volt a „leghatékonyabb" a zsidó tulajdonú kollekciók kifosztásában) – de *Hitler* helyettese, *Göring* is élt ezzel a lehetőséggel.

Azt a robbantóját!

A mostani, robbantgatásos világban nem tudom nem megosztani – némi öniróniával (férfi) kasszandrainak nevezhető – élményemet. Előtte egy kis privatizálás (a szó értelme csak az elmúlt években szűkült a magánosításra, korábban gyakrabban használták arra, amikor az újságíró magánügyét vitte a nyilvánosság elé). Szóval, a személyes ügy: 1989-ben A balek című könyvemben megjelent két kisregény közül az egyik A robbantó volt. Arról szólt, hogy titokzatos robbantássorozat tartja izgalomban a fővárost, s a nyomozás rendre vakvágányra fut.

Annak az évnek a gátszakadásszerű könyvkínálatában a kötet majdhogynem visszhang nélkül „múlt ki", egyedül a rádió foglalkozott egy hosszabb műsorban a címadó kisregénnyel. Az egyik terjesztési „szakember" azt bizonygatta, hogy „azzal a címlappal eladhatatlan a könyv". Én viszont arra hivatkoztam, ráéreztem valamire, amire a reklámban esetleg hivatkozni lehetne. A könyv ugyanis már nyomdában volt, amikor a metróban felfedezték azt a csőbombát, amelynek a készítőjét azóta sem fogta el a rendőrség. A szerzői gyanú ugyanis az volt, hogy társadalmi változások és feszültségek növekedésének idején mindegy, mi rejtőzik akár egy indokolatlannak tetsző tett mögött, az ilyen cselekmények szándékuktól függetlenül gerjesztik az indulatokat, fokozzák a feszültséget... Mondanom sem kell, hogy hasztalanul érveltem.

A könyv írásakor nem véltem megjósolni azt, ami bekövetkezett: majdhogynem hozzászokni kényszerülünk a robbantásokhoz. (Még kevésbé áhítoznék ilyen áron könyvsikerre!) S nálunk – eltérően a mitológiától – nem a jósnőt, Kasszandrát ölik meg, hanem – mint legutóbb – a célszemélyt. Az élet túllépett a könyvbeli állapotokon.

(marafkó)

50-et elfognak, de ez nem jelenti azt, hogy mindet ki is utasítják, a kiutasítottak száma egyébként naponta 40 fő, derül ki az *MTI* tudósításából.

A nagyszámú illegális átlépés egyik oka – idézte az osztrák politikus asszony az FPÖ által megszerzett állítólagos titkos dokumentumot –, hogy az embercsempészbandák igen jól felkészültek, s a hatalmas nyereségről nem mondanak le egykönnyen. Az idén állítólag 0,5 milliárd schillinget ke- ajándékokat vagy szívességeket fogadjanak el – idézte a jelentést sajtótájékoztatóján Helene Patrik-Pable. A belügyminisztériumi titkos dokumentum szerint 1997 nyarára Ausztria nem lesz képes teljesíteni a schengeni megállapodás összes feltételét. Az ellenzéki politikus szerint ez az oka annak, hogy a belügyminiszterrel ellentétben egyes beosztottjai már arról beszélnek: Ausztria *csak 1997 októberétől* lesz teljes mértékben Schengen-államnak tekinthető.

AIDS-tanácskozás

A kormányok fokozottabb ellenőrzését és a gyógyszeripari cégek *erőteljesebb felügyeletét* javasolják a szakértők annak érdekében, nehogy valaki saját hibáján kívül HIV-vírussal fertőződjék. A Kobéban rendezett nemzetközi tanácskozás ajánlásai egyben azt a célt is szolgálják, hogy a „világ vértartalékait" meg lehessen védeni a fertőzéstől, jelentette az *MTI*. Japánban a vérzékenységben szenvedő mintegy 4000 beteg fele fertőződött meg HIV-vírussal a nyolcvanas évek elején, mert az egészségügyi hatóságok és a gyógyszergyártó cégek összefonódása miatt csak késve vezették be a biztos védelmet nyújtó, hőkezelt vérkészítményeket.

Közép-Európáért óriáscégek versengenek

Technológiai park Budapesten?

Brüsszelből jelenti az *MTI*: Csúcstechnológiában érdekelt *óriáscégek* versengenek Közép-Európa képzett, ám viszonylag olcsó munkaerejéért – és a jelek szerint eddig Magyarország tudta leginkább magához édesgetni őket – állapítja meg a *Wall Street Journal Europe* hétfői száma. Az IBM, a Philips, a Siemens és a Matsushita-csoport egyaránt megtalálható az országban befektető nagy nevek között, miközben egyetlen vidéki város (Székesfehérvár) önmagában képes volt *több mint egymilliárd dollárnyi* befektetést megkaparintani, és jó úton van afelé, hogy Európa egyik *csúcstechnológiai bázisává* váljon – írta az újság.

Persze különbséget kell tenni aközött, hogy egy térség vagy ország csupán egyszerű bérmunkása-e valamely multinak, vagy saját gyökerekkel is rendelkező igazi exportőr. Ez utóbbihoz még több vállalkozó tőkét és még erőteljesebb helyi forrásokat kell a helyi kutatás-fejlesztésre fordítani – folytatódik a brüsszeli kiadású gazdasági napilap elemzése.

Ehhez is segíthet hozzá az az *egymással párhuzamosan futó* két elképzelés, amely az effajta vállalkozásokban érintett befektető és fejlesztő cégek számára hozna létre egyfajta *technológiai parkot* Budapesten. Az egyik – a szerényebbik, jóllehet így is mintegy 25 millió dolláros költségvetésben gondolkodó – terv a Graphisoft Kft. japán tőkével is megtámogatott magánvállalkozása. Lényegében ambiciózusabb az egykori expo területére tervezett, mintegy 140 ezer négyzetméteren megálmodott állami elképzelés (ez utóbbit *infopark* néven emlegetik). „Ami igazán számít, az az, hogy legyen világos *stratégiai kezdeményezés*, egyfajta hozzáadott értékkörnyezet" – jegyzi meg a magyarországi IBM vezérigazgatója. Ha a magyarok képesek ennek produkálására, akkor Magyarország a világ egyik *technológiai műhelyévé* válhat – teszi hozzá.

Székesfehérvár sikere általában is *recept* Magyarország számára, hogyan is lehet üzleti sikereket kovácsolni: bátorítani kell a multikat, hogy bejöjjenek, aztán pedig hagyni kell, hogy felfűtsék a gazdaságot – vonja le a következtetést a Wall Street Journal Europe beszámolója.

Halálozás

GÉMES PÉTER

Munkácsy-díjas festőművész, a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára hosszú betegség után, 45 éves korában meghalt. Az elhunytat az Iparművészeti Főiskola, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége és a MADE saját halottjának tekinti. Temetése november 5-én, kedden 14.00 órakor lesz a Farkasréti temetőben. A gyászmise ugyanaznap 16.00 órakor lesz a Felsőkrisztinavárosi plébánián. (Bp. XII., Apor Vilmos tér.)

H. bef: 710. III. Delfinárium (6). 2, Mór (3), 3. Kontraszt (8). 10: 96, 33, 17, 12. Bef: 206, 224. H. bef: 1821. IV. 1. Dingó (4), 2. Álomarcu (3), 3. Gólyahír (1). 10: 26, 14, 18. 11. Bef: 208, 52. H. bef: 803. V. Love Sayyaf (8), 2. Murva (4), 3. Bocska (7). 10: 117, 32, 21, 15. Bef: 202, 185. H. bef: 12223. VI. 1. Jackpot (4), 2. Világjáró (2), 3. Speedy Campion (1). 10: 24, 10, 10, 10. Bef: 72, 33. H. bef: 190. VII. 1. Kerka (12), 2. Nosferato (9), 3. Nurmi (5). 10: 93, 23, 15, 24. Bef: 190, 455. H. bef: 4036. VIII. 1. Lógós (5), 2. Robinia (3), 3. Saca (1). 10: 38, 14, 22, 12. Bef: 82, 48. H. bef: 631. IX. 1. Ernesto (1), 2. Faraway Filly (5), 3. Teofil (4). 10: 35, 10: 15, 10. Bef: 99, 47. H. bef: 500. X. 1. Lajos (9), 2. Mambo Italiano (5), 3. Ne bánts! (3). 10: 22, 18, 21, 20. Bef: 66, 88. H. bef: 608. XI. 1. Monte Viso (7), 2. Vívmány (9), 3. Rózsalovag (3), 10: 62, 23, 13, 23. Bef: 67, 140. H. bef: 1177. XII. 1. Gerona (1), 2. Tékozló (10), 3. Rémus (3). 10: 91, 66, 49, 33. Bef: 764, 657, H. bef: 28520.

Hárman őrizetben

Korrupt pénzügyőrök

A röszkei vámhivatalnál szolgálatot teljesítő pénzügyőrök közül hármat őrizetbe vettek, s több mint tíz társuk gyanúsítható még a múlt hét végén napvilágra került vesztegetési és hivatali visszaélés elkövetésében – mondta hétfői sajtótájékoztatóján Arnold Mihály altábornagy, a vám- és pénzügyőrség országos parancsoka. A nyomozás eddig annyit állapított meg, hogy a korrupciós ügyben elmarasztalható pénzügyőrök harminc százalékot kaptak a jogtalanul visszaigényelt áfa összegéből, amely összesen 6–7 millió forintra tehető – írja az MTI. A röszkei ügyben múlt szombaton azonnal megkezdték a vizsgálatot, s néhány órán belül megállapították, hogy a fiktív számlákat négy létező gazdasági társaság nevére állították ki. Eddig két polgári személyt tudtak azonosítani az ügy résztvevői közül. Minden esetben 100 ezer forint alatti értékeket tüntettek fel, hogy a valutafedezeti igazolást ne kelljen mellékelni. A számlákon a külföldi nevek fiktívek voltak. A VPOP rövidesen megkezdi a parancsnoki felelősség kivizsgálását is. Arnold Mihály elmondta: a VPOP megerősítette nyilvántartási rendszerét, s ennek révén könnyebben leleplezhetők lesznek a visszaélések.

A hajnali pára, illetve ködfoltok megszűnése után sok napsütésre számíthatunk, legfeljebb késő délután növekszik meg nyugaton a felhőzet. Eső nem várható. A déli, délnyugati szél többfelé megerősödik. A hőmérséklet csúcsértéke eléri a 16, 21 fokot.

Várható országos középhőmérséklet: 9–14 fok között.
Orvosmeteorológiai előrejelzés: melegfronti hatás várható.
A Duna vízállása és hőmérséklete Budapestnél tegnap: 327 cm, 8,4 fok C.
A légszennyezettség mára várható alakulása: lényegesen nem változik.
Európa időjárása:

Város	*Időjárás jellege*	*Legmagasabb hőmérséklet*
Athén	napos	21 °C
Bécs	napos	15 °C
Belgrád	szeles	21 °C
Berlin	borult	15 °C
Kijev	szeles	13 °C
Koppenhága	esős	11 °C
Ljubljana	szeles	20 °C
London	borult	15 °C
Madrid	felhős	18 °C
Párizs	esős	15 °C
Pozsony	szeles	11 °C
Prága	szeles	15 °C
Róma	napos	18 °C
Stockholm	felhős	9 °C
Varsó	szeles	14 °C
Zágráb	szeles	21 °C

Speciális meteorológiai tájékoztató
Regionális előrejelzések (12-36 órás)
Bp és körny. (06-90) 304-621
É-Dunántúl (06-90) 304-622
D-Dunántúl (06-90) 304-623
Duna-Tisza köze (06-90) 304-624
Tiszántúl (06-90) 304-625
Északi Középhgy. (06-90) 304-626
Országos előrejelzés
(12–36 órás) (06-90) 304-611
(5 napos) (06-90) 304-631
A telefonszolgáltatás díja 88,-Ft/perc.

A Postabank Nyíltvégű Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke

126 495 213 forint

Egy darab befektetési jegyre jutó érték

1 013 346 forint

Lopott autók

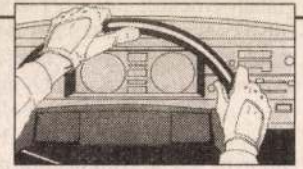

Lapunk folyamatosan közreadja a legutóbbi napokban Magyarország területén ellopott gépjárművek adatait. Kérjük olvasóinkat, akik bárhol felismerik a körözés alatt álló gépjárműveket – a közölt azonosító adatok alapján –, azonnal értesítsék a rendőrséget, vagy ha ez nem lehetséges, szerkesztőségünk belpolitikai ügyeletesét.

Hétfőig bezárólag

Budapest:			
II. kerület	fekete	Audi	FHZ 892
	fehér	VW Transporter	DAHD 727
V. kerület	fehér	VW busz	FG–E 336
VIII. kerület	rózsaszín	Opel Astra	LJA 2–32
X. kerület	piros	Skoda	DJH 317
XI. kerület	ibolya	Ford	DDY 778
XIII. kerület	piros	Skoda	EEV 514
XIV. kerület	fehér	Lada	ADD 731
	szürke	Mitsubishi	WAF-CV 170
XV. kerület	piros	Suzuki	EOU 780
XVIII. kerület	kék	Lada	ACA 277
Baranya megye:			
Pécs	piros	Suzuki	EXT 492
	fehér	Lada	ACX 801
Békés megye:			
Gyula		Mitsubishi	W 5960 A
Csongrád megye:			
Szeged	ezüst	VW Passat	OVK 982
Győr megye:	zöld	Chrysler	A–710
Sopron	fehér	Dacia	AFZ 003
Győr	fehér	VW Golf	KA–LS 131
Heves megye:			
Noszvaj	szürke	VW Golf	EJF 831
Eger	fehér	Lada	AEK 193
Gyöngyös	bordó	VW Golf	LOSKS 18
Nógrád megye:			
Salgótarján	Skoda		EEJ 395
Pest megye:			
Vecsés	szürke	Ford	EKF 352
Budaörs	piros	Lada Samara	EWL 813
Ócsa	mogyoró	Trabant	DSZ 698
Érd	fehér	Lada	COD 718
Szszmiklós	piros	Seat Toledo	WL–35 ZE
Veszprém megye:			
Veszprém	fehér	Trabant	CRT 451
Zala megye:			
Keszthely	piros	VW Golf	CME 982

ÚJ MŰVÉSZET SZERKESZTŐSÉGE
SINKOVITS PÉTER RÉSZÉRE

Tisztelt Sinkovits Péter!

A Dovin Galéria következő kiállítása:

"HOMMAGE Á GÉMES PÉTER" II. - "VÍZVONAL"
Válogatás Gémes Péter munkáiból
1997. október 1 - november 11-ig

"VÁLOGATÁS A GALÉRIA MŰVÉSZEINEK MUNKÁIBÓL"
1997. november 14 - 1998. január 13-ig

Megtekinthető: kedd - péntek 12-18 óráig
szombaton 11-14 óráig

Kérem, hogy a fenti szöveget jelentessék meg
galéria bejegyzési rovatukban.

Dovin Galéria 1052 Budapest Galamb u. 6. Tel.: 118-3659
118-3673
Fax: 118-3659

Budapest, 1997. szept.16.

Köszönettel:

DOVIN GALÉRIA
1052 BUDAPEST Galamb u. 6.

Molnár Edit
munkatárs

Gémes Péter

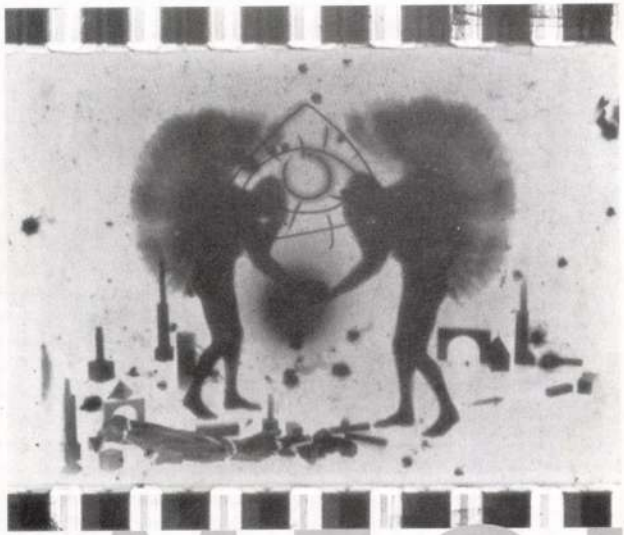

Raiffeisen
Galéria

Gémes Péter

MEGHÍVÓ

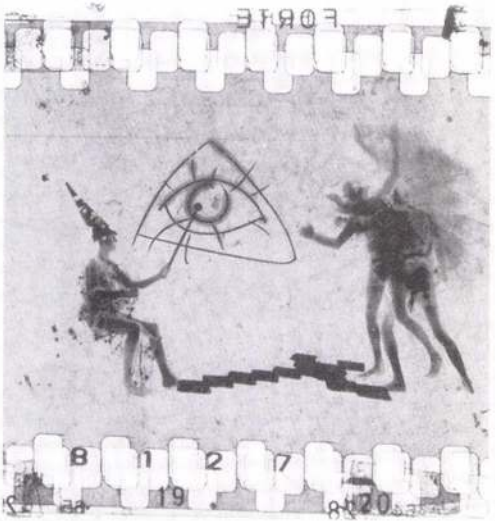

Tisztelettel meghívjuk Önt a **Raiffeisen Galériába**
2004. október 18-án, hétfőn 17 órára
Gémes Péter kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja: **Gémesi Géza, zeneszerző**

A kiállítás 2004. október 18. és december 5.
között tekinthető meg – hétvégén is.

Raiffeisen Bank Rt.
1054 Budapest, Akadémia u. 6.

VELÜNK KÖNNYEBB Raiffeisen BANK

GÉMES PÉTER

IRODALOM

A jövevény

SPIRÓ GYÖRGY ÖT ÉS FÉL ÉVE

A könyvhéten jelenik meg Spiró György új regénye, *A Jövevény*, amely a nagy sikerű *Ikszek* után ismét lengyel témát dolgoz fel: a múlt század közepén emigrációba kényszerült lengyel értelmiségiek misztikus vallásos mozgalmát. *Menynyire valóságos a történet?* – kérdeztük az írót.

– Az *Ikszek*nél nem ragaszkodtam annyira a valóság tényeihez. Itt azonban minden valóságos: a személyek, az események, a helyszínek, a dátumok. Öt és fél évi kutatómunka eredménye a regény. Filozófiai és vallástörténeti művek után nyomoztam Amszterdamban, Párizsban, Isztambulban. Természetesen nem ezen múlik, hogy jó-e egy mű vagy rossz. De csalódtam a fikcióban, és jobban érdekel, mi is történt valójában. Olyan őrültségeket ugyanis, amik megtörténtek, ki se tudnék találni. Minél valóságosabb valami, annál hihetetlenebb! Ez a feldolgozási mód megköti az író kezét, de úgy éreztem, ezúttal ezt vállalni kell.

– Nincs olyan erőteljes központi főhős, mint az Ikszekben Boguslawski, akivel azonosulni lehet.

– *A Jövevény*nek a kollektívum a főhőse. A mozgalom tagjai, akik magukat megváltottaknak gondolják. Nem reprezentatív figurák vannak tehát, hanem maga a mozgalom reprezentatív. Mindig is foglalkoztatott a vallás – ennek jelei a drámáimban is megtalálhatók –, amely a legmélyebben emberi dolog. Ebben a történetben az összes nagy európai vallás jelen van. Nem véletlen, hogy ez a mozgalom épp a lengyeleknél és épp az emigrációban bomlott ki. Az emigráció ideális táptalaj a misztikumra. A lengyel művészetben pedig mai napig tartó hatása van ennek a folyamatnak. Gondoljunk csak Grotowskira vagy Szajnára. Az orosz művészet is ilyen messianisztikus szemléletű, ami nem véletlen, hiszen közösek a gyökerek. Ezzel szemben a magyar irodalom vallástalan irodalom, ahogy Fülep Lajos mondta. Ez nem baj, csak tény, hogy nincs hagyománya a misztikus gondolkodásnak. Ennyiben idegen a regény, nem olyan otthonos közeg, mint előző művem. Úgy is mondhatnám, *A Jövevény* lengyel, az *Ikszek* magyar regény.

– Van-e létjogosultsága manapság egy ezeroldalas nagyregénynek?

– Kétszáz oldalra terveztem a könyvet, de olyan nagy mennyiségű anyagot találtam vallástörténeti stúdiumaim során, amit kár lett volna kihagyni. A kutatást megnehezítette, hogy az *Ikszek*et ért lengyel támadás miatt Lengyelországban persona non grata lettem. Mindezzel együtt életem nagy kalandja volt ez az öt és fél év, amellyel végképp lezártam a lengyeleket. Húsz évem ment rájuk, annyi érdekességet találtam bennük. Az *Ikszek*et ért támadás semmi ahhoz képest, amit most fogok kapni. De vállalom. Bekalkuláltam, hogy *A Jövevény*nek nem lesz akkora közönségsikere, de ettől még meg kellett írnom. Végig úgy éreztem, kivételes hagyomány birtokába jutottam, és ezt nekem kellett megörökítenem. Minden író hiú. Én arra vagyok hiú, hogy olyat írjak, ami nekem tetszik. Ha másoknak nem tetszik, nem baj.

ÉZSIÁS ERZSÉBET

PÁLYÁZAT

Az Arany János Lap- és Könyvkiadó Kft. a Művelődési Minisztérium egyetértésével a *Látóhatár* című folyóirat megjelentetését szünetelteti. Egyidejűleg pályázatot hirdet hasonló funkciójú lap főszerkesztői munkakörének betöltésére. A pályázó ismertesse a lapra vonatkozó részletes elképzeléseit mind tartalmi, mind gazdasági és technikai szempontból, továbbá a szerkesztőségre is kiterjedő terveit.

A pályázat tartalmazza a pályázó életrajzát, eddigi munkahelyeit, jelenlegi állását és jövedelmét, idegennyelv-tudását, fontosabb publikációit.

A pályázathoz kérjük mellékelni a szakképzettséget és a nyelvtudást igazoló okiratok másolatait.

A pályázatot 5 tagú szakmai bizottság bírálja el. A kinevezés határozott időre szól, amely meghosszabbítható.

A pályázatokat a megjelenéstől számított két héten belül kérjük beküldeni az Arany János Lap- és Könyvkiadó Kft.-nek (1054 Budapest, Szalay u. 10–14. I. 108.).

FILM

Új folyóirat

SZELLEMKÉP

1989 őszén új filmes folyóirat jelent meg a Magyar Film- és Videoszövetség kiadásában. A kéthavonta megjelenő lap szerkesztői: Fuksz Lehel és Medgyesi Gabriella, munkatárs: Dér András. A most napvilágot látott 1990/2. szám tartalmából:

– T. Török Gábor: Uram, nem látta Magyarországot? (Beréményi Géza *Eldorádó* és Werner Herzog *Augirre, az Isten haragja* című filmeknek összehasonlító elemzése)

– Peternák Miklós: A magyar filmavantgárd rövid története

– Rainer M. János–Kresalek Gábor: A magyar társadalom filmen (Társadalom, érték és ideológia, 1948–1956)

– Németh Beáta: „És ismét a fény fagyott, maradt a meglesz" (Kotnyek István filmjeiről)

– Beszámolók film- és videoszemlékről, fesztiválokról.

Az új szám a korábbi kettővel együtt kapható a budapesti művész mozikban és az Írók Könyvesboltjában, vagy megrendelhető a következő címen: MAFSZ, 1121 Budapest, Mátyás király út 7.

FELHÍVÁS

A Balázs Béla Stúdió vezetősége nyilvános forgatókönyv-pályázatot hirdet. Várunk dokumentumfilm, kisjátékfilm (20–40 perc) és kisszabadfilm (!) etűd kategóriába filmterveket, forgatókönyveket, szinopszisokat. Beadási határidő: 1990. május 25. A pályaműveket két példányban kérjük beadni az alábbi címre: Balázs Béla Stúdió, 1026 Budapest, Pasaréti út 122.

KIÁLLÍTÁS

Vác

ÁRNYAK ÉS VONALCSOMÓK

Gémes Péter és Kamienski Zbigniew tárlata

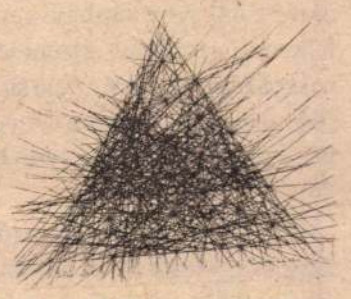

Valahol a posztmodern és az avantgárd művészet határán állnak, ha szemléletileg és stilárisan jellemezni akarjuk őket, Gémes Péternek a váci Hincz Gyűjtemény kamaratermében kiállított munkái. Egyszerre sajátja ezeknek a nagyméretű, retuspisztollyal készített rajzoknak, valamint a negatívban kinagyított fotóvászonra felvitt munkáknak a mitikus hangulata és a modern technikai eszközök személytelen gépisége.

Gémes a hiperrealista festészettől jutott el a nyolcvanas évek második felére az eredeti, fekete-fehér-szürke tónusú, fényképszerű alkotásmódjáig. Ami igazán új és egyéni művein, az a fotónegatívnak (illetve az ilyen hatású rajzainak) a direktben történő alkalmazása, mert ezáltal a technikai fogás által válik sejtelmessé, álomszerűvé a megjelenített téma. A művek tematikája legtöbbször antik; nyilazó harcosokat, révészt – Khárónt –, hírnököt stb. láthatunk az alkotásokon, de igencsak huszadik századi, századvégi értelmezésben.

Az elsődleges, a szellemi motiváció Hérakleitosztól való: több mint féltucat idézetére készített rajzot, fotót a művész, mégsem illusztrációk ezek, hanem a gondolattöredékek képzőművészeti értelmezései. Képzeletbeli létezésükre utal az alakok negatívban történő megjelenítése: árnylenyomatok ezek a figurák és tárgyak, nem a materiális világból valók.

Egészen más jellegűek, elvontak, vonalrendszerekre épülőek a Gémes Péterrel együtt kiállító Kamienski Zbigniew grafikái. Az ő művészetét a mozgás négyzethálószerű koordináták által történő bemutatása jellemzi, mint például a bauhausos Oskar Schlemmerét vagy az ugyanezt a problémát továbbragozó jugoszláv Veličkovočét.

Két eltérő szemléletű művész alkotásait láthatjuk tehát egy tárlaton, mégis van közös kapcsolódási pont a barátságukon túl is munkásságukban. Mindketten lenyomatokat készítenek. Gémes különböző szimbolikus történések és figurák lenyomatait, negatívjait. Ugyanígy Kamienski is leképez, csak ő teljesen elvontan, geometrikus rendszerben rögzíti a mozgás nyomait.

LÓSKA LAJOS

VÉLEMÉNYEK AZ ANTISZEMITIZMUSRÓL

Kritika

A *Kritika* áprilisi számában külön figyelmet érdemel az antiszemitizmus kérdéskörével foglalkozó összeállítás. Orbán Ottó *A füstkígyó fekete gyűrűi* című verse „Válasz a Kritika körkérdésére" alcímet viseli. Jean Paul Sartre *Vádirat az antiszemitizmus ellen* című írása valójában részleteket tartalmaz a francia író *Réflexions sur le question juive* című könyvéből, amely ugyanezzel a címmel már 1947-ben megjelent magyarul. Ludassy Mária *„Zsidó-szabadkőműves összeesküvés..."* címmel a XIX. század első felének angol és francia politikai antiszemitizmusáról ír, *„Bűnbaknak a kisebbség mindig nagyon jó"* címmel Leipold Péter, a Neue Zeitung főszerkesztője nyilatkozik, Ember Mária *Megpróbálva leásni a gyökerekig* címmel a Kárpát-medencében hazára lelt zsidóság sorsáról – a mai antiszemitizmus történelmi eredetéről tűnődik.

KÖNYV

A HAZAI ROMÁNSÁG NÉPRAJZA

A hazai románság tárgyi és (főleg) szellemi néprajzát bemutató *Din tradiţiile populare ale românilor din Ungaria* című könyvsorozat 1975-ben indult, a Magyar Néprajzi Társaság bábáskodása mellett, ám a sorozat (szeszélyes időközönként megjelenő) köteteit természetszerűleg a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége gondozza.

A nyomdából nemrégiben kikerült hetedik kötetben igen érdekes, szövegközlésekkel illusztrált tanulmányokat olvashatni a népi gyógyászat emlékeiről (Emilia Martin, Maria Puşcar), illetve a körösszegapáti baromfitartásról (Rozalia Sinkó-Laurinyecz), Elena Csobai pedig három román nyelvű katonakönyvet mutat be. Külön figyelmet érdemel a Méhkerékkel foglalkozó két tanulmány (Zsupos Zoltán, illetve Maria Rocsin tollából), ugyanis a korábbi kötetekben annyi közlemény jelent már meg erről a Mária Terézia-kori telepítésű faluról, hogy lassan összeállni látszik Méhkerék történeti-néprajzi monográfiája. A könyv utolsó tanulmányában Kovács Ágnes egy gróf Mailáth János által 1842-ben közreadott román népmese, illetve Barabás Miklós Gilli-portréja kapcsán tár fel nemcsak a folklórkutatást, hanem kortörténeti ismereteinket is gazdagító adalékokat.

A jövő kortörténésze viszont az után nyomozhat majd, hogy ezért a kiváló papíron s viszonylag kevés sajtóhibával megjelent 160 oldalas kötetért ugyan mi okból vágják meg 150 inflációs magyar forintra az érdeklődőt. *(Tankönyvkiadó, 1989)*

– nagy –

Burgenland 1990

KULTURÁLIS RENDEZVÉNYEK

Május elején nyílt meg és október végéig megtekinthető Németújvárott (Güssing) az a burgenlandi tartományi kiállítás, amely a lovagkornak állít emléket. Féltoronyban (Halbturn) egy másik kiállítás látható október közepéig *Isten tartsa meg Ausztriát. Vallás és állam a XIX. század művészetében* címmel. A Burgenlandi Tartományi Múzeum Kismartonban (Eisenstadt) *Nyugat-Pannónia természeti kincsei*vel várja július végéig a látogatókat, szeptemberben és októberben pedig Horvátország Történelmi Múzeumából állítanak ki arcképeket. Az Osztrák Kultúra Múzeumában – ugyancsak Kismartonban – a szombathelyi Savaria Múzeum nemzetközi textilgyűjteménye látható június közepéig, majd *Mi új az újkorban? Ausztria a középkor és a barokk időszakában* címmel nyílik kiállítás, amely október végéig tekinthető meg.

A nyári hónapokban színházi és zenei rendezvények egészítik ki a múzeumi programokat. Július 13. és augusztus 26. között a hétvégeken a fertőmeggyesi (Mörbisch) tavi játékokon Kálmán Imre *Csárdáskirálynő*jét játsszák. A Nemzetközi Haydn Napokat Kismartonban szeptember 1. és 9. között rendezik meg, de már májustól októberig sor kerül több Haydn-hangversenyre. A kaboldi (Kobersdorf) kastélyban július 20. és augusztus 5. között a hétvégeken Nestroy *Lumpáciusz Vagabundusz* című darabját adják elő. Lékán (Lockenhaus) az immár hagyományosnak tekinthető Nemzetközi Kamarazenei Napok június 30. és július 15. között kerülnek megrendezésre. Rétfalun (Wiesen) július 13. és 15. között jazzfesztivál lesz.

(x)

MAGYAR NAPLÓ

A Magyar Írószövetség irodalmi hetilapja. **Főszerkesztő:** Reményi József Tamás. **Helyettes:** Kis Pintér Imre. **A szerkesztőség tagjai:** Csiki László, Fodor Katalin, Gróh Gáspár, Kukorelly Endre, Marosi Gyöngyi, Mátyás Győző, Molnár Gusztáv, Németi Rudolf, Pályi András, Sárdi Anikó, Tripolszky Dóra. **Külső munkatársak:** Balassa Péter, Bálint B. András, Bojtár B. Endre, Erdődy Gábor, Lengyel László, Szörényi László, Zsámboki Mária. **Alapító tervező:** Lajta Gábor. **A szerkesztőség címe:** Bp., Bajza u. 18. 1062. **Postacím:** 1426 Budapest, Pf. 108. **Telefon:** 142-1168, 142-1520. **Fogadóóra:** kedden 14–16 óráig. Kiadja a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat, Budapest, Lenin krt. 9–11. 1073. **Felelős kiadó:** Németh Jenő vezérigazgató. **Szedés:** 90–20, Omigraf Kft., Budapest. **Felelős vezető:** Rusznák János ügyvezető igazgató. **Grafikai előkészítés:** Intergraf GM. **Nyomtatás:** Apollo Kft. Budapest XVI., Zsemlékes út 25. **Felelős vezető:** Hupján József. Kéziratokat, egyéb anyagokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Terjeszti a Magyar Posta. **Előfizethető** bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900. Telefon: 112-8860, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR Postabank Rt. 219–98636; 021–02799 pénzforgalmi jelzőszámra. **Előfizetési díj:** éves: 960,– Ft, féléves: 480,– Ft. 1 példány ára: 18,50 Ft. HU ISSN 0865–2910. Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat (Bp., Fő u. 30–32. 1011).

A polgár nyugalma, avagy a boksz mint elmetorna

CSIKI LÁSZLÓ

Átkapcsoltam a bokszra. A magyar televízió egyes, kettes, hármas, négyes, ötös és hatos csatornáján megint politikai szöveg folyt. Amott Hector Camachio és V. Pazienza verekedett boldogan. Úgy ragyogott a képük, mint kik boldogok; talán a vazelintól. Ilyen kence mifelénk nem kapható vagy szégyelljük felkenni borotvált személdjeinkre. Egy magyart sem láttam efféle sima maszkban. (Egyszer egy szeretőm ragyogott így – de hát ő nő volt a javából, nem bokszoló, s talán nem is magyar.)

Mexikóiaknak taksáltam őket. Az az ország elég messze van ahhoz, hogy bármit elképzeljünk róla. Egy rézbőrű meg egy csontfehér csépelte egymást. Hogy mik vannak egy Mexikóban! A sötétebb, bár nem túl sötét fiún rojtos gatya lógott, ágyéka felett nagy M betűvel. (Ez sejtette Mexikót talán.) A mérkőzés alatt mindvégig aggódtam, hogy kibukik országához hasonlóan csak elképzelt férfiúi szerve. De hát ezek a nevadai gumik jól tartanak derékban s alább. A fehérebb fiú felőlem Kelet-Berlinben is vásárolhatta volna a műselyem gatyáját, hogy aztán a nyugati részen varrassa rá a piros csíkot. Enyhe zavart keltettek bennem a ringben szokatlan mexikói rojtok; a másik alsónemű sima volt. Ez a műanyag szövet váltott ki belőlem mégis nagyobb ellenérzést, talán mert túlságosan ismerős volt. A rojtok a barna fiún ugyanakkor röhögvényesek voltak, habár ő láthatólag demonstratíve viselte s lengette őket.

Pártatlanul, azaz ártatlanul indultam tehát ezen a meccsen, nézőként. Vagy majdnem. Hiszen közben ide-oda járt az eszem. Honnan, miféle mélységből törekedtek fel erre a világra ezek az egymást-verők, hogy aztán valami fekete sötétben eddzék keményre az öklüket, egy garázs benyílójában vagy egy albérleti szoba falán? – kezdtem a morfondírozást, pedig nem kellett volna. De régebbi látványok tanulsága szerint ilyen messziről szalajtott fiúk voltak ők, Camachio és Pazienza. Nekem induláskor Camachio egyenesre húzott dereka, a bőre színéről megítélhetően is hagyomány diktálta tartása tetszett, ellenfelének a türelemre ütő neve inkább. Máskülönben egy jól dolgozó testüzemnek látszott. (Meg vagyok fertőzve – mondtam magamnak –, hogy ilyen fogalmakban gondolkodom, miközben ketten verekedésre fenekednek, sokan pedig biztatják őket. No de mindegy. Az ember nem felelős azért, hogy néz, még azért sem, amit lát.)

Jut eszembe, kölyökkoromban egy ízben hosszú sort álltunk a szövőgyári sportklub előtt, a betonozott keskeny udvaron, szemetes bödönök között, s odabentről nagy puffanások hallatszottak ki. Mondta valaki aztán, hogy a bokszolónak jelentkezőknek előbb egy orv ütéssel eltöri az orrát a zsűrielnök, hogy később, a meccsen ne tehesse más, s hogy ez a próba. Erre átmentem a repülőmodellezőkhöz.

A mérkőzés eközben verekedéssé fajult. Camachio sportosan-cselesen ütötte a másik mexikóit. Vívónak jobb, hajlékonyabb volt a barna fiú, bunyósnak kissé könnyed. Gyomorra menj – biztattam innen, vidékről –, mert a pali túl egyenes még, nem tudsz felütni neki. Pont ezt tette Camachio. Úgy verte a másik hasfalát, mint a téglafalakat gyerekkorában, tehetetlen dühében. Hajlott is Pazienza, lentebb vette a könyökét, védtelenné téve az arcát. Na, most oda sózz! Gusztáltam Camachio technikás okosságát, fotelból sugallt taktikám bevált. Ezt az ostobán törekvőt most hülyére veri valaki, visszakergeti az édes anyukájához. Folyt is már a könnye, mintha régen látott szüleit karolná. Mert fogott Pazienza, s próbálta kitépni magát közben az ölelésből. Az egyszer szent, hogy nem az anyjára gondolt közben.

– Na Istenem – mondom magamnak –, ha ezeket egyszer fél órára leültethetnénk gondolkodni egy székbe! Miközben, persze, ők is szoktak, nyilván, ahogy én: – Későre járt már, a vacsorai párizsi (ez is milyen távlatos szó egy olcsóságra!) ugyancsak kezdte gyomromban lekötni az agyamba törekvő vért, a magam székén azért gondolhattam ilyen laposakat.

A szünetekben borzasztó kiütéseket mutattak hajdani ringekből, úgy hulltak messzi embertársaim, ahogyan állatfajok tűnnek el a földről. (Cassius Clay láttán eszembe jutott, hgy ifjú férfi- és tévétulajdonos koromban a két nagy élményem egy évben az ő győzelme és a holdra szállás volt. Aztán a párizsi diáklázadás. A csehszlovákiai bevonulás is. Egyik ilyen volt, másik amolyan. S kiderül ültömben, hogy több más is volt. Na, mondom, elnézést kellene kérnem magamtól meg az illető események résztvevőitől, hogy ilyen méltatlanul összekutyulom őket, s Foreman estén asszociálok. De hát teljesen fölöslegesnek látszott – a vereségben legalábbis –, hogy mekkorára növelte az izmait. Foreman esendő volt, bizony, huszonkét év múlva is.) Láttam én bokszmeccset eleget, élőben is, azért ilyen vert az arcom. Azért is aggódtam az első menetekben győztesre álló Camachiókért. Alig huszonévesek még ezek a fiúk. A kétszer is kiütött ellenfelük fel-feláll a reklámokkal telefestett porondról, aztán rengetőeket üt. (Lásd a bikafajú Jimmy Ellist is. Meg az olyan ellenszenvesen kihívó mosolyú bajnokokat, mint Michael Nunn. Ez is zavarában vigyorgott, persze. De inkább ne lásd őket. Én meg éppen nézem, jobb híján.)

Ez csak a szünet. Szünetekben kellene élnünk, bölcselkedem-bölcsködöm, ahogyan azt már éjféltájban szokták az álmatlan férjek. Olyankor élhetünk, ha a történelem – úgymond – megszakad egy-egy „pillanatra". Csak hát itt van ez a rendszerváltás is a politikusok szívhez kapó kis szünetével, s akkor sem nyugszom. Kell ez a kis izgalom, mint narkósnak a napi adagja. Ha nem kapja meg, gyanakodni kezd, hogy ellene dolgoznak valakik, miközben csak a saját szervezete mutat elvonási tüneteket.

Nem mondom, csak gondolom magamnak a bokszmeccs szünetében: „nem az a legény, aki üt, hanem aki állja". Teli a fejem ilyen népi bölcsességekkel, hasonlókat sepernek össze a bokszterem nézői távozta után is. Maguk alá hullatták, s vacsorára csak a K.O. idegen örömét vitték haza.

A második menet szerintem döntetlenül zárult, némi Camachio-fölénnyel talán. (Lehetséges, hogy a hetedik menet volt, de el-elkalandoztam közben.) Az ugrabugra meg az úri bírók nyilván jobban számolnak nálam. Róluk is essék szó, ha már mindenre sort kerítek, ahelyett, hogy egy üveg sörre. A ringben leselkedő s a kiizzadt testek közé rohanó elegáns ember kellék csupán a meccshez, úgy is viselkedik. Hajladozik, félretáncol, néha integet. Időnként láthatóan kedvez valamelyik ökölvívónak: ha az megroggyan, ellenfelét, társát félrelöki, emezt kitárt karral védi éppen. Hogy soha nem láttam vért a vasalt ingén! Biztosan nem ölelte meg védencét sem éppen annyira. Nem az ő dolga az ítélkezés sem, persze. A szorító körüli bírók – inkább bírák – ugyanakkor nem látszanak, pedig ők a fők. Zakósan, nyakkendősen ülnek, alkalmanként isznak valamit egy magas pohárból. Megtermett emberek általában, némelyikük kiérdemesült bokszolónak hat éppenséggel, bár az ember hajlamos elhinni, hogy ebben a korban csak a tekintélyét őrzi meg egy vert fejű ember, az ítélőképességét már nem annyira (akárcsak némely akadémiában). Akad azonban köztük kihúrolt vékony ember is, mint egynémely nemzeti kormányban a légiesebb tárcák birtokosai. Gyanítható némiképpen, hogy ezek is nagyizmú lények voltak, most éppen a betegségtől soványak, s nincs nekik hátra sok. Így már alig érthető, miképpen kerültek e durva sport közelébe. Habár – mondotta egy értő barátom – a boksz a kézilabdához képest például gyerekjáték, éppen csak látványosabb a gorombaság. Tény, hogy ezek a nyakkendősök döntenek, ha a ringbéli felek nem bírják dűlőre vinni a dolgot idő előtt. Zsebszámológépük is lehet, talán abba pötyögtetik be beteg ujjal az ütéseket, az meg a végén kiadja a végeredményt. A piros sarok 1342-t ütött, a kék 1002-t. Világos. De hát efféle modern eszközük tudomásom szerint nincsen, csak szemük. Éppen olyan, amilyent ki akarnak verni egymás fejéből a küzdő felek. Arra figyelnek, ügyelnek néha ők is, nem azzal. Meg akarnak felelni a kiosztott szerepüknek, helytállnak a fenekükön. Annyi ütést számolnak, ahányat látnak, néhányat elfelejtenek. Pazienza néhány övön aluli csapását is vagy jegyezték, vagy sem. Megtudni ezt soha nem fogom, pedig életcélnak is megtenné egy ilyen kutatás. Hogy mi jár a fejükben ezeknek a bíráknak. Lehet, hogy csak számok s egyéb modern ócskaság.

Szünetben – mutatják – bekenik a bokszolókat mindenféle írral, hájjal, s bizonyára bölcs dolgokat mondanak nekik, hiszen az edzők szája versenyt jár a segédekével. Amolyan kisipari vállalkozásnak, kft-nek látszik ilyenkor az egész; hosszra és besszre megy a játék. Csakhogy vérre inkább, mint hitelre. (Ne feledjem, az én tévékészülékem, közös antennáról kapva a képet, műhiba folytán kissé vörösebbnek mutatja a barna izmokat – lilának magyarán –, rózsaszínűek a kencék is, melyeken elcsúszik majd a párnázott ököl. Eközben a fiúk barnák vagy fehérek, a vazelin kifinomult utóda pedig átlátszó, ha felkenik. Nem jelképes vagy áthallásos célzásként közlöm ezt, hanem azért csupán, hogy tanúságot tegyek itt valóságérzékemről, jelezvén egyben: láttam egyéb tévéket is, van összehasonlításra módom. Meg hát az én boldogult gyerekkoromban a megvert ember vérpiros volt vagy holt sápadt, a vazelin rajta pedig áttetsző.)

Pazienza támadott most már. Ki hitte volna (én), hogy miután egyszer már-már padlóra került, borzasztóakat üt tanult, sőt kiműveltnek ható mozdulattal? Erről meg a kisebbségek jutnak eszembe, s nemcsak a nemzetiek. Az imént még szánnivaló volt, teljes nagyságában. Mert jó nagy a fiú. Annyira húzta csak el a vállát, hogy láthassuk Camachio ütéseit. Trükkösnek hatott a mozdulat: mint amikor a magyar televízió mutatja az erdélyi bánatot és nekiszánást, csakis egyik fél érzékenységét közvetítve a másik háta mögül.

Ez a Pazienza Mexikónak abból a feléből származhat, ahol valami rejtélyes okból a bokszolók sem napoznak. Camachiónak pedig már a nagyszülei lebarnultak, bőrén látszik az ősiség. Úgy hittem hirtelen, hogy sokat tudok róla, Pazienza pedig, akiről semmit nem tudtam, mert nem képzeltem mást, csak azt, hogy bevándorlóként mindig munkaruhában járt, s azért maradt ilyen fehér, most már teljes erővel verte a barna fiú máját. Hogy ezeket tüzes vízzel sem sikerült kiirtani! Pedig állítólag hiányzik az az enzimjük is, amivel a pálinkát lebonthatnák, azért is hulltak. Camachio nem; ő tartogatta magát valamire.

Hajlamos az ember a győztes oldalra átpártolni. Ilyen bús szimpátiákat kezdtem érezni én is Pazienza iránt az egyik szünetben. Némi kikötői bunyós-romantika kezdett eluralkodni rajtam, világutazó matróznak néztem már Pazienzát, aki magát védi meg, akárhol legyen. Egy orkán korbácsolta vihar erejével verődött Camachiónak, akinek nem lehettek ilyen irodalmias elképzelései.

Így ért véget ez a menet. Igaz is, kik határozzák meg, hány meneten át gyötörjék egymást a fiúk? Lehetséges, hogy ők maguk, közmegegyezéssel? (Ez is jó szó.) Előző sportműsorokban volt tíz, tizenkét menetes mérkőzés is. Ez vajon mekkora lesz? A menetek elején mindenki mosolygott. A végén is. Ennyi fogat egy kórboncnok sem látott egész pályája során. Úgy rémlett, egyszer mindenkinek kiverték a fogát, s most azzal henceg, hogy a réginél jobbat rakatott a fejébe. (Ez némi reményekre jogosít talán – csak éppen ne volnának olyan műviek ezek a tátogó arcok.)

Fordult közben a móka: Camachio verte be a sarokba Pazienzát, úgy elszabadult, akár egy vadló. Felrémlik mögötte a pampa, amelyen át egy sáros ásóval az apja kergette idáig. Az öreg aztán kicsinek látszik mögötte, egyre kisebbnek. Elborítja a vörös homok, kajla kalapostul. Akár egy amerikai filmen, a hőskorban. Olyan a perspektíva. Éppen olyan. Most mintha nem volnának egészen igaziak a pofonok. Habár Camachióból is csurog a vér. Mire készül ez itt, ha győzni nem bír, elhullni nem akar? És éppen őt verik. Ettől amolyan középosztálybeli fiúnak látszik, aki serdülő korában sokat kosárlabdázott, s csak passzióból állt be a ringbe, most meg szívesen kiszállna. Egy puha anya öleli keblére majd az öltözőben. Kifáradt talán, hogy beszedi az iskolás ütéseket is? Úgy néz ki, az egyik éppen karizmot talált, leejti a balját. Erre a jobbat is lelógatja, és vigyorog hozzá. Elgyöngülését leplezi ezzel, vagy az ellenfelét hergeli, hogy az véletlen sikere hevületében előrerohanva kiadja magát? A vereség és a düh példája, íme – mondom magamnak. – Így bohócok ezek, szemléltető ábrák. Az éber szerénység pedig mindjárt lesújt.

Fura fázis következik, kibogozhatatlanok a felek. Teljes erőből feszülnek egymásnak, szinte mozdulatlanok a dagadó izmok. Beleadnak apait, anyait. Mexikóiak ezek? Nézik őket a szüleik? Mert mi itt Európa-szerte nézzük, többnyire unalmunkban. Miért érdekelne egyébként az idegen izmok összefonódása, tulakodása? Barátaink nekünk ezek a mexikóiak, akik talán nem is azok, amik? Ettünk egy tálból velük csilis babot vagy parmezános spagettit? Persze: egy napsütötte nyári teraszon, ahol mindannyian fehér pulóverünkre loccsantjuk a barna teát, ha felkacagunk. Álmunkban.

Most sminkelik éppen újra – vazelinnal – az öklözőket. Átkapcsolok közben hazaibb csatornákra: azokon tovább folyik a régi szöveg, be a szobába, ellep torkig s övön alul. Visszatérek hát a verekedőkhöz. Kiderül, tizenkét menetre tervezték a mérkőzést, s ez még csak a nyolcadik. Kinyomom a tévé szemét. Intézzétek el, fiúk, egymás között, én alszom, s nem álmodom.

GÉMES Péter grafikus

Munkácsy Mihály-díj 1994

	Jogcíme	
8.	Újonnan telepített gyümölcsös, szőlő	
9.	Mezőgazdasági kistermelést folytató egyeni vállalkozó	
10.	Mezőgazdasági üzemből kivett földterület	
11.	Kárpótlás címén megszerzett földterület	
12.	1992. január 1-jét megelőzően megszerzett jogosultság	
13.	Ideiglenes adómentesség összesen (8–12. sorok összege együttesen)	

Adókedvezmény/mérséklés

	Jogcíme
14.	Adókedvezmény környezetkímélő technológia alkalmazása miatt
15.	Elemi csapás miatti mérséklés
16.	Adókedvezmény és -mérséklés összesen (11 + 12. sorok összege egy
17.	Földadó-fizetési kötelezettség [7e–(13c+16b) sorok összegének kül

(A) Felelősségem tudatában kijelentem, hogy a bevallásban közölt adato

_____

GÉMES PÉTER

KÖNYVTÁR

A Műcsarnok Palme-ház könyvtárában a kortárs hazai és nemzetközi művészet minden ágával kapcsolatos kiadványok olvashatók. Nyitvatartás: munkanapokon 10–18 óráig.
Művészeti kiadványok árusítása • A Palme-házban különböző művészeti könyvek, katalógusok, plakátok, képeslapok, trikók stb. kaphatók. • Nyitvatartás: a kiállításokkal azonos időben.

VIDÉKI KIÁLLÍTÁSOK A MŰCSARNOK SZERVEZÉSÉBEN

Visegrád, Salamon torony
Szabados Árpád az 1992-es Alpok-Adria Grafikai Biennále díjnyertesének kiállítása: 1993. június 25–augusztus 8.
Duna-project; 7 dunamenti ország 11 művészének helyszínen alkotott műve: 1993. augusztus 22–október 3.

KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSOK A MŰCSARNOK RÉSZVÉTELÉVEL

Ljubljana – Grafikai Biennále, 1993. június 25–szeptember 30.
Tournai – Textilbiennále, 1993. június 19–szeptember 30.
Velence – Velencei Biennále, 1993. június 13-október 10., Magyar Pavilon: Joseph Kosuth és Lois Viktor
Joseph Kosuth a nemzetközi zsűritől díjat kapott.
A Honorable Mention, consisting of a plate, have been awarded to Joseph Kosuth.
Brüsszel – Centre A. Brochette – Cseh, lengyel, magyar, szlovák képzőművészeti kiállítás, 1993. július 6–július 30., Magyar résztvevők: Bak Imre, Gémes Péter, Jovánovics György, Keserü Ilona, Mulasics László, Nádler István

ÚJ MŰVÉSZET

A júliusi szám tartalmából

Telepy Katalin: Ismeretlen Munkácsy-művek a londoni Korda gyűjteményben • Sz. Kürty Katalin: Újra itthon Munkácsy Mihály Golgotája • Szabó Júlia: Berényi Róbert Bartók Béla-portréja • András Edit: Amerikai jelenségek budapesti kiállítótermekben • Szombathy Bálint: Tűz és víz, álom és ébrenlét, Bill Viola montreali kiállítása • Deák Erika: Minigolf-kiállítás New Yorkban • Lővei Pál: V. Sixtus pápa Rómája; művészet, építészet és a város a reneszánsz és a barokk között • Szántó András: Játék a tűzzel. A művész intézményesítése a Kostabi Birodalomban I. rész

Augusztusi előzetes

Lajta Gábor: Cézanne, 2000 felé • Marosi Zsuzsa: Fény, nyugalom, vágyakozás. Henri Matisse kiállítása Párizsban • Tímár Árpád: Prágai tanulságok • Sármány Ilona: Cseh művészet és iparművészet 1880-1910 között. Kiállítás a prágai Rudolfinumban • Szabó Júlia: Bohumil Kubista emlékkiállítása • Bakos Katalin: Kerékgyártó avagy kollázsmester Jiri Kolár prágai kiállítása • Mester Ildikó: Megsemmisített tárgyiasság. Beszélgetés Mata Attila szobrászművésszel • Szombathy Bálint: Mediawave-villanások. Fotó, szobrászat, festészet, installáció, performance a győri film- és videofesztivál különműsorán • Frank János: A fehérvári Haraszty-kút • Perneczky Géza: Hol van a Csontváry-hagyaték

GÉMES PÉTER

CONTEMPORARY PHOTOGRAPHY: *PÉTER GÉMES*

Péter Gémes is a freelance artist, he is 38, and one of the most important and promising creative photographers working in Hungary today. It is very difficult to categorise him, since his work includes few contemporary elements and is meditative rather than scenic.

He creates images which include one or more figures, always posed and does not consider technique an important feature. He often used photographs as a starting point without being interested in the photo-phenomenon itself. What he is really interested in is the failure of 20th Century art, the hoplessness of human existence, the loss of redemption – the path on which we are journeying.

The people in his pictures – men, women, children – ask the very simple questions: where do we come from? What is there to believe in? What is the message we are waiting for? Where are we going? And finally what will remain of us?

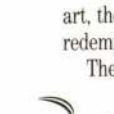

GÉMES PÉTER
TAMÁSI ÁRON UTCA 3.
H-1124 BUDAPEST
TELEFON: 1561 889

MAGYAROK
BRITAIN SALUTES
HUNGARY
BARBICAN CENTRE

Castrol *Sponsored by Castrol and Sericol, members of the Burmah Group.*

These exhibitions are supported by Visiting Arts and are organised by Krisztina Jerger, Műcsarnok, Palace of Exhibitions, Budapest.

MAGYAROK
BRITAIN SALUTES
HUNGARY

BARBICAN CENTRE

25 OCTOBER-30 NOVEMBER
CONTEMPORARY PHOTOGRAPHY *LEVEL 3 FOYER*

GÉMES PÉTER

L. MOLNÁR MÁRIA: BARLANG-ALLEGÓRIA. G.P. MŰVEI

<u>UJ MŰVÉSZET</u> 1995, 10, 46-49

VESZPRÉM

/Szerk. Vajkay A., 2. átdolg. kiadás,
Bp, 1973. Panoráma K., 254 l.,i ll.

GÉMES Péter festő

SZEGŐ György: Hazai velencei biennálé. =
Magyar Nemzet, LIV. évf. 209.sz. 1991. szept. 6.
8.p.

Velence, Wenkheim kastély, König Frigyes, Gellér B. István, Gémes Péter, Károlyi Zsigmond, Lengyel András, Tolvaly Ernő által festett körkép kiállítása

Ban Ferenc

Török Ferenc
Török Ferenc
Csaba László
Árkay Bertalan
Bachman Zoltán
Szabó István
Palánkai Tibor
Bihari-Szabó-Asbóth, Kép:Udvardi E.
Csaba László
Tillai Ernő
Csete György
Kálmán Ernő
Szabó István
Csaba László
Török Ferenc
Ruttkay Gyula

Kerényi József
es évek eleje
Árkay Bertalan
Szanyi György
Becker Gábor
Vándor Ferenc
Árkay Bertalan

Berhidi Mária

Érmezei Zoltán

Gémes Péter

Kelényi Béla

Lovas Ilona

Schmal Károly

Siflis András

Szöllőssy Enikő

Türk Péter

A Budapest Galéria
meghívja Önt a

SZŰK KAPU

c. kiállítás megnyitójára
1991. augusztus 15-én
este 20 órára a
Budapest Kiállítóterembe.
(V., Szabadsajtó út 5.)

A kiállítás megtekinthető
1991. szeptember 15-ig
hetfő kivételével
naponta 10-18 óráig.

GÉMES Péter

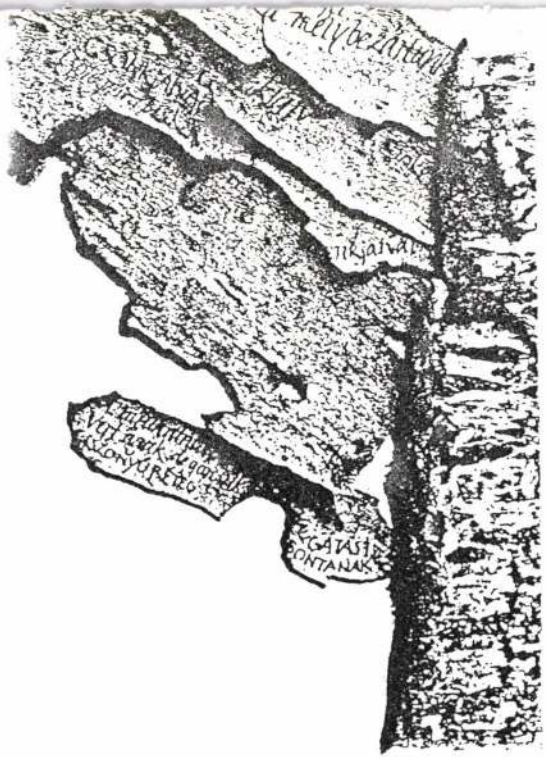

A Magyar Grafikusművészek Szövetsége,
a Magyar Művészkönyvalkotók
Társasága és a Balassi Kiadó
szeretettel meghívja Önt a

„METAMORFÓZIS"

című művészkönyv kiállítás
megnyitójára.
1994. szeptember 9-én 17 órára a
Balassi Könyvesboltba.
1023 Budapest, Margit u. 1.
A kiállítást megnyitja:

JELES ÉVA
Jeles és Tsa. Könyvkereskedő Cég
vezetője

Árva Ilona
Békés Rozália
Budahelyi Tibor
Butak András
Damó István
Gémes Péter
Hegedűs 2. László
Kelecsényi Csilla
Kiss Ilona
Kovács Péter Balázs
László Bandy
Lengyel András
Móder Rezső
Olajos György
Pataki Tibor
Sárkány Győző
Sóváradi Valéria
Szirtinyi István
Vasvári László Sándor
Várnai Gyula

MEGHÍVÓ

Gémes Péter

DOVIN

GÉMES PÉTER

KIÁLLÍTÁSA

SZEPTEMBER 9-TÔL NOVEMBER 9-IG

VERNISSAGE SZEPTEMBER 9-ÉN 18-21 ÓRÁIG

NYITVA: HÉTKÖZNAP 12-18 ÓRÁIG,
SZOMBATON 11-14 ÓRÁIG

DOVIN GALÉRIA
1052 BUDAPEST, HARIS KÖZ 1.
TEL.:118-3524,118-3574

GÉMES Péter

Képfelfontai Ziáll. 1993

7. 55-57. p.

Új Mű. 1993

Szeged, Képcsarnok, Tóth Sándo
Szeged, Móra Ferenc Múzeum, S.
Szeged, Orvostud.rgyet. Tápay
Székesfeérvár, Képcsarnok, Sze
Székesfehérvár, Videoton, Réve
Szekszárd, Babits Műv.Közp., S
Szekszárd, Képcs., Vágfalvi of
Szekszárd, Műv.Közp., Tolna m.
Szenna, Z.Soós István, 760 ✓
Szentendre, Műhely Galéria, Sz
Szentendre, Műv.Ház, Tamás Vae
Szentendre, Műv.Közp., Tassy B
Szentendre, Műv.Központ, Szent
Szerencs, Műv.Ház,m Tóth B. Lá
Szigetszentmiklós, Műv.Közp. P
Szigetvár, Vár, Pandur József
Szolnok, Aba Novák Terem, Szab
Szolnok, Aba-Novák T., Ugocsay
Szolnok, Helyörségi Műv.Közp.,
Szolnok, Képcsarnok, Séday Éva
Szolnok, Művésztelep, Váncsa I
Szolnok, Művésztelep, Vuics Is
Szombathely, Berzsenyi Dániel
760 ⌀
Szombathely, Derkovits terem,
Szombathely, Műv.Közp. Platthy
Tata, Végh Ákos keramikus, 740
Tatabánya, Kigléria, Zichó Fer

Gémes Péter, grafikus
festő

2 grafika: repr.

Gémes Péter: Grafikái Millékkel

Mozgó Világ, Bp. 1983. szept. IX/9

A Műcsarnok meghívja Önt és barátait
Élő Művészet című sorozatának programjaira:

1995. március 15-én 18 órakor

Hersko Judit

San Diegóban élő magyar művész
„A képi nyelvben megtestesülő Én" című előadása

Március 24-én 19 órakor

Beszélgetés **El Kazovszkij** képzőművésszel

Március 31-én 18 órakor

Beszélgetés **Gémes Péter** képzőművésszel

Április 14-én 18 órakor

Pauer Gyula

előadása

Műcsarnok – Törley Terem ▪ Budapest – Hősök tere

GÉMES PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET
2000/NOV.

P -9765

28.0.

LEK ARTURNAK

[Zengővárkony, 1935.] XI. 12.

eszek, /Benita pensio, IV. Királyi
kozhatnék Magával, se avete tempo

retettel

ovico

Magyar Nemzet Kedd, 1984. szeptember 11.

Tanulóévek

Gémes Péter kiállítása a budapesti Stúdió Galériában

MÉLYEN GONDOLKODÓ, invenciózus fiatalember igen szimpatikus bemutatkozó tárlatát tekinthetik meg az érdeklődők a Stúdió Galériában szeptember 16-ig. Gémes Péter Lengyelországban végezte főiskolai tanulmányait, első hazai, lassan már egy évtizeddel ezelőtti jelentkezése rögvest új hangot, az itthoni induló művészek nehézkességén való élményteli túlemelkedést jelzett. Figyelemmel kísérve az éves Stúdió-kiállításokon eddigi tevékenységét, bizony néha zavarban lehettünk, hogy vajon mi is az a gondolati rendszer, amely fotóval kombinált grafikái mögül elősejlik, de a bemutatás korlátai miatt világossá nem mindig válik. Ám az, hogy Gémes Péter valamiféle teljes kifejezésbeli rendszer felé törekszik, már eddig is egyértelmű volt.

Úgynevezett installációs tárlatot láthatunk a Stúdió Galériában. Ez, mint már nemegyszer tapasztalhattuk, azt jelenti, hogy az alkotó nem valamelyik periódusának önálló — keretezhető — műveit sorakoztatja fel a kiállítóterem falain, hanem az adott teret berendezi, s a létrejövő konstrukciót egyetlen, alkalmi műnek tekinti. Gémes installációja három, egymáshoz kapcsolódó elemből áll. A terem közepén szónoki emelvényre vagy szószékre emlékeztető faalkotmány áll, mely összecsukható, jelezve, az itt elhangzó szavaknak máshol is újra lehet még értékük, jelentésük. Az emelvényen nagy halom kartonlapra kasírozott fotót nézegethet végig a látogató. E terjedelmes kartonlapok mozgatása, kihajtása széles mozdulatokat igényel, mintha egy liturgia kitervelt, ünnepélyes gesztusait játszanánk le újra. A pulpitus mögött egy padlástér nagyméretű fotója látható, annak előterében pedig olyan eszközök, amelyeket a fotón szereplő személyek használnak: maszk és kard, tükör, kígyó, építőkocka. Az ijesztő tárgyak papírkivágatok, a játékszerek valódiak itt. Végül a másik sarokban, ha előre tekintünk a pulpitusról, szögvasból hajlított házsziluettre eshet pillantásunk. Távoztunkban vehetjük még észre, hogy magának a pulpitusnak mintha gyökere nőtt volna, fagyökérzet köti a fotókat hordozó alkotmányt a kiállítóterem padlójához.

S a fotókon? Szándékoltan rossz minőségű fényképek ezek, részletek nélkül: egy padlástérben angyal- és ördögmozgású férfiak szimbolikus-mitologikus beállításokat hoznak létre, különös módon használva eszközeiket, azokat, amelyet a maguk valójában aztán a teremben is láthatunk. Egyes személyek maszkot hordanak, mások mértani alapjelekkel takarják el arcukat (teszik azonosíthatóvá magukat?), megint mások a hírhozó angyal, a keresztrefeszítés, a bűn, a bűnhődés vagy a büntetés gesztusát imitálják. A fotók sorának nincs „lineáris" olvasata, nem történetet mesélnek el. Itt-ott még az „utcára", a hétköznapokra utaló látványelemek is felbukkannak, a fényképeken, egy betonfal, egy emelődaru, egy villanyoszlop.

A KÉPEK ÉS A BERENDEZÉS első, kézenfekvő jelentését „olvasva" a világra ébredő művész leckéinek tanúi lehetünk: a felsorakoztatott fotók — akárcsak Giotto padovai Scrovegni-kápolnájának falképei — a művész előtt álló hagyomány és minta által diktált normákhoz való igazodás, a már létrejött újramegvalósítása. Magasabb fokon, a kor által felvetett kifejezőeszközök maximális kihasználásával. A beállítások mögött ott bujkálnak a száraz akadémiai tanulmányok kötelező rajzstúdiumai éppúgy, mint a művészettörténeti órák oly idegen példáinak beható elemzése. Végül kiderül a művészeti folytonosság még a legelképesztőbben ellentétes karakterű művek, mondjuk egy Rubens és egy David művei között is.

De a tanulóévek dolga mindezeknek a tapasztalatoknak az adaptálása saját házunk tájára is. Gémes Péter műegyüttese e vonatkozásban rendkívüli következetességről tanúskodik. A szövevényes képi és tárgyi utalásokból olyan vizuális rendszer tárul fel, amely mérlegelve a művészet révén elérhető szférák sugarát, itt, pontosan a mi számunkra érvényes, gondolkodásra hívó.

(bán)

Élelmiszert – milyen

MEGÚJULÓ GAZDASÁG

Írta: dr. Varga Gyula, az Agrárgazdasági Kutató Intézet igazgatóhelyettese

Gazdaságunk jövője, a cselekvés lehetséges és szükséges köre talán még soha nem foglalkoztatta olyan intenzíven a közgazdászokat, mint az 1980-as évtized küszöbén. A múlt faggatása és a jövő kérdőjeleinek felvázolása, a kérdések megalapozott megválaszolása igazi kutatói feladatot jelent, méghozzá olyat, *amit a gyakorlat is igényel a tudomány művelőitől.*

Meghatározó az export

A mezőgazdaságban az ágazatokkal foglalkozó kutatások majdnem mindegyikében — a kivételt a gabona és némiképp a juhászat jelenti — a jövő egyik kulcskérdése, hogy *mekkora szerepet szánhatunk, s mekkorát szánjunk a tervezett növekedésben a kistermelői szektornak.* A nagyüzemi mezőgazdaság tervszerű növelésében és fejlesztésében sokszorta nagyobbak a történelmi tapasztalataink, mint a kistermelésben. Ahol ugyan jelentős volt a napjainkig elért termésbővülés, de ez csaknem a legutóbbi évekig meglehetősen spontán módon ment végbe. Meggyőződésem, hogy a jövőben *a termelés tervezett növekedése nem lesz elérhető a kisgazdaságok nagyarányú közreműködése nélkül.* Ezt nemcsak eddigi szerepük fontossága, hanem a fejlesztés munkaigényessége és a rendelkezésre álló központi pénzügyi források korlátozottsága is alátámasztja. Mindemellett az is nagy bizonyossággal megállapítható, hogy a kistermelés fejlődése csak a termelés technikai alapjainak megújulásával, az ösztönzési és szabályozási rendszer továbbfejlesztésével, a kistermelés politikáját — pontosabban a struktúra változtatható elemeinek kívánatos alakulását — *elsődlegesen a külpiaci követelmények szabják meg.* Mégis hiba lenne, ha eltekintenénk a hazai élelmiszerfogyasztás ésszerűbb szerkezetében rejlő lehetőségek kihasználásától. Amit megítélésünk szerint elsősorban a való értékviszonyoktól eltérített fogyasztói árak gátolnak, vagyis szintén szabályozási feladatot jelentenek.

Az élelmiszer-gazdaság fejlesztésének kívánatos irányára vonatkozó kérdés megválaszolásában mindenképpen a belföldi igények és exportlehetőségek, illetve exportkövetelmények mérlegeléséből kell kiindulnunk. A hazai ellátással mint alapvető követelménnyel úgy számolhatunk, hogy az sem mennyiségben, sem pedig összetételét tekintve *nem állítja megoldhatatlan vagy akár csak nagyobb nehézséget is jelentő feladat elé mezőgazdaságunkat és élelmiszeriparunkat.* Az is igaz viszont, hogy a forgalmi szférában — a maihoz képest mindenképpen — lényeges előrelépés szükséges az ellátás kulturáltságának alig halasztható növeléséhez. Az élelmiszerkereskedelmi szolgáltatások ma sajnálatosan elmaradnak az árualap kínálta lehetőségek, de a lakosság jövedelmi viszonyaival arányos fogyasztói igények mögött is. A folyamatos és szélesebb választékú, de szükségképpen jóval magasabb árszínvonalú kínálat a növekvő életszínvonal ellenére is mennyiségi megtakarítást eredményezhet, szinte valamennyi élelmiszer hazai felhasználásában.

Tartalékok a kisüzemekben

A jövő élelmiszer-gazdasági termelésének és termelési struktúrájának kialakításában a legfontosabb megválaszolandó kérdés, hogy milyen mértékű, illetőleg *milyen piacra* orientálódó, s ebből fakadóan milyen termékválasztékú élelmiszerkivitellel kell számolni a következő két évtized során. A „kell" és a „lehet" alternatívája csak első közelítésben tűnik egymástól távol eső, szélsőségesen nagy szabadságfokú döntési mezőnynek. Valószínű, hogy még hosszú ideig azok a célok lesznek a legreálisabbak számunkra, amelyek a „kell" és a „le-

A köztes lét képei

Gémes Péter és Nováky Ákos kiállítása a Vigadóban

VAN A VALÓ világ. Többek úgy vélték — éppen a legnagyobb gondolkodók közül —, hogy ez talán nem evidencia. Állhatna a mondat végén kérdőjel is. Ha van, akkor is kérdéses, mi van azon túl. Egyszerűen túlvilág? A két véglet között talán félvilági lét is van?

A mesék és mítoszok hősei vándorlásaik közepette találkozni is szoktak a félvilág lényeivel. Egyszerű halandónak a hitmagyarázatok adhatnak útmutatást e titokzatos területet. Az összehasonlító valláskutatás századában ugyan melyik tannak higgyünk? Európában a *feltámadás* hitén kívül mindeddig nemigen akadt más fogódzó.

A KELETI FILOZÓFIA azonban úgy gondolja, hogy a húsvér test elhagyását követően az *ébredő lény* elme-testet ölt. Ez a lény önnön jelenései, fények és szörnyek között, a köztes lét szakadékaiban bolyong. Csak akkor szabadulhat az ébredő lény ebből a csapdából, ha még életében avatott mestertől szerez tanácsot, hogy képes legyen szembesülni saját megrázó jelenéseivel. Ha nem tudja a születés kapuját elkerülni, következő életében jobb testet ölthet, hogy abban több esélye legyen a megvilágosodásra.

Gémes Péter kiállításának képein ebbe a köztes létbe pillanthatunk bele. Fény övezi a balgaság sötétebb figuráit. Ezek antik mítoszok halállal kapcsolatos alakjai: révészek, széttépett, leszúrt hősök, akik bár ókori jelmezt viselnek, mégis a középkor szent áttributumainak mintájára szorongatnak hajót, hárfát, harsonát vagy tűrszoszt.

Lassan észrevesszük, minden figurában Gémes Péter ölt testet. Műveibe kapaszkodva ő bolyong istenek, szörnyek, poklok és mennyek között, önnön elméjének szülöttei közt. Az csak látszat, hogy egyszerűen fotónegatívok vannak egymásra nagyítva. Amint félreértés lenne itt valamiféle nárcisztikus szerepálmokra, vagy netán könnyed scifi ötletekre gondolni. Jean *Cocteau*-nak volt egy filmje, amelyben a valaha élt emberek láthatóvá váltak és mind ott zsúfolódtak az utcákon, közösen az élőkkel. Ott is kortárs események körül zajlott a cselekmény, nevezetesen a francia ellenállás árulóiról volt szó. Itt is árulásról, de mindössze a valóság árulásáról — a halálról — kapunk hírt.

A KIÁLLÍTÁSON Lipcsében élő barátja, *Nováky* Ákos csatlakozik Gémeshez. Szorosan az előbbi kétségekhez kapcsolódó műveket mellékel. A tibeti-buddhizmus tanítása szerint a halál pillanatában a testet alkotó elemek egymásba omlanak. Nováky hasonló összeomlások foglalkoztatják. Örökkévaló mozzanatok, amelyekben a szellemlény már sem a testben, sem a túlvilágon nincs, vagy félállással van jelen itt is, ott is.

Kupolatervei, ásatásainak e leletei vagy korpuszai olyan gondolati konstrukciók, amelyek még szorosan kötődnek az anyagi világhoz. Ezért is ragaszt képeibe japánpapírt. Képi konstrukciói ugyanakkor az észlelés pszichológiájának kísérleti darabjai. A sötétségből, s „tudat" vagy a „föld alól" előkerülő csontok, ruhafoszlányok csak mint lenyomatok jelennek meg a valódi optikai káprázatok között. Az anyagszerűségnél erőteljesebbek a fújt, kitakart geometrikus jelek, ha úgy tetszik: archetípusok. És ezzel Nováky visszavezet az alapkérdéshez. Ha az anyagi valóságból, mint evidenciából indul ki a kérdező, előbb-utóbb el fog jutni a transzcendens valóságok határterületeiig. A köztes létet két irányból közelítve kerítette be a két képzőművész. Másfelől, de ugyanoda jutottak.

(Gémes Péter / Nováky Ákos kiállítása december 10-ig látható a Vigadó Galériában.)

Szegő György

GÉMES Péter

MN 1989. nov. 24

ialisaguak is volt nemi szerepe abban, hogy a magyar politikai életben simábban, veszélyesebb zökkenők nélkül zajlottak le a rendszerváltás fordulatai. *Kádár* és *Konrád*, *Grósz* Károly és *Kis* János között voltak olyan rugalmas, lökést elhárító politikusok, akiknek épp a személyes érintkezés következtében fölösleges botrányokat sikerült elhárítaniuk.

Nem is tudom, mért emlegetem most ezeket a napszítta időket, a múlt mellékesnek tetsző apróságait, amikor Te jelenidejű s drámai szavakkal fordulsz hozzám, közös fellépésre buzdítva a november 26-i választás érdekében.

Talán azért, hogy megőrizhessem a régi hangot.

2

Azzal kell kezdenem, hogy soha rosszabbkor nem kaphattam volna Tőled ilyen lelkiismeretet fölkavaró levelet. Épp az elmúlt hetekben döntöttem el, hogy fokozatosan kivonulok az egyre ingerültebbé váló, csetepatés közéletből, ahol sörösüvegek és kocsmai székek helyett súlyos rágalmak röpködnek oda-vissza a résztvevők között. S nem azért határoztam így, mert a saját fejemet féltem, hanem kiérleletlen, történelmi esélyeinket. Valami belső hang azt súgja rég, hogy az én helyem újra az irodalomban van, nem a politika szorítójában. S nemcsak azért, mert a politikai gondolkodás a valóságnak csak töredékes és csökött dimenzióját képes magába fogadni, hanem azért is, mert ha átmenetileg is — de jöhet idő, hogy megbomlott viszonyaink között ismét az irodalom lesz az az épen maradó központ, ahonnét a hit, az emberi remény, a belátás újrateremtheti magát.

S Te eközben kényszerítesz vissza, illetve ki, a pástra. Ha megkérdezel előre, hogy hajlandó vagyok-e nyílt leveledre válaszolni, kereken visszautasítom. Semmi szükségem arra, hogy bármelyik oldalról indulva is, téves csatatéren hadakozzam. De mert nem szóltál, puszta jóindulatból is, szükséghelyzetet teremtettél se, de mióta az irodalomban és a közéletben forgom, én is kínoskodva viselem ezt a bélyeget. Tudniillik ez rögtön fajiságot, idegengyűlöletet, antiszemitizmust jelent. A főbűnök mindegyikét. Pedig mit akartak legmakacsabbul éppen a nemzetiek? Azt, hogy a személyiségét vesztett nép találjon végre magára. Hogy lelki függetlensége után szerezze vissza politikai s nemzeti függetlenségét is. A tudat a bizonytalanság reakciója mindig, mint ahogy *Babits* mondja. Valójában ennek a tudatnak a visszaszerzésén fáradoztunk, a leggyakorlatiasabb okokból is. Hiszen, ha egy nemzet önmagában, belül, a lelkében erős, erős más kapcsolatában is. Rossz kedvvel mondom, de ki kell mondanom: mindaddig gyötrelmesen roncsol például a zsidóneurózis Magyarországon, ameddig a magyarságneurózis szétzülleszti tartásunkat. Mi, nemzetiek, ezt a lassú belső építkezést kezdtük el a hatvanas évek közepe s vége felé. De mivel közvetlenül nem végezhettük, ki kellett hát „találnunk" valami hasonmás témát, amely a gondolatokat képviseli. Így próbáltuk a nemzeti ügyet a népszaporulat kétségbeejtő állapotára utalva föltámasztani. Minden irányból tüzeltek ránk: a párthatalom figyelőállásaiból is, de nagyon sok szabadelvű „urbánus" barátunk ablakából is. Aztán jött a népművészet, a táncházmozgalom, *Erdély*, a kisebbségi magyarság melletti kiállás korszaka. Kezdetben — hangsúlyozom, hogy *kezdetben* — ez is megszállott magyarkodásnak tetszett. Magyar ízé, csűrdöngölő, komámasszony-filozófia — hangzott innen-onnan is gúnyosan. A legélesebb mondatot az én mellemnek szegezte egy kitűnő ember: „Sándor, vigyázzatok ezzel az erdélykedéssel, mert anyám, szegény, azt emlegeti, ha a magyarok szájukra veszik Erdélyt, másnap viszik a zsidókat."

Tökéletesen megéreztem és megértettem ennek a félelemnek az eredetét. Nyíltan beszélni erről azonban nem lehetett. Maradt tehát a két malomkő között őrlődő lélek csöndes drámája. Radikalizmussal e téren nem juthattunk volna túl messzire. Módsze-

GÉMES PÉTER

MAGYAR MŰHELY

2000. VIII. 14

Gémes Péter emlékezete

A fiatalon elhunyt Gémes Péter festőművész és grafikus gyűjteményes kiállítása augusztus 22-én nyílik a Műcsarnokban.

Gémes Péter (1951–1996) műveivel jó nevű galériákban és nemzetközi kiállításokon ismerkedhettünk, életművének áttekintését eddig azonban még egyetlen gyűjteményes tárlat sem tette lehetővé. A Műcsarnokban nyíló kiállítás Gémes jellegzetes munkáit veszi számba, de ez a tárlat sem lehet teljes, mivel installációinak egy része nem rekonstruálható, s a kulcsfontosságú művek közül néhány elveszett.

Gémes a Varsói Képzőművészeti Akadémián festészetet és grafikát tanult. 1978–1979-ben litográfiákat készített ugyanitt, a Művelődési Minisztérium ösztöndíjával. Hazaérkezése után a Stúdió Galériában rendezett Tanulóévek és a Dorottya utcai Vándorévek című tárlatokkal hívta fel magára a szakma figyelmét, miközben a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának vezetőségi tagja lett. Derkovits-ösztöndíjban részesült, a Lengyel kultúráért kitüntetést és 1978-ban nívódíjat kapott, a XV. Országos Grafikai Biennálén pedig elnyerte a Kondor Béla-emlékpályázat fődíját. 1990-től ösztöndíjas volt a Római Magyar Akadémián, 1994-ben Munkácsy-díjat kapott. A Műcsarnokban Bán András által rendezett kiállítás szeptember 24-éig látogatható. *CsK*

A Lengyel Intézet Kortárs Művészeti Galériája / Platán Galéria

A Galéria (Bp. 1065. Andrássy út 32.) a város szívében, más kulturális és művészeti intézmény szomszédságában fekszik. Intézményünk legfőbb célja a kortárs lengyel és közép-kelet-európai – művészek/művészet bemutatása, különös tekintettel az idehaza ismeretlen vagy még fiatal alkotók tevékenységének megismertetésére.

Az új galéria folyamatos működése során lehetőség nyílik tematikus, gyűjteményes tárlatok megrendezésére, valamint ezzel egybekötött szimpozionok, kerekasztal-beszélgetések, bemutatkozó előadások, vetítések szervezésére is.

A Kortárs Művészeti Galéria találkozási fórum is egyben; lengyel-magyar és közép-kelet-európai alkotók, művészek, történészek, kurátorok, valamint a kortárs művészet iránt érdeklődő széles közönség számára. A galéria nem zárkózik el a képzőművészet új műfajaitól, társterületeinek bemutatásától (installációk, fotóművészet, szobrászat, videóművészet, médiaművészet, performanszok, zene, költészet és egyéb intermediális területek, stb).

A Galéria működéséhez tartozik még a szakmai tanulmány-, kutató- és cserevutak szervezése, valamint cserekiállítások létrehozása is, elsősorban fiatalok számára.

Szándékunk szerint kiadványainkat a közép-kelet-európai művészet dokumentumaival, katalógusaival, portfólióival szeretnénk gazdagítani; az erre irányuló kiadványok, szakfolyóiratok gyűjtésével és dokumentációs központ létrehozásával.

GÉMES PÉTER képzőművész
NAPLÓ *című kiállítása*

A kiállítás és a Platán Galéria megnyitójának időpontja: 1999. november 5-én (pénteken) 19 órakor

A kiállítás helyszíne: Platán Galéria – a Lengyel Intézet kortárs művészeti galériája
1065 Bp. Andrássy út 37. (tel: 3313911 vagy 3118484)

Megnyitja: Néray Katalin, a Kortárs Művészeti Múzeum - Ludwig Múzeum Budapest igazgatója

A kiállítás kurátora: Bán András

Megtekinthető: 1999. december 12-ig, hétfő kivételével naponta 11-19 óráig

A kiállítás a néhány éve fiatalon elhunyt **Gémes Péter** (1951-1996) képzőművésznek utolsó éveiben készített három munkájával állít emléket, ahogyan első önálló kiállításának is a Lengyel Intézet (akkor még Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ) adott teret.

Gémes Péter 1976-ban, Varsóban végezte a Művészeti Akadémiát.

A nyolcvanas években készíti a *Fotografikus etűdök*et; a kilencvenes években kezdi meg a *Napló-változatok* alkotását, s legvégül állítja fel – ezúttal, itt és most, poszthumusz - az *Oszlopokat*, életének [illegible]

GÉMES PÉTER

MAGYAR HÍRLAP 1997. dec. 28.

Halak és amőbák

Gémes Péter kiállítása
Dovin Galéria
Megtekinthető november 11-éig

Szőnyei György kiállítása
Ludwig Múzeum
Megtekinthető november 16-áig

Amióta létezik színes fényképezés, kiderült, hogy a fekete-fehér fotográfiának önálló kifejezési lehetőségei vannak. Olyannyira, hogy a festészetet is hasonló redukcióra biztatja. A közelmúltban láttunk egy szép francia kiállítást csupa fekete-fehér képből, most pedig egyidejűleg két magyar képzőművész munkái tanúsítják, hogy a színtelen színeknek is van varázsuk.

Gémes Péterre – halálának első évfordulóján – először a pályatársai emlékeztek tisztelgő művekkel, most pedig egy olyan sorozatát mutatták be – tekercsként – a Dovin Galériában, amelyet Magyarországon először láthat a közönség. Az elnevezés némiképp megtévesztő, mert a tekercsképek, amelyek keleten honosak, általában függőlegesek, ez viszont egy fríz, amely horizontális szalagként fut körbe a falakon.

A kompozíció eleve vízszintest kívánt: egy medence tárulkozik fel vízben úszó emberekkel, akikről nem lehet eldönteni, hogy férfiak-e vagy nők. Nem is kell, mert a művész szándékosan nem nélkülieknek ábrázolta őket, arra helyezve a hangsúlyt, hogy a földön egy hatalmas akváriumban élünk.

Mint hal a vízben? Igen is, meg nem is. Ha a mozdulatok természetes harmóniáját nézzük, akkor Gémes mintha azt sugallná, hogy élni szép és érdemes. De ha arra gondolunk, hogy milyen zsúfolt ez a medence és milyen körülményes benne oxigénhez jutni, akkor már az allegóriának egy másik jelentésköre is feltárul. Ne gondoljunk társadalomkritikára, szubtilis alkat lévén Gémestől idegen volt minden direkt közlés. De az az üzenet egyértelműen kiolvasható műveiből, hogy ebben a hatalmas akváriumban, ahol olyan jól esne élvezni a létet, nem sok lehetőség nyílik lubickolásra, vigyáznunk kell tehát egymásra.

Szőnyei György szintén fekete-fehérben dolgozik, mégis egészen más az ő világa. Amőbaszerű foltjai úgy festenek, mint valami burjánzó sejthalmaz a mikroszkóp alatt, sok tízezerszeres nagyításban. Csak néha és csak távolról emlékeztetnek motívumai emberi alakokra, olyanformán, ahogy némely sziklák vagy kövek.

A hangulat ennek ellenére drámai. Ahogy az orvos, és közvetítésével a beteg számára is súlyos konzekvenciákat rejtő látlelet egy olyan felvétel, amely a rákos sejtek vagy a fertőző vírusok elszaporodásáról tudósít, Szőnyei képein is riasztó jeleneteket érzékelünk. Nem szépek a látványai (sprődségükhöz a homokból formált domborítások is hozzájárulnak), éppenséggel valamiféle pusztítás-pusztulás maradványaiként viszolyogtatnak. Az más kérdés, hogyan lehet, lehet-e egyáltalán ilyen lehangoló művekkel egy szobában élni, mert Szőnyei kissé szárazmonoton festészetében a görcsoldó katarzis reményt keltő perspektívája egyelőre nem érződik.

• Vadas József

Giczy György pártellenes a liga radikalizmusa révén már-már helyet cserél a centrumpolitika felé araszoló Torgyán Józseffel. Ugyancsak sokan értetlenkednek a KDNP-hez közel állók körében amiatt is, hogy noha a párt az előző ciklusban elszürkült az MDF árnyékában, a választmány jóváhagyásával most ismét lényegesen erősebb pártot választott szövetségeséül. Azzal, hogy a KDNP elvetette a Kereszténydemokrata Unió létrehozását az MDF-fel, elveszítette az esélyét is annak, hogy a választásokon biztosan bekerüljön a parlamentbe, s újra mértékadó keresztény politikai erővé válhasson. Elveszített továbbá számos pártpolitikust, polgármestert, vidéki párttagot – azokat mindenesetre, akik az uniót támogatták, s akiket ezért puccsistáknak kiáltottak ki.

A hét végén a KDNP megtisztult mindazoktól, akik már nem tudják vállalni a pártvezetők „markáns" irányvonalát. Giczy György másodszori elnökké választása előtt azt hangoztatta, hogy egyszínű pártot akar. A Kereszténydemokrata Néppárt a kényszerűen vagy önként távozók nélkül ma már valóban egyszínű. De hogy milyen áron lett azzá, azt ma csak (ilyen vagy olyan) indulatból lehet felbecsülni.

CSUHAJ ILDIKÓ

Bérmisztika

A pénzügyminiszter szerint alapvető változás az elmúlt évek gyakorlatával szemben, hogy az Érdekegyeztető Tanácsban a munkaadók és a szociális partnerek elfogadták a kormány inflációs prognózisát, és ahhoz alakították azt a sávot (13,5-től 16 százalékig), melynek határai között a jövő évi vállalati bérmegállapodások mozoghatnak. Ily módon nagyobb az esélye az infláció leszorításának, s a reálbér is növekedhet egy-két százalékkal.

Ebben az összefüggésben a közember

so megnyilvánulásával együtt Olaszországban hosszú ideig háttérbe szorították, így az rejtve maradt. A haza, a zászló, a nemzet és a hasonló fennkölt szavak óhatatlanul a fasiszta retorikát idézték, és feleleventették egy olyan korszak emlékeit, amely keservesen sújtotta az olasz népet. Ennek nyomán az Olaszországban járó külföldi ritkán láthatja kitűzve a nemzeti lobogót: csak néhány nemzeti ünnep és leginkább a labdarúgó válogatott nemzetközi szereplései alkalmával élvezhetjük a trikolór látványát. Mindössze egy, a közelmúltban hozott jogszabály rendeli el a nemzeti zászló kitűzését „legalább" a közhivatalokban.

Az alábbiakban néhány olyan indokot kísérlek meg felsorakoztatni, amelyek az olasz nép egységességét, illetve néhány olyat, melyek annak széttagoltságát magyarázzák.

Amikor Bossi parlamenti képviselő és az Északi Liga Padánia népéről beszélnek, nyilvánvaló történelemhamisítást követnek el. Ha erőteljes is a hasonlóság és van is néhány közös sajátosság, azok inkább a megyékre és az önkormányzatokra, mintsem Padániára vonatkoznak: például a toszkánok olyan nyelvi, történelmi, kulturális és gazdasági önazonosságot vallhatnak magukénak, mely teljesen eltérő a venetóiak vagy piemontiek ugyanilyen sajátosságaitól. Egy további fontos tényező, hogy a második világháború végétől kezdődően délről észak felé egy olyan migrációs áramlás van folyamatban, mely már em-

„...kev
nagyobb v
és eredmén
szervet és
Ol

Egyéb tényező
az egyesítés e
lönböző népe
séhez: a kötele
lat, a részvéte
rúkban, valam
borúban, a fa
disztikus és na
gépezete, a rác
lenése, a sport
tősége és anna
tartó ereje", a
szintű iskolázo
valamint egy
tényező, a tele
Mindehhez hc
kus egyház fc
biztosítandó ál
giumait – egysz
ségesítő szerep

Ha ennyi n
olasz egység m
indokolható a
rekvéseinek n
mennyi szepar
sziós szándéká
gyarázat Észa
gazdasági való
különbözőségé
Calabria és Szi
letén az aktí
mint 20 százalé
ezzel szemben
és Modena já
majdnem telj
tottság; Lomba
egy főre eső j

Ki is hát Schmürz Szabadkán?

Noha e hasábokon gyorsan híre kelt a szabadkai Kosztolányi Dezső Vajdasági Magyar Színház megalakulásának, mégsem az első előadásról, hanem az azt övező megindító-megrendítő érzésekről kell előbb szólnunk. A magyar színjátszás megajándékozta már publikumát egy kétszázadik évfordulóval, 1992-ben, Kolozsvárott; de vajon nem nevezhetjük különös, már-már bizarr élménynek, hogy *Napjainkban* és a *Zónában* színház születik? Napjainkban, vagyis a legteljesebb érték- és eszmei válság, kis- és nagygazdasági ellehetetlenülés közepette; és a Zónában, melyet így jellemez (Oroszországról szólva, következtetését fürtösen szétterítve) a *Nouvel Observateur:* a történelem legnagyobb szabadrablásának színtere.

Amikor tehát elsötétül színpad és nézőtér Szabadkán, s eget-földet megrendítő robajra megkezdi fölfelé menekülését Boris Vian családja a *Birodalomépítők avagy a Schmürz* című játékban, sommásan szólva is, a következő érzések és gondolatok kavarognak a nézőben. Egy első évad első előadásának első jelenetét látja! A színház egy polgárháborús országban emeli fel hangját – és fejét! Ez a színház magyar színház, amivel csak azt akarjuk elmondani, hogy az esemény a magyar színjátszás legteljesebb válságának időpillanatában következik be! Ez a színház kisebbségi magyar színház, amivel csupán annyit szeretnénk jelezni, hogy a magyar művész-értelmiségiek elvándorlása a Vajdaságból – de Romániából, de Szlovákiából, de Kárpátaljából is – folyamatos. Ez a színház frontszínház, amivel nem csupán a háborús viszonyokra utalunk újfent, hanem elsősorban arra, hogy létrehívói pontosan tudják, hogy újabb és újabb jól szervezett kulturális harci alakulatot kell bevetni abban az évtizedes, most különösen élessé váló küzdelemben, mely a magyar szóért, a magyarul és így európaiként való létezésért folyik. A létrehívók pedig nem csupán a színházalapítók, hanem Szabadka város színházkövetelő közönsége. Röviden szólva azok, akik Ristic úr „jugoszláv színházi térségének" áldozatai, mely koncepció, mellesleg megszüntetvén a magyar színházat Szabadkán, kudarcba fullad, mint megannyi utópia, ha hatalomra kerül. A Kosztolányi Színház tiltakozás és állítás azzal a világszínházzal szemben, amely éppen csak otthon nem teljesítette funkcióját.

Micsoda éretlen játszadozás volna, ha azt elemeznénk, hogy Boris Vian, meghalt 1959-ben, a Kosztolányi Színháznak írta a *Birodalomépítőket!* Pedig az előadás alig hogy megkezdődik, ez a kísérteties érzés kerít hatalmába. A szállásmester apa menekül eszelősen fölfelé valamiféle függőleges térben – egy házban –, egyre szűkebb és szegényesebb lyukakban rendezkedik be, hiteti el magával, hogy otthon van, hogy jól érzi magát. Értékeit, rádióját, óráját, ruhaneműjét fokról fokra haladva veszti el. Eszményeit nem veszti el – nincsenek eszményei. A hang, mely üldözi, s amely kívül, a világban dörren, lehetne éppúgy belső hang is, valamiféle ösztönnesz, ösztön-csattanás, a hang meghatározatlan. A család eladó lánya, Zenóbia még meg-megkérdi, mi ez a hang, miért kell menekülni a hallatán, a válasz azonban nem kelhet ki a kispolgári létezés formái, kellékei, sablonjai, kacatjai közül, Amálának, a cselédlánynak a kiürült, értelmetlen felsorolásaiból. A szállásmester és felesége szemlátomást mindent elvesztett, élőhalottak, hiszen megmaradt értékeik, hitvány eledelük értelmére és rendeltetésére sem emlékeznek már. Megtestesült ösztönök, akik vagy amelyek mozgásukban emberre emlékeztetnek: menekülnek, ha félnek, esznek, ha éhesek, szerelmeskednek, ha begerjednek.

És ölnek!

Az elemzésben szükségképpen leegyszerűsödő képlet és színjáték itt vet bukfencet. Ez az Übü papa-mama mégiscsak legitimálja létezését. Hiszen miközben ők maguk a számkivetett léttelenség, meglelik azt az életficamot, mellyel megnyugtathatják magukat ideig-óráig; azt a valamit, ami a hatalmi helyzet fensőbbséges magabiztosságát adja létformájuknak. Ez a valami vagy valaki Schmürz!

Utazik ugyanis a családdal az elszegényedés és beszűkülés függőlegesében fölfelé még valaki vagy valami, akit az apa, az anya, a cseléd, a szomszéd megpofoz, megrugdos, hajánál fogva rángat, megkorbácsol, leköp. Túlságosan egyszerű és félrevezető volna, ha Schmürzöt lefordítanánk a történelemnek megfelelően, legyen szó a Viannak megadatott vagy a vajdaságiaknak megadatott történelemről. Nem volna igazunk, ha azt állítanánk Schmürzről, hogy minden önmagát becsapó és elároló emberben benne lakik, vele tart egy Schmürz, akit megrugdos, hiszen ő az erősebb, valakivel már neki is rendelkeznie kell, valakinek az ő szeszélyei és ösztönei szerint is szenvednie kell, ahogyan ő szenved hatalmas erők, hangok miatt. S legalább annyira azért, mert képtelen tudatára ébredni létének.

Schmürz épp az, ami vagy aki egy adott színpadi megvalósításban lenni tud. Nos, ezzel kezdődik egy nagyon ígéretes színház története, hiszen az alkotók pontosan tudták, mit választanak és miért, amikor a repertoárnyitó darabot kitűzték. A rendező, Hernyák György mindamellett nem engedi át az előadást a szöveg már-már sikoltó időszerűségének. Aprólékosan és pontosan építi, építteti föl színészeivel a család életét – világlocsolás, cipőlerúgás, hetyegés, gyerekkorholás, nekikészülés a táplálkozásnak és a többi –, hogy ebből bénító erővel csapjon ki a brutalitás, és köpés, rúgás, pofozás végeztével minden a hétköznapok legnagyobb természetességével folytatódjék ott, ahol abbamaradt. Hernyák György rendezésének különös érdeme, hogy az előadás sokkoló, nem egykönnyen feledhető pillanatai ellenére megmarad a higgadt emelkedettség, a tárgy be- és felmutatásának nehezen elérhető és végigvihető szintjén. Ezzel mégiscsak megvalósítja azt, ami alig-alig valósítható meg: a filozófiai dráma torokszorító színpadi változatát. Hogy segít neki ebben a történelem?! Sajnos, segít. De tegyük hozzá: nem összejön neki, hanem, a költőt szabadon idézve: fogai közt viszi át a túlsó partra.

Ha a történelem sajnos segít, annál örvendetesebb, hogy az egyelőre erre az előadásra összeálló társulat is segít a rendezőnek. Kovács Frigyes, a hős, a született Lócsiszár (Adán, Rákosi Mátyás szülővárosában játssza el a szerepet egy nappal később), Arany Toldijának tolmácsolója alakítja a családfőt, vérfagyasztó komédiázási képességekről téve bizonyságot. Elviszi a hátán az előadást.

Méltó társa Vicei Amália, a ház- és testmeleg ténsasszony, feleség és anya megszemélyesítője. Úgy képes gyötörni a valakit vagy valamit, hogy közben tovább remeg lényén az üres csevej és gondoskodás. Úgy közlekedik önmagában, mint kifosztott elvarázsolt kastélyban. Nehéz feladat hárul Erdélyi Herminára, a lányra, aki a darab megszabta erőtlenségében és eszköztelenségében kell fölvázoljon egy másik alternatívát. Gyilkosok közt a nem-gyilkos lehetőségét. Az alakításban tragikusan ott vibrál az igazabb élet vágya, ami önkielégítésbe torkollik, az igazság és könyörület törekvése, ami nem valósulhat meg egy olyan világban, ahol a gyanakvás és gyűlölet immár egy pohár víz átadását is lehetetlenné teszi. Vian mostohán bánik a cseléd-lány alakjával, s úgy érezzük, mind a rendező, mind Bada Irén kissé tanácstalan az üres felsorolásokból összeácsolt alakkal. Pedig talán ő a családnak, mint tragikomédiának a szatírája. Egészen addig, amíg ő is kézbe nem kapja a korbácsot. És hát Schmürz, akit vagy amit Csernik Árpád kelt életre. A megkínzott és elgyötört lény félelmetes föléledésével marad adósunk az előadás. Ráébresztésünkkel arra, hogy ő vagy az megsemmisíthetetlen. Szilágyi Nándor pontos és jó komédiázó, mint erre szükség is van a szomszéd szerepében. Funkcionális, jól játszó díszletet tervezett F. Kreszánkó Viktória; a jelmezeket a giccshez közelítette volna Mihajlovic Annamária, ám dicséretére legyen mondva, ezt épp jó megoldásai, az anyánál például, juttatják eszünkbe. Verebes Ernő kitűnően oldotta meg a zene, ami hát a hang is, feladatát.

Költő, az erdélyi Lászlóffy Aladár köszöntse a szabadkai Kosztolányi Színház első bemutatóját: „Felfegyverezni Kolozsvárt és Kassát / egy madárszárny elég is: tolla van."

Kolozsvári Papp László

A festő mint ecset

Ma még látható Gémes Péter kiállítása a budapesti Dovin Galériában. Gémes képein a meztelen emberi test a legfőbb motívum. Azzal, hogy „saját testét használja ecsetnek..., mint festő és mint festmény egyszerre működik." (Szegő György) A motívumok közül sok hozható összefüggésbe az ókori kultúrával – Gémes görög filozófiát tanult – : a hullámokon ringó hajók, a harcosok, a görög vázafestészet motívumai és a háttérben fakockákból felépített város is az ókori romokat idézi. A görög bölcselő, Herakleitosz és az ókori mágikus négyszög – amely ugyanazt a szöveget adja ki, bármilyen irányból olvassuk is – ábrázolásával Gémes nyíltan hódol ennek a kultúrának.

R. A.

A kolozsvári színház mai ünnepe

A nagy ünnep, művelődéstörténetileg, sőt a magyar história egészében számon tartott, a kolozsvári magyar színház megalakulásának 200. évfordulója – annak rendje és módja szerint, díszelőadásokkal, díszes kiadású kötetekkel, megemlékezésekkel – két éve lejárt. Az évfordulók azonban, a maguk örök természete szerint, jönnek-mennek, nem is mindegyikre érdemes igazán odafigyelni. Ami a színházat, s a színházi ünnepet illeti, a lényeg, azt hiszem, a folytonosság, illetve az az ünneplés, amely a függöny legördülése után vagy nyílt színen történik, magán az előadáson. A teátrum ugyanis – még ha Shakespeare vagy Molière is a szerző, ha Madách vagy Katona – nem tévesztendő össze a múzeummal (nem szólva arról, hogy a mai múzeum sem szükségszerűen ócskaságok gyűjteménye!).

Mentségnek, magyarázatnak ez újabb „ünnepi" cikkhez talán elég ennyi. Az 1994. októberi kolozsvári színházi tudósítás, ünnepjelzés nem az elődök érdemeit akarja elsorolni (noha a most örökös taggá nyilvánított művészek többsége a sétatéri színpad múltját idézte az ünneplő közönség emlékezetébe), hanem a jelenről szól. A jelen és a jövő embere ugyanis az előző évad(ok) kiváló alakításaiért Bánffy-vándordíjjal jutalmazott, rendkívüli képességű, ifjú színész, Bíró József. És bármilyen meglepő, a mai kolozsvári magyar színház, az erdélyi színjátszás 80. életévéhez érkezett jelkép-embere, Senkálszky Endre sem a múltat jelenti, hiszen változatlanul kitűnő partnere Bíró nemzedékének és a náluk is fiatalabbaknak, a kolozsvári társulathoz idén szerződtetett marosvásárhelyi abszolvenseknek.

Róla, neki szólhat tehát elsősorban az ünneplés, egy sikeres Füst Milán-bemutató, a *Máli néni* utáni napokban-hetekben. Bár ha színikritika volna a műfaja ennek az írásnak, a címszerepet játszó Vitályos Ildikóval illene kezdeni a méltatást; ez az alkotóereje teljében lévő, nem érdemei, tehetsége szerint foglalkoztatott kolozsvári színésznő, a Kolozsvárhoz hűségessé váló magyarországi vendégrendező, Árkosi Árpád segítségével a humorba tragikumot, a tragikus sorsba humort lopott be, egy viszonylag kevéssé ismert szöveget ragyogtatott fel a színpadon. Partnere, Novák bácsi szerepében, Senkálszky Endre érdemes művész volt. Őt illetik a továbbiakban az emlékeztető sorok.

Azt a Senkálszky Endrét, aki néhány éven át igazgatóként, évtizedeken keresztül pedig a legmegbízhatóbb színészként szolgálta a magyar színjátszást Kolozsváron. Ötvenöt esztendeje már, hogy Kemény János és Kádár Imre bizalmat szavazott Senkálszky Endrének. És 1939. szeptember 1. óta Senkálszky ezt a bizalmat egyvégtében igazolta – és igazolja 1994-ben is. Játszotta Ádámot és Bánkot, III. Richárdot és Budai Nagy Antalt (Kós Károly drámájában). Adottságaival – testalkatával, hangjával – uralta a színpadot, így számos klasszikus szerep a hagyományosan realista színházban eleve „neki járt ki". Érdemes művész lett, a legelsők közt a kolozsvári magyar színház örökös tagja. De jöttek a meglepetések – az újabb bizonyítások. Senkálszky Endre be-le tudott illeszkedni Harag György új színházába, egy új játékstílusba; különösen emlékezetes alakítást nyújtott a talán legjobb Sütő-drámában, az *Egy lócsiszár virágvasárnapjá*ban Tronkai Vencel báróként. És beállt Tompa Gábor csapatába is – méltó Színészkirály volt a *Hamlet*ben, hogy aztán egy kínai buszmegálló türelmes-türelmetlen várakozói közt (Öregapó) találjon régi-új művészi közösségre. Társadalmi-politikai határhelyzetben, a szó szoros és átvitt értelmében a vasfüggöny mögött készült a kolozsvári *Buszmegálló*, a kilátástalanság és a remény hónapjaiban (1989) – Senkálszky Endre nem hiányozhatott az együttesből.

És most a Máli néni sikere. A Novák bácsié is. El kell hát mondani: távol a világvárosi fényektől, a sztárgyártás színhelyeitől, él egy nyolcvanéves ifjú színész, színész-pedagógus, akit nem csupán tisztelni, becsülni, de a színpadon folyamatosan látni kell(ene). Veszít az a színházi néző, aki nem ismerheti Senkálszkyt...

Kántor Lajos

A „kis belezők" kora

A tízes kör (Kossuth, szombat 18.15) soha nem tartozott a kiemelkedő hallgatottságú műsorok közé. Az ilyen műsorok mégis hű mutatói lehetnek annak, meddig terjednek egy adófőszerkesztőség (és a szabad rádiós véleménynyilvánítás) határai.

Szombaton kora este a mostani negyvenes költőnemzedék egyik legsikeresebbje, Zalán Tibor mondta el érzéseit Kis Péter Ernő mikrofonjába arról, milyennek találja azt a periódust, amelyben jelenleg élnie adatik. Zalán, a szó legnemesebb értelmében, ma is éppúgy közéleti alkotó entellektüel, mint volt a hetvenes-nyolcvanas években. Akkor, amikor nemzedéke szellemi és erkölcsi közérzetének egyik legnagyobb hatású megszólaltatója tudott és mert lenni.

Lesújtó a kép, amelyet monológszerű kifakadásában e neki túlléphetetlen „mai kocsmáról" mondott. Főleg annak fényében az, hogy mai költőink közül kevesen vannak, akik az övéhez hasonló nagy várakozásokkal, tettrekészséggel és optimizmussal sürgették valamiféle Bármi Másnak az eljövetelét a későkádári általános poshadás idején. A Nagy Várakozások Kora, ahogy a legtöbbeknek, mára neki is végképp elmúlt. Ami az egykor vágyva vágyott, tisztultabb erkölcsű, demokratikus viszonyok, az áttekinthetőbb szabályok szerinti küzdésekre lelkesítőbb harci terepek helyett eljött, az – Zalán keserű, ám telibe találó kifejezésével – a „kis belezők kora". Olyan *condition humaine,* melyben az aczéli korszak egyik legfontosabb értelmiségi megtartó ereje, a szolidaritást legalább a fonákjáról tartalmazó „zsiványbecsület" is kihunyt. A „kard ki, kard"-szembenállásoknak már az enyhülékük sem él. Így még aki kész volna rá, annak sincs szemtől szembe kikkel-mikkel megküzdenie. Valóságos szellemi, etikai és cselekvő konfrontációk helyett általánossá vált a névtelenségbe burkolózó sunyiság, az orvlövészet találomra. És az érzés, hogy erkölcsi alapokon álló, gyakorlatában önmagát hozzájuk tartani akaró ember tehetetlen és kiszolgáltatott.

Mi marad? Zalán számára a teljes eltanácstalanodás. Az általános közönségvesztettség hangulata, amelyben az író bizonytalanná vált, kinek-minek, miről írjon, kikért-mikért, kik és mik ellenében.

Zalán úgy találja, számára ma az önmegtartás egyedüli hiteles formájának az „értelmiségi alapon való erkölcsi kívülállás" marad meg. És mind önmaga, mind a vele egy mentalitásúak fokozott funkcióvesztettségének érzése. Itt félbolond prófétákon kívül ma már senkinek sincs nagy kedve, hogy az elüzletiesedett világ közönségének körében keressen erkölcsi katarzisokra kész meghallókat. Mégis, fontos, hogy Zalán a mikrofon előtt mondhatta el egy jellegzetes értelmiségi korcsömör néhány vezérmotívumát.

Nem mintha ettől sokat változna bármi. Mindössze annyi történt, hogy sokan nemzedékük egyik prominens alakjának szájából hallhattak hiteles szavakat arról, közérzetükben nincsenek egyedül. És a tudás, hogy nem magunkban csüggedünk, az első lépés lehet a társtalan csüggetegség leküzdése felé.

K. Cs.

November 13-án ingyenes vérnyomásmérés Dr. Tóth Ildikó általános szakorvos szaktanácsai

Élvezze a természet gyógyhatását termelői áron a MEDIFLÓRA C/6-os standján a PHARMAEXPÓN. (1994. november 10–13., Olimpiai csarnok)

Revalid kapszula	350 Ft/doboz	Peponen kapszula	200 Ft/doboz
Polytar liquid sampon	338 Ft/flakon	Új termékünk a	
Allithera kapszula	360 Ft/doboz+ajándék	MIGRENIUM kapszula	280 Ft/doboz

Gyógyhatás a természetből
MEDIFLÓRA
95219 JP

A kamat ugrásszerűen nőtt!

MÁRVÁNY ÉS ALABÁSTROM

avagy, a kettős védelem záloga az MHB és az OBA.

A Magyar Hitel Bank Rt. által forgalmazott
MÁRVÁNY és ALABÁSTROM betétjegy,
a magas hozam mellett, az Országos Betétbiztosítási Alap
által biztosított értékpapír.

MÁRVÁNY
betétjegy
fix kamatozású,
magas hozamú
befektetés
180 és 365 napos
lejárattal

ALABÁSTROM
betétjegy
változó kamatozású, magas hozamú
befektetés 365 és 540 napos lejárattal.
Az 540 napos futamidejű
Alabástrom betétjegy 1 év után
kamatos kamatot fizet.

**MÁRVÁNY és ALABÁSTROM -
a kockázat ugrott**

MAGYAR HITEL BANK RT

A Magyar Hitel Bank „ékkövei" a bank fiókjaiban vásárolhatók.
Az érvényes kamatokat a Magyar Hitel Bank minden igazgatóságán
és fiókjában, a Teletext Képújság 508. oldalán,
valamint a napilapokban tekintheti meg.

Hogyan legyünk magyar költő?

Születsünk egyszerű Glattnernek Pesten. Édesanyánk, ikertestvérünk haljon e szülésbe bele.

Tizenhárom évesen árvuljunk egészen el.

Járjunk egyetemre – részben a numerus clausus okán is – Szegedre. Itt találjunk társakra végre. Találjunk zsidó származású katolikus pap példaképprofesszort.

Tanuljunk meg minden megtanulhatót.

A névváltoztatást kérjük a szigorlat idején.

„Védettség"-re hivatkozva csak a „Radnóczi"-t engedélyezze a hivatal.

Mi használjuk azért is a zsidó nagyapa szülőhelynevét.

A harmincas évek második felétől készüljünk a halálra szépen.

Legyünk tökéletesek.

Éljünk és írjunk hibátlanul.

Ne nagyon írjunk újságot, nagyregényt, heti kritikát.

Ne törődjünk többé semmi mással, csak azzal, hogy a dolgot tökélyre vigyük. A dolog nem az élet. Az nem érdekes. Csak egy fontos dolog van már, csak egy dolog van már: magyar költőnek lenni.

Ahogy ez lesz egyre nehezebb, úgy legyen ez egyre magától értetődőbb.

Amikor városunkat bombázzák, mert leendő gyilkosaink kezén van, azoknak kezén, kik minket már törvények segedelmével taszítottak – volna – ki a magyarság kebeléből, sajnáljuk a dolgot, de – dacolva barátaink felháborodásával – írjunk verset *Nem tudhatom* címmel.

A magyar zsidó költők antológiájába sajnáljuk, de nem adhatunk verset.

A kicsiny dolgokat szeressük: a hitvest, a diót, a békét, az almafát.

1944 májusában vonuljunk be munkaszolgálatra. Harmadszorra is.

Dolgozzunk a bori Heidenau lágerben, ahol nincsen egyetlenegy francia, lengyel, hangos olasz, szakadár szerb sem – kizárólag méla zsidó és lezsidózott magyar.

Szedjünk sok szedret, csipkebogyót, írjunk szép, meg nem rezzenő, fegyelmezett betűkkel a kis füzetbe, hogy majd akkor is olvasható legyen, ha szétáztatja lapjait a sár, a vér, a testünk mindenféle nedve.

Ilyenkor már ne nagyon javítgassunk.

Fannival 1938 körül

Elmosolyodhatunk egy pillanatra azon, milyen szép íróasztalt csináltattunk magunknak a Pozsonyi útra, aztán írjunk a tenyerünkbe tartott fekete füzetbe tovább.

Vegyünk részt a cionisták kultúrdélutánjain, de szereplést – sajnáljuk – itt sem vállalhatunk. Máshol, más alkalommal a Szondi két apródját szavaljuk főként, mert azt szeretjük a legjobban éppen.

1944 augusztusának végén induljunk meg „hazafelé". Hazafelé.

Előtte, útközben, minden lehető alkalommal adjuk át verseink másolatát minden barátnak, ismerősnek – hátha megrongálódna, elkallódna a kis füzet.

Szegedi utászokból álljon ki keretünk.

Nézzük, ahogy bajtársainkat kezdik ölni.

Nézzük, ahogy nem engedik a szerbeknek, hogy nekünk enni adjanak.

Nézzük, ahogy Titelnél, a magyar határnál a keretlegények agyonverik azon bajtársainkat, akik a magyar himnuszt kezdik dünnyögni.

Lépjünk társaink holttestén keresztül.

Szenvedjünk el minden szenvedhetőt.

Nézzük, ahogy a végén két emberséges ember legyen a keretben: két német szakács. Több német ne legyen köröttünk.

Gyilkosunk szájába német szavakat adjunk.

Nézzük – segíteni már nincs erőnk –, ahogy bajtársunk sírunkat megássa.

Legyen rajtunk bricsesznadrág, világosszürke zakó, tépett viharkabát.

Legyünk nyugodtak: megkerülünk.

Bächer Iván

Vita az expresszionizmusról

Illés László könyve a marxista irodalomszemlélet alapjairól

A szocialista irodalom fáradhatatlan kutatója, tudósa, Illés László puha kötésű, egyetemi jegyzetekre emlékeztető, ám igen fontos és maradandó munkát tett asztalunkra. A *Vita az expresszionizmusról*, amely a Lukács György Alapítvány támogatásával jelent meg, az „elsüllyedt irodalom" igen fontos darabjának megőrzésére vállalkozott.

A kötet címe megtéveszthet az olvasót. A könyv ugyanis valójában nem az expresszionizmusról, erről a század eleji művészeti irányzatról, hanem arról a polémiáról szól, amely az esztétika történetébe expresszionizmusvita címen vonult be. A húszas–harmincas évek fordulójától a negyvenes évek elejéig tart, és valóban az expresszionizmus ürügyén folyik az a disputa, amely egy szélesebb szellemi folyamat szerves részeként a marxista irodalomszemlélet mibenlétének tisztázását célozza meg. A dolog természetesen másként indul, mint ahogy folytatódik. A húszas évek végén még az a kérdés, hogyan alapozható meg a proletárirodalom. Hogy miként is lehet „proletár-világirodalmat" csinálni. A RAPP (az orosz proletárírók szövetsége), a Forradalmi Írók Nemzetközi Szövetsége és más irányzatok úgy vélték, hogy az alkotók osztályszármazása és az irodalmi alkotás között közvetlen a kapcsolat. Nemet mondtak a hagyományokra és a különböző osztályerők kapcsolatára, szövetségére.

Kevesen tudják, hogy a proletárirodalom szervezeteinek 1932-es feloszlatása, majd még inkább a valamennyi szovjet írót tömörítő írószövetség létrehozása milyen pozitív hatást gyakorolt a baloldali irodalomra. Mára pedig teljesen elfeledetté vált, hogy a szocialista realizmus módszerének 1934-es, a szovjet írószövetség által történt elfogadása valójában a különféle irodalmi irányzatok létjogosultságának legalizálását jelentette. Mindez persze összefüggésben van a fasizmus németországi győzelmével. Nem véletlen, hogy ekkor indul meg a Szovjetunióban az az 1936-ig tartó vita, amely a vulgáris művészetfelfogás és az új naturalizmus ellen, egyben a klasszikus irodalmi örökségért folyik. Ez az előzménye annak a polémiának, amely majd 1937 szeptemberében kezdődik. Ekkor persze már színen van a fasizmus hitleri formája. Lukács az expresszionizmust 1934-ben még a német független szocialisták ideológiájához köti, Kurella, Dimitrov titkára 1937-ben már a fasizmushoz.

A vita java része végül is 1937 szeptembere és 1938 decembere között zajlott, elsősorban a *Das Wort* című moszkvai, német nyelvű emigrációs folyóiratban. Résztvevői közül feltétlenül megemlítendő Anna Seghers, Hanns Eisler, Ernst Bloch, Balázs Béla és Lukács György.

S mint az eddigiekből kitűnik, korántsem csupán az expresszionizmus volt a téma. *A realizmusról van szó*, írta 1938 júniusában megjelent tanulmánya címében Lukács György. És valóban, terítékre került a realizmusfelfogás sokfélesége, a korabeli irodalomnak a hagyományhoz való viszonya és több más kérdés. Így például a művészi kísérletezés elfojtásától való félelem, amely a Szovjetunióban, ahol a vita folyt, nagyon is aktuális ügy volt. Az alapkérdés ezzel együtt: Milyen elvi alapjai vannak a korszerű művészetnek?

Az Illés László által összeállított dokumentumkötetnek igen nagy érdeme az expresszionizmusvita anyagának minden eddigit felülmúló teljessége. De talán még ennél is fontosabb az óriási jegyzetanyag, amely terjedelmében is imponáló: a könyvnek majdnem egyharmadát teszi ki. Rendkívüli munkáról, Illés roppant tájékozottságáról tanúskodik. Az érdeklődő olvasót az expresszionizmusvita résztvevőinek életrajzával, magáról az irányzatról és az irányzat vitájáról szóló igen bőséges irodalomjegyzékkel is szolgálja a szerző.

Mostanában mind többször tapasztalhatjuk, hogy drága könyveket adnak ki gyorsan, a nagyobb haszon érdekében számos kiadói műveletet elhagyva, a jegyzetapparátust mellőzve, tengernyi hibával.

A Lukács Alapítvány és Illés László együttes érdeme, hogy megmutatják, lehet igen értékes műveket az olvasó kezébe adni.

Hovanyecz László

BUX			MAX.
Záró	Min.	Max.	
8371,99	8354,90	8447,81	192,14
Előző: 8481,10	Változás: –109,11	(–1,28%)	

Olcsóbb részvények

■ Zelei Béla

Egyelőre várat magára a pesti tőzsde őszi időszakára prognosztizált áremelkedés. Tegnap több mint harminc ponttal az előző napi értéke alatt kezdett az index, s napközben tovább süllyedt. Mélypontját 8355 pont alatt érte el. A vezető részvények többsége alacsonyabb árakon forgott, mint hétfőn. Ez alól egyedül az OTP volt kivétel, amelynek 0,3 százalékkal javult a kurzusa. A mérséklődő részvényárak szerencsére a befektetőket nem ösztönözték heves eladásokra, a részvényszekció forgalma nyolcmilliárd forint alatt maradt. Ezúttal egyenletesebben oszlott meg a vezető részvények részesedése az üzletekből, alábbhagyott a Matáv dominanciája, noha ezúttal is erre a papírra kötötték a legtöbb üzletet.

Árfolyam-emelkedés a kisés a közepes papírok némelyikénél volt megfigyelhető: az OTP elsőbbségi papírja 3,1 százalékkal drágult, a Phylaxia 2,4 százalékkal, az Inter-Európa kettő, a Pick pedig több mint egy százalékkal erősödött. A vesztesek listáját is a középmezőny papírjai vezették: a nap végére az Egis 4,6 százalékot esett, a Borsod-Chem, az Antenna Hungária és a Pannonflax kétszázalékos veszteséget szenvedett. A legnagyobb forgalmú részvények – Matáv, Richter, Mol, TVK – 1,6–1,9 százalékkal kerültek kevesebbe, mint az előző napi záráskor. A kárpótlási jegy árfolyama is harmadik napja lefelé csúszik.

Mivel az árfolyamok stagnálása továbbra sem ösztönzi a befektetőket nagyobb vásárlásokra, a Budapesti Értéktőzsde vezetői új lehetőségeket keresnek a tőzsdei forgalom növelésére. *Dunavölgyi Mária*, a BÉT ügyvezető igazgatója tegnapi sajtótájékoztatóján többek között azt a tőzsdetanácsi határozatot ismertette, amely előkészíti a külföldi részvények szervezett kereskedelmét a pesti tőzsdén. A részletes szabályok megalkotását követően, feltehetőleg még ebben az évben sor kerülhet külföldi részvényekre szóló ajánlatok bevitelére. Az ügyvezető igazgató hangsúlyozta: ezeket a papírokat nem vezetik be a BÉT-en, hanem csupán regisztrálják azokat. A tőzsdetanács hétfői ülésén módosította a kereskedési kódexet is. A változtatásokra az MMTS II. kereskedési

Budapesti Értéktőzsde Részvények (A) szekció

	Nyitó	Min.	Átlag	Max	Záró	Üzl. szám	Forg. (Ft)	Darab	Előző	Előző köt. dátuma	Vált. (Ft)	Vált. (%)	Előző 52 hét Min	Max
Borsodchem Rt.	9 380	9 180	9 231	9 380	9 200	73	111 353 565	12 063	9 400	2000.09.04	-200	-2,13	6 450	12 050
Danubius Rt.	5 335	5 280	5 299	5 350	5 290	73	51 029 915	9 631	5 400	2000.09.04	-110	-2,04	4 105	6 290
DÉMÁSZ Rt.	13 500	13 300	13 406	13 500	13 300	53	34 706 900	2 589	13 500	2000.09.04	-200	-1,48	13 050	23 050
Egis Rt.	13 900	13 225	13 616	14 000	13 260	64	104 650 980	7 686	13 900	2000.09.04	-640	-4,60	6 400	14 800
Graboplast Rt.	2 585	2 560	2 587	2 600	2 560	34	111 196 220	42 975	2 595	2000.09.04	-35	-1,35	1 600	3 080
Graphisoft NLG	4 490	4 490	4 575	4 600	4 510	13	237 494 745	52 403	4 590	2000.09.04	-80	-1,74	4 200	6 585
MOL Rt.	3 900	3 850	3 888	3 900	3 875	439	935 115 685	240 495	3 940	2000.09.04	-65	-1,65	3 650	6 150
Matáv Rt	1 689	1 660	1 676	1 692	1 660	1 096	2 703 283 532	1 613 285	1 692	2000.09.04	-32	-1,89	1 220	2 655
NABI	5 830	5 800	5 812	5 830	5 800	14	6 340 605	1 091	5 850	2000.09.04	-50	-0,85	4 205	6 790
OTP törzs	15 945	15 900	16 094	16 230	16 150	478	1 159 295 345	72 035	16 100	2000.09.04	50	0,31	9 320	18 000
Pannonplast Rt.	4 980	4 930	4 955	4 990	4 965	39	14 816 810	2 990	4 995	2000.09.04	-30	-0,60	3 405	8 200
Pick Rt.	8 755	8 755	8 910	8 950	8 900	25	16 083 180	1 805	8 800	2000.09.04	100	1,14	7 800	14 900
Prímagáz Rt.	1 705	1 700	1 724	1 730	1 700	13	3 732 550	2 165	1 705	2000.09.04	-5	-0,29	1 605	3 800
Richter	15 850	15 480	15 638	15 850	15 690	429	1 277 836 145	81 714	15 950	2000.09.04	-260	-1,63	9 360	20 250
Rába	2 300	2 250	2 277	2 300	2 255	38	33 196 825	14 578	2 270	2000.09.04	-15	-0,66	1 950	2 980
Synergon	1 995	1 950	1 982	2 035	1 950	168	220 493 715	111 222	2 000	2000.09.04	-50	-2,50	1 635	4 650
TVK	3 480	3 415	3 436	3 480	3 415	223	179 937 565	52 369	3 470	2000.09.04	-55	-1,59	3 080	5 590
Zalakerámia Rt.	2 690	2 660	2 699	2 710	2 685	95	65 393 585	24 227	2 675	2000.09.04	10	0,37	1 315	3 330

Budapesti Értéktőzsde Részvények (B) szekció

	Nyitó	Min.	Átlag	Max	Záró	Üzl. szám	Forg. (Ft)	Darab	Előző	Előző köt. dátuma	Vált. (Ft)	Vált. (%)	Előző 52 hét Min	Max
Agrimpex	-	-	-	-	-	-	-	-	2 600	2000.07.04	-	-	-	-
Antenna Hun. Rt.	6 445	6 105	6 270	6 445	6 195	54	23 525 875	3 752	6 325	2000.09.04	-130	-2,06	3 455	17 995
BIF Rt	-	-	-	-	-	-	-	-	2 400	2000.09.04	-	-	-	-
Brau Union Rt	4 850	4 600	4 685	4 850	4 800	7	346 700	74	4 870	2000.09.04	-70	-1,44	3 200	6 100
CEGF	-	-	-	-	-	-	-	-	2 200	2000.01.24	-	-	-	-
Csopak Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	930	2000.08.29	-	-	-	-
Domus Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	562	2000.09.01	-	-	-	-
DÉDÁSZ Rt.	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	2	340 200	42	8 100	2000.09.04	0	0,00	7 050	10 250
Elmű Rt.	14 100	14 100	14 100	14 100	14 100	1	15 510 000	1 100	14 000	2000.09.01	100	0,71	13 050	18 850
Emász Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	5 205	2000.09.04	-	-	-	-
Eravis törzs	-	-	-	-	-	-	-	-	5 505	2000.08.30	-	-	-	-
Fotex Rt.	308	303	305	308	306	64	24 180 754	79 390	306	2000.09.04	0	0,00	77	457
Garagent Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	660	2000.09.04	-	-	-	-
Globus Rt.	2 260	2 220	2 258	2 270	2 220	4	2 348 300	1 040	2 295	2000.09.04	-75	-3,27	1 940	2 850
Humán Rt.	1 950	1 915	1 948	1 950	1 950	10	2 925 330	1 502	1 950	2000.09.04	0	0,00	1 650	2 800
Hungagent	-	-	-	-	-	-	-	-	705	2000.08.15	-	-	-	-
Ibusz Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	600	2000.09.04	-	-	-	-
Inter-Európa	10 400	10 250	10 368	10 600	10 450	8	2 322 350	224	10 250	2000.09.04	200	1,95	7 500	16 450
Konzum Rt.	110	85	89	110	100	10	71 886	806	100	2000.08.30	0	0,00	83	210
Konzumbank Rt.	715	715	715	715	715	3	858 000	1 200	715	2000.09.01	0	0,00	400	1 050
Kékkuti Ásványviz	-	-	-	-	-	-	-	-	2 900	2000.08.24	-	-	-	-
Mezőgép	1 705	1 705	1 746	1 795	1 720	24	59 313 860	33 979	1 730	2000.09.04	-10	-0,58	1 590	2 195
Novotrade Rt.	-	-	-	-	-	-	-	-	1 600	2000.08.21	-	-	-	-

GÉMES PÉTER

Gémes Péter gyűjteményes kiállítása a Műcsarnokban

Kalandozások a mítoszok, a tér és az idő világában

■ P. Szabó Ernő

Három oldalsó terem a Műcsarnokban, alig kéttucatnyi alkotás – a korábbi évek gyakorlatában ennyi helyen, ennyi művel néhány év, egy-egy rövidebb periódus termését mutatták be az intézményben. *Gémes Péter* grafikusművész gyűjteményes kiállítása tehát a számokat tekintve akár szerénynek is tekinthető, ami azonban színvonalát, jelentőségét illeti – nos, alighanem az év egyik legfontosabb kiállítását látja, aki megnézi a szeptember 24-ig nyitva tartó tárlatot. Olyan bemutatónak tekinthető ez a sajnálatos módon igen korán lezárult életművet bemutató összeállítás, amely részekre töredezett világunkban a teljesség ígéretét hordozza magában, s az egyre inkább szakmunkaként vagy éppen szórakoztatóipari termékként kezelt művészeti tevékenység korában a lét alapkérdéseire keres választ.

Nagy meglepetés persze ez a bemutató. Gémes Péter (1951–1996) első önálló kiállítása óta azok közé tartozott, akinek a műveire figyelni kellett, aki a művészeti élet hullámveréseitől, irányzatok felbukkanásától, divatoktól függetlenül járta a maga útját, s alig több mint másfél évtized alatt számszerűen ugyan talán nem túl nagy, minőségét tekintve azonban lenyűgöző életművet hozott létre.

Érzékeltette már az életmű jelentőségét az a kiállítás is, amelyet éppen egy évvel ezelőtt rendeztek Gémes utolsó három nagyméretű alkotásából: a Napló – Hét nap, Napló – Piramis és az Oszlopok a hétköznapi lét banalitását, a testi esendőséget szembesítette a teremtés, a szellem örökkévalóságával, az önmagukban múlékony, eltűnő mozzanatokból, motívumokból épített tökéletes formát, piramist, a hitet megtartó oszlopot.

Éppen ezzel a kiállítással nyílt meg a Platán Galéria, a budapesti Lengyel Kultúrintézet új galériája. Ennek elődje adott helyet 1981-ben Gémes első magyarországi bemutatójának, lévén hogy 1972–76 között a varsói képzőművészeti akadémián tanult, s a hetvenes évek végén újra a varsói főiskolán dolgozott. A művészt azóta is a két kultúra közötti közvetítőként, afféle egyszemélyes intézményként tartották számon. Lengyelországi tanulmányaiból azonban az is következett, hogy indulására erősen hatott a hatvanas-hetvenes években az itthoninál jóval nyitottabb ottani szellemi légkör, az egyetemes kortárs tendenciák iránti nyitottság. E nyitottság fordította figyelmét a hetvenes évek közepén itthon is az érdeklődés középpontjába került kísérleti fotográfia felé, amely azután meghatározó jelentőséget kapott munkásságában.

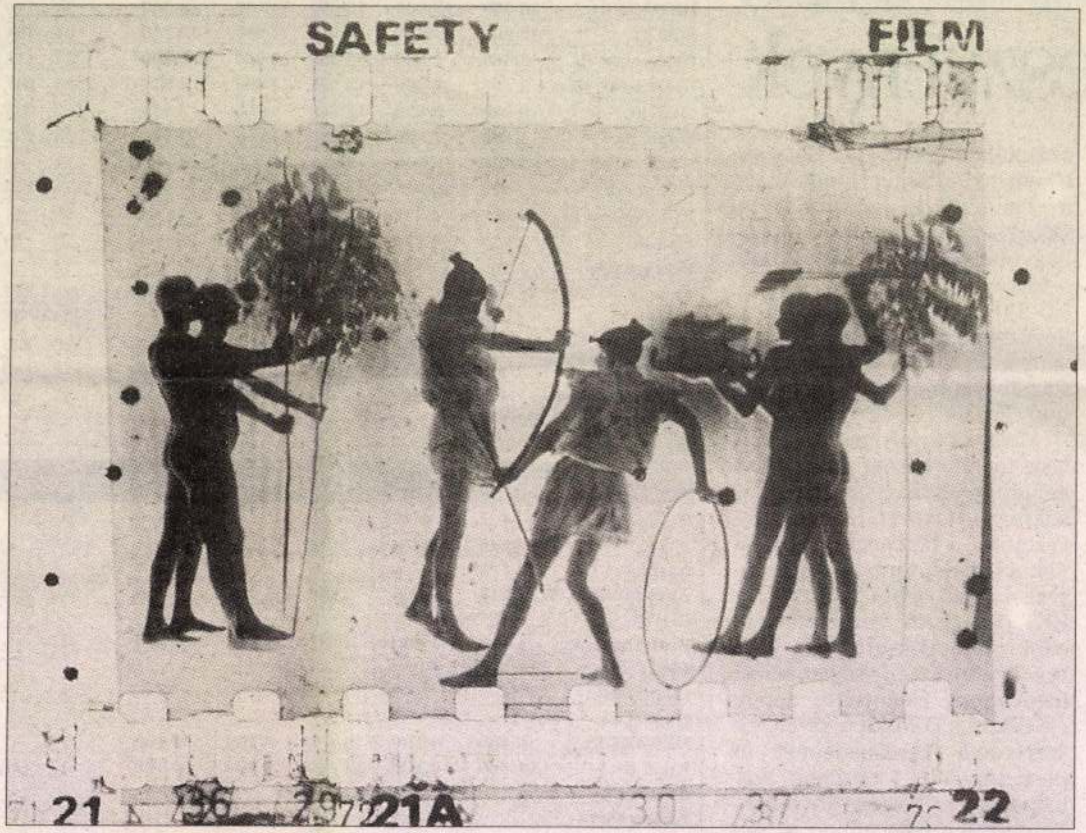

A művész grafikai elemeket és fényképeket egyszerre alkalmazott

Első itthoni tárlatán még a mikrokörnyezet, a vizuális közhelyek világából merítő lapjait mutatta be, de a művek mellett kifüggesztett idézetek, többek között egy 1933-as Walter Benjámin-idézet már a későbbi Gémes művészetét előlegezi: „Az emberiség örökségének egyik darabját a másik után adtuk oda, gyakran értéke századrészéért zálogban hagytunk valamit, hogy az aktuális aprópénzt a markunkba nyomják érte." A következő évek művei már az egyetemes kultúrhistória, a mítoszok, a tér és az idő végtelenjében kalandozó, a filozófiában elmélyedő szellem alkotásai. Annak az útnak a dokumentumai, amely, mint az 1986-os Vándorévek című kiállítás katalógusában szerepelt Hamvas Béla-idézet jelzi, a lélek legmélye felé vezetett, oda, ahol „nem a bestia él", hanem a tiszta égi tűz".

Beállított, megrendezett jelenetek során, a mitológia titokzatos hőseitől kísérve vezetett ez az út. Az évtized elejének kisméretű fotóit, kollázsait a következő években hatalmas méretű, lepedővásznakra készített képek követték, amelyek azonban az alap és a tus fehér-feketéjének, a szórópisztoly finom átmeneteinek köszönhetően megőrizték a fotószerű hatást és éppen ettől váltak különösen szuggesztívvé az óriási, az idő mélyét, lélek mélyét exponáló álfotográfiák: testközelbe hozták a titokzatos történéseket, magát a nézőt is a megtisztító szertartás részesévé téve, bevonva a beavatottak körébe. A nyolcvanas évek második felében nagyméretű fotóvásznak folytatják a szórópisztollyal kezdett sorozatot, a kilencvenes évek elején pedig újra kisebb méretű fotókból építette műveit. Szó szerint: a Vízvonal, a Tekercsek, az Apokrif egymást követő mozzanatok sorából épül, mint a pályát lezáró három nagyszabású kompozíció is, a mítoszokban kerek egésszé váló történetek részletei helyett immár egyre inkább a küzdelem pillanatait, a megélt-túlélt időtöredékeket rakvaillesztve egymás mellé – egy-egy darabka végtelent az esendő-elmúló XX. század végének dokumentumaként.

GÉMES Péter

Hungarian Contemporary Art.
St. Sotheby's, 1992 21. ill

szitteti el Haller mün-
sége és saját arcképmá-
mellé kislányuk is szü-
einte sok örömet. Korai
len fájdalmat okoz az

stvérének az 1890-es é-
számol be Gyula: "Mi,
ressai Marcellával egé-
és minden erőnket gyer-
." 192

elemi és középiskolai
GYÖRGY (1878-1960) é-
ssai Királyi Jogakadé-
k évet az egri érseki

Gémes Péter, grafikusművész 4.) Folytatás.

Gyárfás Péter: Tanulóévek, vándorévek, Gémes Péter művészetéről.

Gémes Péter: Vándorévek, tus, vászon, 560 × 300 cm, 1986

Művészet, 1989, 4., 48-old.

földi Tárlat katalógusterén és az utóbbi években stett olajképein láthatjuk. zen a kiállításon és az Őszi ásárhelyi Tárlaton renderesen láthatók festményei. A szürrealisztikus folmazásmód, valamint a rmészetelvű, de nem legyző megfogalmazás kiészítik egymást műveik. *Emlék*, *Töredékek*, *Visszakintés)*.

Döntő azonban továbbra az alkalmazott grafika aradt számára, mint annál zaklatott lefolyású munnál, amit Gyomaendrőd merének tervezésével vált.

Sajnálatos, hogy a legabb idők hazai címeralkosában nagyobbrészt egy ősen vitatható gyakorlat akult ki. Nem a régi címeket újították meg, hanem modernizálták", csupán pjaink fejlődését igyekezk rögzíteni. Első elkészült

Tanulóévek, vándorévek

Gémes Péter művészetéről

A hazai művészet mozgásteréből kikerülni egyszerre jelent az alkotóknak előnyt és hátrányt. Kétségtelen pozitívuma az új környezetben való életnek és működésnek, hogy olyan impulzusokat közvetít, igényeket jelenít meg, amelyek – jó esetben erőfeszítésekre, friss ötletekre, összefogottabb tevékenységre sarkallják az alkotót. Másrészt viszont – még ha ideiglenesen is – elszakadni a szülőföldtől és annak éltető kulturális közegétől, mindig egy kicsit szomorú, és e távollétben benne rejlik a (kölcsönös) felejtés is.

Gémes Péter: Fekete-fehér, papír, tus, 2 × 80 × 58 cm, 1987

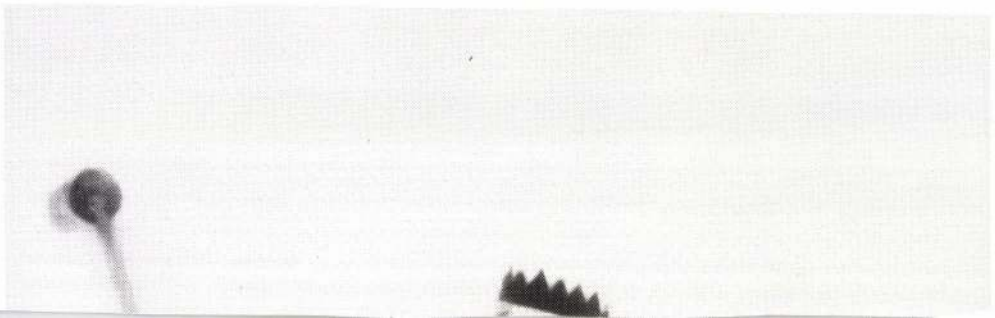

Gémes Péter: Harcos

ÉS 1987. 38. sz.

GÉMES PÉTER

Pocsék íze van a langyos szódának, de a cső végén a vízköpő gyönyörű.

Janit nem érdekli a szecessziós munka. Ő azt úgyanúgy ötven forintért adja, mint a dísztelent.

A kocsma mellett, a kerítés árnyékában, stráf elé fogva, egy sárga meg egy deres muraközi ácsorog. Maradt még egy kis víz az üveg alján, nagy a kísértés, hogy a lovakra spricceljem.

— Mehet? — fordulok Janihoz.

Vállat von.

— Felőlem.

Ívben fröccsen a pohárnyi víz a sárga ló széles farán. Lustán hátrarúg, farkával suhint, ráérősen vizelni kezd.

Kiszámolom a százötven forintot, lábamnál a három üveggel nézem, ahogy Jani felkapaszkodik a kocsira.

— Merre megy?

— Viszem haza a lovakat. Az Őszőlőbe.

— Elvihetne engem is! Régen jártam az Őszőlőn, szívesen szétnéznék arrafelé.

— Lehet — bólint Jani, s odébb csúszik a bakon.

Átügetünk a Rákóczi úton, a piac hátánál jobbra kanyarodunk, aztán végig a Vasvári Pál utcán haladunk.

Klip, klap, klip, klap...

Ha rendőrrel találkoznánk, a három üveg ára biztosan kevés lenne, hogy kifizessük a büntetést. A lovakat már Nyíregyháza belső utcáiról is kitiltották.

★

Baj nélkül érünk a körútig, az Északi Alközpont panelházai mellett caplat a két ló a Krúdy Gyula utca felé, aztán ráfordul a kocsi az Őszőlő utca bitumenjére. Alig ismerek a környékre.

Húsz éve, amikor szódásüvegekkel teli ládákat fuvarozott a stráf, Jani, a bokáig érő porban a lovak előtt baktatott. Rázta a jókora acélcsengőt, a csilingelés után kiáltott.

— Szoódát! Szoódát!

Leheléké volt az első ház. Most iskola áll a helyén.

— Leheléknek vitt szódát?

— Két üveggel, minden héten. De hármat sose ivott meg a két öreg — mondja Jani, s megállítja a lo- százezret is!" Így latolgatták az árát. Háta mögött mégis bolondnak tartották Ödit.

— Miért nem kér inkább egy szép, két szoba összkomfortost az Északi Alközpontban?! — találgatta a szomszédság. — Semmi az a kis lakbér, a fűtés meg szinte ingyenes, hogy nem kell fával, szénnel vacakolni, hamuzni.

Két szoba összkomfortost kapott Ceglédi úr is, mégsem volt elégedett, mert negyedik emeletit utaltak neki. Pár éve halt ki belőle, miután még megérte, az ingatlankezelő fölajánlotta neki is, vásárolja meg a lakást. De Ceglédi úr változatlanul azon a véleményen volt, mind bolond, aki saját pénzét öli lakásba, ha egyszer ingyen is ad az állam.

Forog-e a sírjában? Ezen a fia gondolkodhatna, de neki erre nincsen ideje. A hatszoros használatbavételi díjat fölmarkolva csinos háromszintes építésébe kezdett a Csaló köz keleti végében.

— Ödön bácsi? — mélázik Jani. — Kétszer két ládával vett, huszonkét forintért. Mindig szerdán fizetett. Az Őszőlőben akkoriban ő itta a legtöbb szódát. — S mintha csak magát győzködné, hozzáteszi: — Egy nagy családnak nem olyan sok az a víz. Különösen, ha építkeznek. Szép ez a ház ma is, mi?! — sóhajt. Ostorért nyúl, csettint a lovaknak, s már gurul is tovább a stráf.

Lukács Ödön háza után Papp Traján következett. Ez a ház, akárcsak sok tulajdonosa, eltűnt azóta. De Jani még nem felejtette el őket.

— Az asszony, Manó, szerdán és szombaton kitette a két üveget az ablakba. Ott volt mellette a kettő húsz is. A borravaló nem volt akkor divatban. Reinicz úrtól egy ötvenest kaptam minden este, szombaton kettőt. A fene gondolta, hogy nem jelent be az otiba!? — sercint Jani. — Cseszhetem azt is, mint Papp Traján portáját. Minden héten megkínált az öreg, ahányszor csak látott.

Vedd meg, Janikám! Jó erőber vagy, bírod a munkát! Ott a kert fiatal a szőlő, príma a gyümölcsö is. Negyvenezerért odaadom. A fe lét kifizeted, ha aláírjuk a papír a másik felével ráérsz apránkén

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: BATA
Szerkesztőség: Buda
Kiadja: a PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT vezérigaz

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető b
Hírlapkézbesítési és L
közvetlenül vagy postaut
KÉZIRATOKAT ÉS

BIKÁCSY GERGELY

Távol Rosenheimtől

„...megtalálta a színésznőt, akinek személyére filmeket lehet írni..." *(Cukorbébi)*

Bevallom, sokáig mit sem tudtam Rosenheimről. Aztán megjelent egy túlhabzóan kövér, szőke hölgy a kaliforniai sivatagban. A hölgy figyelemre méltóan festett: kackiás stüszivadászkalpagján zergetoll virított, s óriási bőröndöt húzott maga után a sivatag homokjában. Szájtátva bámulták a helybéliek. Négerek, indiánok, fehérek. A mázsásan naiv virágszálat Jasminnak hívták. Rosenheim egy München közelében lévő kisváros, onnan érkezett – magyarázza. Nagy utálságok vége nagy barátság: Jasmint megszeretik, és ott marad, sőt felvirágoztatja a sivatagi csehót. A filmnek eredeti humora volt: bájos valószerűtlenség, irónia és őszinte giccs lengte be, s mindez valami gyermeki lilasággal átitatva. Szeretni kellett, miként a nagyon kövér és szirmait hullató virágszálat Rosenheimből.

Rohantam mindenféle filmlexikonokhoz: ki ez a Percy Adlon? Gazdag Gyula egy cikkéből még azt is megtudtam, hogy „bácsikája Pola Negri egykori szeretője, valamint W. R. Hearst, az *Aranypolgár* bizalmasa volt". A berlini Adlon Hotellánc egyik vezetőjének törvénytelen fiaként született 1935-ben.

Céleste 1981; *Az öt utolsó nap,* 1982; *Cukorbébi* 1984; *Bagdad Café,* 1987 – sorolta a lexikon. Ez utóbbi a *Távol Rosenheimtől,* mert végül is így, *Bagdad Café* címmel mutatták be szerte a világon.

Rájöttem, én ezt az *Öt utolsó napot* láttam egy fesztiválon, s szinte megdöbbentett kemény, halk, tiszta hangjával. „Fehér Rózsa" aláírással 1942-ben Hitler- és háborúellenes röplapokat terjesztett egy gimnazista fiú és lány Németországban. A Scholz testvérpár – ennél sokkal többet nem tudunk róluk. Adlon filmje a lány öt utolsó börtönbeli napját ábrázolja. Halk, feszült, Robert Bressonra emlékeztető módon. Szép film volt. Sőt, francia lapok nagyon dicsérték a *Céleste*-et is, mely Proust házvezetőnőjének ötvennyolc évvel az író halála után megjelent memoárját dolgozta fel. Eva Mattes, Fassbinder és főként Herzog kedvelt színésznője játszotta a főszerepet.

Kritikusi dicséretektől csak az önbecs gazdagodhat, Percy Adlon ezért még hosszú évekig ismeretlen marad. Közönségsiker nélkül. A Larousse nagy filmlexikon 1986-os kiadása sem tud még róla. Azután átkel a kaliforniai sivatagon, s ettől fogva már illik ismerni.

A *Filmvilág*ban, 1989 tavaszán Gazdag Gyula írt pályájáról. Ekkor a magyar mozikban is siker a *Bagdad Café,* s a tévében vetítik a *Cukorbébi*t. Mindkettő új színt hoz. Adlonnak csak érintőlegesen van köze az akkori német filmhez, Fassbinderhez, Herzoghoz, Wendershez. Amikor stílust vált, teljesen eredeti humort talál, franciásabbat, játékosabbat, szelídebbet, mint a német film humora általában. „Egy hullamosónő beleszeret egy metróvezetőbe..." – foglalja össze Gazdag a *Cukorbébi* alapötletét. Szándékos az irónia, mert Adlon világára ettől kezdve az irónia és az érzelmesség boszorkányos elegye jellemző.

Az akkori német film remekművekkel büszkélkedik, de Fassbinder, ha véletlenül épp nem remekművet csinál, akkor száraz és didaktikus; Herzog nehézkes, ólomlábon jár; szegény Schlöndorff (képzettségénél a legfranciásabb) pedig örökké egyfilmes marad a *Bádogdob*bal.

Adlon megtalálta a színésznőt, akinek segítségével hasonlíthatatlan és önálló lehet, akinek személyére filmet, filmeket lehet írni és megrendezni. Marianne Sägebrecht a neve (a filmben Jasmin Münzgestettner; finom füle legyen annak, aki biztosra mondaná, lappang-e valamiő bajor humor e névválasztásban...). Mert a berlini születésű Adlon végül Münchenben, Bajorországban vált filmrendezővé.

Ami Percy Adlont érdekessé teszi, az nőközpontú szemléletmódja. Női szemmel lát. Ez ritka, s szerintem érdekesebb, mint ha női rendező teszi ugyanezt.

Telnek az évek, s aki most viszontlátja Adlont új filmjével *(Örökifjú & Társa)*, kicsit tétova lesz, kicsit csalódik. Percy Adlon most menti a humorát. Van, aki a „pénze után fut", ő a humora után. De nem tudja többé utolérni. Mindig a szabálytalan, a sorból kilógó emberek, furcsa helyzetek érdekelték, s érzelmesen groteszk humorral tudta a sikertelenek sikereit megrajzolni. Ebben a filmben is feltűnik egy német bevándorló a nagy Los Angelesben... Mit „német": egy fiatal nő megint csak épp Rosenheimből, akár a *Bagdad Café* hősnője. Sajnos, csak két

„...a halálba menekül, hogy mihamarabb felesége mellé ülhessen a rózsaszín felhőre..." *(Örökifjú & Társa)*

másodperce van a filmben. De mostani főhőse, az a bizonyos „örökifjú", Jonathan Younger is német származású (már régen itt él). Donald Sutherland játssza, márpedig ő rossz nem tud lenni.

Az örökifjú idősödő feleségét Penelopénak hívják, annyira hűséges. Megbocsátja férje félrelépéseit, akinek újabb titkos szerelme két gyilkossággal vádolt tévésztár, bizonyos Zigzag Liliane és leánya, Melodie... Megbocsátja, csak előbb belehal. Innen azután a film átmegy mesegiccsbe: a feleség a felhőkön ücsörög, egyre szebb, és énekel, éneklésre késztetve bűnbánó özvegyét, aki előbb meghibban a bűnbánattól, aztán a halálba menekül, hogy mihamarabb felesége mellé ülhessen a rózsaszín felhőre.

Sokféle jelző illik az új opuszra: kedves, jópofa, laza, meseszerű... csak nem jó a film, legalábbis nem Percy Adlon tehetségéhez mérten. Kicsit Kusturica utolsó filmjének *(Arizonai álmodozók)* a hangulata is felrémlik, de szerencsére Adlon egyszerűbb. Filmje nem éri el sem a *Cukorbébi*, sem a *Bagdad Café* színvonalát. Adlon is a giccs lehetőségeivel kísérletezik, mint tette vesztére Kusturica, s Adlon is rajtaveszt (mégsem véletlen asszociáció talán az arizonai film rémképe).

A humor különös színei, igen: de aztán mégis a kipróbált giccselemekből lesz több, kevés iróniával. Nyulak, fényorgona, raktárba zárt írónő: efféle „bizarréria" nevettetnek a film felvezetésében (nem igazán eredetiek, de kedvesek és ígéretesek). Majd szép lassan átveszi birodalmát a hagyományos limonádé: idézőjelben annak, aki úgy szereti, s komolyan a tömegnézőnek. (Mert ha van „tömegfilm", kell lennie „tömegnézőnek" is.) Rokonszenves, kedves vígjáték ez, de messze már Roisenheim, csak nosztalgikusan lehet rá egy villanásnyi jelenetben hivatkozni.

A moziipar ordasként falja fel a legtehetségesebb rendezőket is. Felfalja, s kiköpi őket. A nevük ugyanaz, de ők már nem önmaguk: Forman, Passer, Tanner, Koncsalovszkij egyaránt ledarálva, s legutóbb Kusturica (hogy a legnagyobb angyalzuhanásról, a Wenderséről szégyenkezve ne is szóljunk).

A film első fele hatása alá vont. Donald Sutherland: mintha Lohinszky Lórántból és Kálmán Györgyből lenne összegyúrva, és majdnem olyan jó színész, mint a fentiek. Aztán lankad a nevetés. Az egészből nem lett semmi, az édeskés máz nem törődik az idézőjellel, és rácsurog a nézőtérre.

...Késztermék, kedvesen zizzenő, jó szagú csomagolásban.

Adlon és Sägebrecht... – talán azt kellett volna mondanunk: Adlon & Társa. A csendestárs, a hasonlíthatatlan színésznő s vele az „isteni szikra" azonban – egyelőre – eltűnt Adlon mozijából.

■■■

HAJDU ISTVÁN

ÁLOMHALÁL

Gémes Péter kiállítása a Dovin Galériában és a visegrádi Salamon-toronyban

Gémes Péter két kiállítása szemérmesen, egyszersmind pontosan jelzi a változást, mely pályáján valamikor tavaly kezdődött, s idén látszik befejeződni, már ha az ilyesminek, tehát a tematika és a forma módosulásának, processzusának lehet egyáltalán rendesen megragadható kezdő- és végpontja.

A Dovin Galériában látható, többnyire jól ismert – s valljuk meg rögtön, nagyon szeretett – munkák (ezek a nyolcvanas évek második felén, végén, majd az évtizedfordulón készültek) tárgya az Én, a szerepbe burkolt Ego. Gémes beöltöződött, héjakba bújt, „próbálkozott". A világnak lett szereplője, vagyis a világ előtti és utáni szcénának, (?) magyarul az elmúltnak és az eljövendőn túlinak, még pontosabban a valaha volt halálos és a majdan megjövő, a halálon már kívüli időnek. Attribútumai, „jelenetezése" a görög frízek, tympanonpanoptikumok dermedt drámáit idézik, de csak távolról, érintőlegesen. Inkább az időtlenségre hivatkoznak; történetet „nem mondanak" fel, a kifejezés fagyos és bátor, nincs orgiasztikus, expresszív, túlmozdított tragédia. Halálos *álomban állnak* a figurák, mozdulataik jelképesek.

Az élet álom – mondhatjuk Calderónnal és Gémessel. Mert Gémes nem egyszerűen (ál)ruhába bújva illusztrál egy más(ik) világot, hanem a hősi epidermiszt magára húzva az álom, az ódon és örök álom hártyájában fészkeli el magát. Talán Calderón is gö-

Éles, mekegő hangja volt, furcsán, sziepen beszielt, Hesz Jancsi erről rögtön megállapította, hogy maga tirpák, de nem is ez a baj, hanem onnan álljon fel, mert ott mi szoktunk kártyázni. Kierem, mondta a sovány ember, egy kis zöld, kötött sapka volt a fején, aztán előadta, hogy megiszik ő egy fél liter pálinkát is együltében, ha hagyják, a múltkor is ez történt, utána meg kiment, és egy ilyenforma embert, mint Hesz Jancsi, levert a földig. Azonnal, mondta erre Hesz Jancsi, csak lejátszom ezt a partit. Még nem ittam egy fél litert, óvatoskodott a kis ember, nem baj, mondta Hesz Jancsi, Esztike, adjon még neki, fizetem.

Az ember, aki Juráknak mondta magát, nevetséges volt azzal a kis kötött, zöld sapkával, de miután Hesz Jancsi kint, a kocsma előtt kétszer pofon ütötte, kész siralom lett. A másodikat már estében kapta, még nem álltam fel, méltatlankodott, aztán bent azt magyarázta, hogy nehogy azt higgyék. Mert ez semmi, előbbutóbb kitanulja mindőjüket, ki hogy üt, aztán már nem mennek vele semmire. A múltkor is így volt, akkor meg egy akkora embert vert ronggyá, mint Dorogi. Már könyörgött a pofa, térden, hogy ne üssem, én meg csak iegy csináltam vele, recsegte, és a kezével mutatta, mint egy legyet, bele a porba, saját piszkába. Aztán felállt, bement a vécébe, és levizelte a nadrágját. Mehetünk, kérdezte tőle Dorogi, mikor visszajött. Hová? Csak ide, a ház elé, biztatta Dorogi, jövünk is vissza rögtön. Nézze, kezdte a kis ember, ha én most megverem magát, ki fogják nevetni, hát kell ez magának? Dehogy kell, mondta a nagydarab férfi szeretettel, Esztike, tölts neki még egy csuporral, mert rémeket lát. Nem tetszik ez nekem, mondta Esztike durcásan, most megverik, vagy nem? Zárásig Esztikét kivéve mindenki megpofozta a kis embert, és megivott hat féldecit meg két sört. Ez még semmi, motyogta, a múltkor Acsádon már üvegbe mérték, elvitelre, mert nem bírtam meginni. Azt, hogy hány pofont kapott, nem tudta, az ember úgy boldogul, ahogy tud.

Azt beszélték, hogy patkány van az utcában, vagy valami más állat, menyét, hörcsög, igaz, nem látta senki, de mikor mondták, már igen. Béres azt mondta, ő régóta látja éjjelenként, csak úgy szaladgálnak a lábánál, viszik a csirkét, tyúkot. Hesz Jancsi szerint látja itt más is, ha eleget iszik, és ez még semmi. De csak terjedt a riadalom, valamit csinálni kell. A Hivatal hamar intézkedett, ismét kirakták a táblát minden ásott kútra, hogy nem ivóvíz, egy másikat, hogy az utcában patkányirtást végeztek, és a méreg eltávolítása satöbbi. Mérget hiába kerestek volna, nem volt, arra nem jutott pénz, csak a táblákra, aztán valaki üzent Adonyba Jurákért, jöjjön a patkányfogó kutyával. A kis ember szerényen utazott, cipő se volt a lábán, a kezén lévő forradásokra azt mondta, harapások, mert a patkány veszélyes állat, ha megszorítják. Este érkezett, kiengedte a szatyorból a kutyát, aztán belépett a Misi presszóba, ahol hamar megpofozták, és másnap már munkához is látott. Minden házban legyen otthon valaki, míg ő dolgozik, mondta, és adjanak össze egy kiló szalonnát, két marék lebbencset, két deci pálinkát, só, paprika nem kell, az mindig van nála. Ja, és egy zacskó mentolos cukrot a kutyának, mert a patkány szaglása nagyon éles. Ez nem nagyon tetszett senkinek, mert jószívű nép a miénk, de ha kérnek, azt nem szereti. Ki adjon? Ki hívta? És ha nem fog semmit? Nem úgy van az! Valaki kitalálta, hogy adjon a boltos vagy Kocsisék, ott sok csirke van, Pintérnél is tele a padlás tavalyi szalonnával, hogy lesz akkor?

Kilenc órára megfogták az első patkányt, mert azért csak összejött minden. Jurák elindult a kutyával az utca végén lévő romos háznál, a csúf kis kutya ásott, kapart, Jurák mellette térdepelt, feküdt, ült, biztatta, heccelte, kapart ő is a kezével, lábával, hamarosan ellepte őket a por, aztán mentek tovább, arrébb lesz az, mondta a kutyának, és köpködött, az meg úgy tartotta a száját, mintha vicsorogna, vagy csak röhögné az egészet. Emberre nem támad, mondta a kis ember, retkes volt már mindene, aztán Kocsiséknál szétdúratta a farakást, bement a csirkeólba, Kisséknél feldúlták a szalmát, aztán egyszer csak megvan! A fél utca ott szorongott, botokkal, villával, a nők visongtak, kiabáltak, most meg csak nevették, ez igen! Ez aztán érti! Aztán a férfiak elmentek a kocsmába, Misi kitett egy láda sört, pedig ő is tudta, hogy itt aztán patkány soha nem volt, de akkor hogy csinálta? Aztán ittak, hangoskodtak, majd egyenként megpofozták Jurákot, mert azt állította, hogy ha ő egy fél liter akármit megiszik, nem bír vele senki, mert bunkó paraszt módra verekednek, nevetséges, ő fél kézzel is. Most sem jutott tovább hat felesnél, viszont négy sört ivott rá, aztán lemosta magáról a vért, és azt súgta a kutyának, hogy ez egy komoly hely. Az csak vicsorgott, vagy röhögte az egészet.

Jurák jól érezte magát nálunk, betelepedett az utca végén abba a romos, lakatlan házba, és mindennap csirkét, tyúkot sütött egy rossz bográcsban, a jószágot Artúr, a kutya hozta valahonnan. De volt szalonnája is, kenyere, bor is került, mert nem egyszerű ám a patkány kifogása, egyet ugyan elkaptak, de annak kierem, párja van, kölyke, azokat is meg kell találni, különben semmit sem ier az egész. Eközben a kis retkes ember bejárt mindent, kutatott a lakásokban, pincében, padláson, tyúkudvarban. Kisséknél még a hűtőszekrényt is kinyitotta, mert a patkány ravasz állat, és bírja a hideget. A Misi presszóban pedig most már naponta megpofozták, csak úgy, megszokásból, és mert sejtettek valamit. Néha Artúr is repült egyet, ha lábra jött, annyit megért, telt vele az idő.

Csak az éjszakák ne lennének, alig hűl le a levegő, ragad, fő az ember az ágyban, forgolódik, és szakad róla a víz. Misinek ilyenkor csak ki kell menni, hogy megcsapja a szél, aztán le, a pincébe, mert ezt már nem lehet kibírni. Az is rossz, hogy a feketeségben árnyakat lát az ember, egeret, patkányt, baglyok, rémek lihegnek az arcába, fülébe motyognak, azért üzent Adonyba Jurákért is, pedig nappal nem, és azért viszi a gumibotot magával. Csap vele jobbra, balra, aztán hátra is. Visszafelé már nem kell, a pincében fogyaszt valamit, és elnyugszik minden. Most is neszt hall, alig lép ki az ajtón, vár, aztán üt egyet az éjszakába, az volt Mérő Lajos. Megy tovább, csap egy másikat, az meg Jurák lehetett, mert ahogy eldőlt, eleven patkányok menekültek belőle. Csak a kutya iszkolt el sértetlenül, egy szép jércével a szájában, és most Esztikét sem találta el. Ez meg már a pinceajtó. Végre.

■■■

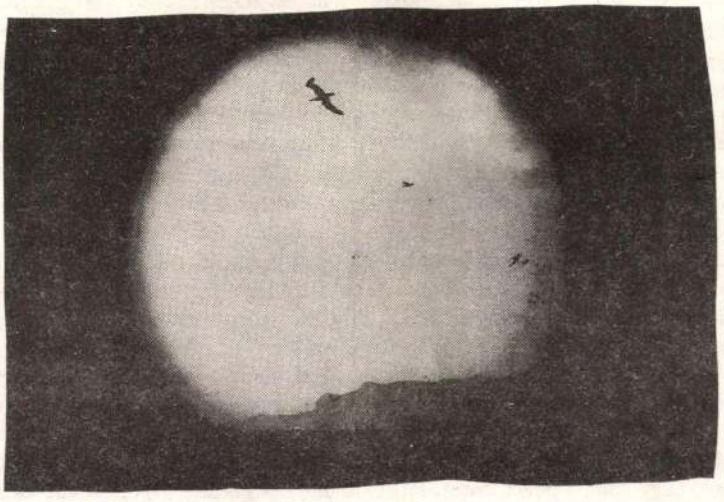

rögből fordította-toldotta saját mondatát, Gémes mindenesetre Hérakleitoszt gondolja tovább – „...vagyunk is meg nem is vagyunk".

Révület nélküli álomjeleneteit vízképei követik (most a Salamon-toronyban), melyek a „hőst", az éteri testet az őselembe oldódásban ábrázolják. Gémes a figurát – önmagát – mintegy ornamentalizálja; a görög–keresztény, az európai mítoszfragmentumok keletiekkel vegyülnek. A megsokszorozott úszó az Én jelentőségének csökkenéséről beszél, variálhatósága, permutálhatósága a különös, az egyedi, a tradicionálisan individuális helyett az általánost, a világba foszlottat, a szépen átlagoltat tárja elő; Gémes az időtlenséget a végeérhetetlenségre cseréli.

Újabb munkáin már csak testrészletek láthatók, kaleidoszkópszerűen alakuló-alakítható formákba tömörítve, melyek az ember, az emberi gesztus, a cselekvés mechanikus-kiszolgáltatott, könyörtelen átlagát sűrítik sokértelmű dekorativitással; az ornamentumlét nyilatkozik meg e képeken, melyek már nem az Én álmát rögzítik, hanem talán az *álmodottét*, a valaki által életre-álomra *gondolt* fragmentumét, a résszé lett, résszé oldódott lényét.

■■■

Gémes Péter: Herakleitosz, Tanulmány V. '89

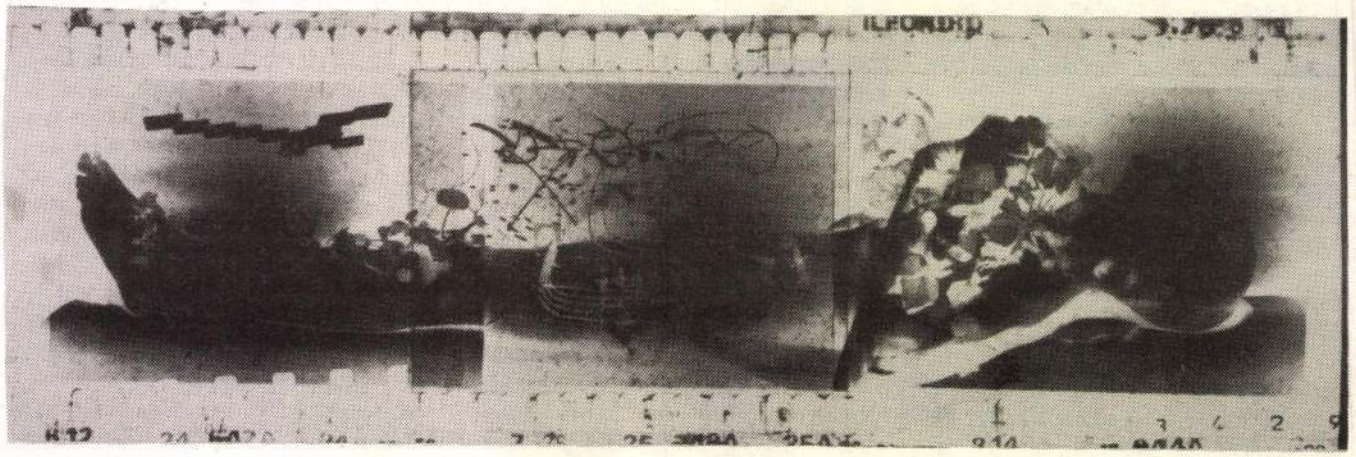

TAR SÁNDOR

A mi utcánk

20. A kutyás ember

Fehéren megy le a nap már hónapok óta, hosszan elidőz a horizonton, az utca végén, ha az ember a kocsmába megy, márpedig miért ne menne, a szeme majd kisül, mire odaér. Ott aztán pirosat, kéket, sárgát lát sokáig, és megy neki mindennek. Azt a kis tépett, csenevész kutyát is majdnem eltaposták, nagy szerencséje, hogy tudott vigyázni magára. A kutyához egy ember is tartozott, a második asztalhoz ült, nyilván idegen, mert az itteniek tudják, hogy az a kártyások helye. Szikkadt, borostás, gyulladt szemű kis nyomorult ember, fogja a gyomrát, mintha hányni akarna, Esztikének a pultnál már régen gyanús. Tessék a kutyát kivinni, szól rá, hogy az illető színt valljon, az csak néz, a kutyát, mondja Esztike emeltebb hangon, de tud még rajta emelni. Ezt, kérdezi végre az ember, az apró állatra mutatva, amely testvérek között is van vagy másfél kiló, és még az is lehet, hogy vak, mert az előbb a szék lábán koppant a feje. Ez kierem sziepen egy patkányölő kutya. Nem baj, mondja Esztike változatlan hangfekvésben, ez meg presszó, nem kocsma, tessék kivinni azt az állatot.

Nincs is más a teremben, csak Mérő Lajos búslakodik az ablaknál, kifelé néz, az arca zavart, bánatos. Pedig már leülhetne, ilyen állapotban máskor már ülni szokott. Az ablak is, a függöny is piszkos, Esztikét éppen az bosszantja, hogy Lajos az ajtón is nézhetne kifelé, attól sem folyna ki a szeme, az nagyobb, és nincs előtte semmi. Lajos nem szól bele a társalgásba, megvan neki a maga baja, míg kettesben voltak Esztikével, megpendítette neki egy közösülés lehetőségét, az ő házában, tisztán egészségügyi alapon. Magával, érdeklődött Esztike visszafogottan. Mérő Lajos kifejtette, hogy lenne neki, csőstül, de ő csak olyannal, mint Esztike. Mert tiszta, látszik, hogy egészséges, biztos nem büdös a szája sem, mert azt aztán ki nem állhatja, a foga is rendben van, nem is nagyon izzad, mert az meg a másik, amitől lelankad. És látja, hogy Esztikének is igényli a szervezete a dolgot, mert a férje állandóan részeg már estefelé, a többit meg tudjuk. Nála viszont épp fordítva működik a dolog, minél többet iszik, annál kívánatosabb. És a végén még Esztike is úgy jár, mint neki egy ismerőse, akit szintén elhanyagoltak, és mire hozzá került, már olyan volt neki, mint a tépőzár, várjon, szólt közbe Esztike kissé fáradtan, az édesanyja hogy van? Ekkor érkezett az az ember a kutyával, egy deci rumot kért, és leült, pedig nem marasztalta senki.

Később jött Hesz Jancsi, majd Veréslaci is, aztán Dorogi állított be pislogva, megállt, körülnézett, és megkérdezte a kutyás embertől, hogy hát maga kicsoda. Az azt mondta, hogy Jurák, a kutyája meg Artúr és patkányölő, Adonyból érkeztek.

Gémes Péter: Tanulóévek

1987. AUGUSZTUS 7.

ÉS XXXI. évf. 32.sz. 3.p. 1987

GÉMES PÉTER

ban lehet, amikor már nagyon előnyös állást sikerült elérnünk. De mi még, sajnos, nem tartunk itt!) Mégsem tehetjük meg — éppen a felelősségteljesebb politizálás miatt —, hogy feladjuk a játszmát, vagy úgy tegyünk, mintha más táblán, más szabályok szerint is lehetne játszani. Ez nem lehet választási alternatívánk. Nekünk ezen a táblán kell nyernünk.

Sok múlik az elemzőkön, a szekundánsokon, az edzőkön. Ha pontatlanul elemzünk, akkor könnyen választhatunk olyan változatot, aminél nem lehet nyerést elérni. Ezért kell minél többen elemeznünk, ahol az aktív hozzáállás általános normává válik. Sok múlik az edzőkön: olyan megnyitást és lebonyolítást választassanak velünk, amely figyelembe veszi adottságainkat és lehetőségeinket. És ne feledjük: valahol mindannyian elemzők, edzők vagyunk. S mindenekelőtt játékosok...

Nem szabad megijednünk a bekapott sakkoktól, a szükséges áldozatok meghozatalától. De körültekintően kell mérlegelnünk: megengedhetetlen, hogy elnézés legyen az áldozat. És akkor nem mi kapunk mattot...

Üdvözlettel:

Radnay György.

Balogh Lajos rajza

KISS TAMÁS:

Holló László: Önarckép

A százéves Mester emlékének

Most fesd meg frissen, ha virág,
mert holnapra elhervad. Az arc
kibomlik a Tócó hátteréből,
ecsettel vagy hegedűvel talán.

Vagy semmivel. Csak az arc, a
puszta arc. Kemény tekintete,
mint a vadászé. Vagy égre néző,
álomszerű, Grecó-i révülettel.

Mind más, és mind te vagy — így
mondod el csukott szájjal magad.
Pedig én is vagyok. És ő: az ember,

a titok, a testet váltó lélek,
örök Protheus — százkilencven alak,
ki itt élsz köztünk már örökre, Mester.

GÉMES PÉETR ÉS 1987.23. 10.p

Gémes Péter: Hírvivő

páratlan oldal

MADARSKÝ KÖNYVÜNNEP

A Vasárnapi Hírek nem okul a történelemből.

Pedig történettudományunk mindent megtesz, hogy tájékoztatssa a nagyközönséget a múlt nacionalista bűneinek felszámolásáról. Hogy csak két friss példát idézzek: a Kortárs májusi számában Fügedi Erik, Gregor Ferenc és Király Péter írásai számolnak be arról, hogy szlovákul helyesen Valentín Balaša és nem Balassi Bálint, Mikuláš Berčéní és nem Bercsényi Miklós írandó ma már —, hogy csak két példát emeljek ki, az ó-szlovák történelem két ragyogó csillagának nevével kapcsolatban (Magyar nevek, szlovák átírásban; Kortárs 1987/5. sz. 112—130. l.); a História című folyóiratban pedig Szarka László cikke arról is felvilágosít, hogy Pázmány Péter neve is — helyesen — Petr Pazmáň (Újrakeresztelt történelem. História, 1987/2. sz. 34. l.). De mit ér a tudósok erőfeszítése, ha az újságírókban tovább munkálnak az atavisztikus, sovén előítéletek? Hogy teljes mélységében lássuk feltárulni a fertőt, idézem a Vasárnapi Híreknek azt a vastag betűvel szedett hírét, amelyben a Könyvhét kezdetén közli, hogy vasárnap melyik sátorban ki dedikál: „Zalabai Zsigmond (szlovák író) 10—11-ig V. kerület, Vörösmarty tér. Grenték egy darabon a vakolatot, azóta semmi.

Hogy strandra járnak a munkások vagy kocsmába, nem tudom, de hogy a munka áll, az biztos.

Nem füllentettem, a templom tényleg ötszáz éves, 1487-ben alapították. Ha elgondolom, hogy azóta dacol az idővel és a történelmi viharokkal! Átvészelte a török uralmat, tűzvészek, árvizek, háborúk nem fogtak ki rajta, a hétszázas évek vége felé újrafestették a freskókat, bővítették a templomot, többször felújították... az nem lehet, hogy éppen most egy felvilágosult, békés fél évszázad tegye tönkre. Lehet, hogy a közöny, a hanyagság, több kárt tud okozni, mint a tűzvész vagy a bombázás?

Nem tagadom, ebben a bosszús hangulatban mentem végig a főutcán. Először az tűnt föl, hogy tiszta és piszkos ablakok váltogatják egymást. Aztán az, hogy a tisztán családi házakból néznek ki, az elhanyagolt, törött ablakszemek pedig középületekben szomorkodnak. Az impozáns, szecessziós községháza félig-meddig üresen áll. Ezért szürkék és vaksik az ablakok. Fölújítva a nagyközség egyik ékessége lehetne. Most néhány termében a művelődési ház húzza meg magát, melyet az egykori Fekete Sas vendéglőből menekítettek ide, mert félő volt, hogy kidől az oldala. A hosszan elnyúló Duna-parti barokk épület ablakai szürkék és csempék, mint a lakatlan házakéi. Nem messze tőle is van egy épület, árulkodó ablakokkal. Az Árpád Múzeum az egykori Münnich-házat kapta meg, ahol valaha [illegible] működött, s a századelő száma: B/849, vallásom: római katolikus, fertőző betegségek: az egyik sógornőmnek gyerekkorában májgyulladása volt, de kikezelték.

Arra azonban kíváncsi volnék, ki, hol, és főképp milyen célból szokta ezeket az űrlapokat elolvasni, és mit jelent a gyerek szolfézsbeli előmenetele szempontjából, hogy az apja tűzoltó, katona, vagy vadakat terelő juhász? Miért kell nekem a gyerek zongoraórájához, a gázóra felszereléséhez vagy egy kölcsönigényléshez a teljes önéletrajzomat leírni?

Egyébiránt tíz-tizenöt önéletrajz, űrlap után az is eszembe szokott jutni, vajon azonosak-e a jogaim egy intézményével, amellyel bizonyos ügyben szerződő felekké válunk? Úgy mondják, hogy minden tisztességes szerződés kétoldalú. Mármost ha így van, akkor én is szeretném egy saját tervezésű űrlapon megtudni szerződő partnereimtől, hogy vajon nekik van-e képességük a gyereknevelésre, felkészültségük a gázóra felszerelésére, pénzük a kölcsönzésre. Lehet, hogy űrlapokat fogok küldeni a különféle intézményekhez? Lehet.

Ám az énektanár édesanyjának nevére vagy a gázszerelő feleségének a foglalkozására akkor se leszek kíváncsi.

-y -y

VÁLASZTÉK

A finom vonású, szerény aspi[illegible]ránsnő, aki — kisebb részt megszokásból, nagyobb részt anyagi lehetőségei mentén — még mindig farmernadrágot, trikót és strap[illegible]

GÉMES Péter

ÉS XXXI. évf. 46. sz. 1987. 5.p.

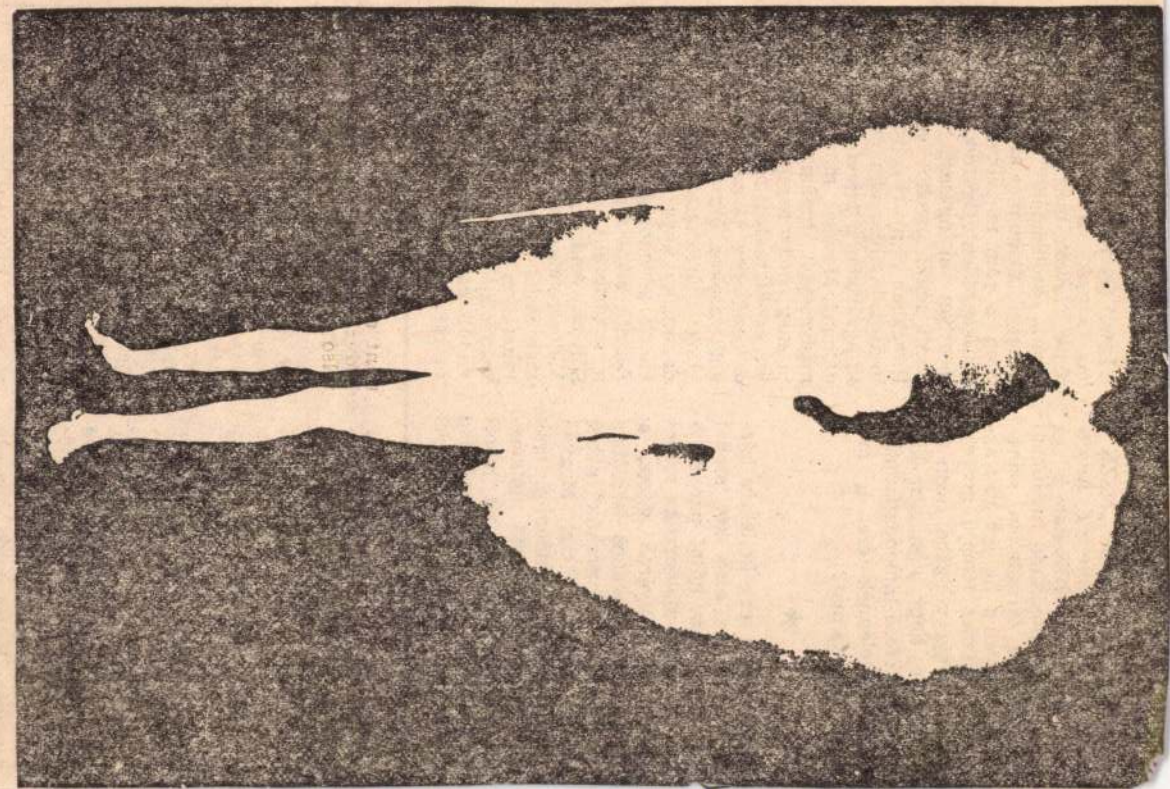

Gémes Péter: Hirvivő

...nozunk a lyukakkal szabályozható tökfödő után). Tudjuk, hogy gyerekek említette „NSZK"-vártmányok készülhettek Ausztriában, netán az NDK-ban is: az SZK-jelölés utódaink tudatában működőképes társadalom szinonímája. Márpedig ha így van, akkor a szemérmes témájú gyerekműsorok tárgyi világából nem az következik-e, hogy a magyar kisorúak egy része kimondatlanul is működésképtelennek érzi a mai magyar társadalmat?

működőképességnek is vannak árnyoldalai.

Igaz. Gyerekbűnözés, kilátástalan sorsok, a munkanélküliség réme. Nálunk még csak a strukturális munkanélküliség rémével riogatjuk magunkat, de ha ne adj' isten, a rém megjelenik, akkor a szakképzetlen felnőttek mellett elsősorban a mostani gyerekeket érinti majd. Azokat, akik elől a filmekben el akarjuk rejteni a valóságot. Kedves alkotóműhelyek a filmgyárban, a televízióban, a rádióban! Művészi munkátok eredményességét, tudom, nem az adja meg, hogy mennyire készültök fel és készítitek föl gyerekeinket az esetleges társadalmi megrázkódtatásokra. De azt talán belátjátok: tartozunk annyival utódainknak, hogy ne tagadjuk el előlük a valóság ellentmondásait. Akár a bikát meg a tehenet, akár a strukturális munkanélküliséget. Sólyom András, a Dr. Minorka Vidor rendezője a valósággal való szembesítésre tett félénk és szerencsétlen kísérletet. Legalább a szándékát méltányoljuk, ha már a vállalkozás értékeit nem dicsérhetjük.

★

Itt, Bonnban egy kollektív házban lakom. Az alsó két szobát laptam, fölöttem fiatal pár él. A fiú filozófia—matematika szakos egyetemista, a nyáron végez, a lány tanárnő, általános iskolában oktat angolra. Gyerekük nincs, egyelőre nem is lesz. Megvan nagyan majdnem mindenük, csak éppen logisztikához értő matematikus-filozófusokkal Rajnát lehetne rekeszteni. A fiú valószínűleg továbbtanul, hatszáz kilométerrel

...t és ölyv-ldő

...ett Áprily Lajos

fejezést közvetettel cseréli fel. Áttételt alkalmaz: a természeti jelenségvilágot hívja segítségül. Vagy még inkább: benne talál a kifejezést lehetővé tevő költői tárgyra. A természetszeretők gyönyörködhetnek: talán nem volt s nem lesz a magyar költészetnek még egy hozzá fogható természetismerője és megfigyelője. Pedig hiába tobzódik versében a termé-

rímelését céloztam meg, csak később merészkedtem el az Arany János-i asszonancokig." És itt rejlik egy másik paradoxon: cizellált, hagyományhű verselés és a modern, huszadik századi kínzott sorsmondanivalók ellentéte. Formafegyelem, mely bontottabb, fellazultabb, villódzásaira jobban figyelő, már-már nemesen túlérzékeny érzelmi világot fejez ki. Parnasszien verskezelés végül is nem parnasszien közlésekhez.

Egy oldottabb pillanatban, a sorssal, mint ahogyan írja, fegyverszünetet kötve, így eleveníti meg Áprily a békés nyárvégi csendet:

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

GÉMES PÉTER

grafikusművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1991. november 20-án 15.00 órakor

CS. TÓTH JÁNOS

művészeti író nyitja meg.

Gémes Péter, festő

GÉMES PÉTER Budapesten született, 1951-ben. A varsói Szépművészeti Akadémia litográfia-festő szakán diplomázott 1976-ban. Rendszeres résztvevője hazai és külföldi kiállításoknak.

– Munkatársaink

Mozgó Világ, Bp. 1983. szept.

Borító 2.

IX/9.

Gémes Péter, [festő]
[grafikus]

d: Pál Zoltán

Vadas J: Tarkák és újvadak 13

Élet és Irodalom Bp. 1984: nov. 9 XXVIII/45

GÉMES PÉTER
TAMÁSI ÁRON UTCA 3.
H-1124 BUDAPEST
TELEFON: 1561 [illegible]

GÉMES PÉTER

M. Nemet

GÉMES Péter

CSÜTÖRTÖK, 1994. augusztus 4.

Egyéni utak, rokon vonások

Gémes Péter és Romvári János munkái Visegrádon

A *Mátyás Király Múzeum* és a *Műcsarnok* közös kiállításon mutatja be két egyéni úton járó, mégis rokon vonásokat felmutató képzőművész, *Gémes* Péter és *Romvári* János munkáit a visegrádi Salamon-toronyban augusztus 18-tól szeptember 30-ig.

Gémes Péter 1951-ben született. 1972 és '76 között a varsói *Képzőművészeti Főiskolán* és a *Magyar Iparművészeti Főiskolán* tanított. 1981-tól számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt. Ő a képzőművészeti fotóhasználat legmarkánsabb képviselője Magyarországon. Az utóbbi időkig mitológiai témájú jeleneteket rögzített negatív formában nagyméretű papírra vagy vászonra. Újabban önéletrajzi motívumok is megjelennek művein, amelyek már nem csak feketefehérek.

Gémes János 1953-ban született Budapesten. Először filmgyári háttérfestőként, majd nyomdai retusőrként dolgozott. 1975 óta kiállító művész. Installációin az archaikus kultúrákból és a természeti népek művészetéből kölcsönvett elemek szerepelnek.

Mindkét művész a maga sajátos eszközeivel a modern ember helyét keresi a mindenségben.

(–nes)

Örök (vita)téma

A kötelező számla- és nyugtaadás bevezetése, az erre kötelezettek, illetve felmentettek köre mindig örökzöld téma volt, s nincs ez másként ma sem. Az e tárgykörbe tartozó kérdések közvetlenül érintik az adózót, az adóztatót és a vásárlót egyaránt, ezért talán nem érdektelen, ha általánosságban is, áttekinteni a nyugta- és számlaadással kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. Így a minden hónap első hétfőjén jelentkező adótanácsadó oldalunkon ezúttal arról tájékoztatnak az APEH fővárosi igazgatóságának szakemberei, hogy miért, mikor és mely vállalkozásoknak kell nyugtát adniuk, milyen szankciókkal jár, ha ezt nem teszik meg, egyáltalán mit tartalmaz a nyugta és a számla, mi a különbség e bizonylatok között.

Kivételek pedig vannak...

Gémes Péter
Fiatal képzőművészek
Stúdiójának kiállítása

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

GÉMES Péter

Cs.TÓTH József? Fotografikus etűdök. = Új Magyarország, I.évf. 208.sz. 1991. dec. 30. 11.p. ill.

~~Kiállitásism. de nem irja hol volt a kiáll.~~, 1991
Békéscsabai m. kiállítás

GÉMES Péter

GELLÉR B.István: Az éjszaka madárhangjai : Elhangzott Gémes PÉter kiállításának megnyitóján a PÉcsi Kisgalériában. = Élet és Irodalom, XXXV.évf.3.sz. 1991 12.p.

Mt. Pécs, KIsgaléria, GÉmes Péter kiáll.

a gazdag, érzékletes ar
szineket nem járja át a
nyira hatott rá azonban
kesztő fogalmazásmódja i
Müveinek fő problémaköre
lág kettőssége és mégis
ezeket fejezi ki /Két fe
Két férfi 1968/. Képeine
remtett - követői jobbár
igyekeznek szinépitő kom
István, Baska József, st

Kokas Ignác mestere
csak Csernusé, Bernáth A
nizmus tájköltészetéből

GÉMES Péter

Hajdu Ilona: Gémes Péter (1951-1996) =
Balrom, 1996, 10-11. 26. o. ill

eneszáródású

-i jellegűek,

e pálczákkal

ívű, szárán a

kön kis gót

XVII-XVII.

Gémes Péter, grafikus

L. Aknay János

–: A XII. Miskolci grafikai biennálé... 47–60

Mozgó Világ, Bp. 1984. márc.

X/3.

Gémes Péter

Grafikai biennále Miskolcon

Magyar Nemzet 1984. 1. 6.

GÉMES PÉTER

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

GÉMES PÉTER

GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

1995. OKTÓBER 12-TŐL NOVEMBER 5-IG

A VIGADÓ GALÉRIÁBA.

(BUDAPEST V., VIGADÓ TÉR 2.)

VIGADÓ GALÉRIA

MEGTEKINTHETŐ: HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG.

Metró 2000 VIII. 30

GÉMES Péter

Óbudán

lepi el a dombot

megrendezendő Kisasszony napi búcsú is a Kiscelli-dombon.

Az ide látogatókat különféle vásári vigasságok várják: moldvai táncház, a BAB Társulat, a Ládafia Bábszínház és a Hattyú Dal Színház előadása, valamint hangversenyek és néptáncbemutatók.

A játszóházban a cserépsíp-, a zúzoló- és a dobkészítés fortélyait sajátíthatják el a látogatók, míg a kirakodóvásárban kézműves mesterek remekei, perec és mézeskalács illata csábítja a búcsúsokat. BACH ERIKA

Most jönnek ők: Roy és Ádám

ROCK-POP A Feketén a Hófehér című dallal együtt már három slágert mondhat magáénak Roy és Ádám Most jövünk mi című lemeze. A dalhoz Spanyolországban klip is készült. (Metro)

TÁRLATTIPP

VIDEÓINSTALLÁCIÓ A film – legyen akár szórakoztató vagy akár egy tudósítás képkockái – alakítja gondolatainkat.

Képek rögzülnek az agyunkban eseményekről, dolgokról, amelyeket személyesen soha nem láttunk, nem tapasztaltunk, nem éltünk meg.

Christoph Girardet videóinstallációiban gyakran használ nyersanyagként már meglévő képsorokat. Kiragadja őket eredeti összefüggésükből: az így összeillesztett filmkockák teljesen új értelmet hordoznak, másképp láttatják világunkat.

Girardet a kliséit a japán rajzfilmektől a horrorfilm klasszikusain át Hitchcockig terjedő filmanyagból meríti.

A művész Videóinstallációk című kiállítása szeptember 2-ától szeptember 23-áig látható a Goethe Institut galériájában. B. E.

KATONA LÁSZLÓ

Óriási képektől tenyérnyi munkákig Ez a címe Gémes Péter gyűjteményes kiállításának, amely fekete-fehér képekből áll, és a Műcsarnokban látható szeptember 24-ig.

MOZIMŰSOR

2000. augusztus 31.–szeptember 6.

Átrium
(II., Margit krt. 55. Tel.: 212-5398) **Csók, macsók** 3 **Gladiátor** f5, f8

Cinema City Csepel Plaza
(XXI., Rákóczi F. út 154–170. Tel.: 425-8111) **VIHARZÓNA** h3, n6, h8, n11 **2–3** n1 is **Bérgyilkos a szomszédom** f3, f5, f7, f9, f11 **2–3** f1 is **Tolvajtempó** n2, f4, h6, 8, n11 **2–3** de. 11 is **Csibe futam** 2, 4, 6 **2–3** de. 12 is **A hazafi** 8 **Tigris színre lép** 1, f3, 4 **2–3** de. f12 is **M:i-2 (Mission: Impossible 2)** 5.50, 8.10 **1–3** éjjel f11 is **Galaxy Quest – Galaktitkos küldetés** 2, 4, 6 **2–3** de. 12 is **A kilencedik kapu** este 8, f11 **Stuart Little, kisegér 2–3** n1 **Oltári vőlegény** n3, n5, n7, n9, n11

Cineplex Odeon Pólus Center
(XV., Szentmihályi út 131. Tel.: 419-4224/25/26/27, 410-2452/53) **VIHARZÓNA** h1, f4, n7, 9 **1–2** éjjel h12 is **2–3** de. 10 is **Bérgyilkos a szomszédom** f2, h4, 6, f9 **1–2** éjjel h11 is **2–3** de. n12 is **Tolvajtempó** n2, 4, f7, n10 **1–2** éjjel 11 is **2–3** de. h11 is **Frequency** h7, f10 **1–2** éjjel 12 is **Új csapás** f8, h10 **1–2** éjjel 12 is **A hazafi** 1, f5, h8 **1–2** éjjel 11 is **Csibe futam** de. 12, 2, 4, h6 **2–3** de. 10 is **Titan – Időszámításunk után** n1, n3, n5 **2–3** de. n11 is **Stuart Little, kisegér 2–3** de. 11

Corvin Budapest Filmpalota
(VIII., Corvin köz 1. Tel.: 459-5050) **VIHARZÓNA** de. 10, 11, f1, f2, 3, 4, f6, f7, 8, 9, f11 **1–2** éjjel f12 is **Bérgyilkos a szomszédom** f7, n9, 10 **2–3** n12, n2, 3 is **Ég velünk!** f4 **1–2** éjjel h12 is **Tarzan 2–3** de. n11, 12, h2 **A napfény íze** (angol nyelven, magyar felirattal) h6 **Frequency** este h9 **1–2** éjjel n12 is

Hollywood Multiplex Lurdy
(IX., Mester utca és Könyves Kálmán krt. sarok. Tel.: 476-2000) **VIHARZÓNA** f3, n6, 8, h11 **2–3** de. h12 is **Bérgyilkos a szomszédom** f2, f4, f6, h8, 10 **1–2** éjjel 12 is **2–3** de. f12 is **Tolvajtempó** h1, 3, n6, f8, h10 **1–2** éjjel 12 is **2–3** de. f11 is **A második legjobb dolog** n2, h4, 6, n9, f11 **2–3** de. 11 is **Csibe futam** f1, f3, f5, f7 **2–3** de. f11 is **Galaxy Quest – Galaktitkos küldetés** este f9 **31-én** és **3–6** éjjel h11 is **GAGYI MAMI** (premier előtt) **1–2** éjjel h11 **Stuart Little, kisegér 2–3** de. n11 **Új csapás** f1, h3, 5, n8, f10 **1–2** éjjel h12 is **Titan – Időszámításunk után** 1, 3, 5 **2–3** de. 11 is **A hazafi 31–5** 7, n11 **Toy Story – Játékháború 2. 2–3** de. 10, n1 **Tök alsó 31–5** n3, n5 **Gladiátor** n7, n10 **Tarzan 2–3** de. n11 **Ég velünk!** n1, n4, 6 **M:i-2 (Mission: impossible 2)** este h9 **1–2** éjjel f12 is **Tigris színre lép** h2, f4 **2–3** de. 10, h12 is **South Park nagyobb, hosszabb és vágatlan** f6, f8, f10 **1–2** éjjel f12 is

Hollywood Multiplex Óbuda
(III., Bécsi út 154. Tel.: 476-2000) **VIHARZÓNA 31–3** és **5–6** f1, 3, f6, 8, f11 **4-én** f1, 3, f6, f11 **Bérgyilkos a szomszédom** n1, n3, n5, n7, n9, n11 **Tolvajtempó** de. f11, 1, f4, 6, f9, h11 **A második legjobb dolog 31-én** és **3–6** de. f12, h2, 4, f7, h9, 11 **1–2** de. f12, h2, 4, f7, 11 **GAGYI MAMI** (premier előtt) **1–2** este h9 **Titan – Időszámításunk után** de. h11, h1, h3, h5 **A hazafi** h7, h10 **Ég velünk!** de. 12, 5 **M:i-2 (Mission: impossible 2)** f3, f8 **Pop, csajok satöbbi** este 10 **Csibe futam** de. n12, n2, n4, n6 **Új csapás** n8, f10

Kossuth 4 Mozi
(XIII., Váci út 14. Tel.: 349-3771)

GÉMES Péter

Új Művészet 1992/4

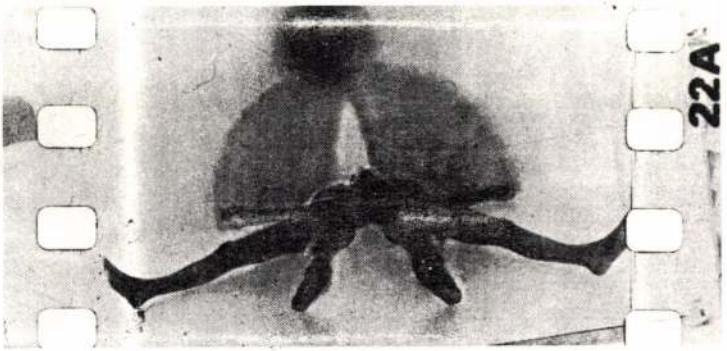

Gémes Péter: Cím nélküli, 1991

Gémes Péter fotografikus etűdjei

Mi lehet az a titok, ami a képzőművészeket a megmagyarázhatatlan dolgok felé hajtja? Valószínű a mindig rejtve maradó valóság végtelen változatai kínálják ezt a dilemmát. Az énművészetek korát éljük, a világot ki-ki a maga módján értelmezi. *Paul Klee* 1918-ban ezt írta: „a látható világ nem az egyetlen világ, vele párhuzamosan van egy másik, amelyben az emberek kifejezik magukat." A művészek a „mit érzékelünk" kérdésre keresik a válaszokat, a publikum a „mit ábrázol" irodalmias megközelítésénél tart. A modern művészetszemlélet kortárs művek által történő alakítását tűzte ki célul a *Megyei Könyvtár Békéscsabán*. Az idén már a félszázadik tárlaton is túljutott az a sorozat, amely a magyar grafika sokféle alkotóját szerepelteti, remélve, hogy a közönség vizuális kultúrája fejlődik.

*Gémes Péter*t a hivatalos művészeti élet nem kényeztette el az utóbbi évtizedben, pedig Varsótól Londonon át Sao Paulóig számos kollektív kiállításon vett részt műveivel. Voltak itthon is bemutatkozásai, de kiszorítva az alternatív áramlatok perifériájára. Egy modern médiumot, a fotót használja kifejező eszközként. A fotó azon kevés technikai újítások közé tartozik, ami tényleg megváltoztatta életünket és gondolkodásmódunkat. A művész a negatív filmek nyújtotta képvariációk mellett a kézjegyét is rajta hagyja alkotásain. Grafikai etűdjein valóságosnak nem mondható, de a színpadi térhez hasonló háttérben csoportosítja az emberi figurákat. Az elemek és a figurák ismétlődése, változó téri viszonya a hozzákapcsolt attribútummal, mindig új jelentés asszociációját rejtik. Miközben a test, az arányok, a formák rendjének megszerkesztésével viaskodik, az ember gondjára, örömére és küldetésére is utal. Egyszerre épít a fantáziájára és a tudatra, de nem használja a színek közül csak a feketét és a fehéret. Úgy gondolja: a legmélyebb, a legbensőbb szükségletből táplálkozó művek nem feltétlenül a színek felhasználásával hatnak. Mi az, ami ezeket az etűdöket áthatja? Minden valószínűség szerint a titkos törvényeket őrző istenség tudomásulvétele. A Krisztus előtti korok utáni nosztalgia fedezhető fel a szerepeltetett alakok „jelmezeiből". A tudomány, a művészet, a valás konvergenciájában bízik az alkotó, miközben művészi készségét, technikai tudását és saját filozófiáját tárja elénk. Gémes kiragadott egy szeletet a képzőművészet szerteágazó területéből, s abban kíván maximálisat és eredetit létrehozni. Az egymásra helyezett negatív fotofilmek szereplői olyan emberek, akik egy-egy attribútummal jelzik, melyik korból kívánnak a mához szólni. A művész a görög mitológia eszközeit adja egyiptomi beállítású alakok kezébe. Dárdák, íjak, kardok között a számos helyen megjelenő karika a folytonosságot, az emberi élet — az esendőség és a varázslat — visszavisszatérését szimbolizálja. A grafikák motívumai annyiban kötődnek a létező világhoz, hogy mindig mozgásban vannak: úsznak, hajlanak, szállnak egy tengermélyi, egy föld feletti világban.

A tárgyak és az ember poézise tűnik fel a ruhátlan alakokon. A teátrális beállítások és bizonyos fokig a szakrális fenségesség ábrázolása, érzelmi lelkületünket gazdagítja. Nincs szükség szavakra: a tárgyak és az alakok transzformációja művészetet teremt. *(Megyei Könyvtár Békéscsaba, 1991. XI. 20—XII. 15)*

CS. TÓTH JÁNOS

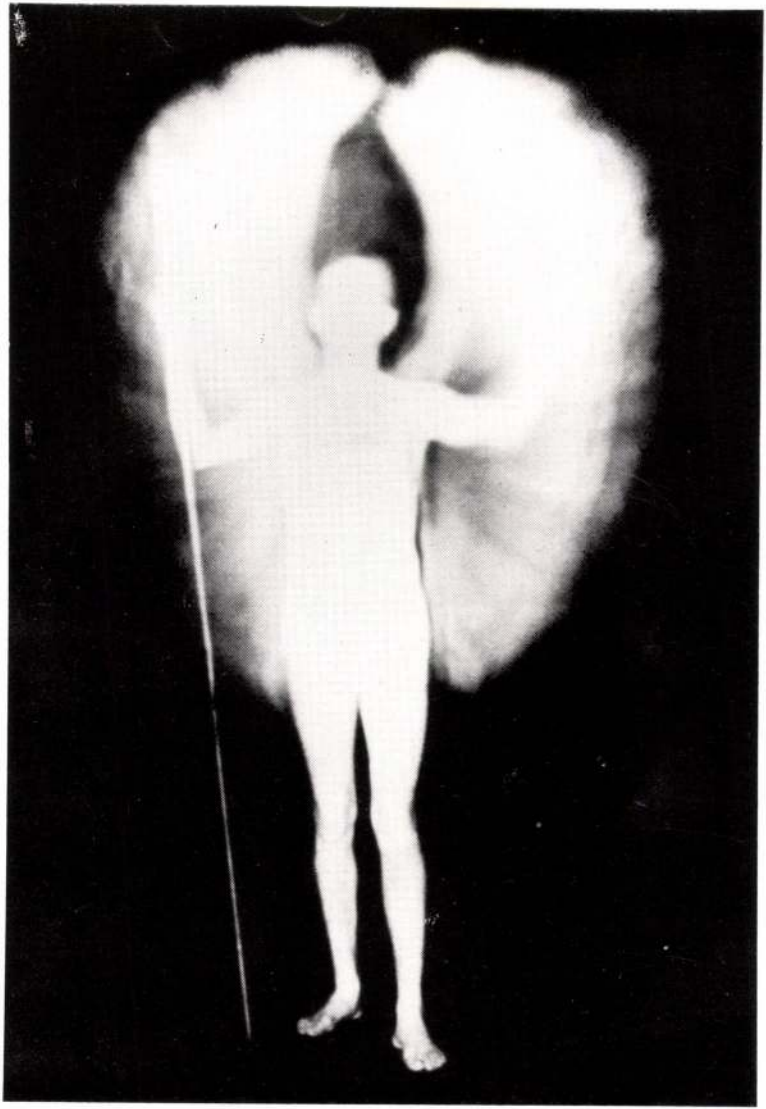

A Műcsarnok meghívja Önt

GÉMES PÉTER: VÁNDORÉVEK
című kiállítására

MEGTEKINTHETŐ:

1986. április 11. és május 4. között

vasárnap kivételével 10–18 óráig

A DOROTTYA UTCAI
KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Budapest V., Dorottya u. 8.

Progresprint

1021

A mozgófilmek állóképeiről

Hogy korunk művészetének nincs egységes arculata, az közhely. Az viszont csak egyszerű következtetés, hogy ami érvényes a kor művészetére, az különösen érvényes egyetlen művészeti ág néhány esztendős tevékenységére. Nevezetesen: az elmúlt években készült magyar rajz- és animációs filmekre, amelyek legfőbb közös vonása, hogy nincs egységes stílusuk. Ez a sokféleség ötlik a kritikus szemébe is, ha csupán egyetlen dologra, a rajz- és animációs filmek képzőművészeti nyelvezetére összpontosít. Bármi is az eszköz.

A rajz

Leghagyományosabb formájában alighanem Gémes József őrzi a *Koncertissimo*ban. Színt alig használ; csupán a fehér-fekete-vörös trikolór érzékelteti az ünnepi — operaházi — környezetet. Puritanizmus hatja át a rajzolási stílust is: éppencsak annyi a poentírozás, amennyivel a rendező jellemezni tudja a szituációt. A vendégek úgy vonulnak be az épületbe, mint hajdan a kisnemesek a megyebálra. A rajz tehát alázatosan szolgál, anélkül, hogy felhívná magára a figyelmet. Már fontosabb elem Nepp József filmjében, az *Öt perc gyilkosság*ban. Itt minden figura más és más típus, azt érzékeltetve: ki miért és milyen módon gyilkol. Dramaturgiai szerepe is van: az elfogyó, majd újraéledő vonal teremt kapcsolatot a jelenetek között. A rajz bravúros illusztrációja a forgatókönyv szövegének. De önálló életre is képes, például Szoboszlay Péter *Sós löttyé*ben, amelynek nincs története. Ez a film lelki viszonylatokat jelenít meg. A boszorkány alakját a népi tudat évszázadok során alakította ki, s hogy ne legyen összetéveszthető, egyértelmű attributumokkal ruházta fel. Szoboszlay Péter most egy olyan fiatalasszonynak keresett alakot, akit a fiára féltékeny anyós mindent meghódító amőbasárkánynak képzel. A legegyszerűbb és leghatásosabb vonaltechnikája — a *Sziszifusz*ban — Jankovics Marcellnak van: a fehér papíroson fekete tus kanyarodik-göndörödik-görbül Sziszifusz alakjában, aki a kőpiramis csúcsára felgörgeti a követ.

A festés

Macskássy Kati a *Mi lenne Budapesten, ha...?* című filmjében az atomtámadás utáni Budapestet vízionálja. Ezekről a patkányok által benépesített utcaképekről csak féligazság azt mondani, hogy szürrealisztikusak. S még akkor sem mondjuk ki az igazságot, ha hozzátesszük: atmoszférateremtők. Mert ezek az atmoszférateremtő szürrealista látomások csupán a közeget szolgáltatják a film — végül is irodalmi — csattanójához. Kép és mondandó szorosabban összefügg Kovásznai György *Hamlet*jében, amely pedig irodalmi nyersanyagra épül, sőt híven kö-

Gémes József: Koncertissimo

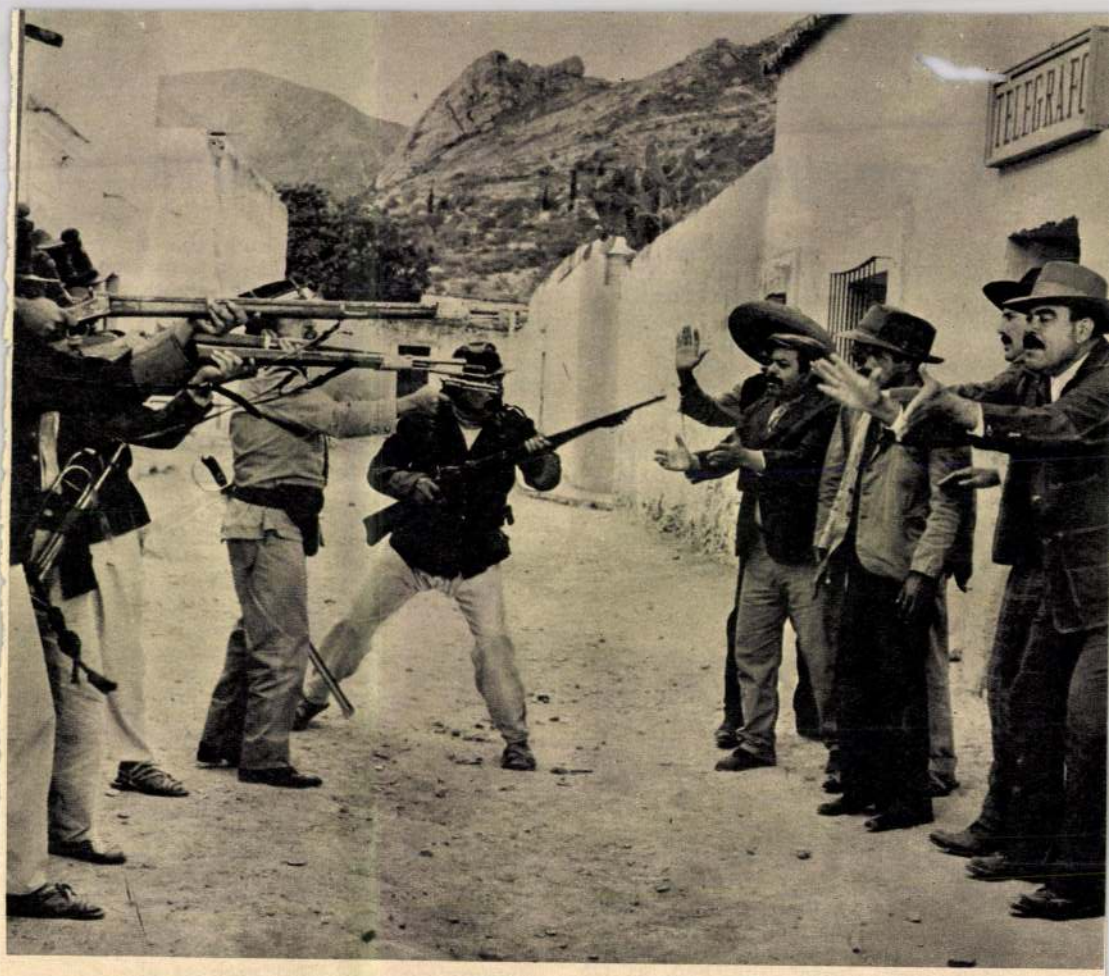

Luis Alcoriza: Eleven erők

Sokat beszélnek Claude Autant-Laráról, aki hét év után ismét forgat, Solange de Bellegarde folytatásokban közölt regénye alapján. A *Gloria* főszereplője Valérie Jannet tizennyolc éves táncosnő, aki először jelenik meg a filmvásznon „az év legdrágább filmjében." Az I. világháború idején játszódó történet egy kamaszlány naplója, körítve a történelmi eseményekkel. Sokat ígérő Jean-Charles Tachella legújabb vállalkozása, *A kék vidék. (Unokafivér — unokanővér* című filmjét nálunk is bemutatják.) Két magányos ember — egy párizsi ápolónő és egy vidéki srác — találkozását jeleníti meg a film. „Mielőtt még a cselekmény kimunkálásával foglalkoznék — jelentette ki a rendező — a szereplőket formálom meg a legapróbb részletekig. Ez elengedhetetlenül fontos, ha az élet valóságát akarjuk újra megteremteni. Persze ebből nem az következik, hogy naturalista vagyok. Nincs szándékomban az embereket belülről megközelíteni, pszichologizálni. Csak a magatartásukat filmezem le."

Végül egy megjegyzés: A luxusmozik után januárban megjelent az első színes, luxus filmszakmai folyóirat a Lumière. Szeretném viszszaidézni: a francia filmművészet új hullámát is egy folyóirat, a Cahiers du cinéma segítette világra. Csodavárás?!

HORVÁTH ZSOLT

SAJTÓFIGY
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., Üllői ú
Telefon: 138-068, 337-748.
1977 MÁR 1
FILMVILÁG
Budapest

veti az eredeti szöveget. A film mégsem az adaptáció hűségével hat ránk, hanem festői-rajzi leleményeinek sorozatával készteti figyelemre a nézőt. Kovásznai ugyanis szinte minden jelenetet más és más felfogásban ábrázol. Egyszer a kubisztikus és a kerekded formákkal szembesít egymással figurákat; máskor szétáradó színes folttal érzékeltet titkos gondolatokat vagy lelki változásokat; megint máskor tarka tablót tár elénk. A képek között kapcsolat van; nem azt várjuk: mi lesz Hamlettal, hanem arra vagyunk kíváncsiak, hogyan folytatódik a megkezdett, de még nem kész festmény. A festmény önállósodik Reisenbüchler Sándor *Holdmese* című filmjében; a sci-fi történetet fantasztikus képek illusztrálják. Bizarr montázsok ezek, amelyeket ugyanazzal a csodálkozással bámul a minden újdonságra éhes néző, mintha Mars-lakók érkeznének a Földre.

A bábok

Hagyományos bábokat csupán Foky Ottó *Így lövünk mi* című filmjében látunk. Jellegzetes — szikáran pajkos — Foky-figurák ezek; az átlagmagyar-átlagpesti, a mindannyiunkban élő és egyikünkkel sem azonos Statisztika Ödön ölt testet bennük. Elvontabb összefüggések érzékeltetésére szolgálnak a babok, Foky Ottó egy másik filmjében, a *Babfilm*ben. A babok ugyanis nem utánzatai, nem is sémái, még kevésbé karikatúrái az embereknek. Hanem alteregói. Olyan alteregói méghozzá, amelyek — személytelen voltuk miatt — különösen alkalmasak az emberi élet mechanizmusainak ábrázolására. A bab és az ember között nincs közvetlen kapcsolat (nem szólva a bablevesről). Nem így van ez a telefonnal, amelynek segítségével ember és ember. nap mint nap, a nap szinte mind a huszonnégy órájában állandó kontaktust tart egymással. A telefonba ki így beszél, ki úgy beszél; ki ezt mondja, ki azt mondja; tehát a telefonban testet ölt és így megjeleníthető a beszélő ember. Ezt a lehetőséget használja ki Jankovics Marcell a *Mással beszélnek* című filmben.

Miközben összehasonlításra ösztö-

Reisenbüchler Sándor: Holdmese

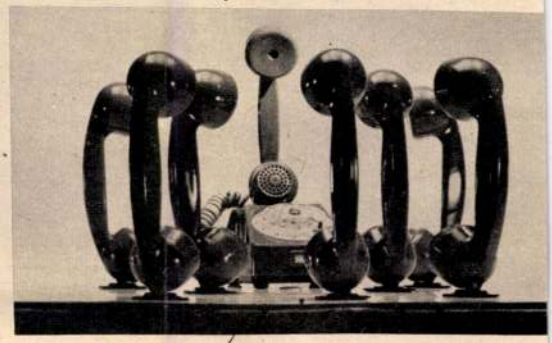

Jankovics Marcell: Mással beszélnek

Macskássy Kati: Mi történt volna Budapesten, ha . . .?

Jankovics Marcell: Sziszifusz

YELŐ
T 61
340-726

Foky Ottó: Babfilm

Kovásznai György: Hamlet

Lisziák Elek: Kisztihand Budapest

Ternovszky Béla: Modern edzésmódszerek

nöz. Okkal
ból és festé
film nem k
összehasonl

Először is
konság — s ... ból — látszólagos. Hiába idéz fel a *Sziszifusz* vonalvezetése például Matisse-grafikákat; hiába juttatja eszembe Oskar Schlemmer színpadi bábuit Kovásznai György egynéhány rajza; hiába ismerünk rá Vajda Lajos és a szentendrei szürrealisták hatására Reisenbüchler Sándor montázsaiban. Ezek a hasonlóságok látszólagosak. Annál könnyebb film és képzőművészet rokonságát kimutatni, minél kevésbé filmszerű a film: az artisztikus állóképek mindig képzőművészeti forrásra utalnak. A mozgófilmben azonban megváltozik a képzőművészeti elemek értéke. Hogy csak egyetlen példát mondjak: a kubista festményre tett tárgy új tér- és valóságszemléletet tudatosított, a pop art műbe tett valódi Coca-colás üveg vagy ruhadarab új — dokumentáris — ábrázolásmódot honosított meg. Ezzel szemben a filmen semmi meglepő nincs abban, ha a telefon rajza vagy sematikus ábrája helyett térben mozgó valódi telefonnal találkozunk. Sőt, éppen ez a természetes.

Másodszor az derül ki film és képzőművészet összehasonlításából, hogy a rajz- és animációs filmesek alkotóinak nincs szégyenkeznivalójuk. Ellenkezőleg: művészi igényesség hatja át a legkevésbé sikerült munkákat is. Kereskedelmi ízlés, vélt közízlés kiszolgálásáról szó sem lehet. Más kérdés, hogy hibákkal is találkozunk. Kovásznai György gyakran pongyola; kitűnő ötleteihez hiányzik a gondos rajz, a minden részletében teljes kompozíció. Az ellenkezőjét róhatjuk fel Reisenbüchler Sándornak, akit viszont a kiszámítottság jellemez; szép képeket csinál, s nem filmet. Ami azért feltűnő, mert festményei inkább dekoratívak, mintsem gondolatébresztők. Ternovszky Béla a *Modern edzésmódszerek*ben szándékosan brutálisan rajzol, hogy érzékeltesse az antihumánus edzési módszereket; csakhogy keménysége több részletben kidolgozatlanságot sugalló nyerseséggé válik.

VADAS JÓZSEF

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA
1968 DEC 31

Első hely Krakkóban, második Chicagóban

A kisfilm furcsa címe: „Koncertissimo." Írója Bélai István, „civilben" hangmérnök. Rendezője: Gémes József, ő „civilben" is rendező, pontosabban rajzművész, lévén a Koncertissimo rajzfilm. Időtartama: három perc. És ez a háromperces alkotás 1968 egyik legnagyobb sikerű magyar filmje. Belgium, Bulgária, Finnország, Jugoszlávia, Hollandia, Nagy-Britannia, az NSZK, Románia, Svédország, a Szovjetunió és az USA vásárolta meg eddig. Fesztiválon bemutatták Cambridge-ben, Chicagóban, Krakkóban, Locarnóban, Londonban, Mamaiában, Mannheimben és New Yorkban. Ebből több helyütt meghívott volt, Chicagóban ezüst díjat kapott, Krakkóban megnyerte az „Arany Sárkány"-t. (Idehaza a filmet kevéssé ismeri a közönség — itt valami hiba van, de ez nem újság.)

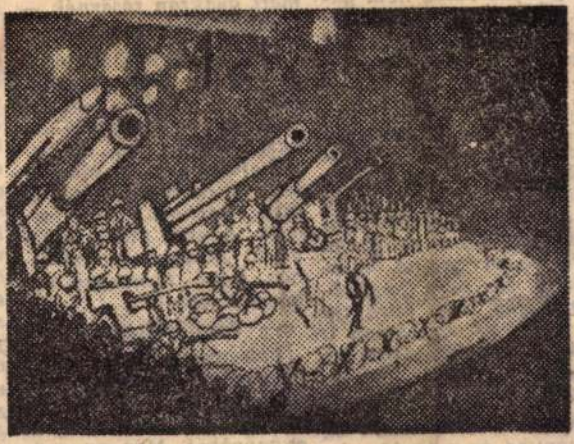

A Koncertissimo „zenekara"

Miről szól? Tömondat a fegyverkezés, a háború ellen. Óriási erejű tömondat. A szó legnemesebb értelmében humoros (Bélai Istvánnak sajátos és fenomenális a humora.) Monumentális koncertre gyűlik a közönség — (az emberiség?). És senkinek nem tűnik fel, hogy a pódiumon ezalatt nem hangszerekkel, hanem szörnyeteg fegyverekkel gyülekezik a zenekar. Senki nem fogja le a karmester kezét. Ő beint — a hangverseny zenekarostól, közönségestől, karmesterestől, termestől felrobban.

Ennyi. Obrazcov végső egyszerűségére és eszköztelenségére emlékeztet az egész, a rajzolás groteszkssége talán Jan Effelre némileg — persze, a hasonlatok mindig sánták.

Bélai István eleinte a „Gusztáv" filmekben Nepp Józseffel dolgozott együtt — ma úgy tűnik, Gémesben találta meg humorának karakteréhez legmegfelelőbb társát. Gémes József első filmje a Koncertissimo — s mindjárt világsiker. De megérdemelten az!

Együtt tele vannak tervekkel. Közösen dolgoznak „Díszlépés" és „Kivégzés" című következő, jellegben hasonló filmterveiken. A tv-ben is frappáns, gyermekműsorból felnőttműsorba átfejlődő sorozat tervével álltak elő. A Koncertissimo hamarosan megjelenik a Magvetőnél képeskönyv-formában.

A tehetséges alkotópár valami egészen újat és jót kezdett el.

csörömpöl:
osogat. Már többször
egkértem: ne fáradjon a
osogatással, ő csak a la-
ással törődjön. De ő ra-
szkodik a mosogatás-
oz, ilyenformán esetről
etre az orrom alá dör-
ölheti a kis, füles rán-
ttasütőmet, mert már
egüszkösödött az alja.
egalább a rántottának
ehetne egy új sütőt, fil-
rekbe kerül, mondta leg-
ább is. Már-már önér-
tesen rászóltam: tartsa
eg a jó tanácsait... A
égén csak fortyogtam
agamban, és amikor
egnyugodtam, igyekez-
m rátalálni Irma ellen-
ges viselkedésének oká-
. Arra a következtetés-
jutottam: olyasvalaki-
ek néz, aki szemérmet-
nül szegény maradtam,
ezáltal szemben állok az
életeszményével, a pénz
ltétlen tiszteletével, és
apjában egészséges igé-
eivel is. Tehát ezért
ncs tv-m, ezért nincse-
k háztartási gépeim,
ért üszkösödött el a
ntottasütű alja; bezzeg
nyveim vannak, hadd
ssa a világ, mennyire
upán a lelkemre van

csend. Áldott Irma. Kéjes rezdülések, fekete hullámok; kerülget az álom. Jöjj, kedves álom, jöjj, csak néhány percre is, amíg Irma beléd nem gázol. Egy-két percre valóban elszundítok. Aztán felriadok. Még mindig csend. Áldott csend. Áldott Irma. Nem csörömpöl, nem ejt ki semmit a kezéből, nem csurgatja feleslegesen a vizet a fürdőkádba. De mindez mégis gyanús, fölöttébb gyanús. Megnézem az órám. Még volna valami haladékom, tíz perc, negyedóra, utána Irma felrántja az ajtót, és nyakamon a hajcihő. Kikászálódom az ágyból magamra kapok valamit; kimegyek.

Irma az előszobában ül, a konyha és a fürdőszoba között, állig betakarva a kis szőrmegallérú kabátjával, és az arca semmi egyéb, mint lisztfehér alapon két kifejezéstelen, színes golyó, a sárgászöld szeme. A kis, vézna, elkenődött nő, ahogy így elnézem, már semmiben sem emlékeztet a nagyszájú, randalírozó Irmára.

— Ne,
gyok. D
kis kon
stampedl
— Saj
mert gya
szabadko
— Az
— mond
kűen. —
benézek
nekik bi
náltatom
nem feje
tást, máshova sem megyek, hanem innen egyenesen megyek az orvoshoz. Ugye, megenged néhány telefont?

— Természetesen.

Felsegítem. Nem találja a muszlinkendőjét, előkerítem neki a fogason csüngő táskái és szatyrai gubancából. Már nyugodtabbnak, erősebbnek látszik; cigarettát kér. Szeretném lebeszélni a cigarettáról — nem merem. Még azt hinné: zsugoriságból sajnálok tőle egy cigarettát.

Bent a szobában feltárcsáz egy számot, és lemondja a mai takarítást. Aztán egyik szám a má-

a megállapodásunkhoz. Meg is orrolhat a tíz forint miatt, és elmarad. Nem! Megkapja a szokásos három órai takarításért járó harminc forintját. Átvillan rajtam: alapjában irtó hatökör vagyok, csak úgy dobálózom a tízesekkel, de nem én készülök Olaszországba, hanem Irma és a férje, ők már voltak Lengyelországban is, az idén Olaszországba akarnak utazni. Nos, ajándékképpen n is hozzájárulok ehhez az utazáshoz húsz forinttal, plusz négy telefonbeszélgetés. Hát csak utazzanak, váljon egészségükre.

LEGGASI A TERGO

74° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttore: Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

1021

LEGGASI A TERGO

LINEA GRAFICA
VIA FOPPA 7
20144 MILANO

LUG. 1974

- AGO 1974

L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO -

ad un film di animazione: « Frank Film » dell'americano Frank Mouris, opera che aveva già vinto anche il Gran Prix du Film d'Animation al Festival di Annecy del 1973. Ci teniamo a spiegare ai nostri lettori di che tipo di film si tratti, proprio per dimostrare come infinite siano le strade del cinema d'animazione e come si possano affrontare con i mezzi più semplici e impensabili.

Un film nel cassetto

Il signor o, meglio, mister Frank Mouris ha realizzato un film su sé stesso (da qui il titolo «Frank Film») nei suoi rapporti con la società consumistica. Si può addirittura affermare che l'idea del film gli è nata proprio sfogliando le tante pagine di pubblicità a colori, che si accompagnano alle pubblicazioni periodiche. Inviti a gustare formaggi di tutti i tipi, sigarette di tutte le marche, patatine croccanti, caramelle dissetanti, aperitivi tonificanti; ed ancora ad acquistare automobili possenti, televisori elegantissimi, lavatrici con cento programmazioni, slip colorati, cravatte vistosissime, ecc. ecc.

Il signor Frank, fin da bambino, colpito da tante attraenti immagini, le ha ritagliate e le ha messe da parte. Quando, raggiunta la maggiore età, si è trovato lì tutta quella roba, ha pensato di farne un film: la storia appunto della sua giovinezza, ossessionata da quella valanga di cibi e di prodotti raffigurati in decine e decine di migliaia di immagini.

Il signor Frank non aveva bisogno di disegnare o fotografare alcuna immagine: ne aveva già anche troppe. E, per la verità, non aveva neanche bisogno di prodursi in particolari effetti di animazione: doveva solo dare la sensazione, più efficace possibile, di questa avanzata mastodontica e incalzante dei prodotti e del moltiplicarsi delle immagini in una miriade ossessionante di forme. Il film in effetti era già in partenza determinato da un'idea precisa: il realizzarlo deve essere costato solo un po' di pazienza e di gusto estetico nel comporre e dare ritmo a tutto quel materiale iconografico. Così ne è uscita un'opera straordinariamente ricca e nello stesso tempo omogenea, un film che si è imposto a un Festival come quello di Annecy, dove concorrono i più grandi nomi del cartoon internazionale e infine ad Hollywood, qualificandosi come il miglior cortometraggio dell'anno in senso assoluto.

Le strade del cinema d'animazione sono veramente infinite e basta una buona idea per aprirne una nuova. Forse non pochi artisti, grafici o pittori, ne hanno una già pronta nel cassetto; solo che non sanno che essa è attuabile con molta maggiore facilità di quanto possano supporre. Sarebbe quindi utile far loro conoscere le caratteristiche tecniche del cinema d'animazione, come sarebbe utile che tutto questo diventasse materia d'insegnamento negli istituti e nelle accademie di belle arti.

Purtroppo, almeno per quanto riguarda il nostro Paese, ci sono scarsissime probabilità al proposito. Così molta gente, che potrebbe valersi nel migliore dei modi del cinema d'animazione, quando ne sente parlare pensa al cartoon e, pensando al cartoon lo ricollega istintivamente ai personaggi di Topolino, Paperino e nel migliore dei casi alla Pantera Rosa o a Mister Magoo.

EOM S.A.S. MILANO - Via Procaccini, 20 - Telef. 381.177 - 312.033

LAVARULLI LITOGRAFICO
per rulli bagnatori

Lava 3 rulli in una sola volta.

La vasca (dove vengono immessi i rulli da lavare) è munita di due rulli rotanti (lavatori) e di appositi sostegni su cui i rulli vengono appoggiati e non fissati.

La macchina è di facile uso, in quanto, l'operazione completa di lavaggio e strizzatura dei rulli si esegue in circa 5 minuti.

E' l'unica macchina sul mercato che lava e strizza 3 rulli in una volta sola senza bisogno di spostarli per le diverse operazioni (sgrassatura - lavatura - strizzatura).

Motore HP 0,5.

Pompa HP 0,10.

Mod. 90 - alt. cm. 89 - lungh. cm. 110 - largh. cm. 53
Mod. 140 - alt. cm. 89 - lungh. cm. 160 - largh. cm. 53
Mod. 200 - alt. cm. 89 - lungh. cm. 220 - largh. cm. 53
Mod. 225 - alt. cm. 89 - lungh. cm. 240 - largh. cm. 53
Mod. 250 - alt. cm. 89 - lungh. cm. 275 - largh. cm. 53

« La lettre M » (Cecoslovacchia)
realizzato da J. Brdecka con la tecnica delle immagini ritagliate.

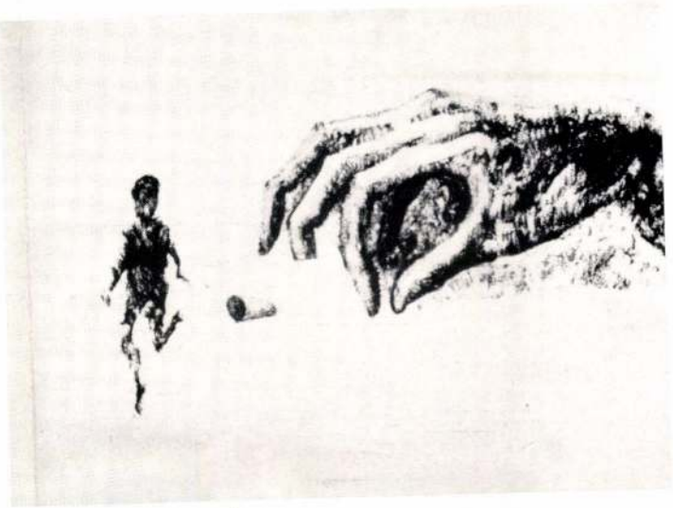

« Fantasmatic » (Svizzera)
realizzato da Ernest e Gisella Ansorge, formando le immagini con polvere nera disposta su lastre di vetro.

le forme di un arabesco divertente come nelle opere di McLaren; o quelle di una satira surrealista, costellata di spassose trovate come nei film di Yoji Kuri e di Bruno Bozzetto.

Feticcio e linguaggio

Il movimento rompe per così dire il ghiaccio nelle relazioni tra pubblico e artista, costringendo questi a dare della propria ispirazione e concezione una testimonianza più ampia, in una più vasta e ricca correlazione di rapporti e di dimensioni, nello spazio di luogo e di tempo; in una forma meno precisa e solenne dell'immobilità assoluta, offerta da una statua o da un dipinto, ma che proprio per questo sottrae l'opera d'arte al pericolo di diventare « feticcio » o oggetto di puro mercato e le conferisce una più viva forza di comunicazione, una autentica articolazione di linguaggio visuale.
Le pitture surrealiste di Kandiskj o quelle romantiche di Böcklin trovano nei film, che ne ha derivato McLaren, nuove prospettive che, senza travisare il loro spirito, ne fanno partecipe la più larga massa di pubblico. Evidentemente il film non si sostituisce al disegno o al dipinto, ma fa opera di mediazione tra questi ed un tipo di spettatori, che diversamente non avrebbero nessuna possibilità di accesso spirituale ad essi. E' un po', all'incirca, il caso dell'opera letteraria che, tradotta in film, provoca un tale interesse nel pubblico da suscitare il desiderio di possedere il libro che la presenta nella sua stesura originale.
Diciamo che il film si offre come un linguaggio vivo, dialettico, persuasivo, aperto al pubblico più vasto. Non è più tempo per le torri d'avorio: lo stesso spirito che spinge il « designer » a creare forme nobili per il consumo di massa, o il grafico a studiare il manifesto destinato a fare presa sul passante, può spingere il grafico o il pittore ad esprimersi attraverso il cinema d'animazione. Il cinema dei divi, o anche quello delle impegnate « denunce » non c'entra; e si può aggiungere che non c'entra neanche il cinema inventato da Lumière. Il disegno d'animazione è nato molto tempo prima, senza tante apparecchiature, ed ha i suoi capostipiti in Plateau, in Reynaud e, ancor più lontano nei secoli, nella lanterna magica di Kircher e di Zahn.
Per realizzare un disegno animato, come ha dimostrato uno dei suoi più celebri e geniali utilizzatori, Norman McLaren, occorre soprattutto della fantasia e della buona volontà: si può evitare l'impiego della stessa macchina da presa e, come lui stesso ha fatto per alcuni dei film più suggestivi, disegnare direttamente sulla pellicola bianca.

Cinema da cavalletto

Le vie del cinema d'animazione sono infinite e corrono non solo attraverso i più disparati campi della fantasia, ma possono prendere avvio dalle più impensate soluzioni tecniche. Contro quanto suppongono coloro che alla parola « cinema » pensano subito a un complesso di apparecchiature e di collaborazioni, il cinema di animazione può attuarsi attraverso un'attività solitaria da « cavalletto » come può essere la pittura, la scultura, il disegno. Senza arrivare agli estremi di un McLaren che rinuncia anche alla macchina da presa, si può comunque considerare come basilare strumento di lavoro appunto la cinecamera: una macchina anche da pochi soldi, a passo normale o a passo ridotto: 16 o 8 mm. Oggi, per esempio, il 16 mm., un tempo considerato la pellicola dei cineamatori, ha acquistato diritto di piena cittadinanza nel cinema professionale e alla TV. Una cinecamera con un solo obbiettivo e anche senza motorino elettrico: tanto deve solo riprendere fotogramma per fotogramma, cioè: procedere attraverso un seguito di fotografie fisse, tra l'una e l'altra delle quali l'autore procederà a dare animazione (un'animazione inventata e non registrata dal vero) agli elementi disegnati, plastici o semplici oggetti che costituiscono i « personaggi » del suo film.
Una macchina da presa del genere costa meno certamente del pianoforte del concertista, ma anche del violino del professore d'orchestra o del tavolo da disegno dell'architetto. L'importante è che questa macchina da presa sia collocata su un supporto ben fisso, e tale rimanga, tra uno scatto e l'altro dell'immagine singola. Volendo, può essere poi dotata di un'infinità di altri espedienti tecnici, che consentano gli effetti più elaborati; ma tante volte la semplicità della tecnica si traduce in una linearità espressiva, che va a tutto vantaggio dell'opera e le conferisce quasi una sua classicità.
E' certamente sfuggito ai più che, nella distribuzione degli ultimi premi « Oscar » ad Hollywood, la celebre statuetta è toccata, come attestato del miglior cortometraggio dell'anno,

Attilio Giovannini

Le vie infinite del cinema d'animazione

Quando si parla di cinema d'animazione la maggior parte delle persone pensa ai cartoni animati; e quando si parla di cartoni animati la maggior parte delle persone pensa a Disney, Topolino, Paperino, arrivando in certi casi a personaggi meno noti come Magoo o la Pantera Rosa.
Che il cinema d'animazione (con tutte le prerogative e caratteristiche che lo fanno un'arte a sé e non, come si tende a dire, un « genere » del cinema) sia poco conosciuto dalla folla è fatto che rientra nella normalità; ci si stupisce invece che sia così poco conosciuto dagli artisti, sconosciuto non tanto nella sua storia e nelle sue opere ma nelle sue strutture e possibilità creative. In quanto, cioè, esso richieda a chi voglia cimentarvisi di preparazione e attrezzatura tecnica e in quanto, per contro, offra all'estro di un autore come ricchezza di forme espressive.
Come ebbi occasione più volte di constatare dopo la proiezione di cortometraggi di McLaren, Servais, Hubley, Yoji Kuri e altri anche più « antichi » (Alexeieff, Eggleling) cartoonist, lo stupore di certi pittori, grafici, artisti di chiara fama per quanto è possibile fare in questo settore dà la misura di quanto poco sull'argomento sia conosciuto anche a certi livelli di cultura.
Il mito di Disney con i suoi colossali impianti, l'esercito dei disegnatori, l'organizzazione portata sul piano dei vasti complessi industriali, ha creato non pochi equivoci sia su quello che può essere il cinema d'animazione dal punto di vista estetico, sia su quanto occorra sul piano pratico per realizzare un film d'animazione. Evidentemente, tra l'impostazione estetica di un'opera di animazione e le occorrenze pratiche per realizzarle il rapporto è strettissimo. Ma vorrei aggiungere subito che le possibilità di realizzare un film di animazione con mezzi limitati o limitatissimi aumentano notevolmente, là dove ci si stacca dagli impegni di una rappresentazione nella tradizione borghese e naturalistica (di cui Disney è stato, per quanto riguarda il cartoon, l'esponente tipico) per accedere a forme originali di espressione.

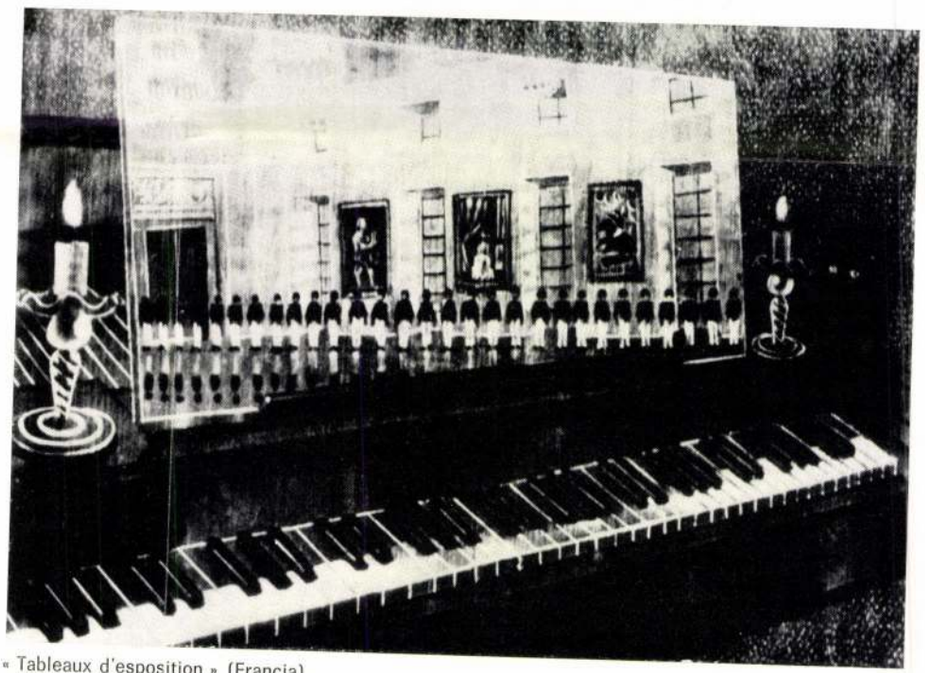

« Tableaux d'esposition » (Francia)
realizzato da Alexeieff con la sua famosa « macchina a spilli ».

Mimica d'alto livello

Un'altra premessa utile, e che può in partenza sgombrare il campo da certe utilizzazioni sbagliate, è questa: nel cinema d'animazione un elemento determinante di originalità e di espressione è offerto appunto dal movimento.
Mentre nella cinematografia normale il movimento si identifica quasi sempre in una realtà oggettiva, nel cinema di animazione il movimento costituisce un'azione espressiva originale, che rispecchia la volontà e la sensibilità dell'autore. Si potrebbe parlare di fatto mimico (e noi sappiamo quanto un bravo mimo riesca a « dire » e a costruire dal nulla con il gioco della sua azione), ma di un fatto mimico portato al suo più alto grado di potenza e di originalità, in quanto l'autore può scegliere il « supporto » di tale fatto mimico con la più estesa libertà, nel campo delle forme della realtà, come in quelle irreali ed astratte. Forme irreali ed astratte che potranno anch'esse recuperare una loro realtà o significazione, una loro logica ed umanità, là dove il gioco mimico voglia a questo ricondurle.
Tutto ciò, quindi, pone un limite al pericolo che si possa ripetere per il cinema di animazione quel fenomeno di sofisticazione e di alienazione dal grosso pubblico, verificatosi con l'arte contemporanea. Il movimento sblocca, per così dire, anche le immagini più incomprensibili dalla loro inerte, muta, staccata misteriosità e le tramuta in entità vive, dialoganti, protese a coinvolgere lo spettatore nel loro mondo, a farlo partecipe con mille espedienti del loro mistero. Per quanto l'immagine possa essere distante dai gusti e dalla mentalità dello spettatore, questi non è più impegnato in uno sforzo isolato e silenzioso per avvicinarsi ad essa, ma è l'immagine stessa che segue un suo iter per avvicinarsi a lui. Può essere un iter pieno di « suspense » metafisica in un gioco di raffinati rapporti tra forma, suono e azione come in certi film francesi del « Service de la recherche »; ma può anche prendere

Gemza János

kismarki (?) jötvös

Érmes kanal

1687 és kb 1890

br Wieland Albert

tulajd. Farkas-

falva (Szepesvm)

Inul

Római csőkanál fémből

V. 246.

Gemza

otvoš 1830-40

Késmark

Kanál erüttből

5 drb

XIX. aukc. Postatakarékp

1923. máj

A hivatkozott 1881. XXXIX. tc.
szerint a műemléken semmiféle változtatást a
délye nélkül végrehajtani nem szabad. Az
megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapjá
a műemléki jellegű kastély fenntartásáról gon
ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges á
céljából a Műemlékek Országos Bizottságána

Felkérem továbbá, hogy a mellékelt
állapotáról postafordultával a Műemlékek C
Amennyiben a kastélyról fényképpel rendelke

Budapest, ...

47.783. — Egyetemi

Gemsa

1285 Talpas
kanna fedövel,
fluttt mesterjegyzel
cmyléré
Repr. a Gazdolur-
ban.

Ernst Muzeum aukcioi

41. 7.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

954 Nr. 925 +937 **Gemza** Johannes Gemza, ca 1820—1850.
Urnaalakú cukortartó. — *Zuckerbehälter in Urnenform.*
Winckhler Ernő, Szepesszombat — *Georgenberg.*

955 Nr. 925 +937 **Gemza** Ugyanaz. — *Derselbe.*
a) Cukortartó golyós lábakon. — *Zuckerbehälter auf Kugelfüßen.*
Özv. Bartsch Gyuláné, Lőcse — *Leutschau.*

Nr. 925 +937 *b)* Áttört tortakés. — *Tortenmesser, durchbrochen.*
Winckler Benőné, Selmecbánya — *Schemnitz.*

Nr. 926 *c)* Cukorfogó. — *Zuckerzange.*
Mortenson Blanka, Lőcse — *Leutschau.*

956 **Gemza** Ugyanaz. — *Derselbe.*
Nr. 927 *a)* Gyümölcstartó talpas tál. — *Tafelaufsatz.*
Kolbenhayer Vilma, Késmárk — *Kesmark.*

Nr. 928 —929 *b)* Asztali ezüstnemű. — *Tafelsilber.*
Több szepesi magánháznál — *Bei mehreren Zipser-Häusern.*

957 Nr. 926 +938 **JG** Ugyanaz. — *Derselbe.*
Áttört tortakés és érmeskanál. — *Tortenmesser u. Münzenlöffel.*
Özv. Wieland Artúrné, Lőcse — *Leutschau.*

958 Nr. 927 +938 **JG** Ugyanaz. — *Derselbe.*
a) Talpas cukorporcsésze. — *Tafelaufsatz.*
Zsedényi Józsefné, Kassa — *Kaschau.*

Nr. 929 *b)* Két sótartó. — *Zwei Salzfäßer.*
Özv. Rózsay Emilné, Késmárk — *Kesmark.*

II I Privathäusern.

V.

Kőmagyötvi 160. l.

Gemza János

otvös Késmárk

Gemza János

Öt.

l.

Kőmagyőtvj

954. 7.

42

szonoklatokról. Sohajtások, alapítások, iáltások, forradalmi felfordulások.

nár két évtizedre, egész a világháború áig visszanyúló története van a magyar űvészet e mozgalmának. Volt úgy, hogy negvolt hozzá a pénz, helyiség, áru, még ett meg a bolt. Hiába, történelmi időket . Ilyenkor sohasem az történik, amit nk, hanem amit a történelem akar.

ha valaki ennek a boltnak a régi kútfői t kutatna, alighanem még korábbi évkre is vissza kellene nyúlnia. A magyar rténelemnek immár évszázados művészi a van. Volt a „honi“ iparmozgalom becsü-

utcai s terei gazdagodtak a különféle „műhely-szövetség“-ek által fenntartott boltokkal. A remek mintatermekből egy új, szolídvezetésű, polgári ízlés sugárzott ki az utcára, onnan a házakba, az iskolákba, a tömegbe. Ha le lehetne mérni, grammokkal és számoszlopokkal a jóízlésű tényezők hatását, kiderülne, hogy a mai sikkes kis boltok többet tettek a polgári osztályok lakáskultúrája érdekében, mint a folyóiratok és kiállítások együttvéve. Sajnos, ily mérőeszközök híján inkább csak sejtésekre vagyunk utalva. És a sejtéseken kívül a szemeinkre. Ezek pedig csak a bazári „iparművészet“ romboló hatásáról nyujtanak bizonyosságot.

Gemza, késmárki ötvös

Muz. ès Kvt. Ert.

VIII. 30.

Muz ès Kvt. Ert

Gemza János

Gemziczky Irma

1894/95 I., 1895/96

Ferkèpzomfoiskèvk

85. l.

(Párizs, 1894). Meyer R., Die beiden C. (Dresden, 1878). Uzanne O., Les deux C. (Párizs, 1906). *Fónagy.*

CANDIDO, I. *Witte, Pieter de.*

Gémes József

"Diszlépés"c. rajzfiljében "a militarista ostobaságon nevet",-irja kritikájában Szabó György: "Kirándulás" cimmel s igen nagyra értékeli a müvész munkáját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 17.
XV. évf. 16. sz. 12. lap

MDK

Gémes József, grafikus

2

Egy portré Mérga úsvál. Rajz:

Repr.

Bernáth László: A mozgatásban elmentünk a végső határig

2

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. dec. 5.

Gémes Katalin szobrász

Az Epreskertben a kőfaragóknál műhelyvezető Markott György. Fiatal felesége, Gémes Katalinnal itt ismerkedett meg. Férje, Markott György szobrát ő faragta. (repr.)

(Fedor): Epreskert,
Nők Lapja, 1977. jún. 18.

Genius Katalin

Genius Katalin Marholt György
köfaragó műhelyvezető szobász-
nő felesége, aki fiuje szobiat fa-
ragta.

Fedor: Egyeshert
Nők Lapja, 1977. junius 16-10. oldal.

Génes Lajos,
festő

a Nemzeti Szalon bajai tár-
latán műne szerepelt.

Magyarság, 1927. jan. 4.

Gémes Lajos

Tájképével szerepelt a Független Művészek Társasága tárlatán.

P.H.930.X.5.

MDK

Gémes Lajos

Tájképeket állitott ki a Műcsarnok őszi tarlatán.

Cikk: A Műcsarnokban.

Elet,1921.nov.20.XII.évf.4.sz.92.l.

Gémes László

az alábbi pályázaton 17.000 forintos megvételben ré-x szesült 25. sz. pályamű egyik szerzője.

Román András: Lébény községközpont tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970. 6.sz. 2-6.l.

Gémes László

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán megvételben részesült 42.sz. pályaművének tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata. 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3.l.

Gémes László

Terverősoportjának tervét díjazták az alábbi pályázatra (szajr, szepró)

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz gyógyfürdő tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

Gémes László épitész M.D.K.

A Héviz-tófürdő tervpályázaton 20ooo Ft-os III. dij.

Társtervező: Kincsi István, Liebhauser József, Pogány István, Szlávik Tibor

Magyar Epitőművészet 1966/2. 2-5.l.

M.D.K.

Gémes László épitész

A Hévíz-gyógyfürdő tervpályázaton 7000 Ft-os megvétel

Társtervezők: Pogány István-Sajó Ildikó- Király Sándor- Kincsi István-Destek Ferenc

Magyar Építőművészet 1964/2. 2-3.l.

MDK.

Gémes Magda

Gyermekrajzkiállitási kritika

Magyar "emzet 1966 okt.3o.

GEMZA, Johannes késmárki ötövs

GROTTE András: Kisérlet néhány magyarországi ötvösjegy feloldására. = Művészettörténeti Értesitő, 1991.1-2. 74.p.és ill.

„galériájában" végzett pofrózásért és a székesegyház főoltárának kivágásáért vesz fel pénzt, amely utóbbit a szerződés szerint az „Approbált Riss" szerint fogja végezni. 1766-ban hírünk van arról, hogy a Fuorcontrasti kastély kerítéséből lebontott zsindelyeket az ő tárkányi házához szállítják. 1770-ben az egri barokk székesegyház két mellékoltárának márványból való kifaragására köt 1800 forint értékű szerződést és ígéri, hogy a munkát a megadott modell szerint elvégzi. (EÁL ÉrsGazd L I. cl. lib. LXXVIII.) 1770 körül a jezsuita templom szentélyében dolgozik (OL Kam. Jes. Irreg. f. 1—63.), ugyanez évben az Irgalmas kórházban ápolják → Schnattmann Mihály nevű fiát, aki akkor 21 éves (EÁL egri irgalmasrend betegnaplója), a tárkányi márványbányát 1775-ben veszi át tőle.

SCHNEEGANS Antal egri asztalos. 1795-ben az egri melegvíz, illetve fürdő építésénél vízmérő gépet létesít → Leopold Auctor munkája után. (Szabó, 204. old.) 1790—1800 között az egri városi adóösszeírásban szerepel.

SCHNEIDER János egri kőművessegéd. Egerben 1752-ben → Valner egri kőművesmester legényeként dolgozik.

SCHNEIDER József asztalos. Egerben 1795—1800 között írják össze.

SCHNEIDER Lőrinc lakatos. 1785—90 közötti adóösszeírásokban szerepel az egri adófizetők között. Tudjuk, hogy 1785—95 között a mai Dobó u. 38. sz. ház tulajdonosa volt. A ház az ő kezéből → Méhes István lakatos birtokába került.

SCHNEIDER (SNAJDER) Mátyás püspöki kőművesmester Egerben. Az adóösszeírás 1753-ban említi először, 10 év múlva az egri iparosok összeírásakor mint 18 segéddel dolgozó kőművesmestert említik. (EÁL Ever v. ir. 1763. 81. XXXVIII/a.) 1762. de-

Genics József

1975-ben Balázs Béla díjjal kitüntetett animációs filmje III. fokozatát Genics József nyerte el.

Menyhárt László: Az ötlet még nem művészet.
Művészet, 1975. november - 25.oldal.

Gémes József

A concertissimo című magyar rajzfilm a zsüri különdíját nyerte el a szaloniki filmfesztiválon. A film Gémes József, Bélai István, Hanági István munkája.

Magyar Nemzet, 1943. okt. 14.

Gémes József

Gáll István: "Nagy álmány" cimmel a Pannonia Filmstudióban készült rajzfilm-sorozatokról és a rajzfilmeket készitő művészek munkájáról ad képet.
Értékel grafikai felkészültségüket és felsorolja a filmek alkotóit: Szoboszlay Péter, Puszta Péter, Gémes József, Lisziák Elek, Bálai István, Bleier Edit és Gyulai Liviusz, akinek neve mellett található a részletes beszámoló.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 12.
XXI. évf. 7. sz. 12-13. lap.

M.D.K.

Gémes József

"Koncertissimo" c. rajzfilmjével elnyerte a Krakkói Fesztival egyik nagydiját, az Arany Sárkány egyikét.
Néhány évvel ezelőtt fejezte be az Iparművészeti Főiskolát, s ez a film volt első önálló munkája a fiatal rajzfilmrendezőnek.
A film egyik jelenetét bemutatja a lap.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juli. 2o.
29. sz. 29. lap

M.D.K.

Gémes József

"Koncertisszimó" c. rajzfilmjéről ir Csukás István: "Elmélkedés a rajzfilmről" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 1.
XIII. évf. 9. sz. 9. lap

MDK

Gémes József, grafikus

1

Sok hányattatás után az Iparmű-
vészeti Főiskolára vették fel. A harma-
dik év után „kakosodott" rajzfilmesnek.
Koncertissimo c. rajzfilmjével Krakkóban
nagydíjat nyert, most novemberben
pedig Chicagoban kapott díjat.
Bernáth László: A mozgatásban elmentünk a
végső határig 2

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. dec. 5.

Gemza József

ötvös

1828 Zombor

Kapumagyarországötvösök 35 l

4499. Wilhelm Hasselbach :

Sz. Dorumban 1846 juni

Nyúl.

Hátsó jobb lábára van fel (akaszt
~~jobbról nyugszik~~ ~~s a mely~~ M
tyás) és egy hím fogoly L a falbav
lól ~~kar~~ jobbra kételkápoptafej tűmi
= Wilchelm Hasselbach, Mün

L fekszik. E utóbb

Vászon, mér. 79.7:50.7 cm.
Gróf Andrássy Dénes hagyománya
Magyar Nemz. Muzeum örökletéte (
~~lis 23-án (2046-913)~~. -- Bejelen

Gemza
Josephus Gemza, c. 1828—1830.
Két gyertyatartó baluszterszárral. — Zwei Leuchter m. Balusterschaft.
Mus. Nat. Hung. Közlemények a Nemzeti Múz. érem- és régiségtárából, 1916, 63, rajzzal és a próbabélyegleírásánál „Szabadka?" jegyzettel — mit Zeichnung und bei dem Beschauzeichen mit der Bemerkung: „Szabadka?"
Nr. 2150
2151

g müemlékei.

tsága által a "Uránia" szinház-
előadásaként tegnap délután Csá-
igazgató Nyugatmegyarország és Po-
lehetett volna fájdalmasabb vesz-
varország elszakitása ; mert az a
zadokon át testvéri közösségben él-
em volt mindig testvéries, mutatják
alonak, Lándzsér, Frakno, Dévény —
méré emeltünk és amelyek időnként
a várakról nevezték el ezt a terü-
emlékeit Vas-megyében a Steindl im-
1469) és a Sámfalvi templom képvise-

Gemza József

ötv -

l. -

Kőmagyötvj.

2151. sz.

Vaszary J.

Genza

Nabadkai (?) ötvös

XIX. sz.

l.

Közlemények a

Nemzeti Muzeum

Érem- és Régiségtárából

1916. I. évf. 1. sz.

63. l.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **DECEMBER** 50. hét

4 Vasárnap	Borbála *Borbála*
5 Hétfő	Szabbas *Vilma*
6 Kedd	Miklós *Miklós*
7 Szerda	Ambrus *Ambrus*
8 Csütörtök	Szepl. fog. *Mária*
9 Péntek	F. Péter *Natália*
10 Szombat	Melkiades *Judit*

MDK

Gemetner Simon kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 299.l.

ANDREAS GEMILLER, órásmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irás a város XVIII.sz.-i metsreiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64.mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt osztályba való sorolást jelzik. 263.old

/ 1,2./ V.órásmester. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Joannes Franciscus de Sancto Geminiano

másoló

A Corvina Livius codexét /Bécs. Nemz. Könyvtár Cod lat. 22/ másolta.

59.o. 1. szám.

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp. 1927. 172. l. 80 kép.

Joannes Franciscus de Sancto Geminiano

másolo

A corvinának egy Livius kodexét /ma Cheltenham, Sir Thomas Philipps könyvtára MS 3010/ másolta.

67.o.72. szám-

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára-. Bp. 1927. 172. l. 30. kép.

Joannes Franciscus Martinus Geminianensis MDK

másoló

A Corvina egy Livius kodexének /Bécs Cod Lat /XXXI/ 311-40/ szignált másolója.

64.o. XI. 42. szám.

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp.1927. 172. l. 30. kép.

Gémes Péter

Vasadi Ferenc, Köllő Miklós alkotásai voltak Magyarország, Erdély, Horvátország, Szlavónia, Dalmácia, Fiume allegóriku nőnolvai. A budai palota „F" épületének kolonnádján voltak elhelyezve. Kerükben pajzsot tartottak a Monarchia országainak címerével.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

67-69. l.

Gémes Péter

Grafikai kiállítása nyílt a Műszaki Egyetem Dr.
Hünnich Ferenc kollégiumában.

Magyar Hírlap, 1970. V. 4. 9. l.

Gemmel, l. *Kemmel.*

Molk.

Gemmel József

műve a kiállításon

(Baranya Megyei Képzőművészek Kiállítása
Vác, Vak Bottyán Múzeum.

Népművelés, 1962, 7. sz. 27. l.

Geminianensis Carolus

fiorenzei notarius

Mátyás király rendeletére

1489-ben másolta a fiorenzei Appianust.

Ipolyi Pál: Mátyás király könyvtára. Bp. 1916.

Olasz Könyvtár 551–552. n.

22. l.

Geminianensis Carol.

Kil. Fat.

kodexmásoló

1839. KÉT ALACSONY SAROKSZEKRÉ
Zwei niedrige Eckschränke, schwarze

1840. SZALONASZTAL, Boulle-modoru b
Francia, Louis Philippe. — Salont
Französisch, Louis Philippe.

1841. ALACSONY KAROSSZÉK, faragot
Louis XVI. stilus. — Niedriger Arı
XVI. Stil.

1842. NAGY KÉPRÁMA, faragott és aranyo
Holz vergoldet. XIX. Jh.

1843. KÉPKERET, hársfa, gazdag farag
Velence, barok. — Rahmen, Linden

1844. KÉTSZÁRNYU ELLENZŐ, diófa,
mit Glaseinlage. XIX. Jh.

1845. NÉGYZETES ASZTAL, aranyozott
vergoldet. XIX. Jh.

1846. KONZOLASZTAL, zöld és arany sz
gold. Ungarisch, Louis XVI.

1847. KEREK ASZTAL, diófa, delfines láb
füsse. XIX. Jh.

1848. HÁRMAS TEAASZTAL, diófa. XIX

Bidermeyer. — Viereckiges Tischchen. Biedermeier.

Magyar, Louis, XVI. sz. — Zwei Stühle, Nussholz, die
. Jh.

rom oszlopokkal, számlapján kalapáló Ámor. Magyar,
it Alabastersäulen, am Zifferblatt hämmernder Amor.

ırpitozással. Neobarokstilus. — Sechs Stühle, Nussholz

faragott és aranyozott fakeretben. Barokstilus. — Zwei
eschnitztem, vergoldeten Holzrahmen. Barockstil.

. Rokokóstilus. — Zwei Konsoltische, Nussholz. Rokoko-

t, piros bársony kárpitozással. XIX. sz. — Zehn Lehn-
ınd rotem Samt. XIX. Jh.

al, esztergályozott lábakkal, csigás karral, zöld ripsz-
ırmstuhl, Nussholz, mit hoher Lehne und grünem Rips-

, csontberakással. Olasz, XIX. sz. — Stuhl mit hoher
age. Italienisch, XIX. Jh.

harcos és két szfinx alakjával. Jelezve: *Mathias Müllner*

Gennits Antal, cipész mester MDK

Sopronban a Lenin kut 81 m. házat Handler Ferdinánd tervezte. Homlokzata külöl van, de a diszítés el van Lilozva. 1877. 3 Vold.

Pompos Ernő: Handler Ferdinánd épitész és családjának többi épitész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

M.D.K.

GEMKA Antal festő

1780-ban érkezik Pozsonyba

Garas XVIII. sz. 219. l.

M. D K.

GEMKA Antal festő

Garas XVIII. A - 219.1

GEMKA, Anton, bécsi festő

A. G. Mahler von Wien 1780-ban Pozsonyba érkezett és az Ochsen-fogadóban vállt meg.
(1780, 43. vám, 7 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

REGNIER GEMMA-FRISIUS, geografus, /1508-1555/.

Regnier Gemma Frisius /1508-1555/. 1539.évi glóbuszan Permiától északkeletre tönik fel Magna Hungaria, amely Pierre Descaliers /1487-1553/ 1553.évi térképén is szemünkbe ötlik. 32.old. 24.jegyz

TARDY LAJOS: Johannes Schöner és követőinek magyar tárgyú térképei a 16.szazad első negyedében / 23.old

FOLIA HISTORICA, 2. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1973

Gemmel Ferenc báró

Nagyszombatból, 1788-ban
17 éves.

Gemmel Ferenc báró, Nagyszombatból, 17 éves korában, 1788 okt. 6-án iratkozott be.

lásd Fleischer Béla 44. l.

Az Úr saját kedvtelésére teremtette a mindenséget és mint maga mondja a Példabeszédek 8. f.-ben: »Ego sapientia ludens in orbe terrarum.« Ez a játék csodával határos s előttünk érthetetlen. A levegőben a villámon, mennydörgésen, jégesőn keresztül űzi játékát az égitestekkel, a viharral és szelekkel, vizen és szárazon kedvét találja a különböző természeti csodákban és a földön is megtalálja a maga isteni játékszerét a vulkánokban és az állatokban. Játszik a fákkal, gyümölcsökkel, virággal, növényzettel és apró magvacskákkal, játékos kedve mosolyog a természet csodáiból: az ásványforrásokból, a melegvizekből, a kristály tisztaságából, a bájos hegyipatakokból és édes forrásokból, amelyek a hegyek ormán fakadnak. Megvilágítja nappalainkat a nap hatalmas ampolnájával, éjszakáinkat pedig a holddal és csillagokkal.

De semmivel sem játszik csodálatosabban, mint az emberfiával, akinél, ugyancsak a Példabeszédek 8. f. szerint, örömmel időzik. Különféle ajándékokat oszt ki köztük: ennek doktori talárt, annak csörgősipkát, emennek boldogságot, annak boldogtalanságot, jogart vagy vándorbotot,

M.D.K.

Gemovai János

1740-ban feltünő debreceni épitőmester, nevéből következtetve felsőolaszországi származásu.

Balogh István: Debrecen, Bp. 1958. 24.1.

Gemsperger Beatrix

Trottir törölközőkkel

Szerepel az alábbi Tárlaton

Horváth György: A fiatal pozsonvészek

első orsz. kiáll. az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1970 VII. 9

Gemsperger Beatrix

Hottir törölközőkkel

szerepel az alábbi tárlatban

Horváth György: A fiatal ipar művészek
első orsz. kiáll. az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1970 VII. 9 4 old.

Ø Gemriczky Irma

szul. Felsőbányán 1874

Ev. felső lányisk.

1894/95 I-II. női ontály

1895/96 " "

Kiskunfélegyházai új városháza V. 177

— kisvároshár V. 177.

— szücsipar V. 177

— szélmalom V. 177

GÉMES Péter

Cs.TÓTH János: Gémes Péter fotografikus etüdjei.
= Uj Müvészet, III.évf.4.sz.1992 67.p.ill.

Bþbþ

Békéscsaba : Megyei Könyvtár, 1991

OO) Nagy konyha, amelynek felső pad
égetett téglával kirakott. Mindenben a töb
közönséges ajtaja közül az egyik — melyhez n
is van ragasztva minden vaseszköz nélkül —
a második (jobb kéz felőli) a szakácsok munka
pedig a tiszttartó cselédszobájába. A konyha
áll alatta levő kenyérsütő kemencével, s ugya
süteménynek való, kisebb kemence is van. I
néző, négynyílású, ólomba foglalt karikás abla
egyezik. A konyhában található még egy ho
asztal és két, a kémény gerendájában fasz
A konyha fő bejárati ajtaja előtt az ambitus
harangocskát helyeztek el, ezzel adnak jele
tálalnak.

PP) A szakácsok említett munkaszobájá
hajtásos, az alsó négyszögletű, égetett téglá
az utcára néző ablaka a konyhai ablakokho
egy ruhaakasztó fogas van.

QQ) A tiszttartó cselédszobájának felső
az alsó téglával kirakott. Két közönséges aj
ambitusra, a másik a mellette levő szobába ve
az utcára nyílik. Ezek mindenben a kony
Közönséges, zöld habos kályhája kupakkal
többi. Ebben a szobában áll: 2 vászonnal bo
nagyobb, másik kisebb; 2 közönséges, fest
2 puhafa ruhaakasztó fogas puhafa szögekkel
máriumocska alul kétfelé, felül egyfelé nyiló
kal, közönséges vaszárral.

RR) A következő szoba felül bolthajtás
kirakott. Ajtaja és ablaka mindenben a több
közönséges, az ambitusra nyílik, az ablak d
A szobában a kályha helye megvan ugyan, d
a falba vert vasszögeken puhafa polc találh

SS) A lóistálló felső padlása gerendákon
deszkákkal, az alsó pedig égetett téglával kira
pántokkal és francia boritott zárral, az udva
ajtaja van. Hat ablaka közül egy jobb kéz fel
vasrostéllyal és ablakkal az udvarra néz, kett
kettő pedig kelet felé, a mezőre. Mindenben a
csakhogy zsalugáterekkel is fel vannak sze
vasrostéllyal, üveg helyett fatáblákkal az ist
nyílik. Az istállóban minden szükséges felszer
„három strajfán héjával", hogy bármikor 18
Van még az istállóban 1 puhafa, két oszlopon
lószerszámok fölaggatására, valamint 1 puh
lépcső a paripára felüléshez.

GEMZE – GENETE

Gemze
Genadier, Ivanov
Génádt Dávid
Genál Gyula
Genaro, Antonio Maria
Genberg Antal
Gencinger Francisk
Gencsi János
Gencsy Zsigmond
Gendert István (Stephanus)
Gendova Mica
Gene Béla ifi.
Generál Rudolf
Generalic, Josip
Genersich Dávid
Genete

llapotban bepréselik. Az utóbbi esetben
netszett mustrát megszáradt enyves olda-
ráillesztik a diszítendő lapra, aztán két
nelegített lemez közé téve sajtó segítsé-
erősen préselik. A lemezek hősége egy-
fölolvasztja az enyvet, másrészt pedig a
elületét annyira meglágyítja, hogy a mustra
ira benyomódik, hogy lecsiszoltatván éles
intarsiának látszik. Ugyan ezt el lehet érni,
mustrát hideg lemezek között préseljük,
edmény azonban kevésbé tökéletes lesz.

•

Münchenben tavaly rendezett né-
nemzeti iparművészeti tárlat pénzügyileg
rosszul sikerült. Eddig nem tették közzé
iczit nagyságát, de hogy az igen jelenté-
összeg lesz, arra következtetni lehet ab-
nogy az állam, a város és a müncheni
iparművészeti egylet által aláírt biztosí-
lap (Garantiefond) teljesen igénybe vé-
és még azután is tetemes összegű hiány
lt. Ennek a törlesztésére a tárlat védnöke
ens herczeg legközelebb 20,000 márkát
ékozott, abban a reményben, hogy a még

Nyírségi utam 1938

60. Genvzse (Szabolcs)
~~Szabolcsbákatól~~
~~Lövőpetritől 5 km~~
vasut és autóut mincs
754 l. Szabolcsbákatól
4 km
~~vyza~~ 4 km
~~9981~~

Határzóna

Ref. templom és XVIII. századbeli fa harangtorony, jól restaurálva

Hasonló a szabolcsbákaihoz, de csinosabb formájú

Gemzse

(Szabolcsm)

GEMZSE (Szabolcs)

Utazás, 1938.

REF. FATORONY, XVIII. ~~XVII~~ vrázad.

Gemzse
(Szabolcsom)

Rk. templom. Régi.
Épitési ideje iszne-
retlen.

Ref. templom. Épült
1840 ben

Borovszky. Magy. orsz. vm Szabolcs

28. C.

Genuse

(Szabolcsvm)

Szent Bertalan Szapolna
fából. Emlékve 1374-
ben.

Borovszky Magyar Szabolc

330 f

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1975 FEB

Szabolcs-Szatmári Szemle

Genadiev Ivanov, V.

1021

Genadiev Ivanov, V.: Nyíregyházi élmények.
(Sóstói Nemzetközi Művésztelep, 1974.)

téktelenségig nagy, a szomjúság elfojtja a szót. a szüksége megszólal. Azt akarom mondani, ho réé. Bár a szellem embere ezt nehezen látja be zékeli a kezdetet is. Már csak később — gondolk előtt is volt valami. A mítosz — a biblia gond csak aztán lőn, hogy az ige testté vált. Egy ide sorrend éppen fordított. Az igazi kezdet nem a s előbb a nem-szó már régen egzisztál.

De a szellemi életnek kétségtelenül a *közé* szónak viszont feltételei vannak. Mint ahogy a nem a szellemi élet beteljesülése. Három, jól [illegible] állapota, a boldog, mert ígéretes némaságban valami készül. Ez a kezdet. A közérdekű szó megszületik, ez a középső fázis. Mígnem a harmadik következik: A közérdekű szó már olyan természetesen van, hogy nem kell beszélni róla. Íme, a szellemi kultúra három halmazállapota: a csönd, a várakozás, a boldog felismerés; majd: kimondása a ténynek; csupa áramlás, a közérdekű szó születése; végül: a kultúra növekvő, bontakozó élete, sorsa.

Hogy amiről beszélek, még pontosabban körülhatárolt legyen, azt is előrebocsátanám, hogy a kultúra, mint alkotója, az emberi társadalom, mindig történeti képződmény. Ha törvényei vannak, mint a történelemé. Adott időszeletben ez az időbeli képződmény nem egyenletes eloszlású. Régi kérdés a magyar szellem történetében a főváros és vidék különbözése a kultúra eloszlásában. Valahol megsűrűsödik, valahol meg túlságosan ritka. Sőt, a vidék és vidéke is különbözik, ebben a relációban is tapasztalható az egyenlőtlenség. Még inkább bonyolítja a képet az írásos és orális kultúra eloszlása, városi és falusi kultúra kettőssége az időben, a történelem alakulásában. S bár mi csak az utolsó másfél század egyenlőtlenségeit, különbözéseit szoktuk regisztrálni, tehát csak a térbeli egyenetlenségekről beszélünk. Ha évezredek kulturális egyenlőtlenségeiről beszélnénk, szólnunk kellene olyan kulturális centrumokról, melyek rég nincsenek, s nyilvánvaló, hogy a maiaknak sem örök az idejük. Költők — Csokonai, Weöres Sándor — rég elsüllyedt kultúrákra eszmélnek, s a történelem is a nagy folyami kultúrák regisztrálásával kezdődik, holott ezeknek még régészeti nyoma is alig van. Csak nagyon töredékes emlékek utalnak hatalmas gazdagságukra, mélységes értéktartalmukra, sajátságukat kifejező tagoltságukra.

E bonyolultság láttán megriadhatunk, ha olyan elképzelés fogalmazódik programmá, nemzeti kultúránkat alakíthatnánk úgyis, hogy benne az egyenlőtlen elosztás — sűrűdés és ritkulás változatossága — változzék egyenletessé. Reális program

Ø Génádt David

szül. Kucsulátán
(Fogaras m.) 1896 aug.
11. Izr. Felsőkereked-
isk.
1917/18 nyári tanf.
kepz. főisk.
1918/19. I. elsőéves művész-
nőv. Réti Istvan
1918/19. II. elsőéves n. o.
nem jatt

Hagenau h. n. - VII. 209

D. Genál Gyula
épitész

szul 1864. Temesvár

Bpesti műegy. akl. 1899.

Kismárthy Lechner Jenő
közlése

1955. nov. 23.

Genal Gyula

építész.

Szül. Temesvár 1864.

Oklevelet nyert 1899.

Névjegyzmüegyetem 7-l.

11½ 120 12 11½ 80 12 11

1000 – 11¼ 1000 – 12 ⅛

80

5010

MDK

Genal Gyula, ép.
Temesvár, 1864.-ben szül.

Oklevél kelte 1899.
" száma 1780

A m.kir.József Müegy. okl.-t, absolut.-t, vagy okl. honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928ig. ÉI-ÉM. 1931.jan.15. 17.l.

M.D.K.

Genal Gyula (hódmezővásárhelyi építész)

tervei 1200 koronás első díjat nyertek a hódmezővásárhelyi Sas-szálló pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.
márc. 7. sz. 7. old.

M.D.K.

Genál Gyula, városi főmérnök

tervezi Hódmező-vásárhely új közvágóhídját s e célból megbízást kap, hogy az ország több vágóhídját tekintse meg.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.
jul. 18. sz. 5. old.

ANTONIO MARIA GENARO, szobrász

MAGYARORSZÁGI KÓRHÁZAK NUMIZMATIKAI EMLÉKEI óBUDAPEST 18.-INVALIDUSOK PESTI KÓRHÁZÁNAK SZÜKSÉGPÉNZEI/Antonio Maria Genaro/.

2/. PESTIENSIS XEN MON MIL RV:/kétfejü sas/ 16.5 mm. aranyozott ezüst.

1/. PESTIENSIS XENODOCHII MONETA MILITARIS RV:/kétfejü sas/ 19.5 mm. aranyozotte ezüst. -15/375/old.

DR VARANNAI GYULA: Magyarországi kórházak numizmatikai emlékei 14/374/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVIII. 1962. 20.sz. Bp.

ANTONIO MARIA GENARO, szobrász

MAGYARORSZÁGI KÓRHÁZAK NUMIZMATIKAI EMLÉKEI.-Budapest.
18.-INVALIDUSOK PESTI KÓRHÁZÁNAK SZÜKSÉGPÉNZEI/Antonio maria Genaro/.
3/.-PESTIENSIS XENODOCHII MONETA MILITARIS RV:/Kétfejü sas/25.5 mm.aranyozott ezüst.
1.RV:/kétfejü sas/ 18 mm.Aranyozott ezüst,Cuprum.
2. RV:/kétfejü sas/22 mm.Aranyozott ezüst,Cuprum.
3.RV:/kétfejü sas/26.5 mm.AE.CU. 15/375/.old.

DR VARANNAI GYULA: Magyarországi kórházak numizmatikai emlékei 14/374/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVIII. 1962. 20.sz. Bp.

MDK

Genberg Antal

Winter in Dalekarlien, festm.

Művészi Interieurök rt. I. auk. 1917. márc.

3 l.

Gencinger Franciska

Nemzeti Szalon
1929. máj.
Tavaszi
Szalon

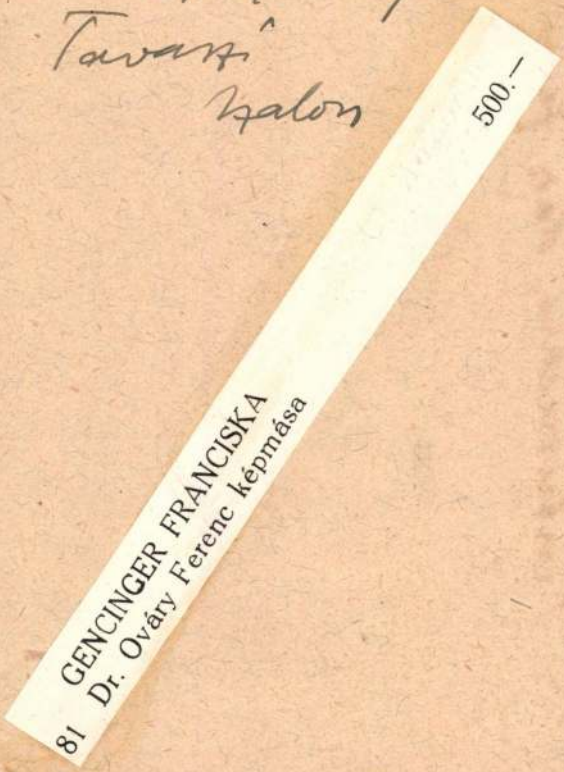

Pinturicchio, class festo VIII. 227

MDK

Gencinger Franciska

Dr. Ováry Ferenc képmása

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 11 l.

ef festő háza, egyemeletes, 6 tengelyes,
őházában barokk kőkorlát. XVIII. sz.

önyv. Eger, 1937, 56 l, képpel -

GENCSIK JÁNOS, gubásmester

A miskolci gubás céh behivó névsortáblája. Miskolcon készült az 1850-60-as években. Anyaga fenyőfa, lapos. Rajta papírra ragasztva a mesterek neve. 35 név. A 19. sz. második felében használták. - a 6-os számu név: GENCSIK JÁNOS
41-42. old. 54. sz. kép. rekete repr.

BODÓ SÁNDOR: Két miskolci céhbehivótábla és két névsortábla 37. old

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, 1969. 8. Szám, Miskolc, 1969.

GENCSIK JANOS, gubasmester

A miskolci gubas céh behivó névsortablaja. Miskolcon készült az 1850-60-as években. Anyaga fenyőfa, lpos. kajta papirra ragasztva a mesterek neve. 35. név. A 19. sz. második felében használtak. -A 6-os szamu név: GENCSIK JANOS. 41-42. old. 4. szamu kép.

BODÓ SÁNDOR: Két miskolci céhbehivótábla és két névsortábla 37. old

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, 1969. 8. szám, Miskolc, 1969.

Gencsy Zsigmond Jestő M.D.K.

Karinczy Lajosról Jestett képe a szép-
halomi mauroleumban.

Dankó Imre: Széphalom. Sárospatak 1956
12.

Gendert István
ötv. Medgyes
Könnagyötvj. 220 l.

1234 **SG** Stephanus Gendert, e. 1648 — avagy — *oder*
Stephanus Gresser, e. 1652—, királybíró — *Königsrichter* 1681.

a) Fedeles kanna jelképes alakokkal; fedelén Agnus Dei. (L. 1240. szám.) — *Deckelkanne m. alleg. Figuren; Deckelfigur: Agnus Dei (s. Nr. 1240).* — „1651."

Ev. egyház, Medgyes — *Ev. Kirche, Mediasch. Roth: 224, 581, Tafel 83.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1234	*b)* Fedeles kupa, vert virágos. — *Deckelkanne m. getr. Blumen.* — Ca 1680. Mus. Nat. Hung.	

BUDAPEST
937 JUN. 23-7
D 112

Gendert Istvan

Stephanus

l.

Königgrätz.

~~701~~

1234.7.

Gendert István

(Stephanus)

meggyesi ötvös

l.

Zoltówdeb

62. l.

GENDOVA Mira

BUDAPEST ART EXPO
1992. március 22-26.

Közgazdaságtudományi Egyetem
1093 Budapest, Fővám tér 8.

MŰVÉSZEK / KÜNSTLER

BAKSAI József
GENDOVA Mira
KOPASZ Tamás
KÖVES Éva
MAZZAG István
MÁTHÉ Zsolt
SZURCSIK József
SZENTGYÖRGYI József
TENK László
VILHELM Károly
VÉGH András

EVEART

Galériavezető / Galerieleitung: TÓTH Éva
eveART Galéria
H-1068 Budapest, Király u. 98/b
Tel.: (361) 122-84-66
Fax: (361) 121-46-67

GENOVA Hin

ifj Gene Béla

Kettős arcképe vetepel a
Képzőművészeti Társulat őni
Tárlatán a műnarnokban

Mj Nemzedék 1938 XI. 12

M.D.K.

Generál Rudolf, keramikus

Az Apátfalvi Kerámcserépgyárban alkalmazásban állt 1874-76 között.-Tanúként szerepelt gyári festőknél. Dubravszkyval és Csuhánnyal valószinüleg gyári festő 247.o.

Molnár László: Az Apátfalvi kerámcserépgyár a XIX. század utolsó harmadában./Kb.1867-1894 között./. 241.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok közleményei. 1967. Eger, 1967

il BORGHESE

ANNO XXVI - N. 5 - 2 FEBBRAIO 1975 - LIRE 400

M LA CICOGNA

QUESTO PERIODICO
È ISCRITTO ALLA
FIEG
FED. ITALIANA
EDITORI GIORNALI

LA COPERTINA

« Dio è morto, viva l'aborto! »

(Riproduzione del quadro « La mia cicogna » del pittore ungherese Josip Generalic - olio su tela)

I grandi investiment
in leasi
sono quelli ch

EUROPROGRAMME
INTERNATIONAL serie '69

il Fondo immobiliare svizzero che Vi fa partecipare a grandi operazioni immobiliari con piccole cifre o molti milioni.

Gli immobili che vedete sono alcune fra le tante realizzazioni Europrogramme oggetto di un contratto di "leasing".

Il leasing è uno speciale contratto di affitto che assicura ai proprietari - e perciò a Voi - molti vantaggi fra i quali l'aumento dei redditi con il crescere del costo della vita.

Per primi in Italia abbiamo attuato questa formula di affitto immobiliare.

Per primi in Italia abbiamo realizzato **il leasing pubblicc** permettendo al capitale privato di partecipare con profitto allo sviluppo delle strutture sociali.

Per primi in Italia i nostri clienti hanno potuto aderire a questi grandi investimenti redditizi, in Belgio, Canada, Francia, Italia e Svizzera, acquistando (con cifre da 60.000 lire a molti milioni) le parti del Fondo Europrogramme.

Fino ad oggi **oltre 7.000 risparmiatori italiani hanno investito nel leasing immobiliare con Europrogramme piccoli o grandi capitali in franchi svizzeri.**

Sono risparmiatori soddisfatti perchè hanno visto crescere il proprio denaro di oltre il 36% in 4 anni.

Inviate il tagliando. Vi daremo ogni informazione sul Gruppo svizzero di cui Europrogramme fa parte. Vi indicheremo le Banche che Vi aiuteranno nell'operazione e soprattutto Vi mostreremo i grandi immobili già acquistati per conto dei **7.000 risparmiatori italiani** che Vi hanno preceduto e che hanno investito con Europrogramme serie '69 **oltre 60 miliardi.**

Europrogramme: un grande patrimonio immobiliare sicuro e redditizio come gli altri patrimoni amministrati dal Gruppo di cui Europrogramme '69 fa parte.

EUROPROGRAMME
INTERNATIONAL serie 69

Il Fondo svizzero che per primo in Italia ha realizzato il leasing immobiliare.

Spedite il tagliando a: **gedeco** INVESTIMENTI
C.so Europa, 11 - 20122 Milano

Distributrice in Italia di **Europrogramme International serie '69**

NOME
COGNOME
VIA
CAP e CITTÀ
PROFESSIONE
TEL.

IL BORGHESE 1/75

A cura **finmarketing** S.A. - Chiasso

L'ECO DELLA STAMPA
74° Anno
N. .....
(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)
UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394
Direttore: Ignazio Fruguiele
20129 MILANO
VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa-Milano - C/C/Postale 3/26724
LEGGASI A TERGO
LEGGASI A TERGO
IL BORGHESE
CORSO DI PORTA VITTORIA 32
20122 MILANO
DIR. M. TEDESCHI E G.FREDA (RESP.)
-2 FEB. 1975

scono proprietari industriali, medici, ecc. ma mai avviene che rapiscano uno dei parlamentari. Forse valgono poco?

TRENTO VIANELLO - *Padova*

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Genersich Dávid

ötvös

l.

Cipszer 24.1-

T. 5262.

virágágyak diszlenek, körülötte
on át hid vezet. Felirata:

Jósef
TÉLYA ERDÉLYBEN
alról tekintve.)

a vk. 28.5 : 40.5 9 cm.

Generisch Dávid

ötvös

78. MENYASSZONY-POHÁR, aranyozott, a testrészek fehér ezüst színben. Álló nőalakot ábrázol, a szoknya (mely ivócsészéül szolgál) tizenkétgerezdes, a szoknya csípőjére helyezi, jobbját előre nyujtja (benne egykor virágot tartott). M. 18 cm. D. G. (Dávid Generisch) mesterjegy. Lócse. XVII. sz. — Gróf Bánffy György.

16. lap

Aranyjegy ezüst

16. l.

KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST

Genersich David

Lőcsei ötvös

Ostyatartó doboz

fentitől 1657 ból

Lőcsei ág. h. ev. templom

Div. Felsőm.

286 l.

Vaságyú csőrészlete VI. 139

GENERSICH *Dávid*, ötvös, * 1600 körül, † Lőcse 1659 jún. 19, hol 1652—54. városbíró volt. A rozsnyói ág. ev. egyház egy zománcos kelyhét, a lőcsei ág. ev. templom egy ostyatartó dobozát bírja.

R. G. I. 373 l.

Kőbalta-él, őskori VII. 104, 105, 107, 122,

Generszich Dávid

lőrsei (?) ötvös

Ostyasartó 1657 (?)

lőrsei Ev. templom

Jml

Római Kanál fémből

V. 246.

Genersich David

ötv.

l.

Kömagyötvi

1178. r.

Generzich David

ötvös Löcse

Kömagyötvj. 203

204. l.

1178		**DG David Genersich**, e. 1629—1657, iudex 1652/53.
	Nr. 1140	*a)* Ostyatartó szelence, alacsony hengeres testén Utolsó vacsora, fedelén feszület. — *Hostiendose, am niederen, zylindt. Leib Letztes Abendmahl, auf d. Deckel Krizufix.* — „ANNO 1657 DAVID GENERSICH.“ Ev. egyház, Lőcse — *Ev. Kirche, Leutschau.*
	Nr. 1140	*b)* Kehely, kerek talpán, noduszán és kosarán festettzománcú virágok. — *Kelch, am runden Fuß, Nodus u. Schalenkorb Blumen in Maleremail.* Ev. egyház, Rozsnyó — *Ev. Kirche, Rosenau.*
	Nr. 1140	*c)* Díszkanál, alakos nyéllel. — *Prunklöffel m. figuralem Stiel.* Várady-Szakmáry Adorján, Lucsivna — *Lautschburg.*
1179		DG Ugyanaz. — *Derselbe.* (1884. kat.)
	Nr. 1140	*a)* Menyasszonyserleg, nőt ábrázol, akinek 12-szer behúzott szoknyája a kehely; zománcozás nyomaival. — *Jungfernbecher, Frauengestalt, deren 12-mal eingezogener Rock die Kuppa bildet. Mit Smuren v. Email.* M—*H* 17,8 Gróf Bánffy György. Expos. 1884 : III, 3, 53, 50; 1927 : 78. R³ 9288/a.

F. sz. *Lf.Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1179	Nr. 1140		*b)* Talpas tál, szára delfin, csészéje ~~12 karéjos, rajtal~~ Bacchus áll s „szőllyőfő serleg“-et tart. — *Tafelaufsatz m. Delphinschaft ~~u. 12 passiger Schale~~ auf der Bacchus m. Traubenpokal.* M—*H* 60 Albert Viktoria-Museum, London (Csányi).
	Nr. 1140		*c)* Díszkanál, alakos nyéllel. — *Prunklöffel m. figuralem Stiel.* J. S. Drey, München. R³ 9288/b.

Genersich Dávid, ötvös. 1629-től működött Lőcsén, ahol nagy szerepet játszott a város közéletében. 1641-től haláláig csaknem minden évben tagja volt a városi tanácsnak, 1646-ban és 1649-ben pedig mint a város követe részt vett a pozsonyi országgyűlésen. 1652—1654-ig Lőcse bírája volt. Meghalt 1659 jún. 19-én. Művei közül egy zománczos kehely a rozsnyói ág. ev. egyház, egy ostyatartó doboz 1657-ből a lőcsei ág. ev. templom tulajdona. Valószínű, hogy a Bánffy György gróf tulajdonában lévő, s a lőcsei ötvösbélyeg mellett DG mesterjegygyel ellátott XVII-ik századból való serleg is G. műve.

Demkó Kálmán: Lőcse története. Lőcse, 1897. — *Divald Kornél:* Szepesvármegye művészeti emlékei. Harmadik rész. Iparművészeti emlékek. Budapest, 1907. 76. l. — *Hain Gáspár* lőcsei krónikája. A Szepesmegyei Tört. Társulat kiadványa. I—II. r. 1910—11. 197, 208, 214, 228, 239, 254, 256, 258, 280, 281. l. — *Kemény Lajos:* Műtörténeti adatok Kassa multjából. *Arch. Ért.* 1909. 436. l. — *W. Kőszeghy Elemér:* A magyar ötvösjegyek rendszeres gyűjtéséről. *Arch. Ért.* 1912. 141. l. — *U. az:* Családi jelvények lőcsei ötvösjegyeken. *Arch. Ért.* 1912. 222. l. — *M.*

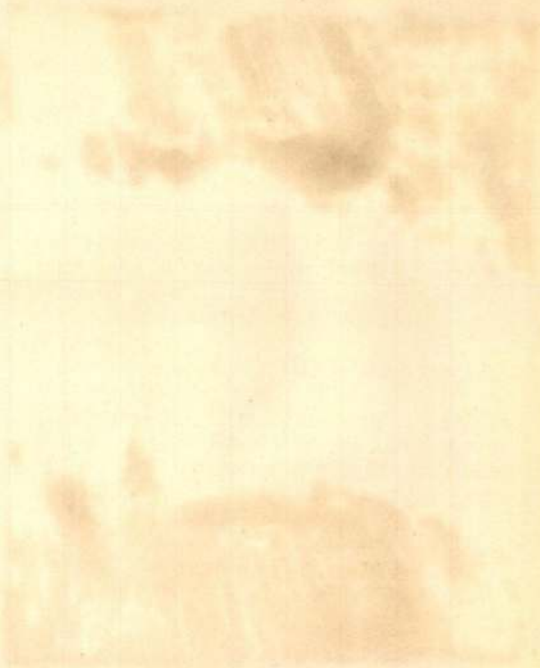

halik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 327. l. — *U. az:* Régi hazai ötvösműveink az ezredéves orsz. kiállításon. *Arch. Ért.* 1896. 334. l. — *U. az:* Az ötvösség. (Ráth: Az iparművészet könyve. Budapest, 1912. III. k.) 116. l.

Genfi Konte János, l. *Konte J.*

Genersich Dävid

Otvös

Genersich Dávid

rod

Thieme-Becker

XIII. 385. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Genersich David

ötvös

l

Hain Gáspár

lásd a név-
mutatót

1761

Sz. Sz.

SZOBRAINC

Generssich Dávid, ötvös, szül.
1600 k., megh. 1659 VI. 19 Löcsén,
hol 1652-54. városbíró is volt. Egy
zomancos kelyhe a rozmyói ág.
ev. egyház, egy ostyatartó doboza
a löcsei ág. ev. ~~[illegible]~~ templom tu-
lajdona.

Genersich Dávid.

hőcsei arany műves mester, az ottani mesterek között kiemelkedő szerepet játszott; talpas tál műve Londonban a Victoria és Albert muzeumban látható.

Mihalik S.: Der Goldschmied Sebastian Hann. Acta Hist. Artium, Budapest, 1970. 3-4 sz. 1531

Genersich Dávid

lőcsei ötvösmester fedeles kancsója a prágai Zsidó Muzeumban található; a nagy gyümölcstartó műve Londonban.

Gentha J.: Monumenti Artistici Ungheresi All'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz.

301

1750. decz. 21.

Genete Mechanicus, Wasserbau-
Verständiger

Baróti, Adattár I–IV. 105.

Genete

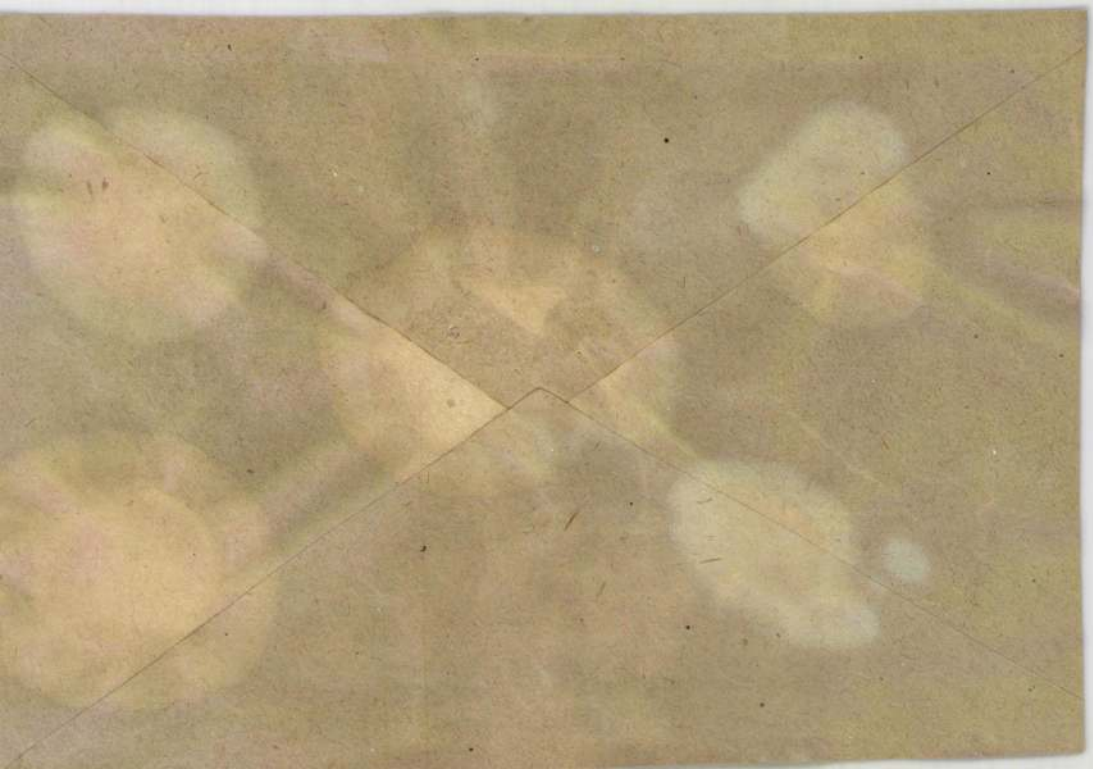

GENGA, SIMONE – GENOLO, DOMENICO

Genga Simone
(S.) Genge Magda
Genthon István
Gengelitzky József
Genehr H.
Genere és Hibián Juon
Genezich Dániel (?)
Genersich Dávid (?)
Genersich Nóra
Génhardt Dániel
Genigen Balthasar
Genius Loci
Gennare (Gennaro?)
Genone, Carlo
Genolo, Domenico

Genga, Simone fundátor

Bátori István 1585-ben küldte

Vásudra, hogy folytassa a vár építkezését.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiaik Kiadó Bp.1975.

112. old.

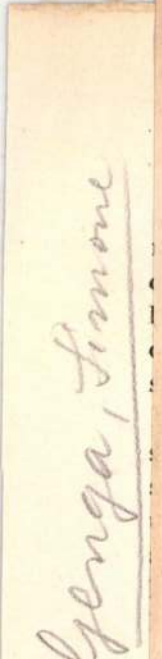

Genga, Simone

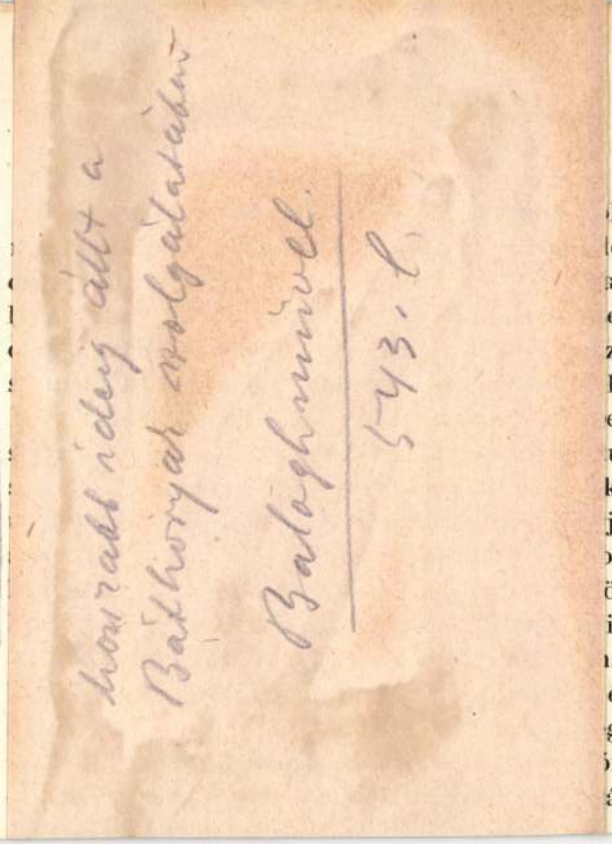

hosszabb ideig állt a
Báthoryak szolgálatában

Baloghmüvel.

543. l.

ltak uj, furcsa és
lokomobil módjára
apirra. Nyughatat-
e, akinek fiatalon
zámos kiemelkedő
legmeglepőbb. Mi-
eli bajtársai, idő-
unk a szerkesztő-
kkor ő vette át az
ja bizalma folytán
ban már nem birta
ött a Pesti Napló-
ik legjobban szer-
namar meggyőződ-
előre hirdettük és
géről, az olvasott-
ónak tehetségekkel
án végigkalando-

hogy megházasodott, korábban nem volt ideje nősülni, noha tulajdonságainál fogva született mintaférjnek lehetett tartani. Aradon mindenki ismeri és szereti, szerény, de becsült tagja az aradi társaságnak, aki élete minden sikerét, a sok-sok hasznos eredményt utolérhetetlenül lelkes és áldozakész munkájával verekedte ki.

A szerkesztőség Benjaminja volt a Szeged és Vidékénél Balassa József, akit most Budapesten, három évtizedes ujságirói müködése után, megkülönböztetésül, Lángész-Balassának neveznek, mindjárt megmondhatjuk azt is, hogy teljes joggal és találóan. Balassa Jóska, akit Szegeden a nagybátyja főszerkesztésében megjelenő lapnál Kis Balassának hivtunk, már egészen fiatal korában rendelkezett a lángelme minden tulajdonságával. Még gimnáziumba járt, amikor már remek dolgozatokat irt és nemcsak az önképzőkör számára, hanem az ujságoknak is. Még nem vala egészen tizenhétesztendős, amikor már vezércikke jelent meg a Szeged és Vidékében a nyolcadik gimnázista Balassa Jóskának, tehát nem versikéje, nem novellája, hanem — vezér-
[illegible] vezéreink jó volt, okos volt, kimeritően tárgyalta és

Genga

építészcsalád

l.

Biró Erdkart

16. l.

Genga, Simone

epitet

Kolozsvár 1607.

l.

Corvina

1922. I. 57. l.

52. l.

precisa coscienza delle sue responsabilità e del suo dovere. Né potrà giammai essere altrimenti quando siano in giuoco la sua libertà, la sua potenza, la sua vita stessa e quella delle generazioni future».

La sistemazione delle attività nazionali secondo le incalzanti esigenze dell'ora viene metodicamente proseguita nelle periodiche riunioni del Consiglio dei Ministri. Due provvedimenti dell'ultima sessione vanno rilevati.

Il primo è quello che disciplina una particolare imposta sugli utili di congiuntura derivanti dallo stato di guerra. Lo stato di emergenza in cui giace l'Europa rende possibile la formazione — per certe produzioni — di utili di eccezione: è un atto quindi di giustizia sociale e nazionale evitare un eccessivo, indebito arricchimento di alcuni pochi produttori in confronto alla massa della collettività

nssato, hanno carattere prevalentemente indicativo affinché gli insegnanti possano scegliere liberamente gli strumenti della loro opera che pertanto diverrà più personale e più impegnativa. La lettura costituirà la vita di questa scuola ed avvierà l'intelletto degli alunni alla dignità degli studi. Il latino, la matematica liberati da ogni meccanicismo avranno carattere formativo ed orientativo. La storia, la geografia, nella forma più accessibile, con pagine vive, allettanti, non appesantite da troppi dati ma ricche d'impressioni mireranno a svegliare e nutrire la istintiva curiosità degli allievi per la vita dei popoli e dei paesi. Parte integrante dell'insegnamento è il lavoro; nelle classi terze sarà impartito l'insegnamento della cultura militare per gli alunni e dell'economia domestica per le alunne.

Ciascuna classe della nuova scuola

Genga, Simone

l.

Epîtres. 1942. 121 l.

1 9 7 50

5 9 52

5 3 25

3 6 9 3 25

6 1 2 5 –

6 1 2 5 –

3 0 6 25.

5 8 1 8 75.

(3 0 6 25)

Genga, Simone

C.

Forum

1934. 298 l

Europa
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó rt. raktára

Budapest

Rothermere-utca 12. III. 2

Genga, Simone

épitész

Báthory Zsigmond
udvarában működik

Ger Erd 159 l.

Genga, Simone

urbinoi hadi építész

Báthory István 1574-ben fentit rendelte a nagyon elfoglalt Baldigara Ottavio helyébe a nagyváradi vár építésére. Ez több honzabb megszakítással dolgozott Váradon s 1595-ben is újra ott volt.

Gyalókay Bolletino

347. l.

348. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Genga, Simon

l.

Hadtört. Köln.

1942. 75. l.

296

514

Genga, Simone

épitém

l.

Hekler Ung

94.1-

A tekintetes budapesti VI. *ker. kir. járásbirósághoz*

Budapesti VI. ker. kir. járásbíróság.
Érk: 1906 APR. 14.
..... péld. ..... felz. ..... mell

sommás keresete

Grünberger Ármin Béla

örökösei

bej.. cégnek. Budapest Váci utca 30

Genga Achille

Genga Tarducci és

Genga Domenico

Fabio

testvérek

A XVI. században épi-
settek a nagyváradi erödi-
tések (földhányások) öt
szegletén a toronyszerü
bástyákat.

Horváth Jenő:

Váradi freskó. Nagyvá-
rad története. (Budapest,
1940) 73. l.

Gyalokay Jenő megállapítása. Hol
jelent meg a cikk?

Csekey István bevezetésével.

2. JÓZSEF ATTILA ÖSSZES VERSEI
és műfordításai. (Pérely képekkel.)

3. JÓZSEF JOLÁN: JÓZSEF ATTILA ÉLETE.

VIDÁM KULTÚRTÖRTÉNET:

	Ára fűzve	kötve
RÁTH—VÉGH ISTVÁN: A könyv komédiája	P 3.60	P 4.80
RÁTH—VÉGH ISTVÁN: Az emberi butaság kultúrtörténete	P 4.40	P 5.60
RÁTH—VÉGH ISTVÁN: Új butaságok az emberiség kultúrtörténetéből	P 4.80	P 6.—
RÁTH—VÉGH ISTVÁN: Vége az emberi butaságnak	P 4.80	P 6.—

BÁRKÁNY NYOMDA RT., BUDAPEST

Genga. Simone

hadiépítész

a XVI. sz. második felén a nagyváradi citadella építésén dolgozott.

itod

Magg

38. l.

Genga, Fabio

Genga Fulvio

Genga, Simone

olasz katonai épí-
tészek

l. Magy. Agrár
266. l.

~~Varga György dr. VII. 162.~~

Genga, Simone.

Gyulafehérvár

wód

Magg Boll.

WETZSTEIN PÉTER
hadirokkant és lapterjesztő
— PÉLMONOSTOR —

Genga, Simone

urbinói hadiépítész

magyarországi vár

1574–1595.

Írod

Magy Boll.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Genga, Simone

Magyar Művészet

1934. 144. l.

készült kassai főoltár — a leggazdagabb díszű magyar szárnyasoltár — egyik képe.

(122.)

Szent Erzsébet bélpokloskat mosdat a marburgi kórházban. A kassai főoltár szárnyképe.

(123.)

II. Ulászló király imája. Bernhard Strigel képe Ernst Lajos gyűjteményében. Az 1512 körül készült kép azt a jelenetet ábrázolja, midőn Ulászlót védszentje, Szent László király Szűz Mária [illegible]

Genga, Simone

vörepitö

XVI. n

l

Papp Nagyvárad

47. l -

tor további feltárására és biztositásá-
20.000 P.

sejének helyreállitására 6.000 P.

/különösen Feldebrő,Veszprém,
20.000 P.

ntossági freskók igen veszé-
olott helyreállitásuk már koruk-
szükséges /a feldebrői freskók
i időből származnak/.Ha sürgősen
ehet jósolni,hogy rövid időn belül

ására és a Visegrádon ez év folya-
falak kiásására 8.000 P.

a 20.000 P.

10.000 P.

elmult két év alatt fogott hozzá a
eredményekre jutott.Folytatásuk
a limes-kutatás nemzetközien is

helyreállitásokra,feltárásokra és
20.000 P.

Genga

ivod

Petranu

318·l.

BUDAPEST
13-8-1946

BUDAPEST
46 V-721

Genga, Simone

építész és a fejedelem udvari tanácsosa 1595 körül. (Bathory Zsigmond?)

Négy Genga volt az udvarban: orvos, Eresedő fő udvarmester és a fenti építész.

ired

Bascapè, Giacomo:

Le relazioni fra l'Italia e la Transilvania nel secolo XVI. Roma 1931. 173. l.

Veress: Epistolae et acta P. Alfonsi Carrilli S. J. Bpest 1906. Monumenta Hungariae Historica. Diplomatarium 32. Kötet

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

FEBRUÁR

28 nap — 6. hét

6 Vasárnap	
7 Hétfő	
8 Kedd	
9 Szerda	
10 Csütörtök	
11 Péntek	
12 Szombat	

4) Genga, Simone

Balogh Vég-Várad

15–17. l.

Veres Endre: Báthory

István lengyel király udvari számadáskönyvének magyar- és erdélyországi adalékai. (Fontes Rerum Hungaricarum III. Bp. 1918. 221–2. l.

Banfi, Florio: Báthory

István és Domenico Ridolfini. Hadtört. Közl. 1941. 26 (23) (31) l. (Genga váradi működése tévesen helyezve 1572-re.)

Tiszbelettel

Almássy Lajos
ref. lelkész

úré/

hív. // Árva Pál /

ő levél.

Genga, Simone

urbinói, olasz
építész

Az urbinói hercegi udvarban szerezte hadiépítészeti tudását. Korábban Cosimo Medici toszkán nagyherceg szolgálatában állott. Miksa császár udvarában is megfordult. 1584. oktoberében Báthory István lengyel király szolgálatába lépett. A király Gengát 1585-ben küldhette első ízben Váradra, ahol a vár erődítési munkálatait vezette. Ezeket 1586 végen Báthory István halála egyidőre megakasztotta. Genga 1586 végen vagy 1587. elején Lengyelországban tartózkodott, ahonnan 1587 aug. tért vissza Erdélybe. Ekkor Báthory Zsigmond fejedelem fogadja szolgálatába és 1587. szept. 4. Eelt oklevelében rábízza a váradi építkezések folytatását, magasztalólag emlékezvén meg hűségéről, kiváló művészetéről és

ecember hó 2.-án és 16.-án 457.és 458.
re értesitem az Elnökséget, hogy elő-
ágos Bizottsága levelezőtagjaivá az
dő időszakra Dornyay Béla reálgimnáziu-
i jogakadémiai tanárt kineveztem.
tek. Elnökséget, hogy az idemellékelt
eknek a Bizottság szabályzatának 1-1
tni sziveskedjék.
928.évi január hó 30.-án.

2) Genga, Simone

szorgalmáról. Fizetésül 76 tallért rendel, azonkívül teljes ellátást mind neki, mind négy segédjének és négy lovának tartozmányt. A váradi munkálatok jól haladtak. Genga 1589-ben vissza akart térni a toszkán nagyherceg szolgálatába, akit magyarországi tartozkodása alatt is urának tekint, de Ferdinánd toszkán nagyherceg Báthory Zsigmond fejedelem kivánságára 1590 márc. 27-én ismét kétévi szabadságot adott az erdélyi munkálatok folytatására. 1592. augusztusában Genga még valóban Erdélyben tartózkodott, és Váradon is dolgozott. 1593-ban talán vissza tért hazájába, de 1594 télen ismét Erdélyben van és Báthory Zsigmond főkamarása lesz. 1595 májusában Gyulafehérvárott tartóz-

A magyar kir. vallás
3.034/1928. III.ü.o. szám alat
tályához intézett rendeleténe

Utasitom, hogy Budape
/Budapest, IV. Kammermayer Kár
zottsága által "az elszakitott
zendő előadás-sorozat hirdetés
fejében Egyszázötven /150/ pen

3) Genga Simon

kodott. Az év őszén vészt
vett Báthory Zsigmond ha-
vasalföldi hadjáratában,
1596-ban pedig Temesvár
ostromában. Váradi mű-
ködéséről ekkor már hallgat-
nak a feljegyzések, a manto-
vai követ 1595. dec. jelentése
Gengát főkamarási tisztében
mutatja be. 1596. a váradi vár
kiépítésének rendszeres folytatá-
sáról nincs szó, inkább a
hiányok hevenyészett pótlá-
sáról. Báthory Zsigmondnak
1598 tavaszán történt lemon-
dása után a vár Rudolf
király birtokába ment át s
1598 szeptemberében a török
megindult Várad ostro-
mára - Bár a vár még
ekkor sem volt kérzen, az
első öt hétig tartó ostromot
dicsőségesen kiállta.

k Úr!

hivatalban készült Abodi
etését, valamint az erre érkezett
latot ezennel bemutatom, egyben
es felhasználás végett az általunk
, hogy ezzel az abodi kis egyház helyz-

a azokat a kérvényhez nem kellene csa-
leni.

Genga Simone mester

a XVI. század végén a nagyváradi váron a centrális olasz-reneszánsz alapraj-zi elrendezés szellemében dolgozik.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

2851 391

MDK

Genga, Simone, építész

A toszkán iskolázottságu építész a váradi váron 1580-96.-ig dolgozott.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 340.l.

M.D.K.

Simone Genga, építész

olasz származása volt s a krónikus Báthory Zsigmond udvarában megfordult művészek között őrizte meg nevét.

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyirbátori temploma. Bp. 1943. dissz. 7.old.

MDK

Simone Genga

XVI.sz. közepe. a Báthoriak fundátora volt

Csabai I: Az erdélyi reneszánsz művészete. 1934.

41 l.

M.D.K.

Simone Genga, hadmérnök

Báthory István megbízásából építette a nagyváradi
kastélyvárat 1580-1586 között.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,
Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 890. old.

Simone Genga tonkán istolá- MDK
rottságú építén

A váradi vár építéneti terocúch
egik tivitelezője – 1580-96 ig.

Balogh Jolán: A magar renaissance
építének 44.o.

S. Gyurgy Magda

Részt vett a XIII kerületi Pedagógus-Képző művészek kiállításán.

Fóthy János: Három kiállitás.
MŰVÉSZET, 1970.szeptember -33.lap

GENTHON István

90 3. 16, 19
91 4. 34, 37
6. 47
8. 40
10. 78
11. 8

Új Művészet

GENTHON histoire

17, 18, 43-46, 95, 133, 193, 206, 216
219, 224

Oltványi 1991

A sérelem jelentésétől számitott 15 napon
teles a dolgozót a kárigény előterjesztés
sére 30 napon belül, irásban választ kell
A kárigény elfogadásáról, illetőleg vélem
zott előterjesztése alapján - az ig. h. h
Minden olyan üzemi balesetről, amely lega
okoz 2 példányban üzemi baleseti jegyzőkö
kifizetőhelynek kell megküldeni.
Az üzemi baleseti jegyzőkönyv kitültésére
sz. rendelkezés szabályozza.

A DOLGOZÓK MUNKAVÉDELMI OKTATÁSA ILLETVE

1. Valamennyi nem fizikai munkakörben dol

Munkavédelmi oktatásban való részvételi k
bocsájtott - munkakörükkel összefüggő mun
tananyag elsajátitását igazoló irásbeli n
Az irásbeli nyilatkozatot legalább öt éve
bekövezkezett változtatásoknak megfelelően

Gengelitzky József

Magyar Ősterhetségek kiállitása - Nemzeti Szalonban - képeivel szerepel.

Az Est
1934.VIII.19.

MDK

Gengeliczky József

aranyokleveleles népmüvész segédmunkásként dolgozik.
Munkái: Juhász szürben, Korsós lány, Pipázó paraszt.

Esti Hirlap 154 sz. 1959. jul. 3. 2 old.

MDK

Genehr H./német/

1896-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy -iskola ideje. 1896-19ol. 75. l.

R. D. V.

GENEHR, H. festő
(német)

1896-ban Nagybányán lovtórkodott

Réti Bp. 1954. 324. l.

MDK

Genere és Szibián Juon

aradi aranymüvesek, 1774-ben az aradi zsellérek közt emlitve

Lakatos Arad II. k. 232 l.

Genersich Dávid ötvös

(Löcse)

Magyar Iparművészet, 1900

6. sz. 327-333. o.

Mihalik József: A magyar történelmi pavillon.

MDK

Genersich Nóra tanuló

Pécsi és bonyhádi Képzőm. Szabadiskolák kiáll. /66/. Pécs 1950. máj.

Génhardt Dániel

1917/18 – 1918/19

Ferképzomfoisk`vk

85, c.

niség Spanyolországban. Velazquez utódja az udvarnál (1671), II. Károly kedvenc arcképfestője, mint amaz a IV. Fülöpé. Velazquezen kívül főleg Van Dyck hatott rá. Ezt leginkább vallásos képei mutatják: Magdolna a pusztában (1654, Madrid, Akadémia), Szent család (Madrid, S. Martin), Szt. Sebestyén (1656, Prado). Vallásos képei még: Mária mennybemenetele (Posen, Raczinszky-képt.) egyik legjobb munkája), Szt. Domokos (1685 téves évszámmal jelezve), Compostelai Szt. Jakab legyőzi a mórokat (a két utóbbi Budapest, Szépműv. Múz.), A trinitáriusok rendjének alapítása (Bécs, Akadémia, vázlat a pamplonai trinitárius templom egykori oltárképéhez), Szt. Tamás alamizsnát oszt (Louvre, korai kép), Francisco Rizi-vel, kihez szoros barátság fűzte, freskókat festett a toledói székesegyházban. Jelentékenyebb volt mint arcképfestő; arcképeinek kékesszürke-fekete tónusa sokszor látomásszerű megjelenést ad az ábrázoltnak (Fiatal ember, Máltai lovag, mindkettő Budapest, Szépműv. Múz.). Itt is Velazquez volt rá nagy hatással: Óriás gyermekleány (1860), Bazan udvari bolond, Pedro Ivanovics moszkvai követ (1682, valamennyi a Pradóban), II. Károly király arcképei (12 éves korában, Berlin, későbbiek Bécs, Kunsthist. Mus. és Harrach-gyüjt., valamint Prado), Mária Anna, IV. Fülöp özvegye apátnői ruhában (München). *Fónagy.*

CARRIERA, *Rosalba Giovanna*, olasz festő, * Velence 1675, † u. o. 1757. A rokokó egyik legnépszerűbb arcképfestője, főleg pasztelljei híresek, de festett miniaturákat is. Uralkodók, híresség, még inkább híres szépségek keresett festője volt. Bécsben (VI. Károly udvarában) és Párizsban (1720—21) ünnepelték (Párizsi naplóját *A. Sensier*

Genigen Balthasar, lakatosm. M.D.A.

---

budán dolgozott. Budán polgárjogot nyert, 1725, V. 24.
249.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

A szentendrei Ferenczy Múzeum
tisztelettel meghívja Önt

A város fennállásának 850. évfordulója
alkalmából rendezett

GENIUS LOCI

Szentendre látványa és motívumai
festményeken és fotókon
című kiállítására.

Megnyitja:
Kállay Péter
Szentendre város polgármestere
1996. november 21-én (csütörtökön) 17 órakor

Közreműködnek:
a Musica Beata vegyeskar kamarakórusa
és a Móricz Zsigmond Gimnázium tanulói

A kiállítás megtekinthető:
1996. november 21 - 1997. január 19-ig,
péntek, szombat, vasárnap 10-16 óráig.

Vajda Lajos: Torony, 1935. olaj és kollázs papíron, 52x29.2 cm, Szentendre, Ferenczy Múzeum tulajdona

Genius loci

GENTHON István

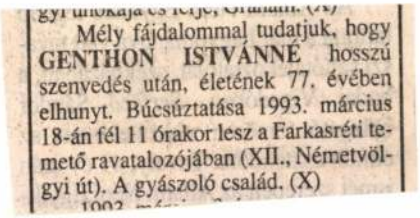

gyi unokája és leje, Graham. (X)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **GENTHON ISTVÁNNÉ** hosszú szenvedés után, életének 77. évében elhunyt. Búcsúztatása 1993. március 18-án fél 11 órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójában (XII., Németvölgyi út). A gyászoló család. (X)

1993. márci...

Magyar Nemzet,1993,márc.11.

FORWARD = ELO

nogatásával szándékozunk megrendezni az első

g összegyűlt dokumentációs film- és videofelvételek
s filmes, videós dokumentálás módszereinek
lék rendszeressé tételével szeretnénk ezt a
kterületet hazánkban is olyan fokra fejleszteni, hogy
s szerepelhessenek magyar régészeti filmek, hogy
dományos életbe, tapasztalatokat szerezve és a

fokozatos bővülése remélhetőleg mind több teret
történeti információk széles publikum elé

Báthory Kristóf erdélyi fejedelem régtől ismert és művészettörténetileg végre jól körülírható monumentuma Báthory István mecénásságának egy eddig föl nem ismert rétegéhez tartozik s ennek a rétegnek ez az egyetlen monumentális emléke. A viaszdomborművű arcképek, vagy a címeres superexlibrisszel díszített reprezentatív könyvkötések sokkal veszendőbb anyagú emlékei Báthory István familiáris célzatú műpártolásának. Az elpusztult emlékmű s a ma — ha romosan is — meglévő kisebb műtárgyak készítésének közös a gyökere, ugyanaz az elsődlegesen familiáris gondolat búvik meg az egész együttes mögött. Báthory István nemcsak Erdélynek volt esze és feje, hanem a családjának is. Annak a gondoskodásnak, amivel közeli munkatársait, barátait és családja tagjait körülvette (különösen két fiatal, nagyra hivatott unokaöccsét, Zsigmondot és Andrást), ezek a tárgyak nagyon fontos dokumentumai. S egyben dokumentumai annak is, hogy ez a gondoskodás volt olyan átgondolt, hogy körébe vonta még a képzőművészeteket is. Tartós hatása azonban nem volt, szinte semmi.

Ezen a ponton azonban be kell vallanunk, hogy mindama tanulság, ami akár a művészi könyvkötés, akár az uralkodói portré, akár a fejedelmi síremlék vonatkozásában fölmerült eddig: periférikus jelentőségű részeredmény csupán az erdélyi késő reneszánsz művészet egészére nézve. Miközben a ritkásan előkerülő emlékeket sorakoztattuk egymás mellé, s időről időre összehasonlítottuk őket a lengyel késő reneszánsz s az erdélyi — sőt olykor az egész magyarországi — késő reneszánsz alkotásaival, lengyel hatás után kutatva Erdély művészetében, csak nehézségekbe botlottunk s az a csekély eredmény, amire jutottunk végül, többnyire negatív volt. S nem ok nélkül volt az, hisz egy roppant fontos tényt mindeddig nem vettünk kellőképp figyelembe. Lengyel hatásokról ugyanis azért oly reménytelen vállalkozás beszélnünk a korszak erdélyi művészetében egyáltalán, mert — hogy a bemutatott anyagnál maradjunk — a legkeresettebb építészek Lengyelországban is elsősorban olaszok voltak, csakúgy, mint Erdélyben (akikről itt szó lehet: Domenico Ridolfini olasz, Simone Genga közvetlenül Itáliából jött s Massimo Milanesi tervei szintúgy); az erdélyi könyvkötés is ekkor elsősorban német hatás alatt állott, éppúgy, mint az ide származott lengyel kötések; az erdélyi fejedelmi portréról meg éppenséggel csak idegen művészekre vonatkozó adataink vannak. A kérdés tehát, hogy Báthory István műpártolásából gyakorolt-e bármilyen hatást az erdélyire a lengyel késő reneszánsz, megválaszolhatatlan — s azért megválaszolhatatlan, mert eleve hibás volt a kérdésföltevés.

A lengyel s az erdélyi udvari művészet kapcsolatának, Báthory István uralkodása idején, legfontosabb jellemvonása nem a lengyel behatás Erdélyben, vagy viszont; nem a két udvar művészetének különbsége; hanem, épp ellenkezőleg, az erdélyinek a lengyelnek azonos indíttatása s a kettő lényegi azonossága. A hagyományos, legkonzervatívabb stíluskritikai, ikonográfiai megközelítés is óhatatlanul művészetszociológiai vizsgálatba csap át. A töredékeket összerakosgatva olyan udvari művészet bontakozik ki ugyanis a szemünk előtt — ha romokban is —, amelynek lényege épp saját, patriális környezetétől való idegenségében rejlik.

Ez az idegenség a legfontosabb jellemzője ekkor, a 16. század második felében, utolsó harmadában szinte mindegyik uralkodói udvar kultúrájának Közép-Európában: Prágától, Bécsen (s Pozsonyon) át Krakkóig és Gyulafehérvárig.[132] Az erdélyi fejedelmi udvart is idegen udvaroncok hada árasztja el már Izabella királyné s János Zsigmond uralkodása idején; belőlük tevődik össze a palota személyzetének nagy része, közülük kerülnek ki a főbb tisztségviselők s még a testőrség parancsnoka is olasz. Már ekkoriban is főképp olaszok és lengyelek rajzanak Gyulafehérvárt. Az udvari művészet is idegenek produkciója lesz javarészt, kivált a zene. A Zápolyák s a Báthoryak (kiváltképp Báthory Zsigmond) zene iránti rajongása európai hírű; 1589-től az olasz reneszánsz muzsika egyik kiváló képviselője, Gianbattista Mosto működik Gyulafehérvárt — s nem kisebb mester, mint Giovanni Pierluigi da Palestrina ajánlja motettáinak ötödik könyvét Báthory István király unokaöccsének, Báthory András bíborosnak 1584-ben.[133] Nem volt ez alól a tendencia alól kivétel s idegen produkció lehetett az udvarban a képzőművészet is (bár emléke ennek alig maradt), a *grand art* mindenképpen; János Zsigmond és Izabella királyné hagyományos ikonográfiai típusú tumbái is azért nem illeszkednek stilárisan a korszak erdélyi kőfaragó-művészetébe, mert valószínűleg nem erdélyi mesterek keze munkái. Báthory István Padovában csinnáltatott ezüst asztali készlete jelzi, hogy idegen ötvösremekekkel is gazdagították a kincstárat,[134] jóllehet az erdélyi ötvösművészet is igen magas színvonalú volt. Amikor Báthory István a lengyel trónra kerül Krakkóba, számtalan magyar megy át Lengyelországba s vélük (meg olaszokkal) telik meg az ottani királyi udvar. A helyzet (csak fordított előjellel) hasonló lesz ott is: így dolgoznak erdélyi ötvösök Krakkóban a királynak (s valószínűleg udvara más tagjainak is),[135] s még egy *hungarus* festőről, Torbulya Tamásról is tudunk (ő éppúgy idegen Krakkóban, mint Heinrich Woltriss vagy Giulio Ricci);[136] így kerülnek Lengyelországból bizonyos *muratorok* Erdélybe[137] s rangos építészek is; így jut el Gyulafehérvárra Willem van den Blocke, aki Uppsalától Königsbergig szállít síremlékeket fejedelmi megrendelőinek. A mesterek Báthory István uralkodása idején otthonosan járnak-kelnek a két udvar, Krakkó és Gyulafehérvár között: dolgoznak itt is, ott is; Simone Gengát, a toszkán nagyherceg, I. Francesco dei Medici hadmérnökét elsősorban épp a váradi vár építésére szegődtetik, de dolgozik később Lengyelországban is, például Riga erődjén, s utóbb újra Erdélyben találjuk.[138] A műtárgyak pedig még az alkotóknál is könnyebben vándoroltak. A krakkói vagy a gyulafehérvári udvar művészete így válik európai rangúvá, s ugyanakkor európaivá, kozmopolitává, saját pátriájában idegenné is. Erre példa, paradox módon, a hazája sorsán idegenben is szüntelen őrködő Báthory István egész erdélyi műpártolása, s különösképpen familiáris művészeti reprezentációja; Erdélyben és Lengyelországban az udvari művészetnek ekkor nagyjából azonosak a főbb jellemvonásai. S — amint ez az imént elsorolt példákból is látható — nemcsak Báthory István uralkodásának idejére érvényes ez, hanem sokkal hosszabb folyamat, elhúzódó jelenség, ami Izabella királyné és János Zsigmond uralmával kezdődik és Báthory Zsigmond fejedelemségével éri el csúcspontját.[139] Különösen hangozhatik, de a képzőművészeti műfajok közül épp a fejedelmi síremlék sorsa példázza ezt a gyökértelenséget a legtisztábban. Mondottuk, ez az egyetlen hagyományteremtő lengyel hatás Erdély művészetében. Ez igaz is, de hozzá kell tennünk: amiképpen Báthory Kristóf monumentuma idegen volt saját korának erdélyi síremlék-művészetében, azonképpen idegen volt Bethlen Gábor és felesége, Károlyi Zsuzsánna, meg a Rákócziak síremlékei is a magukéban. A reprezentatív fejedelmi síremlék végig idegenül áll Erdélyben; ami egymáshoz kapcsolja, egymással rokonítja őket, az épp társtalanságuk, idegenségük saját pátriájukban.

A Báthoryak korának egyre ragyogóbb fényű udvari kultúráját, ezt a fantasztikusan csillogó, minden ízében európai rangú udvari kultúrát és művészetet, s magát az udvart, aminek segítségével Báthory Zsigmond egyre nyomasztóbban kényszerítette rá saját akaratát Erdély rendjeire, a századforduló véres történelmi kataklizmái szinte maradéktalanul elsöpörték.[140] Báthory István királynak szinte mindegyik erdélyi alkotása elpusztul ekkor (Várad kivételével): a kolozsvári jezsuita szeminárium kifosztják és lerombolják s a gyulafehérvári jezsuita rezidencia is szinte hasonló sorsra jut; a familiáris reprezentáció emlékeinek nagy része pedig elpusztul a családdal együtt: java részük a lángra lobbanó gyulafehérvári fejedelmi palotában válik a tűz martalékává.

Mikó Árpád

Mikó Művtört.Ért. 1988 3-4
111.

GENGA, Simone

MDK

az olasz Gennaro

Erdélynek az örökös tartományok közé való bekebelezésére vert emlékérmeket I.Lipót idején.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent :Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könvtári Szemle.1915.ápr.-aug. 105109.l.

Gennaro (Januario) Maria Antonio

kais. Medaillen- und Münzgraveur-Instructionsdirector in Wien, geb. zu Neapel, wo er auch die Stempelschneiderkunst erlernt hat, gestorben zu Wien 3 Octob. 1744.

1713 - bau wird zum kaiserlichen Münzeisenschneider ernannt.

1741. ✝. Erhält Befehl die Auswurfspfennige für die ungarische Krönung zu verfertigen.

1734. Befehl an Gennaro wegen Verfertigung von Punzen für die Münzämter Kremnitz, Karlsburg und Nagybánya.

Ismételten megbízták a magyarországi pénzevők rézjére való munkával.

Magyar vonatk. műve: Medaille auf die Einverleibung Pannoniens, Daciens und Illyriens in die österreichische Monarchie (um 1688).

Koponya, honfoglaláskori sírból

Gennaro (Januário) Mária Antal

1734. Körmöcz, Nagybanja és a gyulafehérvári vende részére tallérok és aranyak bélyegeit

veste megrendelésre Egyik müve a Pannoniis, Dacia, Illyrico etc. feliratu nagy érem bélyege.

Gohl Ö., Numizmatikai Közl. 1915 18. l.

Kallbrunner, J.: Das Hausgeld des Pester Invalidenhauses. Mitteilungen d. österr. Gesellsch. f. Münz- u. Med. Kunde Bp. XIV. No. 12. Wien, 1918. 118. l

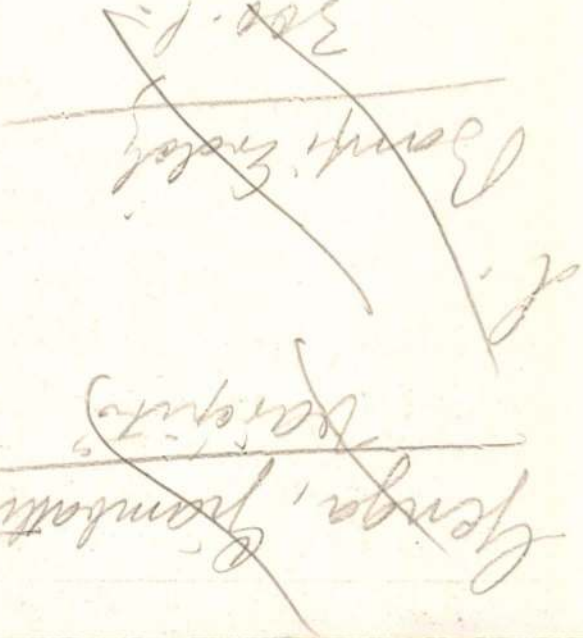

TE:

Gennaro, Antonio

Maina

érmvész

l.

Kapossy János:

Ocsovay Ferenc és az 1735. évi nagybányai dukátok.

Kny. a Numizmatikai Közlöny 1947-48. évi folyamából

Művészéletrajzok

Karl Heinz alatt.

Méltóságos

Dr Szentiványi Gyula

urnak.

Budapest.

XI Lágymányosi u 16.

Gennaro, Antonio
Maria

lásd

Kaposy János
ci'kkét Ocsovay
Ferenc csomagjában.

33. l.
34. l.
36. l.

miniszteri

A Műemlékek Országos Bizottság

Genaro Antonio María de

MAGYAR MŰVÉSZET
1930.102

Gennaro, Maria

Antonio

Čemmuvin

1713 - 44 -

lásd

Numizm. Közl

1944.49. l.

I. dell Accad. d'Agricoltura Arti
e Commercio di Verona)

1. — 17. ll.,
I. II. Reiner tabla

Verona,
Franchini
1880

Gennaro, Maria Antonio

Olasz ércem művész
a bécsi vésnökakadémia
vezetője.
Magyar vonatk. érmei:
Erdély bekebelezése
Mária Terézia magyar
koronázása.
Odescalchi Livius szerémi
nercej emlékérme.
Rassay 11, 12.

Gennaro Antonio

Odescalchi Livius érme
7 változat

Rassay 80, 81–
85. l.

Mária Terézia magyar
koronázására
vert érem
u. o. 103, 104. l.

Gennaro, Maria Antonio
(Antonio de Januario)
I. Lipót Erdély bekebelezésére vert érme

Rassay 97 l
98 l

Nápolyban szül, hol 1702 ig a Királyi udvarban szolgált majd Bécsben élt 1744-ben bekövetkezett haláláig. 1713-ban császári fővésnök lett A 1729-ben alapított véső akadémia első igazgatója volt.

u. o. 115. l.

Genaro, Antonio María de

(1679-1744) okl 4 Beer

bécsi ermész

cród

Schoen Arnold: A pesti invalidus-ház építése.

MAGYAR MUVESZET

1930. 102. l.

nne Cserepes: La place Szt. Gellért à Budapest... 98
élien Bernáth: Logis dans un Hôtel 98
élien Bernáth: Sur la terrasse 99
nond Márffy: Peintures 100
plans de l'hôtel des Invalides à Pest 101—105, 107, 109
ré de Hubay: La robe verte 112
ré de Hubay: Mr. Caesar Simay 112
rles Kotász: La plaine de Hortobágy 113
rles Kotász: Au pied de montagne 113

CONTENTS:

pold Herman: On the masterpiece of Paul de Szinyei Merse, the „Majális' 61
tán Oroszlán: The collection of terracottas in the Museum of Fine Arts at Budapest. I. 68
old Schoen: Building of the House of Invalids in Pest 97
in Ybl: The sculpture of Toscana in the Quattrocento. II. 110
rles Lyka: Necrology. Chronicle 117
ibitions 124

ILLUSTRATIONS:

l de Szinyei Merse: Sketch of the painting „Majális". Colour print.
l de Szinyei Merse: Drawings to the painting „Majális". Print room, Budapest ..... 63—65
ures of terracottas in the Museum of Fine Arts at Budapest 69, 70, 72, 73, 75, 76, 79—82, 85, 86, 89, 91—95
phen Cserepes: The Szt. Gellért-Square in Budapest 98
él Bernáth: Room in a hotel 98
él Bernáth: On the terrace 99
nund Márffy: Paintings 100
igns of the Building of Invalids in Pest 101—105. 107, 109
drew de Hubay: The green robe 112
drew de Hubay: Mr. Caesar Simay 112
rles Kotász: The Hortobágy 113
rles Kotász: Mountainous landscape 113

Budapest

Genaro Antonio Maria

l.

Schoenkörpvárosh

26, 40, 149. l.

1729. A hadi tanács különleges
rizpenit (garas, kraje. félbe)
veretett a pesti invalidusok
Holdjának fer-re, azkak csak
az Szu Hár berül-n voltak ér-
vényesek. A dúcokat G. véste.

ROLY : ÖNARCKÉP

Genone Carlo Antonio

1698 máj 23. stukkator

lett pesti polgár Budinis

Aronióból 112, 156 l.

trárm

ttságos Birottságának

Budapest

nám alatt kelt buses értesí=
kivánt nyugtát kifizetés

Genone, Carlo

XVII. sz

stukkátor

Lavorò a Pest, dove nel 1698 ottenne il diritto di cittadinanza

Budinis

156.l.

volt alkalmazva, m
szorgalma, és kifogá
tal, az épitésvezetőség
A munka megszünése
kőfaragó elbocsátv

Jaák 1902 junius h

Genone (Gianone?)

Antonio

stukkátor

XVIII n. Pest.

L. Römer Flóris

A régi Pest

Gy. 1873. 145. l.

~~36.~~ 91. szám.

192

Műemlékek Orszá

Tárgy:

Minister a „Budapest műemlékei" c. kiadvány létrejötte körül kifejtett működésükért Dr Lehner Jenőnek 6 millió, Dr Szmelka Kilmesnak 3 millió k-t utalvány 07

A beadva

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Exp. 192

Genone Carlo Antonio

Lái

Réh 21. l.

Genone, Carlo Antonio

olasz stukkator Budán

a XVIII. sz. első felében -

Réh, 21. l.

Száma		A mű szerzője, czím
sor	leltár	anyaga stb.
szerint		

Genone Carlo Antonio

l.

Schoenkörpvarosh

110 l.

KOSZTA JÓZSEF :

Genone, Carlo

stuccatore, XVII. s.

Lavorò a Pest, dove nel 1698 ottenne il diritto di cittadinanza.

incl.

Budinis 15 b. l.

M.D.K.

Genolo, Domenico, kőfaragó

1633-ban állt Batthyány Boldizsárral kötött szerződa alapján a család szolgálatába Körmenden teljesítendő kőfaragó munkákra.

Mária G.Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Brockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc. 4. 317. old.

H.D.L

GENGLO, Domenico kőfaragó,
gráci származású

1633. Körmenden szerződik kőfaragó munkára özv. Batthyány Ferencnével

Agghány: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
I. 49., 158. l.

GENONE, GIAMBATTISTA – GENZINGER FRANCISKA

Genone, Giambattista
Genone, Carlo Antonio
Genova György
Genovai János
genre-képes kályha mestere
Gensa Géza
Genszky István
Genthon István
Gentil, Pierre
Gentilis
Gentillion, Johann
Gentillon János
Gentilnormo
Gentner Jenő
Genzinger Franciska

MDK

Giambattista Genone stukkómüves 166o k.

Észak-itáliai mesterek Magyarországon a 17 és 18. században. Müvészet 19o2. 363 l.

M. D. K.

GENONE, Giambattista stukkátor
(1656 - 1706 után)

Magyarországon is dolgozott

Agghásy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
I. 198. l.

K.D.K.

GENONE, Carlo Antonio szobrász

Budán

a XVII. század végétől a XVIII. század közepéig

1698-ban Pesten lett polgár

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1955.
I. 49, 198. l.

X Genova György

Fiume látkepe fenti-
zöl, fametszet. 1671 ben
adta ki Velencében Ste-
fano Scolari.

Megfordezni Fest Aladár
művész-e?

Csod

Fest Aladár. Fiume
a XV. században.
Századok, 1912.
262. l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

M. D. K.

GENOVAi János építőmester

1740-es évektől debreceni építőmester

Balogh István: Debrecen 24. l.

Genovai János

debreceni építőmester

XVIII. sz.

l.

Forum. 1934. 104. l.

M. 52.— / 50 num. Exempl. in Ganzperg. M. 66.—

NAUMBURGER DOM
D SEINE BILDWERKE

nen von W. Hege / Beschrieben von W. Pinder
ıge / 56 Seiten Text mit 21 Textbildern und 87 Tafeln
en M. 28.— / 50 num. Exempl. in Ganzperg. M. 60.—

eht aus einem sorgsamen und klugen Text, der den Ergebnissen der igenen Gedanken Pinders, des Bearbeiters, hinzufügt, und im zweiten prächtigen Material von photographischen Bildern, mit denen die einzelne getreu abgesucht sind. . . Die Photographien Heges sind öpfe der Steinfiguren kommen uns in eine Nähe, in der wir sie über e weg auf unserem eigenen zivilisierten Boden persönlich kennen wir erschrecken. Und wie wundersam ist allein schon die samtene cke, auch wo das Ganze gezeigt wird. Der Photograph ist ein rden.

Frankfurter Zeitung 6. 7. 27.

ALTE STRASSBURG

Mezzotinto nach Aufnahmen zumeist von Paul Wolff
Geleitwort von Adolf Krencker
Kartoniert M. 3.—, in Halbleinen M. 4.—

Werk über das Münster wird sicher vielen Anregung geben, auch die im Bilde kennen lernen zu wollen; denen sei dieses kleine, mit Bildern önheit der Aufnahme und Wiedergabe geschmückte Buch empfohlen.

SCHER KUNSTVERL

GENOVAI János épitész

DESCHMANN Alajos: Kárpátalja müemlékei.
Bp. : TKM, 1990 88.p.

Munkács, Rákóczi-kastély,
átalakitás 1852

A "genre-képes kályha mestere"
keramikus 1485 körl.

a bécsi Stefansdom szentélyének szobrásza Mátyás
király majolika-műhelyéből

Budapest régiségei, a Történeti Muzeum évkönyve
XVII. kötet, 1956. 120 l

80.000 pengős örökségért éjszakai virágárus lett egy pesti uriasszony

— *Az Est tudósítójától* —

A budai kiskocsmában paprikáscsirke mellett zajlik az élet. Hangulatról a cigány gondoskodik. Szorgalmasan isszák a spriccert, a krigli söröket és a futóvirágokkal díszített lugasokban szerelmespárok enyelegnek »kiskocsmásan«.

Egyedül ülök egy asztalnál. Virágárus-lány piros dirndliben, zöld kötényben kínálja áruját, rózsaszínű, sárga rózsáit, kék és piros mezei virágait.

— *Tíz fillér egy szál rózsa, tessék parancsolni.*

Meglepetten nézem bekötött fejét, amelyen valaha a legdivatosabb, legdrágább kalap díszlett.

— Kedves nagyságos asszony, maga hogy kerül ide?

Rám néz, megismer.

— *Nahát, maga az?* Mingyárt elmesélem. Érdekes és borzasztó.

Harcsabajuszú kucséber csörgeti a számokat és mi félreülünk egy sarokba.

— Ahogy kijöttem az iskolából — *mondja* — medika lettem, aztán férjhezmentem és nem fejeztem be tanulmányaimat. Aztán jött a válás. Közben a szokott história, a leromlott gazdasági viszonyokról. Évekig nem kaptam állást. A mamánál laktam, aki bizony csak nagy küzdelemmel tudja megkeresni a mindennapit.

Igy kezdi a furcsa amerikai ízű történetet *Gensa* Lusa, néhai *Gensa* Géza kolozsvári szobrászművész leánya.

— De hogy jutott a virágkosárhoz?

— Mindent megpróbáltam, semmi sem sikerült s akkor eszembe jutott, hogy

él egy gazdag nagybácsim,

GENSA LUSA TELJESITI ZSIGA BÁCSI KIKÖTÉSÉT: VIRÁGOT ÁRUL

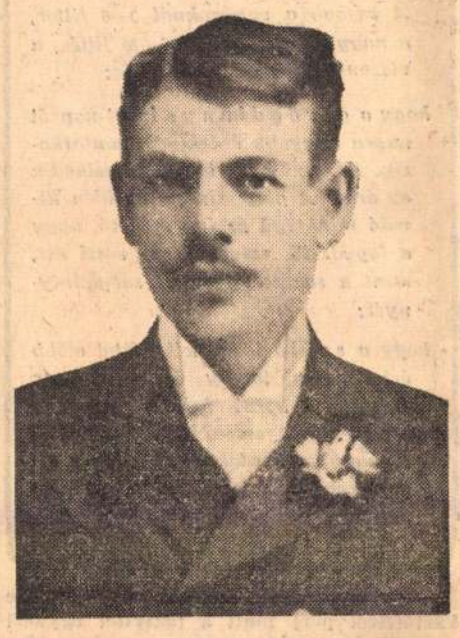

ZSIGA BÁCSI ESKÜVŐI FÉNYKÉPE

— Kislányom, segítek rajtad, taníttatlak, csak egy feltételem van — így kezdte.

Aztán előadta feltételeit ilyenképpen:

— Édes lányom. Egy

félévig áruljál virágot a pesti uccán,

a vendéglőkben, azt sem bánom, ha *énekes virágáruslány leszel*, az a fontos, kedveltesd meg magad, hogy *becsült személye légy az uccának. A félév letelte után egész vagyonomat rád iratom* s beiratlak az egyetemre. Ha nem teszed meg, egy krajcárt sem kapsz.

— Mit mondott a Zsiga bácsi, büntetni akarta ezzel a furcsa kikötéssel?

— Nem. Azt mondta, hogy szenvedni kell az élet minden örömééért. A Zsiga bácsi 80.000 pengőt érő vagyonáért is. Hiába könyörögtem, a feltételt teljesítenem kellett, ha örökölni akarok. Pedig nekem más ambicióim vannak.

— Irodalommal is foglalkozom. Filmet írtam »Karrier és szerelem« a címe. Van egy regényem, »Egy lány, aki akar«.

— Hogy megy a virágüzlet?

— *Ma három pengő ötvenet kerestem.* Nem az árusítással van a baj.

— Hanem?

— Vannak emberek, akik szeretnek bizalmaskodni a magamfajta szegény aszszonnyal. De erre már kitaláltam valamit.

— Testőrség?

— Igen, a Béla és a Jancsi,

két szigorlóorvos barátom kísér a járda másik oldalán

és ha valaki tolakodik, átszaladnak hozzám és elkergetik az aszfaltbetyárokat.

Hát ilyen regényes, különös kis történeteket terem néha az élet. Az élet, amelyről azt beszélik, hogy regényírással foglalkozik.

Pe.—A.

ROOSEVELT AMERIKAI ELNÖK ÉDESANYJA BÉCSBE ÉRKEZETT
A képen egy amerikai lány üdvözli

Tíz hadosztály német és olasz önkéntes indul Franco támogatására

Párizs, július 24
(Az Est külön tudósítójától)

A párizsi sajtó még ma is igen bő cikkekben foglalkozik a német lapoknak azzal a híresztelésével, melyről *Az Est* tegnapi számában megemlékeztünk, hogy a francia idegenlégió csapatai lépték át a köztársasági Spanyolország határait. A reggeli lapok *Marseilleből* és az afrikai *Mekmesből* keltezett tudósításokat közölnek, amelyek alapján hitelesen megállapítják, hogy a francia idegenlégiónak *egyetlen százada vagy szakasza sem hagyta el a gyarmatok területét.*

Az *Oeuvre* szerint az egész mesét azért találták ki a német lapok, mert már elevo igazolni akarják annak jogosságát, hogy a közeljövőben *két hadosztálynyi német önkéntes és nyolc hadosztály létszámának megfelelő olasz önkéntes indul el Franco tábornok további megsegítésére.* Az egész francia sajtó egyébként megelégedéssel állapítja meg, hogy *François-Poncet* berlini nagykövet a német kormánynál erélyesen tiltakozott a német sajtó valótlan hírterjesztése ellen. *(T.)*

Kisdedek makacs székszorulásánál és nagyobb gyermekek gyomorbélhurutjánál reggel felkeléskor már egy negyed pohár természetes **Ferenc József** keserűvizet is kitünő eredménnyel adhatunk. Orvosok ajánlják.

Elképzelhetetlen

hogy valaki szőrösen menjen a strandra, amikor évtizedek óta bevált Dr. Morisson szőrtelenítő Depilátor a felesleges szőrszálait azonnal eltávolítja. Egy nagy doboz ára 2 P 40. Tej (víz) 3.— P. Kapható mindenütt. Csakis Morisson márkát fogadjon el. Gyártja: Kozmochemia Rt. Molnár u. 35

ÖRÖKLAKÁSOK

az újlipótvárosi negyedik öröklakásos luxuspalotánkban, Pozsonyi út 35. Légrády Károly u. sarok, dunaparki kilátással eladók; 1—2—3-szobás hallosak, központi fütés, meleg víz, önálló telekkönyvi tulajdon, **25 éves adómentesség.** Bérbeadás esetén 9% jövedelem. Kedvező fizetési feltételek.

Lakásaink már készen is megtekinthetők.

Érdeklődni: Pozsonyi út 35. Légrády Károly u. sarok, öröklakás iroda: tel. 292-571 és 290-237, vasárnap is. Terv. Prospektus

HÍREK

— **Dollfuss.** Három esztendeje, hogy meghalt és mintha legalább három évtized választana el attól a tragikus naptól. Amikor elesett, azt írta *Az Est*, hogy Európa karjaiból tépte ki a terror, egész Európa áll díszőrséget ravatalánál. De egész Európa szívében él azóta is. A harcban elesett, de hősi halálában győzelemre vitte ügyét, amely egész Európának közös ügye: Ausztria függetlensége. A termetre kis Dollfussban és küzdelmében megnőtt Ausztria; nemcsak Ausztria képviselője volt Európában, de sok tekintetben Európa képviselője is Ausztriában. Egy önvédelmi harc vezére, egy függetlenségi harcé, amelyet tragikussá tett, hogy hazája függetlenségét részben hazája fiaival szemben is kellett védelmeznie. Halála óta megenyhült, nyugvópontra jutott, majd lassan békéhez is ért a küzdelem: Ausztriában tereket, uccákat, intézményeket neveztek el róla, de Ausztria történelmében és a háborúutáni Európáében is egy korszak őrzi nevét, amelynek életében hőse volt, mártírhalála után: szimboluma lett. A magyar nép, amelyet nemcsak jószomszédság fűz Ausztriához, de szeretetteljes baráti kötelék is, mindig szívén viselte Ausztria függetlenségének és Ausztria belső békéjének, nyugalmának és fejlődésének sorsát is s ezen a mai szomorú évfordulón kegyelettel emlékszünk meg Dollfuss Engelbertről.

— **»Nemzetvédelem« a prágai villamoson.** A prágai városi villamos vasút kocsijaiban államvédelmi propaganda-plakátok jelentek meg *»Vigyázzunk a honi földrel«* felírással. A plakát a 885. évbeli *nagy morva birodalmat*, a cseh korona 1378. évbeli országait és a mai köztársaságot ábrázolja annak illusztrálására, hogy a cseh állami terület a történelem folyamán *állandóan csökkent*. Az első térkép, amelyen Pozsony már mint »Bratislava« szerepel, mélyen belenyúlik a magyar Dunántúl nyugati részébe és 200.000 négyzetkilométer kiterjedést tüntet fel, a második Pozsony és Pannónia nélkül, de a mai német Alsó- és Felsőlausitz-cal 166.000 négyzetkilométert, a harmadik, a mai térkép pedig 140.040 négyzetkilométert. A A mai cseh-tót köztársaság Pozsonytól keletre eső része csak az 1918-ból keltezett harmadik térképen szerepel mint a cseh állam alkotórésze.

— **Motorkerékpáros, gumipuskás csirketolvajok.** *Szentesről* jelentik: A szentesi országút melletti tanyák lakói sűrűn panaszkodtak, hogy szárnyasaik közül igen sokat ellopnak. A csendőri nyomozás megállapította, hogy *Varga* Ágoston és *Vida Szücs* Károly szentesi lakosok »vadászták össze« az aprójószágokat. Motorkerékpáron járták be a határt, gumipuskával ejtették el a csirkéket, tyúkokat. Eljárás indult ellenük.

— **Borzalmas szerencsétlenség a szérűskertben.** Tegnap este Szászhalombattán a községi szérüskertben, ahol a gabonát csépelték, Radovány Zsigmond munkás egy asztag tetejéről leesett és az asztag mellé támasztott villába esett. Életveszélyes állapotban volt, amikor az *Új Szent János* kórházba vitték.

Svábhegyi Szanatórium
Subalpin strandfürdő
Nyilvános étterem
Uzsonna a teraszon

FOTO

Irta: Szép Ernő

De meleg van

Pláne itt az autobuszon, még plánébb félegykor! ez a fixeskülsejű fiatal letette a kalapot a combjára, sőt az olvasásról is leköszön, elkezdi legyezni magát avval a sportlappal. Nekem mondhatom jól esik, mert mellettem ül, ide is juttat egy kis hegyi levegőt. De úgylátszik nem jói esik a másik szomszédjának; csak a cipőjét látom, az hölgy. Tudniillik megszólalt:

— Ne tessék legyezni kérem.

A szomszéd meghökken, az orra előtt megdermed a sportlap; azután lebben egyet, gyöngén, utána hallani a gazdája óvatos hangját:

— Bocsánat, nem önt legyezem, magamat legyezem.

Hölgy, iszonyú lelketlenül:

— Magát legyezheti, engem ne legyezzen.

Mindenki erre néz, kínos.

A sportlap lehanyatlik, másodperc mulva fölrezzen: szomszédom jónak látja tovább olvasni. Ez a jobbfelőli orcája olyan piros, mint a paradicsomleves, biztos a balfelőli is.

Én mondom önnek

A terraszon, nemcsak magam hallottam, hallotta legaláb tizenkét asztal, olyan hangosan mondta egy köpcös bácsi a másik köpcösnek:

— Én mondom önnek uram, ebben a bransban egyetlenegy tisztességes ember nincsen!

Akik ott közel feketéztek, füstöltek, egymásután néztek föl a csillagos égbe. Tudom azon gondolkoztak amin én: vajon melyik az a brans? Szép lett volna felmondani, ki melyiket tipeli.

Trafik

A hatkerület fenekén, kietlen kis ucca sarkán láttam tegnap a trafik kirakatában ezt a táblát:

Itt kapható a legjobb Dohány Szivar és Cigaretta.

Ott, te jó isten.

Remélem, ha legközelebb arra lesz dolgom, másik táblát is látok abban a trafikablakban:

Itt kaphatók a legszebb Bélyegek.

— **Dr. Szelényi Lajos származása.** *Szelényi* Ernő nyugalmazott ezredes, a *Szelényi*-alapítványok kurátora közli velünk, hogy a rendelkezésére álló okmányok szerint néhai dr. *Szelényi* Lajos nem volt az unokája egy falusi rabbinak Ezt az elhúnyt végrendeletét megtámadó hasonnevű (Stössel, Stössl, Stészel, Stessel stb.) zsidók állították. A végrendeleti perben hozott törvényszéki ítélet azonban kimondta, hogy a zsidó csoport sem a vagyon öröklött minőségét, sem a dr. Szelényivel való rokonságot nem tudta bizonyítani, miért is a budapesti királyi törvényszék a zsidó csoportot keresetével elutasította.

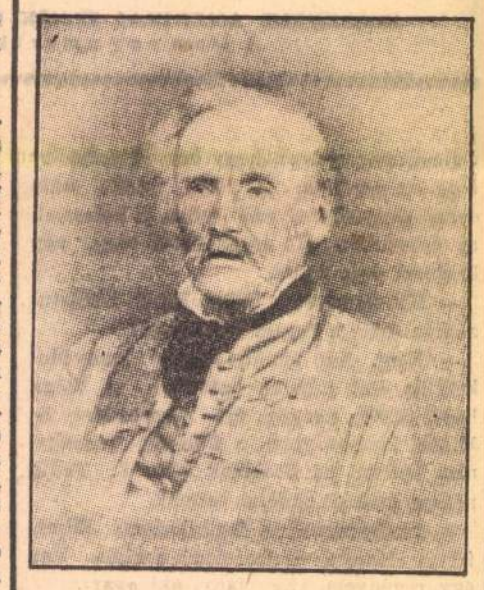

DR. SZELÉNYI LAJOS, akinek regényes életéről Az Est július 22-i számában nagy riportot közöltünk

— **Házasság.** *Fodor* Sándor textilnagykereskedő leányát, Magdát, eljegyezte dr. *Pápai* László. (Minden külön értesítés helyett.)

Asvány Rózsika és *Villányi* Vilmos jegyesek.

Rechnitzer Jolán és *Gulyás* Péter házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Blám Juci és *Reinitz* Ernő e hó 25-én déli 1 órakor a Csáky uccai templomban házasságot kötnek.

x **Biztos tőkebefektetés** Uj-Lipótvárosi öröklakás. Tel.: 29-25-72.

x **Elrontott gyomor** és az ezzel összefüggő bélzavarok, felfúvódás, kellemetlen szájíz, émelygés, homlokfájás, láz, hányás, hasmenés vagy székszorulás eseteiben már egy pohár természetes *»Ferenc József«* keserűvíz is igen gyorsan, biztosan és mindig kellemesen hat. Az orvosok ajánlják.

— **Jaurés halálának évfordulóját nemzeti emléknappá nyilvánították.** *Párizsból* jelentik: A kormány július 31-én, Jean Jaurés meggyilkolásának napját *nemzeti emléknappá nyilvánította*. A jövő hét szombatján első ízben ünneplik meg egész Franciaországban a világháború kitörésekor meggyilkolt szocialista vezér halálának évfordulóját. A népfrontban egyesült pártok hatalmas tömegfelvonulást és emlékünnepélyt rendeznek. *(T.)*

Asszonyom

bizonyára Önt is érdekli:

hogy a vajbab és a zöldbab már olyan olcsó, hogy a gazda szempontjából teljesen mindegy, eladták-e az árujút, vagy sem. A szedési és a szállitási költségek jóval magasabbak, mint amennyit a budapesti piacon ezért a főzelékért el lehet érni. A vajbab a vagónoknál 3—6 fillér, a nagykereskedőknél 6—16 fillér, a viszonteladóknál 10—28 fillér;

hogy a görögdinnye iránt napról napra nagyobb érdeklődés mutatkozik. Ennek megfelelően emelkedik az ára. A görögdinnye az idén kiváló minőségü és igy érthető, hogy a fogyasztó szivesebben veszi ezt, mint a sokszor gyenge sárgadinnyét;

hogy a szőlő idén két héttel előbb ért be, mint tavaly és most már nemcsak a korai fajták, hanem a rendes csemegeszőlő is piacra került. A nagykereskedőknél 32—40, a viszonteladóknál 40—60 fillér egy kilónak az ára.

— **A Dunántúli Gazdák Szövetkezete kártérítési pert indít a lókivitel egykézi rendezése miatt** cím alatt megjelent közleményünkre a Lóértékesítő Szövetkezet annak a közlését kéri tőlünk, hogy ő nem 580 pengő átlagárat fizetett a lovakért, hanem a Németországba 640 márka darabonkénti árban kiszállított hidegvérű lovakért darabonként 868 pengő átlagárat fizetett.

— **Egy tisztviselő leszúrt egy szabósegédet.** Ma hajnalban Rákospalotán egy társaság két tagja kocsmai mulatozás után összeveszett. A szóváltás során *Enderics* Sándor tisztviselő kést rántott és azt *Berdely* József 30 éves szabósegéd combjába döfte. A szabósegédet, aki a szúrás következtében összeesett, a mentők az ujpesti *Gróf Károlyi*-kórházba vitték.

— **A világ legboldogabb építésze Jean Harlow csodapalotájáról.** Angliába érkezett Hollywood leghíresebb építésze, Russel F. *Buntz*, aki a hollywoodi filmsztárok csodálatos villáinak és palotáinak építésével tette híressé a nevét. Russel F. *Buntz a világ legboldogabb építésze*, mert az ő kezét igazán semmi sem köti. Annyi pénzt költhet, amennyit akar, mert ez nem játszik szerepet a milliókat kereső filmsztárok előtt. Kijelentette, hogy *a legszebb villa, amelyet életében épitett, Jean Harlow Beverly Hillsi otthona.* Ő rendezte be a gyönyörű palotát és az egész épület a XVIII. század stílusában épült. Minden szoba falát faburkolat fedi, amelyet enyhe elefántcsontszínre festettek. Még a függönyök és szőnyegek is ugyanilyen színre vannak festve, mert »ez felelt meg legjobban a szerencsétlen platinahajú filmsztár egyéniségének«. *Jean Harlow fürdőszobája még a hollywoodi híres fürdőszobák között is párját ritkította.* Padlója onixból készült, a vízvezetéki csövek pedig *22 karátos aranyból.*

Francia bútorok vannak a gyönyörű villában és Jean *Harlow mennyezetes ágya előzőleg Franciaország egyik legősibb kastélyának a büszkesége volt.* A szegény platinaszőkehajú filmsztár imádta otthonát és ez volt az oka annak, hogy a nyilvánosság előtt olyan keveset jelent meg. Russel F. *Buntz* elmondta még Londonban, hogy Hollywoodban még mindig Mary *Pickford* és Douglas Fairbanks világhírű otthona »Pickfair« vezet a luxus tekintetében. Ennek az építése került a legtöbbe, ami érthető is, mert ez már nem is villa, hanem *valóságos palota.* Egészen a legutóbb időkig a filmsztárok mind *spanyol stílusban építették házaikat*, most azonban a XVIII. század második felének az építészeti stílusa dominál: a filmvilág hírességei egytől-egyig a korai amerikai telepesek angol stílusú lakóházait utánoztatják.

— **Megmérgezte magát.** *Havas* Alajos Beszkár-tisztviselő felesége az éjszaka gázzal *megmérgezte magát Vezér* ucca 1. számú házban lévő lakásán. A mentők a Rókus-kórházba vitték.

— **Orvosi hír.** Dr. *Bőhm* István szülésznőorvos szabadságáról visszaérkezett. VII., Erzsébet körút 30. Telefon: 14—58—93.

Dr. *Frigyes* Géza fogorvos (VII., Erzsébet körút 30. Tel.: 13-75-87) szabadságáról megérkezett, rendelését folytatja.

— **Meghalt a francia ujságírók elnöke.** *Párizsból* jelentik: Henry *Simond*, az *Epoque* című lap főszerkesztője, a francia ujságírók egyesületének elnöke, az éjszaka meghalt.

AZ EST őszi földközitengeri utazásai a Kraljica Marija luxusgőzösön

I. utazás: szeptember 16—október 6-ig
Olaszország—Dalmácia—Görögország—Cyprus—Palesztina—Egyiptom megtekintésére.

Kikötők: **Venezia, Split, Cattaróiöböl, Santorin, Rhodos, Larnacca, Beyruth (Baalbek), Damaskus (Haifa, Jaffa, Jerusalem), Nazareth, Portsaid (Cairo, Luxor), Alexandria, Dubrovnik, Split, Trieste.**

21 napos utazás, kizárólag egy- és kétágyas kabinokban.

Részvételi díjak: 732 pengőtől.

II. utazás október 8—október 21-ig:
Olaszország—Dalmácia—Görögország—Egyiptom megtekintésére.

Kikötők: **Trieste, Venezia, Piraeus, Alexandria (Cairo), Candia, Corfu, Cattaróiöböl, Dubrovnik, Split.**

14 napos utazás, kizárólag egy- és kétágyas kabinokban.

Részvételi díjak 427 pengőtől.

Fenti utazások propagálását azért kezdettük már most meg, mert a **Kraljica Marija** óceánjáró körutazásai iránt egész Európában oly nagy az érdeklődés, hogy minden útjára, indulás előtt legalább egy hónappal, az összes kabinok foglaltak.

Részletes felvilágosítás és jelentkezés:
Az Est Utazási és Menetjegyirodájában,
VII., Erzsébet körút 18—20.

Genszky István
szobrász
75 éves
(aggaszály)
+ 1947. III. 30
X. ker ujköztemető

Halotti főkönyv
76.

Genthon

Fenyövel együtt Benesch-el ellentétes véleményen van a mélykuti oltárképpel kapcsolatban. Ök magyar mestert sejtenek alkotójukként.

[redacted]: Az Archeologiai Értesitö XLII.kötete. Magyar Nüvészet.1930. 658.l.

Genthon István, művészettörténész

Boldizsár István egyik méltatója, Telepy Katalin 1974-es oroshází vízkarckiállítását mutatta meg, megemlítette, hogy 1960-ban a Csók Galériában rendezett kiállítását a vezető kritikusok, így Genthon István és Artner Tivadar egyhangúlag értékelték.

Koszorús Oszkár: Boldizsár István festőművész állandó kiállítása Oroshází.
Békés Megyei Népújság, 1979. jún. 10.

GENTHON ISTVÁN

Farkasrét

2003.

85.o.

```
blk= kue
3000= 40136730
3100= Debreczeni, J nos (1801)
3105= Debreceni, J nos
3140= m
3162= Töpfer
3170= *** Thesaurus: 5001 Ofenbauer
Ofenbauer
2194= Ungarn &
Rumänien
3200= Siebenb□rgen
3300= 1801/1850
3204= Ma^B3na^B3stir
309a= Mue^BSvLex I, 1965
9995= 0010
kenn= hg
redk= Nov ky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 5
9900= 16.08.99
revi= 12 Aug 1999/SCHUBART
created 3 Jul 1998/BRANDT
9990= oder ex
xxx0
```

Borsos Miklós

M E G H I V Ó

A Magyar Képzőművészek Szövetsége tisztelettel meghivja

Dr.GENTHON ISTVÁN

a müvészettörténet tudományok doktora halálának 3. évfordulóján siremlékének felavatására.

A siremléket Borsos Miklós szobrászmüvész készitette, felavatja Somogyi József szobrászmüvész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke.

A tanitványok nevében dr. Mojzer Miklós, a barátok és tisztelők nevében dr. Granasztói Pál mondja el emlékező-beszédét.

A Szépmüvészeti Muzeum koszoruját dr.Garas Klára főigazgató, a Magyar Nemzeti Galéria koszoruját dr.Solymár István főigazgató-helyettes, és az Országos Müemléki Felügyelőség koszoruját dr.Merényi Károly helyezi el a siremléken.

A siremléket 1972. május 30.-án délután 1/2 3 órakor a Farkasréti temető VI/7. 1.31. parcellában avatjuk fel.

Budapest, 1972. május 17.

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE

GENTHON ISTVÁN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Genthon I.

MAGYAR NEMZET
1961 MÁR 25.

Másfél évszázad Itáliában készült magyar festményei a Nemzeti Galériában

Magyar festők Itáliában címmel ma délben kiállítás nyílik meg a Nemzeti Galéria földszinti teremsorában. Időben az 1800-as évek elejétől a XX. század derekáig terjed az anyag zöme, de helyet kapott benne a mostani években készült néhány alkotás is. A festmények egy része már régen, vagy egyáltalán nem szerepelt a nyilvánosság előtt. A kiállításhoz írt tanulmányában *Genthon* István művtörténészprofesszor utal arra, hogy Magyarországnak Itáliához fűződő kulturális kapcsolatai Mátyás uralkodása idejére nyúlnak vissza. Művészeink, festőink, szobrászaink nagyobb számban a reformkor évtizedeiben kezdték tanulmányúti célul választani az olasz földet.

lentős növelésével a belső piac egyenletes ellátásának érdekében.

— Melyek az első évek legfontosabb tapasztalatai és eredményei?

— Az új irányítási rendszer bevezetése fokozatosan történt. 1965-ben az új rendszer elveit kísérletképpen 452 vállalatnál, közte 184 ipari, illetve építőipari, 80 kereskedelmi és 167 helyi gazdasági vállalatnál és szövetkezetnél alkalmaztuk. Egyben azt is vizsgáltuk, vajon az anyagi érdekeltséget a nyereségrészesedéshez vagy a bruttó jövedelemben való részesedéshez fűzzük (a bevételekből levonva az összes anyagi jellegű költségeket). Az üzemek többségénél a *bruttó jövedelem* elvét választottuk,

M.D.K.

Genthon István

"Elindult Svájcba a meghivott magyar müvészek első csoportja" cimmel ir Fehér Rózsa a kiutazó müvészekről. Közöttük szerepel Genthon István mütörténész is.

Szinház, Bp. 1946. ~~Ep.-19~~ nov. 17.-dec. 3.
II. évf. 46. sz. 19. lap.

Genthon István

a Magyar Szemlében írt cikket „A harmincevések festészete" cimmel, 8 művészt emelt: Kmettyt, Berényt, Medveczkyt, Egryt, Szőgyit, Aba Novákot, Derkovitsot, Bernáth Aurélt.

Képzőművv. Almanach Bp. 1969. 18. o. Perneczky
A Gresham és köre

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gentkon István

1935-ben megjelent Az új magar festészet történetében a Gresham-csoport e néven még nem szerepel

Képzőmű v. Almanach. Bp. 1969. 18. o. Pernecz Gresham és köre

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Genthon István

„A harc, amelyet a Nyolcak provokáltak megjelenésükkel, még ma is áll, csak változott eszközökkel vívják" – írja 1935-ben Genthon István.

Bodri Ferenc: Passuth Krisztina Nyolcak-könyvének margójára. Jelenkor XI. évf. 12. a. 1968. dec. 1113. l.

Genthon István, művészettörténész

Az időszerben megalakult MIÉNK II. kiállítá-
son bemutatott pannója, az azóta elpusz-
tult Révai villa halljában megrendelt „Vendég-
ség" a kritikusok, így Genthon I., Lyka
K. egyhangú dicsérő méltatást nyúlta
ki. (említve).

Telepy Katalin: Az ismeretlen Iványi-Grünwald.
Budapest, 1948. 6. 26. old.

Gerthon István, művészettörténész

a művészettörténet kutatói közül sokan, így Gerthon István, Németh Lajos, föl kerülnek, Artner Tivadar – Csontváryt az expresszionizmus s a szürrealizmus nagy európai látnokát fedezik fel benne.

Tóth Ernő: a Magányos cédrus festője.
Hajdú-Bihari Napló, 1948. jul. 5.

Genthon István

Az Iparmüvészeti Iskolán Hornicsek László tanára volt.

Kovács Aniko: Hornicsek László
Müvészet, 1975. juli – 6 old al.

Genthon István, művészettörténész

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól.

T.M.: 90 éve született Aba-Novák Vilmos.
Dunántúli Napló, 1984. márc. 18.

Genthon István

~~festőműrén~~ művészettörténén

támogatásával nyílik ~~19~~ 1984-ben
Battnány Gyula kiállítása.

Heveri Szemle
1984 nept.

GENTHON István

ZÓRÁD Ernő: Egy vándorfestő ifjuságai
1911-1951. Bp. Héttorony, 1991
233.p.

sokkal szerényebb, de belátható
Németország egészének müemléke
puló topográfiai zsebkönyv-sor

Hasonló szakmai igények é
Müvészettörténeti Kutatócsopor
István által egyszer már megke
Ebben a léptékben gondolkodva
említett három kötetes müvének
ki célul, azzal a módszertani
vány leirásai terepmunkán alap
részét /szak/irodalmi források
tötte./

A felujitás természetesen

Genthon István topográfiai levelezése./Közliés bev. Kerny Terézia/. = Ars Hungarica, XVIII.évf. 2.sz. 1990 277 - 292. p. G.

VÉGVÁRI LAJOS

Gerthon István, művészettörténész

90 éve született Aba-Novák Vilmos festőművész, akit Gerthon István „magános bolygó"-nak nevezte.

Pest Megyei Hírlap, 1984. márc. 17. 9.-old.

Genthon István, művészettörténész

90 éve született Aba-Novák Vilmos festőművész, akit Genthon István „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek ~~méltóképen~~ életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól.

T.M.: 90 éve született Aba-Novák.
Somogyi Néplap, 1984. márc. 17.

Genthon István, művészettörténész

Aba Novák Vilmos kilenceven éve született.
Genthon István a művészt „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sokmindenben eltér korának irányzataitól.

Napló (Veszprém), 1984. márc. 17.

Genthon István, művészettörténész

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygónak" nevezte, olyan festőnek, akinek életműve jellegzetesen huszadik századi, ám sokmindenben eltér korának irányzataitól.
Supka Magdolna Aba-Novák Vilmos életéről, művészetéről írt alapos, részletes monográfiát.

T. M.: 90 éve született Aba-Novák Vilmos.

Vas Népe, 1984. márc. 17.

Genthon István, művészettörténész

90 éve született Aba-Novák Vilmos. Genthon István a művészt „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sokmindenben eltér korának irányzataitól.

Kisalföld, 1984. márc. 17.

Genthon István, műveszettörténész

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól.

(K.S.): Kilencven éve született Aba-Novák Vilmos.

Csongrád Megyei Hírlap, 1984. márc. 17.

Gerthon István, művelődéstörténész

Szépség és külső megjelenés tekintetében a magyar könyvek évek óta a világ élvonalában állnak. — A nagybányai festőiskola szellemi irányítójának, Ferenczy Károly legszebb munkáit tartalmazza Gerthon István híres könyve, amely most új kiadásban kerül az olvasókhoz.

TV-Híradó 2.

1981. II. 4. Televízió 2. műsor.

Genthon István, művészettörténész

Aba-Novák Vilmos festőművésznek 1894-ben született és 1941-ben halt meg. — Genthon István a művészet „magános bolygónak" nevezte.

Dolgozók Lapja, 1984. márc. 15.

Zsauton István

Gerevich Tibor művészettörténész a Műemléki Bizottságot rábízta legjobb tanítványára, Zsauton Istvánra, ő lett a hivatal vezetője.

Az építészet ürügyén.

1979. X. 4. TV 21.45 | Gné |

néhai Zsantón István műtörténész.

A Tanács körút 7. sz. ahol valamikor Hacker szála volt, ma csak e háznak körvonalai láthatók, a szomszéd épület tűzfalán: Zsantón István így írt a Hacker-házról: A nagymultú Hacker-ház lebontása bűn lenne, célszerű restaurálása a legfontosabb pesti, világi műemlékek egyikévé avatná. Lebontották.

Szombat délelőtt.

1974. III. 2. 10.00 Petőfi /11/-ben –

Der Gesandte der Ungarischen Volksrepublik

und

Frau Márta Sebes

geben sich die Ehre

Herrn Dr István Genthon

zu dem am Freitag, den 26. April 1963, um 19 Uhr stattfindenden Cocktail anläßlich des Wiener Aufenthaltes und der Ausstellung des Herrn Béni Ferenczy, Bildhauer, Professor an der Akademie der bildenden Künste in Budapest, höflichst einzuladen

U. A. w. g., Tel. 63 26 31
nur bei Absage

Wien I, Bankgasse 6

Ferenczy Béni

Meghalt Genthon István

Május 30-án 65 éves korában váratlanul elhunyt dr. Genthon István, a nemzetközi művészettörténet kimagasló alakja, a művészettörténeti tudományok doktora. A Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria saját halottjának tekinti. Temetéséről később intézkednek.

*

Genthon István életműve összeforrt a haladó magyar művészet törekvéseivel. Könyveivel, tanulmányaival és múzeumi munkájával ezeknek útját igyekezett egyengetni. Jól tudta, hogy a művészetek csak a közönség értő és befogadó közegében élhetik igazi életüket, csak a nézőkkel való találkozás adja meg azoknak a teljesség értékét. Munkáját ez a két gondolat irányította: a művészet segítése és a közönség kialakítása, nevelése.

Alig 29 éves korában, 1932-ben adta közre első műveit: Bernáth Aurélról írott monográfiáját és egy kitűnő áttekintést a régi magyar festőművészet történetéről. Következő munkája, Az új magyar festőművészet története hosszú évtizedekre határozta meg modern festészetünk kutatásának alapjait.

Bármihez is fogott, soha nem elégedett meg azzal, hogy egy-egy partikuláris téma apró parcelláját művelgesse. Tehetsége és szándékai: a művészet fejlődésének segítése, s a művészet és közönség kapcsolatának megteremtése, új és új feladatokra sarkallták. Ezért kezdett hozzá az új magyar festészet eredményeinek számbavétele után a hazai képzőművészet — az építészet, szobrászat, festészet és iparművészet — topografikus felméréséhez. Eredményeit — először egyedül, majd munkatársai segítségével tovább bővítve anyagát — 1951-ben, illetve 1959—60-ban tette közzé a Magyarország műemlékei, majd a Magyarország művészeti emlékei című kötetekben. S aligha becsülhetjük túl másik hatalmas munkáját, a Művészeti Lexikon köteteinek szerkesztését, amelyet Zádor Anna professzornővel közösen végzett. Az utóbbi években folytatott kutatómunkájának eredménye a Rippl-Rónai Józsefről, Czóbel Béláról és Ferenczy Károlyról írott — alapvető jelentőségű — három monográfia volt.

Kiváló tudós távozott közülünk. Halála nagy veszteséget okozott a magyar művészettörténet tudományának.

H. Gy.

vé vált, hogy a
tabb országokba
vagy megközelít
get. (Ez 90 száza
és 10 százalék
arányt jelent.)
például Anglia,
százalékos arán
jetunió 65:35 szá
nyal. Még hazán
pedig az ipari
maknál *később*
szággá, ez az a
előtti 20:80 hel
százalékos. A
tatlan városias
a demográfia t
lódik.

— Mit jelent

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A népesség felé a terület hét százalékán él

— A világ népességének felgyorsult növekedése jelenleg eléri az évi 50—60 milliót és ez oda vezet, hogy a világ jelenlegi lélekszáma körülbelül 35—40 év alatt *megduplázódik*. Sőt, ez a növekedés egyes gaz-

az éveknek!

— Hogyan lehet a tényleges nagyvárosi lehetőségek és az emberi szervezet igényei közötti *ellentétet feloldani*, hogyan biztosíthatjuk a városi ember napi pihenését?

— Először is: fel kell kutatnunk *az egészséget károsító, denaturáló hatásokat;* másodszor: mivel a városiasodás folyamatára szükség van, amellett megállíthatatlan és feltartóztathatatlan — el kell érni, hogy a folyamat higiénésen, biológiailag és műszakilag ellenőrzötté váljék. Csökkenteni kell a városi ember biológiai túlterhelését és a mesterséges denaturáló hatásokat az elviselhetőleg határai közé kell szorítani. Lehetővé kell tennünk — naponta visszatérően, tehát a bioritmusban — *a pihenés szükségletének lehető legteljesebb kielégítését.*

— Mennyi pihenésre van a ma emberének szüksége?

— A bioritmus akkor *megfelelő*, ha a munkanap nyolc óráját a munkavégzés, második nyolc óráját a részleges aktív pihenés — tehát a napi munkával ellentétes irányú tevékenység és szórakozás — a

NÉPSZABADSÁG

1021

1969. június 1, vasárnap

Elhunyt Genthon István

Szombaton kaptuk a gyászhírt a pénteki tragédiáról: váratlanul elhunyt 66 éves korában dr. Genthon István művészettörténész, a magyar művészeti élet kimagasló alakja.

A művészettörténeti tudományok doktora volt, a Szépművészeti Múzeum „modern külföldi képtárának vezetője, élete folyamán számtalan intézmény és szervezet fontos tisztségviselője. De igaz szellemi rangját jobban érzékelteti ez a néhány szó: a régi és az új magyar művészet kiváló tudósát gyászoljuk elhunytával. Szép mesterségének szinte minden ágában alkotott az ihletett esszétől a szigorú bibliográfiáig, a preciz enciklopédiától a magvas kézikönyvig. Neve a tudományban már régen fogalommá vált; „kis-Genthon": ez első, 1951-ben kiadott műemléki topográfiáját jelenti; „a Genthon": ez hatalmas vállalkozását, a Magyarország művészeti emlékeit három kötetben; s végül a „Zádor—Genthon", az új négykötetes Művészeti Lexikon, amelynek társ-főszerkesztője, fontos szellemi megteremtője volt.

Mint művészeti író, a két háború közötti humanista-polgári művészet, a posztnagybányai festészet szövetségeseként indult, könyveket írt Bernáth Aurélról, tanulmányt Szőnyi Istvánról, egész összefoglaló művészettörténet középpontjába állította mozgalmukat, s feldolgozta a mozgalom példaképét, Ferenczy Károly életművét alapos monográfiájában. Tevékenységét még ezzel sem jellemeztük: Cézanne-tól Ripp-Rónaiig, Ferenczi Bénitől Barcsay Jenőig, a századforduló művészetétől Czóbel Béláig terjedt érdeklődési köre.

*

Genthon Istvánt a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria saját halottjának tekinti. Temetéséről később intézkednek.

mérlegen

TOVÁBB KÉRDEZ a bíró, s kiderül, hogy az asszony, amint kilábalt a megrázkódtatásból, megfelelő egzisztenciát teremtett és rendes otthonra lelt szüleinél. Oda várta a fiát, akit a válóperben neki ítélt a bíróság. A férfi azonban akkor már hallani sem akart erről. Az erősebb fél, a társadalmilag, anyagilag megbecsült férfi pozíciójából fricskázta le magáról az asszony kérését, aki „cseppfolyós bizonytalanságában" nem tudna fiuknak olyan otthont biztosítani, mint ő. Sőt azt is megtiltotta az asszonynak, hogy láthassa a gyerekét.

Miért tiltotta meg? — a bíró most ezt boncolgatja. A férfi, mint gyakorló pszichológus ad magyarázatot. Elmondja, hogy ő is elvált szülők gyermeke. Tudja, milyen nagy megrázkódtatás a gyereknek két egymástól elidegenedett szülő között „ingázni". A fiú különben is érzékeny természetű, csak összekuszálná a gyakori változás. Sokkal jobb, ha beleilleszkedik egy megszokott érzelmi közösségbe és nem ráncigálják ide-oda. Majd egyszer, ha nagyobb lesz, megmondja neki, hogy ki az édesanyja. De akkor is csak úgy, ha előbb néhány okos emberrel megbeszéli a dolgot és azok is javasolni fogják.

A bíró kicsit maga is kiesik tárgyilagosságot követelő szerepéből és meglehetős iróniával kérdezi, vajon miért kell egy kupaktanácsra való okos ember annak eldöntésére, hogy az anyának joga van-e a gyerekét látni? Nem volna-e célravezetőbb az apa emberséges meggondolása?

A FÉRFI NEMET MOND, s most már a bíróságon a sor, hogy mérlegre tegye a két szülő érveit, megmérje érzelmeik, vélekedésük fajsúlyát.

Az asszony elleni vádak nem bizonyultak igaznak. Gondosan neveli kislányát, rendesen él, jól dolgozik, munkahelyén elégedet-

Fókusz

BUDAPEST

KOKORO NO ARIKA – Ahol a lélek lakozik
Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum
2003. december 18 – 2004. február 8

A Kokoro no Arika – Ahol a lélek lakozik című nagyszabású kortárs japán kiállítás tíz év után először ad áttekintő képet a japán társadalom és művészet jelenlegi állapotáról. A most bemutatkozó tizenegy művész között vannak frissen végzettek és „nagy öregek", akik a legkülönfélébb műfajokban (festészet, fotográfia, építészet, divat, animáció) adnak hangot a társadalom, a hétköznapi élet és a szubkultúra kérdéseinek. A Japán Alapítvány 1993-ban mutatta be – ugyancsak a Ludwig Múzeumban – a Láthatatlan természet című válogatást. Az azóta eltelt tíz év nagy változásokat hozott Japán életében: „Japán megfáradt. Japán elvesztette a hitét önmagában. A japánok céltalanul bolyonganak" – így kezdődik a 2001-ben életbe lépett japán kultúra- és művészettámogatási törvény. Az itt látható művészek valamilyen módon mindannyian érintik a japán társadalom jelen problémáit: a gazdasági fejlődés megtorpanását, a közbiztonság megrendülését, az elveszettség érzését, a hagyományos erkölcsi és művészi értékekben megrendült bizalmat. Mindeközben a kiállítás címéül választott kokoro no arika kifejezéssel a szervezők arra kívánnak utalni, hogy a kultúra és a művészet lehet az az eszköz, melyen keresztül a japánok visszanyerhetik elvesztett lelkierejüket.

A *Bak IKEDA* rendezte PiNMeN című számítógépes animáció főszereplői, e szelíd földönkívüliek szegénységük miatt a legkülönbözőbb munkákat vállalják, tekebábukká válnak vagy éppen üdítőitalokat nyújtanak ki automatákból. *TSUKIOKA Aya* egyik műve olyan szoknya, amelynek segítségével a nők megmenekülhetnek az utcán őket fenyegető veszélytől, hiszen egy szempillantás alatt Coca-Cola automatává változhatnak. *MIWA Yanagi* Nagymamái bemutatják, milyennek képzelik a fiatal nők saját öregkorukat Japán öregedő társadalmában. *HATAKEYAMA Naoya* fotósorozata tükrözi a modern nagyvárosok elidegenettségét: képein a sokemeletes úgy ragyognak, mintha semmi közük sem lenne az emberi lényekhez. A külföldön is rendkívül népszerű és sikeres *MURAKAMI Takashi* festményei a mai „szuper-lapos" japán kultúra ambivalens mivoltára mutatnak rá, ahol mintha nem is létezne magas művészet, csupán csak szubkultúrák sokasága. A MIKAN építészcsoport a „mindennapok formatervezésére" törekszik, a napi élet különböző mozzanataira és lényegük meghatározására koncentrálva; itt egy felfújható mobil házat mutatnak majd be. A minimális eszközökkel dolgozó *FUJIMOTO Yukio* és *TAKAYANAGI Eri* installációi, tárgyai a hétköznapi valóságra finoman reflektáló művek. *TANAKA Koki* videómunkáiban vég nélkül ismétlődnek mindennapi történések vagy filmjelenetek, ahol a hétköznapi egyszeriben szokatlanná, különössé válik. *SUDA Yoshihiro* gyönyörű, életszerű virágokat és növényeket készít, melyeket olyan terekben helyez el, ahol a növények vagy virágok jelenléte váratlan, meglepő; *MITAMURA Midori* személyes visszaemlékezéseken alapuló művei pedig a családi bensőségesség és a boldogság pillanatait idézik, mondván: „A hétköznapi élet minden egyszerű pillanata ragyogóan színes."

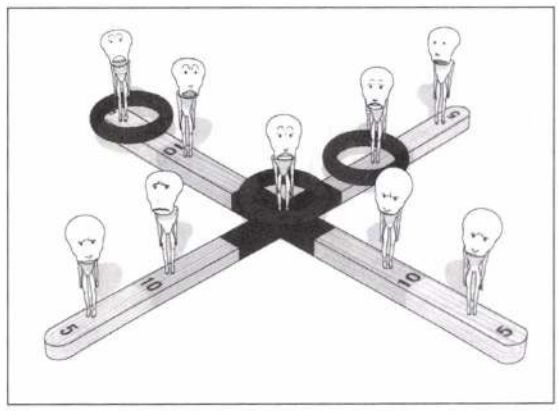

Kiállító művészek: Fujimoto Yukio, Hatakeyama Naoya, Bak Ikeda, MIKAN, Mitamura Midori, Murakami Takashi, Suda Yoshihiro, Takayanagi Eri, Tanaka Koki, Tsukioka Aya, Yanagi Miwa.

A tárlat Budapestet követően a moszkvai Modern Művészeti Múzeumba utazik tovább.
További infomációk: *Szipőcs Krisztina,* kurátor
tel.: 375 9175, e-mail: szipoecs@ludwigmuseum.hu
Szigethy Gabriella, sajtóreferens, tel.: 375 7848, 375 9175

Új időszaki kiállítások

BUDAPEST

Modern magyar művészet
Genthon István gyűjteményéből
2003. december 2. – 2004. március 14.
Magyar Nemzeti Galéria, C épület,
III. emeleti időszaki kiállítóterem

Genthon István (1903 – 1969) a 20. századi magyar művészettörténet-írás egyik legmeghatározóbb egyénisége volt. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum

Genthon István

Scheiber Hugó:
Genthon István
1930 körül
(Magyar Nemzeti Galéria)

egykori főigazgatójának a Szépművészeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat, a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézete és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal rendezvénysorozattal állít emléket. Ennek első része a Magyar Nemzeti Galériában látható időszaki kiállítás (rendezője *Zsákovits Ferenc,* MNG Grafikai Osztály), és szakmai konferencia. A rendezvénysorozat folytatásaként nyílik meg a Szépművészeti Múzeum emlékkiállítása, melynek tervezett időpontja 2004. január 29. Miután Genthont tudományos pályafutása több intézményhez kötötte, hagyatéka is több helyen lelhető föl. Erről a részben még általa, részben pedig már halála után különféle közgyűjteményekbe juttatott anyagról *Kerny Terézia* készít repertóriumot, amely az MTA Művészettörténeti Kutatóintézete kiadásában előreláthatóan 2004-ben fog megjelenni.

A Genthon István születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett emlékülés előadói:

- *Bernáth Mária:* Szubjektív emlékképek Genthon Istvánról
- *Marosi Ernő:* Genthon István magyar festészettörténete
- *Gosztonyi Ferenc:* Genthon István művészeti írásai az 1920-as és 1930-as években
- *Pataki Gábor* (korreferátum): Genthon István kritikai tevékenysége 1945 és 1949 között
- *Szilágyi János György:* Genthon István, a főigazgató
- *Bognár Gábor:* Genthon István és a műemléki topográfia

Levezető elnök: *Galavics Géza*

Zsákovics Ferenc tartott vezetést a Magyar Nemzeti Galéria „Modern magyar művészet Genthon István gyűjteményéből" című időszaki kiállításán.

„Az vitéz kurucnak..."

Időszaki kiállítás és konferencia
Magyar Mezőgazdasági Múzeum
2003. december 10. – 2004. április 18.

„Az vitéz kurucnak
Van szabott dolmánya,
Sarkantyús csizmája,
Futó paripája."
(Kuruc népdal, részlet)

2003-ban, a Rákóczi-szabadságharc kitörésének 300. évfordulóján országszerte megemlékezéseket, emlékünnepségeket tartanak, kiállításokat rendeznek. E megemlékezésekben természetesen a Magyar Mezőgazdasági Múzeum is részt vesz. A kiállítás megnyitójának napján, a megnyitót követően tudományos konferencia keretében is elmélyíti a kiállításban megjelenő, a címben megjelölt témát.

A kiállítás

A kiállítás – a múzeum céljának és hivatásának megfelelően – igyekszik a történelmi visszaemlékezés agrár-vonulatára összpontosítani. Hogyan teremtette elő a fejedelem a hadsereg felállításához, fenntartásához szükséges javakat? Honnan, miből ruházkodott, fegyverkezett a nép, mit ettek-ittak, ki biztosította mindezeket? Mennyi volt az állatok takarmányszükséglete, s mindezt honnan szerezték be?

A látogató a múzeum emeleti kiterméhez vezető folyosón találkozik először a Rákóczi vonatkozású emlékekkel. Az ország számos pontján ismerünk ún. „Rákóczi fákat". A balatonakarattyai, ordasi, romhányi, debreceni, sárospataki fák, valamint a tarpai őstölgyes (ahol már Rákóczi idejében is tölgyes állt) egy-egy szép példányának fotói mentén sétálva a kor hangulatába illeszkedve jutunk el a terem bejárata közelében elhelyezett „Rákóczi-eké"-hez, valamint a vámosoroszi szárazmalom makettjéhez.

Tarpa, Esze Tamás szülőfaluja, különös jelentőséggel bír a kiállításban. Esze Tamás tarpai jobbágy, kuruc brigadéros, a népi kurucság meghatározó vezetője volt. 1703-ban ő ment követségbe Rákóczihoz Lengyelországba, hogy a felkelés vezetésére megnyerje. A határon találkozott a fejedelemmel, aki kinevezte őt ezeres kapitánnyá. A találkozásra egy tarpai festő műve emlékeztet ma a tarpai önkormányzat tanácskozó termében, másolata pedig a kiállítás bejárata közelében díszlik. Ugyancsak itt mutatjuk be a tarpaiak hagyománytiszteletének megnyilvánulásaként azt a családi képet, mely az utolsó Rákóczi-hajviseleletű viselő tarpai polgárról és családjáról a fejedelem kassai újratemetésekor (1906) készült.

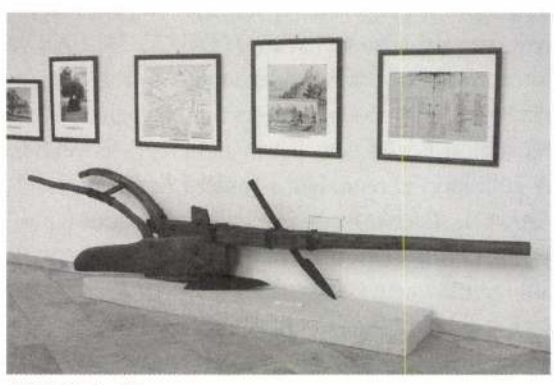

A Rákóczi-eke

Genthon István, művészettörténész

Nemes Lampérth József halála után a (kor) két legjelesebb művészeti írója, Kállai Ernő és Genthon István méltatta a művész grafikai és festői munkásságát.

Csaplár Ferenc: Nemes Lampérth József.
Pesti Műsor, 1984. aug. 22., 51-old.

MDK

Genthon István ,müv.tört.

az anyagot válogatta és a kiállitást elrendzte.

Künstlerhaus. Wien.-Müvészek Háza. Bécs. 1963.
Magyar Képzömüvész.kiáll.
Nerenczy Béni szobrászm. kortársai körében. Kat.

MDK

Genthon István

Tér és Forma 1934. 2. sz. 66.l.

MDK

Genthon István

/Vigil/: Pohárnok Zoltán gyüjteményes kiáll. Magyarság 1938. okt. 19.

MDK

Genthon István

A Győr-Gyárvárosi uj rom. kath. templom.
Magyar Iparmüvészet 1930. 3-4. sz.

MDK

Genthon István

Genthon István: Az uj Erzsébet-szobor. Magyar Szemle 1933. XVII. 1. sz. 72-78.l.

MDK

Genthon István dr.

A Szinyei Merse Pál Társaság tagjai 1940.

MDK

Genthon István

Genthon I.: Tizennyolc magyar művész kiállitása.
Napkelet 1934. 236-237.l.

MDK

Genthon István

Dr.v. Nagy Zoltán: Szőnyi István művészete.
Vigilia 1936. II. kötet. 75-80.l.

MDK

Genthon István, művészettört.

A Müemlékek Orsz. Bizottsága végre fölébresztett tetszhalálából , ma könyvtára a leggazdagabb, 25,ooo nyilvántartott fényképe van, - kitünö elöadója dr. Genthon István.

Gál László: Esztergom és Székesfehérvár után az egész országban folytatják az ásatásokat.
Pesti Hirlap. 1938.aug.2o. 33.1.

Genthon István

Szobotka értékeire Genthon István 1935-ben megjelent könyvében mutatott rá.

Szij Rezső: Rekviem a Nemzeti Galériában

Alföld 1972/3 95old

mD K

Genthon István,
nevét a legnagyobb elismeréssel kell említeni.

A műemlékké váló folyamat állandóan tart. Minden pere a történelemé. A legaktuálisabb pillanat gyorsan múlttá válik. A kiállítás célja nem számolás volt, hanem a társadalom felvilágosítása és nevelése műemlékeink megértésére és szeretetére.

Gerevich Tibor: Műemlékeink védelme. Műemlék kiáll
Szépművészet. 1943.1.sz. 5-5.l.

MDK

Genthon István, a római
magyar intézet igazgatója

a r.mai sajtó minden organumma hangsulyozza a kiállitás rendezésének, a kiválogatásnak mintaszerüségét, világosságát és eleganciáját. G.I.- illeti az elismerés.

M.Jánossy Margit: Magyar siker Rómában.
Palazzo Falconieri.-A R.mai Magy.Akad.kiállitása.
/május végén/.
Nemz.Ujs. 1942.jun.14. 18.1.

MDK

Genthon István

elkészitette Budapest müemléki jegyzékét. A kiváló elöadó jelenleg fontos szolgálatot teljesit Rómában. /1943/.

Gerevich Tibor: Müemlékeink védelme. Müeml. kiáll. Szépmüvészet. 1943.1.sz. 3-5.l. Képekkel.

MDK

Genthon István

Magyar Művészet 1934. 21.l.

Gerthon István, müv.tört. MD K

a hercegprimás által kinevezett uj Egyházmüvészeti Tanács tanácstagja lett-közöl közül.

Megalakult az Egyházmüvészeti Tanács.
Magyar Nemzet. 1940. jul.4. 7.l.

MDK

Genthon István

Genthon I.: Magyar müvészek Csehországban.
Bpest. 1937.

Benkon Istvan

Benkon I.: Magyar milvesznek Csehorszagban.
Budapest. 1927.

MDK

GENRHON ISTVÁN

Eger müemlékvissgálatával kapcsolatban utalások

Gerő László:Eger

Képzőművészeti Alap kiadása p.8.
Budapest 1954.

MDK

GENTHON ISTVÁN

Eger várának ásatásai során kialakult nézetei.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.27.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK

GENTHON ISTVÁN

Müemlékvizsgálatok Egerben.

Gerő László: Eger. Budapest 1954.p.35.

Képzőművészeti Alap kiadása

MDK

Az Utolsó vacsora-oltárának festője

A Jánosréti mester kortarsai közül való, a kassai Sz.Erzsébet-templom Utolsó vacsora-oltarának festője. A szarnyasoltar eredetileg a bártfai Sz.Lénárd-kapolnaban állott, onnan került a Sz.Egyed plébania templomba s végül a kassai dómba. Az oltar 1480 körül készült s stilusa a szepeshelyi Mária koronázása-oltaraval rendkivül rokon. Talán a két emlék alkotója egy és ugyanaz a festő volt.

Genthon István: A régi magy.festőművészet.

Vác, 1932. 62.l.

MDK

Az Utolsó vacsora-oltárának festője.

Ugyancsak az Utolsó vacsora-oltár mestere festette a bártfai Kálvária-oltár belső szárnyképein kettesével egymás mellett ülő apostolokat.

Genthon István: A régi magy.festőművészet.

Vác, 1932. 62.l.

MDK

Genthon István
rendezi a kiállitást.

70 művész kiállitása az Ernst muzeumban.
Fenti alkotó munkái is szerepelnek.

Esti Hirlap 3ol sz. 1957. dec. 24 2 old.

MK

Genthon István

Ernst muzeumban 70 müvész munkáját állitja ki

Esti Hirlap 305 sz. 1957. dec. 31 2 old.

Genthon István művészettörténész

Szabad Művészet. 1951. V. 2. 69-74

Anket a Kritika feladatáról
és a magyar képzőművészeti
Kritika munkájáról

MDK

Genthon István
művészettörténészünk könyve jelenek meg
müemlékeinkről.

Esti Hirlap 45 sz. 1958. febr 22. 2 old.

18 Sándor pk.		Görög Cirill pk. Izraelita Adar 24
CSÜTÖRTÖK **19** József		Protestáns József Görög Krizsánt Izraelita Adar 25
PÉNTEK **20** B. Csák Mór		Protestáns Hubert Görög Szabb.vtk. Izraelita Adar 26
SZOMBAT **21** Benedek ap.	1936 **Március** 31 nap	Protestáns Benedek Görög Ifj. Jakab Izraelita S.Vajakhel

12-ik hét

Nap kelte 6 óra 14 pk. — Nyugta 18 óra 14 pk.

Genthon Iskrán

műveszeti iró

E. G. I. 3741

A kortárs művészi ábrázolásával kapcsolatos problémákat elemezve, V. Cigal, a szovjet delegáció fő előadója a művészet nevelő, tudatformáló funkcióját hangsúlyozta és felhívta a figyelmet arra, hogy a kor emberének megjelenítése mindig újszerű feladat maradt a művészet történetében, bár minden idők művészei éppen e téma megoldásán fáradoztak a legtöbbet. A szobrászok – mondta – a kortársak teljesebbé válásának eszméjétől áthatva alkottak, az emberek pedig igyekeztek méltóvá válni a szobrászati alkotásokban életre kelt test és szellem harmóniájához. Példaként V. Cigal a szovjet szobrászatnak azokat a műveit említette, amelyek a forradalom, az első ötéves tervek harcosainak, a Honvédő háború hőseinek, a munka, a tudomány, a művészet kimagasló egyéniségeinek állítottak emléket. A szovjet művészek az összetett eszmei-plasztikai feladatokat monumentális formákban igyekeznek megoldani, V. Cigal azonban a kisebb méretek, a portré-szobrászat értékeinek megbecsülését is szükségesnek véli, mivel alkalmasabb „az emberi érzelmek minden bonyolultságának és mélységének, árnyalatainak és líraiságának megjelenítésére, mint a nagy formák".

(A témához kapcsolódva Somogyi József viszont a kisplasztika tematikai-gondolati lehetőségeinek jobb kihasználására is utalt: „az ilyen nem nagy méretű szobor nemcsak lírai, elégikus lehet: lehet aktív, felvethet éles problémákat is".)

*

A szocialista művész előtt álló feladatok egyre bonyolultabb jellegével, a tartalmi problémák sokrétűbbé válásával magyarázza V. Cigal, hogy a szovjet szobrászat olyan monumentális térkompozíciók létrehozására törekszik, mint a volgográdi, hatini, salaspilsi emlékmű-együttesek, a Leningrádi „Zeljonoje kolco Szlavi" (A dicsőség zöld gyűrűje) hősi monumentum. Ezek az emlékmű-komplexumok nagyobb lehetőséget biztosítanak az érzelmi-gondolati tartalom kifejezésére, mint a hagyományos szobor.

A formai problémák, a kifejező eszközök kapcsán V. Cigal kifejtette, hogy a modern szobrászat nem szorítkozhat csupán a plasztika eszközeire. A fentemlített alkotások példázzák, hogyan épül bele a kompozícióba egyenrangú elemként a dokumentáció, a környezet, az architektúra, a hang, a szín és a zene – „az ilyen együttes a művészetek korszerű szintézise".

A formai kérdések körüli vitában Somogyi József rámutatott arra, hogy a naturális-illusztratív módszer már nem elégíti ki a mai szobrászat igényeit: „a forma lehet tradicionális és lehet újító . . . Az alkotó tevékenységben nem a kifejező eszközök játsszák a fő szerepet, hanem a cél, amit a művész maga elé tűz." A művésznek határozottan tudnia kell, hogy milyen gondolatot közvetít az embereknek, s azt milyen formában akarja kifejezni. A szobrász kiélezheti, megváltoztathatja az arányokat, mellőzheti a megszokott eljárásokat". „Mindezt nem szabad formalizmusnak tekinteni. Fontos, hogy a formai útkeresésben mértéket tartsunk, az eszmei tartalomnak, a művészi megformálás céljának alárendeljük."

*

Makrisz Agamemnon az új formai eszközök kutatásának fontossága mellett, veszélyeire hívta fel a figyelmet. Elmondta, hogy nyugati tapasztalatai azt mutatják, ott a művészek többsége kizárólag formai kísérletezéssel foglalkozik. „Új térkompozíciós megoldásokat találnak, melyek arról tanúskodnak, hogy ezek a művészek magas fokon művelik szakmájukat, ismerik az anyagot, annak összes lehetőségeit, igen kifinomult technológiai fogásokig jutottak el, csakhogy náluk mindez meddő marad, mert nem irányul egy pozitív eszmény kialakítására. Ha gyakorol is hatást a műalkotás, úgy ez nem több, mint „hatás a hatásért".

*

Élénk vitát váltott ki a modern szobrászat méreteinek kérdése is. Mitljanszkij szobrászművész véleménye az volt, hogy a szobor, az emberhez, a befogadóhoz közelálló szobrászat nemcsak tartalmi vonatkozásban, de méreteiben is emberi léptékű.

Makrisz Agamemnon a méretekkel kapcsolatban így vélekedett: „A társadalmi élet felvet olyan kérdéseket, melyek megoldására az embernagyságú méret nem kielégítő. Ugyanakkor nagyon óvatosnak kell lennünk, és a méretek növelésénél mindvégig a szobrászat eszközeivel kell eleget tennünk a képszerű megjelenítés feladatának."

EMLÉKEZÉS GENTHON ISTVÁNRA*

Az a baráti kör, amelyet több évtizeden át legfőként az ő személye, színes egyénisége tartott együtt, Genthon István oly sokoldalú, termékeny működése mellett is kibontakozásának, hatóerejének egyik színtere volt. Nem csak sokunkat vonzott oda személye, tudása, éleslátása, szellemessége, hanem ő maga is e kölcsönhatásban alighanem fejlődött, szellemében érlelődött. Egyébként aligha járt volna közénk sok éven át, hetenként többször is és a legkitartóbban – hiszen arra, hogy ő ott lesz, mindig lehetett számítani. Ott tisztult, érlelődött személyisége – viták, értesülések és tréfálkozások közepette – olyanná, ami művészettörténészek között páratlannak bizonyult, de párját ritkította a magyar szellemi életben is.

Hatalmas adatszerű tudása, felülmúlhatatlan és szinte pedáns műismerete itt ötvöződött leginkább egybe élet- és emberismerettel, humánummal és bölcsességgel, és ezekből is eredően az iróniának azzal a fokával, tisztultságával, ami csak a legtágabb tudás birtokában és csak bizonyos rezignációval, felülemelkedéssel együtt lehetséges. Felszívott értesüléseket, majd visszaadta azokat a maga egyéniségén át megszűrten, és mindig színesebben, hatásosabban, mint bárki más. Alighanem ezzel a képességével vált íróvá, a toll mesterévé, sőt nem egy esetben, mint munkái tanúsítják, csaknem költőivé. Hiszen munkái nemcsak tudásáról, hanem megjelenítő, atmoszférát teremtő képességéről is tanúskodnak. Akár Rippl-Rónairól, akár Ferenczy Károlyról készült könyvei – hogy kiemelkedően jelentős, érett műveit említsem – írói munkák, megkapó léleklátással, ember- és környezetábrázolással.

Ő maga, műveinek tömörségéhez hasonlóan, sohasem szaporította a szót, megnyilatkozásait mindig velős, szókimondó szarkazmus jellemezte. Az érzékenység, az érzelmi töltés inkább csak érződött mögöttük. Áradtak belőle a színesebbnél színesebb élmények, történetek, anélkül, hogy ismételte volna magát, és anélkül, hogy bárkit korlátozott volna a megszólalásban. Önmagáról sohasem beszélt; a férfias, zárkózott, mondhatni kemény és mégis igen szenzibilis egyéniségnek példaképe volt. Amiről szólt, ami benne felhalmozódott és barátai körében megnyilatkozott, az a hazai kultúra legmagasabb szintjén állt. Olyan átfogásával és értékrendjével a képzőművészeteken kívül az irodalomnak, zenének, történelemnek, összességükben a szellemi dolgoknak, ami csaknem páratlan. S vele együtt eltűnt, aligha pótolható. Soha elméleti fejtegetést nem hallottunk tőle; mindig tényekről, konkrét dolgokról beszélt, de a dolgok lényegét megragadva. Bámulhattuk azt is, ahogyan bár elhatárolódott a legmodernebb művészeti irányzatoktól, mert lélekben nem követhette, ugyanakkor mégis mélyen értette, ismerte és sohasem támadta őket. Tág ismereteiből, érzelmi világa gazdagságából tellett rájuk is.

Bölcs és kivételes tudású, emberségű egyéniséget érezhettünk, veszítettünk hát el benne, aki éppen egyéniségével érte el akaratlanul is a legszélesebb körű megbecsülést. Érvényesülésért soha egy lépést nem tett. Materiális vonatkozásban szerényen élt, de minden szellemi, emberi érték iránt mindvégig befogadóképes maradt. Könyvei ittmaradtak ugyan, de azt, ami személyiségével elmúlt, nem hozhatja vissza s nem pótolhatja semmi. Egyedi volt, utánozhatatlan – az egyéniség, az univerzalitás, a másokra hatni tudás ritka fokán. Barátai, tisztelői nevében mondhatom el mindezt, új és szép síremléke előtt, ami műveivel együtt megörökíti őt. Ámde aligha őrizheti meg emlékezetünkben még megmaradt, s velünk együtt előbb-utóbb majd el is szálló személyes, egyszer volt, emberi varázsát.

Granasztói Pál

* Elhangzott 1972-ben, a Farkasréti temetőben. Borsos Miklós tervezte síremlékének felavatásán

GENTHON Istvan

M. 1972. 10/11.

BÚCSÚ GENTHONTÓL

A nekrológus búcsúja valamiképpen köszöntés is! Olyasmi ez, az itt maradottak sokféle, önös számvetésében: mi is az, ami nem semmisült meg a test örökös vándorútra indulásával; mi is az, ami megmaradt? (Vagy, mint éppen Genthonnak egy meszszire szakadt régi tanítványa írta nekem, megrendülten: — Nem tudom, tudod-e, milyen erősen hatott rám? Sok minden örökre maradt belőle bennem!)

Genthon István, mint minden nagy lélek — s, mint gazdag emberek szegény örököseiket — elmúlása fájdalmát gazdag életművének nagy hagyatékával enyhíti; örökségével vigasztal. Hatalmas művészettörténeti és írói munkája mint ingyenvaló ajándéka maradt ránk. Ám ennél a — könyvesházat betöltő — írói műnél is nagyobb, vagy azzal legalább is felér az az erkölcsi példa, amit életkorszakunkban, nagy próbáltatások, nagy árultatások és nagy kísértések idején, emberi magatartásának csodálatos tisztaságával, kutatói alázatával tündöklöttetett fel előttünk, tanítványai, tisztelői és pályatársai előtt!

Pályája — s itt halk litániaként műveit kellene felsorolnunk —, annak kezdetétől fogva, kivált élete első félidejében külső sikerben, elismerésben is gazdag volt. Belső fejlődésének határkövei: írói alkotásai. Univerzalitásra törésében valami hősi korszerűtlenség is van; művészetszemlélete teljességét sosem áldozta fel annak, hogy témáit szaktudományos részletkutatásokra építette. Mozaikszerű miniatürjeiben is — M. S. mester, a Mátyás kálvária, s ezer más — a kicsinyben is az Egészet felvillantó írói műremeket alkotott. A korban, amely az egyre inkább differenciálódó részletkutatásokra hajlott, sosem tett le az Egész megragadásának és láttatásának eszményéről. Így időnként — és előre mutatóan — egymaga, mint egy egyszemélyes kibernetikus gépezet, későbbi munkaközösségek kollektív kutatáskörének pályáját jelölte meg. Ő volt kezdeményezője s egyszemélyes megindítója művészettörténeti-régészeti topográfiai munkálatainknak, amelyek ma — visszahatva műemlékeink helyreállítására is — szinte valamennyi régészünket, művészettörténetünket foglalkoztatják.

Tollának pompás röpte, szárnyaló szépírói stílusa nem elfedője, hanem kifejezője volt gondolati mélységének. Érdeklődése a művészet s az élet egészét karolta át. A művészettörténet, számára az intenzívebb élet kifejezési eszköze, formája volt; a gondolkodást, a humorban is felszikrázó bölcsességet, a művészetet az ember olyan útitársának tekintette, amely mindent pótol, de amit semmi más nem pótolhat.

Modern magyar művészetünket — s modern volt halála napjáig — szervesen eredeztette a régiből. Egyik témája a másiknak adta át őt. Amikor a régi s az új magyar képzőművészet felmérésével elkészült, a magyar művészetet a nemzetközi művészettörténet hatalmas áramába, annak összképébe illesztette bele. Tovább fejlesztve régi témáinak egyikét — a Mohács előtt, külföldön dolgozott magyar művészek sorsát — haláláig a magyarországi eredetű műtárgyak külföldi korpuszán dolgozott. E munkája közben esett ki kezéből a toll.

Mint kutató — s a kutatást annak eredményénél nem egyszer többre becsülte — a művészet jelenségeit azonosítások, különböztetések, hasonlítások grammos mérlegére helyezte. Logikai rácsokkal, kizárásos következtetések kérlelhetetlen csapdáival tette megfoghatóvá vizsgálata tárgyait. Az opportunitásnak sem erkölcsi, sem tudományos vonatkozásban sosem engedett. Híven állta ama régi doktorok esküjét, akik fogadalmukkal nem csak az igazság szüntelen keresését, hanem a megtalált igazságnak minden körülmények között való bátor hirdetését vallották. (Egy tudományos vita során meghatottan utalt Rómer Flórisra, aki egyik legmerészebb történeti-topográfiai felismerése közlésekor — az 1860-as években, Buda helyrajzának sarkalatos tévedéseit úgy tisztázta, hogy ezzel konzervatív pályatársai mérgét zúdította magára — kénytelen volt az elfogulatlan igazság kimondásának erkölcsi imperatívuszára hivatkozni.)

Genthon művészettörténet-írói munkásságával egyenértékű volt tanítói működése. Ennek jó ideig a pesti egyetem adott teret. Amikor pedig mind pedagógiai munkáját, mind hivatali pályáját — mit szépítsük! — zátonyra futtatták, tanítványainak és tisztelőinek népes táborát felejthetetlen beszélgetéseivel, nem egyszer leveleivel, állandó útmutatásaival, tanácsaival láncolta magához. Biztatásai, korrekciói, segítései, írásai így olyan népes tanítványi tábort neveltek, mintha évtizedeken át zavartalanul prelegálhatott volna egyetemeink valamely katedráján. Pályatársai között, műveltsége univerzalitásánál, kutatói alázatánál, pompás kifejező- és előadó készségénél fogva — talán leginkább Genthon lett volna esélyes arra, hogy a művészettörténet hazai művelésének és oktatásának színvonalát még a nagy elődökénél is magasabb szintre emelje. Ennek kárát az ifjabb nemzedék vallja majd. Genthon mellőzése azoknak a kultúrpolitikai balfogásoknak egyik legvaskosabbja, amelyeknek felelőtlenségén mit sem szépít az ügyesen kendőzött kollektív névtelenség.

Ám Genthon István, aki a tudománynak ön-értékében mélységesen hitt, s a kutatás legnagyobb eredményét a felismerés logikai örömében, s írásban való közlésében látta, megbocsátó, emelkedett lélekkel viselte el méltatlan mellőzéseit. Politikai, erkölcsi és tudományos eszméit — amelyek a fasizmus éveiben éppoly tiszták voltak, mint halála órájában — érezhetően többre becsülte a koncessziók árán való külső elismerésnél. Efelelől nyugtatnak meg életének utolsó órái és utolsó napjai is! Ezekben — különös képpen — részt vehettem.

Ez év májusa utolsó napjaiban — éppen harmincöt évvel azután, hogy Genthon a budapesti egyetem magántanára lett (jómagam pedig, mint első-éves, első hallgatói egyike), ünnepi vándorgyűlését tartotta Egerben a Magyar Régészeti, Művészettörténeti és Éremtani Társulat. Genthon felé, aki derült kedvvel jött el Egerbe, napokon át áradt az idősebb pályatársak, tisztelőinek s a fiataloknak észrevehető, lelkes szeretete. Május 30-án délelőtt még emelkedett lélekkel hallgatta végig Entz Gézának ódai emlékezését Ipolyi Arnoldról, hazai művészettörténetünk egyik alapítójáról. A három rokontudomány művelői *aznap* éppen a Társulat centenáriumát ünnepelték! A százéves évfordulót őrző egri emléktábla leleplezéséről Genthon, könnyű fáradságot érezve, távolmaradt. S e tikkadt, éjszakai vihart jósló, forró egri nap délutánján szállásán lepihent, hogy az illanó Álom — békén — adja át őt örökkévaló, halk Testvérének . . .

A centenárium meghatott emlékünnepét Genthon halála gyászünneppé változtatta. Barátai előző napi vidám emlékezéseit idézték fel. Ekkor — a szentkirályok s hős katonák járta egri vár termeiben — Oroszlán Zoltánnal még a régi pályatársak kedves anekdotáit mesélgette, az „Isten vele, Tanár Úr . . ." kedves szólamát is említve . . . Nehéz volt beletörődni abba, hogy egy pillanat alatt — amikor földi útja végéhez ért — kortársunkból a nagy úttörő elődök egyikévé vált. Azon az esten a felzúgó egri harangok s az égzengéses éjszaka dörgései mintha felkérdezték volna:

— Mors Imperator! Halál! Hol te hatalmad . . . ?

Genthon kedves, finom emberi alakját nem homályosítja el a suhanó idő. Nagy varázslatával valamennyiünkből elvitt magával valamit — itt ott a tovatűnt ifjúság, remények, emlékek egy-egy csillogó darabját — ám valamennyiünkben hagyott valamit, valami nagyon-nagyon értékeset s kedveset önmagából.

Zolnay László

MŰVÉSZET

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG
ARADI NÓRA, D. FEHÉR ZSUZSA, ÉK SÁNDOR, GÁBRIEL FRIGYES, POGÁNY Ö. GÁBOR

Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Budapest, VII., Lenin körút 9—11. Telefon: 221-285. Felelős kiadó: SALA SÁNDOR igazgató
Felelős szerkesztő: POGÁNY Ö. GÁBOR * Szerkesztő: SOLYMÁR ISTVÁN * Műszaki szerkesztő: SÜTŐ LÁSZLÓ
A szerkesztőség címe: Budapest, V., Szent István tér 15. Telefon: 125-022
69.1757 Az Athenaeum Nyomda íves mélynyomása, Budapest. Felelős vezető: Soproni Béla igazgató
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál (Bp., V., József Nádor tér 1.) és a postahivataloknál
Lapunk példányonkénti eladási ára 12,— Ft. Előfizetési ára fél évre 72,— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni 61 280, közületi 61 066
INDEX 25 602

GENTHON Istvan

1969. 7. sz. Művészet

Genthon István

Új Mův. 2003. 12. p. 35–37.

megnevezendő alkalmazottainak munkája
eléréséhez.
A találmány(ok) hasznosítása esetén a fentiek
köt díjszerződést.
E szerződés teljesítésével kapcsolatban a mu
nyújthatnak be.

9. Egyéb:

- A szerződésben foglalt munka ÁFA-kulc
törvény, valamint annak módosítására vonatk
- Jelen szerződésre fentieken kívül a Po
vonatkozó rendelkezései irányadóak.
- Fenti kutatási - fejlesztési tevékenység titol

10. A szerződés időtartama:

A szerződés tervezett időtartama az aláírástól
Szükség esetén a vizsgálóhelyekkel egy
meghosszabbíthatja.

Budapest, 2002. május 27.

+ 1927

GERSTER KÁLMÁN
ÉPITÉSZ

Budapest, 190
József-körút 45. sz.

Dr Lechner Jenőtől (kaptam)

Gerster Kálmán épitész szül Pest 1850 okt. 9

Tanulmányait Bécsben a művészeti Akadémián végezte Hansen Theophil tanítványa volt, az osztrák kormánytól utazási stipendiumot nyert. Tanulmányai befejeze után Hansen tanár műtermében alkalmazta.

A bécsi művészeti Akadémia, késmárki evang. templo a bécsi parlament tervein, Epstein palota butorai tervezésével foglalkozott.

A magy. kormánytól utazási ösztöndíjban részesült Olaszországi utja után 1875 ben kezdte meg tevékenyse get a föv. holgálatában, részt vett a Rudasfürdő-Kerepesi temető halottas ház, Szegenyház, nyláki üllő iskola épitésénél és meg több iskola épület tervezés munkatain. A debreczeni Král gazdasági és kereskedelmi iskola épitési terepályázatán dijat nyert ezek közül csak a gazdasági iskola épült fel. A budapesti állatkert bejárati kapuzata és Madárház. Vaskovits féle vizgyógyintézet (Svábhegy) és Kalvintér sz. bérház épitésénél Hofhauserral társult.

Hugmayer bérház Váczi utca sz. Wagner Emil Röck Milárd u. sz. Keresztesy vivó mester bérháza Zöldfa u. sz. Wagner József Üllői ut sz. és Egyetem utca sz. Schulek és Zsigmondy bérház József k. ut 45 sz. Baross kávéház tervezése. Zsigmondy Béla lakás és mühely Imre utca sz. Knuth K. lakhár és mühelyek

kistétényi r. k. templom. Marmaros suget Városi Vigadó Paál f. bérház Huber féle lakhár. Szepes Igló szinház és Vigadó. Gyulafehervár törvényszék és foghár. Kassa Danilovics bérhár. Uj Vidék fábry féle hálloda Uj Verbász temetői kápolna. Péterfalva György Endre kastély. Kovács f. villa Herkules fürdő. Szepes kombat honvéd emlék. Korintusi csatorna állomás épületek Kalamaki, Ithmia.

Frey Lajos épitén szül Bécs 1826 + 1878.
A bécsi Bangelverbe schule tanitványa volt
Baja város leégése után a város ujra való felépitésénél tevékeny részt vett.
1850 es évek végén Pesten letelepedve Gerster Károly épitén társaságában következő épületeket terveztek és épitettek: Popper Singer és Polák féle bérházakat a kit lac utcában Szentkirályi f. bérhár vacsi utca Gerster f. bérhár vas u 15 Köralakn vaslépcsővel ezen lépcsőhálban először készült Pesten Mosaik padló. Budai alagut Krisztina városi kapuzata. Széchenyi utca n. bérhár. A mai kereskedelmi ministerium helyén Mátyás Király idejéből szaszmazó granarium átalakitásával terveztek az első magyar népszinházat. Vidéken Br. Redl Grf Cebrián Lonyai Menyhér jes még több magnás épitének voltak. Fegyverneki r. k. templom. Pécsi zsinagoga. A m. tud. akademia épület terv pályázatán Henselmann Imre társaságában 100 dyat nyertek

Garai utca 6/8 n. Gerster Béla lakhár Nagy János utca n. Huszár Adolf lakhár és müterem Bajza utca n. ifj Vastagh György szobrászati müterem Váczi uta n. Szobrászati mester iskola Bajza utca n. (Strobl) Gerster Lajos lakhár Kelenhegyi ut. 32 n. Perczi Károly Kelenhegyi ut 27 n. Gerster Béla Kelenhegyi ut 23b Zsigmondy Béla Lakhár Kelenhegyi ut 31 n. Vastagh Géza lakhár és festő müterem Somlói ut n. Kölber Dezső lakhár és festő müterem Abel Jenő u. n. Deák ferencz Mausoleum kereperi temető. Sarkophag Strobl Algos Genius Kiss György Mosaik képek karton Székely Bertalan Mosaik munka Róth Miksa.
Kossuth Lajos Mausoleum Strobl A. nobrán Kölber karton Róth M. mosaik m. Arany János siremlék kereperi temető Zichy Mihály siremlék Strobl A. társaságában. Lubrich siremlék Damkó nobrán. Thán Károly Istók J. nobrán. Gerster Miklós Huszár Adolf nobrán Lotz Károly mosaik karton Salviatti mosaik munka. Jálics f. családi siremlék Miterlechner bécsi nobrán Hugmayer cs. siremlék kereperi temető. Fischer család. Kainz család siremlék Damkó nobrán. Linczbauer cs. siremlék.

Neuschloss Károly Mausoleum, Freund ferencz, Ehrenfeld belső zsidó temető. Brüll család Mausoleum külső temető Strobl A. nobrán Lohr f. festő karton Róth M. mosaik munka.
Debreczen: Gazdasági iskola, kereskedő társ. palota, Kereskedelmi akademia, Debr. Közkórház, Takarékpénztár 2 épület Dr Ujfalussy lakhár, Zádor féle bérhár, Konsistoriális épület. Haydnbőszörmény ev. ref. templom.

Gerster K. halála után Kauser Lipóttal társult. Általános biztosító intézet épülete Vigadó tér Frey féle ház Zerge u. 12. Kauser halála után Burzi Félix és Kehler Napoleonnal társult. Lonyai féle bérház Albrecht ut. 4, 6, 8, 11. Ferencz rendiek épülete (Barár) és még több épületet épitettek. A Reiter féle csatorna tervhez egy igen ügyes madártávlatot rajzolt és festet.

~~Gerster és Frey.~~
~~Budai [illegible]~~
~~és a [illegible] min?~~

~~Frey Lajos épités~~
~~és~~
~~Gerster Kálmán~~
~~épités~~

Korabbi tanár

Gerster Kálmán

GENTHON ISTVÁN: AZ ÚJ MAGYAR FESTŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETE 1800-TÓL NAPJAINKIG

Genthon István, az úgynevezett „harmincasok" közé tartozik. Romantikamentes, a háború utáni évek világnézeti és politikai hullámzása folytán határán annak a józanságnak, amely majdnem azonos a teljes kiábrándultsággal. De nemzedékének ingadozó lelkülete folytán arra is kész, hogy feltörő reménykedéssel új hit sodrába vesse magát. Értelme azonban mindig szűk korlátok közé szorítja hit utáni sóvárgását, és erőit az életben való gyakorlati tisztánlátás és tájékozódás szolgálatába állítja. Érzelmesség ritkán tör rést azon a magatartáson, amelyet higgadt számítás és értelmes mérlegelés alakít természetessé. Utalhatunk Genthon francia eleire, hogy könnyebben érthetővé váljék a *„raison"*[1] és a *„bon sens"*[2] ennyire franciás felülkerekedése lelki alkatában. A „raison" feszélyezetten érzi magát a sejtelmes homályban, irtózik a tisztázatlanságtól, s logikusan rendszerez a szellem megnyilvánulásának olyan területein is, ahol a kötetlen áhítat és a kiszámíthatatlan sugallat a józan észnél megbízhatóbb vezető. Genthon épp ezért – ha egyáltalában helyénvaló az ő esetében ilyen megkülönböztetést tennünk – elsősorban műtörténész, nem pedig művészetbölcselő vagy esztéta. Rendszerező elme, a maga szakterületén nemzedékének feltétlenül legtehetségesebb, egzakt tudással kitűnően vértezett képviselője.

Genthon István: Az új magyar festőművészet története 1800-tól napjainkig
(Magyar Szemle Társaság kiad. Budapest, 1935.)
Magyar Művészet, 1935. XI. évf. 3. sz. 91–94. lap
Aláírás: Oltványi-Ártinger Imre

Dolgozóképessége szinte páratlan, munkaprogramja céltudatosan egyvonalú. Csábító ötletek nem térítik le útjáról, s tudásának gazdaságosan kiépített várában nem fér hozzá a lelkendező felfedezések lírai ellágyulása.

Ez a fiatal tudós, sok komoly tanulmánya mellett, csak nemrégiben is három kötettel lépett a nyilvánosság elé. *Budapest múltja és művészete*, mellyel a székesfőváros Ferenc József-díját nyerte el, mintaképe a választékosan megírt, tudományos, összefoglaló munkának. Adatokban gazdag, anélkül, hogy túl részletező lenne. Történelem, művelődés- és művészettörténet szerencsés vegyületben segítenek ahhoz, hogy az alig nyolcvanoldalnyi szöveg magávalragadó ütemében fővárosunk kultúrképe az élő organizmusok mozgékonyságával és plasztikusságával frissüljön fel előttünk. *A régi magyar festőművészet* első teljes összefoglalása a XIV–XVI. századbeli táblafestészetünk szétszórt emlékeinek. Az addig végzett részlettanulmányok érthető darabosságát Genthon kitűnő felkészültséggel csiszolta összefüggő egésszé, s így könyve, ha nem is kerülhetett el minden tévedést, új meghatározásai s önálló kutatásainak eredményei révén szilárd kiindulópontja marad az e tárgykörre vonatkozó további vizsgálódásoknak. *Bernáth Aurél*ról szóló monográfiája pedig, amellyel egyúttal megindította az *Ars Hungarica* művészeti könyvsorozatot, világos szempontjai és fejtegetései folytán esztétikai irodalmunknak számottevő alkotása.

Ennyi biztató jel után valóban jogos volt az a nagy várakozás, amely hónapok óta hirdetett legújabb könyvének, *Az új magyar festőművészet történetének* megjelenését előzte meg.

Ez a mű a maga nemében szintén úttörő: XIX. és XX. századi festészetünk ilyen kimerítő részletességgel megírt történetét első ízben kapják kezükbe az érdeklődők. *Petrovics* Eleknek hasonló célkitűzésű, bár jóval rövidebbre fogott, mert a külföldnek szánt új magyar művészettörténete magyarul csak részleteiben látott napvilágot, s így közönségünk körében ez ideig nem tölthette be rendeltetését. *Kállai* Ernő *Új magyar piktúra* című könyve lényegében csak a XX. század festészetével foglalkozik, s hozzá még abban az időpontban, amikor a kavargó irányzatok tömkelegében az ő ösztönösen jó tájékozódóképessége sem tudott biztonsággal eligazodni. A többi, a teljes magyar művészettörténetet, vagy jelentősebb részét feldolgozó újabb mű viszont a XX. század művészete fölött siklik el teljes hallgatással (*Hekler*), vagy egyegy jelzővel tarkított névsorra szorítkozik (*Divald*). Kivétel e tekintetben *Péter* András kétkötetes műve, amely az *egész* magyar művészetet öleli fel, s viszonylagosan eléggé bőven tárgyalja a mai törekvéseket is. Genthon valóban komoly művelődési szükségletet elégített ki tehát most, amikor újabb festészetünkről testes kötetben adott fejlődéstörténeti képet.

Könyvének három szellemi patrónusa van: *Gerevich* Tibor, *Szekfű* Gyula és *Fülep* Lajos. Gerevich-örökség, vagy legalábbis az ő hatására mutat a megírás könnyed folyamatossága, az irodalomkritika szatírikus éle és az az elmélet, amely a legújabb festészetet ismét a klasszicizmusba torkolltatja. Szekfű Gyula a szellemtörténeti háttér felvázolásának jellegzetes módszerét és — mint Genthon is írja — a történeti és műveltségi viszonyok alakulására vonatkozó megállapításokat adta. Végül pedig Fülep Lajos eszméltető művészetbölcseleti és a XIX. századra vetített értékelési szempontjai domborodnak ki erősen Genthon művében — az értékelési szempontok, illetőleg alapjuk, sokkal egyoldalúbban, mint Fülep *Magyar művészet*ében. Amennyire nem lehet kifogásunk Szekfű módszerének alkalmazása ellen, amely kiragadja Genthon könyvét az egyhangú eszteticizmus élettelenségéből, sőt szívesen

láttuk volna a politikai és társadalmi viszonyok ismertetésén kívül az irodalmi és zenei, valamint a képzőművészeti élet kölcsönhatásának elemzőbb és mélyebben kutató feltárását, annyira nem értünk egyet Fülep zseniális szempontjainak ilyen merev kaptafára húzásával. Fülep írása „problématörténeti" és bölcseleti tanulmány, ítélkezésének egyik sarkalatos pontja az *„aktualitás"* kritériuma, Genthon könyve *művészettörténet*, amelynek, ha nem is szabad elvonatkoznia az aktualitás elvétől, mindenesetre a *minőséget* kell fokozottabb mértékben hangsúlyoznia. Az az állandó versenyfutás, amit Genthon rákényszerít művészetünkre, s amelyben bizony az évszámok mérlegén majdnem mindig könnyűnek találtatunk, problématörténeti szempontból helyes mérce, de a magyar művészet zárt területén belül a minőségi értékelés elhangsúlytalanítására vezet és igazságtalan. Durván kimondva a gondolatomat: az időszerűség szemszögéből nézve festészetünk túl sokat veszít értékéből, a minőségi ítélkezés kedvezőbb lett volna. Amaz objektívebb, pillanatnyilag igazságosabb, emez szubjektívebb, de a jövőre vetítve mégis helytállóbb.

Ennek a meglehetősen rideg felfogásnak a következménye, hogy Genthon könyvében nem forrong, nem alakul izgalmasan festészetünk története. Egyszerűen megteremtődik, fejlődik, van. Az útján esett tragédiák (*Madarász, Zichy, Székely, Munkácsy*) nem hatnak megrázóan, mert Genthon csak konstatálja őket, de nem ás a bonyolult okok gyökeréig, – a szerencsés beteljesülések nem késztetnek ujjongásra (*Nagybánya, Ferenczy, Rippl-Rónai*) mert a műtörténész hideg tartózkodása összehasonlító évszámokkal borítja be a virágzást is. A magyar festészet története így nem egy érzékeny művészlélek megindultságán és berzenkedésén át szűrődik hozzánk, hanem a rendszerező, tudós elme fellebbezhetetlen megállapításainak hangján. Genthon óvakodik a vallomástól, tudósi szigora nem enged lelkesedést is szóhoz, módszere objektív. Közvetlen élményei és az élménykifejezés közé tudományának rendszeressége furakodik, a történeti szempont, az állandó összevetés és az időszerűség kíméletlen érvényesítésével. Módszere kétségtelenül megteremti művészetünknek és az európai szándékokkal való összefüggésének kristályos áttekintését, de rendteremtő elhatározása kiöli azt a feszültséget, azt az örök izgalmát a csodavárásnak, azt a lehetőségét, amelyet a magyar festészet heroikus vergődésének nyújtania kellene, amikor a történetét olvassuk. Ez azoban a mi szubjektív szempontunk, amely talán nem is egyeztethető össze az egzakt tudomány kialakult módszerével. Mi a szellemtörténeti háttérben egységes anyaggá gyúrtuk volna az egész kavargó magyar szellemi életet, bízván abban, hogy a különböző szellemi területeken küzdő törekvések egymást keresztül-kasul ható birkózásából még élesebben világlott volna ki festészetünk nagy jelentősége.

Mondottuk, Genthon könyvéből elsősorban a tudós szól hozzánk. Hangja azonban nem színtelen katedrahang. Van benne szenvedély is: a felismert vagy föltett igazság határozott kimondásának szenvedélye. Stílusa szerencsésen egyenetlen, lendületeivel és eséseivel ringat, szabatos a definíciók értelmében, majd zsurnalisztikusan pongyola, tömör és szétesö, vakmerően színes és szürkén meghúzódó. Kétségtelenül egyéni stílus, amely sodró áramlásával sokszor a közvetlen beszéd illúzióját kelti. Gyakorta retorikus, de akkor is érzékletes. Eleven irama könnyebb képzavarokon is merészen száguld keresztül, s hasonlatainak kellemes eleganciája a francia írásmód természetté kerekedett választékosságát éri el. E hasonlatokban nagy szerepük van a szemléltető természeti képeknek, de a modern technika és a gazdasági élet kifejezéseit is bőven értékesíti bennük. Amikor Genthon egy-egy

festmény látványértékét zabolázza fogalmi nyelvre, ezek a hasonlatok telítik meg érzékletes tartalommal az elemző szaknyelv szükségszerű homályát.

A stílusnak életteljes egyenetlenségével szemben a tartalom zökkenő nélkül következetes. Az író azonos magaslatról, az európai, főleg a vezető francia művészet ormáról nézi a mi festészetünk fejlődési eredményeit, s csak itt-ott enyhít a történeti szempont kíméletlenségén. A meggyőződés és a bizonyítás kettős fegyverével rontja le azokat az elburjánzott és csak provinciális önáltatásra alkalmas tévhiteket, amelyek egyes mestereink tehetségét szinte földöntúlivá magasztosították (*Zichy, Székely, Benczúr, Lotz*). Máskor viszont (*Molnár* József, *Brocky, Madarász*), az eddigi rangsorozásnál méltóbb helyre állít arra érdemes művészeket. A XIX. század festészetének taglalásakor azonban nagyrészt mégis járt utakon jár. Távolról sem akarjuk ezzel lebecsülni azokat a minduntalan felbukkanó egyéni szempontokat, elfogulatlan megállapításokat és elemző finomságokat, amelyek révén Genthon művészetszemlélete, ha részleteiben nem is, de egészében mégis új képet ad a XIX. századi festészetünk alakulásáról — mindössze arra szándékozunk utalni, hogy ezen korra vonatkozólag eléggé bő irodalom állt rendelkezésére. Más a helyzet a XX. században, Nagybányát kivéve. Nagybányát *Réti* István klasszikus tanulmányaiból úgy adatott megismernünk, hogy a nyert képen aligha változtathat az idő. E korszaknak és festőinek méltatásában tehát Genthon sem nyújthatott újat. *Ferenczy* Károly emberi és művészeti portréja azonban gyöngyszeme a könyvnek, s — *Petrovics* pompás esszéje mellett is — új szempontjainak gazdagságával hat.

A Nagybányát követő irányokat Genthon, szerintünk nem egészen kifejező szóval, „stílustörekvések" címen foglalja össze. A gyér monográfiákon, elszórt cikkeken és *Kállai* már említett könyvén kívül e rész megírásakor kimerítőbb irodalom nemigen segíthette. Javarészt magának kellett az összefüggéseket kihámoznia, s igazodást csak stíluselemző készsége és ösztönös minőségérzéke tett lehetővé. Úgy érezzük, hogy az izmusok sok dudvával telt erdejében derék, megalkuvástalan kíméletlenséggel választotta szét a haszontalant a hasznos növényektől. Ítélkezései az élő művészetről helytállóságuk folytán kiválóan alkalmasak arra, hogy a legújabb magyar művészet iránt érdeklődőket egészséges mértéktartással tájékoztassa. Művészportréi legnagyobbrészt elfogulatlanul igazságosak — csak mintha Ripp-Rónai alakja és jelentősége halványodnék el a neki szentelt bágyadtabb oldalakon.

Az tehát, hogy Genthon kikről írt és hogy ezekről mit írt, alig kifogásolható, s ez a legnagyobb dicséret, amellyel egy tárgyilagosságra törekvő és élő művészekkel is foglalkozó műtörténetet illethetünk. Érdemtelen művészekre nyilvánvalóan nem pazarolta erejét. Más kérdés azonban az, hogy az érdemesek közül nem ért e jó néhányat méltatlan mellőzés? Alighanem igenlően kell felelnünk. Véleményünk szerint nemcsak az élő művészek közül maradtak ki olyanok, akiknek értékes munkássága mellett nem lett volna szabad szótlanul elsiklani, hanem a XIX. század ismertetésében is látunk hiányokat.

Genthon műve azonban így is megbecsülhetetlen könyv, amelyet nem sok választ el attól, hogy művészi irodalmunk legnagyobb tettei közé számíthassuk.

GENTHON István

Oltványi 1991

Genthon István

A «MAGYAR SZEMLE KÖNYVEI»

SZEKFŰ GYULA
BETHLEN GÁBOR
Második—harmadik ezer. Ára 12 P 80 f (I)

★

WEIS ISTVÁN
A MAI MAGYAR TÁRSADALOM
Második ezer. Ára 10 P (II)

★

HÓMAN BÁLINT
szerkesztésében tizenegy szerzőtől
A MAGYAR TÖRTÉNETIRÁS ÚJ ÚTJAI
Második kiadás. Ára 15 P (III)

★

HORVÁTH JÁNOS
A MAGYAR IRODALMI MŰVELTSÉG KEZDETEI
Ára 11 P (IV)

★

FARKAS GYULA
A «FIATAL MAGYARORSZÁG» KORA
Ára 11 P (V)

★

BABITS MIHÁLY
«AMOR SANCTUS»
SZENT SZERETET KÖNYVE
Ára 9 P 20 f (VI)

★

JULIER FERENC
«1914—1918»
A VILÁGHÁBORÚ MAGYAR SZEMMEL
Ára 10 P (VII)

★

GRATZ GUSZTÁV
A DUALIZMUS KORA (1867—1920)
Ára két kötetben 22 P (VIII és IX)

A sorozat kötetei egyöntetű köntösben jelentek meg. Minden kötet más-más színű egészvászonban, tokban kerül forgalomba. A Magyar Szemle Barátai 25% kedvezést élveznek

Genthon István

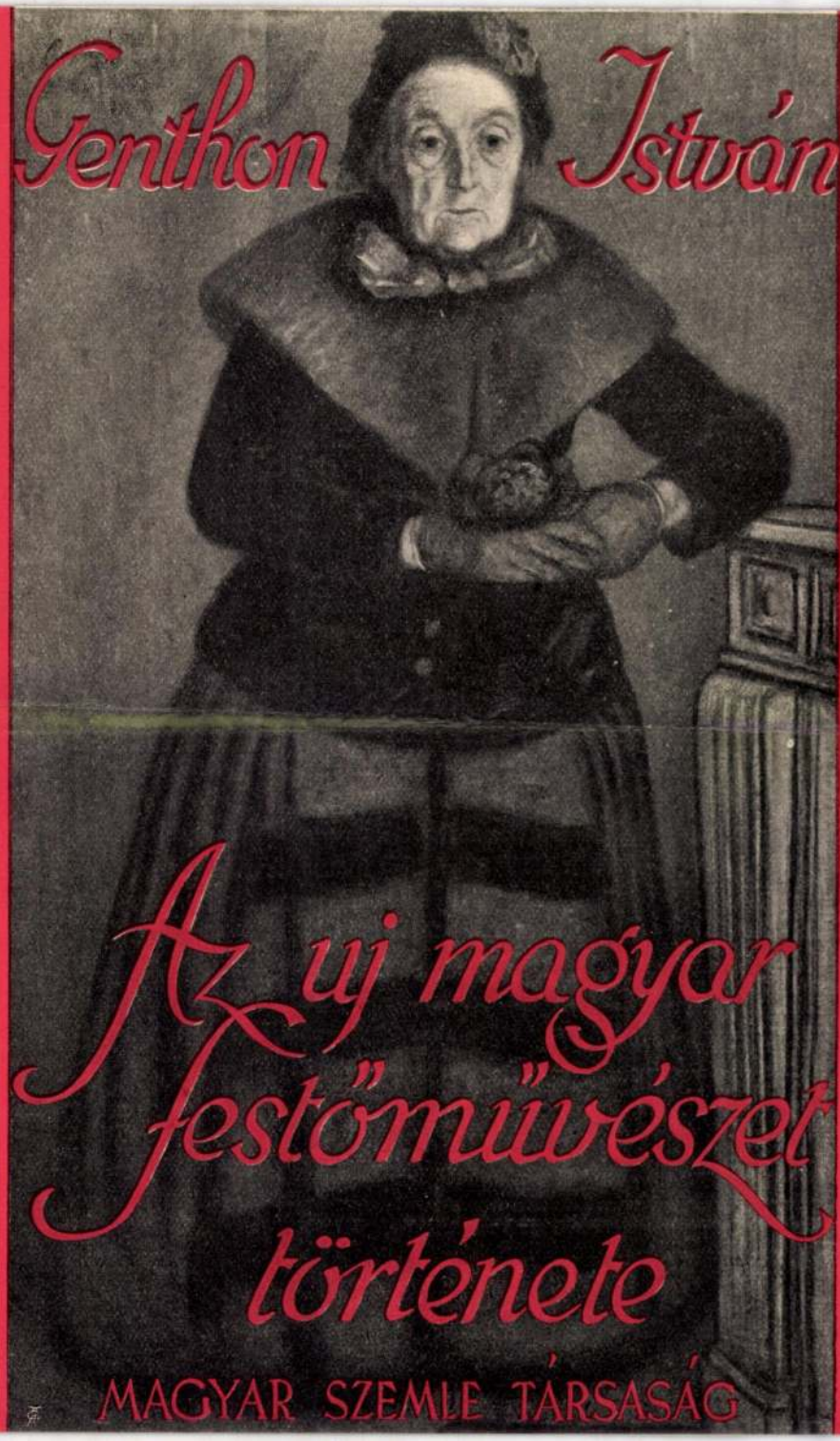

Az új magyar festőművészet története

MAGYAR SZEMLE TÁRSASÁG

AZ ÚJ MAGYAR FESTŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETE

A «Magyar Szemle Könyvei» X. kötete

Genthon Istvánnak, a magyar művészettörténet kutatójának e kötete a magyar festészet eddig utolsó fejezetével foglalkozik; attól az időtől kezdve, midőn képírásunk százados dermedtségéből magához tér s elsajátítva a klasszicizmus ízlését bontakozni kezd, végigkíséri a fejlődést a mai napig, midőn ismét a klasszicizmus homályos körvonalai derengenek. ⁂ Új festészetünknek, művészetünk e legszebb virágának története mindmáig megiratlan, illetve csak elavult könyvekből vagy az utolsó évekre szorítkozó összefoglalásokból ismeretes. Legfőbb szereplői átértékelésre szorultak. Genthon nemcsak az egyes stílusáramlatok jelentkezését, fejlődését és elaggását rajzolta meg, nemcsak az egyes kiemelkedő mesterek munkásságát méltatta behatóan, hanem eddig szokatlan figyelemmel volt a fejlődés mögött álló eredőkre, melyek hol szellemiek, hol anyagiak, megfesti a folyamat kultúrtörténeti hátterét, szóval mai kifejezéssel élve, az új magyar festészet *szellemtörténetét* adja. Ebben a munkájában objektivitás vezérli; maradiaknak és haladóknak egyaránt megmutatja erényeit és hibáit, egyik céljául tűzve, hogy a sivár művészeti pártküzdelmek elfogult közleményeitől megzavart közönség tisztán lásson ebben a kultúránk integráns részét alkotó kérdésben. ⁂ Genthon a Magyar Szemle állandó dolgozótársa s mint a «*Budapest multja és művészete*» c. KINCSESTÁR-kötet szerzője is ismeretes.

A «Magyar Szemle Könyvei» megszokott elegáns kiállításában: pehelykönnyű papiroson, 86 egészoldalas képpel műnyomópapiroson, angol egészvászonba kötve, védőborítékkal és tokban.

Ára 11.— P

AZ ÚJ MAGYAR FESTŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETE

Irta

GENTHON ISTVÁN

MUNKÁCSY MIHÁLY
Virágcsokor

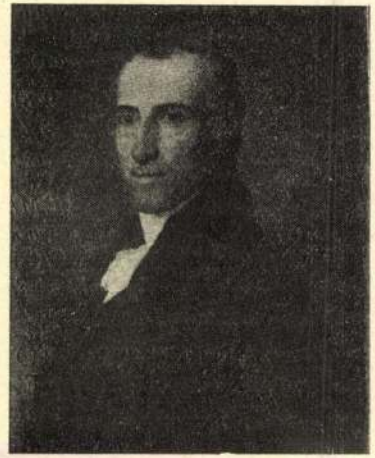

DONÁT JÁNOS
Kazinczy

PAÁL LÁSZLÓ
Erdőmélye

SZÉKELY BERTALAN
Táncosnő

A könyvet 86 teljes oldalnagyságú kép díszíti

kerülve, mind szellemileg mind tetteikkel kikapcsolódnak a magyar fejlődésből, idehaza a náluk sokkal szerényebb tehetségű olasz Marastoni áldoz pénzt és energiát a magyar művészet ugarjába való magvetésre. Az egyközpontúság már akkor is megmutatkozott, minden előnyével és hátrányával. Marastoni iskolája szép eredménnyel működött Pesten, de mikor a szabadságharc eseményei szünetelésre kényszerítették, vitalitását mintha elvágták volna.

A nemzeti előzmények feledésbe mentek, a hazai közönség közönye nem nyujtott elegendő táplálékot autochton fejlődésnek, a politikai légkör akadályozta a messze nyugatra való tekintést, így újabb festészetünk első korszaka a bécsi bidermeier függvénye lett. Barabás és Borsos műve testesíti meg számunkra mindazt, ami itthon alakult, itthon hatott, egyben kvalitást is jelent.

A romantikát illetően már vigasztalóbb a helyzet, Madarász Viktor művészete ezúttal a fókusz, mely ihletését a magyar történet romantico-tragikus jeleneteiből nyerte. Mellette Thán Mór ifjúi hevületének egyik szép ígérete, távolabbról kisebb jelentőségű festők egészítik ki e stílus művészi termését. Ismét távol a hazai fejlődéstől sötétlik Zichy Mihály művészete. Különös jelenség megint, hogy a romantika hazánkban majdnem kizárólag a történelem eseményeit illusztrálja. A napi eseményeknek, melyek a romantikus festészet programmszerű tárgyai voltak s a természeti színjátékoknak semmi szerep nem jutott. Pedig az irodalom terén már korábban megtörtént itt is a magvetés. Ismét Kazinczyt idézzük, aki egyik levelében jóval a Cromwell megjelenése előtt igaz, hogy Herderi tézisek nyomán, de anticipálja a tételt: „ahol kell, ott a rút is szép" s ezzel már 1812-ben romantikus igazodásokat árult el.

A romantikának stílje így akadálytalanul hasonul át festészetünkben a minden melléktendencia nélkül való történeti pikturába. A historizmus óriási jelenségeket nyer pikturánkban, nemkülönben az ezzel párhuzamosan fejlődött akadémikus stíl. Művelői között Thán Mór, Székely Bertalan, Liezen-Mayer, Benczur Gyula és Karlovszky Bertalan jelentenek értéket. Lotz Károly, bár e törekvéseknek jegyében indult, később eltért a kicövekelt útról. Fejlődése önálló irányt vett, dekoratív feladatok vonzották s régebbi nagy falfestők művészetéből szűrt le a maga számára követendő tanulságokat.

A Munkácsyról írt lapok szinte monografiává szélesülnek a könyvben. Mondhatjuk mindjárt, hogy máig egyetlen értékes magyarnyelvű méltatása a mesternek. Művészetét, épúgy, mint a hozzá több szempontból közelálló Paál Lászlóét, részletes analízis ismerteti. Stíljüket romantikus realizmus névvel illeti a szerző s elnevezését szerencsésen találónak tarthatjuk. Ezzel a fejezettel zárul a mult.

Nagybánya művésztelepének, az ott dolgozott festők fejlődésének, stílusalakulásainak vizsgálata már átvisz a jelenbe. Nagybánya fontosságát emlegetni ma már közhely. Mestereiről, főleg Ferenczy Károlyról megbízható, forrásértékű közlések jelentek meg s e közlések némelyike pontosan elvégzi e sajátos kollektív céloktól fűtött iskolának részletes analízisét is. Mégis talán még nem domborodott ki teljesen az a kétségtelen tény, hogy ez a csoportosulás a legkülönfélébb

egyéniségeket fogta össze egy tudatos cél érdekében s hogy a közös erőfeszítés eredménye az alapítókra és első hívekre nézve inkább csak elvek irányában mutatkozott volna meg, mintsem a kitűzött célok hosszantartó és következetes megvalósításában. Ferenczy Károly művészete az egyetlen, amely a nagybányai indulással mindvégig egy maradt. Réti, Thorma, Csók és Iványi-Grünwald elhajoltak. De az elv, hogy kell és hogy lehet európai horizontok szem előtt tartása mellett sajátos problématikájú, színében, levegőjében import íz nélkül való hazai művészetet teremteni külső sallangok alkalmazása nélkül, győzött. Ezt az elvet mindannyian igazolták, akiket csak Nagybánya magához vonzott.

Nagybánya neve összeforrott az impresszionizmussal s bár személy szerint köze nem volt Nagybányához s impresszionista festő sem volt (bárki állítsa is az ellenkezőjét), Szinyei Merse Pál müncheni műtermének homályában rejtélyes úton-módon kivirágzott sajátos napfényes pikturája Nagybánya megértő előzménye. Szükségképpen való következményei pedig néhánya azoknak a fiataloknak, kik ma viszik vállukon a magyar s így közvetve az egyetemes művészet problémáit.

Ezek között kétségtelenül első hely illeti meg ma Szőnyi Istvánt. Stílustörekvések, lázas problémakeresés jellemzi e fiatalokat, kik közé a halott Rippl-Rónai József csakúgy odatartozik, mint az ötvenes évükön jóval túljáró Márffy, Egry s még egy hosszú rend, kiknek mindegyike vagy nagyon megközelíti a negyvenet vagy túl is haladták már. Majd mindenikük hódolt valamelyik izmusnak. Legtöbbje a német expresszszionizmus kátyújában rekedt meg egyidőre, számosan viszont a a francia kubizmus híveivé váltak. Mindez azonban csak ideig-óráig volt. Az a gárda, melynek karakterét Szőnyi, Bernáth, Egry és Derkovits határozzák meg külön-külön mindegyikük a maga módján, egészben véve európai igényű, de elhatározóan, félreismerhetetlenül nemzeti, magyar.

Genthon az egyes művészek tárgyalásának kereteként, mint már említettük, széles szemléletű, sokat markoló helyzetképet szerkeszt. Nem esik azonban abba a hibába, hogy a széles keret kedvéért elkalandozzék távoleső tárgyalásának menetét megbontó területekre. Irodalmi idézetei túlságig takarékosak. Annál gazdagabb tárgyának külső körülményeire vonatkozó historikumban.

A művészet oktatásának kérdése és ezzel kapcsolatban a továbbképzés problémái a legújabb időkig sajgó sebe volt a magyar glóbus művészi életének. Marastoni 1846-ban megnyílt festőiskolája két évi fennállás után szünetelni kényszerült, majd kilenc évi vegetálás után feloszlott anélkül, hogy pótlására valaki gondolt volna. Tulajdonképpen 1871-ig az Orsz. Mintarajziskola felállításáig nem volt intézményesen megszervezve a magasabbfokú művészi oktatás. A Mintarajziskolával, jóllehet tanárainak sorában művészeink akkor volt legjobbjaival találkozunk, nem oldódtak meg a problémák. Hosszas belső fejlődésen ment keresztül az intézet, míg mai jellegét mint főiskola elnyerte. Közben nem egyszer fenyegette az a veszély is, hogy a benne uralkodó maradi szellem miatt a mellette kialakuló

szabadiskolák megfosztják jelentőségétől. Ma életerős friss szellem hatja át s hatása a fiatalok nevelése terén megbecsülhetetlen. De 1871-ig nem volt semmi s az akkori fiatalok nevelésével nem törődött senki. Ha valaki tanulni akart s nem megmaradni a vidéki mindenfestők színvonalán, csak Bécsben vagy még tovább nyugaton találta meg az okulás lehetőségét. Mindennél ékesebben beszél ez a tény a XIX. sz. autochton magyar művészetének lázas vitatkozói ellen. Sajátos eredőjű magyar művészet még ma sincs. De megvan a lehetősége annak, hogy ilyen szülessék. Ezt a lehetőséget szolgálja főiskolánk.

Az oktatás kérdései mellett különös jelentőségük van a művészek szociális kérdéseinek. Minő társadalmi helyzetet mondhatott magáénak a művész, minők voltak megélhetési lehetőségei, vagyoni, vagyonosodási viszonyai?

Természetesen e kérdések felvetése nem vonatkozhatik azokra a művészekre, kik hazánkon kívül szereztek maguknak nevet és elismerést.

A század elején rendkívül sanyarú sors jutott a magyar festőnek osztályrészeül. A képárak alacsonyak voltak, vásárlókedv majdnem semmi. Kiállítások egyáltalán nem voltak. Közönség és művész között semminő kapcsolat nem létesült. Gyüjtemények alig léteztek s a létezők sem törődtek a kortársművészettel. Ily körülmények között szerencse volt a művészre nézve, ha valamely iskola rajztanárnak alkalmazta vagy valamely vidéki földesúr szolgálatába került mint házitanító, illetve családi arcképfestő. Az első mester, aki változást idézett elő e téren, Barabás volt, ki mind anyagi, mind erkölcsi téren káprázatos sikereket aratott. „Máról-holnapra híres ember lett belőle, karrierjét írók és politikusok egyengették, közöttük Széchenyi István gróf, ki érdekében Bihar vármegyéhez nagy feltűnést okozó levelet intézett. Huszonhat éves korában már a Magyar Tudományos Akadémia tagja volt, főnemesektől szerény kereskedőkig a társadalom valamennyi rétege vetekedett, hogy Barabás örökítse meg. 1844-ben egyszerre 10.000 forintnyi megrendelése volt."

Barabás fellépése után a művészek társadalmi és anyagi elismerése egyenletesen fokozódott. A festők soraiban előkelő családok sarjai is feltűnnek s a magának némi nevet kivívott művész feltétlenül igényt tarthatott a társadalom tiszteletére. A millenium idején hágott ez az elismerés a legmagasabbra. Állam és közületek óriási megbízásokkal keresték fel a művészeket, kiknek díjazása magánviszonylatban is felszökött. A 100—150 forintos árak helyébe ezresek léptek s nem volt ritka a 10.000 forintos kép sem. A háború kitöréséig körülbelül úgy állt a helyzet, hogy a művészet szerényebb tehetségű szolgáinak is tisztességes polgári megélhetést biztosított. A háború bekövetkeztével s főleg a békekötés utáni időkben (leszámítva a pénz értékromlásának abnormális viszonyait) az anyagi lehetőségek nagyon lecsökkentek. A képárak nem igen haladják meg az 1000—1500 pengőt s a vásárlások száma gyér. Kiállításokon jóformán csak az állam és a közületek vásárolnak. A gyüjtők közvetlen kapcsolatban állanak a művészekkel s kiállításokon kívül jóval alacsonyabb áron vásárolnak. Mégis a művészek száma szinte hihetetlen mértékben felszökött.

Budapesten kb. 1000 olyan festő él, akinek művészetén kívül más jövedelmi forrása nincs. Vidéken ugyancsak 800-ra tehető a számuk. Miután pedig a leszegényedett társadalom nem képes ezt a tekintélyes tömeget foglalkoztatni, a művésznyomor hallatlan méretekre fokozódott. Mikor azonban művésznyomorról beszélünk, be kell ismernünk, hogy legtöbb esetben a művész név csak önmagukat és a művészetet félreismert ál- és féltehetségeket rejt, kik a hivatali vagy a kézi munka terein helyüket vígan megállanák, de elszokva ezektől, vagy kikopva belőlük, a művészkedés mindent betakaró palástja alá menekültek s e címen igénylik maguk számára az ú. n. jótékonysági vásárlások s a különféle műpártoló és segélyező alapok obulusait.

Művész és közönsége között közvetítő a kritika. Hazánkban a műbírálat igen gyenge alapokra épült. Említettük már, hogy a századelejének egyik legműveltebb és legiskolázottabb ízlésű írója, Kazinczy, képzőművészeti alkotásokkal szemben csupán általános és inkább irodalmi szemszögű reflexiókra képes.

Az 1839-ben megindult Pesti Műegyleti kiállítások nyomán csakhamar megindul a hírlapi és folyóirati műbírálat, azonban első hangjai az apagyilkosnak is megbocsátás jegyében hangzanak el. Nem a kvalitás alapján bírálták el a képet, hanem annak hazafias külsőségei szerint, nem ritkán elegendő volt valamely szívetdobbantó cím is a sikerhez. Bíráló hangok a Pesti Műegylet kiállításainak során inkább csak magával az egylettel, annak működésével szemben hangzottak el, midőn kifogásolták a magyar művészek mellőzését. Az 1861-ben alakult Magyar Képzőművészeti Társulat minden oldalon segíteni akart a bajokon. Kiállításain művészi színvonalat biztosított s évkönyveinek lapjain jeles műbírálók, köztük Henszlmann Imre, az akkori viszonyok között mintaszerű kritikákat írtak. Természetesen a napilapok és irodalmi folyóiratok bírálatai továbbra is legföljebb rajongani tudó dilettáns kritikusok tollából származtak. Keleti Gusztáv volt az első, ki a bírálatot hivatásból űzte. Annyira, hogy ecsetjét is félretette, amellyel pedig ügyes szerkesztésű középszerű romantikus tájképeket festett. Bírálatai terjengős leírásokban s a képek gondolati tartalmának messzemenő fejtegetéseiben merültek ki. E középszerű tehetség azonban valahányszor igazi tehetséget sejtett meg a maga közelében, a félelem irígységével harapott abba bele. Madarász kezéből csakúgy kiverte az ecsetet, mint később Szinyeiéből, a fiatal Munkácsyt leócsárolta s a hazakívánkozó Zichy Mihály elhelyezkedési szándékait jobb ügyhöz méltó buzgalommal megakadályozta, úgyhogy az elkeseredett Zichy egyik levelében hevesen kikel ellene s a „disznópark festője" gúnynevet ragasztja rá. Sokáig uralkodott Keleti a magyar műbírálat terén, de szélesülvén a horizont, becsületes készültségű kritikusok váltják őt fel. Folyóiratok indulnak kizárólag a művészet jegyében, festőket s műveiket önálló kisebb-nagyobb dolgozatok tárgyalják.

Bírálókat és bírálatot említve, fölmerülnek a magyar művészet tragédiái. Azokat a sajnos, nem ritka eseteket értjük, midőn reménységes indulások különböző defektusok folytán derékbatörtek. Tragédiákat mondottunk, bár mint látni fogjuk, az újrakezdés nyomán kelt

késő és mindent jóvátenni szándékozó elismerés nem egyszer boldogvégű érzékeny drámákká szelidítette ezeket. Az első köztük Madarász. Théophile Gautier barátja, a párizsi Salon nagy aranyérmének birtokosa 1870-ben hazatér azért, hogy beteljesedjék rajta is a nemo propheta in patria végzete. Kiállított képét gyarlónak bélyegzi a kritikus. Madarász érzi a rosszindulatú igazságtalanságot, elfut, ecsetét sutbadobja s a párizsi művelt világ egykori kedvence egy kis felvidéki rézhámor üzleti bajai közé temetkezik. Élete végén újból ecsethez nyúl, késői képein azonban tükröződik, hogy bár semmit sem tanult, rengeteget felejtett. Halála után még egy méltatlan támadás érte őt, midőn hagyatéki kiállítása után az egyik napilap a késői képek alapján egész művét mélyen alábecsülte. Különös pedig a közízlés. Madarász kevésszámú műve alig-alig ismert a közönség előtt. Hunyadi László, a Zrínyi és Frangepán és az ezekhez méltán csatlakozó Zách Felicián nem népszerűek. Ellenben késő és hamis pátoszú Petőfije a legismertebb és legelterjedtebb kép Magyarország területén.

Hasonló sors érte Szinyei Merse Pált. Azzal a különbséggel, hogy számára kamatostul megtérült minden, ami fiatal korában elsikkadt előle. Fejlődésének megszakadásával csak a magyar festőművészet vesztett. Ugyanúgy, mint Gyárfás eltűntével, akit ugyanaz a toll riasztott el, mint az előbbi két művészt.

Hollósy pályatörése mély gyökerű. Temperamentumában rejlett az ok, mely művét megakasztotta, épúgy, mint ahogyan Székely Bertalan is töprengő, önmarcangoló temperamentuma miatt lett sok tekintetben kerékkötője a saját hasonlíthatatlan nagy tehetségének.

Betegség okozta viszont Munkácsynak és Paál Lászlónak lehullását. Munkácsy az egész világ ünneplő, elismerő tapsai közül szállott sírjába. Akkor, mikor művészetének megbecsülését még nem törte meg a könyörtelen bírálat, jóllehet fejlődése már régen megállott, alkotóereje kimerült. Halála egy mindenképpen teljessé vált sorsot zárt le. Mindenben részesült és pedig nem közönséges mértékben. Nyomorúsága rendkívüli volt, de rendkívüli volt később anyagi karrierje is. Művészete mind hazájában, mind külföldön ismert és hatásában jelentékeny volt. Címek, kitüntetések fölös számmal borították el.

Paál László Munkácsy barátja és soktekintetben tanítványa, harminchároméves fiatalságában dőlt ki a sorból. Életében alig jutott számára babér. Elmélyülő művészete, finom zöldjei és barnái jobbadán csak halála után fedeződtek fel. Honfitársai részéről egyfelől, kik műveit összeszedve, itthon szerezték meg emlékének a nemzet elismerését, élelmes hamisítók részéről másfelől, kik ugyancsak rávetették magukat kapható műveire, hogy Rousseautól Corotig a barbizoniak majd minden mesterének nevét rájuk applikálva, mohó amerikai gyüjtemények kincseivé avassák azokat.

Ujabb művészetünkben Nemes Lampérthnek és Derkovits Gyulának tragikus sorsa vált a magyar művészet ügyének veszteségére. Nemes Lampérth, kinek sokat ígérő robusztus fiatal erejét koporsó nélkül adták vissza az anyaföldnek és Derkovits, kinek meditáló, majd expresszionista keserűségekben tobzódó, majd harsogóan agitatív

erejű, ismét másutt finom színek hangulatává halkult művészete — szinte napjaink közelségében torkollott az éhhalálba.

Természetesen következik a tragédiákat okozó művésznyomorból, hogy művészeink igyekeznek a maguk sorsát úgy, amint csak lehet, biztosítani. Minthogy pedig egyesülésben az erő, a művészek számának megnőttével, megnövekedett az egyesületek száma is. A mult században a Társulat egyedülvalósága óriási tekintélyt biztosított tagjainak, azonban a modern irányzatok jelentkezésével e tekintélyi alapon való társulás nem bizonyult elég rugalmasnak. Mellette tehát a magukat mellőzöttnek érző vagy törekvéseiket a társulat keretein belül kifejteni nem tudó művészek új, sajátos szándékainak kifejtésére alkalmat teremtő egyesületeket hívtak életre. E divergáló csoportokon kívül pedig újabban az „őstehetségek" is kollektív erővel jelentkeznek. Az őstehetség jelszóval ma különös sikereket lehet elérni. A nép, a föld népe felé forduló politikai figyelmet néhány magát hivatottnak érző szakértő siet kamatoztatni mind a köz, mind pedig a maga számára s újabban nemcsak egyesével, hanem csapatjával jelentek meg a kiállítóteremben a technikai felkészültség nélkül való, iskolázatlan, tehát primitív, de indulásukban nem népi, hanem „úri"-művészetet űző utánzó őstehetségek. Természetes, hogy politikum is rejtőzvén a jelenség mögött, a sajtó egy része egetverő hozsannák között vagy könnyes megindulással ünnepli a „magyar vér" és a „magyar igazság" újabb diadalmas megnyilvánulását s a dolog végre is ennyiben marad.

Azok, akik mint őstehetségek dicsőség felé indultak, vagy visszafordulnak a humusz felé, melyből kirángatták őket, vagy lépteiket titokban valamely festőiskola felé irányítják, mely esetben lehet ugyan, hogy jó művészekké válnak, de végeredményben megszűnnek őstehetségekké lenni, sorsuk és lehetőségeik beolvadnak a tanult művészek közösségébe. Igaz, hogy tanulmányaikat mind maguk, mind pártfogóik gondosan titkolják s mint jellemző tünetet említjük meg, hogy az egyik főemberük ugyancsak titokban több mint öt esztendőt töltött a müncheni akadémián.

Mint vörös fonal húzódik végig a könyvön a korszerűség kérdése. Genthon analíziseinek során gondosan végigkíséri művészeinek életútját, stíljük eredetét a lehető legaprólékosabban kikutatja. A nyert eredmények alapján pedig felveti a korszerűség problémáját és minden esetben megállapítja a terhükre mutatkozó késlekedési nyomatékot.

Kérdés, helyes módszer volt ez, vagy inkább lett volna helyénvaló a művek idővel nem mért önmagukban és önmagukért való értékvizsgálata? A kérdés indokolt, hiszen valamely műalkotás abszolút hatásfokát nem mérheti idő. A műalkotás keltette megilletődés, bensőnket átjáró élmény, az átélés pillanatában tökéletesen független a keletkezés külső körülményeitől. Róla a művész testet öltött lelkisége beszél hozzánk, fogalmakkal ki nem fejezhető nyelven. Meg kellene tehát kísérelni talán azt, hogy a művészet magyar jelenségeit függetlenítve az időviszonyok vizsgálatától, pusztán a keltett élmények intenzitásának szemszögéből rendszerezzük. Nem kétséges azonban, hogy aki ezt az utat választja, vagy tökéletlen munkát végez, vagy tökéletességre

törekedve, menthetetlenül a lehetetlen absztrakciók és túlhajtott hasonlatok útvesztőjébe téved.

A műalkotás keltette élményt analizálni és mások számára hideg reprodukciókon, holt betűkön keresztül átcsempészni nem lehet. Következésképpen nem lehet jó az a rendszer, mely pusztán kvalitások alapján épül fel.

Ezért vált történetivé a művészetekkel foglalkozó tudomány, ezért kanyarodott el a meddőnek bizonyult esztétikai síkról, mely üres általánosságoknál többre nem képesítette, holott mint tudománynak többre volt igénye.

Minden tudomány normatív. Itéleteket állít. Minden ítélet pedig reláció, mely végső esetbe valamely abszolutumhoz vezet. A XIX. század európai művészettörténetében ezeket az abszolutumokat a változások kezdőpontjai jelentik. Mindent, ami Európában a művészet terén történt, mint jelenséget, a kezdet pontja határoz meg s csak ezután következhetnek más szempontok, melyek gyakran nem is ütköznek össze a korszerűség adottságaival.

„Korszerűség sajátos nemzeti jelleg nélkül mit sem ér, mert nem épül be a nemzeti organizmus boltcikkelyei közé s a fordítottjának sincs szerepe a művészet folytonosságában: nemzeti művészet korszerűség nélkül csak a szerény vidékiességig emelkedhet" — írja Genthon. Tehát a korszerűséggel a nemzeti jelleg, de ugyanígy a mesterségbeli képzettség, az artisztikus érzés párhuzamos jelenségek, melyek többé-kevésbbé közel esnek egymáshoz. Hibás szemlélet volna tehát Genthon korszerűség problémáit az aláértékelés szándékával illetni. Nem az eltávolodás mértéke után kutat, hanem azt vizsgálja, mennyire közelítette meg nemzeti művészetünk az európai szintet. Ez pedig helyes, sőt egyedül helyes törekvés. Kétségtelenül történeti és nem esztétikai módszer, de Genthon egész műve a történetiség jegyében fogant. Koncepciójára, látásmódjára kétségtelen hatással voltak a magyar történelemírás legújabb példái, melyek megkívántatták vele is a módszereket, melyek e példákat igazán naggyá teszik. A módszer mellé azonban széleskörű anyagismeret járul és bámulatos készsége az anyag alakításának.

Genthon tartózkodó író. Ismeri a veszélyeket, melyeket a szubjektivizmus magában rejt s az ezektől való óvakodás gyakran hűvösfölényessé, gyakran kiábrándultan józanná teszi írását. Itt-ott enged csak felbuggyanó érzéseinek, különben a tárgyalás menetének láza fűti csak a könyvet. Ez a láz pedig a kivizsgált, megértett, néha csak megérzett igazságok őszinte, tekintetnélküli kimondásának láza. Ebben szubjektív. Valahogy meglátszik, hogy csak azt írta meg, amit hitt a dolgokról, nem volt tekintettel mások ítéletére, hacsak meg nem egyeztek az övével s amit hitt, amit a maga számára kiderített, azt a végső konkluzióig, követésreméltó őszinteséggel és bátorsággal megírta.

KAMPIS ANTAL

A CSEHSZLOVÁKIAI VÁLASZTÁSOK UTÁN

„FÖLDCSUSZAMLÁSOKNAK" nevezték három-négy évvel ezelőtt Németországban azokat a választásokat, amelyeken minden alkalommal pártok és rendszerek omlottak össze, s az ember ámulva kérdezte, hová vezethet a politikai hangulat ideges hullámzása? A május 19-i csehszlovák parlamenti választások után felmerül a kérdés, vajjon a legújabb erőpróba ilyen földcsuszamlásnak nevezhető-e a csehszlovák politikában, avagy, amit meghatározott, jelentéktelenebb természetű? Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a köztársaságban a belső politikai forrongás legmagasabb foka nem esett össze a választások idejével, s amikor a szavazók az urnákhoz járultak, a kedélyek háborgása csillapulóban volt. A krízis enyhült, a szenvedélyek elfásultak. A veszedelmes időt 1933 ősze jelentette, a gazdasági mélypont, amikor az autoritatív demokrácia kíméletlenül berendezkedett az országban. A kritikus korszak talán 1934 telén, a marseille-i pör genfi letárgyalása után ért véget. Addig jóformán hétről-hétre nagy bel- és külpolitikai események mozgatták a közvéleményt: belpolitikailag a német kisebbség Führer-alapon való átszervezkedése, a pártfeloszlatások és a lapbetiltások, a nyitrai Pribina-affér utóhullámai, a növekvő nyomor, a korona értékének leszállítása, az autoritatív elv berendezkedése, Masaryk elnök betegsége, a hadsereg előtérbenyomulása, a cseh nemzeti ellenzék kialakulása, külpolitikailag a váratlan összeveszés Lengyelországgal, az új német birodalom nyomása, az ausztriai események, Barthou programmjának átvétele és Marseille. Ezzel szemben az elmúlt öt hónap alatt kibontakozások és új szervezkedések csillapították a lelkek viharát. Az orosz szövetség értéke, a devalorizáció kezdeti sikere, a belső rend megszilárdítása, a normális gazdasági vérkeringés visszatérése annyira szembetűnő volt május derekán, hogy a cseh választó aránylag megnyugodva és bizakodva járulhatott az urnához.

Igy történt, hogy a politikai időjósok már hetekkel a választások előtt nem vártak nagy eltolódást, annak ellenére, hogy a választási harc — különösen az utóbbi napokban — az ellentétek heves kitöréséhez vezetett. A legnagyobb érdeklődés a cseh nemzeti pártok egymás közötti küzdelmét vette körül, mert most történt először az államfordulat óta, hogy a tizenöt éves és többé-kevésbbé érintetlen cseh nemzeti koalíció (agrárok, szociáldemokraták, katholikusok, Benes cseh nemzeti szocialistái stb.) veszélyesnek látszó ultranacio-

AZ ÚJ MAGYAR FESTŐMŰVÉSZET

AKI E SZÁZAD ELSŐ TIZEDÉNEK magyar művészettel foglalkozó tudományos, illetve kritikai irodalmát a maga egészében figyelmes szemmel végigkíséri, különös jelenségek tanujává lehet. A századvégnek a millenium ünnepi légkörében szerveződött konvencionális zenekarában egyéni hangok szólalnak meg mindsűrűbben. Egyéni hangok, melyek igyekszenek a figyelmet magukkal ragadni. Hangok, melyek új szerzők új művészetének méltatását kívánták. Immár bevallhatjuk, kevés sikerrel. A nyugodt egykedvűség elnyomta e jelentkezéseket s úgy látszott, nagyon sok időnek kell eltelnie ahhoz, hogy a vezérszólam új témát hozzon.

A háború változást hozott, de a változás folytán nem az egészséges átszerveződés következett be, hanem az apróbb, önálló csoportokra való szétkülönülés. A konzervatívok a természet mindenek fölött való tisztelete mellé lefoglalták a haza, nemzet, vallás és erkölcs nemes, de alkalmazásukban vajmi gyakran tartalmatlan szólamait is, míg az újak, a modernek hívei az öncél, az artisztikum, az új szellemiség és a formai dialektika dícséretében egyesítették erejüket. Történt pedig ez egymás mellett s lehetőleg egymás rovására. A hangosság lett a fő, nem a tartalom s közben veszett, folyton és állandóan veszett a mérték. Túlzott dícshimnuszok és érdemtelen alábecsülések keresztezték egymást, nem a kvalitás, hanem a pozíció szerint s tetőfokra hágott a zűrzavar, törvényszékek előtt lefolyó csúnya és méltatlan pörök során. Ez a zűrzavar méltán keserítette el az értőket s méltán döbbentette meg a jóindulatú, képzetlen, vezetőre vágyó laikust, ki szédülvén egy ideig az egymás hitelét rontó jelenségek között, fáradt legyintéssel vonult vissza a tájékozatlanság nemtörődöm nyugalmába.

Ma már tisztulóban van ez a zavar. Az erők hevessége megcsitult, kíméletlensége alábbhagyott. A hangosság helyet ad lassan a csöndes, de meggyőző értékelésnek s így kitűnő lélektani pillanatban jelentkezett Genthon István új könyvével, melyben újabb művészetünknek értékelméletét fejti ki.[1] Minden tudományos írásmű jelentőségét a bennefoglalt gondolatok immanens értéke és asszociációs indításokra való képessége szabja meg. Genthon könyve pedig túl a napjaink életéhez mért relación, e magasabb síkon is különös súly-

[1] Genthon István: Az új magyar festőművészet, Magyar Szemle Könyvei XI.

Magyar Szemle 1935. XXIV. k.
3.07.

lyal illeszkedik az utóbbi évek tudományos írásai közé. Már koncepciója nehézségek elé állította. Nem akarván életrajzok additív sorozatából álló általtörténetet írni, széles szemszögű egységekbe foglalta anyagát. Ám a feldolgozás során megmutatkozott az anyag karaktere, mely ellene mond a nagyvonalú és egységesítő előadásnak. Szórványosak és külön utakon járók a jelenségek, mindeniknek külön figyelem, külön méltatás kellett, hogy jusson. Az életrajzok sorozata elkerülhetetlen volt. Ahogy azonban a könyv tárgyalásának ökonómiája elkerül minden ebből származható hátrányt, ahogyan az életrajzok fárasztó sorozata helyett, az általános szellemi élet rajzának alapsíkján színes mozaikká organizálódnak, követendő módszer mindazok számára, akik a magyar művészet utolsó századának fejlődésével fognak valaha is foglalkozni.

Különös, szinte érthetetlen kép bontakozik ki előttünk a mult század első tizedeit illetően. Nekilendült, élénk irodalmi élet, ínyeskedő ízlés és robusztus erő változatossága mellett kietlen parlag a képzőművészet. Kazinczy a nagy izgató, ki minden irodalmi bíbictojást hosszan melenget s még kikelte előtt sasmadár felszárnyalását jósolgatja, nem illetődik meg nemzetének művészet terén való elmaradottságán. Könnyű szívvel ajánlja Fügert mindenkinek „ki magát festetni akarja". Jóllehet levelezése során rengeteg kitérés van művészi alkotások méltatására, végeredményben kitetszik, hogy igazán átérzett művészi szükséglete csak egy volt, az arckép s ebben is csak a hasonlóságot kereste. Később lelkendezve ünnepli a szobrász Ferenczi Istvánt, de őt is csak inkább mint tetszetős nemzeti különlegességet. Magyarország egyik legműveltebb szelleme, ki valamely megjelenendő verskötet kedvéért tucatszám írja leveleit, nem látja meg a magyar művészet intézményes fejlesztésének fontosságát s nincs szava ennek érdekében. Pedig nem mondható, hogy jóindulata hiányzott volna. Hevülő egyénisége megmutatkozott ezen a téren is. Mikor Balkay Pál, a Bécsben tanuló magyar festő pártfogásért fordul hozzá, azonnal segítségére siet, beajánlván őt az egri papságnak, sőt később alkalmat keres arra is, hogy műveit megszemlélje. Sajnos, más híján csak e szerény, önállótlan másoló tehetséget istápolta s nem keresett méltóbb társakat mellé.

Pedig akadtak volna, hiszen Markó is azidétt jelent meg a firmamentumon. Tüneményes tehetség volt, aki visegrádi tájképén „oly alapokra látszik támaszkodni, melyek idehaza még ki sem alakultak, sőt ma sem alakultak ki teljesen : az előítéletmentes önállóságra, mely nem keres ötévenként külföldi impulzusokat."

Markó eltávozott a hazából, művészete eltért az indulástól. Külföldivé vált s visszahatás nélkül mult el a magyar földnek e szép ígérete.

Azok pedig, akik honnmaradtak, kiknek nem ismerjük ifjú és harmatos indulását, felőrlődtek. Vidéki kastélyok cselédszám vett piktoraivá lettek. A klasszicizmus kora, mely építészetben oly jelentékeny alkotásokat hozott létre s hatásában majd napjainkig elér, festészetünkben néhány többé-kevésbbé ügyes arcképfestő emlékét őrizte csak meg. Különös irónia, hogy Markó és Brocky külföldre

trappings of the horses and the belts of the warriors; but the larger surface of the *sabretaches* furnished opportunity for more ambitious compositions. These *sabretache* plaques have been found only on Hungarian soil and may therefore be regarded as an exclusively Magyar possession. The decoration on all these objects is identical with that of the Nagyszentmiklós relics, except that it has been further enhanced by the introduction of engraved leaves, crescent-shaped traceries and a gilded background which lend it a richness and beauty never seen before.

The art of the conquering Magyars was the last blossoming of Steppe culture. Its decline was hastened by the adoption, at the time of the Crusades, of the sea route for trade purposes, an innovation which put an end to the transit trade of Southern Russia and Central Asia. The extinction of the high civilisation of Mesopotamia and Asia Minor was also a contributory factor, since it was from these regions that the peoples of the Steppe had drawn an ever-renewed impetus and inspiration.

As we have very few written records of the peoples of the Steppe, we are forced to reconstruct their history, civilization and daily life by the aid of the antiquarian material at our disposal. But we must be careful not to let the historical aspect obscure the artistic, all the more so since these historical relics were the sole medium in which the art of these peoples found expression, and hence must be regarded not as examples of applied art but as consummate artistic creations. Their intrinsic value, their individual laws and structure we must make it our business to study. Such a study will at the same time help us to a realisation of our share in the general stock of European culture. For it must be remembered that the nomadic civilizations stood for something more than their face value. The influence they had is clearly perceptible in Celtic, Scandinavian and Romanesque art, and has materially contributed to raise the level of artistic production in Western Europe.

The Hungarian Quarterly
Vol. I. No. 1. Spring 1936.

MODERN HUNGARIAN PAINTING

By FRANÇOIS GACHOT

IT is only within the last twenty years that Hungarian art has begun to acquire the position it deserves in international taste. Less favoured in this respect than Hungarian literature, in which English, French and German romanticism was able to discover numerous points of contact, less fortunate even than Hungarian music, which excited the interest of music lovers and composers long before the war, Hungarian painting was ignored by the rest of Europe throughout the whole of the nineteenth century and the first years of the twentieth. To realize this, one has but to open any comprehensive pre-war work devoted to the pictorial arts. Where a chapter on Hungarian painting is included it is inevitably grouped with some art movement with which it has never had anything in common, and the obsession of the Austro-Hungarian political union caused it to be regarded as a mere offshoot of Austrian art. It was not until the end of the war, when Hungary began to organize picture shows abroad, and to take part in international exhibitions such as the Venice Biennial, that she was able to show her individuality in this field as in so many others. In this way those interested came to recognize the existence of an independent and original school of Hungarian painting and gradually this recognition spread from the initiated few, through the enthusiasts, to the cultivated public.

To-day Hungarian painting is not only gaining favour daily, but is being placed on the same level as the painting of any other European nation. How this has come about is described in "The History of the New Hungarian Painting," a profound and suggestive work by a young historian of Hungarian art, Mr. Stephen Genthon.

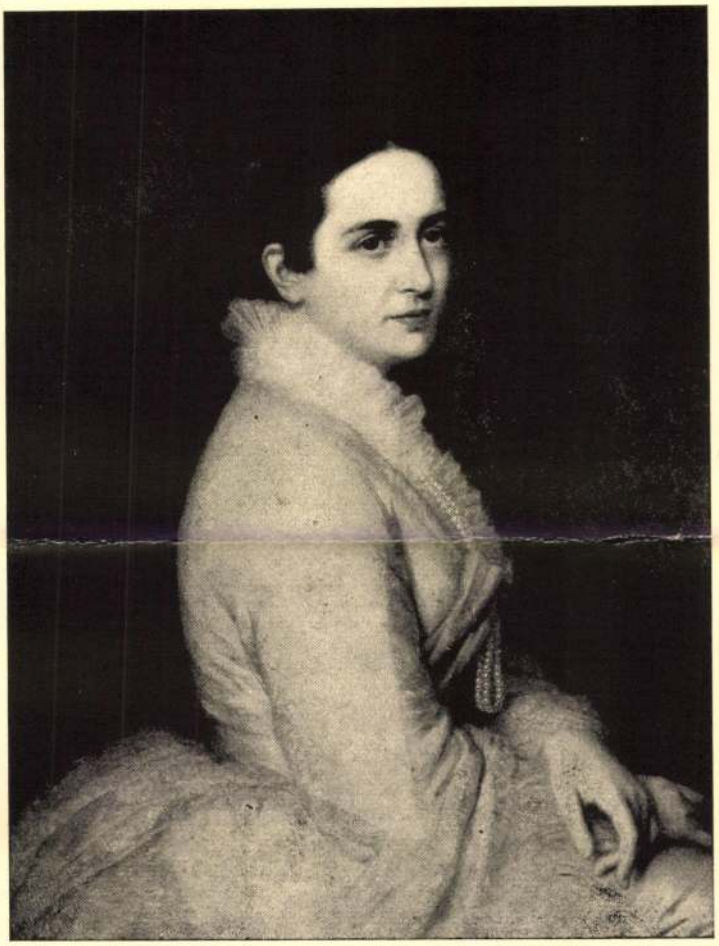

NICHOLAS BARABÁS
Mrs. STEPHEN BITTÓ

GÉZA MÉSZÖLY
ON THE SHORE OF LAKE BALATON

This profusely illustrated book, the first comprehensive study of the subject, has the further merit of envisaging it from the historical as well as from the artistic standpoint. Far from confining himself to a description of the chronological development of modern Hungarian painting, Mr. Genthon goes back to its origins and first principles, thus giving us an insight into the true meaning of its gradual evolution and allowing us, so to speak, to assist at the birth of that specifically Hungarian consciousness which was to be the essential characteristic of the work of the great masters.

How far back, within the period termed modern, is it possible to trace the first logical and conscious manifestations of an art to which the adjective "Hungarian" can legitimately be applied? Not very far, as compared with the Italian, German, English and French schools — in fact, not farther than the nineteenth century. This is one of the salient facts which emerge from Mr. Genthon's work. Are we, then, to assume that before this period Hungary produced no painters? The names of Kupeczky and Mányoky, and at a later date of Markó and Broczky, make such an assumption untenable. But although Hungarians by birth and temperament, these artists, either by force of circumstances or obeying an inner impulse, all seized the first opportunity which offered to leave Hungary; and their artistic development and success can be viewed only in relation to the careers they made for themselves abroad.

Only very rarely is it possible to distinguish in their works some feature or *motif*, figure or fragment of scenery, which reveals the artist's origin. For all their outstanding ability, taste and skill, they were children of their day, subject to its fashions and with nothing to differentiate them at first glance from other German, English, French or Italian portraitists or landscape painters who worked in Italy or at the court of one of the numerous petty Princes of Germany or Central Europe. The only representatives of classic art, or of the *Biedermeier* style developed from it, who succeeded in creating a living tradition in Hungary were those delicious portrait painters Michael Barabás and, in a lesser degree, Jacob Marastoni and Joseph Borsos.

Long before the Renaissance Hungary showed herself so profoundly receptive to all intellectual currents that she attracted

artists, savants, men of letters and scribes from all parts of Europe, partly because she had need of them and partly because of her genuine international outlook. But it was not until the nineteenth century that she awoke to full national consciousness. As generally happens, this national consciousness, inflamed by political events, found an easier outlet in literature, more especially in poetry, than in painting. The subject-matter lent itself more readily to such treatment; the medium was better suited to the theme. The whole of this period was influenced by historical associations, and it is hardly surprising that eventually the painters of Hungary should have followed the lyric poets into the selfsame fields.

Thus the appearance of the historical school of painting in Hungary marks the beginning of a new epoch and is of utmost significance, being the meeting-point of two spiritual entities — artistic creation and the Hungarian spirit — which until then had had but little in common. Reviewing the second part of the nineteenth century from this point, Mr. Genthon traces several distinct influences, some of which are not confined to one period, but it is impossible here to give a detailed analysis of each. Moreover, acutely discerning as Mr. Genthon shows himself in the passages in which he describes, without bias, the character of each work of art, revealing its weaknesses and limitations as well as its merits, the real interest and novelty of his book lie in his faculty of envisaging his subject as a whole, of never for a moment letting general ideas be obscured by the particular. Thus his description of the romantic element, so sympathetic to the Hungarian temperament and displayed in the pictures of men like Victor Madarász and, in a later form, in those of Michael Zichy, has the merit of being based not only on literary, social, and political considerations, but also on a wide knowledge which has enabled him to point out a number of interesting comparisons and analogies.

Later he discusses the academic spirit which found its ablest exponents in Charles Lotz, the decorator of the Budapest Opera House, the Houses of Parliament and the Town Hall, in Bartholomew Székely, an artist already preoccupied by the coming great problems of pictorial art, and in Julius Benczur. He also describes the connection between the State idea and the

academic style in which the official art of this period found its supreme expression. These passages are singularly illuminating and materially assist us to a better understanding of this epoch.

We find the same luminosity in the pages which he devotes to the romantic-realistic movement, which, for a time, brought world celebrity to Hungarian painting through the work of its most renowned representative, Michael Munkácsy. Whether he writes of Munkácsy, whom we have learned nowadays to admire more for his intimate *genre* pictures and nature studies than for the more ambitious compositions which earned him his fame, of Ladislas de Paál, that disciple of the Fontainebleau school, prematurely deceased, or of their successors Ladislas Mednyánszky the solitary and John Tornyay, in whose work Munkácsy's teaching reached its culmination, he invariably reveals the essential point. He excels in discovering, underneath other influences, the qualities which in these artists were specifically Hungarian, even though their canvases depicted neither peasants in native costume nor the Great Hungarian Plain with its characteristic equipment of crane wells, corn-grinding stones and windmills.

When impressionism came to occupy the attention of Europe, it could not fail to affect Hungary. But this, as Mr. Genthon makes clear, was not so much the result of importation as an example of that concurrence of influences so often encountered in the comparative history of civilizations. It is, in fact, worth noting that at the precise moment when Manet and his disciples put into execution their artistic formula, a Hungarian artist, Paul Merse de Szinyei, in complete ignorance of their aims, created a masterpiece identical in spirit, the *Majalis* or "Picnic", which was a genuine counterpart of the most astonishing successes of the French School and is one of the glories of the Hungarian Room in the Fine Art Gallery of Budapest.

Hungarian impressionism — or *plein-air* painting, to be exact — had nothing to do with Szinyei's isolated creations. It developed outside Budapest and was a movement in itself. It emanated from the notable Nagybánya School, whose importance Mr. Genthon rightly stresses. Headed by Stephen Réti, John Thorma, Charles Ferenczy (one of the most attractive figures in the history of his country's art) and later by Iványi-Grünwald, Csók, Glatz, some of the best artists now

living, this group brought about a revolution in Hungarian painting which did not confine itself to questions of technique but embraced also the very essence and conception of what constitutes a work of art. Related to this school, though not actually belonging to it, is the work of two other great Hungarian impressionists, Joseph Koszta and Adolphus Fényes, the latter the head of the artist colony of Szolnok. On the whole, it was from among the adepts of these schools that there emerged the ideal of an independent art, and it was they who were responsible for the rupture between the State idea, official art, and artistic creation.

It is at this point that Hungarian painting establishes contact with the modern art of the rest of Europe. It did not, however, thereby forfeit its peculiar individuality. Contact with foreign civilizations is no more dangerous to vigorous races than alien influences are to the genuine writer. There could be no better illustration of this than the art of Joseph Rippl-Rónai, whose genius (he died in 1927) still dominates the whole of our present epoch. To this artist Mr. Genthon devotes some of the most successful pages of his book. He was a friend of Maillol and Maurice Denis; he had assimilated and made his own all the secret treasures of post-impressionism, from Chinese and Japanese art to Whistler; he was in personal touch with Cézanne, Toulouse-Lautrec, Gauguin, Bonnard, Vuillard; yet he is none the less unmistakably Hungarian, an artist in whom consummate technique and taste are happily allied with a sensibility and temperament which cannot fail to betray his nationality.

So, too, with the work of those solitaries — one is tempted to say those eccentrics — of Hungarian art, Louis Gulácsy, Joseph Nagy-Balogh, Theodore Csontváry Kosztha: Gulácsy who reminds one at times of the Pre-Raphaelites, Csontváry Kosztha, whose affinity with the veteran Rousseau does but accentuate his originality, riotous colouring and almost oriental imagination, when contrasted with Rousseau's precision and moderation. The same may be said of that long line of peasant artists, keepers of the popular traditions, of whom Peter Benedek is one — we were privileged to admire the poetry and freshness of his work last year at the exhibition held in Budapest.

Joseph Rippl-Rónai
A STREET IN PARIS

VICTOR MADARÁSZ
AMADÉ THIERRY

The last thirty years have witnessed no artistic tendency in western Europe which has not produced its influence in Hungarian painting. Cubism, expressionism, and more recently neo-classicism, each has played its part in fecundating the genius of artists eager to explore new fields, but left Hungarian art free to follow its own flexible line, sometimes lagging behind it, but always assimilating the essentials.

Few schools of contemporary art can offer us so rich a company as Mr. Genthon presents with such enthusiasm in the last part of his book. Everywhere we find an abundance of vigorous personalities, whether we take conservatives like Philip de László, who has become the leading portrait painter not only of England and Hungary but of all Europe, cultivators of the academic traditions like Julius Rudnay, in whom are renewed the romantic spirit, the taste for *genre* pictures and the epic grandeur of Rákóczi's day, and whose ambition is to be not merely a painter but a Hungarian painter, or men like that dazzling colorist John Vaszary, who is always eager for new artistic formulas. It is true that, as the very title of Mr. Genthon's last chapter indicates, there seems to be less unity in the efforts of present-day painters than there was of yore. The members of the famous group of "The Eight" — Kernstock, Tihany, Cigány, Pór, Márffy, Czóbel and Berény — have long since gone their several ways, each to seek his own truth in his own fashion. If we add to them the names of Hatvany, Szőnyi, Egry, Bernáth, the recently vanished Derkovits, of Kmetty, Aba-Novák and many more whom it would be impossible to mention here, this sketch of contemporary Hungarian art will not only have the merit of variety and bear witness to exceptional character, dignity and capacity for renewal, but will offer us something still rarer. Greatly as these artists may differ, profoundly as they may be imbued with the forms of occidental art, we have only to look deeper to find qualities which all have in common and which only they possess — a vitality, luminosity, gravity, lyrical sense and sincerity which are a sure sign of race and the true expression of the Hungarian genius. Of this genius they are the inspired interpreters, as were those earlier masters in whose footsteps they are treading.

HUNGARY'S LINGUISTIC ISOLATION

By WATSON KIRKCONNELL

IT is one of the sad ironies of human life that language, the tapestry into which the individual and the nation weave their deepest and most significant thoughts and emotions, is also, when viewed from another angle, seen to be a wall of division between those individuals and those groups who do not speak the same tongue. Most persons in any given country are unilingual. They cannot penetrate through the partition of alien speech that separates them from their neighbours abroad. Intolerance sprouts easily into jungle rankness in that soil of linguistic ignorance; and an inferior human status is tacitly assigned to all those people into whose cultured consciousness and rich spiritual endowment we have no means of entry. The Alaskan Eskimos call themselves *Innuit*, i. e. "Real men", as distinguished from the unfortunate barbarians who speak English, French, or Russian; and the same mental error is typical, in some degree, of almost all unilingual people everywhere.

The severity of this misfortune is somewhat mitigated where education or kinship of speech may help to break down linguistic partitions. Both secondary and higher education insist, in nearly all countries, on a knowledge of at least one language in addition to the mother-tongue. Where there is also a close relationship in vocabulary and syntax — as between English and Dutch or German, or amongst the Romance languages — it becomes much easier to enter into a comprehension of one's neighbours' character and experience. Moreover, while it is notoriously difficult to filter the real essence of literature from one language into another, yet the labours of many generations of translators have built up in most of

National Gallerybe került. Pannoniai Mihály eddig mint Tura tanítványa szerepelt az irodalomban, Gombosi most kimutatja, hogy a Ceres 1456—59 körül, a ferrarai művészet kezdetéhez közel készült. Egyébként is Tura 1430-ban született, holott mesterünk működéséről már 1415-ből tudunk. Így hát éppen megfordítva, Tura lehetett a teljesen a ferrarai kora-renaissance-ba beolvadó magyar mester tanítványa. „Michele a késő gotikus fejlődésen át kíséri a ferrarai művészetet a lágy stílustól a „kemény stílusig", Gentilétől Squarcionéig, azután meggazdagodik Roger besugárzása alatt. De az öreg nemzedék tagja már nem érti meg Piero della Francesca tanítását, amely bűvkörébe vonta Agnolo Parrasiót és Galassót s idegenül fordul el Mantegnától, aki vezére lett a fiatal generációnak és ezzel együtt Cosimo Turának." A magyar művészettörténeti kutatás elháríthatatlan feladata lenne közelebbről utánajárni a magyar mester fél évszázadra kiterjedő pályájának, megkeresni valahol Itáliában még lappangó műveit. Azok a képek, amelyeket Gombosi neki tulajdonít, távolról sem közelítik meg a sugárzó Ceres művészeti fokát.

Szintén az olasz festészet történetének köréből meríti tárgyát *Péter András*. Először Ghiberti tesz említést arról a Mária életéből vett nagy jelenetből álló freskóciklusról, amelylyel 1335-ben Pietro és Ambrogio Lorenzetti díszítette a sienai Santa Maria della Scala homlokzatát, de amely a XVIII. század elején elpusztult. Péter a XIV. század második felében és a következő században keletkezett sienai festmények segítségével akarja rekonstruálni a sienai művészet e két nagy alakjának közös művét. Nem érdektelen ötlet és elismerést érdemel a szerző szorgalma, melylyel az analógiák nagy számát gyüjtötte össze, pozitív értékre azonban nem tarthat számot, mert csakis nagyon elmosódott és sokféleképpen értelmezhető árnyképét adja az elveszett képsornak. Éppúgy csupán szellemes játéknak tekinthető az a törekvés, hogy ezen az alapon megállapítsa a két testvér mindegyikének szerepét. Hiszen ez még a Van Eyck testvéreknél sem sikerült!

Fleischer Gyula részletesen ismerteti a felsőelefánti egykori pálos-kolostort (ma gróf Edelsheim-Gyulai-kastélyt) és főképpen a templom boltozatait díszítő festményeket, amelyekről már előzőleg, Johann Berglről szóló monografiájában röviden megemlékezett. A festmények, amelyek valószínűleg 1775-ben készültek, Keresztelő Szt. János életéből vett jeleneteket ábrázolnak. Aki a templomból lett fogadóteremben részese volt valaha a főúri család vendégszeretetének, az nem vonhatta ki magát a különös benyomás alól, amelyet a tágas belső tér megváltozott rendeltetése benne keltett, feje fölött a gondos ornamentális keretekbe foglalt mozgalmas festményekkel. Fleischer finom érzéssel méltatja Berglnek ezt a művét, amely pályáján az utolsó állomást jellemzi. A barokk művészet grandezzája, transcendens törekvése helyett a rokokó közvetlen szeretetreméltósága uralkodik benne.

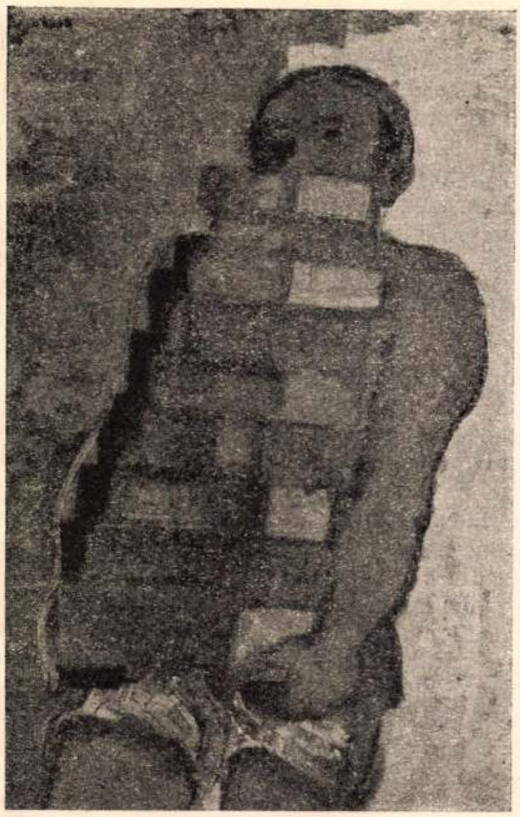

DERKOVITS GYULA: TÉGLÁT HORDÓ FIÚ

Végül *Leweke-Weyde Gizella* apróra ismerteti a podolini Szent Katalin szobor helyreállítását. Kellemes emléket kelt ez e sorok írójában, mert ő volt az, aki a szép szobrot a podolini plébániatemplomban (amely nem „kis gotikus templom", hanem a Szepesség nagyobb egyházai közé tartozik) barokk keretében fölfedezte és annak a Szépművészeti Múzeum számára való megszerzését kezdeményezte. *Éber László.*

GENTHON ISTVÁN: A régi magyar festőművészet. (Vác. A Pestvidéki Nyomda kiadása, 1932. 127 lap, 102 tábla) és ugyanő: A selmecbányai Szent Katalin templom hajdani főoltára. Archaeológiai Értesítő XLV. 1931. 120—148 l.

A nehézségek, melyek a régi magyar művészet történetírójának munkája elé minden lépésénél tornyosulnak, csak ma, a szisztematikus kutató-munka igazi megindulásával válnak teljesen érezhetővé. Alig van olyan korszaka és olyan területe régi művészetünknek, amelynek tudományos feldolgo-

Magyar Művészet
1932.

zásánál ne ütköznék az emlékanyag pusztulása által okozott akadályokba, alig olyan, ahol nem kellene kombinációkkal, vélt kapcsolatok felállításával pótolni a művészeti alkotások elpusztulása miatt keletkezett hiányt, és olyan, amelynek stílus- és fejlődéstörténeti rekonstrukciójánál ne kellene a legnagyobb óvatossággal eljárni. Ama kevés stíluskorszak között, amelyeknek feldolgozásánál e nagyfokú történetírói fegyelmezettségre ma már kevésbbé van szükség, elsősorban áll a XV—XVI. század festészete, amelynek anyagát Genthon István a közelmultban megjelent könyve tárgyául választotta. Nem szabad természetesen azt képzelnünk, hogy e művészet alkotásai olyan teljességben maradtak ránk, mint pld. ugyanezen kor német festészetének művei. A pusztítások itt is rendkívül nagyok voltak, különösen a török megszállta területen, de a fenmaradt képtáblák viszonylagosan nagy száma alapján — Genthonnak közel 2000 képről van tudomása — joggal föltételezhetjük azt, hogy e művészetről még a nagy hiányok ellenére is eléggé teljes képet alkothatunk magunknak.

E kép rekonstruálására irányuló törekvések — az emlékanyag gazdagságához mérten — már régen a magyar művészettörténeti problematika előterében állanak s olyan kutatók, mint a megbecsülhetetlen érdemű Divald Kornél, mint Roth Viktor és újabban Gerevich Tibor, valamint Genthon István és Fenyő Iván az emlékek hosszú sorát tették hozzáférhetővé. Genthon István most időszerűnek látta, hogy előzőinek munkássága, valamint saját régebbi és újabb kutatásai alapján képet adjon a magyarországi táblaképfestészet emlékeiről, azok történetéről és stílusáról. Könyve — a magyar művészettörténeti irodalom kevésszámú monografiáinak egyike — nem végső szintézis ugyan, de az összefoglalás első kísérlete s mint ilyen joggal tarthat számot a legkomolyabb megítélésre.

Azokkal a nehézségekkel, amelyeket a magyar művészeti anyag sajátos jellege folytán támaszthat, Genthon teljesen tisztában volt s így ahhoz a művészettörténeti módszerhez fordult, amelytől e nehézségek legkönnyebb áthidalását és a legtöbb elérhető eredményt várta: a morfológiai metódushoz. Ez a ma már kissé konzervatív jellegű szemléleti mód teljesen reá nyomja bélyegét a könyvre: összes erényei ebből fakadnak, de egyben belőle származnak hibái is. Ebből a metodikából következik legelsősorban a szerző nagy tisztelete és megbecsülése az emlékekkel szemben. A régi magyarországi festészetnek lehetőleg mennél több emlékét igyekezett összegyüjteni, hogy a részletes morfológiai analízis és a gondos összehasonlítások számára a lehető legnagyobb anyag álljon rendelkezésére. S úgy az anyaggyüjtés buzgósága, mint az összevetések alapossága egész sor új megállapításra és ismeretlen összefüggés feltárására vezette, amelyek között olyanok vannak, mint a Nagy Lajos máriacelli Madonnája és aacheni képei között fennállott kapcsolatok feltárása, mint a briegi Vir Dolorum-képnek Kolozsvári Tamással való kapcsolatba hozása, mint az úgynevezett Jánosréti mester követői stíláris helyének megállapítása vagy a kassai Erzsébet-főoltár mesterei csoportosítható emlékeinek pontos meghatározása. Természetesen ezek csak rendszertelenül kiemelt példák, mert Genthon könyve nem szűkölködik a hasonló eredményes megállapításokban.

Az említett szemléleti mód: a Morelliánus metódus tehát kétségenkívül még ma is alkalmas arra, hogy fontos eredményeket hozzon felszínre, de kétségtelennek látszik az is, hogy e módszer nem olyan átfogó, mint amilyen ma kívánatos lenne és nem adja meg a lehetőséget az összes tárgyalandó problémák fölvetésére. A módszer sajátos jellegéből következik, hogy a kutató figyelmét kizárólag az izolált művészeti alkotás részletformái felé irányítja s ennélfogva kategóriái közül kimaradnak a képeknek egyes, igen fontos formai elemei, mint pl. a téralakítás vagy az alakok plaszticitásának kérdése. De épp így nem öleli fel e metódus a teljes szintézis felé törekvő művészettörténetnek több más, nagyjelentőségű problémakörét: a történeti, ikonografiai, hangulati és szellemi problémákat. Kétségtelen, hogy Genthon érezte a Morelliánus szemlélet szűk kereteit s bizonyos az is, hogy ezeken kívül fekvő szempontok alkalmazásával is igyekezett mennél több és mennél sokoldalúbb eredményt elérni. Kétségtelen azonban az is, hogy ez a morfológiai metodikára történő primär beállítottság elhatározóan befolyásolta a szerző egész szemléleti módját s ebből következik, hogy az említett, más területekre tartozó problémák fölvetése nem oly pregnáns, megoldásuk nem oly meggyőző, mint az attribuciós kérdéseké. Ebből következik például, hogy Genthon a „Jánosréti mester" garamszentbenedeki oltára és a Szt. Miklós-főoltár között nem ismer el más különbséget, mint utóbbinak a genreszerűség felé való közeledését és nincs tekintettel a két oltár képein látható térkompozíciók lényeges különbözőségére. A Kolozsvári Tamás oltárának külső és belső szárnyképein mutatkozó különbségeket felismeri ugyan, de nyilván az alakok formai rokonsága tartja vissza annak a kérdésnek a fölvetésétől, vajjon az egész oltár tényleg egyetlen kéztől származik-e és nem lehetséges-e az, hogy egyazon műhelynek két különböző iskolázottságú mestere vett volna részt az oltár elkészítésében. S ugyancsak a figurális-stílus elemzése vezeti el a lillei Királyok imádásának M. S. mester oeuvrejébe való besorozásához, holott a magyarországi szárnyasoltár képeinek

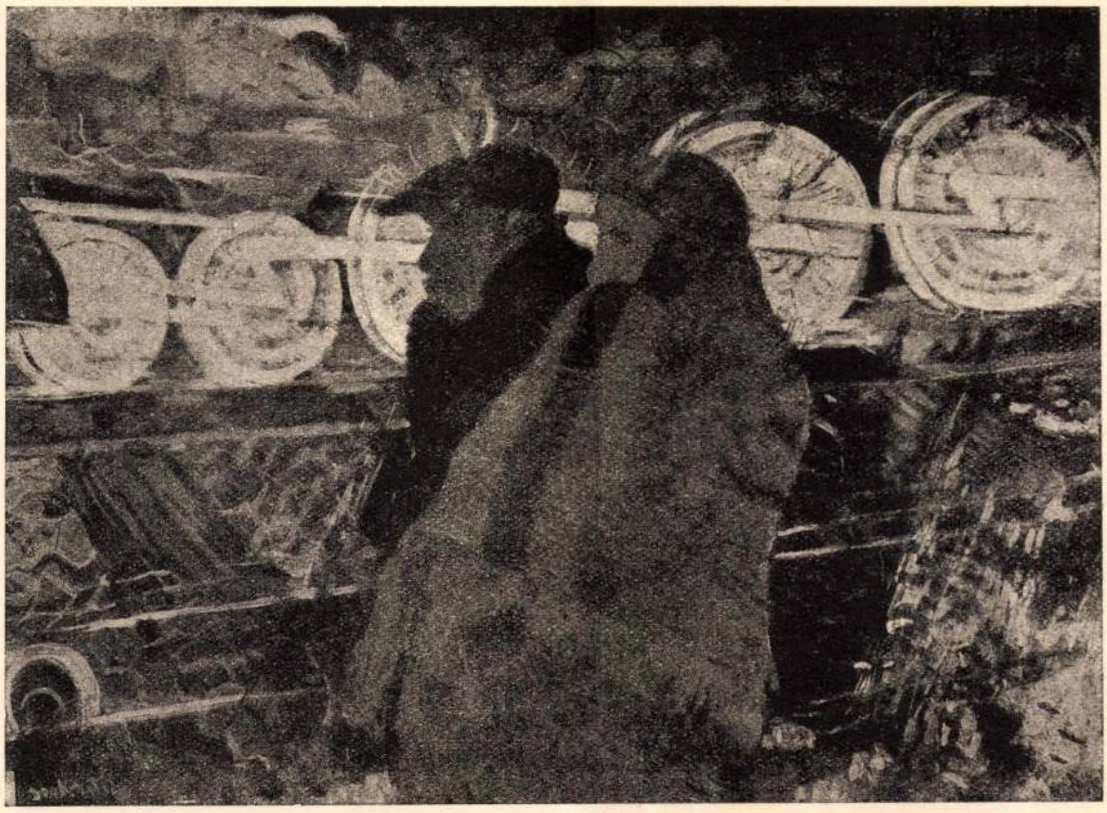

DERKOVITS GYULA: A VASÚTI SÍNEK MENTÉN

térfelfogása teljesen különbözik a lillei kép térkonstrukciójától.

Az M. S. mester körül fölmerülő kérdések megoldása azonban egyébként is különös figyelmet és részletesebb elemzést érdemel. Méltán, hiszen az ismeretlen festő művei a régi magyar festőművészet legkiemelkedőbb alkotásai, másrészt pedig, mivel Genthon könyvének vele foglalkozó legnagyobb terjedelmű fejezetén kívül egy különálló dolgozatot is szentel e mesternek, amelynek nagyobb része ugyan a kötetben is megtalálható, de első felében néhány új megállapítással is találkozunk. A szerző elgondolása szerint ugyanis M. S. mesternek nyolc festménye, amelyek Mária életének és a passiónak jeleneteit ábrázolják, a selmecbányai Szt. Katalin-templom főoltárának voltak a szárnyképei. (Az egyes képek elhelyezésére vonatkozó elgondolást a kötetben szereplő rekonstrukciós-rajz ismerteti, amely azonban az egyes képtáblák különböző méretei miatt nem lehetett meggyőző, úgy, hogy a később megjelent tanulmányban maga a szerző revideálja korábbi álláspontját és jelenti ki, hogy: „a méretbeli ingadozás megakadályoz abban, hogy az oltár megközelítőleg pontos rekonstrukciójával szolgáljunk.") Azt a föltevését, hogy M. S. mester képei a selmecbányai Katalin-oltárhoz tartoztak, Genthon főként külső történeti adatokkal támasztja alá, amelyek azonban az ikonográfiai tényállás ellenérveit nem állják ki s kétségtelen, hogy a könyv eddigi kritikusainak (v. ö. Napkelet 1932 februári számát és Ybl Ervin cikkét a Budapesti Hirlap 1932 március 27-i számában) igazuk volt, amikor azt hangoztatták, hogy egy Szent Katalinnak szentelt oltáron elsősorban a tituláris szent életéből vett jeleneteknek kellett szerepelni. Lehet, hogy a szerencsés véletlen még felszínre hozhatja e talán valahol lappangó festményeket s akkor azok stílusának a ma ismert képekkel való egyezése vagy különbözősége akár pozitív, akár negatív irányban perdöntő lesz. Amíg azonban a fölfedezés nem történik meg, addig Genthon állításai csak hipotéziseknek tekinthetők.

Hasonló a helyzet az oltár szobordíszét illetőleg, amellyel Genthon az Archaeológiai Értesítőben foglalkozik. Föltevése szerint a Szt. Katalin-oltár szekrényében három faszobor állott: az a két méternél magasabb álló Mária, amely szobor ma is a Szt. Katalin-templomban látható és a selmecbányai múzeum ismeretlen provenienciájú, Szt. Katalint és Szt. Borbálát ábrázoló összetartozó szoborpárja.[1] E figurák koncepcióját Genthon M. S. mesterre vezeti vissza, a kivitelezésben pedig két, a festő műhelyében működött ismeretlen fafaragó kezét véli látni. Ezen, részben már

[1] Repr. a *Magyar Művészet* I. évf. (1925) 5. számában a 271. oldalon.

Divald által is hangsúlyozott szellemes elgondolás elfogadásának, sajnos, ismét több ellenérv állja útját. Elsősorban az, hogy azokat a — Genthon szerint — közös stílusjegyeket, amelyek a két szent nő szobrait a Madonnával összekapcsolják, nem érezzük meggyőzőknek. A Madonna alakját nem tartjuk a „magyar faszobrászat ritka remekének" és azt véljük, hogy üres gesztusával, száraz drapériakezelésével, a kevéssé kifejező arcokkal lényegesen alacsonyabb szintet képvisel, mint a két szent nő igen kvalitásos szobrai. Ezen felül pedig a szobrok nem egyidejűek: a Madonnáéról helyesen állapítja meg Genthon, hogy 1500—1510 között készülhetett, de a két szent figurája későbbi stílusfázist képvisel. Azt a korszakot, amelynek Németországban Hans Leinberger művészete a legjellegzetesebb képviselője s a vele és kortársaival való összevetés alapján szobrainkat leghelyesebben az 1515—20 körüli évekre datálhatjuk. Ezek szerint pedig valószínűleg *csak* a Madonna, esetleg *csak* a két szent szobra tartozhatott a selmebcbányai Szt. Katalin-oltárhoz, a három együtt semmiesetre sem. És végül: sem a Madonna, sem a másik két figura koncepciójában nem érezzük M. S. mester művészetének a nyomait. Az előbbiben a közös keletkezési időn kívül semmi összefüggést nem látunk a festővel; az utóbbiak kifejezési tartalma ugyan közelebb áll hozzá, de sem a fejek, sem a drapériák formanyelvének összevetése nem hoz olyan pozitív eredményt, amelynek alapján M. S. mester vázlataira mernénk visszavezetni őket, annál kevésbbé, mivel — mint mondottuk — bizonyosan későbbiek az 1506-ban keletkezett képeknél. A selmecbányai Szt. Katalin-oltár állítólagos alkatrészei (M. S.-képek, a Szt. Katalin-templom Madonnája és a selmecbányai múzeum két szobra) között tehát nem érzünk olyan szerves összefüggést, amely azoknak stíluskritikai alapon való egyesítését indokolná.

Genthon művészettörténeti problematikájának egyirányúsága a nem-formai kérdések tárgyalásánál is érezhetővé válik. Ikonografiai eredményei közül nem fogadható el a selmecbányai oltár említett rekonstrukciós-kísérlete és feltűnőek a báti oltár képeinek tárgyi meghatározásánál mutatkozó ellentmondások, amelyekre Ybl Ervin idézett kritikája is rámutatott. (A báti képekre nézve az ábrázolásoknak a Margit-legenda szövegével való pontos összevetése hozhatna esetleg pozitív eredményt.) S ezekhez hasonlóan kérdéses, vajjon a Kolozsvári Tamás-oltár Kálvária-képén szereplő centurióban szabad-e ilyen határozottsággal Zsigmond császár és király „hiteles" arcképét fölismerni? A fejnek a bécsi Zsigmond-portrait-val való egyezése nem teljesen meggyőző és a szakállviselet sokkal inkább a kor divatjának felelt meg, semhogy ennek alapján az alakot egy határozott személyiséggel lehetne kapcsolatba hozni.

Belső ellentmondásokat tartalmaz egyes esetekben az emlékek külső, történeti feldolgozása is. Áll ez elsősorban a Mikó János műveivel kapcsolatban elmondottakra: a bécsujhelyi Winkler-epitáfium attribuciója mellett felhozott történeti érvek nem állják meg a szigorú kritikát és adatok teljes hiánya miatt elbírálhatatlanok a Mikó nagy hatásáról szóló föltevések is. Hasonló konstrukciókkal más kapcsolatban is találkozunk, így pl. nincs konkrét alapja annak, hogy Nagy Lajos máriacelli Madonnája „minden bizonnyal a király palotájában függött, talán legkedvesebb tartózkodási helyén: a diósgyőri várban, vagy Visegrádon, esetleg Budán".

A történeti összefüggések feltárásában mutatkozó bizonytalanságokkal különben más területen is találkozunk, különösen olyan esetekben, amikor külföldi kapcsolatok megvilágítására kerül a sor. Nagy Lajos máriacelli Madonnája pl. nem közvetlenül a sienai trecento-festészettel, hanem a sienai hatása alatt kialakult provinciálisabb nápolyi pikturával áll igen szoros összefüggésben. A Nemzeti Múzeum „Rózsás" Madonnájának arany hátterét nem a trecento elkésett hatása hozta létre, hanem a XV. századi német festészet egyes konzervatív alkotásainak (pl. a nürnbergi Tucher-oltárnak) befolyása. Bizonyosnak látszik, hogy sem a bártfai Szt. András-oltár festőjének, sem a besztercebányai Szt. Borbála-oltár [1] mesterének nem volt kapcsolata az olasz művészettel: az előbbit alakjainak plaszticitása és tájképeinek térképzése a svájci Konrad Witz felé utalja, az utóbbinak architekturáira pedig inkább Dürer metszeteinek építészeti elemei hatottak. A Szépművészeti Múzeum két, Jézus születését ábrázoló festményének alapos vizsgálata pedig arról győzhet meg, hogy a két kép közül egyik sem lehet magyarországi eredetű: a nagyobbik (15. kép) minden bizonnyal a csehországi festészet jellemző alkotása, a kisebbik pedig (6. kép) valószínűleg egy 1440 körül működött osztrák festő műve.

Mindaz, amit eddig elmondottunk, kizárólag a Genthon könyvében szereplő emlékanyag kritikai feldolgozására vonatkozott. Az ilyen feldolgozás azonban sohasem lehet a művészettörténet végső célja, hanem csupán eszköz és nélkülözhetetlen alap, amelyen keresztül a diszciplina lényeges kérdéseihez (művészi problémák, stílusforrások, szociális kapcsolatok, nemzeti jelleg, művészi érték, szellemi tartalom) kell eljutnunk. Az egész magyar művészet, de különösen a XV—XVI. századi festészet esetében e problémák fölvetése rendkívül érdekes lehetett volna. Talán

[1] Repr. a *Magyar Művészet* előbb idézett számában a 269. oldalon.

időszerű lett volna annak a megvizsgálása, hogy a magyarországi festészetben vetettek-e föl önálló, ábrázolási vagy kifejezési problémákat és ha igen, milyen volt azok megoldása. Ennek kapcsán alaposan lehetett volna foglalkozni a német hatás mértékének kérdésével, azzal, hogy a magyarországi festészet milyen centrumokból, milyen utakon és milyen közvetítőkön át érintkezett a német piktura fókuszaival, hogy mestereinek sikerült-e az egy, vagy több idegen forrásból származó elemeket sajátosan helyi jellegűvé formálni és milyen mértékben. És végül mindezen kérdéseken túl el kellett volna jutni az alapvető problémához: volt-e a magyarországi festészeten belül önálló, szerves fejlődés, volt-e önálló stílusa, önálló szelleme? Tényleges kifejezője volt-e a műfaj a nemzet szellemi és lelki életének, problematikájának és volt-e ennek a szellemiségnek abban az időben képzőművészeti téren saját mondanivalója?

E végső kérdések fölvetése azonban, úgy látszik, még mindig nem aktuális. Genthon könyve legalábbis csak egyeseket érint közülük, de azokra is csak esetenként ad feleletet, anélkül azonban, hogy részleteredményeiből általánosabb következtetéseket kívánna levonni. Az előbb említett elvi problémák közül kettő: „az emlékanyag viszonya a külföldi művészethez" és „a nemzeti jelleg kérdése" a történeti tárgyalást megelőző bevezetésben külön szakaszt is kapott ugyan, de a bennükfoglaltak nem felelnek meg hiánytalanul a várakozásnak.

A szisztematikus problémák kidolgozásának hiánya ez esetben sajnálatos ugyan, de talán remélhető, hogy a kérdések fölvetődése után nemsokára el fog következni a válaszadás ideje is. *S a régi magyar festészet eljövendő szintetikus történetének írója bizonyára eredményesen fogja használhatni Genthon könyvét, amely kétségtelenül fontos lépést jelent e műfaj emlékeinek feldolgozása terén.* *Péter András.*

ARCHAEOLOGIAI ÉRTESITŐ. Új folyam, XLV. kötet, Budapest, 1931. Szerkeszti Hekler Antal.

A speciálisan régészeti tartalom mellett az Értesítő új kötete sor olyan tanulmányt is közöl, amely abszolút művészi szempontból is érdekel bennünket. Erdélyi Gizella a Nemzeti Múzeum híres polgárdi ezüst triposzát publikálja összefoglalóan, a bel- és külföldön ismert anyag pontos áttekintésével s minden művészi érzékű embert szükségkép megragad az a gyönyörű anyag, melyet Fettich Nándor kapcsol a honfoglaló magyarok művészetéhez. Pigler Andor Pacecco de Rosáról, az alig ismert nápolyi barokk festőről ír összefoglaló tanulmányt egy újonnan fölfedezett képe alapján, amely eddig, könnyen megmagyarázható tévedés folytán a spanyol Francisco Pacheco neve alatt rejlett a Szépművészeti Múzeum raktáraiban.

Genthon István, Réh Elemér és Zádor Anna a magyar művészettörténet ismeretének kiépítéséhez járulnak hozzá meglepően új és meglepően értékes anyaggal.

Mint ahogy régi magyar táblaképfestészetünk első fázisában kivételes, mondhatnám a többi emlékek közt megmagyarázhatatlan helyzete van Kolozsvári Tamás szárnyasoltárának, éppúgy magaslanak ki a táblaképfestészet későbbi periódusában az M. S. monogrammú ismeretlen mesternek Hontszentantalról származó szárnyképei. Genthonnak most sikerül bebizonyítania, hogy ezek a szárnyfestmények eredetileg a selmecbányai Katalin-templom főoltárához tartoztak és ami több, sikerül kimutatnia azoknak a hatalmas fafaragású alakoknak hollétét is, amelyek eredetileg a főoltár középrészét foglalták el. Ezáltal Genthon a magyarországi művészet egyik legfőbb alkotását állította új megvilágításba és egyben új fegyvert adott kezünkbe, hogy a körülötte dúló harcot nagyobb sikerrel vívhassuk végig. Sajnos, Genthon ezen a ponton nem mutatkozott eléggé harcosnak, azt vártuk volna, hogy Buchnerrel szemben erélyesebben argumentáljon. Buchner nemcsak egyike a legsúlyosabb szavú német művészettörténeti íróknak, hanem azáltal, hogy németül ír, a mi publicitásunkkal szemben versenyen kívül áll: éppen ezért kell a magyar szakírónak arra törekednie, hogy ebben a nehéz küzdelemben legalábbis egyenlő erejű fegyverekkel vegye fel a harcot. A magyar művészettörténetírónak csak úgy lesz módjában a német annexiós tendenciával szemben védekezni, ha aktívan foglalkozik a német művészet történetével is; aki Buchnerrel szembe akar szállni, annak arra kell vállalkoznia, hogy Buchner Jörg Breu-konstrukcióját magát veszi ellenőrzés alá. Ez az egyetlen metódus, ha M. S. mesterünket meg akarjuk védeni és amit Genthontól még várunk az az, hogy az M. S. képek helyzetét az augsburgi művészetben ad absurdum vezesse. A lillei kép olaszos háttérkonstrukciójában különben határozott augsburgi vonások érezhetők, nem tartjuk továbbá lehetségesnek, hogy ez a kép mindössze egy évvel volna későbbi, mint a selmecbányai szárnyak, ami ismét kizárná az 1508-ban meggyilkolt Magister Sebastianus szerzőségét. A történetírókra bízzuk továbbá annak a kérdésnek megvitatását, hogy paleografiailag egyáltalán elképzelhető-e egy monogrammnak a Magister szóra való vonatkoztatása? Miránk ez a föltevés legalábbis kicsit idegenszerűen hat.

Réh Elemér a magyar barokk építészet szorgalmas és sikeres kutatója a régi Pest két jelentékeny építészét, Andreas Mayer-

hoffert és Joseph Jungot mutatja be új levéltári kutatások alapján. Az egyik a XVIII. sz. közepének, a másik a század végének volt vezető mestere. Réh kimutatja, hogy a barokk Pest legmonumentálisabb építészeti emléke, az Egyetemi templom Mayerhoffer műve; Jung a hatvani Grassalkovich-kastélyt, az aszódi Podmaniczky-kastélyt és utána Pest és a vidék nem egy jelentékeny épületét emelte. Réh kutatásai fontos lépésekkel visznek előbbre abba az irányba, hogy lassankint XVIII. századbeli építészetünk története is kézzelfogható formát öltsön.

Éppen ilyen gazdag eredményekben Zádor Anna tanulmánya Pollák Mihályról, a magyar klasszicista építkezés főmesteréről. Pollák származásáról eddig úgyszólván semmit sem tudtak, művészetének eredetéről meg alig valamit. Zádor Anna megállapítja, hogy Pollák Mihály testvéröccse volt Leopoldo Pollack milánói építésznek és fia Joseph Pollack bécsi pallérnak és k. u. k. Bauaufsehernek. Leopoldo több mint húsz évvel volt idősebb öccsénél, aki bécsi tanulóévei után mellette, Milánóban fejlesztette ki építési tudását. Joggal keresi tehát Zádor Anna a magyar klasszicizmus gyökereit Lombardiában: s hogy ezeket kimutassa, Leopoldo Pollack megismerését tűzi ki közvetlen célul. Kutatásai gazdag eredményre vezetnek. Leopoldo a nagy Piermarini oldalán működik, majd utána Milánó vezető építésze a klasszicizmus kezdeteinek idején; főművei a Villa Belgioioso, a villa Pesenti-Agliardi (Sombreno), a Palazzo Agosti-Grumelli (Bergamo), a Villa Amalia (Erba-Incino); azonban kapcsolatai Béccsel és Magyarországgal is erősek és ezzel szinte már elő is készíti a lombard klasszicizmus befolyását Magyarországon. De ennek a hatásnak főhordozója Pollák Mihály volt, akinek Milánóban eltöltött éveiből Zádor Anna tanulmányában kapunk először kézzelfogható művészi anyagot. Zádor Anna munkája azonban nemcsak adateredményekben gazdag, hanem megbecsülést érdemel az a stilisztikai érzék és tudás is, amellyel a két művészt jellemzi és genezisüket levezeti.

Zádor Anna a leggondosabb író is az Értesítő e kötetének munkatársai közt: egyenletesen, nyugodtan fejti ki mondanivalóját és amellett az olvasó előtt mindig nyitva tartja a probléma teljes horizontját. Prózája finom és egyszerű: ugyanezt sajnos nem mondhatjuk el mindenkiről, mert bizony az Értesítőben gyakoriak az újabb magyar archaeologiai és művészettörténeti irodalomban elharapódzott körmondatszerkezetek, amelyeknek megfejtésére több energiát pazarol el a figyelmes olvasó, mint amennyi örömet a tudományos eredmények szereznek neki. Néhány riasztó példát: „N. N. egy nagyszerű trouvaille kapcsán bevezetésként egy ilyen latens köztudatot vált P. M.-mel kapcsolatban elevenné, mikor források alapján kimutatja, hogy P. M. és C. T. között akkora időkülönbség van, hogy nyugodtan visszautasítható az az állásfoglalás, mely a magyar mestert T. követőjeként állítja be." Vagy: „Kissé jobbra forduló fején, a középen választott, elől hullámosan fésült, hátul kontyba szedett hajra szőlőlevelekből és szőlőfürtökből font, elől rozettaszerű diadémmal összefogott koszorú van illesztve, amely a fülek mögött kiálló két szőlőfürttel dekoratív keretet ad az arcnak."

A kötetet számos kisebb közlemény, bibliografiai rovat és részletes német kivonatok egészítik ki. *Gombosi György*

KIÁLLITÁSOK:

Folyó évi szeptember hó 4-én nyilt meg a Nemzeti Szalon őszi tárlata;

ugyanazon hó 8-án a *Szolnoki Művészeti Egyesület* XXX. éves fennállásának emlékére az ottani Művésztelepen rendezett őszi kiállítása;

25-én a Nemzeti Szalonnak *Borsos Miklós, Fetter Frigyes, Gombos Lili, Polonyi Károly, Szabó Aurél, Zakar Zoltán* festők műveiből és néhai *Rózsay Márta* festőművésznő művészi hagyatékából álló LXXVIII. csoportkiállítása.

Október hó 8-án nyilt meg a Weisz Gyula divatház Kossuth Lajos-utcai helyiségében *Litteczky Endre* festő és *L. Krausz Ilonka* grafikusművésznő kiállítása. (Műveik az *aradi és a marosvásárhelyi* Kultúrpalotákban, a *kolozsvári* etnografiai múzeumban, a „Bánáti múzeumban" és a román állami galériában);

9-én, másnap *Istokovits Kálmán* festőművész gyüjteményes kiállítása az *Ernst-múzeumban;*

15-én a *IV. ker. községi Eötvös József reáliskola volt növendékeinek műveiből rendezett jubiláris művészeti kiállítás* a Nemzeti Szalonban.

CIMLAPUNKON *magyarországi Szent Erzsébetnek Damkó József* szobrászművész által alkotott s Budapesten a Rózsák terén álló emlékszobrát mutatjuk be.

Felelős szerkesztő: Majovszky Pál

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla

Segédszerkesztő: Dr. Péter András

Kiadó: Ormos György

Magyar Művészet. 1932. 9—10. szám

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. II.

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

DOKUMENTUM

Kerny Terézia

GENTHON ISTVÁN TOPOGRÁFIAI LEVELEZÉSE

1954 és 1958 között Genthon István kiterjedt levelezést folytatott az ország szinte valamennyi településével. Célja: topográfiai adatgyűjtés a készülő Magyarország műemlékei című kéziratához.

A megkérdezettek plébánosok, lelkészek, tanáremberek. Válaszaik a néhány soros nemleges értesítéstől a korrekt, alaprajzzal, fényképekkel kísért beszámolókig igen széles spektrumú. Ez a több száz tételből álló dokumentumanyag Genthon halála után a Művészettörténeti Dokumentációs Csoporthoz, illetve annak jogutódjához, a Művészettörténeti Kutató Csoporthoz került, majd lassan elfelejtődött. Azok, akik még egyáltalán ismerték e forrásgyűjteményt, jelentőségét többnyire nem sokra becsülték, mondván dilettánsok adathalmaza. Holott e levelezés nélkül talán máig nem készül el Magyarország műemlékjegyzéke. A közlések azután egy harminc évvel korábbi állapotot rögzítenek. Sok emlék közülük mára elpusztult, megsemmisült. Nem árt emlékezni rá, hogy a legtöbb értelmetlen és ostoba pusztítás éppen erre az időszakra esett. Számos levél ismertet továbbá 1850 után épült műemléket. Köztudomású, hogy Genthon ezzel az időponttal zárta le topográfiai felvételeit. A mai kutatás számára tehát mindenféleképpen hasznos lenne a levelezés újbóli áttanulmányozása és beépítése a szakirodalomba. Hasznát vehetnék azonban a történészek, régészek, néprajzkutatók is.

Az alábbiakban ebből a hatalmas mennyiségű kéziratból mindössze húsz levél közlésére vállalkozom, amelyekkel talán sikerül felhívnom a figyelmet erre a ma még holt anyagra. A szövegek eredeti helyesírásán nem változtattam. Az olvashatatlan részeket pontozással jeleztem, az esetleges kiegészítéseknél szögletes zárójelet alkalmaztam.

BALATONAKALI (Veszprém megye)

Tisztelt Tanár Úr!

Örülök, hogy tudósításommal meg volt elégedve.
A levél elküldése után nekem is eszembe jutott, hogy a Ság pusztai romokról nem adtam tudósítást. Sajnos nem is sokat tudok adni. Pedig külön is elmentem akkor a helybeli igazgatótanítóhoz, akinél hivatalos szervek ebben az ügyben már több ízben jártak és ő is volt kinn ilyen bizottsággal a helyszínen, de ő sem tudott többet mondani, mint azt, hogy tervbe van véve a romok mielőbbi feltárása. Azt hiszem a megyei tanácstól voltak ezek az urak.

Ma már nagyon kevés látható ezekből a romokból és a bokrok ugy benőtték, hogy nehéz megközelíteni. A községtől 3 km.-re vannak ezek a romok, a balatoni műúttól cca 10 méterre, közvetlen a lezárt Ság pusztai temető mögött. Olyan bejáratszerűség látható, mintha egy földalatti barlangba vezethetett volna valamikor. Talán innen van a nép száján az a beszéd, hogy itt volt a titkos kijárata az innen 3 km.-rel beljebb lévő Agyaglik nevű szőlőhegyen lévő és a piaristák tulajdonát képezett nagyobb méretű borpincének, vagy valamikori várnak. Nem messze ettől, pár méterre félkörívszerűen végződő fal maradvány áll ki a földből. Hogy a valóságban mi volt itt, azt tényleg egy hozzáférhető feltárás tudná csak tisztázni. Világosan kivehető alaprajz nem látható.

A festményeket tüzetesen újból megnéztem. Teljes világossággal mindkettőn kivehető a következő és karcoláshoz hasonlítható aláírás: Pesky Pinx. Pest. Az egyik képen még ehhez a szöveghez a dátum is hozzájárul: 1838. Keresztnévre vonatkozóan semmi adat nincsen a képeken, bár az egyik fiatalember, akivel a képeket vizsgáltuk, azt állította, hogy ezen aláírás alatt mintha lenne még valamilyen írásnak nyoma, azt azonban a ráma elfödi. Én nem tudtam kivenni semmit a ráma alatt állítólag meghúzódó betükből, viszont a képet nem tudtuk leemelni, hogy a rámából kivegyük és meggyőződjünk a valóságról. Azt hiszem, hogy a fiatalember tévedett, mert más szöveg nem is kivánkozik a közölthez. A keresztnevét mindenesetre nem ezek után, vagy alá írta volna.

Ajánlom, hogy dr. Varghával tessék érintkezésbe lépni és reám hivatkozva adatokat kérni tőle. Ő sokkal bővebben és szakszerűbben tudja azokat, amik Tanár Urat velünk kapcsolatban érdeklik.

Plébániám területén vannak a dörgicsei templomromok. Mindhárom Dörgicsén egy-egy. Legszebb az alsódörgicsei. Ezeket Tanár Úr bizonyára ismeri és nem fognak kimaradni a gyűjteményből. Az Agyaglik hegy nyugati oldalán van a balatoncsicsói plébánia területéhez tartozó szent Balázs templomrom. A napokban voltunk éppen ott kiránduláson és gyönyörködtünk benne. Ez nagyobb és épebb még az alsódörgicseinél is.

Egy pár szép, tornácos, régi ház is van a falunkban, amikről fényképeket is bőven tud dr. Vargha szolgáltatni. Ezekre is felhívom a Tanár Úr figyelmét. Kisdörgicsén van egy római eredetű és ma is használt kőhid az országúton.

Szolgálatára máskor is készen maradok Tanár Úrnak

Balatonakali, 1954. augusztus 31.-én

Sallai Sándor
plébános.

ARANYOSGADÁNY (Baranya megye)

Genthon István Kartárs!
Budapest

Kérésére örömmel küldöm meg az alábbi anyagot Aranyosgadányról.

Nincs nyom, hogy a középkorban Arányoson vagy Gadányban plebánia, s vele együtt templom lett volna. (Pázdányban ellenben, mely 1 km.-re fekszik Arányostól ÉNY-ra 1332-ben volt plebánia s velejáró templom.)

Az arányosi falu D.-i oldalán emelkedő temetésdombon 1617-ben épült templom szt. László tiszteletére fűzfafonatból és sárból nádtetővel. 100 év múlva ez teljesen romos állapotban volt. 1714-ben még állott szintén a temetésdombon a régi áriánus székesegyház, az áriánus püspök Baranya megyei főtemploma, de ez is nyomtalanul eltünt, mert fából volt (fanun lineum az egykori feljegyzés szerint). Az alapja úgy látszik kőből volt, mert egyesek tudnak róla, hogy követ találtak a temetésdombon. – Ma már nincs semmi nyom.

Fentiek hiteles adatok. Szabad legyen egy legendát elmondanom a temetésdomb romjaival kapcsolatban. Régen még a török időkben a néphit szerint nem templom, hanem egy harácsvár állott a domb tetején. A törökök ide hordták az összeharácsolt kincseket, innen a neve is. Menekülésük idején nem volt idejük a temérdek aranyat elszállítaniok, hanem egy aranyekét öntöttek belőle és azt elásták. A nép még ma is emlegeti az aranyekét és félig komolyan, félig tréfásan keresik is még ma is. A legendát látszik igazolni, hogy egyes kődarabok kerülnek elő a földből és a képzelt vár helyén még ma is körkörös árok nyomai látszanak. A vár alatt egy alagút huzódott, melyet a nép ma is török pincének hív. Az alagút eleje beomlott, de többen elmondották, hogy az 1930-as években jártak benne és a pécsi múzeum sok török időkből származó fegyvert, köztük kardokat és embercsontokat, koponyákat vitt el. Az állítólagos alagút a képzelt vár alá vezetett volna és annak titkos kijárata volt.

A temetésdomb lábánál egy török kút állott, még az öregek emlékeznek is rá. A vízhez néhány lépcső vezetett le. Neve Félkút, törökösen FÉKUT ma is. A kút ma is megvan csak vaskúttá alakították át. Ehhez is fűződik egy legenda.

Egyszer Konstantinápolyból jött egy öreg nagyszakállú török. Odarohant a Fékuthoz és egy kőbárányt keresett. Közelében a fű között meg is találta (valaha a Fékut tetején volt.) Sírva ölelgette és becézgette, majd egy kalapácsot vett elő burnuszából és széttörte a fejét, melyből arany hullott ki. A török az aranyat összeszedte és boldogan tért vissza Konstantinápolyba.

Kastély vagy kúria nem volt a faluban, mert rendszerint nagyobb birtokosnak volt a részbirtoka, s az másutt, nagyobb helyen lakott. Gadány (1 km.-re Arányostól D.-re.) a pécsi káptalané volt mindig, azért ott se volt kastély.

Kápolna, harangtorony nem épült 1850 előtt.

A legendabeli várról már fent említést tettem.

A kocsma előtt áll a környék legrégibb kőkeresztje, amelyet 1834-ben állítottak. Homokkőből van.

Aranyosgadány, 1955. augusztus 9.

Üdvözli

Tavi József
igazgató.

BARÁTÚR (Baranya megye)

Genthon István
Kartárs!
Budapest

Nyaralásomból visszatérve találtam meg címemre küldött levelét. Sietek válaszolni, hogy időben érhessen kezeibe.

Klimó püspök 1756-ban tett canoni látogatása megjegyzi, hogy: „Gót stilben épült egyháza volt itt régi falfestményekkel, de ma már romokban hever." (Haas: Baranya 171. p. művéből) A magyarhertelendi plébánia „Historia domus"-ában (Ugyanis Barátúr ma Magyarhertelend filiálisa) ez áll: „1816-ban pusztult el Barátúr régi temploma, mely a Magyarhertelendről Kishertelendre vezető út mellett állott, s ahol valamikor Barátúr is volt. Amikor Magyarhertelend 1564-ben teljesen kipusztul és megszűnik Barátúr e templom körül fekszik új településéig, melynek idejéről a „Historia domus" nem tesz említést. Csak annyit jegyez meg, hogy 1738-ban újraéledt Magyarhertelend lakosai e templom körül temetkeztek egészen 1801-ig, mert ez később a hertelendiek temploma lett." – E templom alapjai ma is láthatók a kérdéses helyen, erősen begyöpösödve és bebokrosodva.

Jelenlegi temploma csak 1912-ben épült.

Hét kőkeresztje közül mindössze egy épült 1850 előtt. A magyarszéki országútról a községbe vezető út mellett van egy alább vázlatban is közölt sajátos alakú 1820-ban emelt kőkeresztje. [A melléklet elveszett. KT] Ennek jelenlegi művészi kivitelű ón Corpusa azonban 1932-ből való.

A történeti adatok szerint Barátúr földesura a pécsi káptalan, majd azt követőleg a pécsi szeminárium volt, s a község idősebb emberei szerint ebből az időből származik az a nagy téglával kiboltozott, támfalakkal ellátott pincéje is, amely ma Steinerbrunner János tulajdona, ha ugyan ez az épület is műemlékként kezelhető!?

Egyéb műemlékként nyilvántartható létesítmény Barátúrban nem található.

.....

Egyben szabad legyen megkérnem kedves Kartársat, hogy birtokában lévő, s *Szászvár*-ra vonatkozó adatokat szíveskedjék velem közölni. Ugyanis Szászvár monografiai adatait gyűjtögetem, így igen érdekelne annak műemléki létesítményeinek eredete.

Szívességét előre is megköszönve, maradtam tisztelő híve:

Barátúr, 1955. augusztus 8.

Várszegi Alajos
iskolavezető

BÉKÉSSZENTANDRÁS (Békés megye)

A békésszentandrási Református Egyház Lelkészi Hivatalától.
Telefon: 25

72/1955 szám. Békésszentandrás, 1955 április 18.
Tárgy: Helyi műemlékek.

Genthon István
Úrnak: *Budapest.*
XIV. Dózsa György út 41.
Szépművészeti Múzeum

Szíves elnézését kérem, amiért ilyen soká válaszolok nb. soraira, de az Ünnepek és hivatali utazásaim s ezekkel járó nagy elfoglaltságaim akadályoztak abban, hogy kérdéseire érdemben válaszoljak.

Most azonban tekintettel munkám kevesebb voltára, igyekszem kérdéseire a rendelkezésre álló adatok alapján hű képet adni.

Református templomunk hiteles feljegyzéseink alapján 1800–1805-ig épült. A torony a homlokzaton ül. Támpillérek nincsenek. Hátulsó oldala egyenes záródású. Hajója négy boltszakaszos. Orgonája 1844-ben épült és ma is jó állapotban van.

Községünkben a Horváth kúria 1700 körül épült, jelenleg az Állami Általános Iskola székel benne. Az épület kis része van csak az eredeti állapotban. Két boltozott szobája van. Földszintes. Ablakaik és ajtóik nem a régi állapotban vannak. Hiteles irat nem található ezekre vonatkozóan. Több intézmény volt már benne. Évek során sok átalakítást hajtottak végre.

A Rudnyánszky kúriában jelenleg a „Petőfi T.sz." székel. Ez is igen régen épült. Azt mondotta róla községünk legidősebb embere, hogy Hunyadi János építtette és innen indult el a várnai csatába. Emeletes, egy emelete van. 5-5 ablak van a főhomlokzaton, a földszinten is öt, az emeleten is öt. Két boltozott szobája van. Két ajtaja. E kúriából alagút vezet a Cseh kúriával egybekötve az u.n. Gödény halomig, amely a községtől 8 km. távolságra van. Az alagút természetesen jelenleg el van zárva.

A Cseh kúriában jelenleg a helyi Földmives Szövetkezet gabonaraktára van. 1700 körül épült. Öt ablaka van két boltíves szobával, az épület földszintes. Két ajtóval.

A Rudnyánszky és a Cseh kúriákat is évek folyamán többen használták, s így több átalakítást végeztek rajta a célnak megfelelően.

Fentebb említett K. Kovács Imre 90 éves atyánkfia, immáron elköltözött az élők sorából a múlt hetekben. Ő sem tudott semmi hivatalos feljegyzésekről, pedig sokáig a község életében vezető szerepet töltött be.

Talán az Országos Levéltárban lelhető idevonatkozóan valami hivatalos feljegyzés.

Többet sajnos nem tudok közölni, mert az előbbiek alapján nem áll semmi hiteles adat rendelkezésünkre itt helyben.

Vagyok kiváló tisztelettel:

Mészáros László
református lelkipásztor

BERZENCE (Somogy megye)

255/1954. sz.

GENTHON ISTVÁN Úrnak.
Budapest.

Hivatkozva márc. 28-án feladott lapjára, tisztelettel mellékelten küldöm a Szent Antal-kápolnára vonatkozó adatokat. A historia domusból tudtuk ezeket kiszedni. Persze nagy hátrány, hogy a források hiányoznak a Historia domusból.

Amennyiben „Magyarország műemlékei" c. könyve megjelennék, tisztelettel kérnék egy példányt nekünk is megküldeni.

Nagyrabecsült személye iránt vagyok megkülönböztetett tisztelettel

Berzence, 1954. április 10-én.

Pesze János
plebános.

A SZENT ANTAL-KÁPOLNA BERZENCÉN

Berzence kisebbik temploma a plébánia-domb legmagasabb pontján álló Szent Antal-kápolna. Hossza 12 m, szélessége 8 m, a torony magassága kb. 20–25 m. A veszprém-egyházmegyei Schematizmus (1938) – egyházi név- és címtár – szerint román stílusú, azonban a templom külső és belső kiképzése egyaránt barokk formákat mutat, sőt a következőkben vázolt történetéből is az világlik ki, hogy a régi fatemplom helyén épült kőkápolna első alakja – ha nem is volt egészen azonos a mostanival – már a barokk korban (1780 körül) épült.

1. *Története.*

(Adataimat a berzencei plébánia kéziratos történetéből veszem, melyet Neuperger Imre volt berzencei káplán, majd Teller Vince volt berzencei plébános írt össze. Hiánya, hogy adatainak forrását nem jelöli meg minden esetben pontosan.)

Legkorábbi adatunk a XIV. századból való. Jacobus de Langres és Jacobus Berengar pápai tizedszedők Berzencét, mint a segösdi főesperesség plébániáját említik (1333–35.). Ebben az időben már templom állott a Szent Antal-kápolna helyén. Ez volt akkor a plébánia-templom. Azonban egészen a török időkig faépítményről beszélnek az oklevelek. 1490-ben Keresztelő Szent János tiszteletére épült egyházat említenek.

1556-ban foglalják el először a törökök Berzencét, majd elveszítik, de újra visszafoglalják 1565 körül. Sok a pusztulás, a fatemplom is bizonyára már ekkor megsemmisült. Nem is nagyon volt, aki járjon belé, mert 1571-ben már csak 5 ház állt Berzencén.

1664-ben Zrinyi Miklós, a költő foglalja vissza a töröktől a fontos berzencei várat. Iszonyú a rombolás,

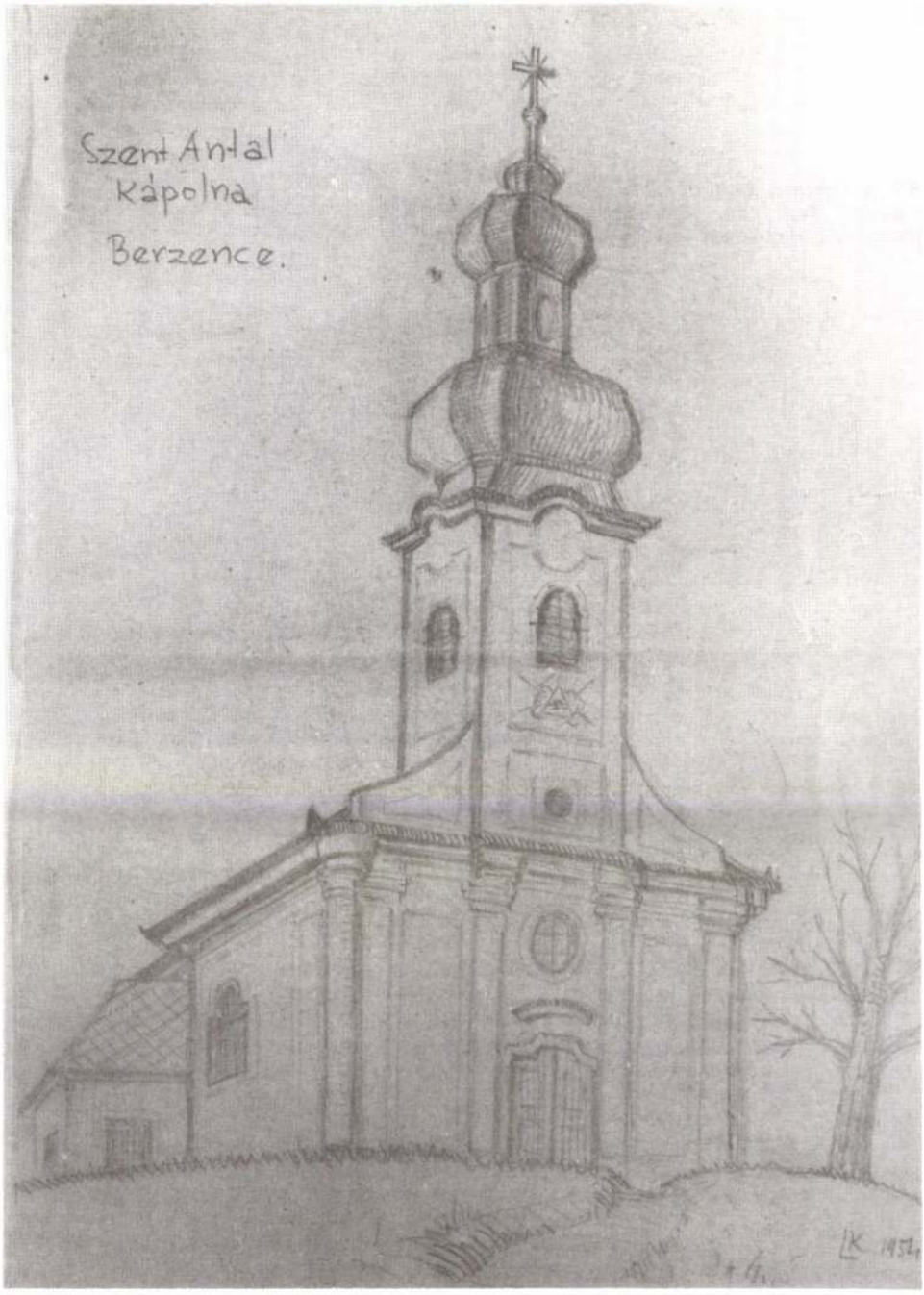

86. A berzencei Szent Antal kápolna főhomlokzata. Papír, ceruza. Jobb alsó sarokban jelezve: L K. 1954. 21x14,5 cm

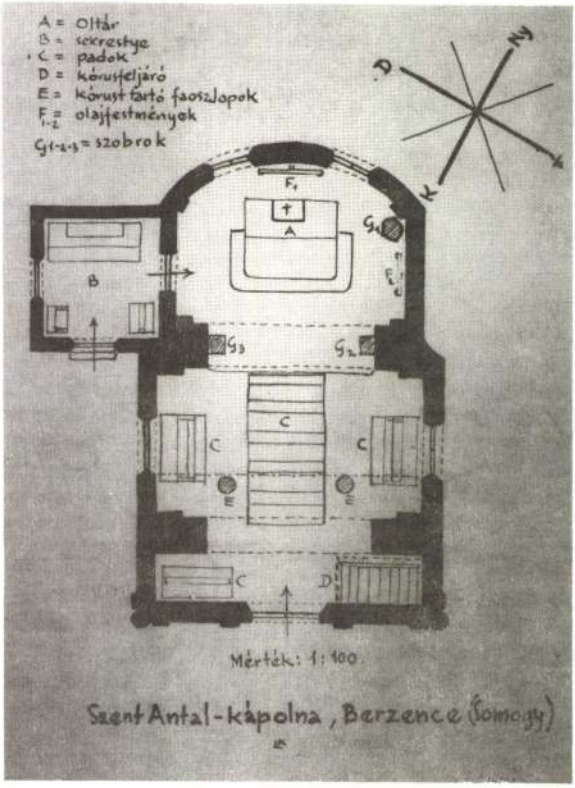

87. A berzencei Szent Antal kápolna alaprajza. Papír, tus. Alul, középen jelezve: L K. 21x14,5 cm

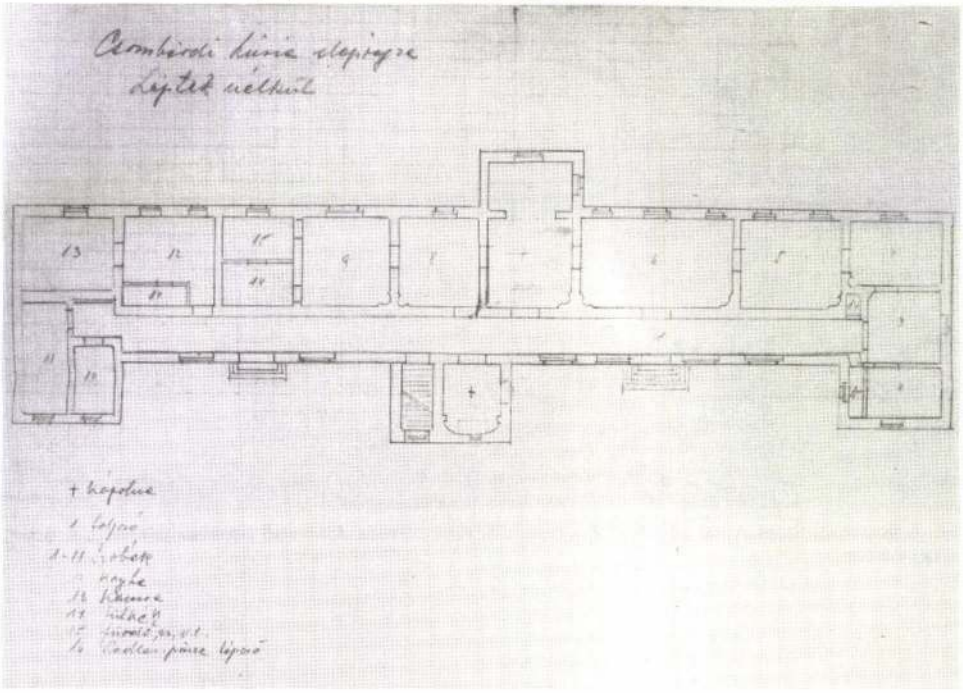

88. A csombárdi kúria alaprajza. Blaskovits Elemér felmérése. Papír, ceruza. 21x30 cm

de kezdik ujjáépíteni a falut, nagyrészt a vár romjaiból hordva el hozzá a téglát. 1690-ben újjáépítik a templomot és a plébániát, de még mindig fából.

A török háborúk lezajlása után gróf Niczky György földesúr lesz a templom patrónusa. Őt valószínűleg felülről kötelezik új, nagyobb templom építésére, ezt a piactéren meg is építteti. Az időpont több változatban is szerepel. A plébániatörténet 1760–63-at jelöli meg az építés idejeként, s az 1763-mal a nagytemplom ormán levő kőcímer feliratára hivatkozik, hogy ott 1763 van, holott jelenleg a kőbe karcolva 1767 olvasható. A történet írása utáni időben (az 1940-es években) restaurálták a templomot, de erről különös módon nincsenek okirataink. Öregek állítása szerint elég rossz állapotban volt a restaurálás előtt a templom, lehetséges tehát, hogy hibásan javították a címer felírásában a 3-at 7-re. Ez a mostani plébánia-templom, ennek kerítésoszlopait díszítik a főkapu két oldalán angyalszobrok.

Mikor Niczky gróf patrónus az új plébánia-templomot felépíttette, a régi fából valót átadta a hívek kezébe bucsújáró helynek. A hívek aztán a gróftól kapott téglából a fatemplom helyébe újat építettek. Ezt kb. 1780-ban épült kápolnát kell tekintenünk a mai épület alapformájának, mivel későbbi lerombolásról, újjáépítésről stb. nincsen adat. Ez az idő meg is felel a templom barokk szellemének. Valószínűleg ekkor szentelték fel, az új védőszent, Szent Antal tiszteletére is. A hagyomány szerint a Dráva, melynek mocsaras árterülete még az 1900-as évek elején is a Szent Antal-templom dombjának lábáig ért, a kápolna építése idején megáradt és egy Szent Antal-képet hozott, s azt a falu egyik pontján hagyta. Ez a kép ma ott függ a kápolna szentélyének lecke-oldali falán (l. alaprajzon F_2). A plébánia-történet megjegyzése szerint egy – meg nem nevezett – szakértő azt állította, hogy a képet későbbinek kell tekinteni a templom építésénél. A kép eredetét magyarázó legendás hagyomány több változatban is él a nép között.

1778-ban még fából volt a templom – állítja a Történet egyik megjegyzése, valószínűleg az akkori püspöki látogatás jegyzőkönyve alapján.

Hamarosan felépíthették azonban a mostani tégla-építményt, valamikor 1780 körül, mert 1815-ben a toronysisakot már újra kellett bádogozni. Az addigi rézlapokat a szél kikezdte és egyenként dobálta le. Ezeknek árából a püspök rendelkezésére helyrehozatták a kápolna toronysisakját, és bádoggal borították be. Minden bizonnyal megtartották a toronysisak eredeti alakját, amelynek vörösre miniumozott (vagy rozsdásodott) kettős hagymája nagyon szép látványt nyújt a domb tetején kimagasodva.

1834-ben kifestették, 1896-ban orgonáját javították, de meghagyták háromrészes barokk homlokzatát. Legutóbb 1928-ban restaurálták a plebániatörténet adata szerint, erről azonban részletes leírás nincsen kezünkben. Lehet, hogy csak ebből az időből való a kápolna szentélyének és hajójának mennyezetén található két primitiv, szimbolikus freskó.

A kápolna elhelyezési iránya eltér a szokásos iránytól, amennyiben a szentélye nem keletre, hanem kis eltéréssel nyugatra néz. Mostani külső és belső formáját a mellékelt két rajz mutatja. Fényképünk, sajnos nincsen róla.

2. *A kápolna külseje.* Első pillantásra az erőteljes torony ötlik szembe finomművű sisakjával. Három részre osztódik a torony. Alsó harmadát a homlokzati falon a főajtó mellett kiugró két oszlopszerű függőleges rajzolat jelzi, belső alapja pedig a kóruson áthajló széles boltíven nyugszik. A toronynak ezt az alsó harmadát a csatorna magasságában az egész épületen körülfutó párkány választja le. Ez a köröskörül gazdagon tagolt párkány egyik fontos ékessége a kis templomnak. A párkány felett a torony önállósul, a kétoldalt rézsút ívelő falrész is fölfelé segíti a néző tekintetét. Ez a nyugodt, egyszerű négyzetes hasáb középrész jóleső ellentétként emeli ki a változatos sisakfigurát, amelynek egy nagyobb és egy kisebb hagyma alakzatát karcsú hasáb köti össze. A két hagyma és az összekötő hasáb élei megkétszereződnek azzal, hogy a négyszög éleit szélesen vágta le a tervező. (A fénykép híján sajátkezűleg készített rajzon az arányok nem tökéletesen adják vissza az eredeti minden finomságát.) A tornyon hagyott órahely, továbbá a zöldzsalus, félköríves ablak, egy köralakú szellőzőlyuk, végül az alsó homlokzat középmezejében a kórus körablaka, a megtört homlokú főajtó s a fölötte enyhén ívelő párkány mind csak jobban a tornyot teszik uralkodóvá az épület képében.

A kápolna két homlokzati sarok-élét féloszloppá gömbölyítették le az építők. Ez még emeli a dúsvonalú párkány szépségét.

Amint az alaprajzból kitűnik, a szentély keskenyebb, mint a hajó és kerekded ívben végződik. A templom oldalsó képét teszi változatossá (főként délről) az elkeskenyedésnél előálló párkányvonal-hajlások lágy hulláma, amelynek hónaljában az egyszerű, négyszög sekrestye húzódik meg.

A kápolna külső képe hármas osztású arányaival és különösen uralkodó tornyának rajzával hat.

3. *A kápolna belseje:* általában nagyon kicsinek tűnik. Az építészeti formákon a barokk díszítő kedv nem érvényesül, amint ez az alaprajzon is látható szögletes pillérekből kitűnik. A négy zömök pillér ha-

mar a román stílusra gondoltat, azonban annak a stílusnak nincsen jóformán semmi más jellemző motívuma ebben a templomban. A félkörívek, amelyek a pilléreket fent összekötik, inkább lapított ellipszisfélhez hasonlítanak; oszlopfőnek vagy egyéb román emléknek nyoma sincs. Ezek a súlyos pillérek okozzák, hogy a külső impozáns torony és homlokzat csak nagyon szerény belsőt takar. A két pillérpár három részre osztja a templombelsőt. A keskeny előcsarnokot a hajótól elválasztó boltív alá építették be a kórust, amely egészen az oldalsó ablakokig nyúlik be a hajó fölé (a pont és vonalból álló szaggatott vonal jelzi a kórus szélét). Fából épült és két faoszlop (E) tartja a hajóban álló padsor két oldalán. A kórusfeljáró az előcsarnok jobb oldalán D-vel jelzett falépcső. A kóruson kicsi barokk orgona áll. A hajó és a szentély mennyezete kupolaboltozásos téglából készült. A hajó mennyezetén primitív technikájú, de kellemes dekoratív hatással bíró freskó van: kört alkotó kis felhőkarikák sorozata, mint keret zárja magába a hit, remény és szeretet szimbólumát, egy keresztet, horgonyt és lángoló szív rajzát. A felhőkeret mögül sugárzás ragyog elő. A szentély mennyezetén ugyanilyen felhőkeretben két sárgaruhás angyal térdre ereszkedve imádja a piros terítőre helyezett Oltáriszentséget: egy kehely fölött IHS-sel jelzett szentostyát.

Az F_1-gyel jelzett oltárkép felett is van a falon egy kis rajzolat: háromszögben az isteni jelenlétet jelképező szem, körötte sugarakkal.

Itt a szentély falán van elhelyezve két olajfestmény is. Az oltár (A) fölött függő, kb. 200x150 cm méretű, egyszerű aranykeretbe ágyazott kép (F_1) Páduai Szent Antalt ábrázolja, amint féltérden állva kezet csókol a kis Jézusnak, aki felhőn ülve jelent meg. Fejük felett angyal-puttó lebeg, jobb kezében liliommal. A bal háttérben oszloptő látszik, másutt mindenütt a mennyei jelentést kiemelő felhő alkotja a hátteret. A festő anatómiai tudása teljes, a repülést is nagyszerűen érzékelteti. A kompozíció világos, barokkos vonalú. A sfumato olaszos lágysága elüt a Magyarországon dolgozó német barokkori festők stílusától. Szignálást nem tudtunk rajta fölfedezni, s eredetéről a plébánia története sem mond semmi adatot. Valószínűleg valamelyik patrónus-földesúr képei közül került ide a templomba. Lehetséges tehát, hogy jellegének megfelelően olasz eredetet tulajdonítsunk neki. Sajnos biztosat nem tudunk róla.

A másik képen (F_2) kb. 150x100 cm, sima barnára festett keretben, melynek felső része lágy ívben hajlított, a szentély leckeoldali falán függ. Ez is Szent Antalt ábrázolja, álló helyzetben, balkarján a gyermek Jézus alakjával. A kép felső mezejében egy vízszintesen lebegő angyalka vörös függönyt tart félre, s ezzel mintegy azt mondja, hogy jelenésről van szó. Barokkos a képen a fönti angyal, továbbá az ülő kis Jézus contraposto-ja, és az az érdekes ötlet, hogy a szent balkarja, amellyel a kis Jézust tartja, valahogy fölfogja a barátcsuha alját is, úgyhogy majdnem térdig kilátszik a szent egyik lába, de így a ferdén leomló redőzet sokkal változatosabbá teszi a kép alsó mezejét. – Ennek a képnek az eredetéről sem tudunk semmi biztosat. A faluban vele kapcsolatban élő szájhagyományról a templom építésével kapcsolatban elmondottuk a lényeget. A kép felülete repecskes, talán valóban vizen hányódhatott egyideig, de talán mással is lehet értelmezni a dolgot. Valószínű, hogy ráfestés is történt. A szentélyben áll az oltár (A). Kőből épült két lépcsője és barokkos koporsó-forma asztala. A rajta álló tabernákulum és egy kis hátsó dísze fából van, kissé otrombán hajlongó barokk elemekkel.

A szentélyben áll két szobor. Iparos szobrász munkája lehet. Rikító színezéssel, fából készült. A leckeoldali főpillérre erősített polcon Szent Flórián, amint egy apró házacskára sajtárból önti a vizet. (G–3.) A padok, valamint a sekrestyei szekrény műtörténeti szempontból jelentéktelenek.

Ilyen a kis Szent Antal-kápolna, amelyet a nép ma is búcsújáró helyként tisztel. Az róla a köztudat, hogy régebbi a nagytemplomnál, de amint a történeti részben említett adatokból kitűnik, a mostani kőkápolna későbbi a nagytemplomnál, bár ezen a helyen álló fatemplom-elődei évszázadokkal megelőzték azt.

A volt **Festetics-kastély**, amelyet a háború után bizonyos változtatásokkal népfőiskolává akartak átalakítani, ma is áll a régi formájában. Az átalakítás tervrajzait láttam, aránylag jelentéktelenek lettek volna. A felszabaduláskor a benne lévő képeket és bútorokat széthordták. Jelenleg honvédelmi célokat szolgál.

A berzencei vár.

A Festetics-kastély átellenében emelkedik a kerekded, de kissé megnyúlt fennsíkú várdomb. Mintegy 20 m-re magasodik ki a környező völgyből. A tetejéről úgy tűnik, ez a község legmagasabb pontja.

A domb tele van téglatörmelékkel, amely a bodzás, akácos, gazos talajból nagyon sok helyen kiütközik. Érdekesebb a domb nyugati oldalán látható falrészlet, amely a homokbányának használt és függélyesen levágott domboldal felső peremén áll ki a földből. Három alapfalmaradvány van ott, valami 10 m magasan egy gazda udvarvége fölött, melyeket kb. 3 m távolság választ el egymástól. A köztük levő távolságot valamikor boltív hidalta át, ma csak az egyik ilyen ív mondható némileg épnek. Annyit ki

lehet venni, hogy valami kerek alapú helyiségnek (talán toronynak) lehetett az alapozása. A kiváló vakolattal összeragasztott téglafal legalul lehet másfél méter széles is. Megközelítése csaknem életveszélyes, alighanem hamarosan le fog hullani. A telek tulajdonosának udvarán már egy jó rakás tégla áll a lehullott omladékból. De hiszen már a plébánia kéziratos története is említi, hogy a vár visszafoglalása után a romokat a község lakói hordták szét a falu újjáépítéséhez. Az említett alapfal-részlet a kibányászott homokból került elő a meredek part homlokán. Annak köszönhette megmaradását, hogy a föld alatt volt. Pár éve a csurgói gimnázium növendékei próbáltak ásni a domb tetején, de kellő hozzáértés és megfelelő szerszámok nélkül csak egy kis gödröt ástak a tégladarabos dombtetőn, komoly eredmény nélkül.

Feltevésem szerint szakszerű ásatás kideríthetné a hajdani vár alaprajzát, amelyről rajzot vagy leírást nem ismerünk. Feltevésemet arra alapozom, hogy a domboldalból kilátszó említett falrész legmélyebb pontja kb. 4–6 m-rel mélyebben van a dombtető átlagos szintjénél. Ha tehát műtörténeti szempontok vagy egyéb komoly okok javallanák ennek az egykor fontos végvárnak alaposabb megismerését, akkor egy esetleges ásatás közelebb vihetné hozzá a tudományt, legalább annyival, hogy alaprajzáról, de talán berendezéseiből is valamit fölszínre hozhatna. Lehet azonban, hogy csak nagyon szerény eredménnyel kellene ásatás esetén is megelégedni.

A várdomb fekvéséből, magaslati helyzetéből úgy látszik, hogy abban az időben nagyon alkalmas volt védelmi célokra. A körülötte lévő mintegy 20 m-es mélység vizesárok volt, amely nagyban megnehezítette megközelítését. A dombtetőn a földből kiálló romrészlet nem látható.

Megjegyzem, hogy arról semmi adatunk, miszerint ezt valaha is Béiavárnak nevezték volna. Ellenben tőlünk délkeletre 8–10 km-re van Bélavár község, ott állhatott valamikor hasonló erődítés. Közelebbit nem tudunk róla.

Római Kat. Plébánia Hivatal
Berzence

BEZENYE (Győr-Sopron megye)

Tisztelt Genthon Kartárs!

Levelét, amelyben Bezenye község régi épületeiről kér adatokat megkaptuk.

Az adatok megszerzése nehézségekbe ütközött, ugyanis Bezenye község horvát anyanyelvű és így nehéz volt az idősebb lakossággal érintkezésbe lépni. Ezért késett válaszom.

A megszerzett adatok a következők: Az 1800-as évek elejéről néhány ház, valamint a róm. kath. templom, amely 1812-ben épült, tartozik a község régiségei közé. Néhány ház végében lévő romos pajta gerendáiban is az 1800-as évek évszámai láthatók.

A templom falában van egy megrepedt ágyúcső befalazva, emléktáblával. Az emléktábla felírása elmosódott.

Más adatot Bezenye község régiségeiről nem tudtam beszerezni. Más különösebb emlékmű, vagy régi épület a községben nincs.

Bezenye, 1956. április 16.

Kartársi üdvözlettel:

Németh Klára
tanítónő

BORJÁD (Baranya megye)

Kedves Genthon Kartárs!

Megkeresésére postafordultával igyekszem kedvező választ adni. 1770-ben épült a községben gör. keleti templom és iskola, mely iskolának kis része fennáll. A templom előtt és Pocsa felé vezető úton áll egy kereszt is utóbbi kissé megrongálva. Ezen kívül van egy malom (volt Korsós-féle, jelenleg a TSZ tulajdona), mely uradalmi volt, annak idején vizimalom volt. Hasonló stílusban épült egy hatalmas ház, melynek ablakrácsában 1839 olvasható. Ebben a házban járt annak idején Kossuth Lajos, mikor elbujdosott, állítólag befalazva és egy lyukon táplálták felülről. Ezeken kívül is több magánház találhat e korból, Pfeifer Henriké stb.

Abban a reményben, hogy segítségére lehettem, üdvözli:

Borjád, 1955, július 29-én.

(Schuszter Ádám) ig.

BŐNYRÉTALAP (Győr-Sopron megye)

Bőnyrétalapi Ref. Lelkész Hivataltól.
81/1955. sz.
Genthon István Úrnak *Budapest*

Készséggel adom meg templomunkról a kért felvilágosítást, de bizony semmi különlegesség nincsen rajta. Egyszerű téglalap alakú épület. A torony a homlokzat előtt van. A hajója síkmennyezetes. Oldalhajó, támpillér nincsen. A fala is teljesen sima. 1879-ben épült.

Pálffy Károly az 1849. júl. 11-i ácsi csatában sebesült meg, s július 22-én halt meg Bőnyön. A sírfelirat szerint 1861. júl. 8-án „a hála és tisztelet jeléül emelték (nem az én íráshibám e szó) a bőnyi közbirtokosság és honvédtársai." Van egy rigmusba szedett felirata is. Leírom, ámbár irodalmi értéke nincs:

„A honvéd elesett,
A hazáért adta ki lelkét,
Éljen a hon, melyért hunytak el
A daliák! Élni a honnak szép,
a hazáért
Meghalni dicsőség
Pálffy honáért halt,
Pálffy halála dicső!"

Az ácsi csata után, úgy látszik, a honvédség kiürítette a Győr és Komárom közötti területet, mert 1849. októberében templomunk már császári hadikórház volt.

Még annyit a templomról, hogy a torony elején nincs bejárat, hanem az oldalán. Az ablakai félkörívesek, s kórus csak a torony felőli oldalán van.

Bocsánat a kapkodásért, de össze-vissza jutnak az adatok. Még kettőt említek meg. A kelyhen kívül van egy, ugyancsak az Anjou-korból, 1320–50 évekből származó arany kenyérosztó tányérunk is, és 1789-ből való aranyszövésű, bíbor-bársony úrasztali terítőnk.

A másik pedig: Pálffy Károly Nagybecskereken született. Évszám ismeretlen. Huszárfőhadnagynak jelzi a sírfelirat.

Elnézést kérek az összehányt adatokért, ha valamire még szüksége lenne, szívesen állok rendelkezésére.

Bőnyrétalap, 1955. jún. 9.

szíves üdvözlettel

Pőőd József
ref. lelkész

CSOMBÁRD (Somogy megye)

BLASKOVITS ELEMÉR
Csombárd
Up. Hetes, Somogym.

Genthon István úrnak

Budapest

Igen tisztelt Uram!
Elnézését kérem, hogy csak most küldhetem el a csombárdi kuriára vonatkozó feljegyzéseimet, de sajnos én sem abból élek, hogy kedvem szerint foglalkozhatom régiségekkel, monografiákkal, vagy genealógiával, és ezeket a tudományokat, csak mint nagyon is kezdő és laikus, vagy mondjuk amateur gyakorolhatom.

Amit tudtam összeírtam és mellékelek két képet és egy vázrajzot is. Kérem Önt, ha könyve megjelenik, szíveskedjék arról értesíteni, ha módom lesz rá, megvásárolom, de legalábbis szeretném áttanulmányozni.

Olvastam nemrég Gerevich prof. cikkét a Szabad Népben. Ő persze a nagyobb kastélyokról szólott, de jó lenne ha az illetékesek azt megszívlelnék és az ilyen kisebb, de ugyancsak a múlt hagyományait őrző, a magyar építő és szépítő készség tanúságait bizonyító épületeket is, amennyire lehet karbantartanák. Persze ez csak ott lehetséges, ahol a hatóságban legalább egy ember van, aki valamit ért is az efféléhez, van szépérzéke és ahol az illetékes múzeum törődik a védelme alá helyezett építményekkel és kellő eréllyel fel mer lépni azok védelmében. Sajnos mindez nálunk hiányzik. legutóbb a szövetkezeti bol-

tot és kocsmát helyezték el a kúriában (itt van a közs. Tanács is) és ezért a folyosó egyik nagy ablakát kivették és egy otromba ajtót helyeztek oda. Persze erre nem kértek engedélyt a múzeumtól. A tanács titkára, aki itt lakik az egyik szobát baromfiólnak rendezte be, itt tartja a tömő récéket, ludakat, vizesedényestől és trágyástól. Legutóbb arra tett célzást, hogy „Jó lenne ezt a bodegát elvinni innen, jó kocsma helyiség lenne" T.i. a kápolnáról volt szó. Azt, hogy a szép kályha tetejét leverték, hogy a gombos kilincseket sorban letörik, a folyosó kövein fát aprítanak már említeni sem érdemes. A múzeum Igazgatója azt mondta jelentsem be írásban ezeket a dolgokat. Hát ez csak bürokrácia, viszont én mint a volt tulajdonos fia, sokkal kényesebb helyzetben vagyok, semhogy ezt megtehetném. Persze mindez nem is tartozik a tárgyhoz, és elnézését kérem, hogy erre kitérve türelmét igénybe vettem.

Örülnék, ha adataimat szép munkájában fel tudná használni a nemes cél érdekében és maradok ismeretlenül is készséges híve

Csombárd, 1956. július 29.

Blaskovits Elemér

A csombárdi u.n. Pongrácz-féle kúria építésének idejét 1780 tájára teszik az eddigi feljegyzések. Stílusa kétségtelenül Mária Terézia idejét mutatja. Nem túl buja, nyugodtabb vonalú ú.n. kúria barokk. Alaposabb vizsgálat alapján azonban feltehető, hogy jóval előbb épült és csak jelenlegi formáját nyerte abban a korban.

Az épület teljes hossza 54 m. földszintes, hazai cseréppel fedve. Ezt a tetőzetet 1924-ben kapta, addig fazsindely teteje volt. Csak a kápolna boltíves, a többi helyiség stukaturos gerenda födém. Két végén előreugró oldalszárnyakkal magas oldalfalakban végződik, melyekhez a tetőzet féltetővel csatlakozik, ami egészen szokatlan és különleges befejezési módja egy tetőnek, vagy épületnek. Úgy az elülső bejárati fronton, (nyugati oldal), mint a hátsó (keleti) oldalon az épület közepe táján, de nem szimmetrikusan elhelyezve 1-1 kiugró rész van. A nyugatiban van a kápolna, valamint a padlás fel- és pincelejárat. A keleti kiugró kétségtelenül későbbi építmény, amit bizonyít, hogy az alatta lévő pincének 1 ablaka nyílott oda, ahol most a kiugró rész van, de azt befalazták. A keleti hosszanti fal középső részén általában 70 cm. vastag, míg azokon a részeken, amelyekkel szemben a két végső kiugró rész van már csak 50 cm. vastag. Ebből is arra lehet következtetni, hogy ezek a részek későbben épültek. Az északi vége felé a jelenlegi konyha helyisége alatt egy boltív maradványa látható, valószínűleg egy hajdani pince lejárata lehet. Ez is azt bizonyítja, hogy jelentősebb átalakításon esett át az épület.

Az épület nyugati teljes hosszában régebben nyitott árkádos folyosó volt, amit később befalaztak. Akkoriban minden árkádba 1-1 ablakot helyeztek el, melyeknek mérete megegyezett a többi szobai ablakméretekkel. Az 1924 évi renoválás alkalmával kitűnt, hogy a folyosó egykor nyitott volt és akkor helyezték el a mostani nagy, az árkádnyílásoknak megfelelő félköríves ablakokat. Ez úgy külsőleg, mind belsőleg az épületet sokkal barátságosabbá tette. Az épület többi ablaka elég kisméretű sima ablak, melyek a fal szintjében minden díszítés nélkül helyezkednek el. A külső ablak szárnyak még most is a régi fúgás ablakok, tölgyfából készítve. A két bejárati ajtót, faragott terméskőbéllet keretezi. Ezek sarkainak kiképzése azonos az épület minden sarkán látható lekerekített élekkel, melyeket minden oldalon 1-1 pillér zár le. Ugyancsak terméskő keretezi a folyosón lévő mászókéményajtókat, ezek azonban teljesen simák. A déli és északi oromfalakat 2-2 vakablak díszíti, míg a kiugró részek felett mindenütt 1-1 zsalukkal ellátott világító ablak van. A konyha egyik felső belső ablaka, valamint a kápolna ablakai ma is ólomrekeszesek. Ugyanilyen volt a kápolna szentélyének ovális ablaka, de ez a háború folyamán tönkrement. A kápolna 4x5 méteres csehboltozatú helyiség, melyhez csatlakozik a félellipszis alakú szentély. A helyiség 1 m. magasságban faburkolattal van borítva, szine kékesszürke, aranyozott levélfüzéres faragásokkal. Oltára ugyanilyen színű, míg a tabernákulum teljesen aranyozott. Dúsan faragott ajtaján a bárányt ábrázolja. Felette a földgolyót jelképező aranyozott gömb helyezkedik el, amit erőteljesen kidomborodó, aprólékosan faragott kígyótest fon körül. Ebből emelkedik ki a végein barokkos kiképzésű feszület (aranyszegélyes szürkealappal) a Megváltó szépen faragott, arányos, teljesen aranyozott testével. A kápolnát 1792-ben szentelte fel Bajzáth József veszprémi püspök. A mennyezetet angyalcsoportot ábrázoló eredeti freskó díszíti.

A nagyobb szobák falain medaillonos freskók vannak, melyek török alakokat, vagy törökös jeleneteket ábrázolnak. Ezek jelenleg nem láthatók, át vannak meszelve.

A kápolna és a folyosó padlózata 60x60 cm. nagyságú csiszolt terméskő kockákkal van burkolva. A szobák padlózata berakás nélküli régi nagyméretű parketta.

Nem helyes a kúria elnevezése, mert a br. Pongrácz család, illetőleg Pongrácz Gusztáv csak 1834-ben örökölte nagyapjától, Csák Józseftől. A kápolna felszentelési okmányában is Csák József szerepel mint tulajdonos. A török idők alatt megsemmisült, vagy elveszett adománylevelek helyett az 1715 évi ország-

gyűlés határozata alapján a régi birtokosok új adományleveleket kaptak. Így kapott 1717-ben Csombárdra új nádori adománylevelet Csák Mihály (a trencséni ágból) és Bakó Farkas (Csák Mihály veje volt Bakó Farkasnak). Ettől az időtől kezdve az itteni téglaégetőben a mindenkori tulajdonos monogrammjával égették a téglákat.

Éspedig Csák Mihály monogrammja a téglán:
Csák Imre
és
Csák József

veje Pongrácz Alajos monogrammja a téglán: ABP (Alois baron Pong.)
Pongrácz Gusztáv monogrammja a téglán: GBP

és leánya Gaál Dénesné monogrammja a téglán: G. D.

Valószínű, hogy a téglaégetés a múlt század vége felé megszünt és attól kezdve monogrammos téglák nem találhatók. Fentiekkel szemben a kúria teljesen jeltelen, de azonos méretű téglákból épült. Bár ez még nem bizonyítja, hogy Csák Mihály ideje előtt épült volna. Csák József, aki a kápolnát felszenteltette és végrendeletében a csombárdi birtokát külön kiemelve „kedves unokájának" Pong. Gusztávnak hagyja, végrendeletében mindent aprólékosan felsorol, amit életében építtetett, ültetett, vagy szerzett. Csombárdon viszont egy gulyaistálló építéséről és egy tölöserdő telepítéséről emlékezik meg, de nem szól a kúriáról, sőt a kápolna felszenteléséről sem.

Mindent összevetve kétségtelennek látszik, hogy a csombárdi kúria a maga csoportjában egyik legrégebbi épülete a vármegyének, mely stílusos formáját minden alakítás nélkül mindeddig megtartotta.

Még megemlíthető, mint a kúria tartozéka az egyik szobában felállított rézlábakon álló kerek empire stílű kályha. (Ugyanabban a teremben még egy ilyen kályha volt, de az a háború folyamán tönkrement). A kápolna kegyszerei ugyancsak elvesztek, csupán egy kék és egy rózsaszín brokát selyem dús aranyozású miseruha, 1 misekönyv maradt meg, továbbá a régi harangláb harangja, rajta az évszám: 1724.

.....

Összeállította: Blaskovits Elemér csombárdi lakos

FEHÉRVÁRCSURGÓ (Fejér megye)

Igen Tisztelt Uram!

A plébánia rendezetlensége miatt ismételt átrakodásban 1954. aug. 30-i levele elkeveredve most már előkerült. Ha válaszom már tárgytalan elnézését kérem. A késés nemcsak rajtam múlt.

Fehérvárcsurgói rk. templomról a következőket tudom: Építéséről nem találtam adatot. Historia Domus (Bodajk) szerint a mohácsi vész után megrongálódott templomot az evangélikusok vették birtokukba és 1683-ig használták. 1687-ben a reformátusok vették át. Katolikusok 1748-ban nov. 20-án visszakapták ősi templomukat. 1873-ban az ősi építményhez toldás épült: 4 m. hosszabítás a hajóhoz és új szentély. – Elég szerencsétlenül! – 1333–5-ben „LAURENTIUS" pap volt itt a plébános. 1495-ben kelt római kérvényen szerepel a fehérvárcsurgói plébános olvashatatlan aláírása. Tehát azokban az időkben is állhatott már a templom. – A tatárhegyi monda szerint a templom tornyából adták a jelet a menekülésre. A tatárok azonban a Tatárhegynél közelebb nem jöttek, a templom és falu megmenekült. – Régészeti kutatás deríthetne ki biztosabbat, esetleg Szent István korából való eredetet?!

Torony a homlokzat elé lép. Belőle nincs átjáró a templomba, a kórus- és padlásajtó későbbi falátttörés. A torony vaskos építmény, szélessége 4·50–4·80 m körül, négy oldala nem egyenlő méretű. 1 m vastag a fala és 16 m magas. Délről lévő bejáratával szemben félköríves alacsony (1·75 m) befalazott bejárat azt sejteti, hogy a torony 50 cm-es töltést kaphatott. Különben is a templom északnyugati sarkánál a külső talaj szintje 65 cm-rel magasabb a templom belső padlózatánál. Homlokzaton, falon fülkék nincsenek, sem támpillérek.

Hajó régi része 12 m hosszú, torony felől 5·80 m széles, szentély felől 6 m. Osztatlan sima falak, lapos mennyezet (valószínűleg nem az eredeti), félköríves, nem egészen szimmetrikus ablakok.

Szentély alakja a toldás miatt esetleg csak ásatással lenne megállapítható.

Falak vastagsága 1 m, oltatlan mésszel épült kőfal.

Oltárkép a XVIII. sz.-ból való lehet.

Kehely barokk, sima, 1757 évszámmal: „P. M. C. Anathema votivum ℙ Mysione Albensi 1757."

Templom körül ősi temető, melynek kőfal kerítéséből némi maradvány még látható.

Ősi parochia helyén épült 1856-ban a katolikus iskola, most állami.

Berényi kastélyról nincs adatom, sem Berényi Klára házáról.
Gimnázium itt nem volt, semmi adat ilyesféléről.

A község múltja engem is nagyon érdekel. Szeretnék én is minnél többet tudni belőle. Kutató munkát is szívesen végeznék, sajnos a jelenlegi anyagi helyzetben alig jut rá mód.

Fehérvárcsurgó, 1957. jún. 27.

Őszinte tisztelettel
Rajna Gyula
plébános

FELSŐGAGY (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

Genthon István Kartársnak
Budapest.

Érdeklő soraira értesítem, hogy Felsőgagy községben ref. templom nincs és legjobb tudomásom szerint nem is volt. Mindössze egy ref. harangláb áll a jelenlegi ált. iskola telkén.

Ha mégis szó esik ref. templomról, ez minden valószínűség szerint onnan ered, hogy a róm. kat. templom a vallásháborúk idején átmenetileg a reformátusok birtokában volt. Erről feljegyzések találhatók a rkat. plébániai iratok között.

Az egykori apátság létezése kétségtelenül biztos. A nagyváradi püspökök viselték, s talán ma is viselik a „gagyi apát" címet.

A jelenlegi rkat. templom helyén volt az ú.n. „Vörös Barátok" apátsági temploma és kolostora a község fölött magasan kiemelkedő domb tetején. A kolostort épített fal zárta körül. Mindez nyomtalanul a múltté már.

A szájhagyományok földalatti rejtélyes utakról mesélnek, melyek a tatárjárás idejében a kolostorból kivezető menekülési célokat szolgáltak. A kíváncsiskodó falubeli fiatalság több ízben ásatásokat kezdett. Az eredmény mindössze annyi, hogy a hatalmas kövekből és téglákból vegyesen épített kerítésrészletek itt-ott előbukkantak a föld alól. – A kerítésfalnak a föld szine fölött már sehol nyoma nem látható.

A Darvas-kúria is létezett, amely azonban kb. 1932–34 évben porig égett. Helyére egy új birtokos teljesen modern kastélyt építtetett.

Mint műemléket itt említem meg a rkat. templom belső, északi oldalába beépített régi síremléket. A sírkő valamikor a templom szentélyében az oltár előtt a földön volt. Hogy a rajta lévő feliratot megmentsék az elkopástól, a falba illesztették. Ez a sírkő, mely magyar heraldikai szempontból egyike a legrégibb és értékes emlékeinknek, Gagyi Lászlónak síremléke, kit a felirat szerint a törökök öltek meg. Az érdekes címer körül – mely csodálatos épségben megmaradt az 1500-as évekből – a latin felirat is, egy szó kivételével még ma is kiolvasható. –

Amennyiben Kartársat községünkre vonatkozóan bármi is érdekli, szívesen nyújtok felvilágosítást, mint olyan, aki a községben immár 40 éve működve, ismerem annak történeti nevezetességeit.

Felsőgagy, 1955. dec. 7.

Lux Jolán
igazg. tan.

HOLLÓHÁZA (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

Igen tisztelt Kartárs!

Községünkben 1850 előtt épült keresett épületek stb. nincsenek. Volt egy uti fára függesztett beszámozott vallásos képes írás, de 4 évvel ezelőtt azt az öreg fát kivágták, és az emlékről senki nem gondoskodott. Nyoma veszett.

Hháza, 1955. nov. 10.

Deme Andrásné
igazgató

MEZŐFALVA (Fejér megye)

Igen tisztelt Igazgató Úr!

Azt a templomot, amit Hercegfalván, a mai Mezőfalván építtetett a zirci apátság 1787-ben, lebontották 1937-ben egészen a fundamentumig. Helyére ugyancsak a zirci apátság építtetett 1937-ben újabb, mégegyszer akkora templomot ugyanazon a helyen. A régi templomból átkerült az újba számos kép és szobor, így a volt főoltárkép is, amit a szentélyben, de csak oldalt helyeztünk el, mert a főoltárra új oltárkép került. A régi szószéknek nincs nyoma.

Az új templomot Wälder professzor tanársegédje, Pázmándy István tervezte (ama bizonyos Wälder-féle vagy neobarokk stílusban; ennek példaképét „szomorú példaként" említi Danner János a Vigilia 1955. októberi számában: a Szent Imre-herceg-úti cisztercita templom; egyszer talán jelentkezem majd a Szépművészeti Múzeumban Igen tisztelt Igazgató Úrnál, hogy megkérdezzem: szintén ilyen nagyon szigorúan el tetszik-e ítélni ezt az izlésváltozatot? Vajjon hát ez izlésbeli eltévelyedés, amolyan izléstelen izlés volna valóban?) – A főhajó hossza 33 m, az egész hosszúság (a szentéllyel és előcsarnokkal) kb. 45 m; a főhajó szélessége 15 m, magassága 12 m. A főoltár műmárvány, de az oltárlap igazi ruskicai márvány; a mellékoltárok fából faragottak. A főoltár képe a Magyarok Nagyasszonyát, az egyik mellékoltár Jézus Szívét, a másik clairvauxi Szent Bernátot ábrázolja; e képek Takács István olajfestményei. A főoltáron két életnagyságú fehér szobor: Szent Róbert, Cistertium alapító apátja és Szent (Harding) István, Cistertium harmadik apátja, aki alatt Szent Bernát a Rendbe lépett. (Úgy tudom, Szabó Rezső, budai szobrász faragta ki őket. A templom-homlokzaton ülő helyzetben ábrázolt Magyarok Nagyasszonya szobor biztosan az ő készítése.) A szentély négyszögletes záródású. A torony a homlokzat bal oldala fölött ül, nem középen.

Kérdezetlenül leírtam e pár adatot az új templomról, bár nem tudom, ilyen új építményeket is számba vesz-e a Magyarország Műemlékei új kiadása. Esetlegesen szükséges egyéb adatot (pl. alaprajzot, homlokzati fényképet) szívesen megküldenék.

(Ez a nagy és őszinte készség maradt meg az éppen harminc évvel ezelőtt tett bölcsészdoktori esküvel vállalt tudományművelés-kötelezettség tudatából).

Mély tisztelettel köszönti Igazgató Urat

Mezőfalva, 1956. április 9. legkisebb híve: Dr. László János Vince
mezőfalvi róm. kat. plébános.

Utóirat: Soós Gyula múzeológus úrnak őszinte tiszteletemet küldöm. Jól esnék nekem megint egy olyan szellemfrissítő elbeszélgetés, mint amilyenre a József nádor-palatinus-szobor ügyében tett kiszállása alkalmat adott.

MISEFA (Zala megye)

Kedves Kartárs!

Aug. 24-n kelt felhivására az alábbiakat közölhetem.

Régészeti szempontból községünknek a következő nevezetességei vannak. Egy kb. 150 évvel ezelőtt épült kastély, és három boronahátú pince a szőlőhegyen.

A kastély emeleti részét két évvel ezelőtt lebontották, földszinti része olasz renesanse stílusban épült, melynek maradványai a párkányzaton ma is észlelhetők. Építője Fabianits Ernő kir. tanácsosnak a szülei.

A fent nevezettek sírboltja a helybeli temetőben van megrongált állapotban. Kb. 1890-ben Bosnyák nagybirtokos tulajdonába került. Ő 1922-ben emeletet húzott a kastélyra, miáltal stílusát nagyrészt elvesztette. Eredeti építője olasz mesterekkel dolgoztatott. A szájhagyomány szerint pincéjében titkos pénzverde volt, melynek helye látható. Körülötte lévő 4–5 hk-os gyönyörűen befásított halastavas parkjának nagy részét az utóbbi években kitermelték.

A boronahátú épületek az ősi letelepülők birtokában vannak.

A fenntieken kívül egy 1818-ban épült síremlékről tehetek említést és egy 1700-ban épült kőkeresztről.

Egyéb felvilágosítással nem tudok Kartárs segítségére sietni.

Kartársi üdvözlettel: Szentgyörgyi Ernőné
Misefa, 1956. IX. 3. vez. tanító.

NAGYCSÁNY (Baranya megye)

Tisztelt Genthon Kartárs!

Szeptember 15-én feladott értesítését megkaptam.
Kérésének örömest eleget teszek.

A község házainak nagy része 1850. előtti, csak 1890-ben a község nagy része leégett, így akkor átalakították. A református templom és az iskola 1841-ben épült. Az iskola kétszer volt átalakítva. Egy jellegzetes ormánsági zsupptetős ház is található. A temetőben egy 1651 évből és 1825 évből való sírkő látható. A temető dombja történelmi nevezetességű. A domb alatt török alagút húzódik. Szigetvári és a siklósi vár alagútjának kijárata volt valaha. Az öregebbek még emlékeznek a kijáratra. A kijáratot azóta a föld betakarta. Szájhagyomány szerint a temető dombját úgy hordták össze. A domb tetején őrtorony állott. Az itt lakó pasa szemet vetett a község legszebb lányára és udvarához kényszerítette. A leány szerelmet színlelt, hogy kémkedhessen. Mikor a pasa megtudta, hogy a leány kém bezáratta. A leány valahogy kiszökött a börtönből és a közeli erdőben bujdosott. A pasa emberei megtalálták és a pasához vitték. Haragjában a pasa elevenen kiszögeztette és egy kaszát tett melléje, feje fölé azt az írást iratta fel: „Így jár az, aki ellenszegül!" A hagyomány szerint még ma is ott van a leány a temető dombjában. A kilátótornyot később lebontották, amikor a szigetvári várat elfoglalták, és annak a kijavítására használták fel. A téglát kézről-kézre adogattva juttatták el a rendeltetési helyére.

A községi kocsma épülete is 1850 előtti. Valamikor betyárcsárda volt. Még vészkijárattal is el volt látva. Patkó Imre fokosának helye is látható a mestergerendában. Egyszer egy piskói asszony igyekezett Nagycsányon keresztül eljutni haza, mikor a sastyai erdőben Patkó Imrével találkozott. Patkó megkérdezte az asszonyt, hogy nem fél a Patkó betyártól sem?
– Attól nem, az is csak ember. – Felelt az asszony.
Patkó azonban lefogadta és patkót veretett a lábára, majd elengedte. A piskói kovács vette le a lábáról a patkót. A betyárvilág nyoma ma is megtalálható a községben. Több család költözött egy telekre, csak azért, hogy a betyárok garázdálkodását megakadályozhassák. Még ma is van olyan udvar, ahol többen laknak.

Megpróbáltam röviden eseményeket is leírni. Lehet, hogy felesleges volt, de ezzel is segítségére akartam lenni tisztelt Kartársnak.

Maradok tisztelettel:
Nagycsány, 1955. okt. 6-án.

Mészáros Vilmos
isk. vez.

NAGYKÁLLÓ (Szabolcs-Szatmár megye)

A NAGYKÁLLÓI GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZI HIVATALTÓL.
152–1955. sz.

GENTHON ISTVÁN Úrnak,
Budapest

Tisztelettel értesítem, hogy febr. 10-én kelt nagybecsű levelét az itteni róm. kat. Plebános Úr hozzám küldötte át, mert a szóbanlévő kiskállói templom nem róm. kat, hanem gör. kat. rítusú. Ott nincsen is más templom.

E templomról a következőket tudom: a jelenlegi templom 1847-ben épült fel. Előtte fatemploma volt Kiskállónak, amelynek sorsáról egyelőre még nem tudok semmit. Jelenlegi templomnak semmi műbecsértéke nincsen. Valóban volt rajta kis fatorony, azt azonban lebontották. A falu lakóitól tudom, hogy a templom padlásán vannak régi képek és egyéb holmik a régi templomból, a padlásra azonban még nem tudtam feljutni, mert nagyon körülményes. Megemlítem, hogy mindössze egy esztendeje vagyok Nagykállóban, annakelőtte tanár voltam, a nyíregyházi theológiai főiskolán históriai tárgyakat tanítottam és így magam is érdeklődöm hasonló téma iránt. Nagykállóban ősi templomot és régi levéltárt találtam, ha érdekes dolgokat találok, készséggel állok velük rendelkezésére. Értékes könyve úgy tudom Nyíregyházán futólag kezembe került. Azóta kerestem, de nem tudtam nyomára bukkanni, pedig gör. kat. vonatkozásban azt hiszem sok mondanivalóm volna. Egy mérnöknél láttam a könyvet, futólag megnéztem benne a nagykállói gk. templomot pl. és bizony ott is volna korrigálni való. A templom ma Nagykálló legrégibb épülete, a XV–XVI. sz.-ból való. A szentély az 1709. évi labanc ostromot és felperzselést túlélte, megmaradt eredetiségében: tiszta román. Eldeszkázva ősi román ablakra is bukkantam és a többi

ablak elfalazása is látszik. Az elfalazott és deszkázott ablaküregből 1661 felírású ötvös ezüsttál és 1690 felírással egy gyönyörű ezüst ötvösművű oltárkereszt került elő. A kereszt azonban a felírásnál régebbi. Az egyik öreg hívem szerint kripta is van az öreg templom alatt. Ez irányban a tavaszon próbálkozunk majd furkálni.

A kiskállói Kállay-kúriáról egyelőre nem tudok sokat írni. Az épület földszintes és nyugati frontján árkádos, oszlopos. Ma siralmas állapotban van ... zsindelyes födele erősen avult ... a pusztulás képe mindenütt. Ennek udvarában van a híres és sokat emlegetett „ínség domb". E kastély homlokzatával szemben, pár száz méternyire állott a kállói vár. A kastély udvari oldala az utóbbi években teljesen romossá vált.

E percben, levélírás közben meglátogatott a nagykállói járási könyvtáros – Polónyi Péter fiatal tanár – és megígérte, hogy meghozatja a könyvtárnak az Ön könyvét és rendelkezésemre bocsájtja.

Ha adataim érnek valamit, örülök, hogy szolgálatára lehettem, ha nem, bocsánat az alkalmatlankodásért.

Nagykálló, 1955. március 3.

Ismeretlenül is meleg üdvözlettel:

.....

gör. kat. esperes-paróchus

[A borítékon kívül]:
A levél lezárása után járt nálam Vákár Imre minisztériumi mérnök és a nyíregyházi múzeumigazgató, akik szintén a kiskállói kastély és a nagykállói gk. templom ügyében buzgólkodnak. Megállapításuk: oly sok pénz kellene a kastély helyreállításához, amelynek megszerzése reménytelennek látszik és így sorsa: rövidesen való lebontás.

NYÍRGYULAJ (Szabolcs-Szatmár megye)

Igen tisztelt Uram!

Szombaton kézhez vett nb. levelére tisztelettel és örömmel közlöm a következőket:

Templomunk, amely egészen kicsi, hosszúkás, hátul félköríves alakú, a szájhagyomány szerint *alapjaiban* huszita templom lenne. Ennek valamelyes igazságát az alátámasztja, hogy az alapzat rendkívül vastag falakból ál, külsején négy erős támpillérrel, de erre az alapra aztán ki nem nyomozható időben egy sokkal későbbi falazat került. A huszita templomot azonban megítélésem szerint az is bizonyítja, hogy egyik határrészünket így nevezi a némi szólás: Csehspitális, ami talán ezt jelentené: csehek spitálja, ispotálja. – De – ismétlem – a templom építésének koráról semmi bizonyosat nem tudunk. Maga a torony mostani alakjában 1895-ben épült, miután abban az évben a régi tornyot három villámcsapás (mindhárom egy nyár folyamán) valósággal szétverte, s ekkor épült a mai alakú torony, villámhárítóval ellátva, a homlokzat elé lépően. A templom hajója síkmennyezetes, bolthajtások nincsenek rajta.

Régi berendezései tárgyak, úrasztala olyan, ami régészeti szempontból számba jöhetne: nincsenek. Ellenben valóban meg vannak s ma műemlékeknek is vannak nyílvánítva a következő kegyszereink: 1 drb. ezüst, pereménél aranyozott és vésett pohár XVII. sz.; 1 drb. fedeles ónkanna 1651-ből; 1 drb. fedeles ónkanna állatalakos díszítéssel a XVII. sz-ból; 1 drb. óntál 1774-ből, s 1 drb. kékselyem úrasztali terítő 1788-ból.

Ezek a kegyszerek őrzéseinkben meg is vannak.

Szolgálatára máskor is örömmel készen áll

Nyírgyulaj, 1955. augusztus 8.

tisztelő híve:
Farkas László
református lelkipásztor.

ROMHÁNY (Nógrád megye)

Igentisztelt Uram!

Július 26-án keltezett levelére csak most válaszolok és pedig azért, mert én semmi különösebbet sem az egyik, sem a másik keresztről nem tudok, és kérdezősködtem a legöregebb romhányi híveimtől, de semmi különöset nem tudnak mondani. A pasti temetőkereszt a hivek szemében azért kiváltságos, mert szárazság idején mindig ideszoktak processióval menni és ott imádkoznak esőért, és csodálatosképpen magam is tapasztaltam, hogy egy ilyen nagy szükségben végzett ájtatosság, és annak imádsága mindig meghallgatásra talál.

A másik keresztről különösebbet nem tudok, de mindkét kereszt kőből van. Mellékalakok nincsenek, különös feliratuk nincs.

Romhány, 1955. augusztus 27.

Tisztelettel:
Filó .....
esp. pléb.

VÁRFÖLDE (Zala megye)

Genthon István
Budapest

Kérésére eleget téve, az alábbiakat tudom válaszolni. A községben 1850 előtti épület nincs. Csupán a falutól kb. 4 km-re van várrom. Látható maradványai szétszórt téglák, méllyedések a földben. A neve volt Szentmihály vára. A monda alapján a török harcok idején rombolták le a törökök, a szájhagyomány szerint a templom harangja akkor belezuhant a völgyben levő ingoványba és még a feltevés szerint most is ott van.

Bővebb felvilágosítással az érdeklődésem során nem tudok szolgálni.

Várfölde, 1956. okt. 8-án

Lukács Imréné
v. ttónő

ZALÁTA (Baranya megye)

Ref. Lelkészi Hivataltól, Zalata. (Baranya m.)
21/1955. szám.
T.
Genthon István úrnak!
Budapest.

F. évi március hó 24-én kelt nb. érdeklődő levelére a következőt válaszolhatom:

1./ A zalátai ref. templom hátulsó oldala egyenes záródású.

2./ Hajója egy boltszakaszos.

3./ Szószék, úrasztala és padok az építés idejéből valók, tehát 1834-ből. 20 drb. olyan gerenda a tetőszerkezet alapja, melynek mindegyike egyetlen tölgyfából van kifaragva. Ma már nincs olyan tölgyfa a környéken, melyből olyan gerendát lehetne faragni, hogy a templomot szélességben beérje. A szószék túl magas, az úrasztala bekerített. Az építés idején két presbitert küldtek el mintáért, de hogy honnan hozták, nem tudjuk.
Értékes régi edényzet nincs.

4./ Kápolna-pusztán – mely gróf Draskovics uradalom volt – teljesen új lakosok vannak. Még a környékbeliek közül sem emlékszik senki a templomromra. Babolcsay Klára magyarnyelvű sírkövéről sem tud senki. Zelenák Mihály pusztabíró mondja, hogy állítólag ház épült a templom maradványából. Török időkből származó őrhelyről ellenben él a nép ajkán hagyomány. Ez az őrhely a Siklós–Szigetvár-i utat védte. Az őrtorony helye Kápolna-puszta mellett ismeretes. A földben egy pincebejáratot is találtak, de a behatolás csak ásatás útján volna lehetséges. Környékén emberi csontmaradványokat is találtak. Kiss József zalátai lakos pedig őriz egy bronz-féle gyűrűt, mely durván vésett és olyan vastag férfi-ujjra való, hogy nekem a középső ujjamon is lötyög. Azt mondja, hogy a szántás közben fordította ki az eke a földből a török őrhely szomszédságában.

A kérdezettek tárgyában nyomoztam, érdeklődtem, de a közölteknél többet megtudnom nem sikerült. Válaszomat megadva, maradtam tiszteletem jelentése mellett:

Zalata, 1955. évi május hó 31-én.

(Czere Horváth János.)
ref. lelkipásztor.

Terézia Kerny: **Topographische Korrespondenz von István Genthon**

Zwischen 1954 und 1958 führte István Genthon eine ausgedehnte Korrespondenz mit schier allen Siedlungen des Landes, womit er das Ziel verfolgte, topographische Angaben für sein Manuskript Ungarns Denkmäler zu sammeln. Die Antworten, die von Pfarrern, Geistlichen und Lehrern stammen, weisen ein breites Spektrum von kurzen Ablehnungen mit einigen wenigen Zeilen bis zu ausführlichen Berichten mit korrekten Grundrissen und Photos auf. Diese aus mehreren Posten bestehende Dokumentation kam nach Genthons Tod an die Dokumentationsgruppe für Kunstgeschichte, später an deren Rechtsnachfolger, an die Forschungsgruppe für Kunstgeschichte. Diese Korrespondenz ist außerordentlich wichtig, denn sie hält den Zustand der Denkmäler vor dreißig Jahren fest. Unzählige Objekte sind seitdem schon zerstört und vernichtet. In vielen Briefen werden ferner Denkmäler beschrieben, die nach 1850 errichtet wurden. Wie bekannt, schloß Genthon mit diesem Jahr seine topographischen Aufnahmen. Für die heutige Forschung wäre es also durchaus nützlich, diese Korrespondenz erneut zu studieren und sie in die Literatur einzubauen. Für Historiker, Archäologen und Ethnographen wäre das gleichermaßen von großem Nutzen. Aus diesem mächtigen Material werden jetzt zwanzig Briefe behandelt. Die einzelnen Posten sind alphabetisch geordnet, wobei die originale Ortographie berückscihtigt wurde.

unterrichten? Ihr armen Kinder, die man des Starrsinns und der Tücke beschuldigt, ohne zu bedenken, daß die meisten eurer Untugenden euch durch falsche Methoden aufgenöthigt sind.

Journalistischer Mischmasch.

Das Blatt le Droit berichtet Folgendes: Ein wohlgekleideter Herr, mit den feinsten Manieren, ließ sich neulich bei einer unserer berühmtesten Schauspielerinnen anmelden, mit der er etwas zu sprechen hatte. Der Mann erhielt Eintritt und sagte, er sei von einer Prinzessin, deren Namen er bis auf weiteren Befehl verschweigen müsse, hierher gesandt worden, sie um Erlaubniß zu bitten, eine Abzeichnung von ihren schönen Schmucksachen zu nehmen, die sie neulich getragen und welche die Prinzessin so sehr bebewundert habe, daß sie vor Begierde brenne, sich einen ähnlichen Schmuck anfertigen zu lassen. Die Künstlerin hegte nicht den geringsten Argwohn, brachte ihr Schmuckkästchen und der Mann setzte sich an einem Tische nieder, nahm ein Stück nach dem andern heraus, das er nach vollendeter Abzeichnung genau wieder hineinlegte. Die Künstlerin beschäftigte sich unterdessen in ihrem Zimmer mit allerlei Wirthschaftssachen und erhielt das Schmuckkästchen nach vollbrachter Arbeit zurück, in welchem sie auch all' ihr Geschmeide liegen sah. Der Mann empfahl sich mit vielen Dankbezeigungen und entfernte sich. Einige Tage nachher wollte die Künstlerin ihren Schmuck wieder anlegen, öffnete das Kästchen und bemerkte, daß die Edelsteine nicht so schön wie früher glänzten, und nach genauer Untersuchung fand sie zu ihrem Schrecken, daß alle Stücke durch ähnliche falsche vertauscht waren. Des schlauen Diebes hat man bisher noch nicht habhaft werden können. — Das englische Blatt The Observer meldet: daß eine Schottländerin sich neulich in London mit einem Neger, Namens Sidney, verheiratete. Nach der Trauung begab sich das Ehepaar nach Hause, wo der ganze Tag mit Schmauserei und Trinken zu[brach]rde, und gegen Abend waren alle Gäste [ge]ich benebelt. Das Weib machte einige anzügliche Bemerkungen über die Hautfarbe ihres Mannes und die seiner anwesenden Landsleute, worüber ein heftiger Zank entstand, wobei Sidney seine Frau zu Boden schlug. Auf ihr Hilfegeschrei eilten die Nachbarn herbei, hoben die Frau auf, die mit zerschmetterter Kinnlade und anderen gefährlichen Verletzungen vom Hochzeitsschmause weg in das Spital gebracht wurde, wo sie noch immer in Todesgefahr schwebt. — In Constantinopel ist das Schulgeld vom deutschen sehr verschieden. Denn während es hier die Lehrer bekommen, geht die liebe türkische Jugend nur gegen Honorar in di[e Schule]
erinnert, welcher den Jun[gen]
beibrachte, daß er die S[ohle]
Zuckerplätzchen belegte. [Als]
die Capitulation geschlosse[n]
den Rücken herhalten, de[r]
soll nun auch bemüht sei[n]
ziemer seinen Worten Ein[gang]
Dame zu Pferd ist ein rei[ten]
Niemand bestreiten wollen[d]
sache, daß das Reiten fü[r]
nicht minder zuträgliche Le[ibes]
Mann sei. Die Dame ha[t]
sie überhaupt reitet, das
ihrer Gewalt, und dieser
bei der Wahl ihres Pferd[es]
den. Dem Manne steht e[s]
zu tummeln; Klugheit en[t]
beherzt sein wie sie will, imm[er]
reiten, da die Außerachtl[as]
zahllos traurige Folgen ge[-]
leg dafür erst kürzlich i[n]
ereignete, der die ganze
versetzte. Es ritt nämlich
ster des Schatzmeisters b[ei]
Tage ein feuriges Pferd
Das Thier ging mit ihr
schleuderte die Dame an ein
dergestalt, daß die Räder i[hr]
und sie zur Stelle todt bl[ieb]
einzige Gigant unter den
bekanntlich auf beiden Sei[ten]
Zoll lang und 27 Zoll b[reit]
Fuß 10 Zoll in der Länge
bedruckt, und in 48 Sp[al]
die Hälfte für politische Na[ch]
merzielle Interessen, Börse
Todeslisten u. s. w. bestimm[t]
spalte besteht im Durchschn[itt]
eine Gesammtsumme von 5
der übrigen Spalten befind[et]
jedem Tageblatt 3624 Z[ei]
Buchstaben auf jedem Bla[tt]
auf 498,552. Multiplicirt
der Anzahl Tage, an welch[en]
Jahr ausgegeben wird, d.
die ungeheure Summe von
— Dieß hat ein Mann ber[ech]
drüssig war, täglich dasselb[e]
Goldhaufen, Actien-Interes[se]
aber aus lieber Gewohnheit
wollte.

Wiener Börsen-Course.

27. November 1841.

		Conv. Mze.
Metaliques	à 5%	106
idem	à 4%	99½
idem	à 3%	—
Darlehen mit Verlos. v. J. 1834		702½
" " " 1839		284⅜
Bank-Actien das Stück		—
Kaiserliche Dukaten		—

Lotto-Ziehung.

Ofen am 27. November.

20. 87. 27. 21. 6.

Wien am 20. November

51. 4 36. 66 9.

Markt-Preise.

der Körnerfrüchte in Pesth

am 30. Nov. Pesther Metzen, Grosch. W.W.			
Weizen	234	bis	195
Halbfrucht	175	—	—
Roggen	135	—	128
Gerste	105	—	100
Hafer	76	—	72
Kukuruz	120	—	115

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner königl. Sternwarte vom 29. November.

Zeit der Beobachtung.	
9 Uhr	Morgens.
3 Uhr	Nachmittags
9 Uhr	Abends

Aemtliche

(144) (1)

Concurs

der Gläubiger des Emerich Csomortányi und dessen Sohnes Carl Csomortányi

in Erlau den 10. Jänner 1842.

39613. 1841. Vom Gerichte der ges. vereinig. Heveser und äuß. Szolnoker Gespanschaften wird gegen den k. k. Hauptmann Emerich Csomortányi und dessen Sohn Carl Csomortányi der Concurs auf den 10. Jänner 1842 festgesetzt. Zum Litis-Curator wurde Stephan Babics, Unter-Comitatsfiscal, zum Masse-Curator Gabriel Oláh, Gerichtstafeldeisitzer, ernannt; welcher Termin hiemit allen denjenigen, die an der Concursmasse Ansprch machen, auf allerhöchste Anordnung öffentlich bekannt gemacht wird,

Pesther Tageblatt 1841

Concurs

(2)

der Gläubiger des Johann Ámon

in Szegléd den 15. December 1841.

39430 1841. Vermöge der Anzeige des Pesther Vicegespanamtes wurde vom Magistrate des Marktfleckens Szegléd gegen Johann Ámon, der sich selbst für insolvent erklärte, der Concurs auf den 15. December 1841 eröffnet. Zum zeitweiligen Masse-Curator wurde Samuel Seress, Magistratsrath, zum Liti's-Curator Samuel Kováts, beeid. Advocat, ernannt. Alle diejenigen also, die an besagter Concursmasse unter was immer für einem Rechtstitel Anspruch machen, werden hiemit vermöge allerhöchster Verordnung öffentlich aufgefordert, am bestimmten Tage, ihre Forderungen mit den nöthigen Beweisen versehen, einzureichen, da auf spätere Forderungen keine Rücksicht genommen wird.

Beachtenswerthe Notiz über die besondere Vorzüglichkeit des Extrait d' Absynthe des Joseph Genton, Zuckerbäcker in Baden bei Wien.

Der Genuß des Liquers — wie sehr ihn auch strenge Diätetiker zu jeder Zeit zu verpönen suchten — hat sich als erquickendes und wiederbelebendes Mittel, der wegen geistiger und körperlicher Anstrengung gesunkener Lebenskräften von jeher im Gebrauche erhalten. Umsoweniger läßt sich gegen den mäßigen Genuß eines Liqueurs etwas einwenden, der einer so sorgfältigen und geschickten Bereitung wie der des wahrhaft in seiner Art ausgezeichneten, von in- und ausländischen Blättern gerühmten Extrait d' Absynth's dem Joseph Genton sein Dasein verdankt, und mit demselben einerlei Eigenschaft besitzt. Herr Genton versteht es durch eine sehr glückliche Auswahl von verschiedenen aromatischen Kräutern und Wurzeln, so wie durch eine eigenartige Macerationsmethode, derselben, seinem Extrait d' Absynth reichlich balsamische Stoffe, so wie ein delikates und liebliches Aroma zu verleihen, wie wir es nicht einmal in den besten französischen Liqueurs antreffen. Außerdem ist sein geistiger Inhalt äußerst gelind und sanft, die Lebensthätigkeit erhebend, welche Eigenschaft er selbst vor dem bekannten Schweizer-Extrait wie man sich durch einen Vergleich beider Liqueurarten sehr leicht überzeugen kann, der durch den vorwaltenden Alkuhul ein unangenehmes Brennen im Munde und Schlunde erzeugt, den Vorzug hat.

Kein Wunder also, warum sich dieser Liqueur des Joseph Genton nicht nur für die arbeitsame Klasse als Erquickungsmittel, sondern auch für Vornehme zum diätetischen Gebrauche als Dessert nach einem gourmendiösen Diné vollkommen eignet; er verdient selbst in mancher Krankheit empfohlen zu werden, als: in Verdauungsschwäche aus Schlaffheit der Magensäure, Magenkrampf, Verhaltungen der Winde und des Stuhlgangs aus Trägheit der Gedärme ꝛc.

Zu berücksichtigen ist auch seines Preises Billigkeit; da eine große Flasche von einer halben öster. Maß 1 fl. 30 kr. C. M. und eine Kiste mit 80 solchen Flaschen, die mit schönen Etiquetten versehen sind, freigestellt bis Wien blos 100 fl. C M. kostet

Von Meubelstoffen

unterhalte ich fortwährend ein gut sortirtes Lager, und empfehle mich zu größeren Bestellungen.

Johann Ludwig Fischer,
in Pesth, Wienergasse.

Margarin-Kerzen

das Pfund zu 44 kr. C.M. aus der Fabrik der Herren Geb. Schrader aus Aachen sind stets vorräthig bei

M. Ebenführer,
am neuen Marktplatz in Pesth.

Zwei Mädchen,

ie im Marchandes des Modes-Arbeiten wohl geübt sind, finden sogleich Beschäftigung bei

Marie Lombardi,
kl. Bruckgasse.

v. Farkas,

Steinschneider, Wappen- und Schriftgraveur in der Waiznergasse in Pesth, empfiehlt seine Visittekarten-Druckerei, in welcher solche sehr elegant und schnell auf englisch doppelt Glanz-, einfach und Bristol-Papier gedruckt werden.

Ein Verzeichniß guter
antiquarischer Bücher,

in billigen Preisen ist so eben in J. Leyrer's Buchhandlung in der Herrengasse erschienen, und wird daselbst gratis ausgetheilt

Stephan Pajor,

Landes- und Wechsel-Advokat hat seine Wohnung in der Grünbaumgasse Nr. 303.

Wohnung zu beziehen.

In dem 2 Stock hohen Hause vis a vis dem Salzamt sind täglich zu verlassen 6 oder auch 3 Zimmer mit oder ohne Stall, ein Gewölb und unteres Magazin. Auskunft beim Hausmeister.

Ein Franzose,

der eben aus Paris kam, wünscht bei einer distinguirten Familie ein Zimmer, für welches er mit seinen Talenten in der französischen und englischen Sprache nützlich sein könnte. Hierauf Reflectirende werden ersucht, ihre Adressen in der Expedition dieses Blattes gefälligst abgeben zu wollen.

Bei J. Ch. Hassenstab,

zum schwarzen Hund in Pesth,

sind billigst zu haben: bester Carlowitzer Trophwermuth in Bouteillen Most- und franz. Senft, alle Sorten chinesische Thee in vorzüglicher Güte, Toilletseife, Cölner Wasser und mehr dergleichen Gegenstände, wie auch franz. Gallert zur Bereitung des Gelées, welche viel billiger als die Hausenblase zu stehen kommt, dann franz. Champagner, Malaga, Jamaica Rum, Neapolitaner Macaroni, Parmasan- und Groyer Käs.

Brennholz-Ausverkauf.

Auf der Üllöer-Strasse, dem 2ten Holzplatze links beim Verschleißer

Paul Zöhls.

sind alle Gattungen Brennhölzer, gut trocken und bester Qualität Ausverkaufshalber zu herabgesetzten Preisen zu verkaufen.

Fremden-Anzeige.

Tiger. HH Graf Mandini n. Baron Kutschenbach. Gutsbesitzer. — Hohenburger, Lieutenant. — Balozy n. Olgyay. Deputirte. — Heberich, Gerichtstafelbeis. — Perenger, Pfarrer. — Wacker. Privatier. — Freysing, Zechmeister u. Becs, Kaufleute.

— Verleger: G. Heckenast.

GERA KATALIN

emlitve ld. Benczik István

Kusz Mária: Dél-Dunántuli művészek vására. Boglárlelle, Tóparti Galéria

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 31. sz. 4. o.

GERA KATALIN

VASZARY KÉPTÁR
KAPOSVÁR
1998

MEGHÍVÓ

A Kaposvári Vaszary Képtár
tisztelettel meghívja Önt,
családját és barátait
1998. december 4-én, 16 órára

GERA KATALIN

szobrászművész
KIÁLLÍTÁSÁNAK
megnyitójára.

Köszöntőt mond:
Dr. Ozsváth Ferenc
alpolgármester

Megnyitja:
Dr. Géger Melinda
művészeti író

A kiállítás megtekinthető 1998. december 31-ig
hétfőtől péntekig 9-17 óráig, szombaton 9-12 óráig.
Kaposvár, Fő u. 12

A művészi szép számos titka közül az egyik legszembetűnőbb, hogy az mindig egyfajta alázat gyümölcse. Ha jól megfigyeljük, az alkotó képzelet kifejezésének anyagáért mindig földig hajol, mintegy megismételve Isten teremtő gesztusát. Mi több: minél bonyolultabb a mondanivalója, a művésznek annál esendőbb és elhagyatottabb rétegekbe kell leásnia, hogy megfelelő „anyagra" találjon. A művészetben csak az szárnyal, ami földhözragadt; egyedül a szegénység gazdag és a vereség győzedelmes.

(Pilinszky János)

M. D. U.

GERA Lőrinc épitész hallg.

az újpesti Palota-szigetre terve-
zett sportszállót (diplomaterv)

repr.

Gárdonyi Jenő: Toronyszállóda, uj üdülőtelep, sportpálya
Érdekes témákat dolgoztak fel a végzős épitész hallgató

Magyar Nemzet 1962. julius 18. 3.1.

MDK

Gera Lajos

iskolai szekrényt készitette

Karácsonyi kiáll.
Magyar Iparmüvészet, 1905. 46. l.

Ø Gera Lajos fiai

Unaortalosok

l.

Schoenjozsefvárosi

15. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Gyanakszom a fotóművész szóra

Gera Mihály szerint az eseményen „belül" kell lenni

Az elhivatott fotográfusnak elképzelése, véleménye, élménye van az eseményekről, a történésekről, a látványról, és ezt akarja továbbadni – mondja Gera Mihály, aki harminc éve foglalkozik a kortárs magyar fotóval. Szerinte a hivatásos fotográfus az esetek többségében gondolkodik. Gera gyanakszik a fotóművész szóra, mondván: ezt az összetételt a Magyar Értelmező Kéziszótár nem ismeri. Gera – mint mondja, – korábban sem tapasztalt apályt a hazai fotográfiában, amely azonban 1990-ig többé-kevésbé láthatatlan volt. Gera Mihály újságíró, fotószakíró a napokban tölti be hetvenedik életévét.

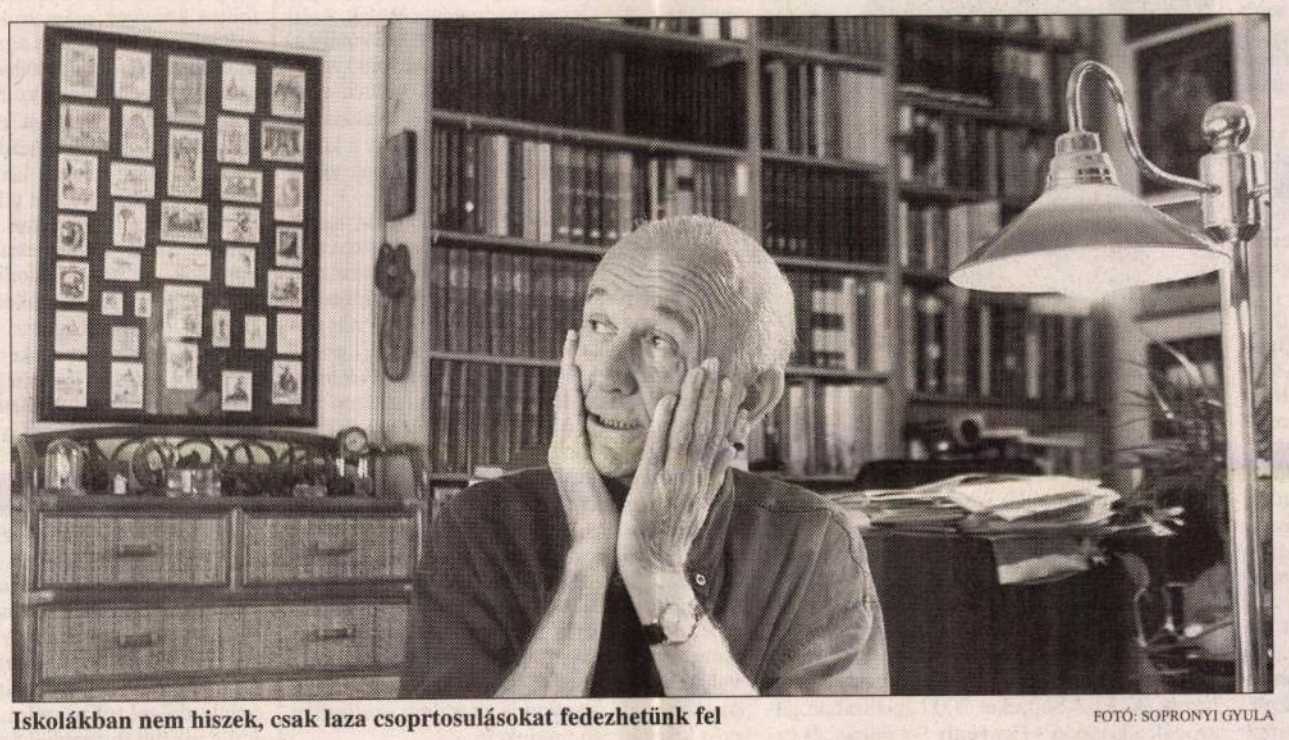

Iskolákban nem hiszek, csak laza csoprtosulásokat fedezhetünk fel FOTÓ: SOPRONYI GYULA

– Egymást érik a fotókiállítások, többen úgy látják, a magyar fotográfia megint a csúcson van, ismét fénykorát éli. Legalábbis kívülről mindez így tűnik fel. Mi ennek az oka? A felgyorsult idő, a pillanatnyi hatás megnőtt értéke, netán a kép, a látvány információs ereje áll e jelenség mögött? Ön harminc éve foglalkozik a kortárs magyar fotográfiával. A kiváló Fényképtár című sorozat szerkesztője, az Interart Stúdió főszerkesztője, a Magyar Fotográfusok Háza művészeti vezetője, a Bálint György Újságíró Akadémia tanáraként képolvasást tanít. Nyilván átfogó képe van a kortárs magyar fotográfiáról, és annak mai állapotát történetiségében is érzékeli.

– Meglep, hogy a magyar fotográfiával kapcsolatban „csúcsról" beszélnek, pontosabban, hogy ezt kívülről így látják. A magyar fotográfia történetében ugyanis soha nem volt apály. Ugyanakkor nem tudni, mitől alakult úgy, hogy a világfotográfiának ennyi jelentős alkotót adott Magyarország. Ezzel összefüggésben például mindig elmondják, hogy a huszadik századi francia fotográfia mennyit köszönhet az odakint letelepedett magyaroknak. Úgy látom, hogy a fotográfus-egyéniségeket tekintve nem maradt ki korszak a magyar fényképezés történetében. Más dolog persze, hogy ezt a közönség hogyan értékeli. Ismert okokból egy ideig bezártság volt, amikor itthon jelentős fotográfusok dolgoztak az adott körülmények között. Ez a második világháború utáni időszak. Az 1945-ös esztendő egyébként a magyar fotográfia történetében erőszakos váltást hozott. A fotográfusok közül többen meghaltak, sokan pedig nem fényképeztek tovább. Nem tudtak átállni, nem tudtak vagy nem akartak eleget tenni az új kor követelményeinek. Főleg, mert hamar kiderült, hogy ezek a követelmények nem kedveznek a fotográfiának, nem a valóságra kíváncsiak, hanem annak szépített változatára. A második világháború előtti rendszer nem különösebben kedvelt egyes fotográfiai iskolákat, egyebek között a Kassák Lajos alapította Munka-kört sem. Ahogy közeledett a háború, erősebb lett a belső ellenőrzés. A kör fotográfusainak a munkája mindinkább ellehetetlenült.

– Az tehát, hogy kit fedez fel a világ, a nemzetközi fotográfia, nemcsak az egyéntől, hanem a világtól is függ.

– A World Press Photo Alapítvány pályázata évtizedek óta azzal a gonddal küszködik, hogy az emberek egyoldalúnak tartják a kiállításaikat, mert túl sok a véres eseményekről hírt adó felvétel.

– Azt szokták erre mondani, hogy ilyen a világ, ez történik a Földön.

– Ám, ha mondjuk a hatvanas években fölfigyelnek a magyar fotográfiának arra a vonulatára, amely a klasszikus szociofotót – az előbb említett Munka-kör tevékenységét – megújítva folytatta, akkor a World Press Photo pályázatát kibővítve izgalmas, új fotográfiai kezdeményezéssel gazdagodhatott volna. A megújult szociofotó ugyanis olyan társadalmi kérdéseket igyekszik feltárni, elemezni, amelyek a világon mindenütt érdekesek. Közbevetőleg jegyzem meg: a szociofotó meghatározása elég bizonytalan. Gyakran hallhatjuk, hogy a szociofotó egyenlő szegénység. Holott ez korántsincs így. Még a Munka-körben is, ahol pedig a világnézeti kérdések erős hangsúlyt kaptak, fotográfiailag akartak értékeset alkotni. Kassák Lajos elvitte a körbe a kor művészeti törekvéseit legjobban ismerő szakembereket, akik előadásokat tartottak a fotográfusoknak. A Munka-körben készült felvételeken jól nyomon követhetők ezek a korszerű megoldások, elég a szokatlan nézőpontokra, kompozíciós megoldásokra, a fekete-fehér ellentét tudatos alkalmazására utalni. Jellemző módon mindig tömören, egy fényképben fogalmaztak, mert céljuk a lázítás volt. Éppen ezért ezt a haladó hagyományt gyanúsnak tartották a háború utáni Magyarországon. Nehezen fogadták el, hogy a megújított szociofotó nem fellázít, hanem feltár. A szociofotó, véleményem szerint, kitűnő módszer ahhoz, hogy egy társadalmi kérdések iránt érdeklődő fotográfus a valóságnak ne csak a felszínét kaparja meg, hanem ásson a mélyre, tárja fel, amit ott talál, győződjön meg valamiről, és győzzön meg minket is. Gondoljon például Féner Tamás munkásságára, emlékezetes sorozataira, amelyekben a bányászok, a kohászok, az olajbányászok életét örökítette meg, valamint híres A telep című munkájára, amelyben tulajdonképpen elsőként mutatja be, hogyan élnek az észak-magyarországi cigányok. Vagy gondoljon Korniss Péter Vendégmunkás című könyvére, amely egy ingázó kubikos életét tárja elénk átfogó részletességgel. És még két példa, az említetteknél fiatalabbak közül. Az egyik Urbán Tamás, aki fényképeivel elsőként hívta fel a figyelmet a kábítószerre; de általa ismerhettük meg az aszódi nevelőintézet életét, a mentők munkáját, a magyarországi börtönviszonyokat. A másik Tímár Péter, aki dacolva minden hivatalossággal, szívós, kitartó munkával derítette fel, hogyan bánnak halottainkkal. Hatása emlékezetes; egyrészt egy hét múlva bezárták a kiállítását, másrészt később a Temetkezési Vállalatnál személycserékre került sor. Két dolgot ne felejtsünk el: az említett fotográfusok nem megrendelésre dolgoztak. Ez az egyik. A másik: általában két-három, adott esetben öt-hat évet szántak egy-egy mű elkészítésére, és van közöttük olyan, amelyet vagy nagyon későn, vagy egyáltalán nem adtak ki nyomtatásban. Féner Tamás a Film Színház Muzsika munkatársa volt, Korniss Péter a Nők Lapjáé, Urbán Tamás az Ifjúsági Magaziné, Tímár Péter pedig tanított.

Az előbb említett hiányosságok ellenére az elmúlt harminc év alatt sem tapasztaltam apályt a hazai fotográfiában.

– Van-e értelme valamilyen sajátos magyar fotográfiai iskoláról beszélni, mint mondjuk a film esetében az egykori budapesti iskoláról?

– Iskolákban nem hiszek, nem látom jelenlétüket, csak laza csoportosulásokat fedezhetünk fel, melyek ideig-óráig léteznek. Régebben működött néhány sikeres alkotóműhely. Amondó vagyok, hogy inkább egyéniségek vannak, akik besorolhatatlanok, és többnyire magányosan dolgoznak. Most bizonyítékul hosszú névsort kellene és lehetne felsorolnom önnek, de ettől megkímélem. Vállalva az elfogultságot, önkényesen kiemelek néhány alkotót a kortársaink közül. Nem feledkezhetünk meg róla, hogy közöttünk él Gink Károly, aki ma már fotótörténelem, hiszen munkássága, melynek kezdete visszanyúlik a harmincas évek végére, több figyelmet és megbecsülést érdemelne. Balla Demetert sem kényeztetik el, holott gazdag és egyre gazdagodó életműve a világon mindenütt büszkék volnának. Képzeletvilága kimeríthetetlen, képi megoldásai elkápráztatóak. Aztán fölhívnám a figyelmét például Vékás Magdolnára, aki műveivel önálló világot teremtett, amit elneveztem Vékás-birodalomnak; cianotípiáin csend, derű, béke honol. Tóth Györgyre, aki immáron évtizedek óta egyetlen témáról, a női testről készíti műveit, szívós igényességgel, újabb és újabb fotográfiai fordulatokat fedezve fel. Szilágyi Lenkére, aki utánozhatatlan egyszerűséggel fogalmazza képpé gondolatait. Önkényes, és éppen ezért igazságtalan névsorom végén még két név a fiatal és a legfiatalabb évjáratból. Az egyik Kemenesi Zsuzsanna, akinek a Mai Manó Galériában látható kiállítása, gondolom, mindenkit meggyőz kivételes tehetségéről; a másik Miskolczi Emese, az Iparművészeti Egyetem fiatal végzőse, a jövő nagy ígérete, ezt az év végén megjelenő kis albuma bizonyítja majd.

– Többször használta már azt a kifejezést, hogy „ha a világ felfigyelt volna". Ma mire figyel oda a világ? A trükkökre, a speciális effektekre, vagy már ezek is unalmasak? Tudnak-e a mi fotográfusaink alkalmazkodni a gyorsan változó társadalmi környezethez?

– Inkább azt tudom elmondani, hogy én mire figyelek fel. Semmiképp sem a speciális effektekre, a trükkökre, hanem arra, hogy ott van-e a fényképen a fotográfus, nyomot hagyott-e az egyénisége. A rendszerváltozás után a fotográfusok lába alól kihúzták az addig jól működő kapcsolatrendszert, a munkalehetőségeket. Mint mondtam, a kor jelentős fotográfusainak nagy többsége állásban volt valamelyik napi- vagy hetilapnál. A napi munkájuk mellett szabad idejükben a munkahelyi eszközökkel, nyersanyaggal, laborban dolgoztak. Féner Tamás a Film Színház Muzsika munkatársaként fényképezte a csepeli kohászokat. Korniss Péter a Nők Lapja munkatársa volt, miként Szebeni András is, közben szervezték, készítették azokat a nagyobb munkákat, melyek a sikert hozták. Szebeni például úgyszólván a kezdetektől könyvben gondolkozott. Neki azért volt könnyebb az átmenet 1990-ben, mert addigra már megvolt a kellő tapasztalata: hogyan kell kötetet készíteni.

– A fotográfusok többsége a rendszerváltozás pillanatában erre még nem volt felkészülve.

– Ma még ott tartunk, hogy sok magyar fotográfusnak nincs rendes portfóliója, miközben a Magyar Fotográfusok Házába szinte hetenként jönnek a világ minden tájáról a külföldi fotográfusok gondosan elkészített bemutatkozó albumokkal, részletes dokumentációval.

– A fotográfusnak tudnia kell nemzetközileg is menedzselnie magát, ha be akar kerülni a világ fő áramába.

– Pontosan. De kicsit még visszatérve az eredeti kérdéséhez, az előbb említett hiányosságok ellenére az elmúlt harminc év alatt sem tapasztaltam apályt a hazai fotográfiában. Azt viszont éreztem, és ez ellen 1990 óta sokat tettünk, hogy a kortárs magyar fotográfia láthatatlan volt.

– Ez nagyjából olyan, mint a hallhatatlan zene.

– 1990 előtt nem nagyon jelentek meg úgynevezett szerzői albumok.

– Ma viszont mintha túlkínálat volna belőlük?

– Nincs túlkínálat. Kincses Károly sorozata, amelyből eddig már huszonhárom kötet jelent meg, a magyar fotográfia történetével foglalkozik. Az én sorozatom, a Fényképtár eddigi tizenhét kötete pedig a második világháború utáni magyar alkotókat mutatja be. Ezek az albumok nem hoznak kereskedelmi hasznot, ezzel tisztában voltunk. A célunk az volt, hogy „legyenek meg". Amikor szerdánként elmegyek a Bálint György Újságíró Akadémiára, és azt mondom, Berekméri Zoltán, akkor a hallgatóknak nem régi újságokat kell böngészniük, hanem felkeresik a Mai Manó Házban a Pécsi József szakkönyvtárat, és száz fényképet találnak az említett fotográfustól. Ez volt a Fényképtár első kötete.

– A mai kor jobban kedvez a pillanat, mint inkább a történet megörökítésének? A fotóművész is ehhez igazodik?

– Gyanakszom a fotóművész szóra. Ezt az összetételt a Magyar Értelmező Kéziszótár nem ismeri. Ha valaki elfényképez száz tekercset, abból a nagy számok törvénye alapján lesz néhány elfogadható felvétel, és odaírja, hogy X. Y. fotóművész? Korniss Péter régóta tiltakozik az ellen, hogy őt fotóművésznek nevezzék, mert ő fotográfus, ahogyan ez a világban megszokott. A nagyobb baj az, hogy a magyar fotográfia nem intézményesült. Senki sem tudja megmondani még azt sem, ki a fotográfus. Ha most ön a kezébe vesz egy fényképezőgépet, máris fotográfus. Létezik a Magyar Fotóművészek Szövetsége, ahová minden hivatásos fotográfus be van terelve, függetlenül attól, hogy a fotográfiának melyik ágát műveli. Gondoljon utána, milyen képtelen helyzet. Ha azt mondom, festőművész, akkor önnek sok mindenki eszébe juthat Munkácsy Mihálytól Konok Tamásig, de soha nem jut eszébe Vankóné Dudás Juli. Pedig ő is festett. Csak róla mindenki tudja, hogy naiv festő.

– A fotográfiának is megvan a maga Vankóné Dudás Julija?

– Megvan, de ő ugyanannak a Magyar Fotóművészek Szövetségének a tagja. Ha azt mondom, szobrászművész, akkor Kisfaludi Strobltól Melocco Miklósig sok mindenkire gondolhat, de a sírkőfaragóra biztosan nem fog tippelni. Holott ő is ugyanazt a tevékenységet folytatja. Ha valaki grafikust mond, bizonyára nem gondol arra, aki a Belügyminisztériumban fantomképeket készít. Pedig az ő neve mellé is az van írva, hogy „grafikus". Nos, ezzel szemben a Magyar Fotóművészek Szövetségében együtt van mindenki.

– Mi különbözteti meg a jó fotográfust a műkedvelőtől?

– A hivatásos fotográfus az esetek többségében gondolkodik. Az különbözteti meg a műkedvelőtől, hogy az utóbbi „jó, tökéletes" fényképet akar készíteni. Ahogyan azt valamely tanfolyamon tanulta: legyen a kép tűéles, nehogy lemaradjon róla valami, kockázatmentes, jó kép legyen. A hivatásos, az elhivatott fotográfusnak elképzelése, véleménye, élménye van az eseményekről, a történésekről, a látványról, valakiről, és ezt akarja továbbadni, miközben nagy kockázatot vállal. Adott esetben talán nem tudja végrehajtani azokat a képalkotói elveket, melyeket megtanult. De hát éppen ettől lesz izgalmas a fénykép, adott esetben ettől lesz esendő, mert bizonyos oda nem illő csúnyaságok, esetlegességek is rajta maradnak a felvételen. Ez a csodálatos az egészben. Kérdezett a pillanat megnőtt szerepéről. A sajtófotó területén sok olyan fotográfus van, aki jól ismeri a szakmát, elvégzi a rábízott feladatot, de gyakorlatilag soha sincs „belül" az eseményen. Ez nem kritika, ilyen a sajtófotós munkája.

– Lehet, hogy Nádas Péter vagy Pilinszky János fényképei többet mondanak el egy adott jelenségről, mint a legprofibb fotósoké?

– A kérdés kiindulópontja nem szerencsés. Ugyanis, véleményem szerint, mindig a mű minősít. Ebből következik, hogy adott esetben előfordulhat, de ritkán. Egyébként Nádas Péterről tudjuk, képzett fotográfus, évekig gyakorló fotóriporter volt. Ha már szóba került, elmondom, hogy számomra ő az a fotóriporter, akinek fényképei olyanok, mintha lekésett volna a hivatalos eseményről.

– Ez miért van?

– Azt hiszem, azért, mert valójában nem érdekelte a fotóriporter hírszolgáltató feladata. Figyelmét inkább lekötötték a mellékes események, egy furcsa mozdulat, tekintet, egy alig-alig fölfedezhető rezzenet. Őt az érdekelte. Más jellemzi a Magyar Távirati Iroda munkatársait. Kevesen tudják, milyen kiváló egyéniségek, elsőrangú fotóriporterek hada dolgozott ott. Mutatóba íme néhány név: Keleti Éva, Molnár Edit, Friedmann Endre, Benkő Imre, Lajos György, Fehérváry Ferenc, Fényes Tamás, és még sorolhatnám hosszan. Remélem, előbb vagy utóbb őket is megismerheti a nagyközönség.

– Érvényes a fotográfusra is az, amit Szabó István mondott a filmmel kapcsolatban. Nevezetesen, ha a néző egy-két képre emlékszik a filmből, akkor az már nagy dolog, megérte mozit csinálni.

– Mindenképpen. Főleg napjainkban, amikor a műszaki fejlődés már lehetővé teszi, hogy a fotográfus előbb fényképezzen, és utóbb gondolkozzon.

Pogonyi Lajos

Csillaghajósok

„Egyesek kocsmába mennek és leisszák magukat, mások könyvet írnak, számomra pedig ez a legjobb mód az önkifejezésre” – kommentálta James Walsh (21), a Starsailor énekese-gitárosa. Egyenes beszéd, pont olyan, mint a zenéjük, ami az elmúlt évben komoly izgalmat hozott a brit popzenében. A legjobb fiatal angol csapatnak deklarálta őket több ottani szaklap, fél éven belül másodszor kerültek a világ egyik vezető rockzenei hetilapja, a New Musical Express borítójára, pedig eddig mindössze két slágert jegyeznek (Fever, Good Souls), alig hogy túl vannak első önálló szigetországi turnéjukon, bemutatkozó nagylemezük (Love is Here – EMI) meg csak a napokban került a boltokba.

Mégis. A reménytelen és szürke angol iparvidékről, Manchestertől nyugatra, egy Wigan nevű városkából indult kvartett olyan egyszerű vonalvezetésű, tiszta szerkezetű, de érzelemgazdag és megszédítő zenét játszik, amire mostanság a pop műfajában kevés példa akad. Szédítő lehet a sikerük is, nagy nyomás nehezedik minden irányból rájuk, nagy kérdés, ezek az alig felnőtt srácok kellően erősek-e ahhoz, hogy ellenálljanak az esetleges kísértéseknek, megmaradjanak ilyen nyíltnak, természetesnek, maguktól értetődőnek.

„Két évvel ezelőtt olvastam egy interjút valamelyik zenekarral, ahol a banda tagjai elmondták, hogy Jeff Buckley mekkora hatással volt rájuk. Elmentem, megvettem a lemezét, és mérföldekkel jobb volt, mint bármi, amit korábban hallottam. Ettől kezdve elkezdtem

FOTÓ: MARY SCANLON

A legjobb fiatal angol csapat

Jeffet, Tim Buckleyt, Neil Youngot, Van Morrisont hallgatni, és feltárult egy olyan zenei világ, amilyenre mindig is vágytam.” – emlékezett vissza Walsh egy interjúban.

A nevüket Tim Buckley egyik lemezének címéből kölcsönző Starsailor tagjai – James Walsh ének/gitár, James Stelfox basszus és Ben Byrne dob – Wiganben, egy zeneiskolában ismerkedtek össze, a billentyűs Barry Westhead pedig tavaly év elején csatlakozott hozzájuk. Első bulijukat 2000 áprilisában játszották a London’s Heavenly Socialban, és ezután üstökösként robbantak be a brit könnyűzenei életbe. Pár hónapra rá már válogathattak a lemezszerződési ajánlatok között, végül az EMI-t választották. Nem akartak valamelyik indie-kiadó akusztikusgitár-zenei palettáján egy újabb szín lenni, magyarázta Walsh, ezért döntöttek egy multi mellett, az EMI kínálatában ráadásul egyetlen hozzájuk hasonló zenekar sincs. Mindig is kívülállók voltak, nem szoktak Londonban lófrálni, más zenekarokkal együtt csavarogni, Wiganben vagy a közeli Warringtonban tökéletesen el vannak zárva mindentől, mutatott rá Walsh.

Idén februárban jelent meg az első maxi-CD-jük (Fever), még a nyár elején jött ki a második (Good Souls), néhány hete a harmadik (Alcoholic), közben pedig május-júniusban hat hét alatt rögzítették bemutatkozó nagylemezük anyagát. Mint címe is mutatja (Love is here), központi témája a szerelem. „Felemelő és pozitív, mert körülöttünk ma cinikus felhangja van. Olyan lemezt szerettünk volna készíteni, amely őriz valami régimódi, de nekünk szimpatikus hippis jelleget” – mondta Walsh, és nemcsak mondta, meg is valósították mindezt. Van az egésznek egyfajta trendellenes felhangja, régiómódi szemlélete, a Love is here a már emlegetett melodikus ereje és intenzitása mellett rendkívül közvetlen és őszintének tűnő alkotás. Bár stúdióban készült és hangzásában számos, koncerten nehezen megvalósítható elemet is hordoz, a Love is here nagyon is élő, nagyon is életszerű, érzelmileg erős kisugárzású produkció.

J. B. Sz.

Bonyolult nemzeti jelleg

Rákos Péter magyar–cseh könyvéről

Rákos Péter, a prágai Károly Egyetem kassai születésű emeritus professzora *két* nyelven írt *egy* fontos könyvet: magyarul (Nemzeti jelleg – a miénk és a másoké) és csehül (Národní povaha – nase a tech druhych). Hogy az ügy még bonyolultabb legyen: a mű egy szlovákiai soknyelvű kiadónál, a pozsonyi Kalligramnál látott napvilágot. A munka célját világosan jelzi az alcím: Öncsalások és előítéletek mint történelemformáló tényezők. A hetvenhatodik életévét taposó szerzőt csaknem félévszázados munkássága alapján szigorú fegyelmű tudósként, kitűnő műfordítóként ismerhette meg a cseh, a magyar szellemi élet. Egyebek között Lukács György, a Nyugatosok, Németh László gondolatvilágát közvetítette a cseh irodalom közegében, a szakma a humorról szóló fontos elméleti kutatásait is számon tartja, műfordítóként pedig legutóbb fiának, a tragikus sorsú Petr Rákosnak csehül írott regényének magyar szövegével jelentkezett. Amennyire az irodalomban egyáltalán lehet egzakt dolgokról beszélni, Rákos eddig inkább ilyenekkel foglalkozott. Most tudatosan olyan ingoványos terepet választott magának, ahol inkább számítanak az indulatok, az érzelmek, mint a tények, sőt tulajdonképpen tényekről, a nemzeti jelleg tényleges létét vagy mítoszát cáfoló, netán igazoló, tudományosan értékelhető adatok nem is nagyon léteznek, ha egyáltalán fellelhetők ilyenek. Rákos igen meggyőzően és a reá jellemző körültekintéssel mutatja ki, hogy „az etnikai sztereotip *olykor* megtéveszt részrehajlásával, *gyakran* megtéveszt tudatlanságával, *mindig* megtéveszt merevségével, de *sohasem* a véletlen műve; lehet és érdemes elemezni és indokolni”.

Mindezek a tényezők különös erővel hatnak – manapság is roppant intenzíven – Európa középső és keleti tájain. Egyszer G. B. Shaw azt jegyezte fel a nacionalizmusról, hogy „az egészséges nemzet éppoly kevéssé van tudatában nemzet mivoltának, mint az egészséges ember csontjai épségének. De ha egy nemzet nemzet mivoltát megtörik, képtelen lesz másra gondolni, mint hogy helyreállítsa... Nem ülhet nagyobb átok nemzeten, mint a nemzeti mozgalom, amely pusztán egy természetes funkció elfojtásának gyötrelmes tünete.” Shaw nyilván nem a mi tájainkra gondolt, de ránk nézvést is igaz a gondolat.

Rákos a magyar, a cseh, a szlovák, a német és részben a lengyel nemzeti jellegről alkotott elképzeléseket, legendákat elemzi. S mivel a nemzeti jelleghez kapcsolódó sztereotípiák a leggyakrabban akként formálódnak, hogy azok, akik ilyesmikkel foglalkoznak, a saját nemzetük tulajdonságait egy másikéhoz hasonlítják – azonnal észlelhetjük, hogy Rákos szellemes és objektivitásra törő könyve ugyancsak aktuális. A szlovák nemzeti jelleg a magyarokra és a csehekre érzékeny, a magyar erősen irodalmi-történeti indíttatású, s alapvetően a magyarság valamiféle „úrnemzet” jellegét hangsúlyozza, a csehekre – egyik kiváló publicistájuk, Ferdinand Peroutka szerint – az lenne jellemző, hogy „szívesen vinnének véghez nagy dolgokat, de nincsen hozzá merszük”, a németek az alaposságukra hivatkoznak, meg az engedelmeskedés gyakran gyakorolt „erényére”. Mindezek a tulajdonságok jellemzőek is lehetnek más nemzetekre is, szembeállításuk viszont egyértelműen egy történelmi görcs jele. Igen, Shaw-nak igaza van, és ezért is szögezhette le Rákos, hogy „a nemzeti karakterológia a rációnak és az emóciónak térben és időben végtelen csatamezeje..., s az ebből eredő téveszmék reális történelmi hatóerejét nem tanácsos alábecsülni”.

Egyébként a bevezetőben már említettem, hogy Rákos két nyelven egy könyvet írt, de azért akadnak a két könyv között jellegzetes eltérések is. Amelyek éppen arra mutatnak, hogy mindannyiunkban (így természetesen Rákosban is) dolgoznak a feltételezett nemzeti jellegek által diktált bizonyos óvatos gesztusok. Könyvének magyar kiadásában (a cseh változatban nemkülönben) szól arról, hogy szlovák szerző a nemzeti vétkek között tartja nyilván, hogy a szükség sokszor lopásra kényszerítette a szlovákokat, mire Rákos mintegy párhuzamként, ezt írja: „megbocsáthatatlan volna, ha a védelmünkre egyébiránt nem szoruló szlovák nemzetről szóló fejezetben nem idéznénk az olvasó emlékezetébe Illyés Gyula Hősökről beszélek című költeményéből a máig is forradalmian érvényes sorokat: Lopjatok!... Ez a hivatkozás a cseh változatból hiányzik. Merthogy a cseheknél nem magyar költővel kellene védeni a szlovákokat?... Az a Stendhal-idézet viszont, amely arról szól, hogy a „németek térden állva születtek” – a magyar kiadásból hiányzik, hasonlóan ahhoz az anekdotikus esetleíráshoz, amikor Rákos egy tudós kollokviumra emlékezve megjegyzi, hogy a svájci delegátus előadta: „A tudomány, mint ezt mi, svájciak, mindannyian tudjuk, bebizonyította: Tell Vilmos mitológiai figu-

> *„Az etnikai konfliktusok és félreértések örökkévalók és kiirthatatlanok. Még az egyesült Európa is tehetetlen ezekkel szemben.*

ra volt, és sohasem élt. Ugyanakkor mindannyian szilárdan meg vagyunk győződve arról is, hogy Hermann Gessler ölte meg őt.” Mindez a németekkel szembeni előítéletek alaptalanságát igazolja. A csehek számára. A magyarok számára ugyan miért nem? – találgatom.

Szórakoztató és hasznos könyv Rákos Péteré. Bizalom a ráció erejében és egyszersmind bizonyítása a ráció gyengeségének. Persze tudható, hogy a politikusok soha vagy legalábbis nagyon ritkán vesznek kézbe olyan könyveket, mint amilyen ez a nemzeti jellegről szóló opus. Noha hasznos lenne számukra, számunkra... Ám abban bizakodnék, hogy Rákos bölcs könyvének sok magyar, szlovák, cseh olvasója akad, s ekként igazságai lassabban ugyan a kívánatosnál, de azért beszivárognak a köztudatba. Ugyanakkor pedig érzem, hogy Rákos Péternek is igaza lehet, aki könyve megjelenése alkalmából elmondta a pozsonyi Kultúrny zivotban: meggyőződése, hogy „az etnikai konfliktusok és félreértések örökkévalók és kiirthatatlanok. Még az egyesült Európa is tehetetlen ezekkel szemben. Minden másság konfliktusokat szül”, ám a nyilatkozat végén mégiscsak a civilizáció, az ész, a felvilágosítás és az iskola erejében bízik. Jó lenne, ha igaza lenne...

E. Fehér Pál

CUKOR – Művészeti revü a Trafóban

A CUKOR következő estje a Trafóban október 19-én este 20 órakor a BARÁTSÁGRÓL szól. Miközben Kistamás László a színpadon indiai lencsét főz a közönségnek, addig Orsós László Jakab Jancsó Miklóssal, Csányi Vilmos etológussal és tinédzserekkel beszélget a barátságról. Lesz képregény Gertrude Stein és Alice B. Toklas legendás kapcsolatáról Kovácsy Tibor tolmácsolásában, lesz jogászok, zenészek és matematikusok által megírt Caspar David Friedrich képelemzés, zene, evés, bor. Egyszóval: barátkozás. Szerkesztő: Orsós László Jakab. Rendező: Novák Eszter.

Gera Mihály.

A Fényes Adolf Teremben 1983. aug. 21.-ig látható a szociofotó V. Gyász c. kiállítás melynek rendezői: Gera Mihály, Tímár Péter és Urbán Tamás.

Múcsarnok és Kamaratermei, 1983. augusztus.

GERABEK FERENC – GERBEAUD

Gerabek Ferenc
Geraben Ferenc
Geraerts
Geraz József
Geramb Ferdinánd báró.
Gerando Ágost
de Gerandó gr.-né
Geranthes (?) Hieremia
Gérard de Trainse, Josephine
Gerard
Gérard, George
Gerasch
Gerasch A.
Gerasch, Franz
Gerazzinov, A.
Gerbánszky Ernő
Gerbeaud

Gerabek Ferenc

minantalos

Kiselejterett

irat

5595. számhoz

XII. 1913.

A Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest.

Gerabek Ferenc budapesti műasztalos és műrestaurator kéri a helybeli vártemplomban levő szt. Borbála kápolna oltárának általa történt helyreállításáért részére még bijáró 1000 koronának kintalását, miért is tisztelettel jesen felkérjük, hogy a f. évi augusztus hó 10-én felvett jegzőkönyvet hozzánk mielébb átküldeni szíveskedjék, mert e nélkül Gerabek Ferenc járandóságainak kintalását eszközölni módunkban nem áll.

Besztercebánya 1913. augusztus 23.

Dr Eserhelyi

kegyuriszéki elnök.

Gerabek Ferenc

l. Mikalik József –
Régi fa-műemlékeink
megmentése. Bp. 1916.

30. l. 34. l. 41. l.
42, 59. 69, 71. l.

la Forge (?)
XVIII. században.

ol, a hol balról egy férfi ül
apucsok mellett lévő faedé-
zemezget és a hol jobbról
ssel, felborított füles bögre,
sztal fűzkosárral és kakas-
l, dézsa lelógó kendővel és
rézkannával, magas köpülő,
itőnek sarkát vetették és egy
a földön hagymafüzér, kel-
epa és kagyló fekszik. A hát-
a gerendán lapos tengeri
öltözete: piros barette, kék
zelében hosszú nyelű lapát
se alól jobbra:

e La fuzye:

— Lelt. sz. 4275. — Becsértéke
nos hagyománya 1907 novem-
tvételre és az átvétel jóváha-
a 4203 lelt. számnál. — Be-
(453-913).
adatok a Szépműv. Múzeum-
rge (?): Csendélet.
re vonatkozó egyéb adatok és

-908. pag. 56. Nº 92). *Öl-*
warzen gekehlten Holzrahmen

(2080-908. pag. 10. Nº 6).
älde, alte belgische Schule, im
r bedeutend schöner, gekauft
schwarzen Rahmen. 45 hoch,

)1893-912. Nº 74). *Jacobi de*
élet;
(2165-912. Nº 74). *Jacobi*
endélet. Fa, 48·8 : 63·3 cm.

111.

894(4275)
977(82).
74(1004)

Gerabek Ferenc

műasztalos

l.

Arch. Ert. 1918–1919

94. l. – 95. l. – 99. l.

101. l.

106

(Ébr. L. dr. polentúra

az angsbürgi

fabeücsel-rest.

tanácsbíró

Geraben Ferenc

müasztalos

Mikor 1910-ben az Iparmüvészeti Muzeum a kőszegi patika berendezését megvette, a felszállitást, felmérést és ujra felállitást Csányi Károly épitész , muzeumi igazgató intézte, a restaurálást Geraben Ferenc müasztalos végezte.

Nékám Lajosné: A kőszegi volt jezsuita patika. Ip.müv.Múz.Évk.III-IV. 1960. 117-136.l.

126.1.

Geraerts

rézin.

Buda és Pest ábrázoló metszetének rajzolta rézre.

Siklóssy László dr.

A magyar sport évei. I. K. Bp. 1927. 226. l.

Ø. Gerak József

Ötvös (zlatník)

l.

Nitra

142. l.

MOB Kat. 2256.

Opuntia ficus indica

fügekaktusz

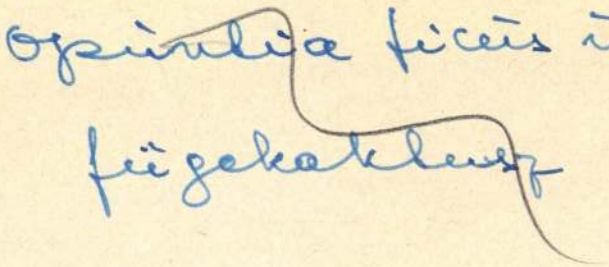

Geramb Ferdinánd báró. MDK
mükedvelő rézmetszö

/ a legtöbb mágnás családban akadt mükedvelö, de efajta mükedvelés nem szoritkozott a förangiakra. Megtaláljuk a nemesség, papság, minden fajtáju honorációr, sőt keresködök, iparosok sorában is./

G.F. katona volt, s mint trappista szerzetes halt meg. 1805-ben Bécsben szabad csapatot alakitott a franciák ellen, de ezek meglepték, maga is csak nehezen menekült meg. Egy csaknem 2 1/2 láb magas metszetben örökitette meg/állitólag/ ezt a történetet.

Lstáb I. 87,88.l.

Geramb Ferdinánd báró, műkedvelő rézmetsző; szül. 1772 ápr. 17-én, megh. Rómában 1848 márcz. 15-én. A báró Geramb magyar főnemesi családból származott s bár állandóan külföldön élt, magyarnak vallotta magát. G. a XIX. század elején Bécsben tartózkodott, ahol 1805-ben egy szabad csapatot akart szervezni a francziák ellen, de közben az ellenség meglepte s maga is csak nehezen menekülhetett. 1812-ben franczia fogságba esett, honnan csak a császárság bukása után szabadult ki. 1816-ban a trappisták rendjébe lépett, melynek 1837-ben általános főnöke lett.

Művei közül egy önarczképe ismeretes, melyről a »Magyar Kurir« a következőleg ír: »Képét maga rézre pompásan kimetszette a' szerint, mint akkor (t. i. 1805-ben Bécsben, az ellenséges támadás alkalmával) kardjához kapott s rajta Vitézek! szavakat mondani látszott. A kép majd harmadfél lábnyi magasságú s egy nyomtatványnak az ára legalább is harmintz forint volt váltóban.«

Magyar Kurir. 1826 nov. 28. — *Nagy Iván:* Magyarország családai. Pest, IV. 1858. 365—366. l. — *Révai Nagy Lexikona.* VIII. 473. l. — *Szuchy Emil:* Fra Antonio. *Művészet.* 1911. 332—393. l.

Gramke

L.

LykaMagyműI800-50

87. l.

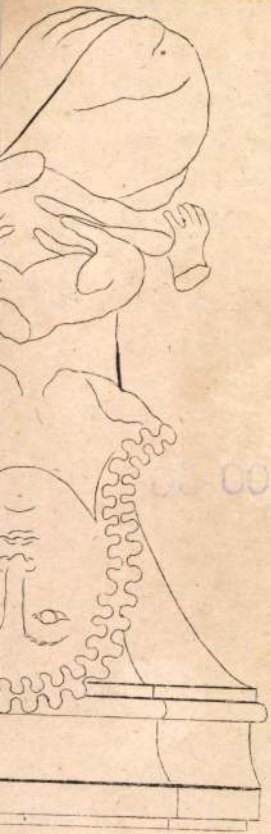

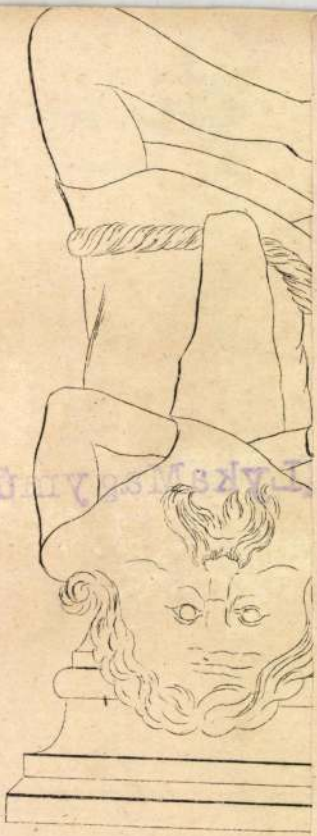

9

Geramb Ferdinand báró

(Fra Antonio)

lásd

Művészet 1911. 392. l.

393. l.

gos

t h o n I s t v á n urnak

a p e s t

éng-ut 41.

Lakos u 10

Geramb Ferdinánd

báró

műkedvelő rézmetsző

L.

Szendrey-Szentiványi

556. l.

Római üveg illatszertartó - flacon

VI. 287

Geramb Ferdinand

irod

Z

Thieme-Becker

XIII. 432. l.

(Lyka)

Budapest, V., Visegrádi-u. 36.
Telefon: 493-947.

Fm!

T.

Vidunánszky János

ú

ú

hirlapbizományos

Vissza Budapest

Nagybocskó

Vissza

Geramb Ferd. br
1772-1848
Ltäb I 87

Zágráb.

E látképen a székesegyháza
lönböző fák diszlenek. Felirata

Der Dom zu
Nach einer Ph

alól középütt: Lithographie, Dr
Agram 1860.

Kny., alányomással, mérete

Szn. 604-9
112-98-207

Θ Geramb J. féle

„Szandrik" czust-
ární gyár

l.

Ráth György 1896

212. l.

Budapest, 1923 május 4

zentiványi Gyula urnak

~~Budapest.~~

álengedtünk Önnek a budapesti áru- és

TARTOZIK

t á K 5200.--	K 130.000.--	
	"	

MTA K

Gerando Agost,

1846-ban irt röpirata: Ha hazánkban egy Raphael vagy Rubens tehetségével biró festö születnék, fogadok, nem növelheted lángeszü festönak."

dr. Biró Béla: Pesti müvészeti közélet száz év elött. Képzömüvészet 193o. 35. sz.

MDK

De Gerandó gr.né

Női munkakiállitás. Művészi Ipar 1906, 109 l.

M.D.K.

Geranthes Hieremia, festő

nevét szerző többszöri kérdőjelekkel közli. A bécsi Szt. István templom matrikulái szerint örvegye Porsonyból hozzámegy Reynardus Junger császári udvari festőhöz Bécsben.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett müvészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 49. old.

Geranthes (?) Hieremia
festö
1605
l.
Hoffmann Pozsony
49. l.

Hoffmann Südost

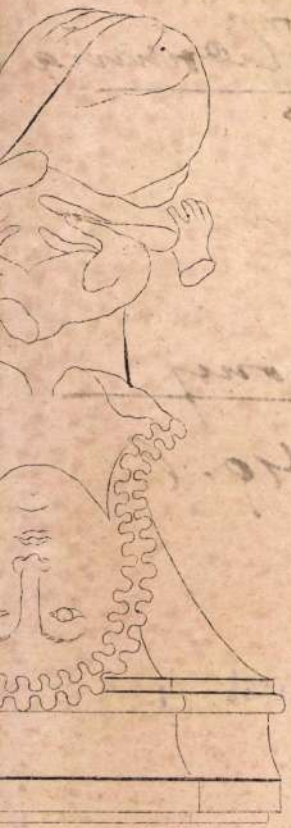

8

9

E p e r j e s

Gérard de Trainse, Josephine
képrestaurator lakhelye

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
198.
Y:Sajtóhiba, helyes lapszám: 199./

G é r a r d de Trainse, Josephine
képrestaurátor

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
198.
/:Sajtóhiba!, helyes lapszám 189:/

Ø Gérard, Fr

festö

l.

Csat-Frey Ö. + Kunst

XXIV. k.

XXXII, 74. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
298

Legrand, L. Note sur l'art de faire du fer.
Paris, 1871.

4.

id.

D

JOSEPHINE GÉRARD DE TRAINSE. A Kassa-Eperjesi Értesítő 1845-iki évfolyamának 20-ik számában a következő hirdetés jelent meg: Unterfertigte macht hiemit die Anzeige, dass sie alte gemälde restaurirt; ebenso ungefirniste Bilder mit Lack zu den billigsten Preisen überzieht. Wohnt in Eperies unter der Promenade im Hause des Bildhauers Rumann. Josephine Gérard de Trainse, Malers-Witwe. K. L.

Művészet 1914. 189. l.

Gerard francia festö.

Magy.Hirmondó.1801.XIX.szak.IV.3.

437-439.l.

Festő 1919-1945.

Gál János

Pesti Hirlap 1932 LIV okt. 7.6 o.

Képzőművészeti hirek

Josephine, Napoleon feleségé képe,

festette Gerard.

Magy. Hirmondó. 1801. XIX. szak. IV. 3.
437-439. l.

Patak Jenő

Frére francia festő/191.sz./"erőteljesen festett"tájképéről,amely a Képzőművészeti Társulat vegyes kiállitásán szerepel -említést tesz a cikk szerzője.

Fővárosi Lapok 1870.I.III.27.264.old.

Gérard, George

l.

Cincik 18,30 l.

MDK.

Gerasch festőművész:

"Életkép a középkorból"

Vas.Ujs. 1858. 2oo.l.

Gerasch, August, festő és körajzoló.

stül. Bécsben 1822-, 1893ban még att működik, Schüler der Akad. unter Kupelwieser u. P. J. N. Geiger, dessen Bildnis G. lithogr. hat. Illustrierte das in Graz 1890. ersch. Bilderwerk „Österreich. Gebirgswelt" und malte Genrebilder, olajban és aqu. – Gereisch A. fia és tanítványa. * Bécsben 1864. elsősorban tájfestő.

Eisenberg, Geistige Wien, 1893. I. – Böttcher, Malerwerke des 19. Jhs. 1891–1901. stb.

Th-B. XIII. 442. p.

V.Ö.Hering:Magy.o.fest.mut.XIII.lap.1844.

Ungarische Nationaltrachten.6 Blatt m. 33 Darstellungen Kolor.Lithogr.v.Lanzedelli u.A.Gerasch /Neumann - Wien/ fol. Gilh-Ranschb.LV.Kunstaukt.305.-- /Lantos,X.Aukc. Magyar nemzeti viselet.Parasztok Sáros vármegyéből - Rusznyáki paraszt Bereg vm-ben.-Leány Jakobényből.-Leány Glinából Horváthországban.- Harun Basa.- A.Gerasch rajz. Kőny.fol.----Ez magyar nemzeti viselet?/

Gerasch A

Gereisch A., Körajzoló a mult század dezekán. Művei:

1., Kithonich János arcképe. Telirata: Kozthaniczai Kithonich János / a királyi ügyek Igazgatója. / Született 1561. meghalt 16 / 9. után. / Alatta két soros latin idézet. Körajz. 4.-r. Jelzése: „A Gereisch."

2., Werböczy István arcképe. Telirata: Werbewczi István / királyi Szemelynök. / Született 1460. meghalt 1542. / és még nej sor latin szöveg. Körajz. 4.-r. Jelzése: „A. Gereisch". –

Tört. Képes. graf. Gyüjt. Bp.
Szendrei-Szentiványi Lex. I. 557.

ld. Th-B.

[Gereisch, A. ungar. Steinzeichner um 1850, lithographirte historische Bildnisse, wie die des altungar. Hofbeamten J. Werböczy (+1542) u. J. Kitonich (+1619.) und ist vielleicht mit August Gerasch (s. d.) identisch. –

Irod: Szendrei-Szentiványi, I. 557. Th-B. XIII. 448.]

Gerasch

Lykan mzromantika

59. 60-l.

MAGYAR BANK
BUDAPEST
VILMOS CSÁSZÁR ÚT
32.
ÉS KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

G e r a s c h , A u g u s t festő és kőrajzoló Bécsben,1822-1893.Valószinüleg azonos azzal a Gereisch A-al,aki a mult század derekán két történelmi arckép-litográfiát készitett:1.Kithonich János arcképe.Jelz: "A.Gereisch" és 2. Werbőczy István arcképe.Jelz:"A.Gereisch". Ezeken kivül a következő magyar vonatkozásu kőrajzairól tudunk:3.Ungarische Nationaltrachten - Magyar nemzeti viselet.6 lap,33 kép.Szines litográfiák A.Gerasch rajzai után Lanzedellitől.4.V.ö.Hering./Magyarország festői mutatványokban/.-
Bibliográfia:Lantos X.A.Kat.-Gilh-Ransch.LV.Kat.305.-Sz-Szi.Lex./Gereisch/.
Th-B.Kötlex.XIII.442.és 448.-

már nem dicsérik oly lelkesedéssel, mint néhány évvel korábban is. Igy a Társalkodó 1838-ban már kifogásolja kiadványainak fogyatékosságait/a/. Walzel nagy gondot forditott arra, hogy lapjait izlésesen, müvészien áll sa ki. Arra törekedett, hogy megnyerj a legjobb müvészeket. Sokat dolgozot neki Torsch is, akit valószinüleg Sc hozott Pestre. Vállalata azonban akk lesz igazán az első, amikor Barabás rajzait adja ki. Nagy érzéke volt az aktualitások iránt. Nagy sike aratott árviz-sorozatával, amelynek lapjait Schwind rajzai után Torsch litografálta. A privilégiumot a Schm Szakmáry beadvány ellenére is megk ván, nagy sorozatok kiadását inditja

Gerasch A

grafikus

l.

Mü- és Régiségkesch.

Vill. aukc. I-(1946)

78. l.

BUZÁROVITS G., ESZTERGOM 1931. — 3163. SZ.

Gerasch, August

GERASCH, AUGUST festő és kőrajzoló Bécsben, 1822—1893. Valószínűleg azonos azzal a Gereisch A.-al, aki a mult század derekán két történelmi arckép-litigráfiát készített: 1. Kithonich János arcképe. Jelz: „A. Gereisch" és 2. Werbőczy István arcképe. Jelz.: „A. Gereisch." — Ezeken kívül a következő magyar vonatkozású kőrajzairól tudunk: 3. Ungarische Nationaltrachten — Magyar nemzeti viselet. 6 lap, 33 kép. Színes litográfiák A. Gerasch rajzai után Lanzedellitől. 4. V. ö. Hering. (Magyarország festői mutatványokban.) — Bibl.: Lantos X. A. Kat. — Gilh-Ranschb. LV. Kat. 305. — Sz-Szi. Lex. (Gereisch) — Th-B. Kstlex. XIII. 442. és 448. —

ST DER NEUEREN ZEIT.
te der Frau mit vielen
kon-Format,Leinen /P 52.-/ " 14.80

REI.3 Bände in Lexikon -
2800 Abbildungen.
930.Leinen /P 90.-/ " 48.-

SOLE.Mit 17 ganzseitigen
tafeln.Gr.4° Format / P 15.-/ " 5.80

mungen mit 87 ganzsei-
mat,geb. /P 30.-/ " 16.-

k und Gestalt.Mit 187 teils
,4° Leinen /P 33.-/ " 13.60

it 91 meist ganzseitigen
lfarb.Tafeln.Neueste
/P 18.-/ " 10.20

. 97 Tafeln in Farbendruck
/P 36.-/ " 22.-

chte der Gobelinwirkerei.
.Gr.8°,Leinen /P 28.80/ " 9.80

eltgeschichte religiöser
zseitigen Tafeln und 1 farb.

HE BILDER
HEN MITTELALTERS

SSIONSBÜHNE jeder Band " 1,80

Gerasch Aug.

läsd okv.

Hering G. E. alatt

Bud
XI., Buda

G E R E I S C H A.kőrajzoló a mult

század derekán.Müvei:

1.Kitnonich János arcképe.Felirata:....
2.Werbőczy István arcképe.2"2"""""":....

Tört.Képes.grafikai gyüjteménye.
Szendrey-Szentiványi I.557.

→ Lautos x. Aukció Kat. (1934.) II Rajz. A. „Gerasch" 681. szám.

Árpád. 10459--III.

E lapon A MAGYAR FEJEDELEM ÁRPÁD NEMZETSÉGE ÁGOZATJA van fa alakjában feltüntetve, melynek tövében szent István király és a főbb alakok állanak. Oldalt jobbra I. Mátyás feje fölé lebegő angyal tart fénylő koszorút. Felirata czimertől megszakitott hat sorban:

MÉLTÓSÁGOS MONYOROKEREKI
ERDŐDY GRÓF KAJETÁN
Cz. Kir. Arany Kulcsos Kologyhegye és T. Ns.
Varasd Vármegye örökös Főispánja azon
Vár és Város Főkapitánjának, mély fiszfeleffel
ajánlja a szerző.

alól balra: Die Grav. von J. Tritschler
középütt: Kreide Zeichnung v. Gerasch.
jobbra: Steindruckerei von J. Rauh.
és a jobb sarokban: Öszveszedte és készétette Ujváry Ferencz
M. Monk gf. Erdődy Kajt. urad: mérnökt.
1840.

62

Kny., három lapban, melyeknek mér. [illegible]: 81.3 cm.

Szn.: 747-98
343-98-24A-C.

Viselet. T. 4356.

Magyar népfajok.

E lapon Bauersleute aus dem Sároser Comitat, (Parasztok Sáros Varmegyébül), Ruszniakische (Ruznyáki paraszt Beregh Vármegyeben), Madchen von Jackoben in der Bückowina (Leány Jakobényből), Madchen von Glina in Croatien (Leány Glinából Horváth Országban) és Sereshányi Harem Basa, Lohátón a katonai Határból Horváth Országban szemlélhető. Felirata

felül középütt: UNGARISCHE NATIONAL-TRACHTEN
MAGYAR NEMZETI VISELETT.
jobbra: No. 6.
alól balra: GEDR. BEI J. RAUH.
jobbra: A. Gerasch.
legalól középütt: Verlag u. Eigenthum von L.T. Neumann in Wien.

Szines kny., mr. a papirosnak 46.7: 31.5 cm.

112-93-110.

Szent István. 10982.

Alkotmányt ad népének.

A koronázási diszben ábrázolt és egy dombon álló király az alkotmányt kihirdetvén, a körülötte álló főpapok és előkelőségek lelkesedéssel fogadják azt, a mi a lobogók alatt kivonult magyar népre is átragadt. Felirata a kép alatt:

Stefan der erste König von Ungarn gibt seinem Lande die Verfassung um 1000

alól középütt: Bilder, aus der Geschichte nach Angaben d. k. k. Landes-Schulinsp. M. A. Becker, unter d. Leitung d. k. k. Prof. Peter J. N. Geiger, comp. v. A. Gerasch, gem. u. lith. v. F. Gerasch, chromolith. v. M. Streicher.

jobbra: No 8.

legalól középütt: Druck, Eigenth. u. Verlag d. k. k. Hofchromolith. u. artist. Instit. v. Ant. Hartinger & Sohn Wien.

jobbra: Vervielfältigung vorbehalten.

Szines kny., mér. az alányomásnak 33:44.1 cm.

Szn. 119-905
549-905-2

Gerasch, August

Viselet. T. 3575.

Koronázási diszöltöny.

E lapon hat lovas alakon különféle szabású magyar diszruhát szemlélhetünk. Felirata fölül középütt:

UNGARISCHE NATIONAL-TRACHTEN.
MAGYAR NEMZETI VISELETT.

jobbra: No. 3.
a kép alatt: Ungarische Magnaten
Magyar Mágnások.
legalól balra: Lithograph. v. A. Gerasch.
középütt: Verlag und Eigenthum von L.T. Neumann in Wien.
jobbra: Gedr. bei J. Rauh.

Kny., mér. a papirosnak55.8: 36 5 cm.

151-92-138.

Viselet. T. 4355.

Magyar népfajok.

E lapon Ein Bauer aus Oberungarn (Egy parast felső Magyar Országból), Bauersleute bei Eperjes (Paraszt nép Eperjesnél), Drathbinder (Drotos), Sereshaner, aus der Militär-Cordons-Grenze in Croatien. (Sereshanyi katona, a Horváth Országi Határból) Bauersleute aus der Zips (Paraszt nép Zipsből) és Ein bewaffneter Plajasch aus Siebenbürgen (Egy fegyveres Plajasch Erdélyből) van ábrázolva. Felirata

fölül középütt: UNGARISCHE NATIONAL-TRACHTEN
MAGYAR NEMZETI VISELETT.

jobbra: No. 4.
alól balra: Lith. v. Gerasch.
középütt: Verlag u. Eigenthum von L.T. Neumann in Wien.
jobbra: Gedr. bei J. Rauh.

Szines kny., mér. a papirosnak 48.7: 33.6 cm.

112-93-109.

Verbőczy István:

Mellig, kissé balra nézve. Rövid hajat, bajuszt és körszakált hord. Köntösén és vállra vetett prémes mentéjén a gombok nagyok. Felirata a kép alatt három sorban:

„Werbewczi István,
királyi Személynök.
Született 1460 meghalt 1542.

ez követi négy sorban:

„Jus per Tullium sic definitur: Est ars, sive scientia boni et aequi, secundum quam nos sacerdotes, id est sacras leges et cuilibet iura sua ministrantes appellamur. – –

Op. tripart. prol. tit. 2"

a jobb karnál: „Gedr. bei Rauh"
s a balnál: „A. Gerasch"

Könyomat, az alak nagysága 11 c/m.
Köre rajzolta: A. Gerasch.

Ltfa 8129. (ch. pap.)

39/94 № 450.

3113

532 240

11.

A. Gerasch:

⊥ elhaladó

Tiroli tájkép.

A tiroli házon innen a kutnál két leány, ~~van, kik körül~~ incselkedik a mellettők bogjára támaszkodva pásztorral. Az egyik ~~[illegible]~~ összecsavart ruhával ~~[illegible]~~ fenyegeti s a másik a vályuból ~~[illegible]~~ kimert vízzel akarja meglocsolni, ~~a mellettők bo-~~ mire az baljat felemelve s nevetve tenél hozzájok. ~~jára támaszkodva elhaladó s velöl incselkedő pásztor~~. A kút mögött felig kiszáradt fát, a földre tett kosárban ⊥ a kimosott ruhát, a vályú mellett két fejős tehenet, jobbra az ól körül öt kecskét s balra a hátter felé haladva az utón még egy tehenet látunk. A pásztor öltözete: csücs kalap keskeny karimával, szürke kabát az ~~[illegible]~~ zöld hajtókával, ing, piros ujjas felette zöld felsővel, térdigérő nadrág és lábszárvédő meg kivágott szipő; a leányoké: ⊥ bő ujú ing fodorral, nyakkendő, piros ruhaderék, különböző szinű kötény, kurta szoknya és lábszárvédő vagy harisnya meg szipő. Az előtérben a patak felett dobogó vezet át s a hátterben, hol balra egy kis házikó látszik, magas hegyek emelkednek. Az égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: Aug. Gerasch 1850.

⊥ és puttonban

⊥ könyökigérő

Fa, méretei 41·2: 53 cm.

Erny Mihály ~~hagyat.~~ ornanya 1871. ~~febr. 24.~~ —

~~M. Képt. 240.~~ — ~~Dep. uj 8.~~

~~Uj. 8.~~

~~Ltha 70.~~

15

Lsza 532

Sopron.

Körmöczbánya:

A város kapujához támaszkodó őrtorony mellett a kerítő falak egy részét látjuk, melyen fécskörű ablak is van. A kapún túl a katholikus plébánia kettős tornya tűnik szemünkbe. A sarokban lévő kis viskó előtt, melynek kerítésénél a gazda van, két kofa gyümölcsöt árul, kiknek egyike egy asszonynyal alkudozik, a kinek cselédje hátul áll. Az alkudozást hátratett botjára támaszkodó parasztt hallgatja. Tőlök nem messze a falnál lajtorját veszünk éfere. A kapún ~~egy~~ szekér megy a városba, melytől jobbra a fákon innen i lécz-kerítésnél három férfi van. Az egyik a kerítéshez támaszkodik s kettő dolga után lát. Az előtérben középütt a kövön ülő kofa mellett bundás asszony beszélget a vele szemben álló férfival, a ki mögött ennek két társa van. A kő túlsó sarkán a botját tartó s bundáját vállravetetten viselő parasztt pipázik. A kocsitól e társaság felé leány törekszik fején s bal karján Kosárral. Feliratai

a kép alatt: „SOPRON * OEDENBURG." s
alól balra: „Pesten Hartleben C. A. Tulajdona" s
jobbra: „Verlag Von C. A. Hartleben In Pesth"

Herings után köre metszette: Gerasch Aug.

Könyomat, szürke alányomással. Méretei az alányomást véve 28:21 (papirosa 53.5: 34.5.) c/m.

Magyarország festői mutatványokban Rauh János könyomó műhelyéből Pesten 1844. Hartleben Konrád Adolf tulajdona (N° XIII.

Viselet:

A felső sorban: „Ein Bauer aus Oberungarn" – „Egy paraszt felső Magyar Országból" és „Bauerslente bei Eperjes" – „Parasztnép Eperjesnél"; a középsőben: „Drahtbinder" – „Drótos" és „Seréshaner aus der Militär-Cordons Grenze in Croatien" – „Seresanyi katona, a' Horváth Országi Határból" s a legalsóban: „Bauerslente aus der Zips" – „Parasztnép Zipsbol" és „Ein bewaffneter Plajasch aus Siebenbürgen" – „Egy fegyveres Plajasch Erdélybül" van föltüntetve. Felirata fölül két sorban:

„Ungarische National-Trachten
Magyar Nemzeti Viselett"

s jobbra: „№ 4".
s alól balra: „Lith. v. Gerasch"
középütt: „Verlag u. Eigenthum von L. T. Neumann in Wien"
s jobbra: „Gedr. bei J. Rauh".

Szines könyomat.
Köretette: Gerasch

Ltsa T. 4355.

112/93 № 109

Viselet:

Az első sorban a „Bauerslente aus dem Saroser Comitat" – „Parasztok Sáros vármegyéből" zeneszóra tánczolnak; a másodikban a „Rusznia~~k~~ische ....." – „Rusznyáki paraszt Beregh Vármegyében" kovát csihol s a kis leánykát vezető: „Mädchen von Dacoben in der ~~Bockowi~~ Bockowina" – „Leány Jakobényből" vizes korsót visz a vállán; a harmadikban a két „Mädchen von Glina in Croatien" – „Leány Glinából Horváth Országbán" (benélget) és a „Sereshányi Haram Basa, Lóháton a katonai Határból Horváth Országban" ugáskodó lovát vezeti féken. Feliratai a kép felett két sorban:

„Ungarische Nationaltrachten
Magyar Nemzeti Viselett"

s jobbra: „N° 6"

alól balra: „Gedr. Bei J. Rauh"

középütt: ~~A. Gerasch~~ „Verlag ~~nun~~. Eigenthum von L. T. Neumann in Wien".

s jobbra: „A. Gerasch"

Szines Könyomat.

Köretette: Gerasch Antal Lspa T. 4356.

112/93 N° 110

Gerasch, Franz

Hadsereg. T. 3003.

A tenger ~~[illegible]~~ mellékét ábrázoló vidék előterében a Marine köréből egy Fregatten-Capitän, egy Artillerie-Hauptmann, egy Infanterie-Lieutenant, egy Schiffsfahnrich és egy Oberlieutenant vom Marine-Genie-Corps van ábrázolva. Felirata

fölül középütt: DIE K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE
jobbra: No. 2.
alól balra: Gez. u. lith v. F. Gerasch.
jobbra: Gedr. b. J. Rauh.
az előtérben: F. Gerasch.
legalól balra: Verlags Eigenthum v. Jos. Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck Vorbehalten.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 25.8 : 36.8 cm.
Die K.K. Oesterreichische Armee im Jahre 1849. J. Bermann, Wien.

194-91-60.

Hadsereg. T. 3005.

E lapon egy General Quartiermeister-Stab (belső) Oberst, egy Artillerie Major, egy Pionier Lieutenant, egy Ingenieur ~~xxxx~~ és egy Sappeur Oberlieutenant van ábrázolva, kik közül egy lóháton, egy pedig széken ül. Felirata

fölül középütt: DIE K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE.
jobbra: No 4.
alól balra: Gez. u. lith v. F. Gerasch
jobbra: Gedr b. J. Rauh
leg az előterben: F. Gerasch.
legalól balra: Verlags Eigenthum v. Jos. Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 25.8 : 36.8 cm.
Die K.K. Oesterreichische Armee im Jahre 1849. J. Bermann, Wien.

194-91-60.

Hadsereg. T. 3007.

A halmos vidék előterében egy General-Auditor-Lieutenant, egy Regimentsarzt, egy Invaliden-Lieutenant, egy Platz-Oberst, egy Granz-Infanterie Hauptmann és egy Scharfschützen-Lieutenant látható. Felirata

fölül középütt: DIE K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE
jobbra: No. 6.
alól balra: Gez. u. lith. v. F. Gerasch.
jobbra: Gedr. b.J. Rauh.
elől balra: F. Gerasch.
legalól a balra: Verlags-Eigenthum v. Jos. Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 28 : 36.7 cm.
Die K.K. Oesterreichische Armee im Jahre 1849. J. Bermann, Wien.

194-91-60.

Hadsereg. T. 3002.

E lapon a Feldzeugmeister, a General Adjudant és a General der Cavallerie in Galla, a Feldmarschall Lieutenant és a Flügel Adjudant in Campagne, a General Major im Mantel látható, a háttért pedig erdős vidék képezi.
Felirata föl
fölül középütt: DIE K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE.
jobbra: No 1.
alól balra: Gez. u. lith v. F. Gerasch
jobbra: Gedr. b. J. Rauh.
a elől balra: F. Gerasch 1849.
legalól balra: Verlags Eigenthum v. Jos. Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck Vorbehalten.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 25.8 : 36.8 cm.
Die Kaiserl. Koenigl. Oesterreichische Armee im Jahre 1849. Joseph Bermann, Wien.

194-91-60.

Harsány. T.5700.

Az előtérben jobbra fordulva ágaskodó lovon ül Commercy herczeg és a jobbkezében lévő diadalmi jelvénytbemutatja Lothringeni Károly herczegnek, ki őt kalapját leváve üdvözli. Az előbbinek kiséretében D'Aragona és A.S. Picolomini, az utóbbiában pedig Szavoyai Jenő, Veterani F. gróf, badeni Lajos őrgróf, Souches L. gróf, Scherffenberg Fr. gr., és Miksa Manó bajor herczeg van. Felirata:

EPISODE AUS DER SCHLACHT AM BERGE HARSANY DEN 12 AUGUST 1687.
PRINZ COMMERCY PRÄSENTIRT DEM HERZOGE CARL VON LOTHRINGEN EINEN IN DER SCHLACHT EIGENHÄNDIG EROBERTEN TÜRKISCHEN ROSSSCHWEIF.

alól balra: Gez. v. W. Camphausen, Lith. v. F. Gerasch.
középütt: Eigenthum u. Verlag v. Carl Schönewerk in Wien.
jobbra: Gedruckt v.W. Zoeller in Wien.
legalól középütt: Mit gesetzlichem Schutze gegen Vervielfältigung.

Kny., alányomással, melynek már 23.2: 36.5

140-95

Hadsereg. T. 4472.

A korcsmában az asztalnál ülő huszár századost és vértes főhadnagyot két tót kalaplevéve üdvözli, mit a kancsót hozó korcsmáros on innen álló könnyü lovas figyelve néz. Felirata fölül:

DAS K.K. ÖSTERR: OFFICIER-CORPS 1849.
a kép alatt: CAVALLERIE OFFICIERE.
a bal sarokban: F. Gerasch.
alól balra: Gez. u. lith. v. F. Gerasch.
jobbra: Gedr. b. J. Rauh.
legalól balra: Wien, bei L.T. Neumann.
jobbra: Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck.

Szines kny., alányomással, mér. a vk. 27.6 : 20.2 cm.

39-94-402.

Gerasch, Franz

Életkép. T. 6905.

Az előtérben egy felső-magyarországi ~~szegény~~ tót család vándorol, mely mögött szekér látható, a háttérben pedig balra templom bontakozik ki, mig jobbra a sik vidéken a gémes kuton túl város köti le figyelmünket. Jelzése alól balra: Franz Geras.

~~Szinezés~~ Aqu., mér. 1E 12.5 : 18.7 cm.

140-95

Viselet. T. 8535.

Ülő huszár.

A kertbeli padon helyet foglaló huszár jobbra fordul és puskájára meg kardjára támaszkodva pipáját szivja, a melyet könyöklő baljával tart. Mögötte balról felszerelését és a háttérben a lakás nyitott ajtaját látjuk. Jelzése alól jobbra: F. Gerasch.

Czeruzarajz, mér. 24: 17.7 cm.
Készitette Goebel Károly.

Sz. n. 43-904
295-904-3.

Viselet. T. 2027.

Törzstisztek.

A különféle törzstisztek közül az előtérben álló lovassági és gyalogsági tábornok válik ki. Jelzése alól balra: f. Gerasch.

Szines kny., mér. 24: 16.8 cm.

Viselet. T. 2026.

Lovasok.

Az előtérben egy ułánust, egy vértest és egy huszárt látunk, míg a háttérben három ló van egyikén vértessel. Jelzése alól balra: f. Gerasch.

Szines kny., mér. 24: 16.7 cm.

Viselet. T. 2025.

Huszárok.

A teremben lévő huszárok egyike pipázva ül a nehéz kendővel letakart asztalon, másika pedig a szobaleányt karolta át, ki őt óvatosságra inti. Jelzése
alól balra: f. Gerasch.

Szines kny., mér. 24.3: 16.8 cm.

Viselet. T. 2023.

Előőrsök.

A piros és zöld hajtókás baka balra fordulva és lövésre készen tartott szuronyos puskával van ábrázolva. A háttérben az épület mellett álló tiszt nézi az őrszemek előnaladását. Jelzése alól balra: f. Gerasch.

Szines kny., mér. 22.9: 16.7 cm.

Viselet. T. 2024.

Előörsök.

Az előtérben balra álló oláh katonával, ki baljával lábhoz eresztett puskáját fogja, egy hajdú beszélget, mig a háttérben lovas katonaság látszik. Jelzése
alól balra: f. Gerasch.

Szines kny., mér. 23.9: 17 cm.

Viselet. T. 4473.

Katonai ruha.

E lapon 1. NAT. GRNZ. REGT GEMEINER, 2. FELDZEUGMEISTER, 3. HOF BURGWACHE, 4. GENERAL der CAVALLERIE, 5. UNTERJÄGER, 6. KÜRASSIER, 7. UNG. LIN. INFT. GRENADIER, 8. FELDMARSCHALL, 9. DEUT. LIN. INFT. GEMEINER, 10. HUSZAR, 11. GENIE TRUPPE, GEMEINER, 12. GENERAL ADJUTANT, 13. TRABANTEN LEIBGARDE, 14. GENERAL QUAR. M. ST. HAPUTMANN és 15. PIONIER, van ábrázolva legalól F. PATERNO in Wien és Vervielfält. vorbhlt. jelzéssel. Felirata a kép fölött

középütt: DIE K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE.
jobbra: I.
balra: S.M. FRANZ JOSEF I. 1848-1859.

alól balra: Verlvielfältigung vorbehalten.
középütt: Verlags Eigenthum v. F. PATERNO in Wien.
Drück v. F. Gerasch, in Wien.
jobbra: Comp. et Lith. v. F. Gerasch.

Szines kny., mér. alányomással, mér. a vk. 46.2: 59.7 cm.

39-94-466.

Hadsereg. T. 3004.

E lapon egy Uhlanen-Oberlieutenant és egy Kurassier-Oberst in Galla, egy Chevaux-Legers [illegible], egy Kurassier-Lieutenant, egy Dragoner és egy Husaren-Oberlieutenant in Campagne van ábrázolva a hegyes vidék előterében. Felirata

fölül középütt: DIE K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE
jobbra: No 3.
alól balra: Lith v. F. Gerasch.
jobbra: Gedr. b.J. Rauh.
az előtérben: F. Gerasch
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Jos Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 26 : 39 cm.
Die K.K. Oesterreichische Armee im Jahre 1849. J. Bermann, Wien.

194-91-60.

Hadsereg. T. 3006.

A hegyes vidék előterében egy Major vom Fuhrwesen Corps, egy Czaikisten Oberlieutenant, egy Oberstlieutenant in Pension, egy Lieutenant vom Beschal-Departement, egy 41/44 Gränz-Infanterie Major és egy Jäger-Lieutenant látható. Felirata

fölül középütt: DIE K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE.
jobbra: No. 5.
alól balra: Gez. u. lith v. F. Gerasch.
jobbra: Gedr. b.J. Rauh.
az előtérben: F. Gerasch.
legalól balra: Verlags Eigenthum v. J. Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 25.9 : 36.8 cm.
Die K.K. Oesterreichische Armee im Jahre 1849. J. Bermann, Wien.

194-91-60.

~~Hadjárat~~ Életkép. T. 6931.

A vizes korsót vivő czigányleány két ludat hajt maga előtt, mig jobbján fiúcska szalad kenyérrel és kosárral a vállára vetett boton. A háttérben házak látszanak és jobbra a sik vidéken gémes kút köti le figyelmünket. Jelzése alól középütt: Franz Gerasch.

Aquarell, mér. 18.1 : 12.9 cm.

140-95.

Viselet. T. 6949.

Az előtérben álló és kissé jobbra forduló huszár bal kezével kardját tartja, a háttérben pedig lovak és tábori sátrak látszanak. Felirata a kép alatt:

1700.

Aquarell, mér. a vk. 16 : 10.3 cm.
Készitette: F. Gerasch.
140-95.

Viselet.
1740-1763

T. 6950.

A balra fordulva álló huszár teljes felszerelésben van ábrázolva és jobb kezében fokost tart. Közelében két fenyőfa fekszik keresztben, a falun túl pedig három társa látszik lóháton. Felirata alól balra: F. Gerasch.

Aqarell, mér. a papirosnak 16.3 : 11 cm.

140-95.

Viselet. T. 6951.

1762-1792.

A balra fordult paripán ülő huszártiszt jobb kezét csipőjére támasztotta és teljes felszerelésben van ábrázolva. A háttér sik vidék. Jelzése alól balra: F. Gerasch.

Aquarell, mér. 16.1 : 11 cm.

140-95.

Életkép. T. 6932.

A sik vidéken kanyargó Tisza tulsó partján halászok vannak a csolnakban, kiknek egyike a tapogatót figyeli, másika pedig a középtérbeli város felé mutat, mig a fiú az evező-lapátot kezeli. Jobbra nádgunyhó köti le figyelmünket. Jelzése balra a czölöpök mellett: Franz Gerasch 873.

Aquarell, mér. 16 : 27.7 cm.

140-95.

Életkép. T. 6929.

Az előtérben jobbra látható templomból a nászmenet jön kifelé élén a zenészekkel és az ifjú párral, a melyet a jobbról állók üdvözölnek. A háttérben házak bontakoznak ki. Jelzése alól balra: Franz Gerasch.

Aquarell, mér. 13.3 : 24.1 cm.

140-95.

egész életén keresztűl lelkesűlten hirdetett hogy: „elvesztett alkotmányt vissza lehet szerezni, de nemzetiségével együtt elvesz a nemzet is“. A mit a mult századbeli magyar testőrök kezdettek, a mi kilenczvenben — úgy látszott — mint múló tűz, fellobbant, nem aludt ki, s mind általánosabbá lőn a meggyőződés, a vágy, hogy Magyarországnak ismét oly magyarrá kell lennie, a milyen volt az Árpádoktól kezdve a szatmári békéig. A nemzet egy új fejlődési stadiuma küszöbén visszatekintett multjára, melynek alakjait „az éji homályból“ a költők: Kisfaludy Károly, Sándor öcscse, 1809. évben katona, Kazinczy után az újabb irodalom „második statora“, a magyar élet jeleneteivel színműveiben, az ifjú Vörösmarty Mihály pedig „Zalán futásá“-ban a honfoglalás eposzában lelki szemei elé varázsolták: míg egy fiatal huszárkapitány, ki Napoleon és Murat ellen harczolt, a nagy tudománybarátnak, gróf Széchenyi Ferencznek, a harmadik nagy Széchenyinek fia, István, a negyedik, a legnagyobb Széchenyi, már a gyakorlati eszközökről gondolkodott, melyekkel a honfiúi epedés tárgyát, a „jobb kort“, „a régi dicsőséget“ megvalósítani, sőt még dicsőbb jövőt is előkészíteni lehessen.

Magyar gránátosok a franczia háborúban.

Gyrasch F. rajza után

Om I. 261. e kép

Ekkor nyílt ismét alkalom, hogy a nemzet saját maga vehesse kezébe sorsát. 1812 óta, mikor a devalvatio ellen felszólaltak és a pénzügyi zavarok orvoslására minden segélyt megtagadtak, nem hívták többé össze az ország rendeit. A mi a háborús időkben hadi segélyre élelemben, katonában kellett: országgyűlés nélkül lőn kivetve, beszedve. Mikor azonban a béke helyreálltával 1821-ben újból országgyűlésen kivül történt az újonczok kivetése, s 1822-től kezdve a hadi adó az eddigi váltó érték helyett pengő pénzben követeltetett: a megyék tiltakoztak, országgyűlést sürgettek s a királyi biztosokkal szemben, kik a királyi rendeletek érvényesítésére kiküldettek, kivált Sopron, Zala, Vas, Komárom, Borsod, Gömör, Zemplén, Nógrád, Nyitra s mindenek fölött Barsmegye, a biztosok föllépése szerint hol erősebb, hol gyengébb, hol erőszakosabb, hol passivabb ellenállást fejtettek ki. E forrongás akkor támadt, mikor a szent szövetség hatalma tetőpontján állott és Spanyolországban, Olaszországban minden ellenzést elnyomott. Nem jó idők jártak tehát Európaszerte az alkotmányosságra; de Ferencz király nem akart erőszakot a magyar törvény ellen és összehívta nyolczadik országgyűlését az „éltünket és vérünket“ évfordúló napjára (1825 szept. 11) Pozsonyba, mely új korszakot jelöl a magyar nemzet életében.

Gerasch

l.

Hadtová Karl

1911. 1. l.

164. l.

BUDAPEST
42 IV. -8

Gerasch, F.

festö

l.

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV. k

137. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
285

Legrand, Louis. Notice sur un carneillon.

1860.

4. 10d.

Gerasch F

1826 – 1893

Hankiss Gy. l

MAGYAR HUSZÁR

A XIX. század elején. Színes kőrajz.

teljességéért folyó küzdelmet minden érdektelen nemzet tisztelettel fogadta és rokonszenvvel kísérte.

A magyar nemzetnek az ilyen küzdelmekhez fejlett hagyomány állt rendelkezésére : különösen a mohácsi csatavesztés óta úgyszólván ez volt főfoglalkozása és nem is egyoldalú foglalkozás, mert a fegyveres harc mellett mintát alkotott a »passzív ellenállás« terén is, ami a jog csöndes védekezése volt a jogtalanság ellen, főkép 1849 és 1867 között. Ezzel türelmetlenségre adhatott ugyan okot a bécsi önkényuralomnak, amely nem értette, hogy háromszáz év alatt nem sikerült megtörni e nép ragaszkodását multjához és jövőjéhez, — de annál inkább kiérdemelte a nemzetek becsülését, amelyek előbb-utóbb minden külső érdek ellenére elismerik a gyöngébb fél jogait, annak az emberbe oltott ősi törvénynek engedve, amely az elfogulatlan szemlélő szívét mindig az üldözött fél felé vonja.

Petőfi sikere éppen ezért is volt még sokkal nagyobb, mint amilyen a friss ihletű költőnek, az áttörő erejű művésznek amúgy is kijárt volna. Költeményeit úgyszólván a világ minden

Gerasch Antal

Szent István alkotmányt
ad népének c. képét
közé rajzolta F. Gerasch

Lepold Antal

Szent István király
ikonográfiája.
Serkt Istvánemlékk. III

144. l.

14
Kat. G2 Hil.pk.ea.

Ó-görög 1940 Jan. 1A. Újév

Hétfő
15
Kat. Rem. Sz. Pál

Kedd
16
Kat. Marc. p. vt.

Szerda
17
Kat. Antal ap.

Első negyed 19 ó 21 p.

Csütörtök
18
Kat. Piros. sz. vt.

Péntek
19
Kat. B. Margit

Ó-görög Jan. 6. Epifánia

Szombat
20
Kat. Fáb. és Seb.

Izr. 10. S. Besalakh

Ó-görög Jan. 7. Iván

1940 **Január** 31 nap

Gesoch F

Gerasch Ferencz, osztrák testő és körajzoló. Vizfestményeivel és Ámos körajzaival keltett figyelmet, melyek között számos magyar katonai és ethnografiai kép van. Katonai tárgyú körajzainak sorából kiválnak: Magyar gyalogos közvitéz (Ungarische Infanterie Gemeiner.), Magyar gyalogos tiszt (" " Officier). Huszár (Husar.), Határőr huszár (National-Grenz-Husar.), valamennyi 1780-ki katonai viseletkép. Magyar zászlótartó (Fahnenträger. Ungar. Regiment.), Határőr (Grenz-Garnison Bataillon). Csajkás (Czaikist.), valamennyi 1809-iki katonai viseletkép. Ménlovas Beschäl- u. Remontierung-Departement), Huszár (Husar), Magyar gyalogos (Ungarische Infanterie) Csajkás (Czaikist), valamennyi 1815. Katonai viseletkép.

A művész az 1860-as (?) években egy ideig Magyarországon is dolgozott s különösen az Alföldön felvett vázlatai alapján számos kisebbméretű magyar tárgyú akvarellt készített. Tiszai halászok c. vizfestménye több mással egyetemben a Történelmi Képcsarnok tulajdona. A Mária-Terézia korabeli huszárt ábrázoló körajz eredeti aquarellje Szendrei János dr. gyűjteményében van.

Tört. Képcs. graf. gyűjteménye, Budapest.

Szendrei-Szentiványi, I. 556.

Házassági kinálat. Gez. u. lith. v. F. Gerasch. Szines kőnyom. folio.----- LANTOS X. AUKCIÓ 711. sz. 1929

Egyik képének repr. a Muzsika c. folyóirat I. 10. szám

Gerasch, Franz

Nagyzlito 93. l.

GERASCH FERENC osztrák festő és kőrajzoló. Ld.
Sz.Szi. Lex. —

ÈN.Mit 106 Tafeln
/P 34.-/ " 18.-

kurze Einführung in
is mit Abbildgen, geb. " 1.20

Abbild.geb. /P 5.25/ " 2.80

einer chinesischen
Dr.Payer-Thurm.
arb.Kunstblätter
/P 84.-/ " 28.80

ies XVIII Jahrhun-
" 1.40

eben von G.Biermann
eb. /P 24.-/ " 10.40

i von Brügge/ 1450?-1523
Leinen /P 36.-/ " 10.-

r.Der Anti-Philister
" 1.40

stlermonographien in 4°
.Reproduktionen und Text:
LIEBERMANN Max
RUNGE Philipp O.
SCHWIND Moritz
SPITZWEG Karl
THOMA Hans
TRÜBNER Wilhelm
UHDE Fritz
jeder Band kart. " 1.20

Gerasch Ferencz

osztrák festő és hőrajzoló

L.

Szendrey – Szentiványi

556. l.

Római üvegcsepp VI. 281

Gerasch Ferencz, osztrák festő és kőrajzoló. Vízfestményeivel és színes kőrajzaival keltett figyelmet, melyek között számos magyar katonai és ethnographiai kép van. Katonai tárgyú kőrajzainak sorából kiválnak: Magyar gyalogos közvitéz (Ungarische Infanterie. Gemeiner.), Magyar gyalogos tiszt (Ungarische Infanterie. Officier.), Huszár (Husar.), Határőr huszár (National-Gränz-Husar.), valamennyi 1780-iki katonai viseletkép. Magyar zászlótartó (Fahnenträger. Ungar. Regiment.), Határőr, (Gränz-Garnison Bataillon.), Csajkás (Czaikist.), valamennyi 1809-iki katonai viseletkép. Ménlovas (Beschäl- u. Remontierungs-Departement.), Huszár (Husar.), Magyar gyalogos (Ungarische Infanterie.), Csajkás (Czaikist.), valamennyi 1815-iki katonai viseletkép.

A művész az 1860-as (?) években egyideig Magyarországon is dolgozott s különösen az Alföldön felvett vázlatai alapján számos kisebbméretű magyar tárgyú aquarellt készített. Tiszai halászok cz. vízfestménye több mással egyetemben a Történelmi Képcsarnok tulajdona. A Mária Terézia-korabeli huszárt ábrázoló kőrajz eredeti aquarellje Szendrei János dr. gyűjteményében van.

Tört. Képcsarnok grafikai gyűjteménye, Budapest.

Gerasch Ferenc

festő

d.

Szent György Céh

XXXV. aukc. (1917)

191. sz.

tisztelettel kérjü
elismerést szerezn
váltásával támogat
egy ily kőrajz soro
haladja a jelen, ál

Viselet:

Ī, teljes díszben

Tábornagy:

Jobbra fordult cigaskodó lovon ül ve Ī és visszanéz ve van ~~tábornagy~~ ábrázolva. ~~kinek~~ Mellét számos rendjel diszíti, ~~gálába van öltözve~~. Lapos kalapját zöld toll ékesíti és széles paszománt szegi, kettős elejű, fehér kabátjának szegése, gallérja és hajtókája piros; ~~kettős paszomántcsíkú~~ ugyanilyen pantallója kettős paszomántcsíkú. ~~A háttérben nagyszámú paszoman katonaság tűnik fel.~~ Lovának piros takaróját háromszoros paszománt szegi s sarkaiban „FJ1" monogramm van. Ī Felirata fölül:

„Das K. K. Österr: Officier Corps 1849.";

a kép alatt:

„1. Feldmarschall.";

Ī A háttérben katonaság tűnik fel.

a bal sarokban: „F. Gerasch";
alól balra: „Ger. u. lith. v. F. Gerasch" és
jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";
legalól balra: „Wien, bei L. J. Neumann" és
jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Könyomat, méretei a vonalkeretnek 27.8:19 c/m.
Ltha 4465

39/94 № 402.

Viselet:

Tábornagy

~~A~~ Jobbra fordult ágaskodó lovon ~~ülő~~ Visszanéz és ~~táborn~~ ~~ki-~~ ~~nek~~ mellét számos rendjel diszíti, ~~paradéba van öltözve~~. Lapos kalapját zöld toll ~~díszíti~~ ékesíti (s széles paszománt szegi, kettős elejű csukaszűrke kabátjának szegése, gallérja és hajtókája piros; ~~piros~~ ugyanilyen fantallója kettős paszomántcsíkú. A háttérben nagyszámú katonaság tűnik föl. ~~sa~~

Lovának paszomanttal háromszorosan szegett ~~piros~~ lósakaró sarkaiban „F.J.T." monogramm van. Feliratafölül:

„Das K. K. Österr: Officier Corps 1849";

a kép alatt:

„Feldmarschall";

a bal sarokban: „F. Gerasch";
alól balra: „Gez. u. lith. v. F. Gerasch" és
jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";
legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"
és jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Könyvmat, méretei a vonalkeretnek Vf. 8:19 c/m.

Ltsza 4466.

39/94 № 402.

Viselet:

Lovassági tábornok:

Szürke lovát ugratja, díszbe van öltözve és (mellét rendjel díszíti. Piros bélésű prémkalpagja kócsagos, vállra vetett prémes mentéje fehér, atillája és pasomántos nadrágja piros; magas szárú csizmája zsinórral szegett. Felirata fölül

„Das K. K. Österr: Officier Corps 1849";

a kép alatt:

„General Der Cavallerie";

a bal sarokban: „F. Gerasch";
alól balra: „Ger. u. lith. v. F. Gerasch" és
jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";
legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"
és jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck"

Könyvmat, meretei a vonalkeretnek 27.9: 19.8. Cm.

Ltha 4467

Oldalán kard és tarsoly lóg. Lovának piros takaróján: melyet kettős pasománt szegéz, a sarkokban: „F. J.", monogram van kihimezve.

39/94 N: 402

Viselet:

Altábornagy:

Az előtérben, rendes ruhában és állva van ábrázolva. Kezeit ~~[illegible]~~ kap-
ba tette, s jobb ~~[illegible]~~ irattekercset tart. Nyakravalója felett az arany-
gyapjas rend jelvényét viseli; jaban mellét több rendjel díszíti. Előtte golyó hever. Öltö-
zete: zöld tollas kalap pasomant szegéssel és rózsákkal; kettős eleju fehér
kabát piros passepoillal, lajtókával és gallérral; piros pantalló paszo-
mántcsikkal. Derekát tábori öv szorítja; oldalán kard lóg. A háttérben
fellobogózott rózse van s jobbról egy vértes (két lovat tart). Felirata fölül

„Das K. K. Österr: Officier Corps 1849.";

a kép alatt:

„3

Feldmarschal Lieutenant";

a bal sarokban: „J. Gerasch";
alól balra: „Gez. u. lith. v. F. Gerasch" és
jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";
legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"
s jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck."

Ltsa 4469.

39/94 № 402.

Viselet:

Lovastisztek.

Egy asztal mellett ülő huszárszázados és egy dragonyos főhadnagyot átrázolnak, kik előtt kancsó van és a kik szivarozva néz, a katonának felcsapott két tőrot, kik kalapjokat magasra emelve kiéledtek. Az utóbbiak egyikének kezében pohár van borral. A háttérben a korcsmáros köri le figyelmüket, ki épen italt hozott fel és a ki előtt vértes külegény áll karabélyhal. A földön irás, nyereg, lótakaró és pisztoly hever. A háttérben pedig a kemencze polczán, melytől jobbra a lámpás lóg, edények tünnek szemünkbe. Felirata fölül:

„Das K. K. Oesterr: Oeficier-Corps 1849.";

a kép alatt: „Cavallerie Officiere";

a bal sarokban: „F. Gerasch";

alól balra: „Ger. u. lith. v. F. Gersch" és

jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";

legalól: „Wien, bei L. T. Neumann"

és jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Könyomat, méretei a vonalkeretnek 27.5 : 20.3 c/m.

Ltpa 4472. (sunes)

39/94 No 402.

Viselet:

Altábornagy:

Az előtérben teljes diszben és állvan van ábrázolva. Kezeit harba tévé tartja s jobb jabban irattekeres látható. Nyakravalója felett az aranyszapjas rendjelvényét viseli, mellét több rendjel disziti. Öltözete: zöld tollas kalap paszománt fegéssel és rózsákkal, kettős elejű fehér kabát piros passepoillal, hajtókával s gallérral; piros pantalló paszománt csikkal. Derekát táboti öv szorítja s oldalán kard lóg. A háttérben fellobogozott rózse van s jobbrál egy vérses két lovat tart. Felirata fölül:

„Das K: K. Österr: Officier Corps 1849.";

a kép alatt:

„3. Feldmarschall Lieutenant";

a bal sarokban: „F. Gerasch";

alól balra: „Gez. u. lith. v. F. Gerasch" és

jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";

legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"

s jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck.

Ltsza: 4468.

39/94 № 402.

Viselet:

Főhadsegéd:

Asztal mellett, a melyen a globus melletti térképen zöldtollas kalap van, és a melyre balkezével támaszkodik, áll; ~~a főhadsegéd, ki~~ jobb kezét csipőjére támasztja és nyakravalója felett a M. Terézia rend jelvényét viseli. Öltözete: kettős elejű kabát piros passepoillal és hajtókával, szürke nadrág oldalt kettős piros csikkal. ~~Balvállán~~ Szolgálati jelvéz, ~~van~~ bal vállon átvetve, hordja derekát kardkötő szorítja, oldalán kard lóg. Balról támlásszék van és a falon arcikép lóg. Felirata fölül:

„Das K. K. Österr: Officier Corps 1849";

a kép alatt:

„4."

„General Adjutant.";

a bal sarokban: „F. Gerasch";

alól balra: „Ger. u. lith. v. F. Gerasch" és

jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";

legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"

és jobbra: „Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Könyomat, méretei a vonalkeretnek 27.8.19 c/m.

T. 4470

39/97 № 402.

Viselet:

Törzstiszt:

Egy alezredest ábrázol, a ki egy épületrom mellett lévő kövön ül kivont karddal a jobb kezében a kinek bal kezét az orvos köti. Mellette piros kendőt s orvosi szereket látunk. Öltözete a törzstisztnek: lapos kalap paszománt szegéssel és tollal, kettős elejű fehér kabát kék passepoillal, hajlókával s gallérral meg kék pantalló; az orvosnak: lapos kalap, kettős elejű kék kabát piros passepoillal s szürke pantalló piros csikkal. Az orvos oldalán kard lóg és vállán a táska fija van átvetve. A háttérben a törzstiszt lovát közlegény tartja. Felirata fölül:

„Das K. K. Österr: Officier-Corps 1849.";

a kép alatt:

„5.

Stabs-„Officier";

a bal sarokban: „F. Gerasch";
alól balra: „Ger. u. lith v. F. Gerasch" és
jobbra: „Gedr. b. J. Rauh";
legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"
és jobbra: „Eigenth. des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Köhyomat, méretei a vonalkeretnek 27.7 : 19.1 cm

Ltsz. 4471.

39/94 N° 402.

be és a kinek derekát szolgálati jelvény szorítja

Viselet:

E lapon barna vonalkeretben a „Nat. Grnz. Regt. Gemeiner" 1-, a „Feldzeugmeister" 2-, a „Hofburgwache" 3-, a „General der Kavallerie" 4-, az „Unterjäger" 5-, a „Kürassier" 6-, az „Ung. Lin. Inf. Grenadier" 7-, a „Feldmarschall" 8-, a „Deut. Lin. Inf. Gemeiner" 9-, a „Huszár" 10-, a „Genie Truppe, Gemeiner" 11-, a „General Adjutant" 12-, a „Trabanten Leibgarde" 13-, a „General Quar. M. St. Hauptmann" 14- és a „Pionier" 15 jelzéssel és alól balra: „F. Paterno in Wien" s jobbra: „Vervielfält. vorbht" signatura-val szemlélhető. Felirata fölül középütt

„Die K.K. Oesterreichische Armee";

balra: „S. M. Franz Josef I. 1848-1859" s jobbra: „I.";

alól balra: „Vervielfältigung vorbehalten"

középütt: „Verlags Eigenthum v. F. Paterno in Wien.

Druck v. F. Gerasch in Wien" és

jobbra: „Comp. et Lith. v. F. Gerasch"

Könyomat, vonalkeretben, méretei 46.3 : 59.8 cm.

Ltfa 4473 (szmes)

39/94 № 466.

Szabics.

2 Pátriy.

Vir Halady

Marlon: Halám.

Marsán: Bert Andrés

Páhy

Szebed Nep

Farkas Aladár

Dózsa Farkas: Aretolto

Franz Gerasch (bécsi) O.F.19.2.

Alföldön járt 1860 körül, népéletképek.

MDK

Gerasch Ferenc

Tört.Képcsarnok graf.kiáll. 1907. 97,98,104.l.

Ø Gerasch J.

l.

Szent György Cél

XXXV. aukc. (1917)

24 i.n.

A budapesti duna

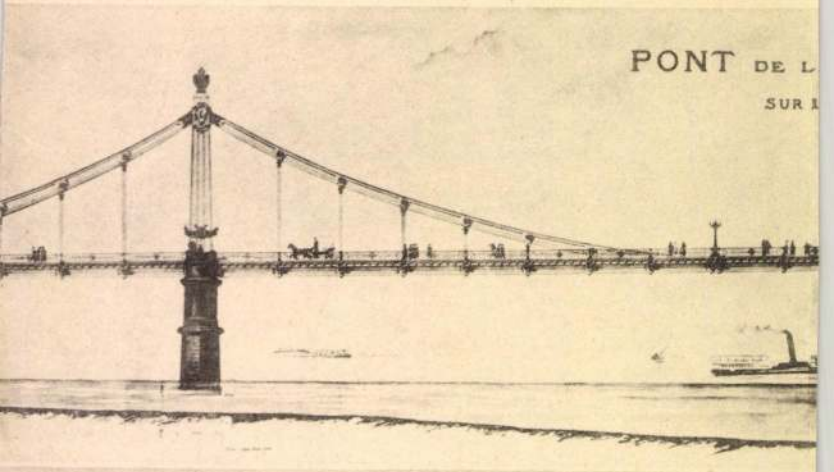

Eskütéri, (5000 koron

Pályázó: Sociétée de Con

GERASCH, grafikus

PATERNO bécsi kiadóvállalat kiadta az osztrák császári korona uralma alatt álló népek 140 lappól álló viselet-albumat. Közepes tehetségü osztrák rajzolók készitették ezeket legnagyobbrészt Theodore Valério nyoman.-Ezek voltak: Ramftl, Kollarz, Gerasch, Kaliwoda, etc. 32.old. 81.jegyz Ramftl

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.sz.-i grafikus viseletsorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA, 1. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972

A. Gerasimov

és B. Joffán alkották a Gellért-hegyi Felszabadulási Emlékmű.

Mezza László, Mernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

321 l

Geraszomov, szovjet festőművész

A felszabadulást követő hónapokban Geraszomov festőművész és Vorosilov marsall – a Városligetben felállított „Ijászt" c. látva, megbízták Kisfaludi Ströblt a budapesti szovjet hősi emlékmű elkészítésével. A művész másfél évig dolgozott a hatalmas szoborkompozíción, amely a béke szimbólumává nemesedett.

/ említve /.

Tóth Márta: Tisztelgés Kisfaludi Ströbl Zsigmond emléke előtt.

Zalai Hírlap, 1984. jún. 30.

Geraszimov szovjet festőművész

Kisfaludi-Ströbl Zsigmond művészi pályafutásának külön fejezete Geraszimov festőművésszel és Vorosilov marsallal való kapcsolata, akiknek érdeklődését a Városligetben az Ijászt ábrázoló bronz szobor keltette fel. Megbízzák a szovjet hősi emlékmű elkészítésére, amely a Gellért-hegyre került. /említve/.

dr. Tóth Ervin: Elérte, amit szobrász elérhet.

Hajdu-Bihari Napló, 1984. júl. 1.

GERBEAUD, cukrász

Korárius Gyula id.Korárius József lévai cukrász fia vol 15 évig dolgozott a bpesti Gerbeaud cégnél,az első világ háború után Hauer Rezsőnél.1927-ben önálló Cegléden.Báty; ifj.Korárius József Baján,öccse ,János Bpesten volt cukrász. 264.old. 135.jegyz

RÓZSA MIKLÓS: Svájci cukrászok Miskolcon 241.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

1979.I.2. TV. 2o.5o /Z.
Művészeti Magazin
- - - - - - - - - -

- Gerbánszky Ernő, autószerelő és festőművész. Ezt nyugodtan mondhatom, mert sokan vannak ebben az országban, akik szabadidejükben festegetnek, szobrászkodnak ugy mellékesen, a munkájuk mellett. De az Ön munkáját hivatalosan is elismerték. Egyebek között azzal,hogy az alapnak is tagja.
- Igen. Hát igyekszem,hogy menjenek a dolgok, nem tudtam járni főiskolára, azóta igyekszem,hogy úgy tanuljak, utazok vidékre, meg külföldre is, most is elvégeztem a Marxizmus esztétika- és filozófia szakot, ami részben rokon dolog, elméleti részben a festészettel is,hát,
- Autószerelő,brigádvezető, ugy-e?
- Igen.
- Ott a Boldizsár utcai szervizben.
- Igen.
- Hát akkor a kollegák, a brigád tagok hogy fogadják ezt az ott mindenesetre különleges szenvedélyt? Mit mondanak?
- Hát eleinte kicsit furcsának találták, húztak is, de most már, mióta voltak kiállitásaim, eljöttek ők is, és most már kicsit bebizonyitottam nekik,hogy ehhez is értek valamennyire.
- Hát amit munkát végez, az nagyon komoly dolog. Egész embert kiván. Hogyan, mikor tud festeni.
- Hát marad időm hét végeken, szombat, vasárnap délelőtt, ha délutános vagyok, amikor lehetőségem van,akkor mindig megpróbálom,
- És miért fest? Meg tudjuk-e ezt magyarázni?
- Ezt nehezen. Hát, azalkotásnak az örömèért, azért,hogy talán ez egész más,mint amit ott csinálok a mühelyben. Itt meg,
- Hát nagyon más.
- Hát azért festek tulajdonképp, hogy, hát hogy is mondjam?
- Hát ugy,ahogy érzi.
- Hát ezt nem lehet nem csinálni. Az ember valamivel ugy van, hogy örömet okoz neki, akkor azt csinálni kell. És ha módom van, akkor csinálom is.
- Érdekes dolog az,hogy itt nőtt föl Angyalföldön, és a festmények zöme tájkép.
- Hát ~~XXXX~~ talán azért van,mert elég sokat találkozom a ~~XXX~~ technikával ott,ahol dolgozom, és azonkivül,amig nem volt helyem,ahol fessek, addig általában vidékre mentemxxx, és az egy olyan megnyugvás,hogy vidéki tájakat festek, meg kerteket. Meg különböző tájképeket.
- Itt van egy tengerparti részlet, ez, ennek az eredetije hol van?
- Hát,valahol az Adriai tengeren, nem tudom pontosan. Megragadott a hullámzás, igy fölülről lehet látni a tengerpartot.

Nem ott festettem a képet, ott csak rajzoltam egy vázlatot, és itthon festettem meg.
- És mi a képeknek a sorsa? Eladja őket, vagy veszik?
- Nem még. De nem nagyon adok el, olyan ez, mintha szülne az ember egy gyereket. Ugy hozzá nő az emberhez.

GERBELY, PAULUS — GERBER JAKAB

Gerbely, Paulus
Gerber
Gérber Ádám
Gerber, Augustinok ?
Gerber Béla
Gerber Bözse / Erzsébet
Gerber Jakab

PAULUS GERBELY, lakatosmester

A táblázatban nem szereplő mesterek adatai:
Paulus Gerbely az 1828-as összeírásban Rókuson
és házzal rendelkező lakatosmester 37.old

T. KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és
mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

MDK

Gerber

1927. "medaglia commemorativa"-t kapott

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

déssel, a templomerődhözmtartozott.
, azon nyolc lőréssel. Épült a XV.

irásban és képben, Magyarország,
Építészet, II-1942, képe 7o 1/

Gérber Ádám, faesztergályos

A Pécsett működött legjelentosebb kisiparosok adattára. 1875-ben szül.Baranxában 1891-ben szabadúl.Önálló 1898 óta.1 segéd,1 tanonc.Ipartestület,a tanoncvizsgálóbizottság tagja. 164.old

B.Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi Kisipar történetéből az 1930-as években 149.old

A Jan,Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Gerber, ? Aogostiroh, asztaloslegény

Győrben, 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke: "Gerber, ? Aogostiroh, Wrclaw, 1694 Vxxx V.9.". 116.old. 13.jegyz

Batári Ferne: Asztaloslegények Győrött a XVII.században. Adatok Győr város asztalosmüvességének történrtéhez. 93.old

Arrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Evkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Augostiroh /!/ Gerber, asztalosiegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1692 October 1692 Jahr után: "Augostiroh /!/ Gerber von breslavi gesellen ist fremde gesessen den 9 Mey Anno 1694". 109.old

Batári Ferenc: Asztalosiegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmesterségének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Xantus János Múz.1967.- A Győri Múz Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gerber A./Aogostiroh/ ,asztaloslegény

Győrben 1674 á 1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Wroclaw:
Gerber A." 129.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Múz.1967,Győr.- A Győri
Múz.Évkönyve

Gerber Béla

A III. kategóriában díjazásban részesült a történelmi stílusok modorában megoldandó bútorterek elkészítésére kiírt pályázaton. A pályázatot az Iparművészeti Tanács és az OKISZ hirdette meg.

Ipari Művészet, 1967. 1. sz., 69. l.

M.D.K.

Gerber Böske

Baba-kompléjával második dijat nyert az e-héten kezdődő Sevilla modell-pályázatra beküldött rajzával.

Sevilla modell-pályázat c.
Szinházi Élet. Bp. 193o. márc. 16-22. XX. évf. 12. sz. 1o7. lap

GERA KATALIN

Uj Tükör, XXII. évf. 36. sz.
1985 24.p.

Gera Katalin: Ülő nő

6/12
EGÉSZSÉGÜGYI KÖZLÖNY
Bp. 28 cm.

7/14
EGYETEMES DÖNTVÉNYTÁR
Bp. 24 cm.

8/5
EGYETEMES KÖZOKTATÁSÜGYI SZEMLE
Bp. 25 cm.

9/23
EGYETÉRTÉS

Gerber Erzsébet

1922/23

Ferképzomfoiskèvk

85. l.

1021

Gerber Béla

200 TÓ MEGYÉJE

Hogyan lett a pipából — múzeum?

„Az ibafai papnak fapipája van...” Így szól a nóta, és bizonyára sokan vannak, akik csak e dalocskából tudják, hogy valahol létezik egy parányi község: Ibafa. Még kevésbé köztudott, hogy az alig ötszáz lélekszámú falu a Mecsek erdőségei között húzódik meg.

Ibafa történetét régről nyomon követhetjük. Ősi település. A kutatók feltevése szerint már a bronzkorban laktak itt emberek. A közeli Szentegyedpusztán feltárt sírok és az egyéb leletek arról tanúskodnak, hogy egykor *római település* volt a jelenlegi község határában. A források egy Hermes-szobrocskát is említenek, amelyet a pécsi múzeum éveken át őrzött. Sajnos, a régi római útnak eddig csupán egy-egy kisebb szakaszát sikerült megtalálni, pedig az útvonal pontos ismerete más telepek felderítéséhez vezethetne el.

Favágók és üvegfúvók

A vidék tanulmányozásával dr. *Vargha* Károly docens foglalkozott. Őt kérdeztük a múltról:

— A XV. és XVI. századból származó oklevelek még Ibafalvának említik. A török hódoltság idején elpusztult, elnéptelenedett a falu. Csak a XVIII. század derekán telepednek le itt horvátok, később németek és magyarok is. Egy 1769-es forrás már 80 házas jelentékeny településnek mutatja be Ibafát, ahol a fő megélhetést *a fakitermelés* jelentette. Az erdei gubacsot tintakészítésre és bőrcserzésre használták fel. Nem volt lekicsinylendő az állattartás sem. Az egyik ibafai uraság, *Kammerer* Ferenc elekmajori uradalmán kiváló fajta merinói juhot tenyésztettek. A múlt században az ipar is virágzott a Zselic térségében. A közeli Némettukafán az üveggyártáshoz fontos szilikátot találtak, ezért hosszú évekig üzemelt itt egy *kerámia- és üveggyár*. 1887-ig működött. Berendezéseit az ekkor alakuló pécsi Zsolnai-gyár vette meg. Az üvegfúvók többsége Pécsre, Ajkára, Pátádra távozott. De maradtak Ibafán és a környező falvakban is.

A köztudatban Ibafa neve a pipához kapcsolódik. Nevezetesen ahhoz a díszes faragású fapipához, amelyet 1934-ben *Gerber Béla* iparművész készített. De honnan ered a pipatörténet? Hogyan született az országosan ismertté vált dallam?

A pap és a pipája

A hagyomány szerint a kiegyezés utáni években az Ibafától nem messze eső Bőszénfán gyakorta tartottak búcsút. A víg kedélyű társaságnak legtöbbször vendége volt az ibafai pap, *Hangai* Nándor is, aki szerencsés kezű kártyás hírében állott. Az ilyen alkalmakkor sűrűn előforduló kártyacsaták másik elmaradhatatlan vendége a tehetséges kaposvári újságíró, *Roboz* István volt. Történt egyszer, hogy az ibafai pap ugyancsak „megkopasztotta” az újságírót — elnyerte minden pénzét. A tréfára mindig kész Roboz István megfelelő választ adott. Nótát faragott a plébános féltve őrzött titkáról. „Az ibafai papnak mindene a fapipája, doktora és patikája az a fapipa...”, s minthogy akkoriban *a papoknak tiltott dolog volt a dohányzás*, Hangai feltehetően nem örült az „illetlen” világgá kürtölésnek.

A dal mindenesetre ismertté vált, nemcsak a környéken, de az egész országban. Valószínűleg a nóta népszerűsége folytán az ibafai plébánosoknál hagyománnyá vált *a pipagyűjtés*. A hívők rendszeres ajándékaiból jött létre a plébánia pipagyűjteménye, amelyet mindmáig megőriztek, sőt: gyarapítanak. A díszes, érdekes pipák mellett más dohányzási kellékeket, szivarfajtákat, címkéket találhatunk a csinos kis gyűjtemény jelenlegi birtokosánál — *Timár* György plébános otthonában.

Alig néhány száz méterre a főtér melletti új épület a pipák igazi birodalma. Tavaly, a pécsi Janus Pannonius Múzeum kezdeményezésére *országos pipagyűjtést* rendeztek. Felhívást tettek közzé, s a pipatulajdonosok egyre-másra jelentkeztek. Baranyában valóságos mozgalommá szélesedett a gyűjtés, külföldről is vásároltak. Így született meg az új ibafai Pipamúzeum.

A hatalmas üvegszekrényekben láthatjuk *Károlyi* Mihály szép faragású, Károlyi-címeres pipáját. Kínai, török, kassai és bécsi tajtékpipát. Kossuth-címeres alföldi pipát, ökörfejes legénypipát. Porcelánból, kerámiából készült dohányzó eszközöket. A terem közepén foglal helyet az eddigi gyűjtemény leglátványosabb darabja: a nagy öblös porcelánkócsögre emlékeztető „pipafej”, amelyből hat, mintegy méteres hosszúságú pipaszár mered ki. Ez az úgynevezett *családi díszpipa*, melyet annak idején hatan is körülüldögélhettek.

Rövidesen újabb látványosságokkal gazdagodik a fiatal múzeum. Szulimán községben régi német és magyar pipákra találtak. Az új barcsi műút munkálatai közben az egyik munkás értékes egyedi darabra bukkant. Teljesen ép *ametiszt köves törökkori pipa* került elő a földmunkák során. A pipák otthonát nemsokára bővítik, *országos múzeummá fejlesztik*.

Házak és emberek

Ibafa távol a várostól, elszigetelten élt. A felszabadulás óta nemigen hallatott magáról. Lakosai mindinkább megfogyatkoztak. A községhez tartozó apró hegyi falvakra — sokáig úgy tűnt — még szomorúbb sors vár. Az erdőkkel borított hegyoldalakban itt-ott feltűnő parcellákon nagyüzemi gazdálkodást nem folytathattak. Az egyéni gazdálkodás pedig nem fizetődött ki. Így hát lassacskán elszállingóztak az emberek. Mentek — Pécsre, gyári munkásnak. Komlóra, bányásznak. A fiatalokat is vonzotta a város, az ipar. A gazdag múltú vidéket a teljes elnéptelenedés veszélye fenyegette.

Gyürűfű például — amely közigazgatásilag szintén Ibafához tartozik — menthetetlenül kiürül. *Ma 35 (!) lakosú apró község.* A csend, a fehérre meszelt házak és a magányos fekete árnyaknak tűnő, lombjukat vesztett fák kontrasztja nyomasztó hatást keltenek a szemlélődőben. *12 üres ház sorakozik a főutca mentén.*

A szomszédos község — Korpád, tökéletesen ellentéte az előbb említettnek. Néhány üres épület itt is akad. Mindenekelőtt az iskola és a kultúrház. Ez utóbbi valóságos kis lakatlan kastély. Gyönyörű kerttel, fenyőfákkal. Itt szép számmal vannak gyerekek is, de azok a jól felszerelt ibafai iskolába járnak...

1968 szeptembere fordulópontot jelentett a vidék életében. Megépült a kulcsfontosságú bekötőút. Az új út bekapcsolta Ibafát a járás, a megye vérkeringésébe. Egy év távlatából lemérhető tapasztalat: *megállt az elvándorlási folyamat*. Sőt, a vidék páratlan szépsége és a ritka látványosságot nyújtó, mind népszerűbbé váló Pipamúzeum ide csalja a városiakat. Hétvégenként teli autóbuszok hozzák a szigetváriakat, pécsieket, de pestieket is, akiket birkapaprikással fogad a tsz.

Az új népgazdasági ág, *az idegenforgalom szervezésében* a helyi szövetkezet is aktívan részt vesz. Nemrég a televízió is bemutatta az első hétvégi vadászkunyhót. Az otthonosan berendezett, stílszerű kis építmény nagy örömére szolgál a turistáknak. Az erdei tisztásokon még két ilyen víkendház felépítését tervezik a falu határában. A vadban gazdag korpádi sűrű erdőrengeteg a vadászat hódolóinak kedvenc területe lehet. Lent a völgyben 10 holdas „pecázó” tó létesítéséről döntöttek a község vezetői.

Őslakók és turisták

A helyi vezetők — *Lőrincz* János tsz-elnök és *Bakonyi* László tanácselnök — mindent elkövetnek a vidék továbbfejlesztéséért. A már említett korpádi üres épületeket renoválják, a kertet kicsinosítják. A vizet hidroforos megoldással biztosítják. Az egykori iskolaépületben öt-hat szobát is berendezhetnek. S ez öt-hat családnak jelent üdülést, kikapcsolódást. E tervek valóraváltásának feltétele — a bekötőút megépítése Ibafa és Korpád között. S ez is megvalósul az új ötéves terv első felében... A már említett szomorú jövő előtt álló Gyürűfűt is *üdülőfalunak* szánták.

Baranya a horgászok paradicsoma. Több mint *200 tó létesült az utóbbi tíz évben*. Az eddigi tavak sorához a közeljövőben egy új is csatlakozik: Ibafán 24 holdas víztároló épül.

Újraéled a vidék. Megjavulnak a közlekedési viszonyok. Gazdagodik a termelőszövetkezet. *Az új beruházások új munkaalkalmakat teremtenek az embereknek.* Tavak, halállomány, üdülő, víkendházak, vendéglő, idegenforgalom — bekötőút. Átalakul az itteni lakosok élete is. *Nem kellene már új nótát írni Ibafáról?*

P. S.

MAGYAR NEMZET
Budapest
1969 NOV 12
SZÁMÍTÓGÉP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

A védő

Peregnek a nagy idők félévszázados fordulóira emlékeztető napok és sajnos, mind kevesebben vannak, akik nemcsak híradásokból, hanem, mint az események részesei, emlékeznek a történelem e lapjaira.

Dr. *Lemhényi* Dezső ma 84 éves, ügyvéd kortárs volt — aktív kortárs. A történtekben közrejátszott, cselekedett, működött. Ha nem lett volna — visszaemlékezők írják —, sok minden másképpen, valószínűleg tragikusabban végződött volna.

De menjünk sorjában. 1886 februárjában született. Ludovikát végzett aktív tisztként indult, de hamar búcsút mondott a katonai pályának. Elvégezte a jogot, ügyvéd lett, és a Polgári Radikális Párt tagjaként már az első világháború idején a politikai üldözöttek mellé állt. Az 1918-as tél és kora tavasz a nagy munkásmegmozdulások ideje. A csepeli sztrájkolókat a Margit körútra is vitték, Lemhényi is védte őket.

Az októberi forradalom után a Népjóléti Központ jogtanácsosa (*Hajdu* Henrik volt ekkor az igazgató), a Nemzeti Tanács tagja, *Hock* János, *Szende* Pál, *Jászi* Oszkár munkatársa.

A proletárdiktatúra alatt jogászi munkája mellett — tanított. Jogbölcseletet és nemzetgazdaságtant (marxi politikai gazdaságtant, Magyarországon először és hosszú ideig utoljára). Beszél az akkori *István gimnázium* tanári karának és tanulóifjúságának a társadalmi környezet, az otthoni légkör által erősen befolyásolt hangulatáról és arról a szellemi szabadságról, amely a különböző értelmiségi közösségekben — így tanári testületekben — a proletárdiktatúra igen veszélyeztetett korszakaiban sem gátolta a szabad — jószándékú — ellenvéleményt, vitát.

A proletárdiktatúra bukása után megalakult a Szociáldemokrata Párt Jogvédő Irodája, dr. *Hebelt* Ede, a letartóztatott kommunisták önfeláldozó pártfogója, a nagy jogtudós és humanista vezetése alatt. Lemhényi dr. volt *a jogvédő iroda egyetlen polgári, nem szociáldemokrata tagja*, és munkájával társai bizalmát teljes mértékben kiérdemelte.

Komoly feladatokat kapott. Védő volt a Tisza-perben; az egykori K
intézőbizo
Lengyel I
pedig m
szolgáltat
László
hogy ez nem is volt csekély teljesítmény, mert *a főtárgyalást másfél évig tartó vizsgálati előkészítés előzte meg*, a főtárgyalás pedig félévig húzódott és száz tárgyalási napot vett igénybe. „Veszélytelen munka sem volt — írta Lengyel László —, mert ebben az ügyben *a háttérben erős maffia működött...*"

A népbiztosok perében védte *Dovcsák* Antal termelési népbiztost és — a tárgyalás egy későbbi szakaszában — dr. *Ágoston* Péter külügyi népbiztost. Prónayék, Héjjasék dunántúli rémtettei idején mint a főváros tiszti alügyésze segítséget adott a kétségbeesett családtagoknak és azzal, hogy vizsgálatokat egyáltalán lehetővé tett, hozzájárult a vérengzések fékezéséhez.

Humanista, a politikai baloldallal rokonszenvező, az eleseteken segítő beállítottsága nem hagyta el történelmünk mélypontján, *a náci megszállás ideje alatt* sem. Többeknek adott lakásában menedéket — ez akkor élete kockáztatását is jelentette. Dr. G. Gy. főorvos írja többek közt: „...nem lelvén helyet, ahol *a fasiszta terror elől* elrejtőzhessem, felkerestem lakásán dr. Lemhényi Dezsőt, akit ez időben csak egészen felületesen ismertem... Lemhényi kérésemnek *első szóra* eleget tett... december 31-től kezdve feleségem is ott rejtőzött..."

A felszabadulás után a Kisgazdapárt balszárnyához tartozott, a *Hazafias Népfront* keretében végzett — egészen a legutóbbi időkig — eredményes munkát. Az első országgyűlésben képviselő volt, kisgazdapárti programmal. Sok elismerést, kitüntetést is kapott, értékes visszaemlékezéseit magnóra vették.

Mégis, olykor úgy érzi, *elfeledkeztek róla.* Ez pedig nagy hálátlanság lenne az utókortól. Egy ember, aki *ember* igyekezett maradni a legnagyobb embertelenség idején és ezzel a legtöbbet tette, amit tehetett: segített megőrizni a legjobban kiszolgáltatottak hitét abban, hogy van még a földön együttérzés, önzetlen áldozatkészség.

Köves Rózsa

hez. A munkálatok ... és dolgozói mindent elkövetnek, hogy az eredeti határidőt betartva *ez év Szilveszter napján* megnyithassa kapuit az ország új reprezentatív nemzetközi szállodája.

A szállodanyitást megelőző hetekben a budapesti érdekeltség vezető képviselői megbeszélést folytattak az amerikai szálloda tröszt vezetőivel. A New York-i tárgyalásokon magyar részről *Rózsa* Miklós, a Hungária Szálloda és Éttermi Vállalat vezérigazgatója, *Rédes* György, a rövidesen megnyíló szálló igazgatója, és *Biró* Károly, a tervezés alatt álló, megépítésre kerülő várbeli Hilton Szálló igazgatója vett részt. Az amerikai érdekeltség részéről W. *Huyot*, a Hotel Intercontinental Tröszt elnöke, J. *Gates*, a tröszt elnökhelyettese és E. *Bleich*, a vállalat európai fejlesztési osztályának igazgatója tárgyalt a magyar szakemberekkel. Curt *Strand*, a Hilton elnöke és J. *Bell*, a vállalat elnökhelyettese is folytatott részletes megbeszéléseket a magyar szakemberekkel.

Rózsa Miklós érdekes tájékoztatót adott a *Magyar Nemzet* munkatársának az amerikai tárgyalásokról. Megelégedéssel állapították meg, milyen *megbecsülésnek örvend* Amerikában a magyar vendéglátóipar, és a két nagy nemzetközi szállodaérdekeltség vezetői ismételten kijelentették, hogy a Budapesten épülő szállodáik révén részt vesznek majd a magyar idegenforgalom fejlesztésében. Megjelent az Intercontinental vállalat új prospektusa, amely ismerteti a konszern kötelékébe tartozó, a világ minden részén működő szállodáit, és ebben az új prospektusban már szerepel a Duna Intercontinental is. A Duna-parti szálloda szilveszteri megnyitása percnyi pontossággal biztosítva van.

Tavasszal Budapestre jön az amerikai utazási irodák, szálloda szervezetek, idegenforgalmi érdekeltségek, újságírók, rádió- és tévé-riporterek egy csoportja. A nagy

---

Karinthy Ferenc

EPEPE

Regény (32)

volt, akár a legtöbb itteni étel. Borotválkozó szereket azonban már nem vett, drága lett volna, meg túl bonyolult is, penge, készülék, ecset, szappan vagy krém — és minek is, kinek is? Borbélynál se járt, amióta ebbe a városba érkezett, igaz, nem is igen gondolt rá: borostás, szőrös lett, haja bozontos, fésületlen, kezén és lábán hosszúra, keményre nőtt a körme. Varróeszközök híján fokozatosan lerongyolódott, gombjai lepattogtak, cipőfűzője elszakadt, kabátja, öltönye több helyütt szétfeslett, kilyukadt, elpiszkolódott, hisz ugyanabban aludt is, dolgozott is. Egyszer, kissé messzebb kerülve a csarnoktól, egy kirakat tükrében alig ismerte föl magát a szakállas, toprongyos csavargóban, aki visszanézett rá. Különösen a szeme ijesztette meg, a sárga, megviselt, lesoványodott ősemberarcában az a hajszolt, elcsigázott, sötétzavaros tekintet...

Leginkább a fehérnemű váltása hiányzott, hogy a rajta levő helyett nem húzhat tisztát. Ámbár, ha volna is másik, hol moshatná ki, amit levetett, hol száríthatná meg, és egyáltalán, hol tarthatná? Amellett a ruházati cikkek itt pimaszul drágák, látta annak a kültelki áruházaknak az ablakaiban, melyhez a mozit keresve tévedt. Ennyi pénze úgy sincs, jó sokat kéne gürcölnie érte, míg összekuporgatja: ezt egyelőre el kell halasztania. Addig pedig nem tehet mást, mint hogy bensőleg megkísérelje függetleníteni magát az öltözékétől — legjobb lenne a bőrétől is, az egész gondozatlan testétől.

Amúgy is elvadult, jelenleg a honvágya is eltompult. Jóformán már azt se tartotta számon, mióta él itt. Emlékeznek még rá odahaza? Vagy lemondtak róla, leírták, tán el

Gerber Béla

Gerber Béla

Dunántúli Napló

1021

Ibafai históriák

Holnap délelőtt nyílik meg Ibafán, az újjávarázsolt Községi Művelődési Ház két helyi ségében, az ibafai pipagyűjtemény állandó kiállítása. A gyűjtemény létrehozásához, a kiállítás megrendezéséhez nemcsak a község pipahagyománya adta az alapot, hanem az a felpezsdülés is, ami ebben a kis faluban, élete két új mozzanata révén, napjainkban tapasztalható.

Ez a bájos fekvésű, délnyugat-zselici falucska még nem is olyan régen, valóban az isten háta mögött volt. A villany csak 1959-ben jutott el ide. De út nélkül, mert alig egy éve, hogy jó, esős időben is járható, korszerű út köti össze Almamellékkel. Hogy a villany és az út mit jelent egy település életében, hogy milyen remények, tervek, élet születnek a nyomán, azt Ibafa mai, jövőt építő, akarásokkal teli, kibontakozó életében láthatjuk legjobban. Azt, hogy miért és honnan ez a nagy várakozás, nekibuzdulás, azt két adat érzékeltetheti leginkább: Ibafa lakossága 1890-ben 702 fő volt, ma pedig mindössze 332. A lakosság nemcsak a természetes szaporodás csökkenése, hanem az igen nagyfokú elvándorlás következtében is, hetvenöt év alatt felére csökkent. Ilyen nyomasztó demográfiai helyzetben reménytelennek látszik a jövő; a tervek, a lendület, az építés háttérbe szorulnak, megáll az idő. Az ok közismert: már a felszabadulás előtt bebizonyosodott, hogy a mezőgazdaság régi útjai nem járhatók, más munkaalkalom pedig nem volt. Ami pedig mégis lehetett volna, az villany és út hiányában nem tudott kibontakozni. A helyzet ma sem sokkal vígasztalóbb, hiszen a fejlődés lehetőségei olyan fiatalok, gyengék, hogy kihasználhatóságuknak csak a kezdetén tarthatunk. A falu életében új lehetőségeket biztosító Petőfi Termelőszövetkezet is sok kezdeti nehézséggel küzdött, ma sem tartozik a legjobbak közé, bár dicséretére meg kell említenünk, hogy több újfajta munkalehetőséggel, például parkettakészítéssel is kísérletezik. A parkettagyártás is a villany ajándéka s mennyire hozzátartozik az egész vállalkozáshoz, hogy van út, elszállítási lehetőség, talán magyarázni sem kell. Csak még annyit, hogy az út — ez az újabb létesítmény — arra is ad lehetőséget, hogy Ibafa központi szerepe érvényre jusson.

Meg is érdemli a fellendülést, az új, gazdagabb életet ez az ősi község. Bár hiteles ásatások a környéken nem folytak, tudjuk, hogy a különböző őskori népek, ha szórványosan is, de lakták a vidéket. Köztük a rómaiak is. Ibafa helyén, nem sokkal a honfoglalást követően, a XII—XIII. században kis magyar telep keletkezett, amelyet Ibafalvának neveztek. Ez a névforma is tanúsítja, hogy községünk neve személynévi eredetű, valószínűleg az első birtokos nevéből származik. Első említése elég későről, 1425-ből ismeretes csak. A kis falu Szigetvár elestekor (1566) megsemmisült, ekkor pusztulhatott el kis vára is. Ez a Lapis dűlőben állott. 1740-ben kezdték újra lakni, méghozzá horvát telepesek. 1780-ban már 80 házas településnek említették és patakmalma mellett kis temploma is volt. Horvát lakói a múlt század elején magyar, majd német betelepülőkkel szaporodtak, úgy, hogy Fényes Elek

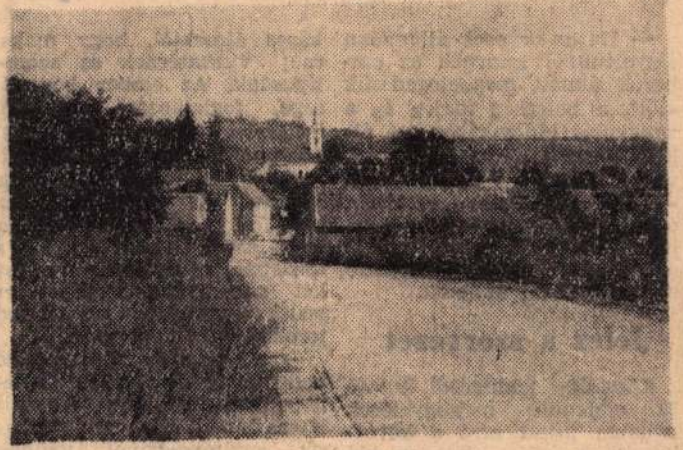

Ibafa az úttal

1851-ben, már magyar—német—horvát falu"-nak mondhatta.

Ibafa neve országosan ismert, bár sokan helytelenül Ipafaként emlegetik. Községünket „papi fapipája", illetőleg az arról szóló, több variációban ismert, népszerű nóta tette híressé. Maga a híres papi fapipa ugyan nem régi, mert csak 1934-ben készült. Gerber Béla iparművész munkája. Az ibafai hívek megrendelésére készítette, akik kedvenc papjukat, Sarlós Ferencet ajándékozták meg vele. A Roboz István, kaposvári újságíró, neves közéleti személyiség által írt nóta nem is erről a pipáról szól és nem is Sarlós tisztelendőről, hanem Roboz jó barátjáról, az Ibafán 1864—1905 között lelkészkedett Hangai Sándorról, illetve pipájáról. Talán nem is pipájáról, hanem pipáiról, hiszen tudjuk, hogy az igazi pipásoknak több, különféle tulajdonságokkal rendelkező, pipáik vannak. Márpedig Hangai Sandor tisztelendő úr szeretett pipázni, erről szól a nóta is.

Az ibafai papnak fapipája van,
Tehát az ibafai papi pipa fapipa.
Az ibafai papnak minden a fapipája,
Doktora és patikája az a fapipa.
Tél, vagy nyár, hogy nem úrja már,
Mindig csak a szájában a hosszú pipaszár.
Az ibafai papnak fapipája van,
Tehát az ibafai papi pipa papi fapipa.

A nyelvi érdekességen alapuló nóta népszerűségének hatására a község papjai pipákat kezdtek gyűjteni, többen pipát ajándékoztak a plébániának, messzi vidékekről is. Így jött létre az ibafai plébániai pipagyűjtemény, és vált alapjává Ibafa hírnevének.

A most megnyílt kiállítás anyaga tervszerű gyűjtés eredménye. A kiállított műtárgyak a pécsi Janus Pannonius Múzeum tulajdonai. A sok és sokféle, nem egy esetben drága, ritka anyagokból műgonddal készült pipák, pipaszipkák gyönyörködtetve illusztrálják a község történetét, a dohány- és a dohányzás fajtáit, elterjedését.

Az ibafai pipagyűjtemény kiállításának, melyet az idei múzeumi hónap első rendezvényeként nyitunk meg, közvetlenebb célja is van. A múzeum, a kultúra munkásai ezzel a létesítménnyel kívánják segíteni Ibafa fejlődését. A méltán várható idegenforgalmi fellendülés számára kívánnak megfelelő alapot, kiindulópontot teremteni. Mert — és ezt most említjük meg — Ibafa jövőjének egyik reális tényezője az a nagy lehetőség, amit gyönyörű fekvése, szép tájai, egészséges levegője, pihentető nyugalma az idegenforgalom számára nyújt.

Dankó Imre

Dunántúli Napló

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dunántúli Napló

Az álmok nem hazudnak?

Diagnózis — álomképek alapján

— Ha az orvosok állandóan figyelemmel kísérnék az emberek álmait megbetegedésük előtt, a betegség idején és a gyógyulás időszakában, — állítja Vaszilij Kaszatkin, az orvostudományok kandidátusa, — sok jellegzetes változást észlelhetnének az álomképekben. A legtöbb beteg ugyanis már a betegség jelentkezése előtt rosszakat álmodik.

Jelez a szervezet

Kaszatkin leningrádi kutató 30 esztendős megfigyelések nyomán jutott erre a következtetésre, s ez alatt az idő alatt körülbelül 6000 ember álmait elemezte. A kutató szerint az orvos az álomképek alapján sok esetben jóval a betegség jelentkezése előtt elkészítheti a diagnózist!

Nézzünk néhány példát, milyen pontossággal lehet álomképek alapján megállapítani a bekövetkező megbetegedés időpontjait. Vaszilij Kaszatkin adatai szerint a torokgyulladást és az influenzát, a heveny bronchitist és a légzőutak hurutját, a furunkulusokat és a bőrön keletkező gennyes keléseket, a heveny vakbélgyulladást, a heveny bélhurutot, a gyomor- és bélfertőzést a betegség kitörése előtti éjszakán „meg lehet jósolni". A heveny vérhast a betegség kitörése előtti éjszakán, vagy egy-két nappal előtte, a hastífuszt és a kiütéses tífuszt egy héttel a betegség kezdete előtt, a delirium-tremenst öt-tíz nappal, az intoxikációs elmebajt egy héttel előtte, a neurozisokat néhány hónappal előtte meg lehet állapítani.

Az álomképeken alapuló betegségmegállapításban nincs semmiféle misztikum: „a diagnózist készítő" álom jelentkezésének ideje csaknem teljesen megegyezik a betegség lappangási időszakával.

Lidérces álom

Miben jelentkezik hát a különböző megbetegedések „álomtünetei"? Milyenek az álomképek a különböző konkrét esetekben?

A „betegségjelző" álmok főleg abban különböznek a szokásos álmoktól, hogy makacsul visszatérnek és azonos típusúak. Az ember képzettsége, foglalkozása, szakmai ismeretei sajátos színezetet kölcsönöznek ezeknek az álmoknak. Ezért például az az orvosnő, aki torokgyulladásban fog megbetegedni, álmában „fehér lepedéket" lát a torokban, az orvosi ismeretekkel nem rendelkező ember pedig egyszerűen valamilyen toroksérülésről álmodik.

— A megbetegedést jelző kellemetlen álomképek és jelenetek — mondja Vaszilij Kaszatkin — a betegség konkrét sajátosságaival vannak összefüggésben, s az álmokban meglehetős pontossággal tükröződik a betegségfolyamat lokalizálódása.

Így például a tüdő megbetegedése esetén nehéz légzéssel járó álmokat lát az ember, a végtagok és a törzs izmainak megbetegedése előtt pedig álmunkban nehezen mozgunk. Szívbetegségek kezdete előtt lidérces, nyomasztó álmokat látunk, halálfélelmet érzünk.

Minden olyan esetben, amikor álmaink érzelmi és vizuális háttere kellemetlen, nyugtalanító, az idegrendszer mintegy figyelmeztet a közelgő veszélyre. Az idegek érzékenyen felfogják „adókészülékeikkel" az érzékszervek alig észrevehető jelzéseit, s az agykéregben olyan jeleneteket és szituációkat keltenek, amelyek szokatlanok és ijesztőek, másképpen aligha figyelnének fel ezekre az aggasztó jelekre.

Betemet a föld...

Az ember álmában vízben fuldoklik, ki akar jutni, de nem tud, légzése nehéz. Vagy hegyre mászik, lélegzete elakad. Baleset történik, s az ember mellkasát betemeti a föld. Kényelmetlen, szorító öltözék, félelem, iszonyat... Természetesen mindez alvás közben. A lehetséges diagnózis: tüdőgulladás, bronchitis, mellhártyagyulladás, tuberkulózis.

A neuraszténiás betegek álmukban sokszor olyan helyzetbe kerülnek, ami elősegíti a betegség jelentkezését. Ezért az ideggyógyász az ilyen álmok elemzése útján tiszta képet alkothat a beteg állapotáról és a betegség legfontosabb előidéző okairól. Kiderült, hogy a neuraszténiás emberek álmukban sokkal logikusabban gondolkoznak, mint az egészséges emberek!

S aki nem álmodik?

De mi a helyzet akkor, ha az ember semmit sem álmodik? Ez is az idegrendszer „vészjelzése" lehet! Az álomképek csökkenése a szokásos állapothoz viszonyítva esetleg a legfontosabb idegfolyamatok gyengülésére, a pszichikai tevékenység elsivárosodására mutat. Lehetséges, hogy ez például a koponyán belül nyomás emelkedésének következménye.

Új típusú karprotézist mutattak giai Intézetben. A művégtagot gathatja az ember, csupán akarat sérült azokat a természetes cleki amelyek akarata következtében a vett izmaiból indulnak ki. Ezek tort hoznak működésbe a könyök mozgatható. A kis motort elemek t kapcsolt elektródáktól kapja. A négy és fél kilogrammos súlyokat tárgyakat csípőmagasságban tud

Száz év alatt nyolc centit nőtt az emberiség

Miért nagyobbak a mai gyermekek?

Napjainkban a gyermekek általában nagyobbra nőnek, mint régebben. Magasságuk öt-tíz, sőt néha tizenhárom centiméterrel haladja meg a korábbi átlagot. Az akcelerációnak nevezett jelenséget a múlt század közepén kezdték észlelni, a századforduló után pedig szinte feltűnően nekilendült. Svédországban épp úgy észlelhető, mint Japánban vagy Olaszországban. Független tehát az éghajlattól, a földrajzi és faji különbségektől.

Az egyik magyarázat úgy hangzik, hogy korunk napimádása, a sok strandolás, a könnyű, szellős ruhák jelentősen megnövelik a testet érő fény mennyiségét és ezzel a csontozat fejlődéséhez elenged hetetlenül szükséges D-vitamin is nagyobb tömegben jut a szervezetbe. Ezenkívül pedig az elektromos világítással a nappal még hosszabbá is vált.

Csakhogy kiderült: elsősorban a nagyvárosi gyermekek nőnek [illegible] ségben jutnak szervezetünkbe, mint őseinkébe. Ha tehát a városban és a magasabb tár-

GERA Katalin 52.

Regionális Kiállítási
Tárlat, Zalaegerszeg,
1994 20. p. 11

Az Alföldön született 1943-ban, Újkígyóson. Képzőművészeti gimnáziumot és képzőművészeti főiskolát végzett. Somogyi József és Szabó Iván szobrászművészek voltak a mesterei. Rendszeresen szerepelt megyei és országos tárlatokon, több egyéni kiállítása volt. Műveit bemutatta határainkon túl is, Ausztriában, Olaszországban és Németországban.

Az ország különböző városaiban 20 köztéri alkotása áll. Érmeit, kisplasztikáit, domborműveit múzeumok, intézmények és magánszemélyek őrzik.

Tagja a Művészeti Alapnak, a Magyar Képzőművészek Szövetségének, tanára a kaposvári Tanítóképző Főiskolának. Művészi hitvallása: „Abban a reményben dolgozom, hogy műveimmel a lét titkaira, csodáira ráébresztem az embereket."

lyokkal váltakozva különle
Végülis a startnál már csak
gol lovasa Madden, aki addi
szájú, beképzelt fiú volt -
senyekben becsületes, megbíz
elbizakodván, már előre győz
távján azonban észbekapott,
ostorral is megbiztatta a ka
felszólításra elmegy a nagy
biztosan, de igen könnyen gy
tus 1-én, csütörtökön déluta
a teljesítményt sem tette me

A győzelem pénzdíja mel
kanca tulajdonosának és teny
vette azt át. Ez a csodálato
maradt és jelenleg a tápiósz

Gera Katalin szobrai

Szoboravatás Kaposvárott

Széchényi Ferenc szoborportréját, *Gera Katalin* szobrászművész alkotását leplezték le pénteken Kaposvárott, az Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt. épületének előcsarnokában.

Széchenyi István édesapja, a Nemzeti Múzeumnak és könyvtárának alapítója a XVIII. század végén és a XIX. század elején Somogy vármegye főispánja volt, és ebben a minőségében sokat tett a Dráva szabályozásáért, a megye fejlődéséért. (MTI)

Népszabadság, 1987. 1. 24

Gera Katalin

— **Széchényi Ferenc szobor-portréját,** Gera Katalin szobrászművész alkotását leplezték le pénteken Kaposváron, az Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt. épületének előcsarnokában. Széchenyi István édesapja, a Nemzeti Múzeumnak és könyvtárának alapítója a 18. század végén és a 19. század elején Somogy vármegye főispánja volt.

Magyar Nemzet 1984. 1. 24.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gera Katalin
SOMOGYI NÉPLAP
szobrán m
1984 JUN 13

1021

SOMOGYI NÉPLAP

XL. évfolyam, 137. szám 1984. június 13., szerda

Öt perc Gera Katalinnal

A rózsaszirmaiból meseszép leányka búvik elő. Habkönnyű, fehér álomvilág — nehéz kőtömbből. Tisztaság, harmonikus modern kompozícióban. A Tündérrózsa — *ez Gera Katalin készülő köztéri szobrának neve.* A tanévkezdéskor már a gyakorló általános iskola udvarán fog állni; bizonyára örülnek majd neki a gyerekek. Megálmodóját donneri alkotóházában kerestük föl.

— Amikor megtudta, hogy szobra egy iskolába kerül, ez mennyire befolyásolta a tervét?

— Ez volt az egyik kiindulási pont. Szeretem a meséket, s egykori pedagógusként, mai szülőként tudom, mennyire fogékonyak iránta a gyerekek. Egy-egy mesei elem, mesebeli tárgy egész történéssort játszat el képzeletükben. Október óta faragom a Tündérrózsát. Általában napi három-négy órát dolgozom vésővel, kalapáccsal a kezemben.

— Elkészült a Lengyel József-mellszoborral is. Ennek mi lesz a további sorsa?

— Marcali városától kaptam a megrendelést. A marcali születésű író bronz mellszobrát október negyedikén avatják majd fel a helytörténeti múzeum előtt. Írói arcportrét készíteni mindig rangos feladat és bonyolult munka, hiszen a közönség elvárja, hogy az arc híven tükrözze az író munkásságát is.

— Mik a nyári tervei?

— Több kiállításon, pályázaton való bemutatkozás. Siófokon júliusban, Boglárlellén a Tóparti galériában talán még hamarabb veszek részt közök kiállításon. Szeretnék új anyaggal szerepelni a dunántúli őszi tárlaton is.

B. J.

SPORT

edmények
k
upáján

nyolcadik hely lett az övé. Itt a győzelmet Berta, a Pécsi Gázművek tekézője szerezte meg nagyszerű, 957 fás összteljesítménnyel. Mögötte Hász Mihály a kaposmérőiek versenyzője állt a dobogó

A Ferencváros győztes csapata

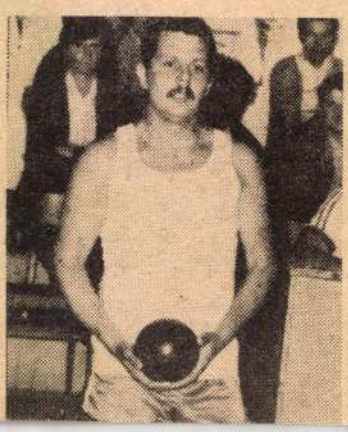

Birkózóversenyek

Területi úttörő „A" korcsoportos szabadfogású-birkózóversenyt rendztek 8 egyesület 74 indulójának részvételével Dombóváron. A kaposvári Dózsa dobogós helyezettjei: 29 kg (14 ind.): 1. Horváth G. 35 kg (9): 1. Sándor, 3. Homa, 38 kg (14): 1. Horváth A., 2. Kódai, 3. Pendert, 45 kg (10): 3. Szőllősi, 49 kg (6): 2. Balla, 58 kg (6): 2. Varga.

Kisdobosok területi szabadfogású versenyére is sor került a hét végén Dombóváron. Ezen az erőpróbán 8 egyesület 79 indulója rajtolt. A kaposvári dobogósok: 26 kg (11): 1. Gordon, 3. Kollár Z., 29 kg (9): 2. Kiss, 3. Ditrich, 32 kg (13): 1. Köcski, 2. Kollár J., 35 kg (9): 1. Horváth E., 2. Balázs, 38 kg (7): 3. Bajnok, 49 kg (5): 1. Győrki.

Orosházán I. osztályú felnőtt szabadfogású versenyen az 57 kg-os Keresztes István 12 induló közül három győzelemmel és két vereséggel az 5. helyen végzett.

Kosárlabda NB II

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JUL 31

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Gera Gyula

1021

Gera Gyula-emlékkiállítás a Nemzeti Galériában

Sokgyermekes makói proletárcsalád gyermekének, a két éve elhunyt Gera Gyula festőművésznek emlékkiállítása nyílik meg szombat délben a Magyar Nemzeti Galéria dísztermében. Az 1915-ben született művészre Rudnay Gyula figyelt fel Makón, majd tanítani kezdte. Első kiállítását 1960-ban rendezték meg a BM központi klubjában.

Gera Gyula e második kiállításán, amelyet Ecseri Elemér művészettörténész rendezett, a művész 35 olajfestményét és különféle grafikai technikákkal (ceruza és színes kréta, tusrajz stb.) készült további 17 alkotását mutatják be.

geda-zon-

US 7.

Gyula elb.
olimpia.
három ki-
20.25: Pá-
évszázad
adói. —
0: Opera-

versenyrondó. — 19.25
É. K., 1965! — 23.48: F
zsika. — 0.10: Melódia

PETŐFI RÁD

8.05: Mikrobi és a
tők. VIII. — 8.37: Fúvó
9.05: Verbunkosok, r
— 9.45: Válaszolunk hallga-
tóinknak! — 12.00: Könyvszem-
le. — 12.10: Bécsi klasszikus
muzsika. — 13.03: Az óvoda
kevés-e vagy az óvónő? —
Beethoven. I.
kedvelőinek. — 20.44: Új opera-
lemezeinkből. — 21.00: A Bar-
tók-összkiadásból (szt.). —
21.51: Barokk muzsika.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Gera Gyula

MAGYAR NEMZET

Budapest

1970 JUL 30

Gera Gyula emlékkiállítása a Nemzeti Galériában augusztus elsején 12 órakor nyílik meg. A megnyitó beszédet dr. Aradi Nóra, a Magyar Tudományos Akadémia művészettörténeti kutatócsoportjának igazgatója mondja el.

1021

elnoknelyettesener

Geza Gyula

Emlékkiállítása nyílt a Nemzeti Galériában. 53 éves korában halt meg

Gál György Sándor: Kiállításról
Kiállításra

Magyar Hírlap 1970 VIII. 4

Gera Gyula
festő

M.D.K.

Az utóbbi időben festett képem gondéleteket, szobabelsőket mutatott be. Tárgyhöve meggazdagodott. Tollrajzokat halála előtt a hosszabban is készített még.

Fenyő A. Endre: Gera Gyula
Művészet, 1969. Marcius – 15 kep

Gera Gyula
festő

M.D.V.

Makón született szegény család gyermekeként. Festészet iránti érdeklődése korán megnyilvanult, de anyagi körülményei miatt a Főiskolára nem gondolhatott.

Fenyő A Endre: Gera Gyula
Művészet, 1969. március - 15 lap

Gera Gyula
festő

M.D.K.

„Bárak" (repro)

Fenyő A. Endre: Gera Gyula
Művisket, 1969 március. — 15 lap

Gera Gyula, festő

MDh

Nov. 26-án tárlata nyílik a BM
központi klubjában (V. Zrínyi u. 5.)
„Maros parti tájak" címmel.
„Megnyitó beszédet Ék Sándor mond.

— : Hír

8. l.

Népszabadság, Bp. 1960. november 25.

MDA.

Gera Gyula

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei Népujság 1967 máj.11.

Gera Gyula, Jestő

DOK

„Maros-parti tájak" címmel tárlata nyílt nov. 26-án a BM Zrínyi u.-i Központi Klubjában. Ék Sándor mondott meg-nyitót.

—: Hír

12. l

Népszabadság, Sp. 1960. nov. 27

MDK

Gera Gyula festőművész

kiállítása november 26-[illegible]án nyílt meg a Zrínyi utca 5. szám alatt levő klubhelyiségben.
(Makói utca c. alkotása repr.)

November 26-án nyílt meg...
(Képfelirat.)

Ország-Világ, Bp. 1960. 48. sz. (19. l.)

Gera Gyula

A Nemzeti galériában

Találkozás-sorozat

Magyar Hírlap 1970 VIII. 8

Gera Lajos

A Nemzeti Galériában

kiállítása nyílt

Magyar Nemzet 1970 VIII. 30

6 old.

Gera Gyula

Emlékkiállítása nyílt a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 16 6 old.

Gero- Gyula-

Emlékkiállítása van a Nemzeti Galeriában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 23 Sold.

MDK

Gera Gyula, festő"

A két éve elhunyt, makói származású festőművésznek, Gera Gyulának emlékkiállítása aug. 1-én nyílik meg.

–: Gera Gyula-emlékkiállítása a Nemzeti Galériában 9.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 31.

Gera Gyula
festő

Gera Gyula Rudnay nővinek zolt.
Már az első kiállításon bemutatkozott
mint érzékenyszemű, érzelmekre fogé-
kony, természeti szépségben, emberi har-
moniázat kereső ~~[illegible]~~ festő.

Aradi Nóra: Gera Gyula emlékkiállitás
Müvészet, 1970 december - 30 lap

Gera Gyula
festő.

Mintegy kívülállóként lépett a művészeti
életbe. Tájfestészete az alföldi festészet
tradíciójában fogant, Ternahóre és
szerkesztése mind bővült.

Aradi Nóra: Gera Gyula emlékkiállitás
Müvészet, 1970 december - 30 lap

Gera Gyula
festő

A horháze a gyon alkotott utobbi
rajzait is áthatja a természetes derű,
a természetes bizalom és bizakodás
amely művészi-emberi arculatát
annyira jellemzik.

Aradi Nóra: Gera Gyula emlékkiállitás
Müvészet, 197o december - 3o lap

Gera Gyula
festő

Óbuda" (akvarell)

"

Aradi Nóra: Gera Gyula emlékkiállítás
Művészet, 1970 december - 30 lap

Gera Gyula
festő

Egy ivszerede volt kiállítása és a mostani kiállítás már emlékkiállítás, amit a Magyar Nemzeti Galéria díszterme-ben rendeztek.

Ovadi Nóra: Gera Gyula emlékkiállítás
Művészet, 1970. december – 30 lap

MDK

Gera Gyula, festő

Emlékkiállítása aug. 30-án
nyílik. (Nemzeti Galéria.)

— : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 29.

Gera Gyula

Emlékkiállítása nyílt a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 9

Gold.

Gera Gyula-

Emlékkiállítása nyílik a
Nemzeti galériában aug. 1-én

Magyar Nemzet 1970 VII. 30 60 cl.

Gera Gyula festő

Két éve halt meg

Emlékkiállítása nyílt tegnap a

Nemzeti galeriában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 2 11 old.

M.D.K

Gera Gyula
festő

Rudnay Gyula felfigyelt
Gera Gyula munkásságára
és több nyarán át növendé-
kehent tanitotta.

Fenyő A. Endre: Gera Gyula
Művészet, 1969. március - 15 lap

M.D.A.

GERA Gyula festő

„Marosparti tájak" c. kiállítása
a Belügyminisztérium központi
klubjában

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 278. sz. 4. l.
nov. 23.

M. D. K.

GERA Gyula festő

Makói származású, szegény szülők

9. gyermeke

Rudnay Gyula tanította, irányította

makói nyaralásai idején

(d. m.) Gera Gy. kiállítása

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 6. 4. l.

Gera Ferenc

XVI

l

Patakivárép

129. l.

N.D K.

Gera Gyula festő

Müve a kiállitáson

Ócskapiac

P.A.: Az Alföld hiánya az alföldi festők ceglédi kiállitásán
Pest megyei Hirlap 1965. okt. 17. 8.1.

Gera Gyula
festő

M.D.K

Első kiállítása 1960-ban volt.
Művészete a természeti látoá-
nyokból táplálkozott. Mahó ut-
ciai kárisorai, Maros menti fürösek
elvérendnek meg képein.

Fenyő A. Endre: Gera Gyula
Művészet, 1969. Március – 15 kép

M.D.K

Gera Gyula
festő

Birtató kezdet után a továbbtanulást meggátolta a II. világ háború és kadifogság. A felszabadulás után sem szentelhette életét a művészetnek.

Fenyő A. Endre: Gera Gyula
Művészet, 1969. március - 15 lap

Előrejelzés a Dél-Dunántúl térségére: 06-90-304-623 Orvosmeteorológia: 06-90-304-612 díja: 88 Ft/perc

GERA Katalin

Gera Katalin, Ország László és Fekete Tamás kiállítása

Mecénás magángaléria tavasza

Nem szűkölködik kiállításokban az idei fesztiváltavasz sem. Kimmel Ágnes kaposvári és K. Várnagy Márta kaposfüredi magángalériája ezúttal is új tárlattal várja közönségét.

Gera Katalin kaposvári szobrászművész és *Ország László* festőművész alkotásai a Szín-Folt Galériában láthatók. Ez az utolsó tárlat e helyen. Az Ankerházban folytatódik majd a kiállítássorozat. A régi helynek mementóként állít emléket Ország László installációja. A kibontott faldarabok némi (művészet)politikai éllel az elmúlást idézik... A múltkeresés egyébként közel áll a kaposvári tanítóképző művésztanárához; aprólékos műgonddal készített képeinek „ködbe vesző" alakjai egy-egy letűnt kort hoznak vissza a mába — szinte fényképszerű hűséggel.

Gera Katalin köztéri szobrai ismerősek a megyeszékhelyen is. Most terrakotta szobrait mutatja be — a női lélek rejtelmeivel.

A Kaposfüredi Galériában *Fekete Tamás* alkotásaival találkozhatunk. A budapesti szobrászművész — akinek a megyei múzeumban is van műve — megmintázta már *Várkonyi Zoltánt, Karády Katalint* és *Devecseri Gábort* is. Az egykori szerszámkészítő művé magasztosult, kedvenc tárgyait mutatja be. A mesterember örömével készített alkotások sora, a tárgyszeretet a jóbarát, *Gross-Arnold* világát idézi.

A két magángaléria kínálata jól illeszkedik a somogyi fesztiváltavasz tárlatainak sorába. Helyi képzőművészek és fővárosiak egyaránt bemutatkozási lehetőséget kaptak az elmúlt években is. Talán ebben áll a galériák — ahogy Kaposfüreden megnyitójában *dr. Kolber István*, a megyei közgyűlés elnöke fogalmazott — úttörő és missziós tevékenysége. **(Lőrincz)**

ÖZV. BUTOR SÁNDORNÉ

83 éves korában hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése március 20-án, 13.30 órakor lesz a bolhási temetőben.

Gyászoló család

m az én otthonom,
."

kkal, akik ismerték és szerették,

EH JÁNOS

n elhunyt. Temetése március 20-án 14.30
en. Minden külön értesítés helyett.

Gyászoló család

A Marcali és Vidéke ÁFÉSZ

Marcali, Petőfi utcában üzemelő irodatechnikai boltjába

boltvezetőt keres

ÁFÉSZ

Felvilágosítást Takács József elnökhelyettes személyesen, vagy a 85/310-602 telefonon ad.

(12491)

AKCIÓS VÁSÁR

15% engedmény, amíg a készlet tart!

Víz-, gáz-, központifűtés anyagok, szerelvények, kádak, zuhanytálcák, mosdók, WC-k, csaptelepek, rézcsövek, idomok, mosogatók stb.

ACRYL sarokkádak 5 féle méretben!!

SZERELVÉNYBOLT

Kaposvár, Arany J. u. 33.
Tel.: 82/310-175 (12375)

FENG-SHOU 184-4 TRAKTOR

493 000 Ft+áfa (április 1-ig)

19 LE, 2 hengeres, vízhűtéses, dízel, összkerékhajtású, 1 év garanciával, országos szervizhálózattal.

AGROBIX Kft.

Veszprém
Csillag u. 3.
Tel.: 88/423-432
Fax: 88/423-832

Szolnok
Pozsonyi u. 13.
Tel./fax: 56/375-288

(12362)

Gera Katalin szobrászművész

Széchényi Ferenc mellszobrát 1987. január 23.-án avatták fel Kaposvárott.

A Somogy krónikája

Somogy, 1987, 2. sz. A kiadó - belső borítón

Gera Katalin

grafikusművész

alkotásaiból nyílt kiállítás a
Somogy Megyei Tanács színháztermében,
megnyílt 1987. március 18.-án.

A Somogy krónikája
Somogy, 1987. 3. sz. hátsó borítón

ja. Kállai Ferenc végre egyértelműen karakterszerepnek fogta fel Almavivát, Sinkó László Figarójában nem a szemtelenség, hanem a fölényes okosság dominált, és szinte valamennyi színész igyekezett a Figaro-konvenciótól megszabadulva, frissen újrafogalmazni szerepét.

Nagy Lajos

A neve is olyan, hogy el kell felejteni. Elvész a többi Nagy és Lajos között. És legfőképpen azok felejtik el, akikkel egyszabású a neve, az úgynevezett nagyközönség. Legalábbis erre mutat az ijesztő nem-ismertség, a közönynek az a szürke tengere, amely e nagy író életművét körülveszi. Igaz, furcsa és kegyetlen írásművészet az övé, a kellemes élvezetnyújtás, a behízelgő alkalmazkodás, az anekdotikus kedély legcsekélyebb törekvése nélkül. Még az a komor, nagy népi pátosz is hiányzik belőle, amiért nálunk a kedélytelenséget meg szokták bocsátani. Prózájában nincs semmi poézis, jelzőiben semmi színesítés, mondatépítésében semmi dísz. Tulajdonképpen — divatok vak véletlene! — *ma már* divatos is lehetne. Prózájának sok jellegzetessége, mondatlejtésének lakonikussága, világszemléletének tragikus groteszkssége, ez az egész *monumentális faarc* — a magam számára így vulgarizálom a Nagy Lajos-i jelenséget — bizonyos mai divateszményeknek tökéletesen megfelelhetne. Ha nem lenne még ehhez is túl szikár és képtelenül szolid — a szó eredeti értelmében szolid —, amit

Gera Gyula emlékkiállítása

a Nemzeti Galériában

„Gera Gyula nem volt modern festő" — említi meg szerényen a maga ítéletét felfedezettjéről *Ecsery* Elemér, Gera második, s egyben emlékkiállításának rendezője a tárlat katalógusához írott előszavában. Ám az a tisztes eredmény, amely most — életének utolsó hat évében festett művei közül — elénk állítja — lassan három esztendeje eltávozott alakját, több, mintha emlékkiállításán valamiféle utólag deklarált „modernséget", erőltetett és korához egyáltalán nem illő álavantgardizmust kellene konstatálnunk Gera Gyula festményein és rajzain a *Nemzeti Galériában.* Sőt — tán különösen hangzik, de így igaz — ez a megállapodottság jobban is illik hozzá, mint a vehemens újító póza. Rudnay Gyula felfedezettje és tanítványa így, ebben az állapotban maradt hűséges önmagához, és mesteréhez.

Nem tudhatjuk persze, hogy milyen produkciókra lett volna képes végeredményben ez az alaposan felkészült, tiszta művészetet teremtő festő, ha sorsa több lehetőséget ad neki, s nem vonja el többször is hivatásától. S végeredményben a feltevések nem is túlságosan fontosak; náluk sokkal lényegesebb mindaz, amit ma, a korai halál áldozataként 1968-ban, alig 53 esztendős korában elhunyt Gera Gyula felsorakoztatott képeinek és rajzainak becsületes mesterségbeli felkészültséggel és igaz emberi szenvedélyekkel komponált sora tanulságul kínál.

A tárlat, amely életének utolsó hat esztendejébe vezeti nézőjét, sokféle stílusban és sokféle hatás alatt munkálkodó művésznek mutatja Gera Gyulát. Hisz kétségkívül nem múlt el fölötte nyomtalanul — legalábbis alapjaiban, a képek tanúsága szerint — Rudnay festészete, és befolyásolta formai megoldásait, s témaválasztásait Paál László piktúrája is, nem beszélve Dési Huber képkivágási és színkezelési módszereiről.

Gera Gyulára tehát „sokmesterű" művészként emlékezhetünk tárlata nyomán. Műveit azonban, a sokféle indíttatás ellenére is egységes egésznek tudjuk, s mindenekelőtt Gera Gyula sajátjainak érezzük, az őt ért befolyások ellenére. *Ősz a szigeten* című művének szálkás hűvössége mindenesetre ugyanúgy az ő egyéniségét látszik kifejezni, mint az *Óbudai utcarészlet* merészen komponált grafikus tömegeinek bravúros elosztása, az *Akt* tömegének és kontúrjainak fegyelmezett kompozíciója, a *Parasztszoba* csendes egyensúlya, s a *Tél* jellegzetes, világító fehérsége. Ez az utóbbi munka egyébként — néhány később született társával, köztük a *Festőpaletta*, a *Gladiolusz* és az *Önarckép* címet viselő, s közvetlenül a halálát megelőző hónapokban, hetekben született művekkel együtt — Gera Gyula festészetének lehetséges kibomlását jelezné, ha mesterének halála le nem zárta volna a további lépések lehetőségeit.

Gera Gyula rajzai, amelyek közül csupán néhányat sikerült a látogatók elé állítani az emlékkiállítás rendezőinek, hasonló útról és lehetőségekről vallanak. Utolsó sorozataikban, Gera kórházi ciklusaiban és néhány datálatlan rajzában, mindenesetre új drámák lehetőségei lappanganak. Kár, hogy képpé formálásuk, Gera igazi anyanyelvére való transzponálásuk már soha be nem váltható ígéret marad.

H. Gy.

A szegedi művelődési intézmények szoborparkot szeretnének felállítani az újszegedi ligetben. Mivel a szobrok beszerzésére jelenleg még nincs fedezet, pályázatot akarnak hirdetni a szegedi Képzőművészeti Szakközépiskola tanulói számára szobrászati díszítések, esetleg szobrok elkészítésére.

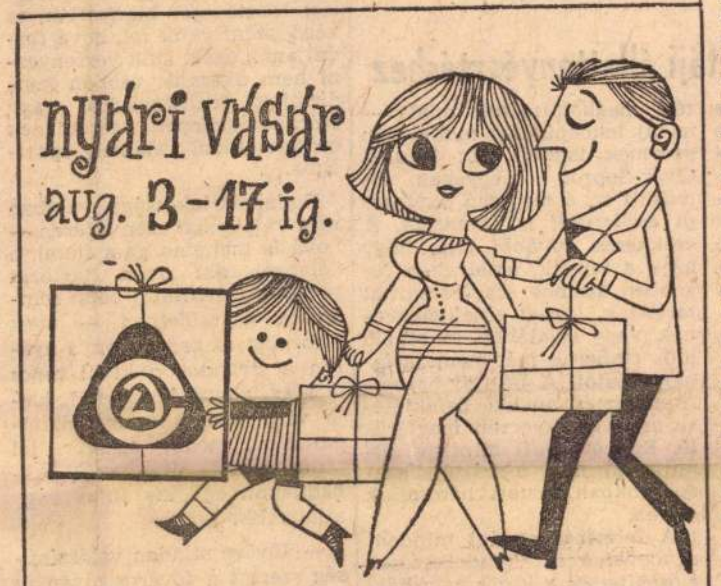

A DIVATCSARNOKBAN NAGY VÁLASZTÉKBÓL VÁSÁROLHAT

20—40 % kedvezménnyel!

Női pulóver	**220,— Ft helyett**	**154,— Ft**
Mintás, steppelt nylonköntös	**390,— Ft helyett**	**273,— Ft**
Import női kreppharisnya	**41,90 Ft helyett**	**29,33 Ft**

Magyar Nemzet 1970 aug. 11 Gold.

lami Egyházügyi Hivatal elnöke adta át a Hazafias Népfront Országos Tanácsának székházában. Ugyancsak itt nyújtotta át dr. *Réczei* László professzor, az Országos Béketanács elnökhelyettese a magyar békemozgalom kitüntető jelvényét a békemozgalomban hosszú ideje eredményesen tevékenykedő katolikus papoknak. Ezt a kitüntetést 21-en kapták meg.

Az ünnepségen a kitüntetettek nevében *Máté* János c. tese, *Sebestyén* Nándorné, az Országos Béketanács titkára, dr. *Ijjas* József és dr. *Brezanóczy* Pál érsekek, a katolikus püspöki kar több tagja, valamint az Opus Pacis intéző bizottságának és az Országos Béketanács katolikus bizottságának vezetői. Ott voltak a katolikus papi békemozgalom kibontakozásának 20. évfordulója alkalmából kedden rendezendő országos ünnepi papi békegyűlésre Magyarországra érkezett *külföldi egyházi személyiségek.*

Újabb vidéki kirendeltséget nyitott a Konsumex

Növekvő határmenti árucsere Jugoszláviával

A Konsumex Külkereskedelmi Vállalat már korábban elhatározta, hogy a határmenti árucsere újabb lehetőségeinek felkutatására kiépíti a vidéki kirendeltségek hálózatát. Fél éve működik pécsi kirendeltsége, amely elsősorban *az eszéki és az Eszék környéki jugoszláv kereskedelmi vállalatokkal tart kapcsolatot.* Hétfőn Szegeden megnyílt újabb irodája, amely főként *a szabadkai kereskedelemmel kívánja az árucserét közvetlenül összehangolni.*

A magyar—jugoszláv árucsere-forgalomban mind nagyobb jelentőségre tesz szert az úgynevezett határmenti csere, s a tervezett 3,5—3,5 millió dollárral szemben ebben az évben az árucsere értéke előreláthatólag eléri az 5—5 millió dollárt. A kirendeltségek, jól ismerve a hazai vállalatok és a jugoszláv partnerek árukínálatát és keresletét, fontos közvetítő szerepet töltenek be az importcikkek felkutatásában és a hazai kereskedelemnél jelentkező készletek értékesítésében.

A Konsumex úgy tervezi, hogy a *későbbiekben a magyar—csehszlovák határmenti forgalom lebonyolítására Győrött nyit hasonló kirendeltséget,* s esetleg újabb irodát szervez *Zala* megyében, szintén a magyar—jugoszláv árucsere helyi lebonyolításának elősegítésére.

A MÉM megállapításai

Több segítséget a háztáji állattenyésztéshez

Az elmúlt év decembere óta kormányhatározat, több jogszabály és intézkedés látott napvilágot a háztáji gazdálkodás fellendítésére. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium most átfogó vizsgálattal felmérte ezek hatását, az azóta eltelt időszak tapasztalatait.

A felmérés szerint *a háztáji gazdálkodás általában fejlődött.* Egyes területeken azonban — főképpen a szarvasmarha-tenyésztésnél — továbbra sincs lemérhető javulás. Pozitívumként értékelik, hogy a sertésállomány szépen gyarapodott egy év alatt: *20,9 százalékkal több a háztáji sertések száma.*

A szarvasmarha-tenyésztésnél nem sikerült hasonló eredményt elérni. Részben azért, mert — a szakemberek véleménye szerint — a téesz-tagok jelentős része elöregedett, a fiatalok pedig már nemigen vállalkoznak arra, hogy a téeszben végzett munka után a háztáji szarvasmarha-állományt is ellássák. Az elmúlt években a szarvasmarhatartást tovább nehezítette, hogy a falvakban — általában építési megkötöttségek miatt — az új lakóépületek mellé nem építenek istállót, sőt például Győr-Sopron megyében és másutt is, *a meglevő gazdasági épületeket is lebontják.* A csökkenés további oka, hogy azok a tanyák, amelyeken régebben számos szarvasmarhát tartottak, lassan elnéptelenednek, vagy legalábbis az ott élő idős emberek már nem tartanak állatot. A háztáji baromfitenyésztés anyagi befektetése aránylag gyorsan megtérülő. Egy év alatt mintegy ötmillióval nőtt a háztáji gazdaságokban tartott baromfiak száma.

A felmérés szerint mindent egybevetve a rendelkezések elősegítették a közös és a háztáji egységének kialakulását. Az elmúlt hónapokban megnőtt a háztáji gazdaságok árutermelő kedve. További fellendítéséhez a következő időszakban *az eddiginél jobban ki kell elégíteni a háztáji gazdaságok kisgépigényét, meg kell teremteni a kedvezményes vásárlás feltételeit.* A téeszeknek is még többet kell tenniük a közösséel szerves egységben működő háztáji gazdaságok fejlesztéséért.

iniszter és *Csémi* Károly altábornagy, a magyar néphadsereg vezérkari főnöke, a honvédelmi miniszter első helyettese is.

Országos gázkonferencia Szegeden

Az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület *augusztus 12—14 között Szegeden gázkonferenciát rendez.* A konferencia különösen jelentős, mert olyan időpontban kerül megrendezésre, amikor a kormány által jóváhagyott gázprogram, illetőleg gáztörvény realizálódik.

A konferencia előadásai foglalkoznak *a gáz gazdaságos felhasználásával, a meglevő városi gáz vezetékrendszerének földgázra történő átalakítása műszaki megoldásaival.* Előadások hangzanak el többek között a földgáz szerepéről az energiagazdálkodásban. Külföldi előadók számolnak be a gázlángnak szerszámként való felhasználásáról, és a gázkészülékek által okozott zaj csökkentésének lehetőségeiről.

A konferencia jelentőségét tükrözi, hogy arra 580 szakember jelentette be részvételét.

Felnőttek parkja a Szigeten

A lapunkhoz címzett levelek között gyakran találunk olyan írásokat, amelyekben a feladók a főváros lakosságának sportolási lehetőségét hiányolják, és kérdésként vetik fel, hová forduljanak azok, akik versenyezni nem akarnak, csupán kondíciójuk fenntartására, vagy szórakozásképpen szeretnének bekapcsolódni valamely sportágba.

Budapest lakossága valóban nem válogathat ezen a téren — hová is mehetne az a fiatal, a dolgozó, aki nem tartozik sportklubhoz, nincs benn semmiféle egyesületben — mert jóformán az uszodákon, s nyáron a strandokon kívül nincs is hely, ahová kötetlenül, ideje vagy kedve szerint ellátogathatna, pedig sokszor jól jönne munka után, vagy szabadnapon egy kis futás vagy atletizálás.

— Jövőre minden valószínűség szerint a főváros olyan új sportlétesítménnyel gazdagodik, amelyet bárki látogathat — mondja *Kiácz* György is, a Fővárosi Kertészeti Vállalat mérnöke. — A tavaszi hónapokban másfél-kétmillió forintos beruházással megnyílik a Margitszigeten a régi teniszpályák helyén *a felnőttek parkja,* ahol többféle sportolási lehetőség várja az érdeklődőket, télen pedig jeget biztosítunk a korcsolyázóknak.

Gera István

Gellérthegy mögött, akv.

Halászhajó, akv.

Műcsarnok 1960. Képző- és Iparművészeti körök kiáll.

Gera István MDK

Színészfestők kiállitásán részt vesz

Esti Hirlap 283 sz. 1957. dec. 3 2 old.

Gera István operaénekes MDK

alkotásai /kiállítva az I. ker. Hazafias Népfron
klubjában/ bizonyítják az I. kerületi Képzőművés
Kör működésének eredményességét.

Műterem 1958 I.évf. 7. sz. 46. o.

Gera Jenő

terve: Prometheus üzemiépület. Építész Földesi L.

Iparterv. Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

21 l

Gera Katalin

A Gyulai Őszi Tárlaton „Tengernéző"
c. szobra szerepel. (említve.)

Dömötör János: Békés Megyei Őszi Tárlat Gyulán.

Békés Megyei Népújság, 1971. okt. 29.

Gera Katalin

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1970 NOV 7

1021

Gera Katalin Leány kosárral

gazda .
alajba
z ara-
ezhet-
Póka
gazdag
tván

legújabb száma

t vezércikke a kom-
munkáspártok 1960.
etének 10. évfordu-
atja. Megállapítja,
ácskozás a háború
egyik olyan kommu-
a volt, amely az
ized bonyolult vi-
ött gazdag eszmei
l szolgált a munkás-
és komoly hatást
világ fejlődésére.

kov, a Pravda szem-
ópa sorsa" című cik-
inti az európai biz-
együttműködés meg-
folytatott harc út-
ben Karlovy Vary-
ott nyilatkozat óta.

Moc, a Csehszlovák
ársságának tagja, a
o főszerkesztője
iában felszámolják
címmel részletes
ijt a CSKP politi-
januárjától napja-

még szívós munkát követel az imperialista ideológiai diverzió visszaverése, a szocialista tudat formálása.

André Vieuguet, a Francia KP Politikai Bizottságának tagja „A demokratikus centralizmus és a párton belüli demokrácia fejlődése" című cikkében a demokratikus centralizmus elvének alkalmazását követi nyomon a megalapításának 50. évfordulóját ünneplő francia pártban.

Jan Prazsky „Hadseregek a nép ellen — hadseregek a néppel" című írásában azt a jelenséget vizsgálja, hogy az elmúlt évtizedben több mint 30 katonai államcsíny zajlott le a világon, és rámutat arra, hogy ezek általában a fejlődő országok politikai, társadalmi, gazdasági struktúráit jellemző krízisek, a hatalmon levő kizsákmányoló osztályok degradációjának kö-
vetkezményei.

GERA KATALIN

1021

Gera Katalin rajzai

Bartók Béla

Anyaság

Portré-vázlat

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

Napir

Szlov

A közelmúltban ült össze Budapesten a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének Oktatási Bizottsága, hogy tárgyaljon a nemzetiségi iskolaügy legaktuálisabb kérdéseiről, elsősorban a szlovák anyanyelvi oktatás helyzetéről és feladatairól.

Az Oktatási Bizottság tagjai — nemzetiségi pedagógusok, szakfelügyelők, népművelők, a szövetség munkatársai és társadalmi aktivistái — megnyugvással állapították meg, hogy az utóbbi időszakban egyre aktivizálódó nemzetiségi politikánk kedvezően hat a nemzetiségi iskolaügy fejlődésére is. Míg a hatvanas évek elejétől kezdve a nemzetiségi nyelvet (németet, románt, szerb-horvátot és szlovákot) tanulók száma fokozatosan csökkent, addig az utóbbi két évben ez a szám stagnáló, vagy némileg emelkedő tendenciát mutat. Örvendetes, hogy a szlovák nyelvoktatás területén is — ahol a legerőteljesebb volt az anyanyelvet tanuló nemzetiségi gyerekek lemorzsolódása — szintén tapasztalható valamelyes fejlődés. Több helyen, így például Pest és Nógrád megyében a szlovák anyanyelvi oktatásban részt vevők száma az elmúlt iskolévben az 1968/69-es tanévhez viszonyítva 18 százalékkal emelkedett. Komárom megyében viszont a csökkenés tovább tart, *s Békés megyében is stagnál a nyelvet tanulók száma (a Viharsarokban évek óta 1600 körül mozog).*

A bizottság tagjai részletesen elemezték a nemzetiségi nyelvoktatás fejlődést gátló tényezőit. Rámutattak, hogy sok iskolában és óvodában gondot okoz a szakképzett nemzetiségi pedagógusok hiánya. Több faluban a legkisebbek azért nem részesülhetnek anyanyelvi foglalkozásban, mert nincs szlovákul tudó óvónő. Sajnos néhány éven be-

lül sem számíthatun
ma megnyugtató n
mivel jelenleg *mind*
hallgató tanul a Szar
képző Intézet szlov
Fontos lenne ezért,
késcsabai és a bud
vák gimnáziumból
ben folytassák itt ta
kat.

Örvendetes viszon
Szegedi Tanárképz
Szlovák Tanszékén
dik éve megduplázó
ső éves hallgatók sz
digi hat hallgató he
a tanévben is tizenk
ték meg itt tanulmá
elkövetkezendő évek
den bizonnyal elő
hatni a szlovák ny
iskolák káderhelyze

Az Oktatási Bizo
a szlovák anyanye
színvonalát több isk
tartják kielégítőnek,
részben a nemzetis
gusok nem megfele
szakmai felkészülts
vábbképzési rendsz
datlanságában, rés
— amint erre a b
kés megyei tagjai r
a megfelelő szlová
júsági irodalom és
eszközök hiányába
nemzetiségi és nem
oktató iskolákban.

E negatív jelens
molása részben már
dődött. *Az elmúlt*
alatt például 75 szl
pedagógus vett rész
tes nyelvtanfolyamo
ában, s az évente
szervezett továbbké
szlovákiai szakemb
tik. Az Oktatási B
fenti továbbképzési
vábbfejlesztését jav
vel azok nem hoztá
várt eredményeket.
Oktatási Bizottság
Országos Pedagógi
Nemzetiségi Tanszék
Szegedi Tanárképző
Szlovák Tanszékével
dolgozza ki a szlová
ségi pedagógusok tov
rendszerét. Ugyanakk
ta a szakfelügyelőke
differenciált továbbk
dekében ők javasolj
nemzetiségi pedagógu
szüksége alaposabb
szakmai továbbkép
Oktatási Bizottság a
gi óvónők szakmai
zése érdekében első
jóváhagyta a rendszer
talatcserék szervezésé

Ami az iskolák
eszközökkel és megf
vák nyelvű ifjúsági
mal való ellátását ill
téren is tapasztalhat
lyes javulás, bár a n
tantárgyak ellátotts
mindig nem éri el
tantárgyakét. Az Ok
zottság véleménye szer
leges megoldás ezen
csak az oktatásügyi s
vábbi áldozatos támo
lehetséges.

Az Oktatási Bizotts
még számos értékes
terjesztettek elő. Szó e
ul *a jobb tankönyvek*
séről, a nemzetiségi
sok és tanulók közve
csolatáról és csereut
megszervezéséről szlov
kolákkal, a Ludové Nó
használásáról az anyan
tatásban és más kér
amelyek mind hozzájá
az anyanyelvi oktatás
lának emeléséhez.

Bárkányi

Miniszteri utasítás iskolai előkészítő foglalkozások megszervezésére

Megjelent a művelődésügyi miniszter utasítása az iskolai előkészítő foglalkozások megszervezéséről, vezetéséről. Az intézkedés alapján a következő év április 1-től a tanévzáró értekezletig 12 héten át, hetenként kétszer 3—3 órában ingyenes előkészítő foglalkozásokat szerveznek azoknak a gyerekeknek, akik ősszel lépnek az általános iskola első osztályába, s óvodába nem jártak.

Az előkészítés célja, hogy felkészítsék a kicsiket az iskolai életre, megkönnyítsék beilleszkedésüket a tanintézeti keretekbe, megismertessék velük leendő második otthonukat.

Éppen ezért foglalkozásokat az általános iskolákban tartják majd, annak a pedagógusnak a vezetésével, aki a gyerekeket szeptember elsejétől tanítani fogja. Az előkészítők legfőbb pedagógiai módszere: a játék.

A beiratást követően az iskola igazgatója gondoskodik a jelentkező gyerekek nyilvántartásba vételéről, valamint az előkészítő megszervezéséről.

1021

Gera Katalin

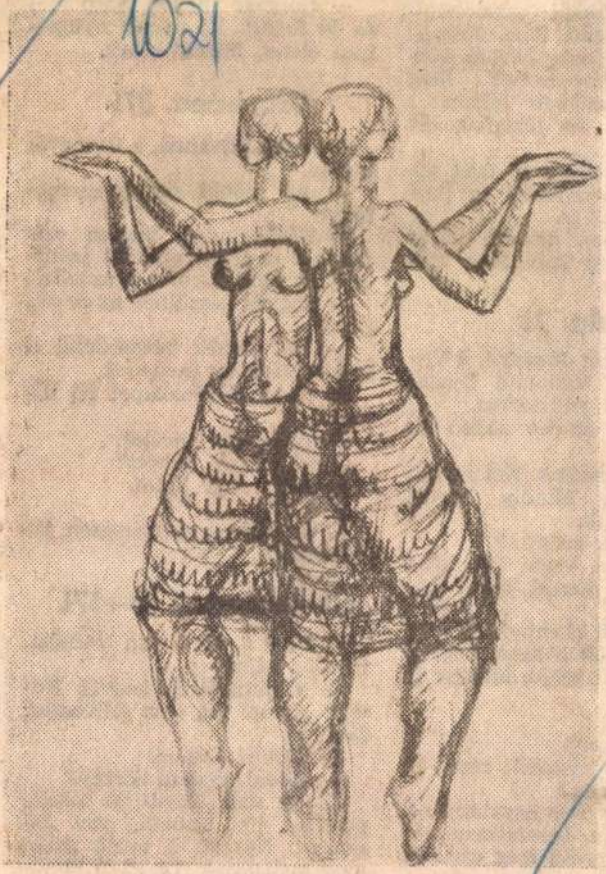

Gera Katalin

Táncolók

érthe-

k:
erokkal összejövünk
Magnó, tánc. Jönnek
. Huszonhárom éves
Menyasszony? Még
aminában lakom...
os. És jókedvű, azt

. boldog új évet kí-
haveroknak is, Saj-
nak is.
nöm, mondja vidá-
már szilveszter len-

yula, 71

nann Józsefné, a Vo-
nú Vállalata Gyulai
ek pénztárosa.
lti az óév utolsó es-

leszünk. Két házas-
nk. Mindig együtt
zünk.
z a vacsora?
vics, virsli. No meg
or pezsgő, rövid ita-

szíti el mindezt?
e azt hiszem, hogy a
egít majd. Máskor is

kek?
islány.
em vesznek részt az
lkben?
gy éves nagylányunk
z, a keresztmamájá-
i pedig még csak öt

néznek?
észetesen.
alyi műsor tetszett?
ett. Ha
bb, elég

1971 JAN 13

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

SAJTÓFIGYELŐ
HIRADÁSTECHNIKAI VÁLLALAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

lentkeztek.

Békéscsaba, 12—171

— Itt a 8. sz. Volán Vállalat. Kovács János.

— Villámkérdés, kedves Kovács János: hol lesz szilveszter este?

— Kérem, otthon.

— Szóval, családi körben?

— Így van. Együtt a feleségemmel, aki kisbabát vár. Januárra. Nézzük a tévét, aztán meg kritizáljuk. Ez is jó szórakozás.

— Az irodánk itt van Csabán a Szabolcs utcában. Mi[illegible] lett Jó[illegible]

Gera Katalin

8 1021

Gera Katalin Érem

Németh József Ülő lány

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DÉL-MAGYARORSZÁG

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Gera Katalin

1021

OKT 24

Szobor készül Gerendásnak

Békéscsaba, Fürst Sándor utca, a Képzőművészeti Alap 12. számú Kollektív Műterme. A falon körben rajzok, festmények, vázlatok, polcok során félig kész érmek, szobrok, munka-asztalon negyedéből munkált fahasáb.

Középütt pedig hatalmas forgóállványon nedves ronggyal, fóliával takart agyagszobor. A műteremben dolgozó egyik fiatal művész, *Gera Katalin* alkotása. Míg lebontja a fóliaburkot az agyag-lányról, életéről kérdezzük:

— A megyében születtem, itt jártam általános iskolába. Aztán Budapestre kerültem, a Képzőművészeti Gimnáziumban, majd a Képzőművészeti Főiskolán tanultam. Somogyi József és Szabó Iván voltak a mestereim. 1967-ben végeztem.

— Eddigi munkái?

— Rajzok, agyag- és plasztilínszobrok, rézdomborítások, érmek, s nagyon szeretem a fafaragást. Áchim-dombormüvem a szabadkígyósi kastély előcsarnokában van.

Közben előtűnik a takaró alól a készülő szobor.

— Hogyan született ez a tenyeréből épp inni készülő nyúlánk, fiatal lányalak?

— Pályázatot hirdetett a Képző- és Iparművészeti Lektorátus. A téma ez volt: a gerendási művelődési ház elé kerülő díszkút. Két vázlatot csináltam, a zsüri ezt fogadta el. Utána hozzákezdtem az agyagkislányhoz, hivatalos néven „a díszkút medencéjéhez kapcsolódó figura 1:1 léptékű modelljéhez". Vásárhelyről autóstoppal hoztam a megfelelő agyagot, fából, vasból, zsákvászonból megcsináltam a „csontvázat" s körülbelül egy hónap alatt felraktam rá. A legközelebbi napokban gipszből negatívot csinálok róla. A negatívból kiszedem az agyagot, trisós vízzel kimosom — ettől finom bevonat képződik a belső felületen s emiatt nem ragad majd hozzá a formába öntött gipszpozitív. Ez kerül aztán az öntőműhelybe, ahol elkészül a végleges bronz-szobor.

— Mikor avatják a díszkutat?

— Remélem, hogy már 1972-ben.

D—ő

Ezt a gipsz-vázlatot fogadta el a zsüri.

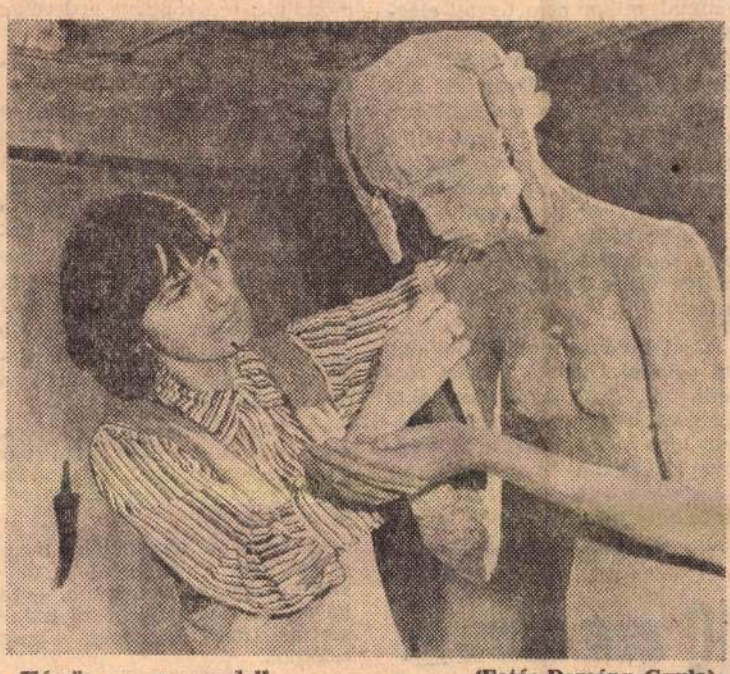

Készül az agyagmodell. (Fotó: Demény Gyula)

Új timföldgyár

A tervek szerint még ebben az évben megkezdi a próbaüzemelést hazánk legkorszerűbb új timföldgyára Ajkán. A gyár teljes kapacitását, évi 240 ezer tonna timföld gyártására tervezték. Az idén az első 120 tonnás egység már munkába áll.
(MTI Fotó — Jászai Csaba felv. KS)

Lajos bácsi gyógyító kezei

A Fürst Sándor utca 18-as számú házat sokan ismerik Békéscsabán. Látogatott épület, bár külsőleg nagyon egyszerű, s lehet, hogy az utca pompás új házai között ez a feltűnő. Ám nem is ez a fontos, hanem, a ház egyik lakója, Hanicz Lajos, aki ugyancsak egyszerű, mégis sokan ismerik és felkeresik. Miért? Furcsa tudománya miatt, amely a két kezében van. Bözsei Lajosné budapesti leveléből olvasom a következőket: Isten áldja meg mind két kezét, amiért egy szegény nyomorult betegen segített...

Hanicz Lajos pedig gyermekkoráról mesél, onnan ered kezeinek ügyessége. Uradalmi cseléd gyermekeként élt Pusztanagyfáson — Békés, Körösladány közötti terület —, több testvérével együtt egy grófságban. Disznók őrzését bízták rá még iskolás korában. Egy alkalommal, mikor nem ügyelt eléggé a falkára, az egyik malac az árokba esett és nem tudott felállni. Nagyon megijedt. Mi lesz most, verés, vagy megfizettetik apjával az árát? Odament hát a malachoz s látta, hogy a lábával van valami baj. Teljesen kifordult. Addig addig igazgatta, húzta, nyomkodta, míg a helyére nem ugrott. A malac pár perc múlva vígan kocogott a többi után.

Ettől kezdve mindig odament, ha valahol hasonló baleset történt. A kéz- és lábficamokat ügyesen helyrerakta, s hamarosan híre ment ennek a tudományának. Sokan hozzá fordultak, s amikor a városba költözött, ott is felkeresték. A köszönő leveleken kívül egy kis füzet is tanúskodik ezekről a látogatásokról. Ebbe jegyzi fel, kinek mi volt a baja, hogyan segített és kit küldött orvoshoz. Biharugra, Kötegyán, Sarkad, Doboz, Pusztaföldvár, Szentes, sőt Székesfehérvár is szerepel a füzetbe írt nevek mellett.

A test felépítéséről, az izomzat működéséről kórházban szerzett ismereteket, ahol hosszabb ideig dolgozott. Így tanulta meg, hogy mi az, amit igazítással, masszázzsal, vagy tornával gyógyítani lehet. Más gyógymódhoz nem is nyúl. Szigorúan betarjta, hogy ami az orvosra tartozik, azt csak orvos gyógyíthatja, s azzal nem foglalkozik. Akit orvoshoz kell küldeni, oda küldi.

„Prakszisából" egy érdekes eset idekívánkozik: a feleségével történt, aki hitt is meg nem is férje tudományában. Egyszer a konyhán nehéz üstöt emelt, s abban a pillanatban éles fájdalmat érzett. Népies nyelven úgy mondják: megroppant a dereka. Kiegyenesedni sem tudott.

— Elmegyek az orvoshoz — mondta társainak.

— Menj csak előbb haza, a férjednek úgyis ez a tudománya.

Így biztatták a többiek. Kissé vonakodott, de azután ráállt, főleg azért, mert tudta, hogy a férje otthon van, az orvosnál pedig sokat kell várakozni. Lajos bácsi ügyes kezeivel egyből megtalálta a fájó részt és néhány mozdulattal helyreigazította a csigolyát. Fél óra múlva az asszony már hajolni is tudott, a derékfájás megszűnt.

— Azért csak menj orvoshoz, mert egy ilyen eset után pár napig pihenned kell, — mondta Lajos bácsi. Felesége megfogadta a tanácsot.

— Az a jó, ha mielőbb meggyógyulnak az emberek és dolgozni mehetnek — mondja. — És ha ehhez valakit is hozzá tudok segíteni, nem felesleges, amit csinálok.

K. J.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 FEB 20
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Gera Katalin szobrász-művésznő

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

1021

Jubileumhoz érkezett szerkesztőségünk kamaratárlat-sorozata*

Gera Katalin: Leány

Tisztelt Közönség!

Engem ért a megtisztelő felkérés, hogy a mai napon e helyen Gera Katalin szobrászművész kiállításának megnyitásán néhány mondattal köszöntsem Önöket, s a mellettem álló művészt, aki e csarnok falai között kitárja előttünk a maga világának kapuit, hogy e szűk néhány négyzetmétert meghazudtolva az élet teljességét próbálja elénk varázsolni. Mert minden művészet erre tör, és semmi sem művészet, ami beéri kevesebbel!

A mai megnyitó a kamarakiállítások sorában azzal is jeleskedik, hogy a sorban immár huszonötödik, jubileum is kissé tehát. S mégsem arra biztat bennünket csupán, hogy visszafelé nézzünk, sőt inkább arra, hogy méltató szavak mellett, amelyekkel e sorozat elindítóit joggal dícsérjük, a jövőt is kutassuk már, miként, mint lépjen előre, miként gazdagodjon, növekedjen mélységében e sorozat minden megnyitóval. Mert e csarnokban kiállíthatni máris rangot, elismerést jelent, hiszen városunk művészetkedvelő közönsége számontartja ezt a helyet.

Eléggé nem dicsérhető feladata e sorozatnak a megyében élő fiatal, kezdő művészek népszerűsítése, ezzel szolgálja szűkebb hazánk, Békés megye értékeinek megismertetését és megszerettetését. Több mint 30 alkotó kapott már helyet e falak között az utóbbi néhány évben.

A mai — jubileumi — alkalommal egy általunk már nem ismeretlen fiatal művész alkotásait ismerhetjük meg, mindazt sűrítve, amit Gera Katalin eddigi munkásságából önmaga is leglényegesebbnek tart.

E megye szülötte Gera Katalin, élményvilága is e tájban gyökerezik. Itt látható alkotásai két nagy élménykör pólusai között rendeződnek el: az egyik pólus az ember, a másik a táj, a természet. A humánum az, ami minden művészetbe életet lehel, nélküle hideg anyag lenne csupán a szobor. Gera Katalin egyik művészi sajátossága éppen az, hogy föl tudja oldani a ridegséget, a merevséget, kisplasztikáinak és tollrajzainak a líraiság az egyik meghatározó jegye. „A lírai szobor jobb és szebb gondolatokat ébreszthet, ha valóban alkotás, mint valamiféle csinált, magunkra erőltetett keménység" — mondta saját maga, amikor erről beszélgettünk. Ne kérjünk hát számon Gera Katalinon valamiféle expresszionizmust, csak úgy tudja mondanivalóját igazán elmondani a világról ha egyéniségére szabottan formálja élővé a holt anyagot.

Témavilágának középpontjában az anyaság áll, erre utal több rajzán túl három plakettje is. A kinyújtott tenyéren melengetett, óvott kincs, a gyermek túlmutat elsődleges jelzés-tartalmán, az egyetemes emberi felé utal, az emberiség féltésének átvitt megfogalmazása is ez, az anyaföld tenyerén tenyésző emberi lét féltése. S ott van a természet is e plaketteken, az anyaságot fénybeáraszó Nap életigenlésével.

A gyermeknek, mint csodának a fölmutatását láthatjuk az egyik rajzon, s ugyancsak az anyaság-érzésének egy másik vetületét is: a gyermekét görcsösen magához szorító asszony képét egy másik papíron.

A valósághoz való kötődés ez, ha úgy tetszik, politizálás is a művész formanyelvén.

Gera Katalin az életben a szépet keresi, s meglátni-találni is képes rá. Erről vall néhány alkotásának idillikus hangvétele, pl. „Virág" című kisplasztikája. Ám ez az idill nála a hitvallás, a jobb, az igazabb, a kiteljesedettebb élet mellett az általános felé mutat, ettől kapja értékét, ezért jelent igéretet is. Így kapcsolódik Gera Katalin azokhoz a nagy világkérdésekhez, amelyeket egyetlen igaz művész sem kerülhet meg. Művei között ott találjuk a változó falu világát is, amikor az olvasó parasztasszonyt ábrázoló rajzát szemléljük; a falu levegőjét leheli a borjút ábrázoló kisplasztika.

Kötődés az emberhez, a természethez, ez az a két pólus, amely között Gera Katalin alakuló művészetének íve feszül, s úgy gondolom, jó úton jár.

Filadelfi Mihály

* Elhangzott Gera Katalin szobrászművész tárlatának megnyitóján, 1972. február 11-én.

Százm
forgalom 1972-ben

Igazgatótanács-ülés a Békés megyei SZÖVKER Vállalatnál

Nátor István igazgató beszámolóját tartja.

Békés megye 35 fogyasztási és értékesítő szövetkezete képviseletében 1971. október 1-én kezdte meg önálló működését a SZÖVKER Vállalat. A mindössze egy éve tevékenykedő kereskedelmi szerv igazgatótanácsa a napokban Békéscsabán, a Fegyveres Erők Klubjának színháztermében tartotta ülését. Az elnökségben helyet foglalt *Benkó Pál*, a megyei pártbizottság képviselője, *Rákóczi Ferenc*, a KPVDSZ titkára, *Kolozsi Gyula*, a megyei tanács osztályvezető-helyettese, *Nagy Józsefné*, a SZÖVOSZ elnökségének tagja, *Barna Sándor* és *dr. Varga Imre*, az OFT tagjai, *dr. Balogh Mihály*, a MESZÖV titkára. *Paulik János*, gyulai ÁFÉSZ elnök megnyitó szavai után *Nátor István*, a SZÖVKER Vállalat igazgatója tartotta meg az elnökség beszámolóját.

Érdemes tollhegyre venni ennek a mindössze egy éve létező vállalatnak az erőfeszítéseit. A fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, a SZÖVKER-t abjuttatni a megye 76 községének szövetkezeti boltjaiba.

Hogy a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek önálló közös vállalata az első év kezdeti nehézségein úrrá tudott lenni, azt a már említett forgalmon túl más is bizonyítja. A nyereség, ami meghaladta az egymillió forintot. Amint az elnökségi beszámolóból hallottuk, erre az évre százmilliós forgalmat terveztek. Ez több mint kétszerese az 1971. évinek.

Az igazgatótanács tagjai elismerően mondtak véleményt az első évet maga mögött hagyott SZÖVKER Vállalat munkájáról. Javasolták azonban, hogy ezután is vigyázzanak a beszerzett áruk minőségére, szem előtt tartva az előnyös vásárlást, de különösen a hiánycikkek pótlását. Szót kért a tanácskozáson Benkó Pál, a megyei pártbizottság képviselője Többek között az új gazdasági szabályozók jelentőségéről, azok betartásának fontosságáról szólt. Majd arról beszélt, hogy a párt egyet-

Az igazgatótanács tagjainak egy csoportja.

meggondolásból hozták hogy e saját vállalatuk árubeszerző munkájukat. nekelőtt az olcsóbb, de a hiányzó cikkeket az termékeket van hivatva tni, a különböző kisipari kezetekkel legyártatni. sokoldalúan és előnyösen lni a ÁFÉSZ-eket. Az tó által előterjesztett beló ezen elvekre építve a résztvevők elé a vállazdasági eredményeit. Többközött azt, hogy 1971-ben illió 700 ezer forintot megdó forgalmat ért el a vál-. Nem kisebb feladat várt ezdeti lépéseket próbálgató skedelmi szervre, mint megmteni a megye 35 fogyasszövetkezetével a személyes csolatot, s a beszerzett áruminden esetben gyorsan elért minden olyan kereskedelmi tevékenységgel, ami a jogszabályoknak megfelel és segíti a lakosság ellátását. A SZÖVKER Vállalat elnökségének javasolta, hogy alapvetően a hiánycikkek, a kurrens áruk beszerzésére törekedjen.

Az első év munkáját és mérlegeredményét jóváhagyó Békés megyei SZÖVKER Vállalat igazgatótanácsának ülése Nátor István igazgató válaszadásával és Paulik János zárszavával fejezte be munkáját.

Kép, szöveg: Balkus Imre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gera Katalin szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

üzemet tekintették meg.

1021

Kiállítás a szerkesztőségben

Ma délután 3 órakor Filadelfi Mihály, a városi tanács népművelődési felügyelője nyitja meg lapunk szerkesztőségében Gera Katalin szobrászművész kiállítását.

Lapunk kamaratárlat-sorozatának ez lesz a 25., jubileumi bemutatója.

Reilly [illegible]
csak azért, hogy közölhesse: „egy Vietkong harc közben elesett". Meserve hadbírósági tárgyalásán Reilly, mint a védelem tanú-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gera Katalin

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1972 JAN 30

1021

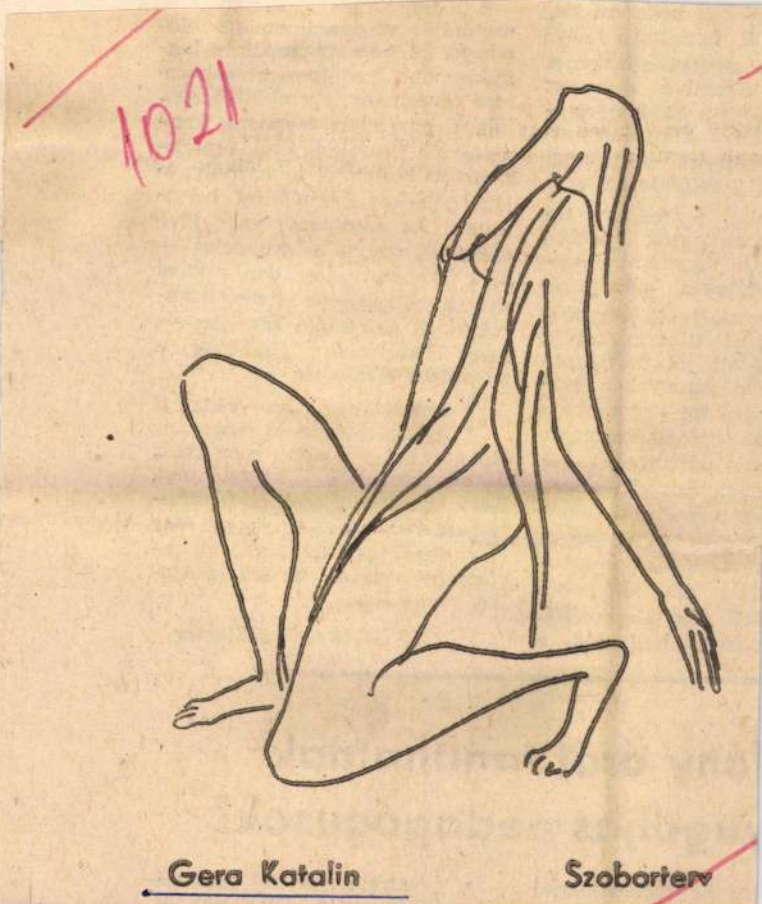

Gera Katalin Szoborterv

ei kell készíteni ka.
k, tiszteletre méltó
sikeres ellátására
lőszerűvé tette ezt
ogy a X. kongresz-
ő alapszervezeti
sztások során sok
a vezetőségekbe.

lai tanfolyam te-
hallgatók későbbi
tte figyelembe, azo-
datokat, amelyeket
nkásoknak meg kell
lméletileg azokra a
dott jól megalapo-
kat, amelyek a gya-
lennapi élet során a
n foglalkoztatják
t, párttagokat és
ket. Volt szó, a szo-
grendszer, a nem-
munista mozgalom,
ó fejlődése, a nem-
ikai élet, a békés
lett élés kérdéseiről.
itek a hallgatók a

az alapszervezetekben. Most már a hallgatókon a sor, titkárokon és vezetőségi tagokon —, hogy bizonyítsák: méltóak a sokoldalú bizalomra.

Természetesen az oktatási igazgatóságon is megy az élet tovább, újabb csoportok, újabb hallgatók készülődnek, hogy hozzákezdhessenek a tanuláshoz. Február 7-én reggel már őket fogadják, köszöntik az intézmény vezetői, tanára, dolgozói.

Bereczki Elemér

ány órát taníthatnak
yugdíjas pedagógusok?

szerte tapasztalható
ány indokolttá tette
pedagógusok alkal-

A felsőfokú oktatási intézményekben munkát vállaló nyugdíjas pedagógusokra az általános

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1979 FEB -6

Gera Katalin

1021

Gera Katalin

Máté

(Tud
A M
keresk
ponti
közeln
évi m
tató
megbeszélték az idei szállítási feladatokat.

Az igazgatóság területén tavaly 300 ezer tonnával több árut szállítottak a tervezettnél, teljesítményük 103,32 százalékos tervteljesítésnek felel meg. Jól gazdálkodtak a vasúti kocsikkal, s így kisebb vagonparkkal bonyolították le a fuvarozást. Jelentős eredménynek tekinthető, hogy a belföldi fizető árunál: a kavics, az ásványolaj, a szerfa és a homok küldeményeknél 233 ezer tonnával túlteljesítették a tervet. Ugyanakkor azonban téglából, cserépből, őrleményből, cukorból, kenyérgabonából és cukorrépából a terve-

Békés megyei Téglaipari Vállalat, s az i
területén a téglagyár
ban nagy mennyiségi
és téglát adtak a hel
nyéki építkezésekhez,
az árvíz okozta károk
tetéséhez. Ezt az ép
közúti fuvarozási e
szállították. Tavaly 19
pest 112 ezer tonnáva
az elszállított cukorré
nyisége. Ennek oka
hogy kisebb volt a v
másrészt, hogy Békés
a keskeny nyomközű v
szüntetése miatt 30 e
cukorrépát közúton
a Sarkadi Cukorgyárb

Az értékelés szerint
Szegedi Igazgatósága
nyesen teljesítette az
szállítási tervfeladat
megfelelő alapot teren
idei tervek teljesítésé

Szilád

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1972 JAN 18

Gera Katalin

1021

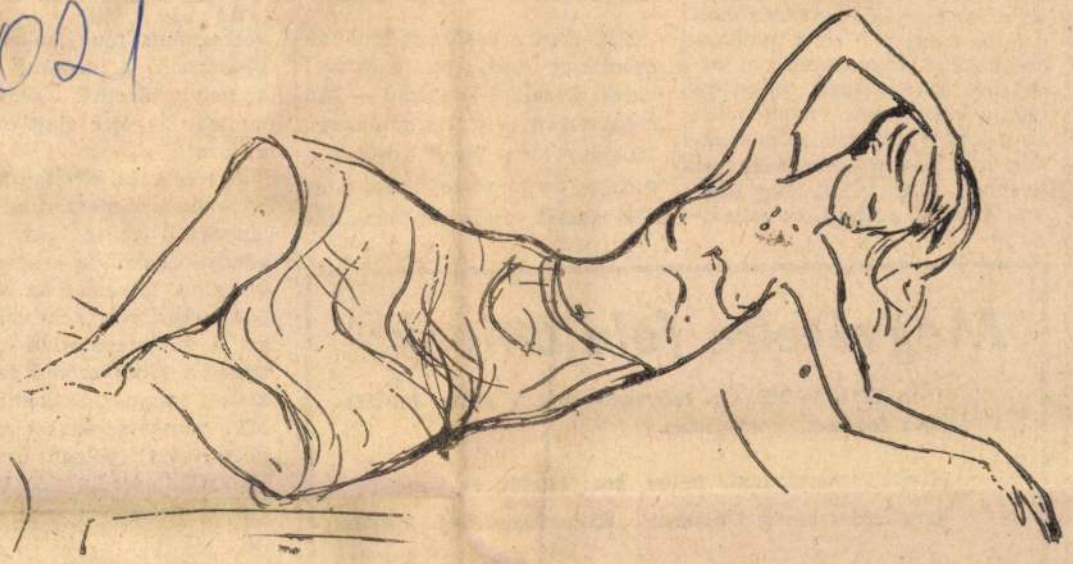

Gera Katalin

Szobor-terv

köszönet, mert nem valami jó tettet visz véghez akkor, midőn mondjuk engedélyt ad arra, hogy a munkásőr szolgálatba menjen. Mert a munkásőr-szolgálat, vagy bármilyen társadalmi kötelezettség teljesítése nem valamiféle mellékállás, amit külön díjaznak. Ugyanakkor arra már nehezen telik az ilyennek az erejéből, hogy szóljon: veszélyt rejt az, ha valaki-

a Mátrav

Pénteken a késő esti
üzemzavar keletkezett
vidéki Erőmű 2-es szám
megawattos — turb
Műszaki hiba következ
turbina forgó része ki
álló részből, majd robbanás kö-

lánkoktól pedig egy dolgozó könnyebb sérülést szenvedett. A vizsgálat folyamatban van.

Az üzemzavar nem volt hatással a villamosenergia-szolgáltatásra, a többi erőmű fedezte a kiesett energiát. Szakemberek az MTI munkatársának elmondták, hogy ilyen jellegű üzemzavar igen ritkán fordul elő. (MTI)

Megvételre felajánlunk:

1 db VIII. 6—2/B. tip. csővázszerkezetű szint hullámpala fedéssel, kompletten.

Kiviteli méret: 12x24 fm-es, ára: 110 000 Ft.

Érdeklődni lehet: Univerzál Kiskereskedelmi Vállalat Központi Raktára Békéscsaba, Sallai u. 6—8. sz. alatt 350674

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gera Katalin szobrász –

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1972 FEB 13

1021

A 25. tárlat a szerkesztőségben

Pénteken délután 3 órakor nyitotta meg Filadelfi Mihály, a békéscsabai városi tanács közművelődési felügyelője szerkesztőségünk kamaratárlat-sorozatának 25., jubileumi kiállítását. A kiállításon Gera Katalin szobrászművész alkotásait láthatta az érdeklődő közönség. A tárlatot mindennap délután 5 óráig lehet megtekinteni a Népújság szerkesztőségének előcsarnokában. (Fotó: Demény)

Fehérhere
Tavaszi bükköny
Mohar
Takarmányrépa
Köles

HIBRIDKUKORICA:

KÉTVONALAS:

Mv—SC 660-as
Mv—SC 620-as
Mv—SC 570-es
Mv—SC 530-as
Mv—SC 1380-as

HÁROMVONALAS:

Mv—TC 431-es
Mv—TC 281-es

Raj
Kel
Exp
Deb
Chre
Chre
Sárg
(sz

Kingl
Cherc
Zöldhuvelyű bokorbab (szálkamentes)
Harwester

ZAB:

Condor II. f.

TAVASZI ÁRPA:

Tápláni III. f.

Korlátozottan áll rendelkezésre:

Iregi sárga tak. vetőborsó
Somkoró
Édes szudánifű

Hibrid szudánifű (Hybar Mv 301)
Hibrid szemescirok (Hybar Mv 242)
Kisvárdai napraforgó

Kérjük a termelő üzemeket, hogy megrendeléseiket **Vetőmag Vállalat Területi Központja, Orosháza, Huba u. 51,** telefon: 391 címre, a zavartalan szállítás érdekében mielőbb tegyék meg.

A különböző fűfajokra, keverékekre a gyorsabb szállítás miatt a megrendelést **Vetőmag Vállalat Belföldi Ellátó Központja Budapest, VII., Rottenbiller u. 33.** címre szíveskedjenek megküldeni.

A házi kertek ellátását a vetőmagbolt hálózaton keresztül végezzük. A boltokban mindenféle zöldség-, virág- és egyéb vetőmag megvásárolható.

x

Gera Katalin

- 14 éves korodtól a budapesti Művészeti Gimnáziumban tanultál. Nagyon korán kellett elszakadnod az otthoni világtól. Mit kaptál az iskolától?

- Addig soha nem hagytam el Békés megye határát, Újkígyós pedig 220-240 km-re van Budapesttől. Évente csak három alkalommal lehetett hazamenni. Képzőművész osztályba jártam. A szobrászattal is ott találkoztam először. Ekkor derült ki számomra meg a tanáraim számára is, hogy jó plasztikai érzékem van, így választottam a szobrász szakot. Fantasztikus szerencsém volt, hogy Somogyi József volt a tanárom. Rendkívül kultúrált, nagy formátumú ember volt, sokat lehetett tőle tanulni. Általában nagyon jó tanárok oktattak a Művészeti Gimnáziumban. Művészeti vonalon és a humán tárgyakat oktató tanári gárdában is nagyon jó szemléletű emberek voltak. Például Kanizsai Nagy Antal, a magyar tanárunk fedezte fel Oláh Jánost, mint költőt. Irodalmi klubokat ajánlott nekünk. Nagyon pezsgő kulturális élet volt abban az időben. Minden kiállításra, minden irodalmi, zenei rendezvényre eljártunk.

Gera Katalin: Szomorú angyal

Ha pl. egy műtermi beszélgetésen szóba került Somogyinál, hogy valamelyikünk va-lamit nem látott, akkor ő nem mon-dott semmit, de érezte az ember, hogy szégyellni kell, ha nem tud valamiről, ami fon-tos. Az évfolyamból kettőnket vettek fel érettségi után a Képzőművészeti Főiskolára, Topor Andrist meg engem. Aztán a következő években mindenki bekerült.

- Érdekes időszakban jártál a Képzőművészeti Főiskolára 1962-1967-ig. A főiskolán hogyan éltétek meg azt a nyitást, amely az '50-es évek szellemétől elvezetett a modern művészeti nyelvezet megismerésének lehetőségéig?

- Tapasztalataim szerint nem volt semmiféle elvárás, miszerint csak az akadémista, vagy a szocreál irányzatot lehetne követni. Eléggé szabadon hagyták dolgozni a hallgatókat. Nekem Szabó Iván volt a mesterem. A főiskolán már akkor megvoltak a csatornák, melyeken át a nyugati világ művészetével meg lehetett ismerkedni. A nyugati folyóiratok, ha nem is mindig legális úton, de bekerültek az országba. A könyvtárban voltak olyan művészeti albumok, amelyek a kortárs nyugati művészetet mutatták be. Ezek kétségtelenül hatottak a hallgatókra, megmozgatták a fantáziánkat.

- A főiskola után, a '60-as évek második felében a Dél- Alföldre költöztetek családoddal együtt.

- A diploma megszerzésével egyidejűleg mentem férjhez Csernák Árpádhoz. Mivel a férjem nem csak író, hanem színész is, a szegedi színházhoz szerződött, így kerültem Szegedre. Utána Békéscsaba következett, hogy egy kicsit közelebb legyünk a szüleimhez. Hét év telt el vándorlásokkal, sok gonddal, bajjal, nehézséggel: albérletekkel, betegségekkel. Hódmezővásárhelyen közben műtermek épültek, és az ottani kollegák bíztatására megpályáztam egy műtermes lakást. Így kerültünk Vásárhelyre, Árpád pedig

visszaszerződött Szegedre.

- A vásárhelyi festészetnek a századforduló óta a paraszti világból táplálkozó, realista jellege volt. Az '50-es években erre a hivatalos művészetpolitika rá is erősített. Azonban a '60-as években fiatal művészek jelentek meg ott, akik újítani akartak. Te hogyan viszonyultál ehhez a tradícióhoz?

- Én négy és fél évet töltöttem Vásárhelyen. Gyökereim az Alföldhöz kötnek, ez a formavilág nem volt tőlem idegen. Egyébként a népművészettől, a magyar hagyományokból rendkívül sokat lehet meríteni mind formailag mind lelkileg. Sokkal gazdagabb és szürreálisabb világ ez, mint ahogy a felszínes ismeretek alapján sokan gondolják.

- Nagyon hamar rátaláltál arra a mítikus emberképre, ami saját, egyéni stílusként érvényre jut munkáidban. Nálad nincsenek erőteljesen elkülönülő periódusok, váltások, és viszonylag egyenletes ívben alakult a művészi nyelvezeted, bár korai, fából készült szobraidban a rusztikus jelleg még nyomon követhető. Mit jelentett számodra a paraszti világ, amelybol első alkotásaid is merítettek?

- A '70-es évek elején a „folklorizálás" nem csak divat, hanem egyfajta lázadás is volt, ami arra irányult, hogy újra birtokunkba vegyük és műveljük azt a művészeti-kulturális nyelvezetet, ami a Kárpát-medencében a hagyományunkat, múltunkat képezi. Ezt az '50-es években el kellett felejteni, és — sajnos — mintha most is újra élednének olyan tendenciák, amelyek megpróbálnák háttérbe szorítani a szakmai tudást, a hagyományokra épülő szellemi-lelki értékeket, és helyettük — modernség címén — valami formátlant és felszínest tartanának még egyes „szakemberek" is igazán értékelendőnek.

- 1978-ban költöztetek Kaposvárra. A helyi kulturális irányítók művészeket akartak telepíteni a megyeközpontba. Akkoriban adták át azt a műtermet is, amiben most vagyunk. A művészek számának növekedésével, a működő alkotótelepekkel egy pezsgő művészeti élet bontakozott ki, amelynek része volt a Csiky Gergely Színház is.

- Mint már említettem: a férjem, aki színész is, más és más színházakhoz szerződött, és így gyakran költöztünk. Zsámbéki Gábor hívta Kaposvárra Árpádot, és az akkori kulturális elnökhelyettes: Balajcza János és Troszt Tibor megyei kulturális vezető segített bennünket. Jól indultak a dolgok: Árpád nagyon jó szerepeket játszott. Ezekben az években három műterem épült a Művészeti Alap támogatásával kaposvári művészeknek, az egyiket megkaptam én, és lakáshoz is jutottunk. Tehát egy kicsit normalizálódtak a viszonyok. Nem kellett minden nap izgulnunk, a holnap miatt. Túl voltunk Máté fiam betegségén, — az ő csodás gyógyulása idején fogalmazódott meg bennünk, hogy a csoda: realitás — aztán megszületett Bálint fiunk. Mind a két gyerek jól volt, végre harmonikusan élhettünk.

- Első kaposvári köztéri munkád, a Dorottya dombormű a Dorottya-ház (Csokonai Fogadó) falára készült. A 80-as években *Tündérrózsa* c. alkotásodat állították fel a városban. Ezek a nagyméretű alkotásaid részeit alkotják annak a sorozatnak, amiből az életszeretet, az életre való rácsodálkozás sugárzik.

- Az első ilyen szobrom a *Napimádó*. Nagyon szeretem a mai napig is, mert az asszonyi létben való megnyugvást, az élet szeretetét tudtam benne megjeleníteni. A Tündérrózsa is izgalmas munka volt a számomra. Olyan feladat, amiben a mesék bölcsességét tudtam megfogalmazni...

- Köztéri műveid kivitelezésénél többféle anyagot használsz. A 80-as évek végén Barcson felállított Ivókút egy zöldre patinázott

Gera Katalin: Napimádó

bronz gyíkot ábrázol. Kisplasztikákban viszont szívesen használod a terrakottát. Vonzódsz-e valamely kiválasztott anyaghoz, vagy alkalmazkodsz az aktuálisan felmerülő igényekhez?

- Szobraimmal kapcsolatban az a legfontosabb, hogy mindegyik mintázással készül. A mintázható felületet nagyon szeretem, mert mozgékonyabb, érzékenyebb. Úgy érzem, amit meg akarok fogalmazni, mintázással tudom a leginkább megvalósítani. Ilyenkor a felület „lélegzik", a kéz nyoma megmarad az anyagban. Emiatt nagyon közel álló anyag számomra a terrakotta és a bronz is. Az agyaggal mindig szívesen dolgoztam. Ez egy természetes, ősi anyag, közel a gyökerekhez, a gyökereimhez, tehát— a szó szoros értelmében — egy földközeli dolog. Nagyon otthon érzem magam benne, ez kétségtelen.

- A '80-as években Somogy megyében komoly sikereket értél el, művészeti díjakat, köztéri megrendeléseket kaptál. A millenniumi ünnepségek idején módod volt több helyen nagyméretű, köztéri szobrot állítani. Milyen munkák kerültek ki a műhelyedből mostanában?

- 2000-ben Szent Istvánról készítettem portrét Barcsra, és némi változtatással Nagyszakácsiban is felállításra került ez a szobor. Közben volt egy millenniumi emlékmű pályázat Marcaliban. Ezt a munkát én kaptam meg. A szobrot 2001-ben avattuk. Hogy melyik volt fontosabb vagy kedvesebb? A marcali munkát nagyon szerettem, mert ott nem szóltak bele, hogy mit csinálok. Elfogadták az elképzelésemet. Ez egy nagyon kedves munka számomra, sikeresnek tartom, a városban is szeretik és a szakma részéről is jó visszajelzéseket kaptam. A harmadik millenniumi munkám a Szent László szobor, amit Ópusztaszerre készítettem. Sikerként éltem meg, hogy engem kértek fel erre a munkára, mert a történelmi emlékparkban minden megye képviseltette magát egy szoborral. Somogy megye képviseletében én készíthettem el Szent László szobrát. Dupla öröm volt, hogy nem csak itt helyben gondoltak rám, hanem a millenniumi kormánybiztosi hivatal szakértői testülete is engem javasolt erre a munkára.

- A társad színész és író: emberi sorsokkal, történetekkel foglalkozik. Ezeket bizonyára ismered és talán részese is vagy, ugyanúgy, ahogy te is közreműködtél egy-egy színházi darab elkészülésénél.

- A szegedi színháznak éveken keresztül dolgoztam, ott még státuszban is voltam két évig, mint a színház szobrásza. Nagy operatársulat lévén elég sok plasztikai elem szerepelt a díszletekben, úgyhogy több nagyszerű munkám volt. Érdekes kirándulás, mert óriási méretben, és gyorsan kellett szobrokat készíteni és - ami izgalmas volt -, lehetetlen anyagokból. Kaposváron egy Spiró darabhoz készítettem két hét alatt négy életnagyságú őslényt. Árpáddal biztos, hogy hatunk egymásra. Sokat szokott nekem segíteni, ha készülök valami munkára, kérés nélkül utánanéz a szakirodalomnak, megveszi nekem a könyveket vagy felvesz számomra egy-egy filmet videóra a tévéből. Tehát odafigyel arra, amit csinálok és arra is, hogy miben tud szellemi partnerként együttműködni velem.

- Amellett, hogy szobrászművész vagy, tanítasz, közéleti emberként társadalmi megbízatásaid is vannak. Hogyan tudsz mindennek eleget tenni?

- Kilenc évig az Iparművészeti Szakközépiskolában mintázást tanítottam kerámikusoknak, hogy alapvető mintázási technikával és tanulmány jellegű plasztikai tervezési

Gera Katalin: Tündérrózsa

Géger Melinda: A Csoda: Realitás

munkákkal megismerkedjenek. Azért kellett abbahagynom, mert a Tanítóképző Főiskolán, meg itt a műteremben olyan sok munka volt, hogy nem tudtam már többet vállalni. A főiskolán többek között mintázást, rajzot, anatómiát és tantárgy pedagógiát tanítok már 13 éve.

- Természetesen a családom is nagyon fontos számomra: szeretetteljes légkörben élünk, de ez csak úgy magától nem megy. Mindannyian kell, hogy tegyünk valamit érte. Az anyának kulcsszerepe van ebben, és én boldogan vállaltam és vállalom ezt a „szerepet".

- Több mint húsz éve éltek Kaposváron. Hogyan érzed magad Somogyban?

- Nagyon megszerettem a várost, Somogy megyét és a tájat. Kiderült, hogy közöm van hozzá, mondhatom azt is, hogy ezt a világot már sokkal inkább otthonomnak érzem, mint az Alföldet. Inspiráló, csodálatos az itteni szelíd táj, ez a környezet. Az elmúlt négy év eddigi életem talán legszebb időszaka. Nagymama lettem: a családom két új emberkével gyarapodott és anyám kivételével mindannyian itt élünk Kaposváron. Több önálló kiállítást rendeztem a megye városaiban és életmű-kiállítást a Kaposvári Vaszary Képtárban. Szeretem ezt a szelíd szépségű magyar tájat, Szent László földjét, és úgy érzem, ez kölcsönös, Somogy megye is szeret engem.

(a fotókat Csernák Bálint készítette)

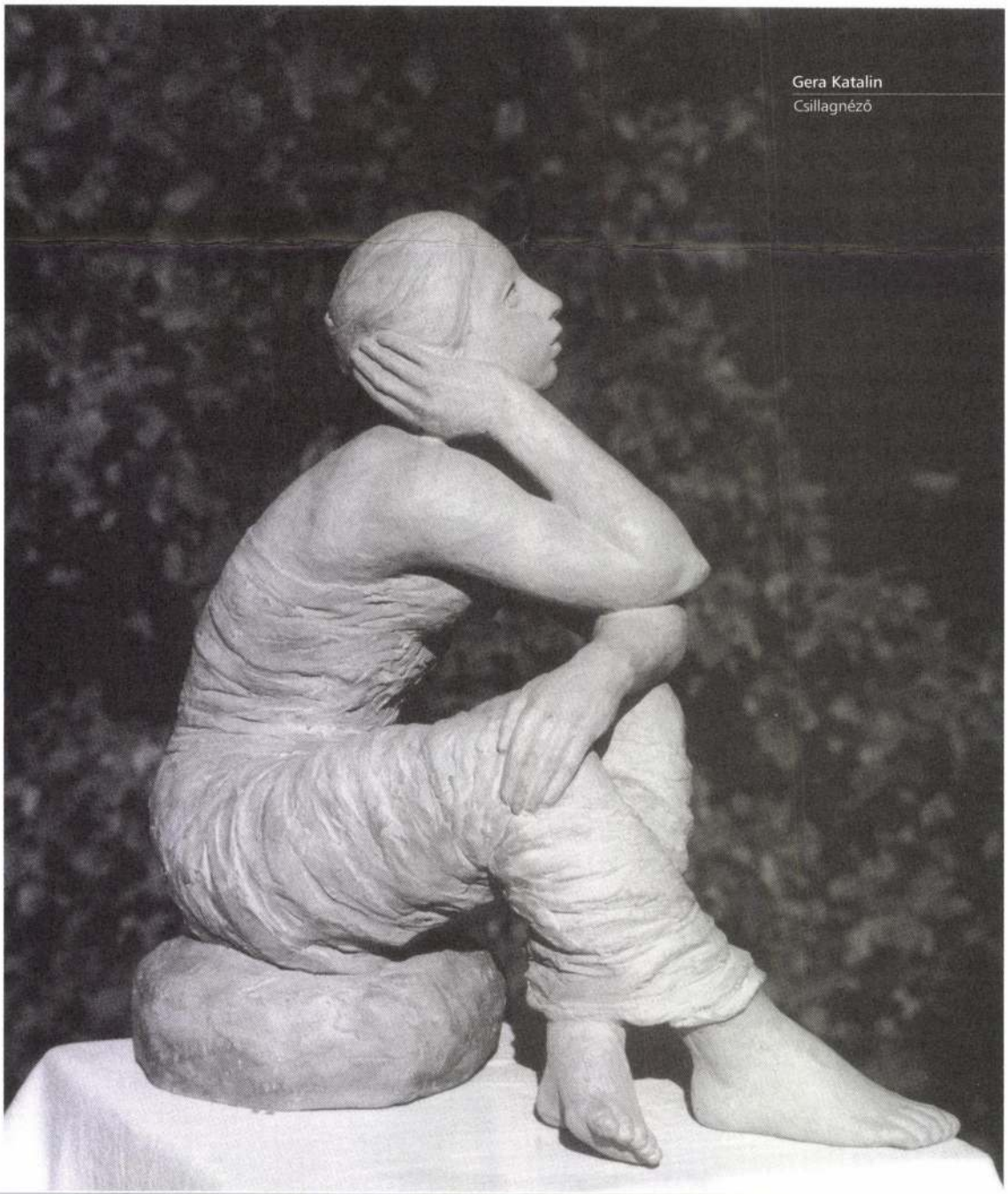

Gera Katalin
Csillagnéző

GERA KATALIN

1998. III. 10

A donneri alkotóterem az angyalok szülőháza

Domborműbe zárt érzések

Gera Katalin szobrászművész néhány hete legújabb alkotásán dolgozik: angyali zenét kíván megformázni. Mivel a muzsika éppoly fontos szerepet játszik életében, mint a szobrászat, kihívásnak érezte a Zene szemeinknek című országos pályázat e felhívását. A még munkaasztalon levő domborműből zenét sejtető téma bújik lassan elő.

De a donneri alkotóterem kőporos falai között nemcsak a készülő dombormű található, hanem a kiállításokon oly gyakran bemutatott plasztikák, gipsz, kő vagy bronzból kialakított szobrok is.

— Nem szeretem magukra hagyni szobraimat, még félkész állapotban sem. Nyugtalan vagyok, ha nem találkozom „velük" napokig. Ezért napi három-négy órát is dolgozom kalapáccsal, vésővel vagy éppen [illegible]zemben – mondta Gera Katalin. Az utóbbi időben színezett terrakotta szobrokat is készít. A fehér falak előtt ezek a színes plasztikák rendkívül jól érvényesülnek. Ezt bizonyítja a legutóbbi kiállításán – Fonyódon, a Rattan Galériában – bemutatott néhány alkotása is. A hangulatban egymáshoz idomuló némely angyalszobor harmóniát sugall. S mint ahogy a szobrászno mondta, többféle angyalt testesít meg szobraival. Egyik erőteljes, a másik lírai karaktert, a harmadik melankolikus hangulatot áraszt.

A két éve megyei művészeti díjban részesült szobrászművész kisplasztikáin kívül köztéri szobrai is országszerte ismertek.

— Ilyen jellegű felkérésem jelenleg nincsen, de ugyanilyen izgalmas feladat egy-egy kiállításon, pályázaton részt venni. Már most készülök arra az önálló kiállításomra, amely az év végén lesz Kaposváron. Szeretnék új anyaggal is szerepelni a tárlaton.

Gera Katalin kiállításain férje, *Csernák Árpád* író, a kaposvári színház művésze is közreműködik. A néma szobrok és az erőteljes orgánum jól kiegészítik egymást.

Kovács Gabriella

Gera Katalin szobrászművész, műtermében FOTÓ: KIRÁLY

Kevesebb külföldi érkezett, de hosszabb időre

Januári turistamérleg

Az év első hónapjában 193 ezer vendég 547 ezer éjszakát töltött a magyarországi kereskedelmi szálláshelyeken. Ez az adat az elmúlt év januárjához képest 12 százalékos növekedést jelent.

A Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb jelentését részletesen elemezve az is kiderül, hogy az idén januárban 2 millió külföldi érkezett az országba, ami ugyan 12 százalékos csökkenést jelez, viszont 8 százalékkal több éjszakát töltöttek el Magyarországon, mint tavaly az év első hónapjában.

A belföldi vendégforgalom még a külföldinél is nagyobb ütemben, 17 százalékkal bővült: a turistaszállásokon csaknem kétszer annyi vendégéjszakát töltöttek honfitársaink, mint tavaly ilyenkor.

A szállodák szobakihasználtsága országos átlagban 29, Budapesten 32 százalékos volt. A külföldiek elsősorban a magasabb kategóriájú, három-öt csillagos szállodákat, a hazai vendégek viszont az egy-két csillagos hoteleket, illetve a panziókat, turistaszállásokat részesítették előnyben.

Miközben januárban a tavalyinál kevesebb külföldi kereste fel országunkat, addig a korábban megszokottnál 10 százalékkal több, mintegy 800 ezer hazánkfia utazott határainkon túlra.

Vitanap a közbiztonságról

A közbiztonság fogalma sokkal szélesebb, mint a bűnügyi helyzeté: beletartozik a megfelelő üzleti kultúra, a közterületek állapota, a szükséghelyzetek elhárítására hivatott szervezetek felkészültsége és sok minden más – mondta a belügyminiszter a közbiztonságról rendezett parlamenti vitanapon.

Kuncze Gábor szerint az emberek biztonságérzete nemcsak a bűnözés tényleges helyzetétől függ, hanem attól is, hogy mi és hogyan jut tudomásukra. Az előző rendszerben a sajtó sok információt visszatartott, a legbrutálisabb gyilkosságokról is csak pár soros, eldugott hírek szóltak. Az is igaz – mondta –, hogy sokkal eredményesebb tud lenni az a rendőrség, amelyiknek nem kell betartania a törvényeket.

A belügyminiszter elismerte, hogy 1988–1991 között megduplázódott az ismertté

rendőrség rossz anyagi helyzete. Azzal zárta vitaindítóját: a közbiztonság ügye nem lehet kampány tárgya, azt a mindenkori kormánynak és parlamentnek folyamatosan napirenden kell tartania.

Áder János (Fidesz) a legnagyobb hibának azt tartotta, hogy minden második bűncselekmény elkövetője ismeretlen marad. Szembeállította a nagymarosi gátra könnyedén szánt 600 milliárdot a rendőrségnek meg nem adott 10-12 milliárddal. *Torgyán József* (FKGP) szerint a közbiztonság összeomlott, de a F

Boross Péter (MDF) kifogásolta a rendőrségnek a Horn–Kuncze-féle kettős irányítását. Javasolta, hogy a parlamenti többség harcoljon ki a testület számára 15 milliárd forintot. *Wekler Ferenc* (SZDSZ) szerint pártja már a költségvetés tárgyalásakor kérte a 12 milliárdos többletet, ám a szocialista többség leszavazta. *Kónya Imre* (MDNP) kijelentette: addig nem lehet közbiztonságról szó, amíg nem számoljuk fel a politika és a bűnözés közötti kapcsolatot. *Aszódi Ilona Katalin* (független) választóinak véleményét tolmácsolva azt állította, hogy a nagy bűnözők politikai védelmet élveznek.

Szekeres Imre és *L*
ter (M

A Nagyatádi Művelődési Ház
és Nemzetközi Szobrász Alkotótelep
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

1999. október 14-én 17 órára

a Művelődési Ház kiállítótermébe

(Baross Gábor u. 2.)

a Somogyi Alkotóművészek Egyesületének kiállítására

A kiállítást megnyitja:
dr. Géger Melinda
művészettörténész, a SAE titkára

Közreműködnek a Nagyatádi Zeneiskola tanulói

A kiállítás megtekinthető:
1999. október 14-étől november 6-áig
munkanapokon 8–19 óráig

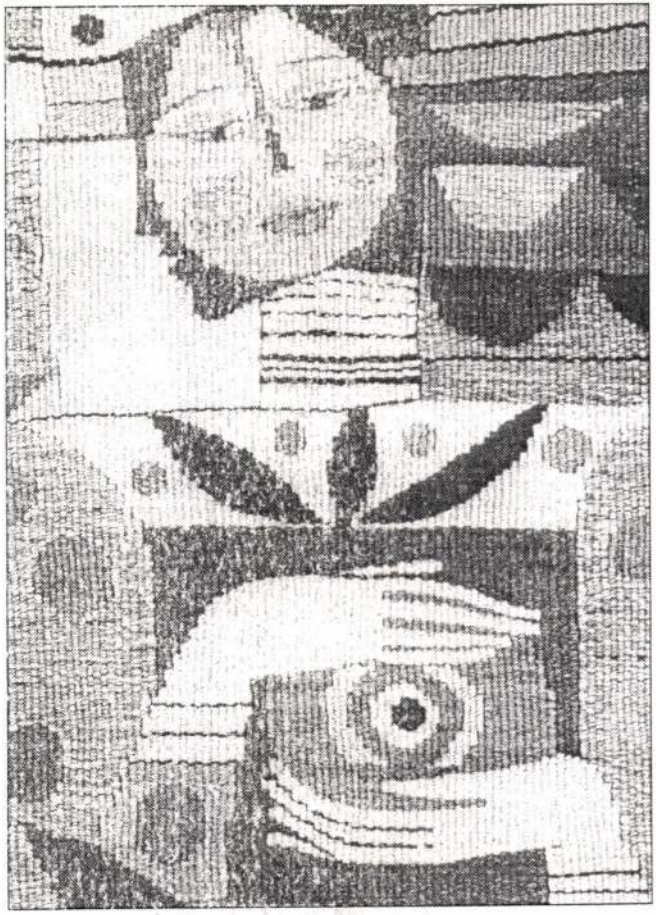

KÉPZŐMŰVÉSZNŐK SOMOGYBAN

A SOMOGYI ALKOTÓK EGYESÜLETÉNEK KIÁLLÍTÁSA

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

CZÓBEL ANETT
Szőnyeg — gyapjú szövés

DEÁK NÉMET MÁRIA
Asszociáció — vegyes t.
Ararát — vegyes t.
Sziklakert — vegyes t.

GERA KATALIN
Virgó — terrakotta
Régi idők asszonya — terrakotta
Széchenyi — terrakotta

GIMESI JUDIT
Textilterv I–II. — vegyes t.

HALMOS KLÁRA
Töredék I–III. — akvatinta, rézkarc

HONTY MÁRTA
Napvirág — gobelin
Holdvirág — gobelin
A csend virága — gobelin
Aranykapu — gobelin

J. LIEBER ERZSÉBET
Téli szonáta I–IV. — vegyes t.
Fil-Teres repetitiv I–II. — vegyes t.

GERA KATALIN

L. GAÁL ILDIKÓ
Mese-doboz — kerámia
Kastély doboz — kerámia
A szerelem várának ostroma — kerámia

L. TÓTH JUDIT
Végső megoldás — tempera
Életkerék I. — tempera
Életkerék II. — tempera

MOCSÁRI MÁRIA
Csak jel vagyunk I–II. — nemez

POLÁK JUDIT
Foszlány I–II. — gobelin
Por I–II. — gobelin

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET
Elhagyatva — olajpasztell
Nagyi mesét olvas — akvarell
Szemészeti váróban — olaj

WEEBER KLÁRA
Merengő — gipsz
Forintőr — gipsz, fém
Csokonai — gipsz

Gera Katalin

Szerepel a Békés megyei
tárlaton Békéscsabán

N.N.: Kiállítás a Munkácsy
Mihály Múzeumban

Békés megyei Mégyiség 1971. X. 10

1021

Gera Katalin '14

G. Katalin

Gorale 1969

Gera Katalin

Portré

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRCENTRUM
BUDAPEST, IX., Üllői út 81.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

T

A
vets
VII.
mát
köl
lóg
im
czi
vá
ni a változó jelent
nulságot hordozó múltat, a világot megújítani képes embert.

Szép törekvés a dunaújvárosiaké. Évente fórumot adnak a fiatal tehetségeknek, bátorítva őket az alkotásra, féltő gonddal vigyázva a szárnyukat próbálgatókra és teret adva a már tapasztaltabb írogató, verselgető, rajzolgató embereknek.

Összehívták a Dél-Békés

megyei Tsz Szövetség

Visszavonhatatlan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Gera Katalin

1987 DEC 10.

s vonul az ég-fényű sereg.

1021

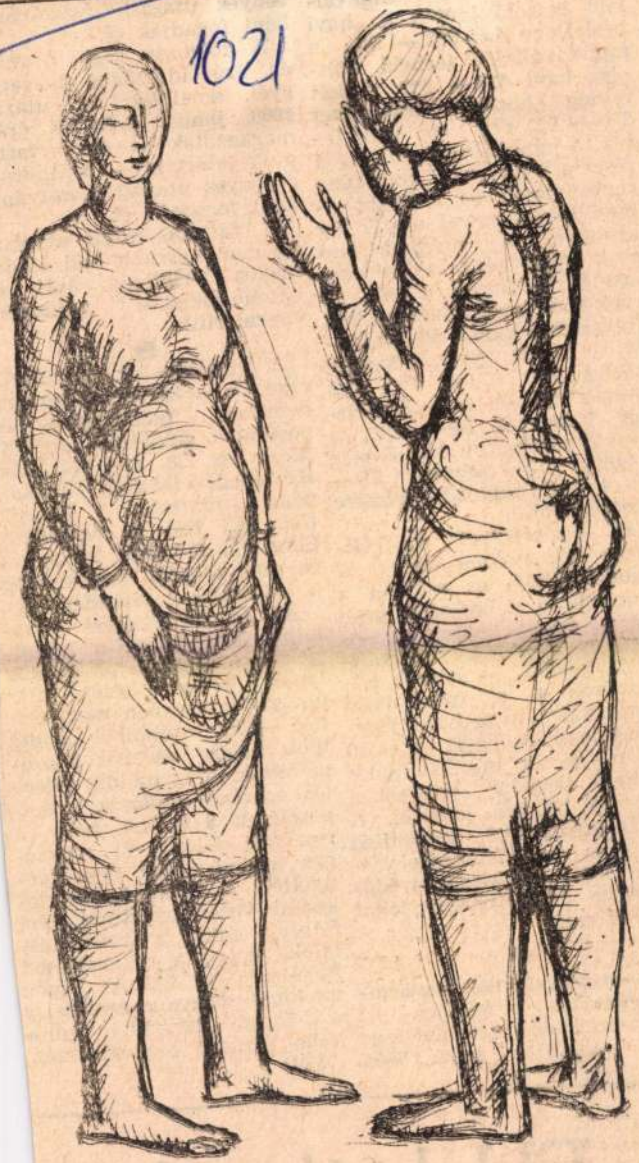

Gera Katalin
szegedi
szobrászművész
rajza:
Látogatás

●

Az a dolgozó, aki eddig lakóhelyéről munkahelyére — naponta — hetijeggyel utazott, 1968. január 1-től havi vagy félhavi bérletjeggyel utazhat. Aki pedig nem naponta, hanem esetenként időszakos bérletjeggyel közlekedett (például hét végén utazott) 1968. január 1-től új formájú, de szintén időszakos bérletjeggyel közlekedhet. A havi bérletjegy a tárgyhónap hatodik napja 0 órájától a következő hónap 5-én 24 óráig, a félhavi bérletjegy pedig a tárgyhónap 6. napján 0 órától 20-án 24 óráig, vagy 21-én 0 órától a következő hónap 5-én 24 óráig — naponként — egy menettérti utazásra érvényes. Az időszakos bérletjegy az első utazás napjától számított 30 naptári napon belül nyolc utazásra érvényes, mégpedig olymódon, hogy 15 napon belül — az első utazástól számítva — legalább négy utazásra fel kell használni.

Mind a havi és félhavi, mind az időszakos bérletjegyek használatához az autóközlekedési vállalatok által kiszolgáltatott igazoló lap szükséges. A bérletjegyen az igazoló lap számát, valamint a tulajdonos nevét — az első utazás megkezdése előtt — a tulajdonosnak tintával olvashatóan fel kell tüntetnie. Az igazoló lap igényelhető az autóközlekedési vállalatok erre a célra kijelölt szolgálati helyein (jegypénztárainál), vagy a jegykezelést végző dolgozónál. A szolgálati helyek és jegykezelők az igazoló lap igénylésére díjtalanul igénylőlapot adnak, amelyen fel kell tüntetni az igénylő nevét és

me[illegible]
tan[illegible]
laló[illegible]
bér[illegible]
mu[illegible]
ség[illegible]
össz[illegible] közötti különbözet 250.— Ft, ezt téríti meg tehát a munkáltató dolgozója részére, ha az munkába rendszeresen — naponta — havi bérletjeggyel utazik. Ha azonban a munkavállaló csak esetenként, az időszakos bérletjeggyel utazik, az erre vonatkozó adatokat kell figyelembe venni. Pl. az igazoló lapon az „időszakos bérlet ára 87.— Ft", „a munkavállalót terhelő költség időszakos 59.— Ft", a munkáltatónak e két összeg közötti különbözetet, 28.— Ft-ot kell dolgozója részére megtéríteni.

A bérletjegyet megválthatja teljes áron maga a munkavállaló, ez esetben a munkáltató előlegezi részére azt az összeget, amit egyébként is megtérít. Megválthatja továbbá — szintén teljes áron — a munkáltató készpénzért vagy bérletjegyigényléssel, utólagos inkasszó útján, és „a munkavállalót terhelő költség" összegét a dolgozó béréből levonja. A bérletjegyeket a területileg illetékes autóközlekedési vállalat által meghirdetett időszakban és helyeken lehet megváltani.

●

A munkavállalók zavartalan utazása érdekében az autóközlekedési vállalatok az 1968. január 1-től január 7-én

[illegible]3-tól jogosító) havi bérletjegyet érzási igazolványák el.

[illegible]ók régi formájú [illegible]őszakos bérletjegyel az utazást 1968. január 7-én 24 óráig megkezdték — érvénytartamuk lejártáig — továbbra is érvényes utazási igazolványként fogadják el.

A változás miatt utazásra fel nem használt heti és időszakos bérletjegy árát az autóközlekedési vállalatok visszatérítik.

●

A munkáltatók tanulmányozzák az idevonatkozó rendeleteket (közlekedés- és postaügyi miniszter 31/1967. [közl. ért. 28. sz.] utasítása, Közlekedési Közlöny 47. szám, pénzügyminiszter, 11/1967. [XI. 24.] PM sz. rendelete, Pénzügyi Közlöny 33. szám) és azok alapján tegyék meg a szükséges intézkedéseket.

Az autóközlekedési vállalatok felkészültek a bérletjegyek kiadására, az igazoló lapok érvényesítését már november közepén megkezdték — az utóbbiból eddig több tízezer darabot kiszolgáltattak. Még mindig jelentős azonban azoknak a dolgozóknak a száma, akik a részükre feltétlenül szükséges igazoló lapot nem igényelték. A KPM Autóközlekedési Vezérigazgatóság ezért felhívja mind a munkavállalók, mind a munkáltatók figyelmét az igazoló lapok mielőbbi megváltására, hogy a dolgozók zavartalan munkába járását biztosíthassák. (MTI)

Eldobták a keny

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 12

Békés m. Népújság

Gera Katalin

/1021/

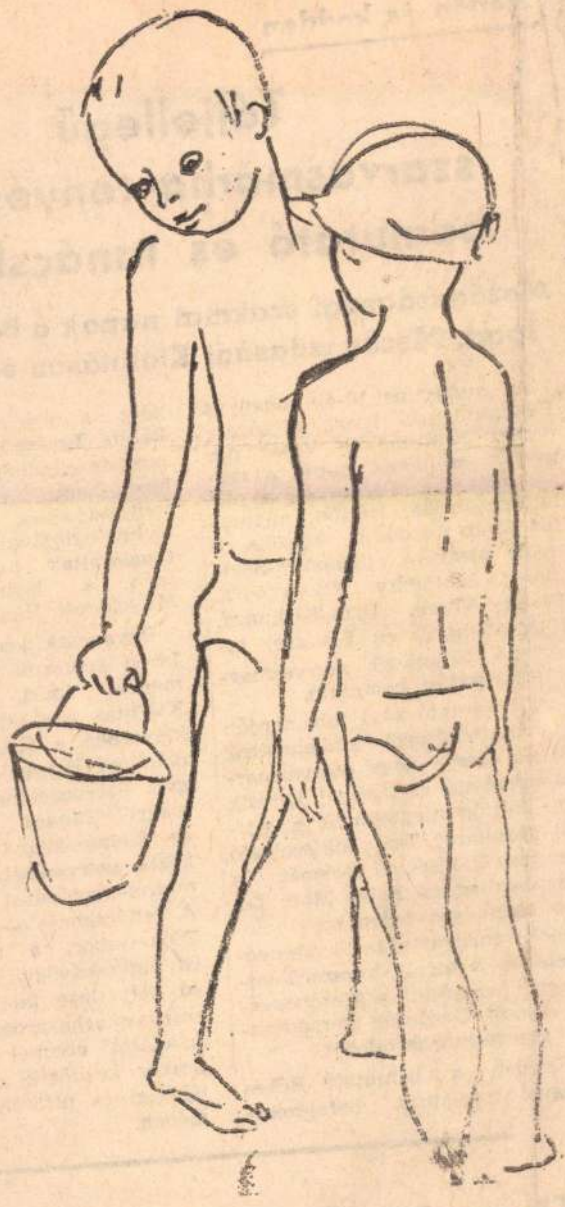

Gera Katalin

Gyerekek

Tájjellegű szarvasmarha-tenyész bemutató és tanácsk

Mezőgazdasági szakmai napok a Bék Ipari, Mezőgazdasági Kiállításon és

Az augusztus 10-én megnyílt Békés megyei Ipari, Mezőgazdasági Kiállítás és Vásár negyedik és ötödik napja a mezőgazdászoké, elsősorban az állattenyésztőké. Hétfőn, augusztus 13-án kezdődik ugyanis a nyolc megyére (Szabolcs-Szatmárra, Szolnokra, Csongrádra, Pestre, Vasra, Bács-Kiskunra, Hajdú-Biharra és Békésre) kiterjedő tájjellegű szarvasmarha-tenyésztési bemutató.

A bemutató első két napján az állattenyésztő szakemberek Békés megye négy szarvasmarha-tenyésztő gazdaságát keresik fel. Hétfőn megtekintik a gyulai Munkácsy Tsz önkiszolgáló rendszerű kísérleti telepét, a nagybánhegyesi Zalka Máté Tsz 300 férőhelyes tehenészeti telepének magyartarka-törzstenyészetét és a tsz új, korszerű tejüzemét, valamint a Mezőhegyesi Állami Gazdaság peregpusztai szarvasmarha-telepét.

Kedden a bemutató Békés megyei napjainak befejezéseként a résztvevő Lenin Tsz-be láto megismerkedhetnek húshasznosítású sz tenyésztésének p technológiájával. A tapasztaltak összeg után, a békéscsa Művelődési Házban

Ugyancsak kedden 14-én rendezik meg megyei Ipari, Mez Kiállítás szakmai keretében a Magyar dományi Egyesület B gyei Szervezetének é megyei Tanács Mez és Élelmezésügyi O közös szervezésében marha-tenyésztési ta A tanácskozás — ar Soós Gábor, a mez és élelmezésügyi mi ső helyettese tart el szarvasmarha-progra feladatai" címmel — órakor kezdődik a ifjúsági és úttörőház mében.

Országos szabászvers

Szeptemberben Miskolcon

A ház, amelynek lelke van

Félig földbe süllyesztett, energiatakarékos ház Pomázon

A tavalyi árvíz után faházakat is építettek Tószegen

FOTÓK: SZABÓ BARNABÁS

HARGITAI MIKLÓS

Időről időre, korról korra változik, hogy milyen „szolgáltatásokat" vár el az ember az épülettől, amelyben él. Kezdetben csupán annyi volt a követelmény, hogy az otthon falai tartsák távol az elemek haragját, az időjárás viszontagságait, az állatokat vagy a rossz szándékú embertársakat. A ma embere viszont mindent egyszerre akar: kényelmet, biztonságot, szépséget, kellemes és egészséges környezetet, s úgy tűnik, ezeket az igényeket leginkább a már-már elfeledettnek hitt építőanyagok – a föld. a vályog, a fa – tudják kielégíteni.

Az építkezés – laikusként jó okkal feltételezhetjük – viszonylag környezetbarát tevékenység. A házak természetes vagy természetes eredetű anyagokból készülnek, hosszú ideig elállnak, többször (több generáció számára) is használhatók – egyszóval bizonyára alig terhelik a környezetet. Sajnálatos módon mindezt csak lelkes amatőrök gondolják így, a felkészült profik épp az ellenkezőjét állítják. Az összes környezetszennyezés 15-20 százalékáért – nagyjából annyiért, mint az egyik főbűnösnek kikiáltott közlekedés – közvetlenül vagy közvetve az építőipar a felelős. Az építőanyagokat óriási energiabefektetéssel gyártják, szállítják. Mire egy ház alkatrészei a felhasználási helyükre kerülnek, már egy kisebb lakótelep éves energiafogyasztását fölemésztették. Ha pedig egy háznak kitelt az ideje, következik a bontás, ami – legalábbis mifelénk – a pazarlás netovábbja: a jobb állapotú ajtók-ablakok és tetőfedő anyagok kivételével általában minden a szemétbe kerül.

Régen – sőt ha az emberi építkezések történetét nézzük, egészen a közelmúltig – minden másképp volt. A helyben „termett" építőanyagokból épülő házak felhúzása energiaforrásként leginkább élőmunkát igényelt, ha pedig az épület „visszatért a porba", a természet zökkenőmentesen visszafogadta a belőle csak átmenetileg kiszakított építőelemeket.

Kezdetben volt a vályog

– Nem bántam meg, sőt boldog vagyok, hogy így döntöttünk – mondja Gera Ildikó grafikus, aki 1995 óta családjával együtt egy friss építésű vályogház tulajdonosa. – Ennyi idő alatt már kiderül, hogyan működik a ház. A mienk nagyszerűen: télen meleg, nyáron kellemesen hűvös, belül a levegő sosem túl száraz.

A grafikus az Alföldön, Balástyán él, néhány baráti családdal együtt – a városi életet megunva – költözött oda. A társaság valamennyi tagja vályogépületet vett vagy építtetett, s mindannyian elégedettek az új otthonukkal. – Errefelé nagy hagyományai vannak a vályogépítésnek, állnak itt 100-150 éves vályogházak is. Vályogvetőt – a téglák elkészítéséhez – így könnyű volt találni, kőművest viszont nehezebb: nem nagyon szeretik ezt a lassú és piszkos munkát.

Geráék háza 50 centiméteres falvastagságú, ami azt jelenti, hogy a falat több sor téglából kellett kirakni, a kötőanyag pedig szikes agyag – gyakorlatilag sár – volt. A falazóblokkos (Ytong, Porotherm) kétségkívül gyorsabb és kényelmesebb – de hát mindig az rendeli a zenét, aki fizet, s a balástyai bevándorlók ragaszkodtak a vályoghoz. Az alapot a kóbor vizek ellen 20 centivel magasabbra emelték a szokásosnál, és gondosan leszigetelték, s az eresz is szélesebb, hogy védjen a csapó esőtől. – Végül is nem volt olcsóbb, gyorsabb sem, de mégis meg vagyok győződve a választás helyességéről.

Ezek az előnyök sokat nyomhatnak a latban, de a több ezer éve használt vályog – alapesetben agyagos föld némi növényi adalékkal keverve – nem múló népszerűségét más is indokolhatja.

– A helyben, gyakran saját kezűleg előállított építőanyag mindenképpen kevesebbe kerül. Ha csak a falazóanyagokat nézzük, a vályognál a megtakarítás akár 50-70 százalék is lehet – állítja Lányi Erzsébet, a Műegyetem épületszerkezet-tani tanszékének adjunktusa. A vályogépítésnél az energiabefektetés igen alacsony: ha az építőanyagot még szállítani sem kell, az energiaigény csupán az égetett falazóanyagokénak 3 százaléka. A szakember szerint az is a vályog mellett szól, hogy megfelelő technológiával gyakorlatilag bármit – tehát a közvélekedéssel ellentétben akár emeletes házakat is – fel lehet belőle építeni. A vert (azaz tömörített) falazással emelt épület akár 5-6 emeletes is lehet; ilyenkor a legalsó fal 70, a legfelső pedig csupán 30 centiméter vastag. Szanaa, Jemen fővárosa – bár ez első pillantásra nem látszik – csupa ilyen épületből áll.

Lányi Erzsébet szerint a vályogépítésről sok a téves információ: a leggyakoribb, hogy a vályogfal nem tartós, vizesedik. – A világon ismerünk több mint 800 éves, ma is álló vályogépületeket, Magyarországon pedig egyáltalán nem ritkaság a 100 évesnél idősebb vályogház – hangsúlyozza az építész. Ami a vizesedést illeti, az ellen a jó szigeteléssel, a víz- és fagyálló alappal, a megfelelő vízelvezetéssel, a széles tetővel hatékonyan lehet védekezni. – Azt szoktuk mondani, hogy jó csizma és jó kalap kell a vályogháznak. Meg persze folyamatos karbantartás: az épületet célszerű kétévente kívül-belül kimeszelni.

A vályogfal olyan – sőt jobb –, mint a beépített klímaberendezés: a külső hőmérséklet-ingadozásokat kiegyenlíti, a párát viszont átengedi. Mindez együtt kellemes közérzetet és alacsony fűtési költségeket eredményez – utóbbit persze csak általában. – Minél tömörebb a fal, azaz minél kevesebb benne a levegő, annál rosszabb a hőszigetelés – hangsúlyozza Lányi Erzsébet, ezzel indokolva az esetenként 70 centiméteres falvastagságot. A növényi – újabban sokszor ásványi – adalékanyagokat is részben a lazítás végett keverik az agyaghoz. Más kérdés, hogy a hozzáadott szalma, törek vagy gatterfűrészpor (akárcsak a betonban a betonvas) a húzószilárdságot is növeli, tartósabbá téve a falat.

Az utóbbi évtizedben Magyarországon és Európa más országaiban is tapasztalható vályogreneszánsznak köszönhetően nemcsak a hagyományos technikák éledtek újjá, hanem különféle, sosem próbált vályogépítési módozatok is felbukkannak. Ilyennek tekinthető a már említett ásványadalékolás (például perlittel), de olyan szentségtörő és a környezetvédők számára kevésbé rokonszenves újítások is, mint a műanyag szálak vagy a habosított műanyag golyócskák bekeverése.

Egy másik irányzat a szintén évezredes múltú, mostanában Németországban és idehaza is felbukkanó favázas vályogfalak építése. Ezeknél – a középkori városi épületekkel ellentétben – a gerendaváz általában nem látszik, a gerendaközöket kitöltő vályogtéglákra rakott vakolat az egész falat befedi. A BME

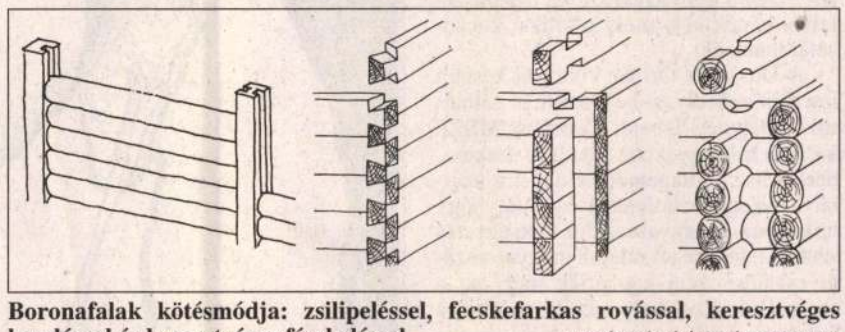

Boronafalak kötésmódja: zsilipeléssel, fecskefarkas rovással, keresztveges lapolással és keresztveges fészkeléssel

FORRÁS: NÉPI ÉPÍTKEZÉSI IRODALOM

Vályogtégla szárítása az Alföldön

FORRÁS: A MAGYARSÁG NÉPRAJZA

épületszerkezet-tani tanszéke a módszerben rejlő lehetőségek feltárásában egy zalai építőmesterrel működik együtt, aki a gyakorlatban is alkalmazza ezt az eljárást. A háznak először az alapja, a faváza és a teteje készül el, ami azért is előnyös, mert a továbbiakban az építkezés már „fedett helyen", tető alatt folytatódhat.

A németeknél létezik egy további, présgépes eljárás is, amelynél a gépből kikerülő, még nedves vályogcsíkokat azonmód – kötőanyag nélkül – egymásra rakják. Ennek a megoldásnak a magyar népi építészetben is megvan az előképe gömbölyeges sárfal néven.

Vályogfronton a legfrissebb fejlemény, hogy a legősibb módszer, az úgynevezett paticsfal is kezd ismét népszerűvé válni. Az általában fűzből, kosárszerűen font, sárral betapasztott falat lakóépületeknél korábban is inkább a szegények használták, mostanában – a legfeljebb 20 centiméteres falvastagság, illetve az ezzel összefüggő gyengébb hőszigetelés miatt – elsősorban gazdasági épületeknél alkalmazzák.

A föld melege

Akiknek a vályog sem elég ősi és természetközeli, azok még néhány ezer évvel korábbi időkbe nyúlhatnak vissza, hogy földből – pontosabban földbe – épült házat emelhessenek maguknak. A kívülről barlangra vagy pincére emlékeztető házaknál a tetőt fű borítja, az ablakok sokszor az ég felé néznek, a falak és a födémek viszont gyakran vasbetonból készülnek, ami – ha látszana – bizonyára rontaná az ökoimidzset. A barlangházépítésben is számos technológia él együtt: betonalapú megoldás helyett választhatunk például hagyományos, vagy cementtel erősített préselt földtéglából emelt falakat is. A legrégibb és a legmodernebb anyagok együttélése itt mindennapos: az ablakokat például argonnal töltött hőszigetelő üvegből készítik, a víz visszatartására pedig szendvicsszerkezetű műanyag lapokat használnak.

A lényeg, hogy az épület derékig a földben áll, ami nemcsak a klímáját befolyásolja jótékonyan, de a fűtési költségeket is minimalizálja – a megszokott értelemben vett hőleadó felület ugyanis alig van az ilyen épületen. Mindamellett szinte biztosan elmondható, hogy ez az építési mód nem fog tömegesen elterjedni: nem számít olcsónak, nem is egyszerű, és még egy jó ideig mindenki csodabogárnak nézi majd az önként a föld alá költözőket.

Örökkévalóság fából

– Magyarországon az építkezés még mindig azt jelenti, hogy az ember fölvesz egy jókora bankkölcsönt, aztán vagy a házépítésbe, vagy a törlesztésbe rokkan bele. Szerintem erre semmi szükség, de úgy látszik, nehéz kilépni a megszokott sablonokból – jegyzi meg Kereki István, a faházakat építő érdi I-Step Bt. vezetője. A tízéves múltra visszatekintő cég „kezenyomát" több száz faház őrzi az országban, s ezeknél az építkezés általában nem tartott 30 napnál tovább. Ami az árakat illeti: ma egy faház négyzetméterára szerkezetkészen 40, kulcsra készen 80-90 ezer forint körül van (kőházat pedig 250 ezer forintnál kevesebből nehéz kihozni).

– A fenntartásokkal nekünk is meg kell küzdenünk, egyelőre keveseket győz meg, hogy a világban jóval többen élnek faházban, mint kőházban. A megfelelően kezelt fa nemcsak szép és praktikus, de tartós anyag. Mi a házainkat ugyanúgy több generációnak építjük, mint a kőházakat. A különbség elsősorban az ár és a munkaidő.

– Alacsony ár és gyorsaság – foglalja össze a hozzájuk fordulók fő mozgatórugóit a hatéves múltú budapesti Harsány Bt. munkatársa, Szabó László. Náluk egy szerkezetkész épület felhúzásához 1 hónap kell, a négyzetméterár idén 70 ezer forint lesz. Szabó László tapasztalatai szerint az ügyfelek – miután megismerkedtek a faház előnyeivel és legfontosabb tulajdonságaival – nem sokat aggodalmaskodnak. Legfeljebb az érdekli őket, hogy a házuk megőrzi-e majd a piaci értékét. – Erről keveset tudunk, nem sok ilyen ház került ki eddig az ingatlanpiacra. Azt viszont látjuk, hogy drágábban lehet eladni, mint amennyiért felépül. A vevőknek leginkább a ház használati értéke számít. A faháznak barátságos a légköre, jó a hőszigetelése, ráadásul ha kívülről bevakoljuk, senki sem mondja meg, hogy miből készült.

A korábban említett érdi cég házai a „felöltöztetett faváz"-technológiával készülnek: először a gerendaváz épül meg, arra erősítik rá a külső és a belső borítást, illetve a kőzetgyapot-hőszigetelést. Akinek ez valamiért nem tetszik, még számtalan megoldásból választhat: hazai vállalkozások építenek rönkházat, kétrétegű faházat műanyaghab-szigeteléssel, szendvicsszerkezetet paneles és egész falas kivitelben, a külső és a belső borítás készülhet lambériából, OSB-forgácslapból, cementkötésű forgácslapból vagy akár vízálló gipszkartonból is.

Az I-Stepnél persze a fára esküsznek. A fa az egyik legegészségesebb építőanyag, szabályozza a belső tér hőmérsékletét és páratartalmát, a falfelületek melegérzetet keltenek, és a hangszigetelő képességük is jó. Az építéshez természetesen megfelelő alapanyagra van szükség. – Mi kizárólag természetes úton száradt szlovák fenyővel dolgozunk. A jó fenyőnek fekete a vége – a száradás alatt a naptól és az esőtől feketül meg –, az ilyen fával nem érhet meglepetés.

Kereki István szerint fából bárki magának is felépítheti a házát. – Nem akarok magunk ellen beszélni, hiszen mi ebből élünk, de a faházépítés alapvetően primitív dolog. Fűrészelni, kalapálni mindenki tud, másra itt nemigen van szükség.

A cég elindított egy „SK házépítési programot", erre azonban egyelőre kicsi a kereslet. – Skandináv és tengerentúli példák nyomán szeretnénk olyan fiatalokat lakóházhoz segíteni, akik hajlandók részt vállalni saját házuk megépítésében. Ehhez egy kőház felépítéséhez szükséges tőkénél jóval kevesebb is elegendő. Segítünk a teljes tervdokumentáció elkészítésében, a lakóházat az egyedi igények alapján méretre legyártjuk, adunk egy műszaki vezetőt vagy vezető szerelőt, a többit a vevőre bízzuk. Azaz csak bíznánk, mert egyelőre alig akad jelentkező. Pedig például a skandináv országokban a házak többsége ilyen módon, saját kezű kivitelezéssel épül. Ezek a hagyományos technikák az emberek többségénél „kézben vannak", a magyarok ennek ellenére nehezen akarják elhinni, hogy a házat pár hét alatt maguk is felépíthetik.

Mostanában egyre több olyan megrendelő akad, akit elsősorban nem az alacsonyabb ár befolyásol, hanem kifejezetten faházban akar élni. – Egyszer elvittem a leendő ügyfelünket egy már felépült házunkhoz, s az illető belépve szabályosan sírva fakadt a gyönyörűségtől. Nyilván nem a kivitelezés különlegessége hatotta meg, hanem az az élmény, amit a fa nyújtani tud. Ezeknek a házaknak lelkük van, s egyre többen akarják az életüket ilyen környezetben leélni.

Hogy mi vezeti őket, az talán dr. Palm Hubernek, az Egészséges ház című német sikerkönyv szerzőjének gondolataiból derül ki a legtisztábban. „Aki életében volt már olyan szerencsés, hogy egészséges, tehát nem betegesen túlcivilizált házba került – legyen bár ez csak egyszerű, szerény hétvégi ház –, rövid átállási idő után tapasztalhatta, hogy milyen pihentetően tud aludni. Szív- és vérkeringési zavarai elmúlnak, ingerültség és görcshajlam helyett felszabadul, feloldódik. Reggeli fejfájásai hirtelen megszűnnek, anyagcseréje javul. Mindebből fontos következtetéseket lehetne és kellene levonni. Hiszen hazatérés után néhány nap vagy hét múltán a régi bajok újrakezdődnek. De ezen nem törjük sokáig a fejünket, ráfogjuk, hogy a munka, a város az oka, és a napfény, a hegyek vagy a tenger hiányzik. Ez pedig olyan tévedés, amely súlyos következményekkel járhat."

hétvége

Itt-hon vagy ott-hon?

BÍRÓ BÉLA

A határon túli magyarság helyzetének rendezése jó ideje várat magára. Volt idő, amikor úgy tűnt, az anyaország végképp lemondott rólunk, idegenbe szakadt polgárairól, sőt az is egészen nyilvánvaló, hogy a határokon belül élők többsége ma is úgy véli, nem sok köze van hozzánk, „románokhoz", „szerbekhez", „szlovákokhoz" vagy „ukránokhoz".

Mindezt joggal éreztük sérelmesnek. Hiszen a magyar állam létrehozásában és fenntartásában a mi őseink is kivették részüket. Budapest köveiben és épületeiben az ő verítékük is benne van. A mi őseink is vérüket áldozták azért, hogy ezer év múltán legyen ország, melyet Magyarországnak lehet nevezni. A mi őseink szellemi, anyagi, politikai teljesítményei nélkül a magyar kultúra, a magyar ipar, a magyar politikai élet megközelítőleg sem lenne az, ami. Mi maradna a magyar kultúrából Arany, Madách, Mikszáth, Ady, Kosztolányi, Munkácsy, Bartók és mások nélkül?

Ok a veszélyvállalásra

Persze azt is be kellett látnunk, bár korántsem volt egyszerű, hogy a csaknem százesztendős külön fejlődés mássá is tett bennünket. A magyar társadalom helyes önvédelmi ösztönnel tette zárójelbe a trianoni traumát. Ha nem lett volna képes rá, ugyanoda vagy még siralmasabb helyzetbe juthatott volna, mint szomszédai.

De mi, határon túli magyarok is helyes ösztönnel őriztük meg a magyar kulturális nemzethez való tartozás öntudatát, hiszen a történelem menete ma már egyre inkább a kisebbségi kultúrák felértékelődésének irányába mutat. Az Európai Unió perspektívája a kulturális nemzet széttagoltságának kérdését is – szinte már automatikusan – megoldhatja.

A magyarországi és a határon túli kulturális közösségek politikai fejlődése azonban minden kétséget kizáróan eltérő, sőt számos vonatkozásban egymást kizáró irányokban haladt.

A határon túli kisebbségek körében a nyugati értelemben vett állampolgári nemzet fogalma ki sem alakulhatott. Hiszen a magyar nyelvű és kultúrájú embert az adott államok másodrangú polgárnak tekintették. Számára a nemzethez való tartozás csakis a magyar kulturális nemzethez, s – a magyar kultúra egyedüli letéteményesének tekintett – Magyarországhoz való (képzeletbeli) tartozást jelenthette. A magyar és az idegen fogalmai számunkra átnyúltak a határokon. A kisebbségi polgár saját országának határain belül látta az „idegeneket" és Magyarországon a valóságos „honfitársakat".

A magyarországi polgár mindezt éppen ellentétes előjelekkel élte meg. A „magyar"–„idegen" megkülönböztetés számára, akárcsak a nyugati államok polgárainak többsége számára, a „magyar állampolgár"–„idegen állampolgár" fogalmaival esett egybe. A nem magyar származású, de magyarrá asszimilálódott honfitársait (ha a sokszor rendhagyóan kezelt zsidókérdéstől eltekintünk) nem érzékelte idegeneknek. Igaz, ennek fejében teljes asszimilációt követelt meg. A kulturális együvé tartozás fogalmai (egy viszonylag szűk értelmiségi csoporttól eltekintve) nem játszottak számára különösebben fontos szerepet, hiszen ha mindenki magyar, a magyar volt természetes állapot, ami csupán a valóban idegenek (azaz a külföldiek) jelenlétében értékelődik fel. Ebben az értelemben azonban a határon túli magyar ugyanúgy idegennek minősült, mint a határon túli román, szerb, szlovák... Az úgynevezett nemzeti értelmiség ezt az attitűdöt mindig élesen elutasította, de a közvéleményre komoly befolyást nem gyakorolhatott, igaz, a lelkiismeret-furdalás bizonyos formáit sikerült fenntartania. De ez a lelkiismeret-furdalás is csak a helyzetet súlyosbította. A kognitív disszonanciát az átlagember a határon túli magyarok iránti ellenszenvvel kompenzálta. Az eredmény közismert: a határon túli kisebbségek problematikájával a mai Magyarországon aligha lehet szavazatokat szerezni.

Ilyen körülmények között az igazi kérdés, mely az úgynevezett státustörvény kapcsán felmerül a következő: mi késztette a magyar politikai kormányzatot arra, hogy a magyar közvélemény nagyobbik részének közömbössége, sőt erős ellenérzései dacára is napirendre tűzze a határon túli magyarok problémáját? Hiszen nyilvánvaló: a kérdés puszta felvetésének is komoly politikai kockázatai lehetnek.

A Duna TV Orbán Viktorral készült interjújában olyan bejátszást is láthattunk, melyben Tabajdi Csaba, az MSZP határon túli ügyekben illetékes szakembere a hazai átlagember érdekeire apellálva elfogadhatatlannak tartotta, hogy miközben a magyarországi költségvetés szűkös lehetőségei miatt a magyarországi családok sem kaphatják meg azt a családi pótlékot, mely megilletné őket, a miniszterelnök a határon túli magyar családokat a magyarországi adófizetők pénzéből szeretné támogatni. A kifogás egy részletkérdésre vonatkozott, de ugyanezeket az érveket korábban Tabajdi úr az egészségügyi ellátás, a munkavállalás és egyebek kapcsán is megfogalmazta. S hogy nem magánvéleményről volt szó, azt az is sugallja, hogy Tabajdi Csaba egyike azoknak a politikusoknak, akik korábban a határon túli magyarok kérdésköre iránti érzékenység kialakításában komoly szerepet játszottak. Álláspontjának módosulása a kérdés hátterében álló politikai motívumok megváltozásáról árulkodik.

A kérdés, mely az emberben mindezek után fölvetődik, az, vajon nem politikai öngyilkosság-e egy ilyen törvényt a magyar parlament elé terjeszteni? Nem jár-e mindez a törvényjavaslat megfogalmazóinak, illetve támogatóinak politikai bukásával, sőt ami a mi szempontunkból is súlyosan kedvezőtlen lenne, a határon túli magyarok iránti ellenérzések fokozódásával?

Lehetséges volna, hogy ezeket a veszélyeket a kormánypártok nem érzékelik, vagy van valami, ami a kockázatot mérsékelheti, vagy éppenséggel ellensúlyozhatja?

A belül élők önös érdeke

Orbán Viktor említett tévéinterjújában a szeretetre, a családi értékekre, a nemzeti összetartozásra, az elesettek iránti együttérzésre apellált. Elmondotta, hogy a nyilas és a kommunista diktatúrák az emberek alantas ösztöneire alapoztak, ideje, hogy a politikát mostantól a nemesebb ösztönök irányítsák. Gyönyörű, sőt megható mondatok! Sajnos túlságosan is jól tudjuk a távolabbi és a közelebbi múltból, hogy amikor egy politikus erkölcsről, szeretetről, szolidaritásról, nemes ösztönökről kezd szónokolni, fokozottan résen kell lennünk, óriási az esély rá, hogy valami huncutságon töri a fejét.

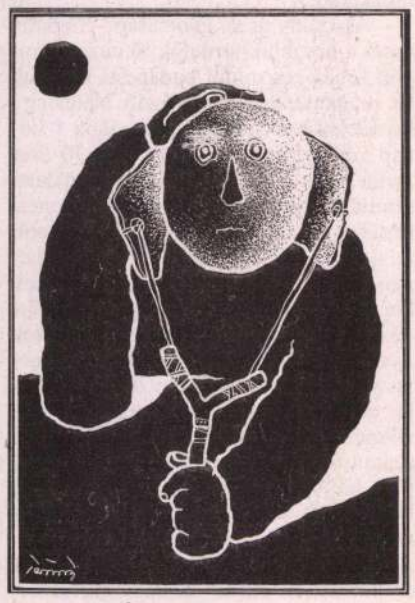

Mi késztette a magyar politikai kormányzatot arra, hogy a magyar közvélemény nagyobbik részének közömbössége, sőt erős ellenérzései dacára is napirendre tűzze a határon túli magyarok problémáját?

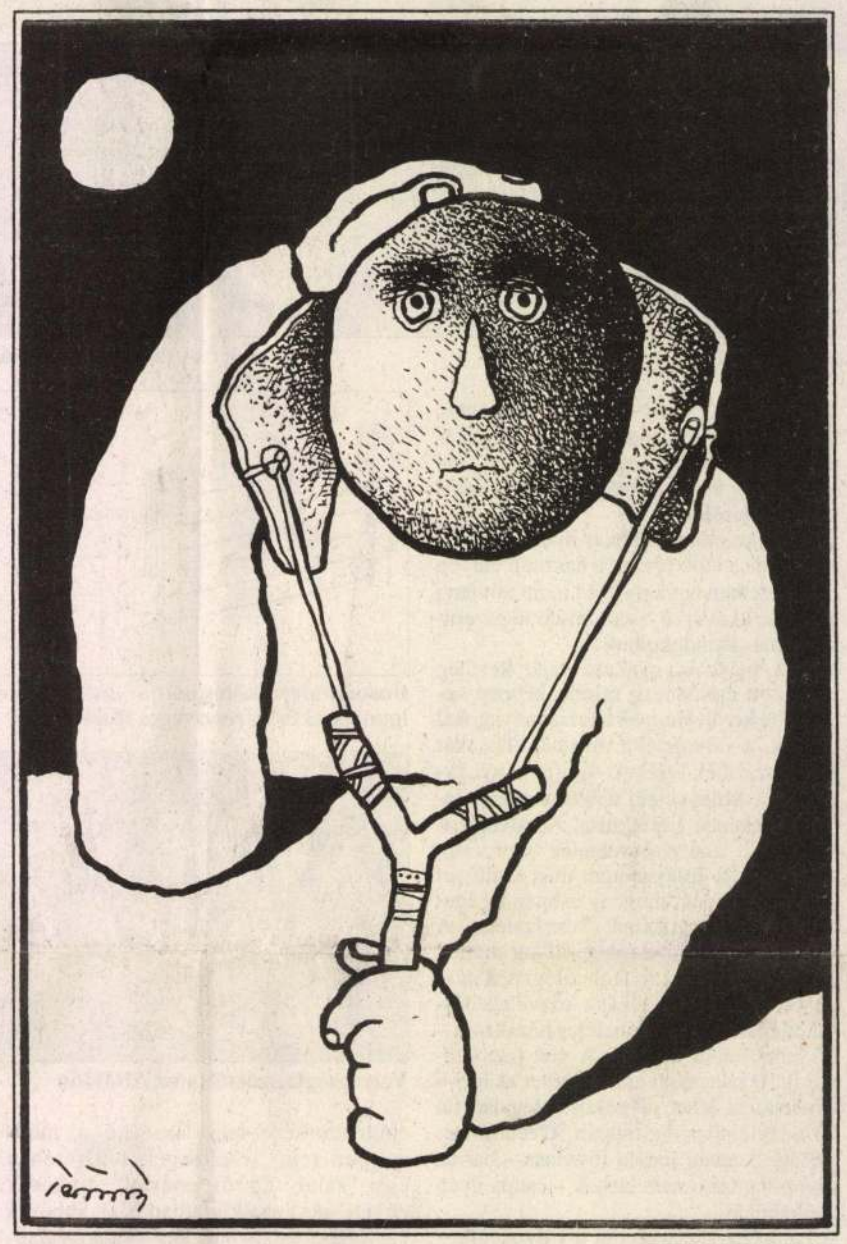

TETTAMANTI BÉLA RAJZA

Különben is, hihet egy mai politikus komolyan abban, hogy az erkölcsre, a szeretetre, a szolidaritásra való hivatkozás semlegesítheti az egyéni érdeket, az önzést, a közösségtől való elzárkózást? Aligha.

Ráadásul Orbán Viktor közelről sem naiv idealista, aki a mennyek országára függesztett tekintettel az e világi kísértéseket elutasítva próbálna meg politizálni. Hatalomra jutása óta keménykezű és pragmatista politikusnak mutatkozott, aki pontosan tudja, mit és miért tesz, aki kitűnően ismeri a hatalom megszerzésének és megtartásának módszertanát.

A dolog hátterében tehát az erkölcsnél, a szeretetnél és a szolidaritásnál jóval ridegebb argumentumoknak kell meghúzódniuk. Ezekre az argumentumokra az interjúban csupán utalások történtek, azok azonban – ha az ember továbbgondolja őket – teljesen félreérthetetlenek. A magyarság számaránya a Duna-medencében folyamatosan apad, közölte a miniszterelnök. (Egyébként, bár erre a miniszterelnök nem utalt, éppen a magyar társadalom tagjainak évszázadokra visszamenő „önzése" következtében.) Egy a kormányzat által (mit ad Isten, éppen a státustörvény gondolatának megfogalmazódásával egyidejűleg) megrendelt tudományos prognózis ki is mutatta, hogy a jelenlegi népesedési trendek fennmaradása esetén a magyarországi népesség már a következő egy-két évtizedben is többmilliós nagyságrenddel fog csökkenni. A gazdasági összeomlás csak akkor lesz megelőzhető, ha az – már ma is elöregedett – országba, többmilliós nagyságrendben, idegeneket fognak betelepíteni.

Az pedig, amitől a magyar átlagember még minálunk, határon túli magyaroknál is jobban retteg, az az idegen. Érthető. Néhányszor már megégette, úgymond, a száját. A Szent István-i birodalom elvesztését például a magyar királyok és földesurak által betelepített idegeneknek „köszönheti".

Amiről tehát valójában szó lehet, az nem a határon túli magyarok kérdése, hanem az, hogy távlatilag kiket telepítsenek be Magyarországra: magyarokat vagy idegeneket? Ha már idegen és idegen közt kell választani, a határon túli magyar mégiscsak megbízhatóbb, lévén kevésbé idegen. Amire tehát a kormányzat a határon túli kisebbségek iránti szeretetet valójában alapozhatja, közelről sem a szolidaritás, hanem egy jóval kevésbé fennkölt és ünnepi érzés: a magyar átlagpolgár xenofóbiája. A határon túli magyarok megsegítése valójában a jövő virtuális magyar állampolgárainak a megsegítését jelenti, azaz nem a határon túli magyarok iránti testvéri érzéseken, hanem a határon belüli magyarok meglehetősen önös érdekein alapul. S a dolog ezzel érthetővé is válik. Orbán Viktor, ha minket támogat, egyáltalán nem biztos, hogy a politikai jövőjét kockáztatja.

Kérdés, miért nem lehet mindezt világosan elmondani?

Egyrészt azért, mert a magyar közvélemény egy naivabb, de a mai kormányzat számára fontos része még mindig mélyen hisz a nemzeti szolidaritás érzéseiben. Sem ezek az emberek, sem mi, határon túli magyarok, nem értünk meg még arra, hogy a történelmi Magyarország mítoszával vagy a szülőföldön való megmaradás álmával végképp leszámoljunk. Ma még nem mondhatjuk ki azt – amit önmagukról az erdélyi szászok, illetve a svábok világosan kimondtak –, hogy a magyarságnak ezeken a területeken megvolt a maga történelmi küldetése, ezt a küldetést teljesítette, visszatérhet a „hazájába". Mi ugyanis nem úgy kerültünk ezekre a területekre, mint a szászok vagy a svábok, nekünk ez a föld a hazánk, s annak a hazának Magyarország is egy része csupán. És az sem teljesen bizonyos, hogy „történelmi hivatásunk" véget ért. Lehet, hogy az egyetemes magyar kultúra –, a némethez, az angolhoz, a spanyolhoz némileg hasonlóan – eltérő államkeretek közt is fennmaradhat. Azokkal, akik ebben a lehetőségben sokszor a kétségbeesés határán imbolyogva reménykednek, nehéz – sőt az európai integráció előestéjén meglehetősen kínos is – lenne vitába szállni.

Másrészt azonban, s nézetem szerint ez a legfontosabb szempont, a határon túli magyarok áttelepítése rendkívül komoly politikai következményekkel is járna. A hozzánk fűződő viszony kérdésében a szocialisták és a liberálisok évtizedeken át olyan (szűk látókörű, bár számos vonatkozásban indokolt) politikát folytattak, mely eltávolított tőlük bennünket, Csurkának és társainak felelőtlen politikai jelszavai viszont sokunkat megszédítettek. S amint azt a bevezetőben jeleztem, a romániai magyarság állampolgári tudata is csaknem egy évszázados lemaradásban van a magyarországihoz képest.

Az anyaországba való áttelepítésünk következésként az ország politikai viszonyainak nagyszabású átalakításával – sőt azt is mondhatnám: felforgatásával – járna. A magyar politikai életben hosszú távon a jobboldali politikai irányzatok dominanciája rögzülne.

De ha a betelepülők a környező államok többségi népességéből vagy a harmadik világ államaiból kerülnének ki, azok nagyon rövid idő alatt és szükségszerűen a szocialista–liberális táborba integrálódnának, az úgynevezett nemzetiek xenofóbiája ugyanis ebbe a táborba kényszerítené őket. Ez esetben tehát hosszú távon az utóbbi két politikai irányzat dominanciája rögzülhetne. A kérdés tehát mindkét táborban erős politikai érdekeket, s következésként szenvedélyeket polarizálhat.

Gátolni a kintiek fogyását

A határon túli magyarság megnyerése, illetve politikai orientációjának megerősítése távlatilag stratégiai fontosságú mozzanattá válhat. Mindennek pedig az ellenzék, melynek nemzeti vonatkozásban sikerült önmagát kilátástalan helyzetbe lavíroznia, kénytelen alá is játszani. (Lásd Tabajdi úr nyilatkozatát!)

Ezért kell e pillanatban arra hivatkozni, hogy a törvény célja a szülőföldön való megmaradás, de ezért kell az adott kontextusban a magyarországi népesség fogyásának – egyébként oda nem illő – kérdését is sugallatosan meglebegtetni, ahogyan azt a miniszterelnök úr tette. E pillanatban ugyanis a legfontosabb feladat mindenképpen a határon túli magyar népesség apadásának megállítása. A többit elég majd akkor szóba hozni, ha a betelepítések kérdése akuttá válik. Mindez persze feltételezés, de – mint láttuk – komoly érvek szólnak mellette.

Számunkra, romániai magyarok számára, óriási dolog a státustörvény tervezetének előzetes elfogadása. Az áttelepülni szándékozók azt is magától értetődőnek tartanák, hogy előnyben részesítsék őket más – kulturális vonatkozásban is idegen – külföldiekkel szemben. De be kell látnunk, hogy a tét nem ez, legalábbis nemcsak ez. Ha a fölösleges csalódásokat el akarjuk kerülni, tudnunk kell, hogy a történet – pestiesen szólva – nem mirólunk, hanem a magyar belpolitikáról szól.

Mi otthon is, akárcsak itthon, gyalogok vagyunk a politikai sakktáblán.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gera Katalin

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1978 DEC 17
Szeged

1021

SZÉPÜL A VÁSÁRHELYI BELVÁROS — KERÁMIÁTÓL A BRONZIG — PORTRÉK ÉS JELKÉPEK

Utcanévtáblák — művészi kivitelben

Gera Katalin rézdomborításai: Ságvári Endre és Deák Ferenc. (Fotó: Enyedi Zoltán)

A hatvanas években indult útjára a kezdeményezés, melynek célja mindmáig Vásárhely belvárosának szépítése, a városközpont esztétikai arculatának alakítása, formálása. Az utcanévtáblák a névadók képi megjelenítésével járulnak hozzá ehhez a törekvéshez. Ez a tevékenység egyébként összhangban van azzal a tanácsrendelettel is, amely megállapította Vásárhely védett utcaneveit. A kezdet kerámia-majolika alkotásait azóta a legkülönfélébb anyagokból készített ábrázolások követték, s bár a tempó némiképp lelassult, évente 3—4 utca kap művészi kivitelű névtáblát a városban.

Az első — a dr. Imre József utcára — Szabó Iván szobrászművész készítette. Kezdeményezése nyomán, körülbelül 10 éve vett nagyobb lendületet a névtáblakészítés. A vásárhelyi, illetve a városhoz kötődő művészek közül többen vállalták, hogy bekapcsolódnak a munkába. A majolikát felváltották más anyagok; a kerámiát elsősorban a fémek, az ólom és a bronz domborművek követték. Részint portrék, részben pedig jelképes ábrázolások (Felszabadulás utca, Alkotmány utca) születtek.

Fekete János a Lumumba, Kamotsay István az Ady Endre, Szabó Gábor a Szántó Kovács János, László Gyula a Berzsenyi, Samu Katalin a Táncsics Mihály, Erdős Péter a Madách, és Hézső Ferenc a Dózsa György utcához készített táblát, míg Fülöp Erzsébet a Virág utcáét, Szalay Ferenc az Alkotmány utcáét, Szabó Iván pedig a Kinizsi és a Felszabadulás utcáét alkotta meg.

Az utóbbi időben szervezettebbé vált a munka. Az elkészült alkotásokat zsűrizik, illetve lektorátusi megbízás alapján készítik el a művészek (most már nem csak vásárhelyiek) a városközpontba befutó utcák névtábláit.

A következőben a Ságvári utca és a Deák Ferenc utca kerül sorra. A két névadó portréját Gera Katalin készítette.

VASÁRNAP,
1978. DECEMBER 17.

jtásáról

elégítő készítmények — választéka. A korszerű, egészséges táplálkozás elengedhetetlen eleme a zöldségfélék felhasználásának minél szélesebb elterjesztése: a csepeli Duna Tsz. például olyan új árufajtákkal jelentkezik a piacon — natúr gomba, gyöngyhagyma, bébicékla, salátának való sárgarépa és zöldbab —, amelyekkel külföldön is versenyképes. A nők második műszakját könnyítik meg a fogyasztási szokásoknak megfelelő adagokban forgalomba hozott félkész, konyhakész termékek kínálatának bővítésével. A legnagyobb lemaradás a csomagolásfejlesztés terén van: a szakemberek még mindig kísérleteznek például a tej kulturált és gazdaságos csomagolási módjának megoldásával.

A tanácskozás résztvevői hangsúlyozták: a népfront jelentős szerepet vállalhat magára abban, hogy felkelti a széles körű felelősségérzetet az élelmiszertermékek minőségének javításáért. (MTI)

ől ír
ezőgazdaság?

A mezőgazdasági termelés területi elhelyezkedése és elhelyezése, az úgynevezett tájtermesztés régóta tárgya a különböző agrártudományoknak. Dr. Bernát Tivadar egyetemi tanár most a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területfejlesztési modelljét mutatja be a lap hasábjain. A MÉM Műszaki Intézetének két publikációja időszerű kérdésekkel, a géptárolás tennivalóival, illetve az energiatakarékos szárítással és tárolással foglalkozik.

A broilercsirke-termelés számos gondját, kül- és belgazdasági összefüggését elemzi írásában Gádor Iván. Ez a tőkés exportunkban jelentős szereppel rendelkező ágazat az utóbbi időben válaszút elé került. Szűkül a tőkés piac, romlanak az eladás feltételei. Tartós ez a jelenség? Vagy csak átmeneti? Gyorsabb ütemben kell fejlesztenünk vagy vissza kellene inkább fogni a termelést? Ezekre a kérdésekre keres választ a szerző.

— Remélem, fölkészültél a mai próbára?!

A fiam rámbámult. Nem válaszolt, de a menyem meghúzta a vécéfogantyút, a víz zúgott, és én tudtam már, ezen a helyen kár énnekem bárkit is kérdőre vonnom, s nevelési elvekre gondolnom. Azonban nem tudtam megtagadni magam, s oltogatni kezdtem a villanyokat, rögtön utána kinyitottam az ablakokat. Egyáltalán nem volt olyan mellékgondolatom, hogy én most ráncba szedem őket, vagy meg akarom mutatni, hogyan is kell csinálni, éppen csak le akartam vezetni magamban a felgyülemlett indulatot. Erre a fiam és a menyem ténferegni kezdett a lakásban. Mint az alvajárók. Mint akik egy idegen égitestről pottyantak ide. A menyem a lábával kalimpálni kezdett a zongorán, amit én vettem az unokáimnak, a fiam pedig hol a nadrágszíját, hol a dossziéját kereste az ágy alatt és a szekrények tetején. Ettől majdnem idegrohamot kaptam, legszívesebben otthagytam volna őket de hát akkor képes nem elmenni dolgozni a fiam, és én már nemigen tudok még egyszer olyan pávát kitalálni a számára, ahol egy kis energiaráfordítással eredményt sőt dicsőséget, mi több önbizalmat tud szerezni magának...

(Folytatjuk.)

VASÁRNAP,
1978. DECEMBER 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-086, 387-748, 340-726

Gera Katalin

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1976 NOV 16

1021

GERA KATALIN: GYÖNGYI

KÚT

::

isztesség

ék a Holdba
ném meg
t
, lánggal,
meg
nölcseit,
opják el,
d —
kibírhatót,
g
móniát,
éltó valót,
g, nyomorok ellen
a szellem,
öbb
ikrázó csoda,

ök, kőművesek,

get
t
d
—

modern társadalomban
alakult formája, amely
közléstől és a csoportok
nikációtól elsősorban tör
heterogenitásában és tec
zök általi közvetítettségé
zik.

A tömegkommunikáció
egyaránt vonatkozik az
mennyiségére, a befogadó
az információk előállítá
amely igen hasonlít a
termelésben kialakult n
Az információt tehát üz
vezetben a technika segí
ják elő és tömegesen ju
tömegekhez. A heteroge
a közölt információkat
színvonalukban és az ir
fogadási és igen heterog
ségükben, érdeklődési k
Végül a tömegkommun
ben az információt mind
technika (sajtó, rádió, t
Részben ezzel függ össz

Gera Katalin, szobrász.

● **Gera Katalin kisplasztikái**

Halász Péter: Bemutatkozik a művésztelep.
Tetőfi Népe, 1976. máj. 4.

A jó hírnek bizonyára sok
l anya örül — jegyezte meg
áth Józsefné betanított
kás. — Az én gyerekem már
, iskolába jár, nyugodtan ott-
hagyhatom Felsőszentiványon,
nis ott lakunk. Míg a gyerek
b volt, a helyi termelőszö-
ezetben dolgoztam, két éve
: be Bajára.

ggelente a Duna-parti város
iből négy autó-
dolgozókat a ba-
Gépgyárba. Az
agy előny, mun-
nis nem kell az
akozniuk, fél 3-
buszokba ülnek,

fárasztó, de megéri, szeretem a munkámat. Lakatosként kezdtem, most diszpécser vagyok. Miután Szekszárdon elvégeztem a mezőgépészeti szakközépiskolát, tavaly Mohácson technikusi minősítő vizsgát tettem.

Kiss János diszpécser jelenleg tanul a gépipari szakközépiskola esti tagozatán. Két év múlva érettségizik.

— Debreceni vagyok, Baján voltam katona, s itt ismerkedtem meg feleségemmel — mondta a fiatalember. — Megszerettem a Duna-parti várost, s munkahelyemet. Egyelőre feleségem szüleinél lakunk kétéves kisfiunkkal.

sa a tartalmasabb, emberibb életért tenykedő szocialista brigádmozgalom helyi osztagainak. A Higiénia és a Béke brigád arra sem rest, hogy naponta ebédet vigyen Vojtikovszki Sándorné, illetve Asztalos József beteg nyugdíjasnak.

□ □ □

Igazán „kapun belül" persze azok a nyugdíjasok érzik magukat, akiket nem hagyott még el az egészség, s bejárnak a gyárba dolgozni. Mint Mócza Ferencné, Juliska néni is.

Mócza néni 65 éves, 1967-ben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 JAN 1
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Gera Katalin

1021

Géra Katalin: Egy újabb év kezdődik...

Jó néhány olyan lírai összeállítás került kezembe, melyek egy-egy tájegység költőinek alkotóműhelyéből közölnek válogatást (Békési vers), vagy a kötetek tematikus válogatással akarják bemutatni a város és költőinek kapcsolatát (Pécs: Költők a városról; Debrecen: Egyet lép az ősi város). Ma már se szeri, se száma azoknak a szépirodalmi alkotásoknak, melyek a „genius loci", a hely szellemét sugallják anélkül, hogy a provincializmus vádjával illethetnénk. Az a lírikus, aki a szűkebb haza, a szülőföld nevéről és kultúrájáról vall, nem provincialista csodabogár. Szabadjon itt a nemrég elhunyt, felejthetetlen *Eperjessy Kálmánra*, a kiváló történészre hivatkozni. *„A magyar falu története"* című könyvét így dedikálta nekem: *„Az országos történet a falvak ezreinek történetéből tevődik össze."* Az irodalomban is hasonló a helyzet. Nemcsak a nagyváros teremtett költőket, írókat, hanem a magyar vidék is adott Juhász Gyulát, Móra Ferencet, Gulyás Pált és sorolhatnánk. A helyi antológiák egyszersmind kohéziót is jelentenek, melyek a vidék kultúráját bekapcsolják az ország vérkeringésébe,

Egy

őket, a vár
munkálkod
mondanival
dulás előtt
dottságról
városszépít
nünkben.

Dr. Sipk
„Hódmező
összeállítás
len Gábor
napvilágot.
zonnyal hé
törekedhet
fényesen i
múltjának
irodalom t
költők ped
társadalmi-
meg.

Éppen N
sában, hog
nak is kez
Debrecenne
betű-múzeu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Gera Katalin

1021

GERA KATALIN:
ALFÖLDI MADONNA

is megörökítette. eljegyzéseket kü- e írták." Az érté- anulmányhoz gaz- agyarázat járult.

TANULMÁNYOK

tesi tanulmányok" Megedűs Katalin, ló, *Katona* Imre, jos, *Dóczi* László, István, *Barta* Já- Antal. *Dóczi* dául Szentes ipa- k és a munkás- jlődésének főbb ellemzi. Tanulmá- y ír: *„Gyökeres övetkezett be az és az életvitelben. szűnt a munka- a munkahelyek munkaerőhiánnyal unkások havi át- a városban 2300 l mozog. Jelentő- tt a munkások és ak szociális el- A negyedik öt- n eddig felépült százalékát üze- kapta, vagy épi-*

ád megyei könyv- a Somogyi- elentős Szemle ivány sorozata, rán igényt tart- bb szabású anya- sra.

szóval: tevől végére. S a megőszült fe getálás unal Bár meglehe végzete. Nek fejébe — a ronts vagy henyélj!

Ki is ez

Amikor pett", akkor össze a hát Világfi? Vig egy közönség akihez hason szaladgálnak

Ó a Vili! ismerték. E elemistaként mivel folyto oly praktikák dendően fel mindig neki ból haszna. tól — akiből lett — egy ruzát kunye centis tintace vagy hússz „Vili, hogy tól!" Amikor

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Géra Katalin

MAGA

1021

GERA KATALIN: ANYASÁG

A jövő hét – a múltban

időjárás

JÚNIUS	21	22	
Középhőmérséklet	20,5	20,7	2
Átl. maximum	25,7	26,2	2
Átl. minimum	15,2	15,2	1
Legmagasabb hőmérséklet	33,2 1908	33,4 1917	3 1
Legalacsonyabb hőmérséklet	8,8 1910	8,9 1921	1

Az alvás fiatalít, frissít

kozmetika

Az alvás biológiai szükségszerűség.

Az irodákban, gyárakban, üzemekben végzett munka után a szervezetnek pihenésre, elsősorban alvásra van szüksége, hogy pótolja az elhasznált energiát. Az idegeknek fel kell frissülniök, ez azonban csak akkor lehetséges, ha a szervezet tevékeny[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 AUG 3

Békés m. Népújság

Gera Katalin

1021

Gera Katalin

Gyerekek

Hétvég

Technika a lakásban — „Gyes"-es ötletek — Filatél sarok — Divattanácsadó

Három esztend — otthon

A gyermekgondozási segélyen levő kismamák között sokan előbb-utóbb úgy érzik: valami hiányzik az életükből, valamivel rövidebbek lettek a hétköznapok és semmi sem különbözteti meg az ünnepektől.

Azt valamennyien tudják, tudjuk, hogy a gyerekkel eltöltött három esztendő felbecsülhetetlen érték — a gyereknek. Túl a kicsi fizikai szükségleteiről való gondoskodáson — az első éveknek, a semmi mással el nem cserélhető anya—gyerek kapcsolatnak sajátos törvényei vannak. A csecsemő a kisgyer-

De sok kismama nem rá, hogy ez alatt az id valami mást is „fel lel teni".

Például befejezni a gyott tanfolyamot, vagy szakképesítést szerezni. még magasabb végzettsé Vagy egyszerűen csak e azokat a könyveket — dalmat, szépirodalmat — lyekre a családalapítás, mekvárás izgalmai közö maradt idő. És nagyon fontos, hogy ne szakadj az a kapcsolat, amely a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JAN 181
KÉPES ÚJSÁG
Budapest
Gera Katalin
1021

Gera Katalin: TAVASZ (fa)

éve történt, hogy az I. Ist gimnáziumba új tanár ér zett, tele ambícióval, tele vekkel. Éppen akkor volt amikor Kodály Zoltán közb járására visszaállították a zépiskolákban az ének- és netanítást. Záborszky Józ a fiatal tanár, élt az alkalo mal. Összehozott egy kis marazenekart, tizenhat tag Amolyan műkedvelő, gim ziumi zenekar lehetett vo belőle — másutt. Csakhogy a karmester-tanár messzebbre tekintett. Azt akarta, hogy a diákok közül mind többen muzsikáljanak, hiszen a nagy mester, Kodály mindig ezt tanította. Így látott hozzá, hogy a zeneiskolában rutinszerűen tanult hegedű, zongora, cselló mellett — különórákon — brácsázni, nagybőgőzni, oboázni, fagottozni, kürtön és pozánon is játszanak. Hogy honnan volt hangszerük hozzá? Segített a szülői munkaközösség. És megérte. Három év múltán, 1957-re már együtt volt az 55—60 tagú szimfónikus nagyzenekar.

Igen, de mit ér egy ilyen diákzenekar, amelynek tagjai évente cserélődnek? És honnan szerzi az „utánpótlást"? Nagy kérdés ez, éppen ezért van oly kevés diákzenekar szerte a világon. Záborszky József azonban megoldotta. Olyan zenekar-gúlát szervezett, amilyen talán sehol a világon nincs.

A gúla alapja ezer kisfiú és kislány, aki Zuglóban zenei is-

rekkel történt meg ez. Nem csoda talán, ha eláruljuk: a kis zenészek tanulmányi átlaga: 4,2. Kiderült: a zene nem csupán az ízlést fejleszti, de a szorgalmat is.

A nagyvilág pedig kitárta előttük kapuját. Eddig tízszer fogadták őket az NDK-ban, a Keleti-tengertől a déli hegyekig. A legemlékezetesebb mégis a St. Moritz-i fellépés, a nagy verseny, ahol öt világrészből adtak egymásnak randevút a diákzenekarok. A földkerekség kilenc legjobb diákzenekara versenyzett egymással e fesztiválon, s a pálmát a budapesti diákok vitték el. Ezért meghívták őket a következő évben Zürichbe, Baselba, Winterturba, majd 1972 karácsonyára ismét Zürichbe, ahol ők voltak a svájci magyar est főszereplői. Utána ezt írták róluk a svájci újságok: „Nincs ebben semmi csoda — természetes, hogy Magyarországon, ahol Kodály módszerére épül a zenetanítás, ilyen gyerekek élnek!"

Firon András

Nagydiákok, kisdiákok figyelik a karmesteri pálcát

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 VIII 20

Békés m. Népújság

Gera Katalin

1021

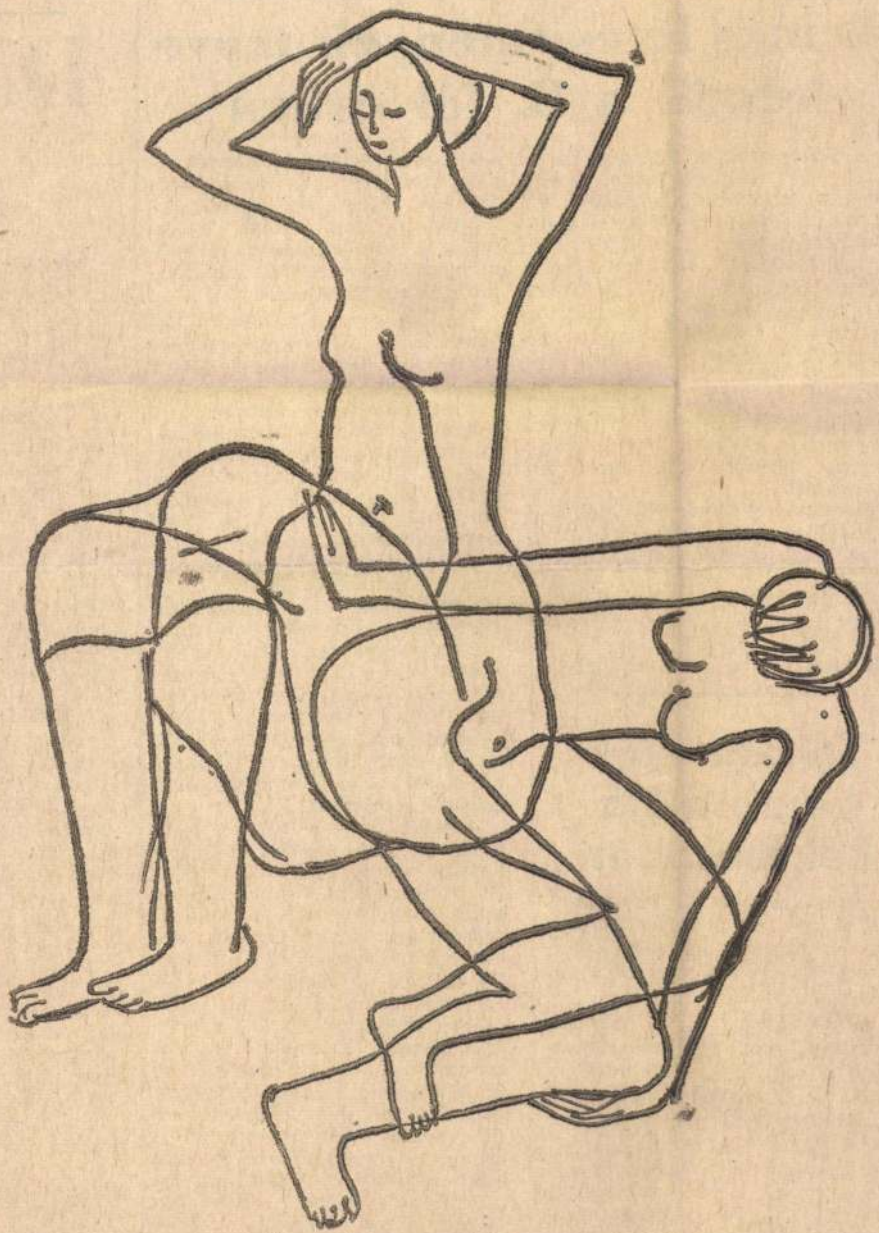

Gera Katalin

Vázlat

Újabb lakások, iskolák és más létesítmények terve készül a II. fél évben

A Békés megyei Tervező Vállalat tervezési díja (árbevétele) az első fél évben meghaladta a 11 millió 700 ezer forintot, ami csaknem egymillióval több az előirányzottnál. Ezt az eredményt tervszerűbb előkészítéssel, a már korábban bevezetett ösztönző bérezéssel, valamint a dolgozók évek során szerzett tapasztalatainak felhasználásával érte el. Az elkészült tervek alapján megvalósuló beruházások értéke csaknem 400 millió forint; 100 millióval több a tavalyinál.

Elkészült egyebek közt Békéscsabán egy 100 személyes garzonháznak, a kenyérgyár sütőüzemének, több mint 200 lakásnak, Endrődön a cipészszövetkezet szociális létesítményeinek, Gyulán a fa- és fémipari szövetkezet műhelyének és szociális létesítményének, Szarvason a Szirén szövetkezet üzemi épületének, továbbá sok más iskolai, egészségügyi, mezőgazdasági létesítménynek a kiviteli és több vízmű gáztalanítási terve.

Tanulmányterv készült Békéscsabán, a VII. kerületi (mezőmegyeri) 16 tantermes iskola, az erzsébetvárosi iskolacentrum, valamint a Lencsési úti (főként kétszintes házakból álló) mintalakótelep építésére.

A II. fél év jelentősebb feladatai közé tartozik Békéscsabán több mint 200 lakás, az új postaépület (lakásokkal), a kórház rekonstrukciójának I. üteme, a köztemető, Békésen egy 16 tantermes iskola, Medgyesegyházán a községközpontban a szennyvízelvezetés kiviteli tervének az elkészítése. Tanulmányterv készül Gyulán a felszíni víz elvezetésére, Mezőkovácsházán egy 12 tantermes iskola, Szarvason az óvónőképző intézet 240 személyes óvodájának építésére.

A vállalat — a sok megrendelés miatt — a saját dolgozóinak pályázatot írt ki, mintegy 30 millió forint értékű, főként lakás és más sürgős megvalósításra váró létesítmény tervdokumentációjának elkészítésére. Ugyancsak pályázatot írt ki a Lencsési úti lakótelep III. ütemében megvalósuló lakóépületek újszerű, használati és esztétikai szempontból megfelelőbb kialakításának tanulmányterv formájában való elkészítésére. A tervezők sok jó megoldást adtak be, s ezeket a további építkezéseknél felhasználja majd a vállalat. Főként Benedicti Gyula, Papp László, Kraszkó Pál és Tímár György munkája volt kiemelkedő.

P. B.

Tejtermékek bemutatója Békéscsabán

Péntek délután fél 3 órai kezdettel tej- és termékbemutatót szervezett a Hajdú megyei Tejipari Vállalat a Békéscsabai városi Tanács klubjában.

A bemutatón Nyíri Sándor, a vállalat osztályvezetője ismertette a vállalat eddigi eredményeit és bemutatta a legújabb készítményeket, melyek minden bizonnyal keresettek és kedveltek lesznek a vásárlók körében.

A bemutatót kóstoló követte, melyen valamennyi kapható termék sikerrel szerepelt.

Messzire

Diá

Amikor
Gertrudis ki
ahol most j
ségesen ma
nemzetség n
domb ez itt,
Tulajdonképp
és valamikor
még hiába
kőkorszaki ú
volt ilyen. C
sodott egyre
tották egym
kultúrák, kor
besvizű folyó
emlekedő
pont már so
lőtt; úgy öl
gyorsvizű fo
meg az ingo
lág mint any
Csoda-e, h
embere me
utána a több
ra középkori
ban a pogán
fő, Vata lá
ezen a vidék
a korábbi ki
tíz falu épí
mot!
Itt épült n
„kulturák
ahol még ma
lepi el a föld
réptöredék,
szarvasagganc
zel formált e
Megyünk a
vezető ösvény
ra gyűjthetné
minden gyűjt
béklyóz a
Csolt-monostor
mélyéből ki
tély-íve, túlol
templombelső.

Gera Katalin

nohránművész

A h. vásárhelyi, öni táplat anyagából

Népművelés

1979 szept

„Öregség" c.

MAHIR SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gera Katalin

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

szobrászművész

1979 NOV 6

1021

Vasárnap délelőtt avatták fel Gerendáson Gera Katalin: Álló női figura című bronzszobrát. A kecses vonalú, copfos lányalakot a művelődési ház előtt parkban helyezték el. Az avatóünnepségen Vojtek Edit orosházi járási közművelő-

rációs tábor
halt nagy
Miklós: „..
tem én e f
ember úgy
önként, kéj

A húsz
Dachau fa
sány vezényszavak, sűrű ütlegelések zavarták ki a heftlingeket az Appel Platzra, a horogkeresztes zászlókkal díszített SS-parancsnoki épület elé.

— Achtung! Schweine Hunde! — üvöltött a gyűlölt figyelmeztetés és kiadták a parancsot az önszámolásra. A kápók jelentették a létszámot a barakkelteszternek és sokszor órákig kellett várni, míg a tábor SS-pa-

A várakoztatás egyik mód-
ja volt erőnk fogyasztásának addig is, amíg sorra nem kerül a 128-as, a 129-es stb. barakk népsége a krematóriumok előtt. A már hetek óta tartó bizonytalanság, a napi 12 deka korpás kenyér, az egy darabka wurst, a déli káposztaleves (amiben csak az íz volt káposzta), az esti fekete lötty kávé végtelenül lesoványította testünket, lassította agyunk járását. Az

Fotó: Császár Lajos

déli felügyelő mondott ünnepi beszédet, s a helyi általános iskola 2628. sz. Gábor Áron Üttörőcsapatának pajtásai pedig énekeltek és verset mondtak

Gera Katalin:

SZABÓ PÁL EMLÉKÉRE

(gipsz)

Szabó Pál kiadatlan naplójából:

A REGÉNY SZÜLETÉSE

Az „Ahogy lehet" keletkezése és megírása

1958. JANUÁR 28.

Napok óta nem tudok leírni egyetlen sort; hiába rajzanak bennem darabban levő új regényem alakjai, mire az asztalhoz ülnék, olyan annyira szétszaladnak megint, hogy a papirosra egyik sem kerül. Napjaim, mondanivalóim úgy futnak széjjel ujjaim közül, mint a víz mosdáskor vagy mosogatáskor. De valamit tenni kell, valamit mindig csinálni kell. Szerencse, hogy ma parlamenti ülés volt; így hát bementem a Parlamentbe.

*

Regényalakok bukkannak fel közeli s távoli időkből, történelemből, terveimből, szándékaimból és itt vannak, jönnek-mennek körülöttem. Segítenek nekem. Nagyon sürget az írás, hogy üljek le az asztalhoz és gyerünk, gyerünk, mert itt ver fel a nádfiók bennünket...

JANUÁR 30.

Egy történelmi regényen
tanában, a bihari s parti
hajdúságról, Bocskai hősi és
badságharcának az előző id
nelem törvényeinek készülő
gyar nép észvesztő mélységb
idején. Ami tulajdonképpen
lyi regényem is lenne, meg
réti tájaké, szépöregapámé,
nak is a nagyapjáé, egyszóv
igazi, a való történelemé ta
vőre.

Közel kétszázötven vagy
deje már, a régen elmentek,
porladtak, magyarok, hajdú
várnak ennek a regénynek
törökök, pasák, bégek, papo
janicsárok is özönnel várna
feltámadásra. A háremek s
puszták erős, harcos asszon

SZÁRSZÓ

A nap korongja lassan készülődik, hogy megfürödjék a tóban.

A túlsó part hegyeinek opálszín párakötöse bíborrá változik.

— Holnap szél lesz.

— Holnap? Addigra vége a szezonnak.

A ház körül, a kerítésen túl, árnyak lengenek. A kerítésajtó nyitva.

— Bemenjünk?

— Kérdés ez? Még benne vagyunk a nyitva tartási időben.

A ház előtt, a padon, öregember hűsöl.

Ő még beszélt vele — József Attilával — az utolsó, gyilkos napon.

Bent a házban — József Attila múzeumában — szintén élő emlékek fogadnak.

Egy élet külseje: fényképekben.

Egy élet benseje: verskéziratokban.

— Elmúlt...

— Akkor miért mondod magadban, még mindig, ezt a verset?

A vitrinek, tablók előtt: fiatalok.

Új, más nemzedék.

A ház elől, a padtól, bejön az öregember. Kivel-kivel elbeszélget. Halkan, hogy a többieket ne zavarja.

De most mindenki őt szeretné hallani.

Körbeállják.

Simon Gy. Ferenc

József Attila 1924-ben

József Attila, aki — mindig fiatal marad. Akit mindig megértenek a fiatalok. Ez a fényképe, amelyet szintén Szárszón láttunk, 1924-ből való

(Fotó: Dolezsál László)

Gera Katalin, szobrok

GERA KATALIN szobrászművész kiállítása a marcali helytörténeti és munkásmozgalmi múzeumban szerdán megnyílt. A művész a tárlaton ötven legújabb bronz, fa és terrakotta kisplasztikáját tárja a közönség elé.

– : Hír

8.

Népszabadság Bp. 1981 szept. 24.

Gera Katalin, szobrászművész

A Hatvani Galériában rendezték meg az országos portrébiennálet „Arcok és sorsok" címmel. — A művészportrék között látjuk Gera Katalin Kodály emlékére komponált mágyalakos, éneklő domborművét. (említve).

Mucsi András: Arcok és sorsok.
Heves megyei Szemle, 1984. márc. 2-5 old.

Gera Katalin, szobrászművész

Megnyílt Boglárlellén, a Toparti Galériában, a dél-balatoni képzőművészek tárlata. — Érdekes színfoltot jelentenek Gera Katalin rézdomborítása. (említve).

Tersztyánszky Krisztina: Színek és formák. Somogyi Néplap, 1984. júl. 8. 5.-old.

Gera Katalin szobrász

„Kiállítás a Tóparti Galériaban"
„Képző- és iparmű részet a Dél-Dunántúlon

(ezzel lásd Szabadostános cím nő alatt)

Somogyi Néplap 1983 jul. 23.

Gera Katalin, szobrászművész

„Megnyílt a Műcsarnokban a vásárhelyi Őszi Tárlat megjedszázados anyagából rendezett kiállítás. – Szomszéd megyebeli és más dunántúli művészek is képviseltetik magukat e tárlaton. – Kaposvárról Gera Katalin szerepel műveivel.

Veszeli Lajos: Jubileumi kiállítás a Műcsarnokban. Napló (Veszprém), 1979. jún. 26.

GERA Katalin, fest3

kiállítás

kiáll. „Somogyi képzőművészek tárlata"

Schladming, 1989. július. eml. = Somogyi

Honismereti Híradó 20. 1989., 2., 63.

XXn. 45n. / Mesterek

üzletház)

Kálmán(1863-1954)

intes, tégla falazású historizáló
ület 1-2 szintjét az üzletportálnak az
vegablakokkal felnyitott homlokzati
2. Weiner- és Grünbaum-féle lakó- és
nes nyilású ajtó, illetve ablaknyilásai
2-3 tengely közt zászlótartó rúddal. A
itott ornamensdiszes keretelt mezők
mkaréjos ivben zátódó fülkébe
ott három-három keskeny
gy-egy vasrácsos, tengelyében ék
k ezen, háromszögletű szakaszát egy-
int egyenes záródású ablaknyilásai
észint mázas terrakottával boritva.
nyúló, faragott kőelemekkel tagolt
elyezett kisebb, négyzetes formát
ződő bádog sisakkal fedett

Gera Katalin

Résztvesz a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965–1974.

Gera Katalin, szobrász

A XXIII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton szerepel a művész alkotása.

Szabó Endre: Értőn szólva...
Csongrád Megyei Hírlap, 1976. okt. 24.

Gora Katalin, szobrász

Megnyílt a XXIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat, melyen szerepelnek a művész művei. „Parasztasszony fej" (említve)

Tandi Lajos: Hagyományok és kezdeményezések. Dél-Magyarország, 1976. okt. 14.

Gerd Katalin, szobrász

E tárlaton szerepelnek munkái, melyeket a klasszikus realista formanyelve épít. „Bálint" c. gyermekportré (említve), és nyújtott távlakja a felszabadulás gondolatát fejezi ki.

Dömötör János: A XIX. alföldi tárlat Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, 1976. ápr. 25.

Gera Katalin

Megnyílt a vásárhelyi képzőművészek kiállítása, a Somogyi Képtárban, melyen szerepelnek szoborművei.

Horányi Barna: A vásárhelyi képzőművészet kiállítása.

Somogyi Néplap, 1976. ápr. 4.

Gera
Gerka Katalin, szobrászművész

az „Arcok és sorsok" címmel összeállított országos gyűjteményi kiállítását Hatvanban rendezték meg.

a művész alkotása szerepelt a tárlaton.

Farkas András: Portrékiemelé Hatvanban.
Heves Szemle, 1980. márc. 6. old.

Gera Katalin

Megbírták a művésznőt, hogy a kaposvári Dorottya hárat figurális domborművel díszítse.

---------:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET,1979.december - 47.lap

Gera Katalin, szobrai

L: Vili Tibor

Soma B: Szoborpark a Városligetben 4.

Esti Hírlap, Bp. 1979. jún. 30.

Gera Katalin

Megbízták Gera Katalint, hogy a Hódmezővásárhelyi Deák Ferenc utcai utcatáblákat bronzból készítse el.

—: Köztéri munkák

Művészet, 1979. május - 47. lap.

Gera Katalin, festőművész

Szegeden, az elmúlt héten megnyílt a
13. dél-alföldi tárlat, melyen a mű-
vész alkotásai szerepel.

Palner Zoltán: Dél-alföldi festőegyéniségek tárlata.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. jún. 4.

Gera Katalin, szobrász

Az idei Szegeden megnyitott XIII. Délalföldi Tárlaton szerepel a művész műve: fából faragott „Mártír"-ja. (említve)

Gass Ervin: Egységes, színvonalas tárlat Szegeden.
Békés Megyei Népújság, 1978. jún. 11.

Gera Katalin

A vásárhelyi őszi tárlaton nov. 14.-én a kiállító művészekkel találkozhatnak középiskolások és szakmunkásképző intézetek fiataljai. – A fiatalok kérdéseire válaszolt a művész is.

Szabó Endre: A párthatározat szellemében.
Csongrád Megyei Hírlap, 1977. nov. 27.

Gera Katalin, szobrász

a kecskeméti művésztelep kiállítását a Megyei Művelődési Központban rendezték, melyen a művész művei szerepelnek: az anyaság és a szabadulás témáit mintázta meg.

Halász Ferenc: Bemutatkozik a művésztelep. Petőfi Népe, 1976. nov. 7.

Gera Katalin

Megbízták Gera Katalint, hogy a bajai Szobor sétány vesszere Tüzz István-mellszobrát készítse el.

— i Kőstéri munkák.

Művészet, 1978. november – 48. lap.

Gera Katalin

Megbízták Gera Katalint, hogy a Hódmezővásárhelyi Ságvári Endre utca utcatábláit bronzból készítse el.

—: Köztéri munkák

Művészet, 1979. május - 47. lap.

MDK

Gera Katalin

Borju, terr.

Vetkőző, gipsz

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

Gera Katalin

Pályázatnyertes terv alapján a müvésznő megbizást kapott, hogy bronz női figuráját Gerendáson a Müvelődési Ház előtt állitsa fel.

-----:Köztéri munkák:
MÜVÉSZET,1980.március - 47.lap.

Gera Katalin
grafikai és kisplasztikai kiállítása
nyílt meg péntekén Békéscsabán.

Magyar Hírlap 1972/43 Sold.

Gera Katalin, szobrász

Az írót ábrázoló domborművet kénítette.

— : Szabó Pál-emléknap Biharugrán 7.

Népszabadság, 1973. nov. 1.

GENTHON István

1940-ben a Római M. Intézet igazgatója

Ujvány Gábor: Tudományszervezés - tétés elhatatás - forráskritika. Győr, 1996 55-67, 143,

belső vár, amely előtt tágas épület négyszög vai
szárnya új. A harmadik, a nyugati régi, emeletes.
bemeszelt, az emeleten ma is eléggé ép sgra
ablakokkal. A földszinti sgraffitik ornamentál
levélindákból összeróttak. Az emeleteken csigás
két felől egy egy sybilla és antik hős, a kapu feletti
alatt még kerubfejek. A kapu külső kerete is sgraff
pillérei tetején két allegorikus alak állott, a jobb old
megvan s Dignitast ábrázolja. A kapu faragott b
pompás; keskeny csigás konzolokban végződő
attikai párkány, ezen hasonló de díszesebb konzol
betetőzött orom, amelynek négyszögű mezejében k
angyal kettős czímert tart, babérkoszorúba foglalva
F. és B. C. D. C. Z. M. betűkkel.

A kapu oromfríe hullámos indákkal, közepén m

GENTHON István

ld. róla

Mátrai László: Mühelyeim tortenete.
Bp. 1982. 226-227. p.

dolja, hogy a német barokk kö
miszerint lefordítani készül *G*
Greenaway filmjei.

Talán nem teljesen közt
nevű Színészképző Műhely ott
LÁZÁR Kati vezeti, akik 320 jel
Délelőtt tanórákon vesznek ré
Fehér György, Simon Zoltán ta
*veronai nemes*t.

A **2000** szerkesztői elhat
gassák a színiiskolát helyszíni (
nyilvános főpróbát és a premie
beszélésünk szerint a perselyb
osztják három kisorsolt növen

Az estek látogatása évvel

Jön! Jön! Jön! Decembe
*Holmi*val közösen.

Várjuk Önöket a Merlin

TÖRÖK ANDRÁS *(2000)*

GENTHON ISTVÁN

emlitve ld. Gruntovics Tódor

Losonci Miklós: Ráckeve műemlékei

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 40. sz. 24. o.

Genthon István, művészettörténész

1975, a műemlékvédelem éve volt Európában. Díjat is alapítottak ebből az alkalomból, a Műemléki Európa díjat, amellyel elsők között Sopron városát tüntették ki. A díj átadására 1975. okt. 14.-én került sor. A TV. filmet készített ebből az alkalomból és megszólalt többek között Dercsényi Dezső művészettörténész is. Elmondja, hogy Gerevich Tibor professzora 1933-ban átvette a Műemléki Bizottság vezetését és gyökeresen átszervezte azt. Elsősorban rábízta legjobb tanítványára, Genthon Istvánra a hivatal vezetését. Maga mellé vette Lux Kálmánt és annak később meghalt fiát, Lux Gézát és nekilátott a korszerű műemlékvédelem megvalosításának.

Az építészet ürügyén.

1980. VII. 18. TV. 2. műsor, 22.20 /S.J./

Genthon István, művészettörténész

Gál Mátyás a budapesti Iparművészeti Főiskolán 1938-ban végzett. A debreceni származású Harangh Jenő grafikusművésznél emlékezik művésztanárai közül és részese Ehrlett Genthon István előadásainak.

Masits Ferenc: Gál Mátyás kiállítása Hajdúdmádon.
Hajdú-Bihari Napló, 1949. okt. 2. 5. old.

Genthon István művészettörténész

„Az újmagyar festőművészek története" c. könyvében (1935.) Nagybánya „rövidéletű oppozíciójának tekinti" a gödöllői iskolát.

Dévényi Iván: A gödöllői művésztelep, Vigilia, Budapest, 1973. nov. 739. old.

Pierre Gentil

II. Szulimán hadjáratáról, spóló könyvben
alellékelték Szigetvár képét

Cennerné: A Zrínyi család 1966 5.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

mdk

Gentilis pápai legátus biboros

Száma dáskönyvében 333½ krakói márka egyenlő 3255 budai márkával. A budai márka súlya: 245.53779 g.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban

M. L.

Gentillion, festő

Sopronban dolgozott. Arcképfestő volt. 253.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II.rész 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf.1968. Sopron

Ø Gentillon, Johann

archépfestő
1796. márc. 27-től 1797.
junius 25-éig a közönség megelégedésére működött Sopronban. A
városi tanács erről hajlandó
neki bizonyítványt kiállítani,
ha megfizeti 9 frt hadi
adót.

Csatkörl

M. D. K.

GENTILLON János festő

Garas XVIII. 29. 144, 210. l.

M. D. K.

SENTILLON János arcképfestő

Beszterce bánya

1796 - 97 Sopron

Garas XVII. sz. 219. l.

M.D.K.

GENTILLON János arckérfestő

1796 III. 21 és 1797 VI. 25 közt tartózkodott Sopronban

Müvért. (1952) Csatkai Endre: Altomonte és Schaller István szerepe a soproni barokk festészetben

M.D.K. 72.

Gentilissimo

l.

Biró Erdmin

157. l.

GYULA

MAGYAR KIR. POSTA

Tér

Europa lapterjesztő rt.

Budapest

V. Visegrádi u 36 Ham

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat,
a Magyar Nemzeti Galéria, a Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutatóintézete,
a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal és a Szépművészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt a

GENTHON ISTVÁN

születésének 100. évfordulója alkalmából
rendezendő emlékülésre

Az emlékülés programja:

Bernáth Mária: Szubjektív emlékképek Genthon Istvánról
Marosi Ernő: Genthon István magyar festészettörténete
Gosztonyi Ferenc: Genthon István művészeti írásai az 1920-as és 1930-as években
Pataki Gábor (korreferátum): Genthon István kritikai tevékenysége 1945 és 1949 között

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

Zsákovics Ferenc: *Vezetés a Magyar Nemzeti Galéria „Modern magyar művészet Genthon István gyűjteményéből" című kiállításán*

Szilágyi János György: Genthon István, a főigazgató
Bognár Gábor: Genthon István és a műemléki topográfia

Levezető elnök: Galavics Géza

A rendezvény időpontja:
2003. december 10., szerda 14-18 óra,

helyszíne:
Magyar Nemzeti Galéria előadóterme
(Budavári Palota „B" épület, földszint)

Gentilumo

l.

Büro Erdkast

98-l.

Gentiluomo,
Giovanni
(János)
Kolozsvár

laid
Evang. templ.
330. l.

MAGYAR POSTA
6
MAGYAR KIRÁLYI POSTA

Gentilhomo

l.

LykaMagyműI800-50

122-3, 283. l.

Gentiluomo, festő. Olaszországból került hazánkba s a mult század elején évtizedekig élt Kolozsvárt, hol az előkelőbb családok gyermekeit nemcsak festeni tanította, de a zenében is oktatta. Barabás Miklós annak idején tőle látta legelőbb hogyan kell az olajfestékkel bánni. G. utóbb távozott Kolozsvárról s 1847-ben Bécsben élt.

Barabás Miklós emlékiratai. Budapest, 1902. 49—50. l. — *Honderű,* 1847. I. 23. l.

Gentileschi

festő

L.

Szendrey – Szentiványi

556. l.

Pozsonyi tüzvész. 1913 máj. 17-iki pusztí-
tásáról készült felvételek

VIII. 163

Gentiluomo

Leáb I. 121

III, 25, 33

T. 5173.

t szemléljük, a melyen innen kü-
:

Agram
otographie

uck u. Verlag von Julius Hühn i.

i a vk. 15 : 18.6 cm.

3
4.

M.D.K.

Gentiluomo,festő

A művészek a múlt sz.elején,hogy megéljenek,rajzleckéket is adtak,vagy rajztanárok lettek .Így ő is Kolozsvárott. 278. ł 31.jegyz.

Lengyel Imre: Wilh.Egger pinxit 1825. A Villa arcképfestőjéről. 257.o.

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve. 1965.Debrecen,1966 Alföldi Nyomda,Debrecen

Gentner Jenő

zobránművény

alkotása az Esztergomi Keresztény Képtárban

Láttuk, hallottuk

1983 VIII. 18

10 ur

Avvább

~~Fischer Edit~~

Genzinger Franciska

Mádly Julia

Máthé Rozália

Opitz Margit

Tímkó Kornélia

iparostanonciskolai
rajztanítói oklevelet
kaptak
Képzőm. Försk. Evh
1930-31. 90. l.

gény soru növendékeinkre va

járó dijak fizetése alól fe

Kérésem megujitása m

Ujpest, 193o. április

Genzinger Franciska

1927/28 – 1930/31

Ferképzőmfoiskèvk

85. l.

riája). *Fónagy.*

CANNEVARI, *Demtrio*, VII. Orbán pápa háziorvosa, neves cameo- és könyvgyüjtő, * 1559, † 1623. Eletrajzi adatai hiányosak s így az a megállapítás hogy a genuai hagyatékában talált, Aldus és Grolier hatását tükröző kötések, melyeket a fedél közepén alkalmazott római éremlenyomatok után cameo-kötéseknek nevezték el és később sokféle változatban utánoztak, az ő tervei szerint készültek volna, puszta következtetésen alapul. *Jaschik.*

CANO, *Alonso*, spanyol építész, szorász és festő, * Granada 1601, † u. o. 1667. A XVII. században a legjelentékenyebb művész Granadában. Mint építésztől, tőle van spanyol barokk egyik legkiválóbb alkotása, a granadai székesegyház homlokzata. Még kiválóbb volt, mint szobrász, ezen a téren Montanez tanítványa. A XVII. sz. festett faszobrait Spanyolországban szeretik neki tulajdonítani. Hiteles festett faszobrai Granadában: Szt. Bruno féléletnagyságú szobra (Karthausi kolostor); Térdelő Mária (Székesegyház); Ker. János feje (San Juan de Dios). Bár mint festő a legkevésbbé jelentékeny, több képe maradt ránk. Pacheco és az id. Herrera tanítványa és Velazquez pártfogoltja, kinek révén udvari festő. Egyik legkorábbi hiteles képe Szt. Ágnes (Berlin), számos képe Madridban (Prado): Krisztus a kereszten, A halott Krisztus, Madonna a gyermekekkel, Gót királyok, főmunkáinak egyike Granadában (Székesegyház): Mária 7 öröme, köztük Mária fogantatása, Mária és Erzsébet találkozása és Bemutatás a templomban, a legszebbek. Képei még: Szt. Pál (Drezda) és 4 képe Budapesten (Szépm. Múz.): Szt. János evangelista Patmos szigetén Krisztus és Magdolna, Krisztus az olajfák he-

A „genthoniádákon" túl

Száz éve született Genthon István művészettörténész

KERNY TERÉZIA

Genthon István (1903—1969) korrekt, pontosan adatolt életrajza mindmáig nincs megírva és tudományos munkásságának értékelése is várat még magára.

A konzervatív *Új Nemzedék* fiatal, ambíciózus zsurnalisztájának a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává történt megválasztásáig vezető páratlanul gyors és töretlen tudományos karrierje párját ritkító jelenségnek számít a hazai művészettörténészek között.

A Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti és Keresztény Régészeti Szakának nagy tekintélyű tanszékvezetője, Gerevich Tibor ösztönzésére művészettörténész hallgatóvá avanzsált fiatal újságíró beváltotta éles szemű mentorának hozzá fűzött reményeit. Már egyetemi évei alatt kitűnt évfolyamtársai közül szorgalmával, kvalitásérzékével, a kortárs művészeti jelenségek és az aktuális művészettörténeti problémák iránti érzékenységével, fogékonyságával. Diplomájának kézhezvétele után a bécsi Collegium Hungaricum ösztöndíjasa lett, az egyetemen Julius von Schlosser előadásait hallgatta. Bölcsészdoktori disszertációjának megvédése után (1927) első munkahelye a Magyar Nemzeti Múzeum Varjú Elemér által vezetett Történeti Osztálya (Magyar Történeti Tár) volt, s az ott eltöltött kilenc év alatt végigjárta a múzeumi közalkalmazotti ranglétra szinte valamennyi fokát. Részt vett a Velencei Egyezmény révén Bécsből visszaszolgáltatott műkincsek átadásánál 1932-ben és bekapcsolódott az Ernst Lajos történeti gyűjteményét bemutató reprezentatív kiállítás munkálataiba is. Múzeumi évei alatt elsősorban a középkori *magyarországi* művészet attribúciós kérdései foglalkoztatták; az Apostolvértanúságok Mestere, az Érem- és Régiségtár szárnyasoltárai, faszobrai, oltárképei; a selmecbányai Szent Katalin templom egykori főoltára, *M. S. mester* képei, amelyek egy jelentős része a közelmúltban, Divald Kornél fáradhatatlan felvidéki „beszerző" útjainak köszönhetően jutott a gyűjtemény állagába. Az idős Divalddal Genthon még együtt dolgozhatott, hatása is érződik e korai publikációiban, s rá hárult az a szomorú kötelesség is, hogy 1931-ben nekrológot írjon róla. Még nem töltötte be harmincadik életévét, amikor megjelent a magyarországi táblaképfestészetről írott könyve, e jelentős emlékcsoport első (több nyelven is kiadott) monográfiája (*A régi magyar festőművészet.* Vác, 1932). 1933-ban Gerevich Tiborral együtt részt vett a stockholmi nemzetközi művészettörténeti kongresszuson, ahol előadását a külföldön szétszóródott magyar vonatkozású műtárgyakról tartotta. Ez a csupán címéből ismert, de tartalmát tekintve teljességgel ismeretlen szövegű referátum egy mennyiségében és időben hatalmas, több évtizedes gyűjtőmunka alapját vetette meg, amely Genthon szakmai tevékenységének legszámottevőbb részét képezte a későbbiekben.

Pátzay Pál: Genthon István büsztje, 1927
gipsz (elpusztult)

A fiatal kutató azonban nem csupán a régi korok képzőművészeti emlékei iránt tanúsított érdeklődést, figyelme kiterjedt a modern művészeti irányzatokra is. Ebbe az érdeklődésbe a kurzus hivatalos egyházművészeti irányvonalának (római iskola) méltatása és ismertetése éppen úgy beletartozott, mint kortársai, az általa „harmincasok"-nak nevezett művészek munkásságának fölfedezése és értékelése, akik a Gresham Kávéházban tartották rendszeres összejöveteleiket műgyűjtő, műkritikus barátaikkal együtt. Genthon a Gresham-Kör legelkötelezettebb teoretikusává vált és majd valamennyi tagjáról: *Bernáth Aurélról, Borsos Miklósról, Egry Józsefről, Ferenczy Bénitől, Korb Erzsébetről, Szőnyi Istvánról* írt kisebb-nagyobb monográfiát vagy cikkeket. Legkarakteresebb műve azonban ezekből az évekből a Magyar Szemle Társaság kiadásában 1935-ben megjelent *Az új magyar festőművészet 1800-tól napjainkig* című szintézise lett. A modern kori magyar festészeti fejlődés problémáit, belső mozgatórugóit tárgyaló művének koncepcióját eredendően Szekfű Gyula *Három nemzedék* című, korszakos jelentőségű kötetének szellemtörténeti, hanyatláselméleti és nemzetkarakterológiai irányultsága határozta meg, s voltaképpen e munka művészettörténeti változatának tekinthető, amelyben azonban fölfedezhetők a Fülep Lajos és Lyka Károly által képviselt művészetelméleti tendenciák is. Megjelenése után a kötet eleven viták kereszttüzébe került. Ezek értelmezése és értékelése a tudománytörténet lapjaira tartozik, de a könyv mindmáig nyomon követhető hatása megkérdőjelezhetetlen, akár Munkácsy Mihály, akár Rippl-Rónai József, akár a nagybányai festészet, akár Ferenczy Károly művészetének interpretálását érinti.

Hoffmann Edith (1888–1945): Genthon István árnyékrajza, 1930 körül
papír, tus, Magyar Nemzeti Galéria Grafikai Osztálya

1935-ben habilitált, s nyert egyetemi magántanári képesítést is. A Pázmány Péter Tudományegyetemen, illetve az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskolán tartott előadásokat középkori és reneszánsz művészetről. Új, állandó munkahelye a Műemlékek Országos Bi-

Scheiber Hugó: Genthon István, 1930 körül
papír, színes kréta

zottsága (MOB) lett, ahová Gerevich Tibor, immár az intézmény újonnan kinevezett igazgatója javaslatára került előadónak. Műemléki tevékenysége a Bizottság akkori valamennyi kiemelten kezelt helyreállítását (Esztergom, Visegrád) érintette, de nevéhez köthető az I. világháború után kényszerűen abbamaradt topográfiai munkálatok újbóli megindítása is. 1941-ben a Szent István Társulat kebelén belül működő nagy hírű Szent István Akadémia választotta tagjául, de székfoglaló előadását már nem tarthatta meg, mert ekkor már (1940—1943) a római Magyar Intézet (Accademia d'Ungheria in Roma) igazgatója volt. Olaszországi kiküldetését a II. világháború szakította kényszerűen félbe. Posztumusz kiadott *Római naplója* szerint művészettörténeti előadásokat tartott az egyetemen a magyarországi Anjoukról, kiállításokat szervezett a kint tartózkodó képzőművészeti ösztöndíjasok friss munkáiból, Ferenczy István szobrászról írt egy olasz nyelvű tanulmányt, de mellettük, mintegy ezeregyszáz adatlapon lajstromozta az Itáliában föllelhető magyar vonatkozású művészeti emlékeket a középkortól a 20. századig. 1944 júniusában, gróf Zichy István főigazgató nyugdíjba vonulása után, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatótanácsa egyetlen jelöltként terjesztette föl a Magyar Történeti Múzeum igazgatói székébe. A kormányzóbizottságnak azonban magasabb tervei voltak személyével kapcsolatban, mondván, hogy univerzális műveltsége, képességei alapján inkább az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum főigazgatói állására lenne alkalmasabb. Posztját Budapest ostroma után, 1945 márciusában foglalhatta el a borzalmas háborús vesztességeket és anyagi károkat szenvedett intézményben, amely azonban csakhamar ismét szélesre tárhatta kapuit a nagyközönség előtt. Genthon nem csupán jó szervezőnek, páratlan kvalitásérzéke és a műgyűjtőkkel, műkereskedőkkel gondosan ápolt kapcsolatai révén kiváló szerzeményezőnek is bizonyult, olyan darabokkal gyarapítva a múzeum gyűjteményeit, mint a barkai *Szent Dorottya szobor* (csere útján Pécsi József fényképész magángyűjteményéből, 1948); *Courbet A forrás; Oskar Kokoschka Veronika kendője;* Monet *Étreta-i bárkák* című festményei (vásárlás révén). Az is jórészt neki volt köszönhető, s ebben személyes példamutatása is szerepet játszhatott, hogy az intézményben csakhamar megindulhatott a normális tudományos munka. Sajnos azonban már egy olyan pótolhatatlan kolléga, Hoffmann Edith nélkül, akinek személyében nem csupán egy kivételes tehetségű és műveltségű szakembertől volt kényszerű búcsút venni mint intézményvezető, de a fájdalmas veszteség őt magát is személyesen érintette. A Hoffmann család Tolnai Gábor visszaemlékezéséből tudható legendás társasági összejöveteleire rendszeresen eljáró Genthon Istvánról a tragikusan elhunyt jó barát még a harmincas években árnyrajzot készített. E sziluettkép ott szerepelt a múzeum háború utáni első grafikai, Balogh Jolán által rendezett, Hoffman Edith-emlékkiállításán is, amelyet 1946-ban már a Genthon által rendezett az *Új szerzemények* bemutató követett. 1949-ben, némileg tizennégy évvel korábban kiadott könyve címét kölcsönözve, *Magyar művészet 1800-tól napjainkig* címmel állított össze retrospektív kiállítást. Főigazgatósága alatt indult útjára az intézmény új periodikája, az idegen nyelvű *Bulletin* is.

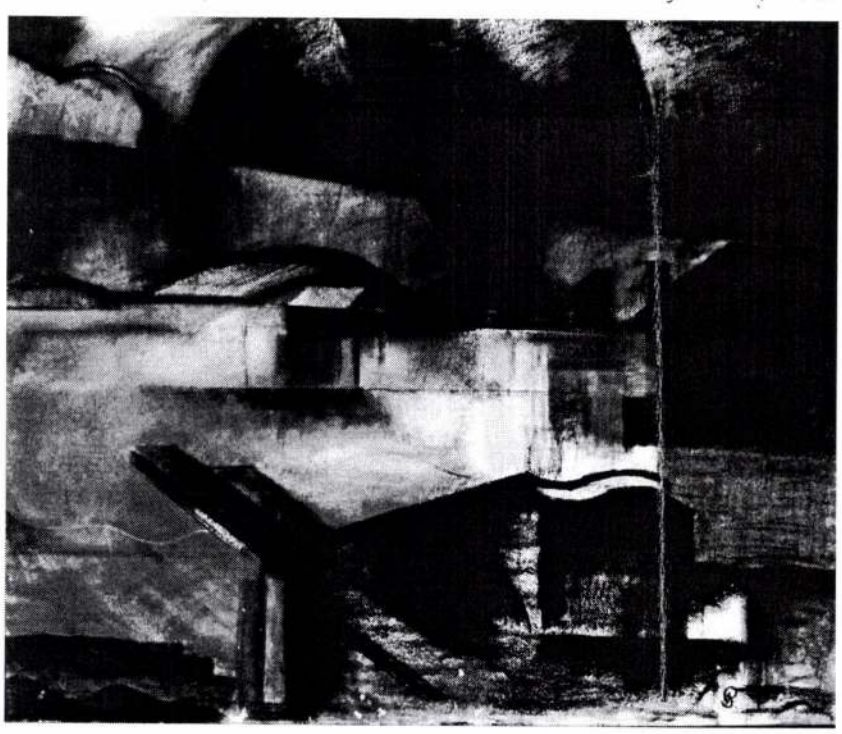

Bernáth Aurél: Starnbergi tó I., 1924
szén, pasztell, 60×75 cm

Főigazgatói székének elfoglalása után Genthon szakmai életében még egy jelentős esemény történt. Május 30-án nyolc ajánlással megválasztották a Magyar Tudományos Akadémia száznegyedik nagygyűlésén a II. osztály B (társadalomtudományi) szakosztályába levelező tagnak.

E töretlennek ígérkező tudományos pályát a „fordulat éve" akasztotta meg kényszerűen. Politikai okok miatt 1949-ben az Akadémia tanácskozó taggá minősítette vissza. A tudományos előmenetelben beállt változások miatt szinte újonnan kellett minősítéseit megszereznie. Főigazgatói állásából menesztették. 1952-ig a Régi Magyar Gyűjtemény, majd az 1952-ben megalakult Modern Külföldi Képtár osztályvezetője lett. Ez utóbbi hivatalát haláláig töltötte be. A méltatlan és megalázó intézkedések azonban nem vették el Genthon István kedvét a kutatómunka folytatásától. Munkássága nem szakadt félbe, sőt, ha lehet mondani, még nagyobb intenzitású lett, mint korábban volt. Új átszervezési feladatok, új kiadói tervek születtek egyre-másra, ahol egész egyszerűen nem lehetett nélkülözni szakmai kompetenciáját. Az 1950-es években a Fülep Lajos vezette Művészettörténeti Főbizottság tagjaként számtalan művészettörténeti összefoglalás, korpusz, lexikon, műemléki topográfia és új sorozat születésénél bábáskodott, vagy vett részt szerzőként is bennük, a szakma hosszú távú tudományos terveivel foglalkozó módszertani konferen-

cián, ülésen tartott előadást, rövid beszámolót. A Dávid Katalin vezette Magyar Művészettörténeti Munkaközösségben az 1896—1919 közötti magyar művészetet földolgozó csoport vezetője volt, amely azonban csupán három évtized múlva realizálódhatott a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportja által koordinált kézikönyvsorozat Németh Lajos szerkesztette kötetében.

Múzeumi feladatai mellett *tanított* is az ugyancsak Fülep által vezetett Művészettörténeti Tanszéken és továbbra is végzett műemléki fölméréseket. Oroszlánrészt vállalt az 1948-ban, Gerevich Tibor főszerkesztésével meginduló, úgynevezett nagytopográfia (Magyarország Műemléki Topográfiája) módszerének kidolgozásában, előkészítő, majd feldolgozó munkálataiban. 1959-ig mintegy ezerötszáz községet keresett föl, további információkhoz pedig kiterjedt levelezése révén jutott, melynek során az ország szinte valamennyi településének világi és egyházi hivatalával kapcsolatba került. Ennek eredményeként jelenhetett meg 1959-ben, majd 1961-ben a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat gondozásában a szakmában csak „Genthon"-ként emlegetett *Magyarország művészeti emlékei* című, mai napig megkerülhetetlen és nélkülözhetetlen kétkötetes topográfiája, s amelyet azóta sem sikerült meghaladni. Mindezekkel párhuzamosan összeállította (és élete végéig folyamatosan kiegészítette, bővítette) a történelmi Magyarország *valamennyi* műemlékének (máig kiadatlan) bibliográfiáját. Legalább ennyire jelentőset alkotott azonban a 19-20. századi egyetemes és magyar művészet publikálása terén is; lett légyen szó a Szépművészeti Múzeum francia festészeti anyagáról, a Modern Külföldi Képtár vezetőjéről (1960) Barcsayról, a Ferenczy család tagjairól, Rippl-Rónai Józsefről, hogy csak néhány általam lényegesnek ítélt publikációt említsek. A tételeket, mint ez az 1969-ben tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála után Kovács Éva által összeállított bibliográfiájából kiderül, még hosszasan folytatni lehetne.

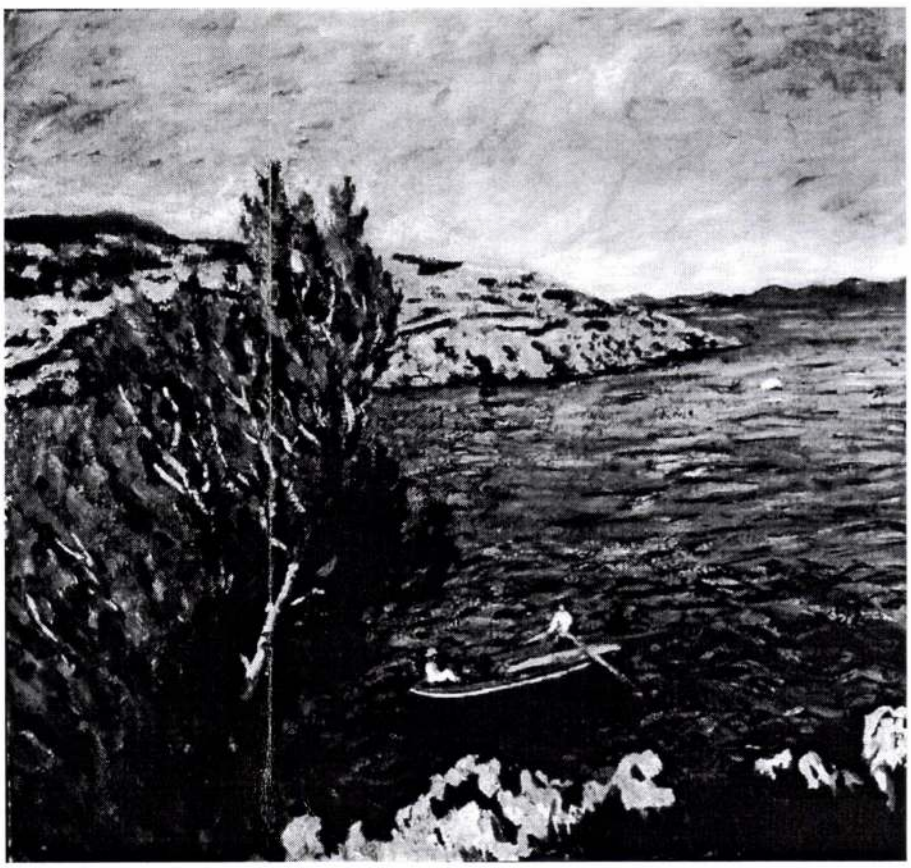

Ferenczy Károly: Tengeröböl csónakkal
olaj, vászon, 90×100 cm

Genthon István vitathatatlanul a 20. századi magyar művészettörténet-írás egyik legmeghatározóbb egyénisége volt. Igaz, nem írt programot, „csupán" művelte szakmáját következetesen és magas színvonalon az antikvitástól a modern művészetig. Valamennyi munkahelyén maradandó nyomott hagyott, egyaránt felemlíthető kiállítás-rendezési, topográfiai, bibliográfiai tevékenysége emellett nem kevésbé jelentősek a műtárgyak mentésével, inventarizálásával, szerzeményezésével, vagy a gyűjtemények kezelésével, az ott található anyagok publikálásával kapcsolatos érdemei sem. Miután tudományos pályafutása több intézményhez kötötte, hagyatéka is több helyen lelhető föl. Ez a részben még általa, részben pedig már halála után a különféle közgyűjteményekbe juttatott anyag hatalmas mennyiségű és fölbecsülhetetlen jelentőségű. Jelen sorok szerzője arra vállalkozott, hogy e hagyatéknak, mintegy segédeszköz gyanánt, elkészíti a repertóriumát. További földolgozása azonban, úgy véli, részben kompetencia hiánya miatt is, nem csupán az ő kizárólagos feladata kellene hogy legyen. Ez az immár elodázhatatlan munka szakmája avatott képviselőire várna. Elvégzése ugyanis nem csupán saját kutatástörténetéhez nélkülözhetetlen és megkerülhetetlen, de erkölcsi kötelesség is egy olyan tudós előtt, aki morális tartásával, szakmai felkészültségével, kvalitásérzékével mércét jelentett, s jelent ma is.

Genthon István munkássága azonban az utóbbi harmincnégy évben indokolatlanul, méltatlanul és érdemtelenül elfelejtődött. Németh Lajos Kondor Béláról írott egyik tanulmányában megemlítette, hogy emlékkönyvvel szerettek volna tisztelegni Genthon hatalmas életműve előtt. Ez a kötet azonban nem valósulhatott meg. A Corvina Kiadó lelkes és kiváló művészettörténész szerkesztői jóvoltából néhány kéziratát posztumusz megjelentették az 1970-es években, amelyek azóta is nélkülözhetetlenek a korszak specialistáinak. Tanítványai, kollégái közül Bernáth Mária, Kovács Éva és Mojzer Miklós folytatták tovább, illetve dolgozták föl legkonzekvensebben szellemi örökségét, fejeztek be számos, általa elkezdett gyűjtést, méltó emléket állítva neki írásaikban. A fiatalabb generációk tudatában, így az enyémben is, jórészt az ő szóbeli, nemegyszer anekdotikus közléseik nyomán lehet némi fogalmunk nagyszerű alakjáról. Mindezek a kedves és szórakoztató „genthoniádák" azonban nem pótolják, pótolhatják azt a mulasztást életműve földolgozása terén, amivel a többi, szintén az ő által lefektetett alapokra, anyaggyűjteséire, bibliográfiájára, céduláira, kiadatlan oeuvre-katalógusaira és adattárára támaszkodó művészettörténész tartozik még neki. A centenáriumi évforduló jó alkalom lehetne ennek elkezdésére, de legalábbis el kellene jó mélyen gondolkodni róla. Genthon Istvánról, a művészettörténészről és az emberről, aki mindkettőből jelesre vizsgázott. Többek között például arról az alázatról, tiszteletről, amellyel kollégái és egy-egy őt foglalkoztató művészettörténeti probléma iránt viseltetett.

(Magyar Nemzeti Galéria, 2003. XII. 2—2004. III. 15.)

Genthon Ulván

ÚM 2003/12

GENYÓ GYÖRGY – GEORGIJEV

Genyó György
Goebler, Karl
Geöcze Erzsébet (Böske)
Geoffroy
Georg
Georg Kaufmagel
Georg von Rad
George A.
George Ágoston
Georgescu, Constantin
Georgius
Georgi, Nicolaus
Georgie A.
Georgie Sándor
Georgijev, Peter

Genyő György

[illegible]

[illegible]-cím kijöllítése - [illegible] - [illegible]
szerepel.

8 órai ujság
1930.III.19.

GEOBLER, Karl, pozsonyi kőművesnyéd

K.G. Maurergesell, 18 hónapos lánya meghalt.
(1801, 781 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Geöcze Bözsi

N.Pt Irásművészeti kiáll. Magy.Művészet, 1926,
538 l.

MDK

Geöcze Erzsébet

illusztrációk Székely Mátyás könyvéhez

Magyar Kulturszemle, 1943. dec. 15.

Ø Geoffroy

Jenő hg:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Középütt elválasztott gyöndör parókájának fürtjei vállaira omlanak, arcza s bajusza leberetvált. Fejér nyakkendője körül van csavarva, pánczélt visel, bal vállára vetett palástja hermelines s az aranygyapjas rend jelvényét lánczon hordja. Feliratai a kép alatt

„Pte Eugenio Di Savoja"

s alól balra: „Geoffroy sc."

Aczélmetszet, az alak nagysága 9.7 cm.

Ltsza 7518.

47/93 N° 94. 0·20

MDK

Georg, graf.

a Nyomorékgyermekek Otthona javára rend. jótékonycélu gyüjtés Operaház elötti sátrában rajzolt.

Müvész-sátrak Budapest uteáin.-PM. 1929 jun.15. 1c.1.

Georg,bőrös,timár ?

A soproni külváros 2.fertalyanak telekkönyvében szerepel 1536-ból.-Georgledler ain ganntz hauss.- 353.old

Házi Jenő: A soproni külváros 2.fertalyanak telekkönyve 1536.évből.353.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Georg,molnár

A soproni külvaros 2.fertályanak telekkönyvében szerepel 1536-ból.-"Georg milner III viertl hauss". 353.old.

Házi Jenő: A soproni külváros 2.fertályának telekkönyve az 1536.évből. ~~XXX~~ 353.old.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Georg, takács

A soproni külváros 2. fertályának telekkönyvében szerepel 1536-ból.-"Georg weber ain 1/2 hauss". 353. old

Házi Jenő: A soproni külváros 2. fertályának telekkönyve az 1536. évből. 353. old

Soproni Szemle, Helytört Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Georg, takacs

A soproni külváros z.fertalyanak telekkönyvében szerepel 1536-ból.- Georg spann spann III viertel haus hauss. 353.old.4.jegyz.:a fedőlap elülső lapjanak 1. oldala.

Házi jegy: A soproni külvaros z.fertalyanak telekkönyve az 1536.évből. 353.old

Soproni Szemle, Helytört Folyóirat. XIII.1959. Sopron

M.D.K.

Georg

Plakátrajza a Baeder OVENALL fogkrém reklamirozására.

Szinházi Magazin, Bp. 1939. szept. 3o. II. évf. 4o. sz. cimlap belső oldalán.

Georg /Adler György/ MDK

Albus szappan, 1936

Frutti- Stühmer, 1937

Modiano, 1937

Senator, 1937

Mücsarnok 1960. Magyar Plakát-történeti kiáll.

Georg

kőfaragó

Csat-Frey Ost Kunst

XXIV. k.

174. l.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
térképek		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Georg, Gabriel:

városi kőművesmester Pozsonyban a XVIII. században.

Nárys praniera. Kolorovana perokresba. Signovaná dolu na pravo: „Gabriel Georg Stadt — Maurer - polier." Na ľavo pôdorys stavby, na pravo pohľad daný v paralelnej peršpektive. Veľkost 45·5 × 24·5 cm.

Ez a tervrajza az alábbi muzeumban

Kat Bratislavy

288. l.

GEORG/vezetéknév olvashatatlan/,bábsütő

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64.mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1 /,II. bábsütő. 264.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 265.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

M.D.K.

Georg

Szines plakátrajza a "Baeder CA-O-LA szappan"és
más piperecikkek raklamirozására.

Szinházi Magazin Bp. 194o. ápr. 28. III.évf.
18. sz. cimlap belső oldalán.

M.D.K.

Georg

Rajza "Javuljon meg Karácsonyra!" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 193o. dec. 21-27. XX. évf.
52. sz. 138. lap

M.D.K.

Georg

Karikaturája Salamon Béláról "A hét humora" c. rovat tréfájának illusztrálására.

Szinházi Élet. Bp. 1932. szept. 4-lo. XXII. évf 37. sz. 28. lap.

M.D.K.

Georg

Karinthy Frigyes: "Az Élet Albérlője" c. irását illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1932. dec. 18-24. XXII. évf. 52. sz. 94-96. lap.

M.D.K.

Georg

Karikaturái irókról, müvészekről Karinthy Frigyes: "Igy irtok ti" c. rovatában "Sreibenzi Dráma" c. tréfájának illusztrálására.

Szinházi Élet. Bp. 1932. nov. 27-dec. 3. XXII. évf. 49. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Georg

Rajzok "A hét humora" c. rovat tréfáinak illusztrálására.

Szinházi Élet. Bp. 1930. jan. 19-25. XX. évf. 4. sz. 69-72. lap

M.D.K.

Georg

„A Hét Humora" c. rovatban magyar müvészekre vonatkozó tréfákat illusztrál.

Szinházi Élet. Bp. 1930. január 5-11. XX. évf. 2. sz. 69-72. lap.

M.D.K.

Georg

Két karikatura Karinthy Frigyes és Cini fiáról a "Büntetés" c. tréfa illusztrálására "A hét humora c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1930. ápr. 13-19. XX. évf. 16. sz. 42. lap.

M.D.K.

Georg

"Az óvatos Salamon" cimmel tréfás rajz "A hét humora" c. rovatban.

- - -

"Veszélyes helyzet" karikatura és rajzok szinmüvészekről fenti rovatban.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 193o. márc. 3o.- ápr. 5.
XX. évf. 14. sz. 44. lap

M.D.K.

Georg

Plakátrajza "Ball-Band" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1933. dec. 17-23. XXIII. évf. 52. sz. 193. lap

.

M.D.K.

Georg

"Kinek ki a párja" cimmel tréfás rajzkompozi-
ció.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. ápr. 5-12.
II. évf. 14. sz. 1o2. lap

GEORG maler

EISLER János: Forráskritika, stíluskritika : Adatok és megfigyelések az 1490 és 1520 közötti évtizedekből a besztercebányai művészettörténet vázlatához. = MNG Évkönyve1991 (1991)

11h.p.

Talán a fővltáron dolgozott 1511-1516

F.-ről A budapesti egyetem
. 813-814/; Gyászhir /"Az
Feszty A.-ról F.A. /VU
ty A. müépitész és a
üVé 1983/1. 56-61/; Papp K.:
/MÉ 1983/3. 28-3o/. Bobula J.-
ztviselő-telep" /ÉI 1887/22.
J. In memoriam /M 19o4. 29,32/.
hitközség" új kórháza
r L.-ról Felvinczi Takács Z.:
A.-ról L.A. /M 1913. 214-215/.

Georg /Adler György/ MDK

Sidol fény az ablaktisztitószer, 1937

Tungsram rádió, 1939

Esik a hó, Zizi de jó, 1941

Zizi, 1941

Műcsarnok 1960. Magyar Plakát-történeti kiáll.

Georg /Adler György/

Itamil - Stühmer, 1942

Kicsarnok 1960. Magyar Plakát-történeti kiáll.

Georg /Adler György/

Frutti, repr.

Miccsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Georg /Adler György/ MDK

Divat a celofilter, 1930

Frutti, 1935-38

Albus szappan, 1935

Esti Kurir - A testet öltött szenzáció, 1936

Mücsarnok 1960. Magyar Plakát-történeti kiáll.

Georg von Thübingen MDK

sváb Zőfaragó

Zsigmond király palotáján dolgozott.

Bierbauer. Virgil: The Castle of Buda in the Middle Ages

The Hungarian Quarterly 1936 II. 258.

Georg György rajzai és képei

Szép fiu
Nő zöld sállal, szines
Nő bundában
Olvasó nő
Tengerparton, szines
Lány piros Puloverben

Magy. Képzőművészet. Káldor László galéria. 1935. szept.

Georg György rajzai és képei

Baker, szines
Nizzai korzó
Montakarloi casino
Montekarloi játékos, szines
Nő cicával
Pénz és szerelem
" " "
" " "

Magy. Képzőművészet. Káldor László galéria. 1935. szept.

MDK

Georg /:Adler György/: /1913-1942/

Modiano. 1937., 126x95 OSZK 41

Senator. 1937., 125x95 OSZK 61

Sidol fém és ablaktisztitószer. 1937., 126x95.5 OSZK 65

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960. Műcsarnok. Kat. 23.1.

MDK

Georg /Adler György/ /1913-1942/

Esti Kurir - A testet öltött szenzáció. 1936., 126x95 OSZK 65

Albus szappan. 1936., 126x95 OSZK 64

Frutti - Stühmer. 1937., 125x95 OSZK 66

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok. Kat. 22.1. 23.1.

MDK

Georg / Adler György/ /1913-1942/

Tungsram rádió. 1939., 126x96 OSZK 159

Esik a hó, Zizi de jó. 1941., 95x63 OSZK 127

Zizi. 1941., 95x64 OSZK 126

Magyar Plakát-Történeti Kiallitás.
1960.Műcsarnok. Kat. 23.1

MDK

Georg /Adler György/ /1913-1942/

Divat a celofilter. 1930., 93x61.5 MH

Frutti. 1935-38., 127x95.5 MH

Albus szappan. 1935., 126x93 OSZK 53

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok. Kat. 22.1.

MDK

Georg /Adler György/ /1913-1942/

Itamil - Stühmer. 1942., 95x62 OSZK 178

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960.Műcsarnok. Kat. 23.1.

MDK

Georg György

humorista plakátművész

Stühmer plakátok.

"Esti Kurir"

"Uj nemzedék a föld kalapja, olvasók hüsége bokréta rajta."

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMÜVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp.1961. 18-66.l.

51-52.l.

MDK

Georg / Adler György/

Frutti. 1935-38.
című plakát repr.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat.

M.D.K.

Georg György

A lapnak "Piktorok a lakatlan szigeten" c. felhivására küldött be tréfás rajzot és nyilatkozatot válaszul.

Szinházi Élet. Bp. 1933. ápr. 2-8. XXIII. évf. 15. sz. 4o-42. lap

MDK

Georg György

Tengerparton

Lány piros puloverben

Gyüjteményes kiáll. Káldor László Galéria. Bpest. 1935. szept.

MDK

Georg György

Nő zöéd sállal, szines rajz

Nő bundában

Olvasó nő

Gyüjteményes kiáll. Káldor László Galória. Bpest. 1935. szept.

MDK

Georg György

Baker, szines rajz

Nizzai korzó

Montekarlói casino

Gyüjteményes kiáll. Káldor László Galéria.
Bpest. 1935. szept.

MDK

Georg György

Montekarlói játékos, szines rajz

Női cicával

Szép fiu

Gyüjteményes kiáll. Káldor László Galéria. Bpest. 1935. szept.

MDK

Georg György

Pénz és szerelem

Pénz és szerelem

Pénz és szerelem

Gyüjteményes kiáll. Káldor László Galéria. Bpest. 1935. szept.

Georg György,grafikus

Legsikerültebb plakátai gyermekekkel vannak kapcsolatban. Ezek a Sthmer plakátok. Egyiken baszksapkás gyermek;a más sikon különböző szinü papirba csomagolt cukorkák sakktáblaszerü összerakása. Harmadikon egy Fruttit zsákmányoló fekete kutyus. 51.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz.Évkönyve.II.1960.Bpest. 1961.Franklin Nyomdn.Bp.

Georg György,grafikus

Kitünő ötletei újságokkal kapcsolatban.Az"Esti Kurir"-on kávéházi asztal mellé újságpapirokból kivágott figurát tesz,aki a felirat szerint maga a"testet öltött szenzáció" 51.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz.Évkönyve.II.1960.Bpest. 1961.Franklin Nyomda.Bp.

Georg György,,grafikus

A festői stilus felé való átmenet plakátmüvésze Berger Oszkárral együtt.Humorista plakátmüvészek.Vidám ötletek humoros csattanók.Modern formanyelv,üde szinek,könnyed vonalú betük jellemzik alkotásaikat. 5lo.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz.Évkönyve.II.1960.Bpest. 1961.Franklin Nyomda.Bp.

Georg György, grafikus

Egy plakátján újságból készült csákót tesz a földgömbre az alábbi szöveggel: "Uj Nemzedék a föld kalapja, olvasók hüsége bokréta rajta". Humoros csattanók, derüs szinek, a hangulathoz alkalmazkodó betük és a ritmus növelik plakátjainak hatását. 51.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

Georg György

Magyar Képzőművészek Kálder László Galéria Katalógus.

Georg György rajzai és képei.

12.	Baker, szines	25.—
13.	Nizzai korzó	40.—
14.	Montekarlói casino	40.—
15.	Montekarlói játékos, szines	30.—
16.	Nő cicával	40.—
17.	Pénz és szerelem	300.—
18.	" " "	
19.	" " "	
20.	Szép fiu	80.—
21.	Nő zöld sállal, szines	40.—
22	Nő bundában	40.—
23.	Olvasó nő	60.—
24.	Tengerparton, szines	50.—
25.	Lány piros puloverben	60.—

1935. IX.

Georg György
festő

Kiállít a „Magyar képzőművészet" gyüjteményes csoportkiállításán a Kálelor László-galéria Nádor utcai helyiségében.

~~M.~~ Magyarság 1935. IX. 18.

zám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

ltal .....

.....*ért*

fizetendő.

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

MDK

Georg György

Rajz, repr.

Pérely. 192.1.

Georg György, grafikus

L: Orbán Dezső

Frank János: Orbán Dezső 10 éve 12

Élet és Irodalom 1986. nov. 14. XXX/46

Georg Györgyi

l. Edinger
Márta

Georg Győray

graphicus

irod

Rosner, Charles:

Ungarische Gebrauchsgraphik.

Különlenyomat a

Gebrauchsgraphik

1936. 8. számából

írta.

MAGYAR MUVESZET

1936. 350-357. l.

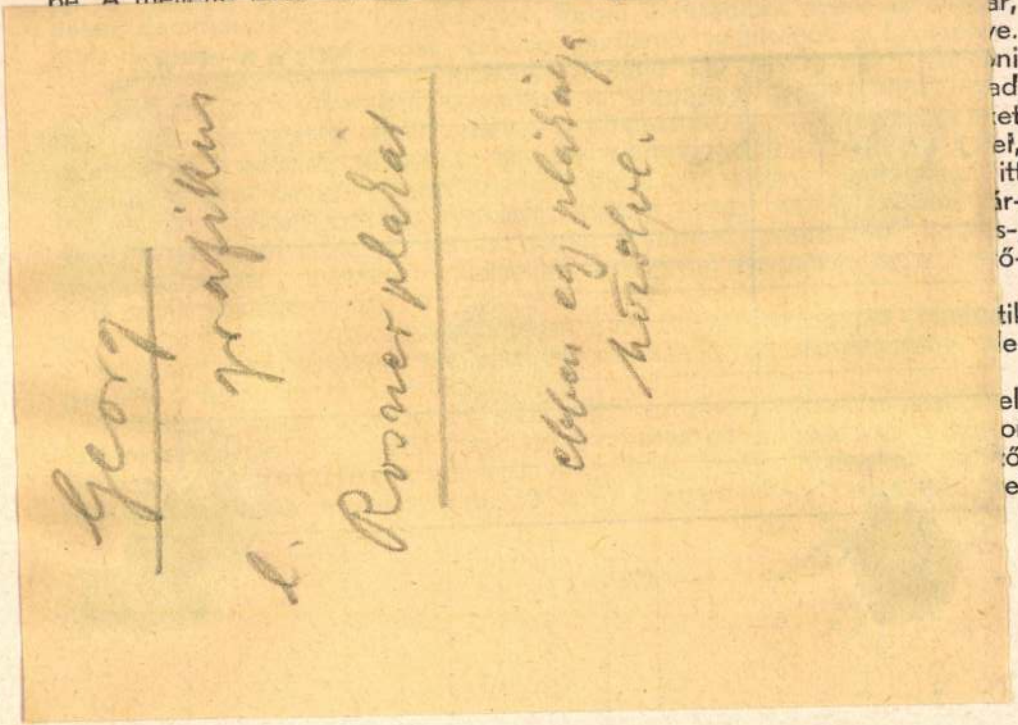

Georg

grafikus

l.

Rosner plakát

ebben egy plakátja
hőtölve.

régi fegyverek, képek, emblémák között lép be az ember, római atriumot alakító csarnokába, melyben Tóth István »Haldokló gladiátor« című szoborműve mellett, a római temetők díszes síremlékei és fogadalmi kövei vannak kiállítva.

Régészeti osztályának négy terme, pompás elrendezésben, az egymást váltó történelmi korok szerinti csoportosításban mutatja be Sopron és környékének régészeti leleteit.

Az 1-ső terem az újabb kő, bronz és régibb vaskor leleteit tárja elénk. Itt látjuk a neolith ismert formájú eszközeit, csont, kő, agyag tárgyait, a bronzkorszak kultúrájának a pecsenyédi, fertőszéplaki, hegykői, vulkapordányi, hövelyi és helyi leletekből kikerült pompás darabjait. Rendkívül gazdag változatú formákban itt vezetnek vissza a múltba, a Bella által föltárt Purgstall vaskori leletei, melyek mint a hallstadti kultúra legpompásabb maradványai, világszerte ismertek a régészek előtt.

A II. terem szekrényei a vaskor újabb szakaszának, a La Téne-nek pompás darabjaiban mutatja be, hogy a történelemelőtti kornak a soproni Bécsi-dombon és a város környékén lakó, temetkező népe, azokban a sejtelmes ősidőkben milyen magas fokára emelkedett már a műveltségnek.

A III. terem szekrénysora, nyílt tárlója, a Kr. u. első századokba viszi vissza a szemlélő lelkét. A hajdani Scarabantia érdekes és értékes tárgyai-

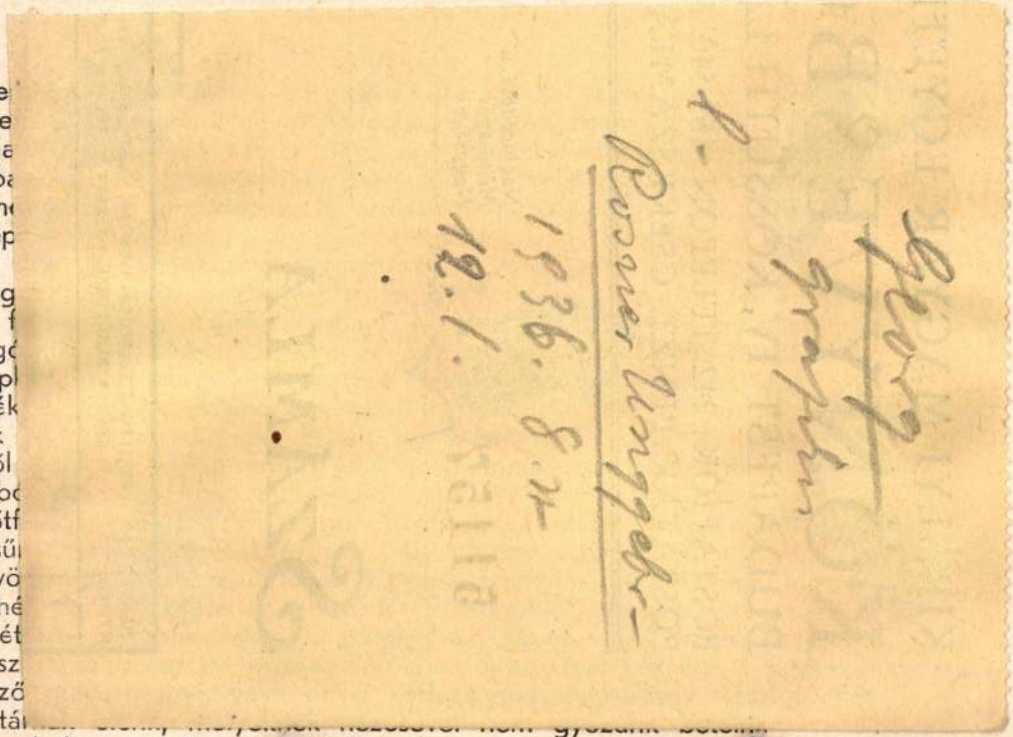

Georg

grafikus

l.

Rosner Unggebr.

1936. 8. n

12. 1.

Róbert Károly, azonvaló örömében, hogy Kanizsay Lőrinc mesternek 1327-ben sikerült a Németujváriak erejét megtörni, harci jutalmul neki adományozta. A vár ettől kezdve — csekély megszakítással — hosszú századokon át Kanizsay birtok, mígnem a család férfiágának kihaltával, Kanizsay Orsolya házassága révén, a Nádasdyak kezébe került.

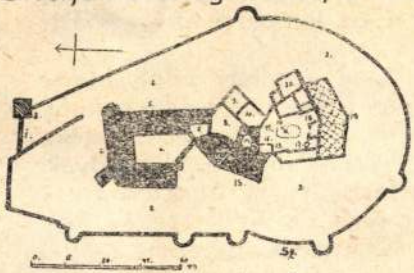

A lékai vár alaprajza.
1. A várkapu. 2. A várudvar. 3. Védőtorony. 4. A várőr lakása. 4. Nádasdy Ferenc elővára. 5. Kapucsarnok. 6. Az elővár udvara. 7. Sziklába vájt védőcsarnok. 8. A belső vár kis udvara. 9—10. Helyiségek. 11. A belső nagy udvar. 12. Kétemeletes épülettömb. 13. Főlépcső. 14. Az ötemeletes donzson. 15. Várbörtön. 16. Faragott kövü vízlarló. 17. Kút. 18. A lovagterem előcsarnoka. 19.

A Nádasdyak bőhajtású családfáján Ferenc országbíró a legismertebb hajtás. Ő a mai Léka tulajdonképeni megteremtője. Mint a Wesselényi-féle nemzeti mozgalmak egyik részese börtönbe, majd 1671-ben vérpadra kerül. A rebellisség vádja Lipót bérenceinek kapóra jött. Siettek felhasználni a kedvező, régen sóvárgott alkalmat és hazaárulás címén elkobozni a Nádasdy-birtokot, mely öt évvel később — vétel útján — Esterházy Pál tulajdonává lett. Leszármazói máig is bírják. De nézzük meg közelebbről a középkori várépítészetnek ezt az érdekes képviselőjét.

A várat lőréses, helyenkint kiugrús bástyafal veszi körül. Egy négyszögű védőtorony mellett lépünk be a tágas és

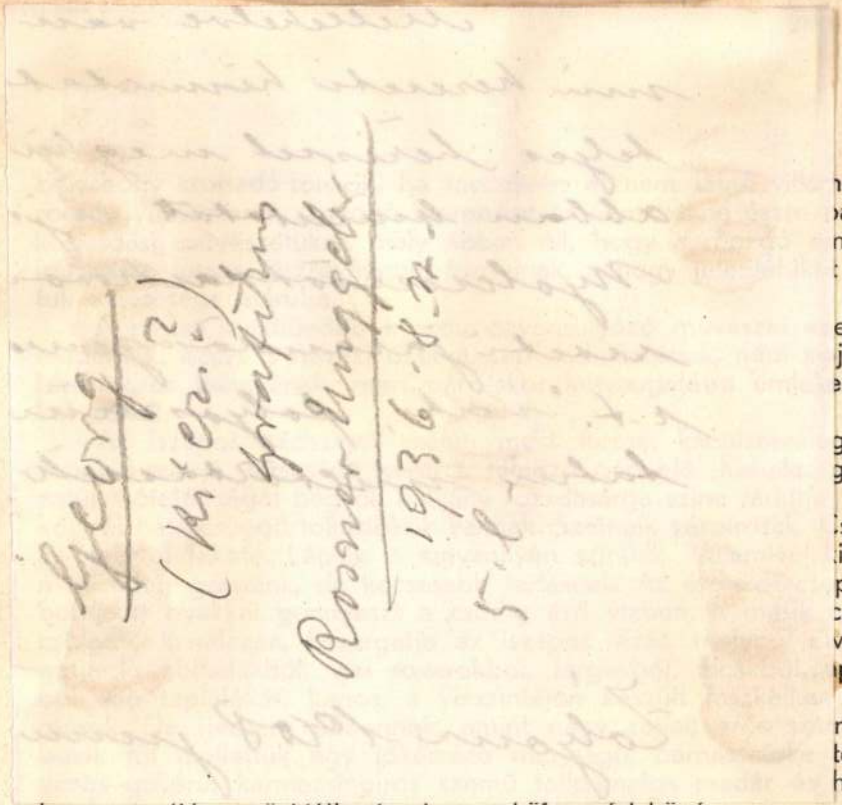

ngyorsan fo-
bámulatos ala-
nber haladási
fejük és há-

ek a különös
jácának, káka
eztető hango-

g kiszélesedő
gémek. Tolla-
Fejükön, tar-
sőrük a kanál
isebbek, mint
portból egyik
csőrével szür-
vezettel való-
pró rákfélék-
tollázkodnak
nycsattogással
testü, rozsda-
hangos korrr-

korrr nyerítésszerű kiáltozással menekül a nád közé

álló nádszálak tetejében. Nagy, összetüzdelt nádszálakból épült ritka alkotmányok ezek, melyeknek csak a legközepe van nádlevelekkel bélelve s ezek közt gondozzák 3—4 halvány zöldeskék tojásból álló fészekaljukat.

Gépünk kattogása gyanussá válik. A kócsagtelep rendkivül éber és óvatos lakói hirtelen szárnyra kelnek. Mint a szélhajtotta fehérselyem-fátyol, úgy eveznek a zöld nádtenger fölött. Ha szürke, felhős a háttér, egész fehérségével felragyog a repülő madár, de ha tejfehér az ég, akkor beolvad és csakhamar eltünik a messzeségben.

Egyszerre csak nagy hápogásra, csörgésre, szöszmötölésre leszünk figyelmesek. A hang irányába fordítjuk a ladik orrát s ime, egy aránylag kis területen száz és száz réce lubickol, szárnyal, bukdos, és veri habosra a békalencsés, barnazöld vizet. Mintha a récék parlamentje volna ez a hely, hova az egyes récefajták elküldték képviselőiket, olyan sokféle felekezetüt látunk itt összegyülve. Mindegyik a maga módján beszél. Mindegyik a maga fajának színeiben büszkélkedik. Mindegyik magát tartja a legkülönbbnek és mindegyik a másik fölött szeretne uralkodni.

De az első pillanatban is látszik, hogy a réce parlamentben az aranyos fejü, rozsdasárga ruhás tőkés récék vannak többségben. Ők viszik a hangot. Nekik látszanak udvarolni a krük-krikó hangokat hallató, nyílsebes röptű csörgő kacsák, a gémnyakúak, a kékeszöld ércfényű, fejdíszes, fehérfátyolos, vörösbarna mellü kanalasok, a kirrr-kirrr-korr beszédü cigány-, és a csaknem ugyanazon hangokon feleselő kontyos récék.

A réceparlamentben vendégként szerepelnek a búvárkák. Közéjük tévednek az örökké lármázó, civakodó bakcsák. A tisztás szélén — mint par-

Georg

l. Grafikus

Rosner Unggebr.

1936. 8 n.

5.)
(12, 18. l. 21. l.

MEGHÍVÓ

A FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI MÚZEUM
ÚJKORI OSZTÁLYA

A MAGYAR SZABADSÁG ÚTJA

MARTINOVICSTŐL A FELSZABADULÁSIG

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK 1949 JÚNIUS 11-I MEGNYITÁSÁRA. A KIÁLLÍTÁST DR MÜNNICH FERENC RENDŐRALTÁBORNAGY NYITJA MEG 12 ÓRAKOR, III., KISCELLI-UTCA 108. SZ. ALATT (KISCELLI KASTÉLY).

A KIÁLLÍTÁS 1949 JÚNIUS 12-TŐL JÚLIUS 3-IG TEKINTHETŐ MEG HÉTKÖZNAP 10 ÉS 17 ÓRA, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAP 10 ÉS 14 ÓRA KÖZÖTT.

BELÉPÉS DÍJTALAN

Közlekedési útvonal: *72-es villamossal a budai Margit-hídfőtől, leszállás a Margit-kórháznál*

Budapest nyomda NV., Közp. városháza — 124403

n). Sépiarajzok (Sepiazeichnungen). Különféle

en).
méretben (In verschiedenen Grössen).
).
en).
und Kreidezeichnungen). Különféle méretben (In

)).
n).
denen Grössen).

en).
ezeichnungen). Különféle méretben (In verschiedenen

)).
en).
éle méretben (In verschiedenen Grössen).

Steinlen, Alexandre Theophile, szül.

557. HOLDTÖLTE (Vollmond). Je
Kréta (Kreide). 40×20 cm.

Stettka Gyula (Julius), szül. (geb.)

558. AKTTANULMÁNY (Aktstudi
Ceruza (Bleistift). 25×34 cm.

Stohl, Michael (1814—1881).

559. TESTVÉRKÉK (Geschwisterc
Vizfestmény (Aquarell). 31×2

Strassgschwandner, Joseph Anton (

560. ROHAM (Sturm). Kétoldalt (
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung)

Strij, Jacob von (1756—1815).

561. A GÁZLÓ (Die Fuhrt).
Vászon (Leinwand). 60×49 c

Szász, Felicides (um) 1810 k.

562. EGY MAGYAR UR ARCKÉ
tette Szász".
Papir. 63×45 cm.

Georg Hoefnagel, rézmetsző

Kolozsvár látképe az 1617-ben készített rézmetszeten.

Repr. 161.c.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

Pest Történeti Múzeum Könyvtárának
kézirattárában őrzött 16-17. sz.-i
kéziratok jegyzéke.

Kgy. 1961.

Pest Történeti Múzeum Könyvtárának kézirattára, könyvtárak
kézirattárának története 17.k. Gy.1967.

Ø Georg von Rod

Minaxtalos
1540
Szenaverösi
ev. templom
faragott széke

Trul (asztalosok)

Derczényi: Medieval

George A. /Pesten./

"Nagy szomjuság" c. müvét kiemeli a kritika, mely az augusztusi mütárlatról számol be a Heti Szemle c. rovatban.

Divatcsarnok, Bp. 1862. szept. 2.
35. sz. 557-558. lap.

halma, Pápa, Pécs, *Pest*, Pozsony, Sopron, Székesfehérvár, Szigetvár, Szolnok, Temesvár, Tokaj, Vác, Varannó, Visegrád stb. képei. Igen szép példány.

112 **Busbecq** A. G. Itinera Constantinopolitanum et Amasianum et ejusdem B.- de Acie contra Turcam instituenda consilium. Antverpiae: *Plantin, 1581.* pet in-8. 167 p., très bel veau brun d'époque, dos orné a nerfs, petits fers.
Très bel exemplaire. — Beigelegt ein höchstinteressanter eine Geldangelegenheit betreffender Brief d. Verfassers v. I. IX. 1566. Mit eigenhändiger Unterscsrift u. Siegel. Selten.

113 **Cahun** L. Introduction a l'histoire de l'Asia. Turcs et mongols des origines a 1405. Paris: Colin, 1896. in-8. XIII, 519 p.
Pest: Trattner, 1819—1821. 8°. 2 k. egyben, fbőr.

114 **Caix de Saint Aymour.** Les Pays Sud-Slaves de l'Austro-Hongrie. *Ouvrage illustré de 58 gravures d'une carte.* Paris: Plon, 1883. in-8. IV, 301 p.

115 **Campe** J. H. A jelesebb utazások gyüjteménnye. Kiad.: *Dobosy* M.

116 [**Cannabich** T. G.] Közönséges vagy universális geográphia, a bécsi kongresszusban történt változások szerént. Pest: *Trattner*, 1817. 8°. 2 k., fv.

117 **Chélard** R. La Hongrie millénaire. *Ouvrage orné de nombreuses illustrations.* Paris: Chailley, 1896. in-8. IX, 356 p.
Mellékelve 5 újságkivágás.

118 **Chernel** J. Utazás Norvégia végvidékére. *57 ered. képpel.* Bp.: Szerző, 1893. 8°. 450 l., er. piros v.

119 **Chiusole** A. Il mondo antico, moderno, e novissimo. Venezia: Recurti, 1716. in-8. 2 vol., veau brun d'ed., dos orné a nerfs, petits fers.
A fontosabb városok latin neveinek igen pontos betürendes névsorával.

120 **Chrismar** F. S. Skizzen einer Reise durch Ungarn in d. Türkei. Pesth: Kilian, 1834. kl. 8°. VI, 175 S. Hl.
Mit einem Stahlstich (Titelbild).

121 **Cronica.** Türckische u. ungarische Chronica oder kurtze historische Beschreibung aller deren zwischen dem hochlöblichsten Haus Oesterreich ... und dann ... dem Türcken, anders Theils vom Anfang biss hieher geführter Kriege sowol in Ober- u. Unter Ungarn als Siebenbürgen ... Nürnberg: Fürst, 1663. Folio. 3 sztlan lev., 320 l., díszes barna borjúbőr.
Apponyi 880. *23 (37 helyett) rézmetszetű városképpel* és 3 (64 helyett) arcképlappal.

122 **Chun** K. Métytengerek világa. *73 képpel és 15 melléklettel.* Bp.: Lampel, 1902. 8°. 3 sztlan lev., 280 l., er. piros v.

123 **Chyzer** B. Uti levelek. Bp.: Wodianer, 1908. 8°. 48 l.

124 **Chyzer** K. Nyugaton. Sátoraljaujhely: Zemplén, 1877. kis-8°. 70 l.
A szerző sajátkezű ajánlásával.

125 **Cluverius** Ph. Introductio in universam geographiam tam veterem quam novam. *XLVI tabulis geographicis melioribus aucta.* Guelferbyti: Buno, 1686. 8°. 14 unn. Bl., 607 S., 65 unn. Bl., Perg.
Mit schönem Titelkupfer.

126 **Colville** Ch. Travels to and from Constantinople in the years 1827 and 1828. London: Colburn, 1829. 8vo. 2 vols pap.
With many plates (illustrations).

99 — **A negyvenéves Budapest.** Bp.: Városi Szemle [1913.] 8°. X, 646 l., v.
Tervrajzokkal és graffkonokkal. Mellékelve újságkivágás.

100 — **Salamon** F. Budapest története. Bp.: Athenaeum, 1878—1885. 8°. 3 k.
1 kép- és egy tervrajzmelléklettel. Szép példánya e páratlanul ritka és értékes műnek. Mellékelve a szerző sajátkezű 1 l.-os levele és névjegye.

101 — **Schams** F. Vollständige Beschreibung d. königl. freyen Haupt Stadt Ofen in Ungern. *Mit 3 Ansichten.* Ofen: Univ. Buchhandlung, 1822. kl. 8°. 1 unn. Bl., 66, VI, 672 S., 3 unn. Bl., (649—672 S. kétszer). Pap.
Páratlanul ritka és értékes könyv a XIX. sz. eleji Budáról. 3 rézmetszetű képpel. Igen szép példány.

102 — **Schmall** L. Buda-Pest utczái és terei. Adatok a buda-pesti utczák és terek elnevezéséhez és történetéhez. Bp. 8°. 192 l.

103 — **Smith** F. B. Budapest. The city of the Magyars. *With illustrations by the author.* New-York: Pott, 1903. 8vo. XII, 292 p. O. red cloth.

104 — **Szabó** I. Pest-Buda környékének földtani leirása. *Egy földtani abrosszal.* Pest: Emich, 1858. 8°. IV, 58 l.
Mellékletül az Akadémiai Értesítő 1895-ös száma („Sz. I. emlékezete" c. tanulmány).

105 — **Széchenyi** I. A haza nemtője példánya a polgár erénynek. Allegórikus kép. A háttér közepén Széchenyi öregkori szobra oszlopok között. Külön mezőben a nemzeti múzeum és a cenki sírbolt képe. Az előtérben Scitovszky hercegprímás megáldja Széchenyi két fiát. Szemben vele a haza nemtője. Az előtérben Dessewffy Emil gr., Eötvös József br., Kubinyi Ágoston és Deák Ferenc és más közéleti férfiak díszmagyarban láthatók. Színes litográfia. Rajz.: Tevely F. és George A. Kőre metszette: *Kollarz* F. 93×64 cm.
Monumentális hatású műlap.

106 — **Törs** K. Margit-sziget. Pest: Athenaeum, 1872. kis-8°. 137 l., v.
1 részletes térképpel.

107 — **Ungarische Staats u. Gelehrte Nachrichten.** Ofen: 1788. I. Jg. 103 szám, 858 l., pap.
Félhetenkint megjelenő budai hírlap, amely a legkisebb budai újdonságot is közölte és részletesen felsorolta a hét budai halottait („Verstorbene zu Ofen" 1788).

108 — **Vereinigte Ofner Pester Zeitung.** 1830 u. 1833. 8°. 4 Bde.
Hetenkint kétszer megjelent rendkívül érdekes újdonságokat tartalmazó német nyelvű pestbudai újság. Szerk. *Janisch* J.

109 **Budapest vidéke. Törökbálint. Wittinger** A. Török-Bálint története és leirása. Bp.: 1901. 8°. 170 l.
Képekkel.

110 **Bulyovszky** Lilla. Norvégiából. Pest: Emich, 1866. kis-8°. 2 k., fv.
Hozzákötve szerző sajátkezű levele.

111 **Burckhard v. Birckenstein** A. E. Ertz-Herzogliche Handgriffe d. Zirckels u. Linials oder ausserwählter Anfang zu d. mathematischen Wissenschafften... Augspurg: Koppmayer, 1689. kis-4°. 10 sztlan lev., 186 l., 2 sztlan lev., 1 üres lev., egyk. barna borjúbőr.
Apponyi II. 1217. *122 gyönyörű mértani tárgyú rézmetszetű képpel, melyek mindegyikén egy-egy mértani „Handgriff"* és (8 tisztán mértani ábra kivételével) egy-egy magyar város igen finoman, gondosan kidolgozott rézmetszetű képe látható. Ezek közül különösen említést érdemel Árva, Balassagyarmat, Belgrád, *Buda*, Csáktornya, Csobánc, Devecser, Eger, Eperjes, Érsekújvár, Esztergom, Fülek, Győr, Hatvan, Kassa, Kismarton, Kisvárda, Komárom, Léva, Lipótvár, Magyaróvár, Munkács, Nagykálló, Nagykanizsa, Nagyszombat, Nagyvárad, Nyitra, Ozora, Pannon-

XXI. aukció
Lot.

George Ágoston, festő. 1860-ban Bécsből telepedett Pestre, hol 1863-ig élt, s leginkább arczképfestéssel foglalkozott. 1861-ben III. Rikárd cz. képét állította ki a Képzőművészeti Társulat tárlatán, amelyet a társulati album-pályázatra is bejelentett. A társulat által kiküldött bírálók a következő véleményt mondották a képről: »George III. Rikárdja igen jellemzetes alak; kevésbé ilyenek a háttérben levők, melyeket színpadiasoknak találunk. Rikárd arcza és kezei kitünőleg tanulmányozvák és a kép hatása nyugodt egészet képez. Azonban a tárgy oly lelketlen jellemet ad elönkbe, melyhez senki sem vonzódhatik s egyedül és csupán a kivitel teheti a képet kellemesebbé.« G. a pesti műegylet kiállításain következő műveivel vett részt:

1860. nov.—decz. kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf. — III. Rikárd, olajf., 400 frt. — Arczkép, olajf.

1861. decz.—jan. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 150 frt.

1862. jún.—júl. kiáll.: A bornak különféle hatásai, olajf., 150 frt.

1862. aug.—szept. kiáll.: Nagy szomjúság, olajf., 50 frt.

Évkönyve, A Magyar Képzőművészeti Társulat —. 1861. és 1862. Pest, 1863. 63, 79. l. — *Kiáll. lajstromok.* — Arczképe (kőrajz) Marastoni Józseftől.

George Ágoston

Bécsből, jelenleg Pesten.

Régebben is kiállított, de nem Pesten és nem magyar tárgyú műveket.

1860. nov. – dec. kiáll.: Műegylet. Arckép, olajf. – Arckép, olajf. – Arckép, olajf. – Arckép, olajf. – III. – ik Richard, olajf., 400 frt. – Arckép, olajf.

1861. jan. – febr. kiáll.: Arckép, olajf. – Arckép, olajf.

1861 = Pesten.

1861. aug. – sept. kiáll.: Pillantás a hárembe, olajf., 300 frt.

1861. dec. – 1862. jan. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 150 frt.

1862. jun. – jul. kiáll.: A bor küllönféle hatásai, olajf., 150 frt.

1862. aug. – sept. kiáll.: Vagy Nonjuság, olajf. 50 frt.

Goys János báró, követ arczk. III. 34.

George Ágnes fest

PALETTA

KÖRÖSFŐI-KRIESCH ALADÁR (1863–1920) festőművész – az idén százéves gödöllői művésztelep alapító tagja – munkáiból nyílik kamarakiállítás ma este hat órakor a Gödöllői Új Művészet Közalapítvány alkotóházában (Körösfői utca 15–17.). Az alkotót és a kiállítást Keserű Katalin művészettörténész, az Ernst Múzeum igazgatója méltatja. Az ünnepi alkalomból emlékplakettet ad át a művész leszármazottainak Katona Szabó Erzsébet textilművész, a közalapítvány elnöke.

PARASZTEBÉDLŐ – népies enteriőr a XIX–XX. század fordulójáról; A társadalmi és a személyes idő tárgyai című kamarakiállítást ma délután kettő órakor K. Csilléry Klára néprajzkutató nyitja meg a Néprajzi Múzeumban (V., Kossuth Lajos tér 12.). A tárlat december 2-ig – hétfő kivételével – mindennap látogatható.

BARABÁS EDIT szobrászművész kiállítása ma délután öt órakor nyílik a Józsefvárosi Galéria Kamaratermében (VIII., József körút 70.). A tárlatot Baranyi Ferenc költő nyitja meg.

A BÁV KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIÁJÁBAN (IX., Kinizsi utca 12.) tervezett Fónyi Géza-kiállítás elmarad. Helyette mától szeptember 26-ig Szántó Piroska festőművész emlékkiállítása tekinthető meg, hétköznapokon délelőtt tíz órától este hatig, szombaton délelőtt tíztől délután kettőig.

DALOS GYÖRGY íróval nemrég megjelent Istenkeresők című könyvéről beszélgethetnek az érdeklődők szombat este hét órától a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület Társasági Körében (VII., Garay utca 48.). Az est házigazdája: Garai Péter.

AUSZTRÁLIA MAGYAR BARÁTI KÖRE ma délután öt órakor kezdődő összejövetelén a távoli kontinens magyar származású művészeit mutatja be az érdeklődőknek a Magyar Kultúra Alapítvány székházában (I., Szentháromság tér 6.). Dankó Rita Melbourneben élő selyemfestő képei minitárlaton láthatók. Szolláth György éremtörténész Mészáros Andor és Michael Mészáros érmeiről tart előadást.

Klasszikusok harmonikán

Egy koncerten három kilót is fogyhat a muzsikus

A harmonika virtuózai címmel szervez zenekarával koncertsorozatot Molnár György. A legközelebbi állomás Érd, ahol a városi művelődési központban ma este fél nyolctól megtudhatja a közönség, hogy a harmonika nem csupán a vendéglátóiparban használatos szórakoztatóeszköz, hanem önálló koncerthangszer is.

Virtuózul játszani, főként harmonikán nem könnyű. Egy koncerten háromnégy kilót is fogyhat az ember – mondja *Molnár György,* akinek harmonikája tizennégy kilót nyom, pontosabban húz, hiszen a kezén kívül mindössze két vállára erősített pánt tartja az instrumentumot. Magyarországon sokan orosz származásúnak tulajdonítják a hangszert, holott a franciák találták föl, tőlük jutott el német közvetítéssel keleti szomszédainkhoz. A „tangóharmonika" kifejezés is téves – teszi hozzá Molnár György – (az elnevezést szintén mi találtuk ki): a spanyol, argentin tangót ugyanis bandoneonon játsszák, amelynek hangja csupán hasonlít a tárgyalt hangszerére. A harmonika eredeti neve: akkordeon.

Molnár György piano akkordeonon, vagyis zongoraharmonikán, a hangszer billentyűs (nem gombos) változatán játszik. A hangképződés az orgonáéhoz hasonlatos: belül sípok vannak, a test redős, „harmonikázó" része a fújtató. Amilyen erővel nyomja a muzsikus, olyan dinamikával áramlik át a levegő a sípokon – utóbbiakat nyitja meg a billentyűkön szólót játszó jobb kéz, illetve a másik oldal százhúsz basszusgombján kíséretet produkáló bal. Innen a harmóniagazdagság, amely a harmonika sajátja. Molnár György repertoárja ennek megfelelően igencsak változatos. A mai érdi koncert műsorán szerepelnek francia és magyar örökzöldek, musette (gyors) keringők, sanzonok, úgynevezett bravúr- és előadási darabok, amilyen a polka vagy a hangutánzásos mű lesz – a zene a gőzmozdony hangjait imitálja majd. És nem maradhatnak el a tangók, szvingek és az olyan hagyományos latin dallamok, mint a szamba, rumba, csacsacsa vagy a bossa nova.

Az átiratokat, pontosabban az egyes darabok harmóniavázát Molnár György készíti, a koncerten játszott kész mű az ő és zenekara közös ötleteiből áll össze. Kiválóak a kísérői – büszkélkedik. A dobossal, basszusgitárossal, gitárossal, zongoristával (utóbbi a Tabányiban ütötte a billentyűket húsz évig) minden zenei ötletet meg tud valósítani. A legnagyobb vállalkozás, természetesen a koncertsorozat. Címe: A harmonika virtuózai. A műsorokkal eddig Törökbálinton, Budapesten, Százhalombattán, Maglódon, Kecelen fordultak meg; októberben Gödöllőre készülnek. Telt ház, nagy a siker, már csak azért is, mert a harmonikát a legtöbb ember a vendéglátásból meg a lakodalmas rockból ismeri, és meg sem fordul a fejében, hogy az akár klasszikus komolyzenét felvonultató koncertek főszereplője is lehet. Az ötvenes-hatvanas években, Tabányi fénykorában más volt a helyzet; Molnár György, akinek *Tabányi Mihály* a tanára volt, sorozatával szeretne e fénykorból legalább egy sugárnyit visszahozni. Mindig meghív egy-egy kollégát, a vendég énekesnő *Miheller Mirtill* mellett most például *Weszely Ernő,* a vak harmonikaművész lép fel.

Molnár György harmonikaművész

Saját vállalkozásban szervezi koncertjeit, immár két éve. Mert miután 1999-ben egy nagy országos versenyen ötszáznegyven induló közül ő nyerte Az év szólistája címet, rá kellett döbbennie: hiába ül és vár a babérjain, magától nem történik semmi. Ahhoz, hogy továbbmenjen a szekér, neki kell lépnie. Ekkor szervezte az első hangversenyt.

A koncertmenü mellett feltünteti tanárai, *Herrer Pál* és Tabányi Mihály nevét. Amint mondja, Herrertől a tiszta zenei gondolkodást, az ésszerű játékot, a józanságot tanulta, Tabányitól pedig a közönséggel való bánni tudást. Mert példaértékű, ha valaki kijön a színpadra, és az első másodperctől az utolsóig uralja hallgatóit, úgy, hogy közben maximálisan bevonja őket. Az erős egyéniségnek, aki ráadásul felkészült is, mindent elhisz a közönség.

R. V.

SZALON

Plakátkritikák

Ajánló: Bálint András
színházigazgató

Dani fiammal láttuk az óriásplakát-kiállítást a Felvonulási téren. Száz plakát sorakozik a szabad ég alatt, szellemesen elrendezve. Szórakoztatóak, üdítőek, időnként pimaszok és túlzók. Sokat nevettünk. A plakát akkor jó, ha első pillantásra érthető, vagyis rögtön átjön az üzenet. Nekem legjobban a P for Pakistan tetszett, a pakisztáni országimázsközpont plakátja. Dani kedvence a piros székek a metróban a Váltson metrószakaszjegyet felhívással és a kietlen szomorúsággal, amit az egész sugallt; vagy az Ásító inas, mint a Budapesti Tavaszi Fesztivál hirdetése.

Ezek a plakátok ellenzékiek. A szót nem pusztán politikai jelentésében használom, hanem minden olyan dologra, amely fiatalos lendületet, frissességet, újszerűséget sugároz. Na meg iróniát. Mert az egyik plakát egyszerű hirdetés, a másik olyan, mint egy nyelvöltés vagy grimasz. Itt van például a Büntetés című. Az ember nézegeti, s mire végigolvassa, rájön: a büntetés az volt, hogy végig kellett olvasni.

Akadnak plakátok hirdetőoszlopokon a tízes-húszas évekből, a múlt század elejének vezető képzőművészeitől, de a legtöbb alkotás itt és most üt – azaz 2001 Magyarországát tükrözi. Egy részük erős szociális érzékenységről tesz tanúbizonyságot, társadalmi problémákra hívja fel a figyelmet, például, amelyik hajléktalanokat ábrázol (Mindennap az utcán). Mások az idétlen, ízléstelen, ostoba óriásplakátokra válaszolnak, afféle plakátkritikák. A helyszínen szavazni is lehet, melyik tetszett legjobban. Őszi délután, egy óra a Felvonulási téren. Ajánlom.

Lejegyezte: Rados Virág

A Budai Népszínház tündöklése és bukása

Az első budai színház, Reischl ácsmester faszínháza 1783 körül épült a mai Várkert Kioszk helyén. Utána a templomból átalakított Várszínház következik 1787-ben, és ettől fogva nincs változás 1843-ig, azaz több mint 50 esztendeig. Ekkor építette fel Huber Ignác budai német színigazgató a Horváth-kertben az akkor Arénának nevezett nyári színházat. Egyenesen magyar színház céljára csak egy budai színház készült, a rövid életű Budai Népszínház. De mind a négy színház fölött közös végzet lebegett: a bukásé.

A Budai Népszínház sorsa Molnár György személyéhez kötődött, aki korának egyik legérdekesebb egyénisége volt. Családi nevén Müller Györgynek hívták, katolikus kántor fiaként, 1830. április 13-án született Nagyváradon. Iskoláit is itt járta, 1846-ban azonban otthagyta családját, és vándorszínésznek állt. Színészi pályáját a szabadságharc kitörése félbeszakította, mint honvéd harcolta végig. A világosi fegyverletétel után Erdély területén játszott, de megfordult Debrecenben, Szegeden, Balatonfüreden és Szabadkán is. 1855-ben vendégszerepelt a Nemzeti Színházban, de szerződést nem kapott. 1858-ban színtársulatot szervezett, és tíz esztendeig járta vele az országot. 1884-ben lépett fel utoljára Selmecbányán. Akkor „mert már igen fogatlan volt a beszéde", otthagyta a világot jelentő deszkákat, és mint kegydíjas színész tengette életét 1891. szeptember 30-án bekövetkezett haláláig.

Molnár György

Molnár György istenáldotta tehetség volt, remek színpadi alakkal, erős, zengő hanggal. Csupa ötlet volt és a mások ötleteinek ügyes felhasználója. Ugyanilyen volt, mint író. Emlékirata a legérdekesebb korrajzok egyike, de szinte élvezhetetlenné teszi az álpátosszal átitatott pongyola stílus, az egészet végigkísérő erkölcsbírói és nemzetmentői magatartás. Az emelkedett szöveg pajzán anekdotákkal, pletykákkal, lakomák ínyenc leírásával váltakozott. Ilyen volt rendezői munkássága is. Számtalan ötlettel megelőzte korát, tisztában volt a tömegek szerepének jelentőségével, kitűnően tudta őket mozgatni a színpadon. A kosztümökkel való hatáskeltésnek is mestere lett, bár itt egyremásra akadályozta a rendszeres műveltség hiánya, amely sokszor nevetséges tévedésekbe vitte. A díszletezésben, a hatásos világításban volt igazán otthon. Ebben valóban megelőzte korát.

Világvárosi lüktetésre vágyott, de csak Buda jutott neki, ahol szemben találta magát a csendes polgári életformával, az erőszakos kormányhatalommal, rendőrséggel és cenzúrával. Mégis megkísérelte a lehetetlent, korlátolt anyagi eszközök, gyér közönség mellett, műsor nélkül.

Molnár épp legfogékonyabb korában küzdötte végig a szabadságharcot, mely életének meghatározó élményévé lett. Az abszolutizmus nyomásától csak erősödött hazafias lelkesedése, bár sokszor színészkedéssé fajult. Féktelen becsvágyát már nem elégítette ki a vándor vidéki színigazgatói sors. De őt csak a lehetetlen izgatta, ha már valóra vált, könnyelműen hagyta kezéből kicsúszni azt, amibe annyi energiát fektetett. Ez a Budai Népszínház tüneményesen gyors felépülésének és bukásának egyik nyitja.

Bár Buda nem volt színházi város, Molnárnak nem volt más választása, mert Pestre az engedély kilátástalan volt. Sikerült Alsdorf Károllyal kétszer húsz előadásra megegyeznie a krisztinavárosi színkörben, ahol a Rákóczi-induló hangja mellett feltűzte az akkori Arénára a nemzeti lobogót. A többi azonban már nem ment ilyen könnyen. Nem volt műsora.

A Duna jobb partján csak ez épült eleve magyar színháznak

Nemzeti színházi darabbal kellett kiállni. Szigligeti népszínművével, a Pünkösdi királynővel nyitott egy szeles tavaszi délutánon. A második és a többi előadásba aztán egyre több disszonáns hang vegyült. Végre 1861. június 1-jén létrejött „a Népszínház alapítását segélyező bizottmány", Áldássy Antal, Buda város főkapitánya elnökletével. Molnár a Lánchíd melletti raktárépületet szemelte ki, Mátyás király egykori lovardáját. A bizottmány Gerster Károly és Frey Lajos építészt bízta meg, és az építkezés mesébe illő gyorsasággal haladt. A megnyitás napján éppúgy félig volt készen, mint annak idején a Nemzeti Színház. Homlokzata vakolatlanul meredezett, és csak egy év múlva készült el. Belülről azonban tetsztős és tágas: mint Salamon Ferenc a megnyitásról szóló cikkében írja, „durva dióhéj, melyet azonban az ötvösök szeszélye drága zománccal bélel, arannyal szegélyes úri szelencének." A nézőtér 76 láb hosszú, 46 láb széles, 26 páholy és 285 zárt szék van benne. Két függönye volt, mindkettő George Ágost festő műve, és allegóriái ábrázolás díszítette. A változási függönyön Kazinczy, Kisfaludy és Szigligeti képei. A megnyitó előadás díszlete a Lánchidat ábrázolta a majdan kiépítendő színház képével. Három estén zsúfolásig telt ház nézte végig műsorát. Megnyitóul a Szózatot énekelte az egész személyzet, ezt Molnár felolvasása követte: „A magyar színészet második megjelenése Budán és a népszínház történelmi vázlata" címmel. Ezután Jókai szép prológusa hangzott el.

Molnárnak sok ellenséggel kellett viaskodnia: a hatóságokkal, a cenzúrával, a rivális Nemzeti Színházzal, a sajtóval, az anyagi gondokkal. A színház első ciklusának volt azonban két nagy sikere: 1862. április 21-én került színre az első igazi magyar operett, Allaga–Bényei A szerelmes kántor, és 1863. január 17-én Offenbach operettje, a Dunanan apó és fia utazása. Utóbbi legnagyobb szenzációja a kánkán volt. A tánc állítólagos erkölcstelensége miatt a budai és pesti lelkészi hivatal beadvánnyal fordult a Helytartótanácshoz, továbbá Buda és Pest főpolgármestereihez, kik leiratukban közölték, hogy az ügyet „megvizsgálják" – lényegében azonban nem történt semmi, az Offenbach-operett végül több mint százszor színre került. Ugyanez év decemberében a másik Offenbach-mű, Az ördög pilulái még nagyobb sikert aratott, megállás nékül vagy 180-szor adták.

Az első ciklus szomorú bukásának történetét Molnár részletesen rögzítette emlékirataiban, amelyben mindenkit vádolt, csak önmagát nem. Pedig 1863 decemberében úgy utazott el Párizsba, hogy színészeit sem fizette ki. Partnere az utazáson Apraxin Júlia, Batthyány Artúr gróf felesége volt, aki eladta ékszereit, hogy segítse Molnárt. Aztán férjhez ment egy Lorenzo Rubio Guillény Montereno de Espinoza nevű spanyol lovastiszthez. Molnár viszont hazatérve „előleges jelentést" tett közzé: elviszi Az ördög piluláit Bécsbe is – itthon három hónapig csak ez a darab ment a Budai Népszínházban.

A Budai Népszínház második ciklusa 1867. június 13-án kezdődött. Addigra megszűnt a Helytartótanács, megszűnt a cenzúra. Az anyagi nehézségek azonban súlyosbodtak, a személyzet Molnár ellen fordult, a hitelezők szorongatták. 1869. április 16-án Pesten a Lánchídfőnél, Budán az alagút fölött és a Gellért-hegyen kitűzött lobogók jelezték, hogy a színkörbe újra bevonult Bem apó – a Bem hadjárata című darabbal. De a varázs megkopott, és Molnár bezárta a színkört. A Bem hadjáratával Bécsbe ment. Onnan aztán vert hadvezérként tért haza: mindene odaveszett.

A Budai Népszínház épületét 1870. szeptember 16-án lebontották.

Alpár Ágnes

A Rumpelles-pincék beomlása

LELŐHELY

ajánlat válaszbélyeggel

George Ágoston

laid der

1860. nov. Kiatt

Mitgeglet

Szana Tamás VIII. 123.

G e o r g e s c u Constantin

festő /1843-1886/

Tătărăscu festőnél tanult, főleg a regátban élt. Erdélyben a poianai templom festményeit, a Rod-i és abrudi templomok hajóit festette; ezenkivül a Saliste-i templomban dolgozott és két ikont festett a Rasinari-i uj templom számára.

Petr.Trans.1938.
520 l.
514-524. l

George Ágoston

festő

L.

Szemlery - Szentiványi

556. l.

Római csontfogantyú VI. 282

M.D.K.

„Georgius Arthalos"

1483-1485-ben Kisvárdán működött (Zichy Okmánytár. XI. Bpp. 1915.)

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 488.old.
2.n. jegz.

GEORGI, Nicolaus

1760

Huszár: Személyi érmek. Bp 1999

No. 560, 561

A. Georgie MDK

fogarasi festő, átfestette a Sztigszentgyörgyi /Strei Sangiorgiu/ g.kel.templom falképeit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.224.l.

Georgie Sándor, festő. A XVIII. század közepe táján Ó-Fogarason élt. 1743-ban restaurálta a Sztrigy-szentgyörgyi (Hunyad megye) templom falképeit. Színes másolatuk a Műemlékek Orsz. Bizottságának rajztárában.

Szendrei János dr.: A magyar viselet tört. fejl. Budapest, 1905. 39—40. l.

M.D.K.

GEORGIE Sándor festő

Geras XVIII. n. 219. l.

Georgic Sándor

fotó

L.

Szendrey - Szentiványi

556. l.

Római könyvgyűjtő üvegcsike

VI. 281

Peter Georgiev, szobrászművész

A városi tanács műv.-i osztálya és a Magyar Képző-Iparművészek Szövetsége a közelmúltban értékeltek a sóstói nemzetközi érem-művészeti alkotótelep az évi munkáját és kijelölte a jövő utját. — 1981-ben Máthé István, Törös Gábor és Peter Georgiev segítségére voltak Sebestyén Sándornak, az öntést irányította. — Többen kisplasztikákat is készítettek, Péter Georgiev, Törös Gábor is.

Tóth Sándor: Érem, vagy plasztika.
Kelet-Magyarország, 1984. aug. 25.

GEORGIEVICZ GYÖRGY - GEORGIUS OLESCHER

Georgievicz György
Georgievics Nevenka
Georgievits Miháj
Georgievits Tamás
Georgij, Johannes
Georgio, Franciscus de
Georgio Magistro (Georgius Magister)
Georgius
Georgius Aurifaber de Cracovia
Georgius Eweges
Georgius Glober (Glozer)
Georgius György
Georgius, Jörg der Maler
Georgius Menzarus
Georgius Olescher

MDK

Georgievicz György

tanársegédi teendőkkel megbizott ösztöndijas hallgató.

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1930-31. 59 l.

Georgievics György

1929-30-ban tanársegési teendőkkel megb. ösztöndíjas hallg.

Képzőműv. Főisk. Évk. 1929/30. 51 l.

Georgievic György MDK

Vasárnap délután, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Georgievič György

festő

U. 3742

Pesti Hirlap Vasárnapja

1931. szept. 20.

Aki végigolvassa
a lapot (Pesti Hirlap)
szinesen repr.
fenti olajt
utan

362

yeggel bevont teremben balra kandalló
og. Előtte két leánykát látunk, kik a für-
ák magokat. Az egyik a földön ül s tér-
ásik áll és kezeit előre tartva ~~xxx~~ sütké-
a tűz felé fordul s szőke hajuk kontyba
A kandallóra hat karú gyertyatartót tettek,
erű kályha-ellenző közi le figyelmünket s
ősike hever a sarokban. Felvisz alót jobbra:

etei 1475: 110 Gy.
o. ~~Ára 8000 frank.~~
o.
.

41

Georgievics György

festo

l. Irott Kő

1936. 152. l.

Vasárn. **16** Húsvét v.		Protestáns: Húsvétv. Görög: Húsvétv. Izraelita: Nisan 20
Hétfő **17** Húsvét h.	☾ Utolsó negyed 5 ó. 17 pk.	Protestáns: Húsvéth. Görög: Húsvéth. Izraelita: Passah 7. n.
Kedd **18** Apollón		Protestáns: Ilma Görög: Húsvétkedd Izraelita: Passah 8. n.
Szerda **19** Emma		Protestáns: Kocsárd Görög: János Izraelita: Nisan 23
Csütört. **20** Tivadar		Protestáns: Tivadar Görög: Teodór Izraelita: Nisan 24
Péntek **21** Anzelm	Reiyás Ilsene! Zapolya u. 36	Protestáns: Anzelm Görög: Január Izraelita: Nisan 25
Szomb. **22** Szótér	1933 **ÁPRILIS** 30 nap	Protestáns: Szótér Görög: Sic. Teodór Izraelita: Nisan 26

16-ik hét. Nap kelte 5 ó. 11 pk. — Nyugta 18 ó. 50 pk.

Georgicovicz György

1927/28 – 1931/32

Ferképzőmfoiskővk

85. 1.

Georgevics

ny. alerredes, festő
műhedvelő
Kőszeg vidéki tájképeket
fest szorgalmasan
1934 óta él Kőszegen.

Somló Jenő rajz-
tanár körlése.

Kőszeg 1937 jul. 28.

MDK

Georgievics Nevenka

Illusztrációival szerepelt a Műcsarnok 1943/44 évi téli tárlatan.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Új Magyarság, 1943. nov. 21. 14.1.

Georgievits Mihály

Geb. in Belgrád

20 J. alt.

1853-54

Bécsi akadémia
jb zv

nem magyar
nem élt

Kansai Museum II. 139

D Georgievits Tamás

ötvös

1828 Zágráb

Kapmagyarországötvösök 35 l.

51

Jan

4498. Ten-Kate Mari Henry:
Sz. Haagában 1831 márczi

Mentőcsolnak.

Az előtérben látható és
a balról ~~hátterben~~ hányolódó vitorlásnak
kifogott ló és két erőteljes férfi
jobbjával. Az égbolt borus. Jel

L kiknek egy

Vászon, mér. 53:78.7 cm.--
Gróf Andrássy Dénes hagyománya
Magyar Nemz. Muzeum örökletéte
~~lis 33-án (3046-913).~~-- Bejele

M.D.K.

GEORGIJ, Johannes asztalos

1768. Győr, székesegyházbeli munkálatait 13,- forintot kapott

Agghásy: Barokk szobrászat... Bpt. 1959.
I. 198. l.

Georgio, Franciscus de , kőműves MDK

1562. márc. 25. és máj. 1. Járandóságának folyosítása a pozsonyi vár építésénél végzett munkájáért

Kapossy János, Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. I. XVI. század. (Közzéteszi Bánrévi György)
Műv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 47-53
51. o. 97 és 99. adat.

GEORGIO Magistro /Georgius Magister/ bombardorio /ágyuöntő/. Eger várában 1550-ben számlájára fizetnek, ugyanezen évben a szolnoki vár elfoglalásakor szintén jelen volt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Georgio magistro, bombardarius
(ágyúöntő)

Egger várában 1550-ben fizetnek számlájára, ugyanezen évben a szolnoki vár elfoglalásáton is jelen volt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 331. old.

MDK

Georgius, ács

Az 1453-i /kolozsvári/ adójegyzékben szerepel.

257.o.

Entz Géza:Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

Georgius Aurifaber ötrösmester

Győri Szemle 1937. 155.

Cikk a győri ötrös-apródokról

Kassa

Georgius Aurifaber de Cracovia

1466-1493

Arch.Közl.XXI. 1899. 121.

Georgius Eweges MDK

1544-ben említik Kolozsvárott

Feltehető hogy üvegfestészettel is foglalkozott.

255.o.v.ö.12.jegyzet.

Entz Géza: Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában

KelemenEml. 249-264.

MDK

Georgius Glober/vagy Gloser,üveges/1549-50-ben Dobó István intézkedésére üvegezi az épületeket.

Déshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.II.közlemény 152.lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve.II.Eger.1964.

Georgius, l. György

L.

Szudrey-Szentiványi

556. l.

Római csont pipereeszközök VI. 281.

Georgius; Jörg oder Maler. (: Epercs 1493, 1495:)

Tört. Tár. 1909.

165

Georgius köfaragó. Egerjes. 1519.

Tört. Tár., 1914.
77., 78., 82.

MDK

Georgius lakatos 1589-es számadásban. Ellátáson kivül gabonát kap.

Déshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. II. közlemény. 155. lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964

M.D.K.

Szorejus László.

1589-ben dolgozik az egri várban

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 331. old.

Georgius Menzarus MDK

Kolozsmonostoron az apát adózói között
1457-ben 40 kézmüves közt szerepel a neve.

263.o.

Entz Géza:Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

Georgius Olescher jun. brassói ötvös
(+ 1761)

Bánffi Miklós poharának alkotójaként
említve.

Huszár Lajos: Szent György érmek
Bp. Magyar Történeti Múzeum 1940
24. old

GEORGIOSZ - GEPPERT

Georgiosz
Georgius Mihály
Georgius
Georgius, Pomeranus
Georgyevits Mihály
Geoschitz György
Geőcze Erzsébet (Bözsi)
(R.) Geönczy Ilona
Geönczi István
Geönczy Margit
Geörcs Gyula
(E.) Geörcs Lajos
Gephardt Béla
Gephardt Tibor
Geppert

Georgius Mihály, harangöntő. A XVII. század közepén Eperjesen volt öntőműhelye. Művei közül ismeretes a nagybereki (Bereg megye) ev. ref. templom harangja, mely 1657-ben készült.

Gerecze Péter dr.: A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. 190. h. — *Lehoczky T.:* Beregmegye műemlékei. *Arch. Közl.* 1878. XII. 93. l.

Georgius, l. *György.*

Georgius Mihály

harangöntő

L.

Szendrey-szentiványi

556. l.

Római üvegcsövecske VI. 287

Georgius Dichály

eperjesi hgöntö

Nagyberlki ev. ref.
tpl. hgja
(Bereg m.) 1657

Iml

l. Gerecze

Cincinnati, 11-1-29

GEORGIOSZ fertő

Mácza Mihály: A komáromi temetőkről.
= Limes, 1992. 4. 5-18. ill

Nagy Márta: Georgiosz zográf ikonjai a komáromi szerb templomban. = Limes, 1992. 4. 19-28. ill

Molnár Gyula: Az esztergomi evangélikus egyház története. Evangélikus templom Esztergomban. = Limes, 1992. 4. 109-126. ill

Prokoppné Bárdos Ilvász: Rendhagyó utiszőnyo Esztergom belvárosáról.
= Limes, 7, 1994, 1. 151-155.

dr. Granasztói Györgyné
főosztályvezető

GEORGIUS, vésnök

Röviditések az edélyi pénzeken és emlékérmeken:
B/.-Mesterjegyek:
C -G Colosvár-Georgius/Frater Martinuzzi,1529-1540/
69.old.

SZIGETI ISTVÁN: Röviditések az erdélyi pénzeken és emlékérmeken 68.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XIX. 1963. 25.sz. Bp.

FRATER GEORGIUS, vésnök

Röviditések az erdélyi pénzeken és emlékérmeken:
B./-Mesterjegyek:
F G Frater Georgius/Martinuzzi, 1530-1540/. 69.old.

SZIGETI ISTVÁN: Röviditések az erdélyi pénzeken és emlékérmeken 68.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XIX. 1968. 25.sz. Bp.

Georius Kathedralis et Institor MDK

§§R§§§§§§

A Corvina egy missáléjának másolója. /Roma, Rossiana könyvtár Cod Lat. 1164/
1469ben szignálta "in Wyenna".

73.o. 129. szám.

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás Király budai könyvtára. Bp. 1927. 172 lap. 30 kép.

Georgius Petrus Herceg

Kis Keresztény Lexikon - történet

Forrás 1983/9

Georgius pictor

Kassa, 1516

Tört. Tár, 1898, 378

Georgius, Pomeranus

Thieme Becker

XXVII. 34. l.

Lyka

laid

= Pomeranus alatt

is

Könyvkötészet
UJVÉRBÁSZ.

Nyomtatvány.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Georgius MDK

pergamentista,
1472-1499 Bártfán
/Pukánszky B.: A magyarországi német irodalom története.Bp.1926. 76-78./ 2

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955. 193.l.

Georgius (Stundenmacher?) MDK.

Schässburgi órásmester. Brassói városháza óráját kénitette 1520 és 1523 között. Szöveg felsvrolja a munkáért fizetett összegeket. 1528-ban Georgius ismét dolgozott a nyilván áthelyezett órán. Brassói tartórkodásai alkalmával Erasmus lakatosmesterhél lakott két segédével együtt. Erasmus műhelyét tannálta, s a lakatosmester segitett is az óra elkészitésében. Az óra námlapjaira Georgius címereket festett.

Das Burzenland. III. köt. Brassó 1. rén. E. Jekelius kiad.

Brassó 1928.

eml. L. 166, 167. old.

Georgyevits Mihály és fia
Timót

ötvös

1828 1813 jul. 29 Szabadka

Kapmagyarországötvösök 35 l.

4496. Filiberto Petiti:

Sz. Torinoban 1845 novem

Délután a római Campagnán

Akképen van ábrázol
dombos videket nyugvó f
ják meg és a lombos fál
nak. Tobbról hatom teh
bolt felhőzött. Jelzése alól

Vászon, mér. 130:156 cm.--
Gróf Andrássy Dénes hágyománya
A Magyar Nemz. Muzeum örökletéte
~~április 23-án (2046-913).~~ -- Bej
(245-914).

Geoschitz György

Kardcsiszár

Sopron

1591. jun. 12. polg. eskü

Hari

Numizmatikai Közlöny IX. 85.

Geőcze Erzsébet

Geőcze Anna: Viola első táborozása. Athenaeum. 126 lap. (Kötve 6.60 P).

Geőcze Anna cserkészleány-regénye egy leánytábor vidám életét mutatja be. Az írónő nagy pedagógiai felkészültséggel, de mindvégig komoly művészi igényekkel mutatja be benne a mai értékes, felelősségére korán ráébredő leányifjúság jellegzetes típusait. A könyv elmeséli a cserkészcsapat vidám és hangulatos nyaralását, a falu népéért való áldozatos munkáját. A kötethez adott *Függelék* a tábori munkák különböző változataira tanítja meg a táborozásra készülő fiatal leányokat. A kötetet *M. Geőcze Erzsébet* rajzai díszítik.

(1942)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Geöcze Erzsébet

Székely Mátyás: Tapp, a róka

ATHENAEUM kiadás

Bájos állatregény. A székely hegyek fenséges világába, a békés állatok közé vezeti olvasóit Tapp, ez az okos és kedves róka. Geöcze Erzsébet 3 színes képével és rajzaival.

Ára kötve 9.60

Karácsonyi könyvjegyzék 1943.

lás férfi alakjával. Kína, XIX. sz. — Räuchergefäss,
es zu Pferde. China, XIX. Jh.

in. Kina, XIX. sz. — Gelehrtenfigur auf Löwe. China,

sz. — Sitzender Hund, Porzellan. China, XIX. Jh.

rcellán, vörös és szines diszitéssel, födelén oroszlán.
t Deckel, Porzellan, rot und farbig dekoriert. China,

esen harcosok csoportja. Kina, XIX. sz. — Blumen-
farbig Kriegerfiguren. China, XIX. Jh.

, négyszögü talapzaton. Kina. — Fo-Hund, farbige
China.

JA, szines porcellán. Kina, XIX. sz. — Gottheit der
, XIX. Jh.

rezdes peremmel, legyezős. Imari-modoru diszitéssel.
schüsseln, Porzellan, mit geripptem Rand und fächer-

Imari-modoru disszel. Japán, XIX. sz. — Zwei
rtigem Imaridekor. Japan, XIX. Jh.

Geöcze Erzsébet

Magyar Művészet, 1926

538.0.

Művészeti élet. N.P.: Szás művészeti kiállítás.

Geöcze Bözsi.

Jaschik Álmos tanítványa

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat palotájában nyílik meg Jaschik Álmos tanár növendékeinek kiállítása, melyen órúművészeti objektumok tervei szerepelnek.

Magyarság, 1927. ápr. 24

Jeszcze Bóg.

Jakiś dzień tamtego

A Dr. Mayer [illegible] Tamtąd [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Warszawa, 1927. [illegible]

MDK

Geőcze Erzsébet

Jaschik Álmos növendéke, munkájával szerepelt az árumüvészeti kiállitáson, melyet Jaschik növendékeinek munkáiból rendezett.

(e.a.): Árumüvészeti kiállitás.

Ujság, 1927.ápr.24.

Geöcze Erzsébet

MDK

Jascik Almos tanitványa.Kiállitáson vett részt az Ipmüv.Társ.helyiségében,melyet Jaschik rendezett.

Képzőmüvészet.

Ujság 1927,ápr.24. 17 l.

Geötze Bössi

Az Iparművészeti Múzeumban rendezett Irásművészeti kiállításon kiemelkedik kinai betű-parafrázisa.

M. 1926. IX. 19. (Magyarság)

MDK

R. Geönczy Ilona

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 11.1.

MDK

R.Geönczy Ilona, festö

képe biztositotta a tárlat nivóját.

dr.Márffy Oszkár:
Tárlat. A Balatoni Társaság Tárlata.
"Képzömüvészet" 1928. 10.sz. 132.l.

Gönczi István

Ötvös (?)

l.

Egyházm. Lap

I. 1880. 303. l.

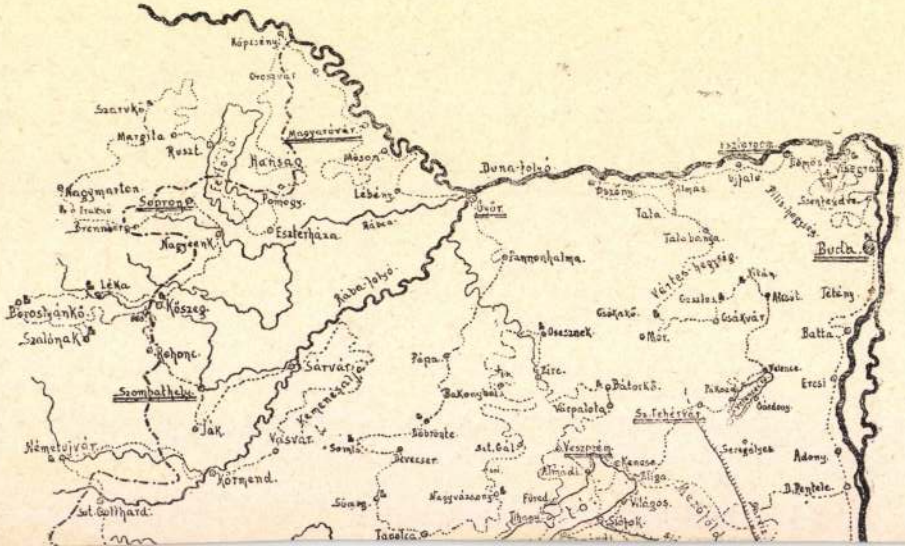
Köpcsény
Szarvkő
Margita
Rusztt
Hanság
Magyaróvár
Móson
Lébény
Rába
Duna-folyó
Győr
Pannonhalma
Nagymarton
Sopron
Pomogy
Eszterháza
Nagyjenk
Léka
Kőszeg
Borostyánkő
Szalónak
Rohonc
Szombathely
Jak
Sárvár
Rába-folyó
Kemenesalja
Vasvár
Németujvár
Körmend
Sct. Gotthard
Sümeg
Tacolca
Bőbrönte
Devecser
Sct. Gál
Nagyvázsony
Füred
Tihany
Veszprém
Almádi
Kenese
Sliga
Világos
Siófok
Mezőföld
Bátorkő
Várpalota
Sz. Fehérvár
Gárdony
Velence
Pákozd
Gyöngyös
Sz. Fehérvár
Sereglyes
Adony
D. Pentele
Ercsi
Batta
Tétény
Buda
Vértes-hegység
Gesztes
Kitán
Atcsút
Gsákvár
Gsákakő
Mór
Oseszenek
Zirc
Pápa
Bakonybél
Tata
Tatabánya
Almás
Ujfalu
Bőmös
Visegrád
Szentendre
Pilis-hegység
Esztergom
Pannonhalma

Gönczy harpit

1905/6 - 1906/7

Ferkèpzomfoiskèvk

85. c.

MDK

Geörcs Gyula

a kecskeméti művésztelep hallgatója

Képzőműv. Főisk. Évk. 1927-28. 28 l.

M D K

- Geörcs Lajos

Portré, gipsz
Női akt torzó, gipsz
Tanulmányfej, gipsz
Férfi torzó, gipsz

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 11 l.

E. Geörcs Lajos
Férfi arcmás, gipsz

Tavaszi Tárlat. Miccarnok, 1932. április, 11 1.

Gerecze

RÖVI

AÉ. = Archaeologiai Értesítő.

AK. = Archaeologiai Közlemények.

Árvízkárosultak, 1876 = A magyarországi ár
károsultak javára Budapesten gr. Kár
Alajos palotájában 1876. évi májusban ren
zett műipari és történelmi emlék-kiáll
tárgyainak lajstroma. Bp. 1876.

Benesch Belved = Benesch, Otto: Die Fü
erzbischöfliche Gemäldegalerie in Gr
Belvedere, VIII. évf. Wien 1929, 67—70

Berenson = Berenson, Bernhard: Italien
tures of the Renaissance. A list of
principal artists and their works with
index of places. Oxford, 1932.

Berti Toesca = Elena Berti Toesca: Arte

MDK

Geöres Lajos szobrász

/e.a./ : Fiatal szobrászok a Károlyi-palotában.
Ujság. 1927 febr. 27.

G. Györgs Lajos

festőművész

Tanulmány, gipsz

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1930.

Zámpis

~~Hadjárat 1848.~~

6726 Legionarius vérttel.

A balra fordul~~ó ábrázolt~~ vértes (nek, aki) szivarzik ~~[illegible]~~ oldalán hosszú egyenes kardlóg. Felirata: „EIN LEGIONÄR IM HARNISCH", jobbra félmagasságban: „AZ", alól balra: „Ausschl. Eigenthum d. Producenten", jobbra: „Gedr. bei J. Höfelich"

Kanyomat, méretei 31.2:24.3 cm. — Dep r. 95 e) és uj 42 e). — Uj lelt sz. 730 e).

[illegible]

Geörcs Lajos

szobrász

szül. 1904. Bpest.

Életrajz

1930 (és 1931, 1932) koll. kiáll

a Képzőművészeti

Szalonban

I. csop. kiáll.

Könyvtáramban

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Esztergom,	Erkélyes ház

Geörcs Lajos

Nabrán

l.

A Mű

1927. 1. n. 8. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Geörcs Lajos

nincs cíd -

Képzőművészeti Szalon néven egy alkalmi helyiségben jól sikerült kiállítást hozott össze 5 kiállító művész: Mészöly Munkás Béla és Sári Schalk László festőművészek, etrekarcsai Geörcs Lajos, Sümegi Schrotta Frigyes, Izbégi Villám Rózsa szobrászművészek.

Képzőművészet

1931. 36. 7.

Geörch Lajos

Dicsérő elismerést kapott a Budai Szépművészeti Társaság őszi tárlatán.

Függ. 1933. XII. 23.

E. Geöres Lajos

Szerepelt a Budai Szépművészeti Társaság

őszi tárlatán.

PJL 1933. XI. 19.

elrakarcsai Geörcs Lajos szobrász

Képzőművészeti Szalon kiállításán szerepelt.

NU. 930. XII. 11.

Geoörs Lajos

Képzőművészeti szalon kiállításán Merengés, Torzó, Álló női akt c. gipszeivel és majolikáival szerepelt.

PH. 930. XII. 12.

Geöres Lajos

A képzőművészeti szakon kiállításáról kritika.

E.K. 1931. I. 4.

e.Geörcs Lajos szobrász

A Képzőművészeti Szalon III.csoportkiáll.-án szerepelt.

N.U.931.I.14.

Gröger Lajos.
szobrász.

A gróf Károlyi palota termeiben jótékonycélu kiállitás keretében mutatkozik be női akt torzójá-val. (emlitve.)

Esti Kurir, 1927. febr. 27.

Jeőrer Tajos.

Kedvés.

A gróf Károlyi palotu termeiben gőtéleonyálu lücállítás keretében mutatkozik be női alt tanoja-nal (ennlitve.)

Esti Vasár, 1927 febr. 27.

Geöres Lajos

Kiákít

Nv. 1930. XII. ii.

özpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
ımely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

Etrekarcsai Györcs Lajos.

szobrászművésznek.

A Képzőművészeti Szalonban újabb művéből kiállítást rendez.

Meglívó.

MDK

Geörcs Bajos szobrász

e.a: Fiatal müvészek a Károlyi-palotában.
Ujság, 1927. febr. 27.

MDK

Geörcs Lajos

Fésülködő nő, majolika
Hajóvontató, gipsz
Dr.Kits József arcképe

Budai Szépmüv. Társ. kiáll. 1933. nov.

Geörcs Lajos MDK

Képzőművészeti Szalon I. csoportkiáll. Bp. 1930.

Geörcs Lajos

MDK

szobrász

Fiatalok csoportkiállitása

Ujság 1930. dec. 11.

E. Geörcs Lajos MDK

Férfiarcmás, gipsz

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MDK

etrekarcsai Geörcs Lajos

Kis kiállitások. Képzőművészet 1931. 36.sz. 18.1.

MDK

Gephardt Béla, festö –

Készül a Szabadsághid. Vizf.

Pesti Föv.Képtár.-Képzömüv. Ip.müv. és Fotó-i Kat.
1948.jan.3.-

MD K

Gephardt Béla, festö

Sió-csatorna épitése.	Aquarell.
Sió-zsilip épitése.	"
Vizes táj.	"
Golgota.	"
Városi hangulat.	"
Sió-csatorna.	"
Gellért -fürdö.	"

Dpest.Föv.Képtár. -Képzömüv. Ip.müv. és foto kiáll.
1918.jan.3.-22. Kat.

MDK

Pályanyertes grafikusok

Gephardt Tibor

Magyar Iparmüvészet 1922. 4-5. o.

Geppert

kartogr.

l.

Eperjesy 1929

110. l.

(Tobbkör)

1537.

Pap Henrik:

„1878"-ból.

A kép [illegible]
melynek ablakából
a város Kapujai
huszárok vonulnak
az öröös felesége;
lak [illegible], a hol
nyözve; az asztalon F
sich áll kendőkkel L és
„PAP HENRIK. a je
[illegible] —93"

F, a kanári madár kalicz-
kaja mellett,

L; fölöste lámpa lóg

Olajfestés, vá
Vétetett 1896-
Ára 1500 f

Elszámoltat
lás elfogadtatott 189

1899. X. 14
ri és moszkvai hi
IV. 9-én ékszett vi

319/96

Geppert L.

l.

Eperjessy 1929

5. l.

GEPPINGENI BARSCH MIHÁLY – GERA MIHÁLY
Geppingeni Barsch Mihály
Gerecskáros
Ger, Matthias
Gera
Gera Arnold
Gera Éva
Gera Gyöngy
Gera Gyula
Gera Ilona
Gera István
Gera Jenő
Gera Katalin
Gera Lajos
Gera Lőrinc
Gera Mihály

Geppingeni Barsch
Mihály

1427

Csontosi jegyz.

Barsch alatt
nincs meg?

Római füzetű VI. 270

Ger Károly festö.

Mübarát.1922.II.117.l.

MDK

Ger Károly - Kádár Béla

koll. kiáll. Bp. Belvedere

Mübarát 1922, II. 117. o.

MDK

GER MATTHIAS

A klosterneuburgi Ágoston rendi szerzetesek bécsi házát a Renngassen épitette.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.42.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK

MATTHIAS GERL

Gera

Résztvesz a moszkvai képzőművészeti Biennálén.

Nagyvilág. 1959. 4. sz. 615. oldal.

Gera Armand

XVI

l.

Pasakivarep

129 l.

GERA, Armando. 1574-ben Francesco testvérével együtt Szendrő várának munkálataival volt elfoglalva. /Pataki/

Maggiorotti, 435.

MDK

Gera Tudor, grafikus

A Dósa - Martinovics bélyegsort tervezte Erőt Jónettel együtt.

Szilágyi Béla: Erőt Jónet 310-311.

A KÖNYV, Bp. 1964. szeptember

Gera Arnold MDK

A szerelmes Pierrette, szines rajz

Paál László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon, 1923. május

Gara Arnold.

Grafikái szerepelnek a Munkácsy Céh első kiállításán.

Pécsi Napló, 1929. Nov. 11

M.D.K.

GERA Éva festő

Művért. (1952) Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás 124. e

124.

Gera Éva , festő

Fiatal Képző- és Iparmüvészek kiáll. Ernst Muz. 1955. jun.

MOK

Gera Éva

Kongresszus előtt, festm.

Fogány G.Gábor: Az ifjusági képzőmüv. és iparmüv. kiáll
SzN. 1950. jun. 17. 4 l.

MDK

Gera Éva

Pogány Ö.G: Az Első M. Képzőmüv. Kiáll. Szabad Nép.
1950. szept. 8. 6 l.

Gera Éva

5., Szerel, 1966. ktemp. 36×58
6., Ablak előtt, 1966. ktemp. 38×52

Gera Éva festőművész kiállítása,
Bp. Fényes A. Terem, 1969. febr-márc

Gera Éva

7, Ketten I., 1966. oltemp. 54x68
8, Ketten II., 1967. -"-. 86x63

Gera Éva festőművész Miallétása
Bp. Felnyás A. Terem, 1969. febr-márc

magát a természetből vett motívumokhoz, hanem a kifejezés érdekében változtat azokon.

A realizmus és humanizmus elve, amire Gera Éva alkotásai közben támaszkodik, széles alkotó perspektívát nyit meg előtte és záloga annak, hogy a jövőben sok örömteli találkozása lesz hőseivel és nézőivel.

Putolova Irina

Guasok:

1. Földforgatás
2. Lányok a sátornál
3. Földforgatás
4. Földforgatás
5. Barackszedés
6. Barackszedés
7. Munkamegbeszélés
8. Futballjáték
9. Érkezés a lánytáborba
10. Felrakodás az autóra
11. Barackszedés
12. Esti hangulat
13. Futballjáték
14. Munkásőrség műsort ad
15. Sátrak a lánytáborban
16. Talyigázás
17. Támfal-építés
18. Munkásőrség műsort ad
19. Támfal-építés
20. Munka közben
21. Lányok pihennek
22. Tábor Badacsonylábdihegyen
23. Érkezés a táborba
24. Támfal-építés

Rajzok:

1. Futball-szurkolók
2. Földforgatás
3. Talicskázó
4. Lányok hajókiránduláson
5. Pedellus bácsi
6. Barackszedés
7. Földforgatás
8. Reggeli megbeszélé
9. Kézi futballjáték
10. Támfal-építés
11. Ásó
12. Hajókirándulás
13. Földforgatás
14. Ebéd előtt
15. Brigád
16. Hajón
17. Tábortűz
18. Ebéd előtt
19. Pihenő

Olaj:

1. Munkásbrigád, 90×100
2. VIT-beszámoló, 40×50
3. Önkéntes KISZ-brigád, 100×105
4. Tábor, 60×70
5. Barackszedés, 80×90

597583 Pátria ny. F. v.: Földi V. - F. k.: dr. Balázs I.-né

DERKOVITS GYULA-TEREM

BUDAPEST VI., LENIN KRT. 63. SZ.

GERA ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ

„KISZ ÖNKÉNTES ÉPÍTŐTÁBOROKBAN" C.

KIÁLLÍTÁSA

Művészettörténeti Dokumentációs Központ 1951

1959

NOVEMBER 21-TŐL DECEMBER 5-IG

A kiállításon bemutatott guasok és ceruzarajzok sorozata, valamint néhány olajfestmény egy fiatal, alkotóútjáról nemrég hazatért festőművész művei.

Gera Éva most számot ad arról a munkáról, amit a mezőgazdasági munkákban önkéntesen segédkező fiatalok nyári táboraiban végzett. Ezek az eredmények természetes következményei alkotó szándékainak és törekvéseinek.

Gera Éva 1951-ben fejezte be a főiskolát. 1950 óta résztvesz a művészi életben, szerepel az országos kiállításokon, főleg tematikus képekkel, bizonyítva, hogy a fiatal képzőművészek azon csoportjához tartozik, akik szilárdan magukénak vallják a realista törekvéseket, akik az új művészetért harcolva, a realizmusért harcolnak. Az ilyen művészek számára korszerűnek lenni annyit jelent, mint realistának lenni. Realista hagyományokra támaszkodva, a mai eszmék alapján, keresi az új formát, gondolatainak új kifejezését. Szívéhez nőtt az őt körülvevő élet és gyorsan reagál az országban végbemenő eseményekre. A nép érdekei, az ő érdekei. Ezért tartozik azon művészek közé, akik műveikben közvetlenül 1956 után elítélték az ellenforradalmat, nemet mondtak azoknak a reakciós erőknek, amelyek megpróbálták Magyarországon a kapitalista múltat feltámasztani.

A művész gondolatai most a békés építő munkához kapcsolódnak. Kiragadott témája ifjúságunk életének egy mozzanatát rögzíti. Széles, kimeríthetetlen téma, megvalósításának még az elején tart, de a kiállításon bemutatott anyag tanúsítja, mennyire hasznos és gyümölcsöző volt számára ez az utazás. Segítette ahhoz, hogy új oldaláról ismerje meg a valóságot, kiszélesítette, kiegészítette élettapasztalatát, elmélyítette elemző készségét. A sorozatot szemlélve, joggal mondhatjuk, hogy az új téma, új festői megoldásokat sugalmazott. Ezek azonban távol állnak a divatos formák hajhászásától, és az ínyenc közönséget csodálatba ejteni akaró különcködéstől, vagy öncélú mesterkélt formai megoldásoktól. Nem mintha közömbös lenne a formakereséssel szemben, ahogy nem lehet közömbös egyetlen művész sem, aki a társadalmi tartalom kifejezésére igyekszik a megfelelő formát megtalálni.

Gera Éva néhány korábbi tematikus képéből hiányzott még a konkrétizálás és összevonás egysége, most kiállított munkái arról tanúskodnak, hogy sikeresen leküzdi ezt a hibáját. Ez év elején egy — az ifjúság munkáját és pihenését ábrázoló — panno tervezéséhez fogott. Számos előkészítő rajz és vázlat után, feltétlen szükségét érezte, hogy a fiatalok között, a helyszínen szerezze meg a szükséges élményanyagot. Örömmel ragadta meg a táborba utazás lehetőségét, ahol élő, dolgozó és pihenő fiatalok között, — nem beállított modellek alapján — ezt az élményt sikerült is megszereznie.

Guassal készített munkái kiválnak a motívumok egyszerűségével: fiatal fiúk földet ásnak, talicskáznak, lányok gyümölcsöt szednek, pihennek stb. A művészt elsősorban az emberek érdekelték, tájkép, mint önálló műfaj, nem szerepel a kiállításon. De majdnem minden képben érezhető a plein-air, a levegő és a napfény. Ez gazdagítja a festő palettáját, és színeit hangulatossá, zamatossá teszi. A guas-vázlatok, valamint rajzok egyszerűsége mellett világosan jelentkezik a művész megfigyelőképessége. A motívumok nyilvánvaló prózaisága mellett, az alakok mozdulatai ritmikusak, jellemzőek, kifejezőek. A kompozíciók többségében a sötétvilágos kontraszt összetételek, a meleg és hideg tónusok elve uralkodik, az alakok a fény-árnyék megformálásának szerepét is betöltik. Színfoltok és kifejező sziluettek képezik sok guas alkotó elemét. Vannak azonban más festői megoldások is: a búja lombozat között ábrázolt leányok alakjai festői képben bukkanak elő, harmónikus tónusban oldódnak fel. A guas-sorozat kétségtelenül önálló értéket képvisel.

A festő az összegyűjtött anyag után a műteremben folytatta a munkát. A bemutatott olajképeken láthatjuk, hogyan jut el a művész az általánosításhoz, hogyan alkotja meg kortársainak dinamikus színkompozíciójú, tipikus alakjait. Ezekben a képekben a természet után rajzolt vázlatokra támaszkodik, de korántsem köti

Gera Éva

9, Festőnő portréja, 1967. olaztemp. 86×63
10, Önarckép, 1967., olaztemp. 52×42

Gera Éva festőművész kiállítása
Tanya A. Terem, 1969. febr. -márc

Gera Éva

11, Lány kosárral, 1967. olaj vsz. 80×60
12, Piros ruhás lány, 1967. — " —. 29×25

Gera Éva festőművész kiállítása
Tanya A. Terem, 1969. febr. - márc

Gera Éva

13, Memento, II. 1967. oltemp. 125×85 t

14, Memento, III., 1967. –"– 32×32

Gera Éva festőművész kiállítása
Tényes A. Terem, 1969. febr.-máz

Gero Éva

15. Memento IV., 1967. oltemp. 54×38
16, Virágol, 1967. —"— 74×53

Gero Éva festőművész kiállítása
Tényes A. Terem, 1969. febr.-máz

Gera Éva

17, Balatoni nyaralók, 1967. olt.egy. 60×70
18, Tengerparti szerelmesek, 1967. -"- 60×80

Gera Éva festőművész. Miállítása
Fényes A. Terem, 1969. febr-márc

Gera Éva

19, Memento I. 1968. oltemp. 100x70

20, Öröl anya, 1968. -"- 105x70

Gera Éva festőművész kiállítása
Tényes A. Terem, 1969. febr-márc

Gera Éva

21, Kézszemű lány, 1968. oltemp. 34x27
22, Tengerpartan, 1968. oltemp. 63x86

Gera Éva festőművész Miállítása
Fényes A. Terem, 1969. febr.-márc

Gera Éva

23., Ibi, 1968, oltemp. 51x40
24., Két lány, 1968. -"-. 60x80

Gera Éva festőművész Mállítása
Tényes A. Terem, 1969. febr.-márc

Gera Éva

25, Emberpár, 1968. olaj 85×51
26, Anyaság sorozat I. 1968.
26×23

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes Adolf Terem, 1969. febr-márc.

Gero Éva

Auswitz Sorozat II. 1968. intypia 30x21
—— " —— III. 1968. — " — 30x21

Gero Éva festőművész kiállítása
Fényes Adolf Terem, 1969. febr-már

Gero Éva

Auswitz sorozat IV., 1968. nyomat, 22×30

——"—— V. —"— —"—, 21×30

Gero Éva festőművész kiállítása

Ernyei Adolf Terem, 1969. febr.-márc.

Gero Éva

Auswitz sorozat VI., 1968. mtypia, 31x22
——— " ——— VII., 1968. — " —, 21x31

Gero Éva festőművész kiállítása
Fényes Adolf Terem, 1969. febr.-márc.

Gera Éva

Auswitz sorozat VIII., 1968. mtypia
26x24
Auswitz sorozat IX. 1968 —"—
30x21

Gera Éva festőművész Diallítása
Fényes A. Terem, 1969. febr-márc.

Gera Éva

Auswitz sorozat X. 1968. mtypia 31×21

——— " ——— XI. 1968. -"- 23×26

Gera Éva festőművész Diallítása
Fényes A. Terem, 1969. febr-márc.

Gera Éva

Auswitz sorozat XII. 1968. mtypia 23×26

Mozaiktervek I–III. 1968. tempera

21×30

Gera Éva festőművész kiállítása

Fényes A. Terem, 1969. febr-márc.

Gera Éva

Mozaikter IV. alpasz. 21×30

Gera Éva festőművész kiállítása
Temps A. terem, 1969. febr-marc.

Gera Éva

Piros virágos lány, 1967. oltemp (repr)
Öröl anya, 1968. oltemp. (repr)

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. Terem, 1969. febr-márc.

Gera Éva

Balatoni nyaralók, 1967. oltemp (repr.)
Memento II., 1968. oltemp. (repr.)

Gera Éva festőművész kiállítása
Temps A. Terem, 1969. febr-márc.

Gera Éva

1. Lilaruhás lány olaj temp. 50x40
2. Lány szentendrén — " — 55x40

Gera Éva festőművész kiállítása
Tényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

Tehenészek, olajtempera

110 x 65

Dolgozó emberek közötti képzőművi-
kiáll. Ernst muzeum, 1968 jan

Gera Éva

Tehenések 110×65
olajtemp.

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Gyra Éva

1. Ausdruck Sorozat I–XII. 1968.
Monotypia

Gyra Éva festőművész kiállítása.
Terézy A. terem 1969. febr.

Gera Éva

1. Mozaiktervek I – III temp. 21x30
2. Mozaikterv IV. olajpasztell 21x30

Gera Éva festőművész kiállítása
Tényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

Piroscirágos lány repr.

Gera Éva festőművész kiállítása
Tényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

Török anya repr:

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

Balatoni nyaralók repr.

Gera Éva festőművésznő kiállítása
Tényő A. terem 1969. febr.

Gera Éva

Memento II. repr.

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

Auschwitz-i sorozat repr.

Gera Éva fotóművész kiállítása
Ternyei A. terem 1969. febr.

Gera Éva

Részlet a festőművész kiállításából melyet a Fényes Adolf kiállítási terém-ben mutattak be.

Népművelés 1969/4 44 old.

Gera Éva

Bemutatott műve:

"Szobabelső", olajtempera, 56 x 90.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968- 61

MDK

Gera Éva

1956. október, of.

MIII. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 196o. ápr.

MDK

Gera Éva

Utca a Várban, sz. linómetszet

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 21.l.

1965 APR 30

1021

Átadták a SZOT 1965. évi művészeti díjait

A Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában csütörtökön átadták a SZOT 1965. évi művészeti díjait. Az ünnepségen megjelent *Aczél György*, a művelődésügyi miniszter első helyettese, *Karakas László* és *Gál László*, a SZOT titkárai, *Demeter Sándor*, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának alosztályvezetője.

Brutyó János, a SZOT főtitkára mondott üdvözlő beszédet, majd átnyújtotta a művészeti díjakat. A kitüntetést a következő írók, művészek kapták:

Berkesi András író Játék a tisztességgel című művéért és a munkások körében kifejtett tevékenységéért, *Papp Lajos* költő Áramlások című verseskötetéért, *Sipkay Barna* író a Hajnali hinta című novellaskötetéért, *Básti Lajos* színművész magas színvonalú művészi munkásságáért és az Egyesült Villamosgépgyárban kifejtett művészi nevelőmunkájáért, *Szabó Gyula* színművész kiemelkedő munkásalakításaiért, *Kolonits Ilona* filmrendező Emberek, évszakok, művek és a Gondolatok egy utcanévhez című filmjeiért, *Csőke József* filmrendező Margitka című dokumentumfilmjéért, *Gera Éva* festőművész a munkások körében kifejtett tevékenységéért és magas színvonalú alkotó munkásságáért, *Czinke Ferenc* festőművész bányásztémájú képeiért és a képzőművészeti nevelés segítéséért, *Juris Ibolya* iparművész a modern iparművészet és a munkásközönség kapcsolatának ápolásában kifejtett tevékenységéért, *Varga Károly* zenetanár-karnagy a munkáskórusok vezetésében és a zenei nevelés területén tizenöt év óta kifejtett munkásságáért.

A SZOT elnöksége az ünnepség után fogadást adott a kitüntetettek részére.

„Másért is dolgozik az

Akik ismerik a hatvanéves *Gulyás Sándort*, szeretettel, tisztelettel beszélnek róla. Igaz, 1950-ben, amikor egyik kezdeményezője volt a Petőfi Termelőszövetkezet megalakításának Füzesabonyban, sokan nehezteltek rá. Mások meg nem hitték el neki, hogy boldogulni lehet a szövetkezetben. De az évek lassacskán eloszlatták a kétségeket, feledésbe merítették a nehéztelést.

Az évek? Gulyás Sándor inkább azt mondja:

— *A munka. Abból van minden. Időnk lehetne végtelen sok, ha nem dolgoznánk becsülettel, semmire sem jutnánk. Nálunk is azért jó a megélhetés, mert a túlnyomó többség derekasan elvégzi a feladatát a szövetkezetben. Különösen sokat köszönhetünk az asszonyoknak. Kora tavasztól késő őszig kint vannak a szántóföldeken, a kertészetben.*

— *Őszintén tam, hogy mos eredményünk l kezetünk a jók közé tartozik, de lassan fejlődik. A tehenészet is, ahol én dolgozom. Szükség volna még egy száz férőhelyes istállóra, tele kiváló állatokkal. El kellene érnünk azt is, hogy legalább 3500 liter legyen egy tehén évi átla-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZABADSÁG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gera Éva

MAGYAR NEMZET

1965 APR 3.

4

Kiosztották a SZOT 1965. évi művészeti díjait

Csütörtökön délelőtt a SZOT székházában kiosztották a Szakszervezetek Országos Tanácsának 1965. évi művészeti díjait.

Beszédében *Brutyó* János, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára, többek közt ezt mondta:

— Azt kérjük és azt várjuk el az íróktól, művészektől, hogy tovább is töretlenül harcoljanak a haladásért, meggyőző erővel ábrázolják munkásosztályunk problémáit, életét, ápolják, gazdagítsák a művészek és a dolgozó nép kapcsolatait.

Művészeti díjakban részesültek: *Berkesi* András író; *Sipkai* Barna író; *Básti* Lajos színművész; *Szabó* Gyula színművész; *Kolonits* Ilona filmrendező; *Gera* Éva festőművész; *Czinke* Ferenc festőművész; *Juris* Ibolya iparművész; *Varga* Károly karnagy.

ob jövőjéért!

atokat hozott
lemre
tására

ónális tervét
vetkezeteknek

művelésügyi miniszter előterjesztése alapján határozatot hozott az 1964. évi országos termelési versenyben legjobb eredményeket elért mezőgazdasági termelőszövetkezetek *vándorzászlóval és »Kiváló termelőszövetkezeti gazdaság« címmel, illetve oklevéllel történő kitüntetésére.*

A kormány a Minisztertanács titkársága vezetőjének előterjesztése alapján úgy ha-

M.D.K.

Gera Éva, festő

nevét a visszautasított
művészek közölt emliti:

G.A.: Ami a Tavaszi Tárlatról
kimaradt
Magyarország, 1957, máj. 15.

MDK.

Gera Éva

1965-ben SZOT dijat kapott

Szocialista Müvészetért 1965 junius.

Gera Éva MDK

Kitüntetés, olf.

Mücsarnok 1955 VI Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK.

Gera Éva

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 márc.4.

MDK

Gera Éva

Román tengerpart, o.t.

Rákóczi ut, o.t.

Dolgozó Emberek között kiáll. Ernst Muz.
1964. máj.

NDK

Gera Éva

Rákóczi ut, o., repr.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1964. máj.

MDK

Gera Éva festő

a zsüribizottság tagja

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1964. máj.

Gera Éva

Kitüntetés, olf.

Miccarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Gera Éva MDK

Vád, olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Gera Éva MDK

DISZ kongresszus előtt, olf.

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Gera Éva MDK

Balaton, olf.

Kisfiam arcképe, olf.

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők kiáll.

Gera Éva

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

GERA ÉVA

festőművész, részt vett a Képzőművészeti Főiskola ifjuságának munkaverseny-kiállitásán.

Rabinovszky Máriusz: Budapesti kiállitások - A Képzőművészeti Főiskola ifjuságának munkaverseny-kiállitása. -Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 38. l.

Gera Éva MDK

A megtalált sin, olajtemp.

Mücsarnok 1961 Boldog gyermekévek kiáll.

Gera Éva

MDK

Barackszedők, olf.

Műcsarnok 1960. Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

Gera Éva

Taligásokő akvarell

VIT beszámoló, akvarell

Miesarnok 1959 Képzőművészek nemzetközi kiáll.

Gera Éva

1956. október, olf.

Miccarnok 1960 VIII. Képzőművészeti Kiáll.

Gera Éva MDK

Vöröskatonák a frontra indulnak, olf.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gera Eva MDK

DISZ Kongresszus előtt, olf.

Mücsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gera Éva, MDK

A nyári KISZ-táborokban készített természetnyomatok láthatók a Derkovits Teremben.

P. Gy.: Jegyzetek kiállításokról

Népszabadság BP. 1960. jan. 28. 8. l

Gera Éva fiatal festönö.

Szab.Nép.1950.138.sz.jun.17. 4.l.

Gera Éva festő

a képzőművészeti Főiskola
ifjuságának kiérlelhása

Szabad kép 1948 nov. 4.-4.-

Gera Éva festő

Szabad Nép

1946. 11. 1. – 6. l.

Gera Éva főiskolai festőnövendék

Szabad Művészet. 1950 IV. 5-6-7. 211-213

V. L.: Ifjúsági képző és iparművészeti Riállítás

Gera Éva festő

Szabad Művészet, 1950 IV. 9. 330-335

Németh Lajos: Fiatalok a kiállitáson

Gera Éva festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 6-7. sz. 126. o. kiállítás ok.;

Sfjulági képzőművészeti és iparművészeti kiállítás.

Gera Éva

I.Magy.Képzőmüv.Kiáll.

Magyar Nemzet
1950.VI.é.196.sz.
Széch.kvt. Végvári Lajos

Gera Éva

Előzetes beszámoló az I. Magyar Képzőművészeti Kiállításról

Magyar Nemzet
1950. VI. 192.
Széch. kvtár

Végvári Lajos

Fiatal festőművészek a VIT képzőművészeti pályázatára készülnek a Képzőművészeti Alap II. sz. kollektív műtermében. Gera Éva »Vád« című festményén dolgozik

Itt a ballon-szezon... ez a fajta ballon korlátlanul kapható. Meg-megújuló öröm a gyerekseregnek

Embermesék ÁLLATOKNAK

Mese Aszalósról és Eszelősről

A hatalmas kígyó ide-oda tekeregve rohant a folyó partja felé. A kis kígyó viszont egyenesre nyújtott testtel igyekezett volna utána, de sehogy sem haladt, csak tehetetlenül vergődött a fűben.

A nagy kígyó hátranézett, rosszallóan himbálta fejét, majd föltette pápaszemét, hogy komolyabb legyen, és a következő mesébe kezdett:

— Aszalós és Eszelős két kis falu öt kilométerre egymástól. Egy vállalat aszalósi raktárában munkásokra lett volna szükség. De mivel a vállalat egy napra legfeljebb csak 35 forintot fizethetett, a közeli szőlőben pedig 60 forint volt a napszám, senki sem jelentkezett a munkára. A vállalat a felettes szervhez fordult, de az nem engedélyezte magasabb munkabér kifizetését; a béralapot.

Ugyanennek a vállalatnak Eszelősön is volt egy raktára. Ott is szükség lett volna munkásra, de oda sem jelentkezett senki. A felettes szerv a munkabér emelését ott sem engedélyezte: nem szabad túllépni a béralapot.

Mit csinált hát a vállalat? Munkásokat szerveztek Aszalóson és átsétáltatták őket az eszelősi raktárhoz. Így a 35 forint munkabérhez hozzá lehetett számolni 18 forint napidíjat, mert hiszen kiküldetésben voltak. Ez összesen 53 forint, és mert a munka több napig tartott, kifizettek még naponta 10 forint szállóspénzt, az összesen 63 forint.

Ugyanígy elvitték az eszelősi munkásokat Aszalósra. Ezeknek is kifizették a munkabért, a kiküldetési díjat meg a szállóspénzt, naponta összesen 63 forintot.

Így aztán a munkát is elvégezték, és meg voltak elégedve a munkások is, a vállalat is, meg a felettes szerv is, hogy a feladatot a munkabér emelése nélkül lehetett megoldani.

— Ebből az a tanulság — szigorította az egyenesen vergődő kis kígyó felé az öreg —, hogy legjobb út a görbe út.

Közreműködik a szakszervezet kisegyüttese;

— MAGYARUL MÉG KIADATLAN BALZAC-KÖTET ELŐKÉSZÜLETBEN. Még az idén — magyar nyelven először — megjelenik Balzac »Huhogók« című műve Pap Gábor fordításában. Ugyancsak még ebben az évben közreadnak egy második Balzac novellás-kötetet, a Nucingen-ház címmel.

⚔ **Halálozás.** Marton István, a Fogtechnikai Vállalat szervezője folyó hó 9-én, 63 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Emlékét szeretettel őrizzük. — Dr. Lithvay Miklós 1957. május hó 19-én rövid szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 23-án 1/2 2 órakor van a farkasréti temetőben. Engesztelő szentmise 24-én reggel 9 órakor lesz a Ferencesek Mártirok útjai templomában.

alkalmából levélzáró bélyeget, valamint békegalambot ábrázoló, eszperantó nyelvű levelezőlapot adott ki a Magyar Eszperantó Intézet.

— **A csehszlovák nagykövetség kereskedelmi osztályán** hétfőn mezőgazdasági gépek, személygépkocsik, motorkerékpárok és kerékpárok kiállítása nyílt meg. A kiállítást jelenleg szakemberek és külkereskedelmi vállalatok látogathatják. A nyilvánosság részére a kiállítás későbbi időpontban nyílik meg.

■ **KAPNAK-E VÁLASZTÓJOGOT A SVÁJCI NŐK?**

A svájci kormány nemrég alkotmánymódosító javaslatot terjesztett elő a nők választójogáról. A javaslat fölött a jövő évben népszavazás dönt; ezen a népszavazáson csak férfiak vesznek majd részt. Svájc ugyanis az egyedüli európai ország, ahol a nőknek nincs szavazati joguk — sőt, egyes vélemények szerint nem is valószínű, hogy a férfiak megadnák nekik.

SZUS KEZDŐDIK ZÁGRÁBBAN május 22-én mintegy 200 küldött részvételével. A magyar küldöttség dr. Borsa Istvánnak, az Országos Levéltár igazgatójának vezetésével megérkezett Belgrádba.

— **AZ UTCÁN HEVERŐ TÖRMELÉKET,** szemetet a Köztisztasági Vállalat szállítja el — de büntető tarifával. A Köztisztasági Vállalat kezdetben egy gépkocsit állított be erre a célra, de most már három kocsit foglalkoztat. A szállítás költségeit, továbbá a büntetést az érdekelt szerv, vállalat fizeti és a mulasztókat fel is jelentik.

Hubay Miklós jellegzetesen intellektuális író. Drámái az értelmiségről és jórészt az értelmiséghez szólnak. Közöttük, gondolatvilágukban keresi a drámai magvat, melyre az után a kor szellemében, progresszív tendenciában igyekszik a választ megadni. Így tesz új színművében, az *Egyik Európában* is. A magyar értelmiség egy részében erős, nosztalgiával vegyes vágyakozás él az iránt, amit jobb híján »európai szellemiségnek« nevezhetünk. E vonzódás abból a kétségtelenül létező hatásból táplálkozik, mellyel a nyugati kultúra — irodalom, művészet és filozófiai áramlatok — évtizedek, ha nem évszázadok alatt felénk áradt és ösztönzője is volt a mi kultúránknak. E vágyakozás azonban hovatovább megszépítette a valóságot, a nyugat létező értékeibe mind több ábrándot vegyített, míg végül vágyaiban több lett az illúzió, mint az igazi érték. Az értelmiség nyugati orientációjú része a megszépítő messzeségben egyedül üdvözítőnek hitt mindent, amit az »Egyik Európa« felől várhatott.

Ennek az ábrándképnek szétoszlatására vállalkozik Hubay Miklós, amikor színművében elrepít két magyart valahová Nyugat-Európába, közvetlenül a háború után, a szellemi nyugat-csodavárás virágkorában. Előbb egy jogászfiút hadifogolyként, majd utánaküld egy öreg debreceni tanárt is, hogy a maguk bőrén tapasztalják ki, mi teljesülhet abból, amire vágytak. Nem vaskos teatralitással, hatásos bombasztokkal dolgozik az író, hanem magas szellemi szinten érvel és ellenérvel, hogy lelepezzen. Az idős tanár a háború-vesztes, kifosztott Magyarországnak kér erkölcsi, szellemi segítséget és szolidaritást Európa összegyülekezett nagy tudósaitól, s kap tőlük cinizmust, egzisztencializmust, atomnihilizmust a poggyászába, mindegyiket persze csodaszerként, melynek a többi közelébe sem érhet — vigye haza és süsse meg, ha tudja és akarja. S a tanár felébred álomképeiből.

A másik magyar sorsa, a jogász-katonatiszt (?) — hadifogoly-menekült Attiláé — már nem ilyen egyszerű. Egy nagy-

EGYIK E

Bemutató a Pe

polgárcsalád felkarolja, s ő — háta mögött a még testi-lelki romok közt vergődő »másik Európával« — nem akar többé visszatérni oda, elszegődik lovaglótanárnak, hogy a család jóindulatát és ezzel szerencséjét is meglovagolja. Két szál köti le: egy a tiszta szerelemé s egy az érdeké, mely ahhoz a vénkisasszonyhoz fűzné, aki őszi szerelmét megerősítendő, a karrier csalétkét tartja orra elé. A kettősség csak bukáshoz vezethet. Elveszti szerelmét, s

Pályázati

Sújtólégbiztos bányászati vil
lító termékek szerk

GÉPÉSZM

vezető beoszt

Bányászati Villamos Szerel
Budapest, II., Árpád fejedel

Gera Éva
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZÖVŐMUNKÁS

1964 MÁJ 27.

Kiállítás a dolgozó emberről

1021

Május 9-én nyílt meg az Ernst múzeumban a Dolgozó emberek között kiállítás. Azokat a művészi alkotásokat láthatjuk itt, amelyeknek élményanyagát a festők, a szobrászok és a grafikusok üzemekben, állami gazdaságokban, szocialista intézményeinkben tett tanulmányútjuk során szerezték. Gera Éva, Luzsica Lajos, Tamás Ervin festőművész képeivel szerepel, Kamotsay István, Szabó Iván szobrász művész is elhozta anyagát a kiállításra.

A most megrendezésre került bemutatón 500 képből és grafikából valamint 200 szoborból válogathatott a biráló bizottság, és választott ki igen gazdag és szép anyagot. A művészek valószerűen ábrázolják az üzemek, szocialista-brigádok, termelőszövetkezetek életét, azoknak az embereknek az életmegnyilvánulását akikkel nap-mint nap találkoznak.

A május 31-ig nyitvatartó kiállítás gazdag anyagát érdemes megnézni.

ünnepélyes légkörben. [illegible]
ban meg szoktuk kérdezni a gyerekektől, mi a tervük az általános iskola elvégzése után, miért akarnak KISZ-tagok lenni? A válaszokban igen színesen bontakozik ki a gyerekek fantáziája és terve. Majd' minden tanulónak megvan a célja: megtudjuk, ki milyen szakmát választ, milyen ipari tanuló lesz, s azt is, melyik középiskolában tanul tovább. Sokkal bizonytalanabb a válasz arra vonatkozóan, hogy miért kérik felvételüket a KISZ-be. Van aki határozott „nem tudommal" felel. Zömük azonban elmondja, hogy nagyon szerette az úttörőéletet, és úgy véli, a KISZ talán még az úttörőcsapatnál is jobban tudja számukra biztosítani a kirándulásokat, a vetélkedőket...

Persze, miután a KISZ-isták meghallgatták őket, elmondják nekik, hogy a KISZ-élet

és további fejlődéséről. Vállalták továbbá azt is — s ennek valóra váltása már meg is kezdődött —, hogy *a III-as gyár nőnapi, anyáknapi ünnepségein és a télapó-ünnepségeken műsort biztosítanak, s a tanulók apró ajándékokkal kedveskednek a gyár női dolgozóinak.*

A szerződésben, mint ahogy ez szokás, meghatározták a felelősöket is. Ez azonban inkább formai dolog, hiszen a mindennapi élet már annyira összekovácsolta a gyárat és az iskolát, hogy mindkét helyen erkölcsi kötelességnek érzik a

Gere Evá

VI Magyar Képszőm.

Kiállítás 16 l.

1905

kitüntés, of

Gera Éva

l.

Szabad-művészet

1948. 268. l.

(Munkavesey a képzőművész növendékek körott.

kiadási csekkszámla terhére uta

19.-én. A miniszter rendeletébő

ter iatnácsos.

A hivatalos másol

min.iroda s.tis

Gera Eva

l.

Szabad Művészet

1948. 268. l.

A m.kir. vallás- és közoktatásü
szám alatt a keb. számveveőség
nek másolata.

Utasitom, hogy dr. G
zottságának előadója részére /
augusztus hó 21.-én Budapestről

Gera Éva

képzőm. főisk. hallg.

Szabad Művészet

1950. 212. l.

Gera Éva

festő

l.

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 332. l.

332. l.

335. l.

minister folyó évi márczius hó

budapesti m. kir. állampénztárhoz

iparművészeti iskolai rendes

épkori falképeknek a műemlékek

áért járó tiszteletdij utólsó rész

1340) koronát engedélyezvén, uta-

zeget nevezettnek bélyegelt s a

ke által láttamozott nyugtatvá-

Gera Éva

festő

Szabad Művészet

1957. 387. l.

tek. Országos Bizottságának
Budapest.

. Bizottságnak m. évi 745. sz. a.
műemléknek restaurálása ügyé-
intézett értesitésére — tiszte-
hogy a templom pontos műszaki
skedjék eszközöltetni — amyivab

Gera Éva

l. Ujmagyképz I.

92. l.

35. f.

FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁKÓCZI MUZEUM

301/913.

KEGYELME

Ez évi juniu
tomban voltam bátor
müveinek a Felsőmagy
gipszmodelljei berak
ró dijak számláit be
az 1913 május 1-től
számlát és a ládákna
litásáért fizetett f
tom be, azzal a kére
koronát, mint a most

Gera Éva

1950-ben Berény Róbert és Pór Bertalan Zere alatt töltött tanulóévek befejeztével átlépte a Képzőművészeti Főiskola Zürzöbet.

Magyar Nemzet
1969 febr 22

Gera Éva

„Auschwitz" c. grafikai sorozata
„Memento" c. festői – " –

– emlékére

Magyar Nemzet
1969 febr. 27.

Gera Éva

„Őrök anya"
„Kórházi halál" c. Tépe
emlétoe

Magyar Nemzet
1969 febr. 22

Gera Éva
Kitüntetés, olaj
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. június, 17 l.

9. *Segítő szentek*
(Belső kép.)

10. *Keresztvitel*
(Külső kép.)

Fa, tempera, a bélletképek 100×36·5, a szárnyképek 100×93 cm. Az 5. és 6., 7. és 8., 9. és 10. számú képek egy táblán, kétoldalt festve. A szatmármegyei Csegöld gör. kat. templomából. Jelezve az 5. sz. kép, bal alul BE, jobb alul 1494. A művész a bányavárosi iskolához tartozik. Lepold—Homor, 96. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete, Bpest 1924., 24. l. (1. és 3. kép, IV. tábla.) — Genthon: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bpest 1927., 57. l. — Divald: Magyarország művészeti emlékei. Bpest 1927., 135. l. — Fenyő—Genthon: Régi magyar képek a Szépművészeti Múzeumban. MM, IV., 1928., 91. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 19. l. (1. kép, XIV. tábla.) — Gerevich PA, 208—210. és 212. l. (1. kép, 210. l., 2. és 3. kép, 211. l.) — Péter: A magyar művészet története. I. kötet, Bpest 1930., 118. l. (2. és 3. kép, 119. l.) — Hoffmann, Edith: Über Altäre aus Ungarn. A Műgyüjtő, V., 1931., 165. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 3—4. l.

Gera Éva festő

Kiállítását a Fényes Adolf
Szemben febr. 14. -én nyitja meg
Aradi Nóra.

Magyar Nemzet
1969 febr. 13

MDK

Gera Éva

Barackválogató KISZ-esek, temp.

Dolgozó emberek között - kiáll. Ernst Muz.
1960.nov.

Gera Éva MFK

Szerepelt az Ernst Múzeumban rendezett "Dolgozó emberek között" c. kiállításon.

"Román tengerpart"

Bolgár Kálmán: Mi a fontos - a téma vagy a minőség?

ÉLET ÉS IRODALOM 1964 máj. 16.

Gera Éva

MDK

Szerepelt a "Dolgozó Emberek között" c. kiállitáson, mely 1964 máj. 9-én nyilt az Ernst Muzeumban.

-bgy- : /Cim nélkül/.

Postás Dolgozó 1964. ápr.

Gera Éva

Az utolsó három év termésérőladott számot a Fényes Adolf Teremben /1969. II. 4--III.6./. Művei csendéletek, portrék.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 48.1.

Gera Éva

3.; Kék csendélet, 1966. oltemp. 60×80

4.; Interieur, 1966. oltemp.

Gera Éva festőművész kiállítása
Bp. Felvégs A. Terem, 1969. febr-márc

Gera Éva

1, Lilaszulías lány, 1965. otemp. 50x40
2, Lány Szentenstvén, 1965 olt. 55x40

Gera Éva festőművész Miallítása
Bp. Fényes A. Terem, 1969. febr-máz

M.D.K.

Gera Éva

Festőművész "Vád" c.festményén dolgozik.

Fotó felv.

Népakarat 1957. máj.21. 3.old. 116.szám.

M.D.K.

Gera Eva
festő

Munkáiról

D. Fehér ~~Klára~~ Zsuzsa: Fiatal festők
Magyar Sfpiság, 1960. apr. 23.

MDK

Gera Éva, festő
Képzömüv. Föisk.

117. Felvonulók.

Nagy. Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/
Föv.Képtár. 1949 aug.16.-szept.lo. Kat.

Gera Éva, [ ] MDh

Szentesre készül, s ott dolgozik ezen a nyáron.

–: festő= s szobrászművének Jahn 9.C

bp. 1961. júl. 21. [Vidéki]

NÉPSZABADSÁG

Gera Éva, festő

D Dn

A Műszaraok boldog gyermekének c. kiállításának egyik rendezője.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. jul. 5.

cn

M. D. K.

Gera Éva
festő

Művészet.

D. Fehér Laura: „A munka dicsérete".
Művészet, 1960. november. – 30 lap.

Gera Éva

MDK

Képzőművészeti Főiskola Ifjusági Köre 1945. karácsonyi kiállitása:

"Liget"

"Nő"

"Nő"

"Önarckép"

"Vizesés"

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945. utáni művészeti életre vonatkozó adatok.

Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960. 221-250.l.

231.l.

Gera Éva, V.éves képz.müv.
föisk.hallgató,festö.

"Kongresszus elött" c.képe az anyagszerüség és az eszmei mondanivaló szép összeegyeztetése.

A kiáll. megrendezésének célja,h. a rejtett tehetségek előtörjenek és képzömüvészetünk fejlödését biztositsák.

Végvári Lajos:Ifjusági képző- és ip.müv. kiáll. Nemzeti Szalon. A népmüv. miniszt.által rend. kiáll. Magyar Nemzet. 1950.jun.10.

MDK

Gera Éva V.hallg.

Kongresszus előtt, of.

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N. Szal. 1950.jun.
8 l.

Gera Éva MDK

Sz. 1923

Résztvett az 1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson/ a felszabadulás után felnőtt művésznövendékek között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

MDK

Gera Éva

Pallay I: Beszámoló a Fiatalok kiáll.-ról.
Uj Hang, 1956. 2.sz. 37-38.l.

M.D.K.

Gera Éva
grafikus

Illusztrációi.

Dutka Mária: Képzőművészek nemzetközi kiállítása.
Magyar Nemzet, 1960. febr. 28.

GÉ.

Gera Eva MDK

Utca Várban, színes linó

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gera Lívia.

A Berlinben tartandó VIT képzőművészeti kiállítására kivesznek műveit.

Magyar Nemzet, 1957. június 4.

Gera Éva festő M.D.K.

Tehenész c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva . A Képzőművészeti Alap vásárlása

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. B.l.

MDK

Gera Éva

Tehenészek, o.temp.

Dolgozó emberek között, képzőm.kiáll. Ernst Muz. 1968.jan.

Gera Éva

Munkás - művén együttműködés fontosságát hangsúlyozta, a Képzőművészeti körvezetők Országos Konferenciáján Bp. 1963. nov. 8-9.

Cséri Lajos: A képzőművészeti körök szerepe a képzőművészeti nevelésben.
Bp. 1964.

30-31.o.

Gera Éva

kiállított festménye:

Gendélet, ~~[illegible]~~ olaj, 50x60 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

9.l

GERA ÉVA

Kitüntetés oltaj

Fiatal képzőművészek és iparművészek kiáll 1955.

Gaspar Inbrachus Mutinensis:
Elogae ad archiepiscopum
Strigoniensem 1470
(magyar munka)

Esztergom. keresztt. Múz.
kodexminiatúra kiáll.
katalógus: Mucsi András
53 old

Gera Éva

Kérútette Borkos Bizman

Dezső sirembéket.

Magyar Nemzet, 1967.XI.21.4.o. Napló

Gera Éva

festőművész felszólalt a Művészeti Szakszervezet V.
Kongresszusán

A Művészeti Szakszervezet V. Kongresszusa, Bp. 1963.
56-57 o.

Gera Éva

a Művészeti Szakmunkásképző Központi Vizsgabizottsága, valamint a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolák Művészeti Oktató Szakmunkásképzés elnökségének tagja

A Művészeti Szakmunkásképzés V. Kongresszusa, Bp. 1963. 96.o.

Gera Eva

Szobabelső, o.temp.

[illegible]

Gera Éva

Gyendélet, olaj, 50 x 60 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása, 1957.
Kat. nem. Kisdéginé Kirimi Irén.

9.

MDK

Gera Éva, festő

Febr. 14-én tárlata nyílik meg a Fényes Adolf Teremben.

/— : Gera-Kiállítás 8

ESTI HIRLAP Bp. 1969 febr. 12.

Gera Éva

MEGHÍVÓ

gera éva

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1969 FEBRUÁR 14-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR
MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:
DR. ARADI NÓRA
EGYETEMI DOCENS

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 30

680 fnyv I

Gera Éva festő

kiállítása nyílt a Fényes Adolf

teremben

Pesti Műsor 1969 III. 13

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u.
Telefon: 188-296, 188-307

DAILY NEWS —
NEUESTE

1021

ARTIST, MODEL & PAINTING photographed at Éva Gera's one-man show at Fényes Adolf showroom, Budapest. The show was opened Friday by art historian Dr. Nóra Aradi.

PHOTO MTI/SZEBELLEDY

Gera Éva

DNN

Idegen nyelvű napilap. Kiadja a Magyar Távirati Iroda, Budapest I., Fém utca 5/7.Tel.: 159–490, 359–590. A szerkes
Szerkesztő: dr. Dobsa János. Terjeszti: a Magyar Posta Előfizethető a helyi (Budapesten a kerületi) postahivata
Vállalat helyi képviselőjénél. Előfizetési díj: havi 30,– Ft. Index szám: 25006. 692167/3 Zrínyi Nyomda

(Frankreich
— France)

CORTINA
D'AMPEZZO
(Italien
— Italy)

1969 FEB 2

1021

Gera Éva

Magyar Nemzet

Gera Éva festőművész kiállítása

a Fényes Adolf teremben

Tíz esztendő termését kellett volna bemutatnia *Gera Évának* ezen a *Fényes Adolf terembeli* tárlaton, ha a szokásokhoz ragaszkodva „kiállítástól kiállításig" akar beszámolni oeuvre-je alakulásáról, fejlődéséről. Utolsó kiállítását ugyanis csaknem egy évtizede rendezte meg műveiből a Derkovits-terem falai között; kilenc évvel azután, hogy 1950-ben, Berény Róbert és Pór Bertalan keze alatt töltött tanulóévek befejeztével átlépte a Képzőművészeti Főiskola küszöbét.

Gera Éva azonban — jó érzékkel — szűkítette a bemutató körét. Első munkái, amelyeket a látogatók előtt felsorakoztat, 1965-ből származnak; a legutolsók dátuma pedig 1968. Képei és rajzai — tematikailag csoportosítva — három körre oszlanak: a *csendéletek*, a *portrék* és az *emberi viszonylatokat* kutató és kifejezni akaró munkák együtteseire. A három csoport időben is elválik egymástól. A legkorábbiak a csendéletek. Kulturált munkák. Pontosan kiszámított és felrakott színeik, s a belőlük kikerekedő formák mindig elérik a célzott hatást, kellemes látványt nyújtanak.

A portrék köre utánuk következik, s némileg áthúzódik a következő időszakba is; érthető módon együtt bontva ki az egyes ember és a többiek közötti kapcsolatok végeredményben közös témakörét. Ez utóbbi területen Gera Éva hangja a dráma felé tapogatózik — megteremtve a grafikai műfajban az *Auschwitz-*, a festőiben pedig a *Mementó*sorozatot. Rajtuk lelkiismeretes törekvéssel igyekszik kibontani a teljes témát, a kiszolgáltatottság egész tragikumát. A mellettük kiállított *Örök anya* és a *Kórházi halál* azonban nem éri el a célt, hangjuk nem cseng elég őszintén, s nem is képesek meggyőzni a nézőt.

h. gy.

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Németh I
az Országos Gun

Németh Kár
Politikai Bizott
ja, a budapesti
ső titkára pénteken az Országos Gumiipari Vállalat központi gyárába látogatott. Németh Károlyt és a társaságában levő *Nagy* Richárdot, a VIII. kerületi pártbizottság első titkárát *Éder* Ferenc vezérigazgató-helyettes és *Udvardi* Károlyné, a vállalat pártbizottságának titkára tájékoztatta az üzem életéről, termelési eredményeiről. A gyár egyik részlegének megtekintése után Németh Károly gyűlésen tájékoztatta a dolgozókat időszerű bel- és külpolitikai kérdésekről.

A svéd nagykövet búcsúlátogatásai

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke és *Kállai* Gyula, az országgyűlés elnöke fogadta Torsten *Brandelt*, a Svéd Királyság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki

Véget ért a

Szurdi István zárszavával pénteken befejeződött a KGST-országok belkereskedelmi minisztereinek első tanácskozása. Az ülésről készült jegyzőkönyvet pénteken este a delegációkat vezető miniszterek ünnepélyesen írták alá a Gellért Szállóban. Az aláírásnál jelen volt a KGST-országok budapesti diplomáciai képviseletének több vezetője és tagja.

A jegyzőkönyvben rögzítették, hogy a tanácskozás határozatainak végrehajtására *három szakértői munkacsoportot* hoznak létre. Ezek a munkacsoportok legkésőbb május 31-ig megalakulnak, meghatározzák feladataikat, kidolgozzák 1969—1970. évi munkatervüket. A miniszterek megállapodtak, hogy legközelebbi tanácskozásukat 1969. negyed

1965 APR 30

1021

Brutyó János, a Szaktanács főtitkára átadja a Szaktanács 1965. évi művészeti díját Szabó Gyula színművésznek
(Gonda György felvétele)

Átadták a Szaktanács 1965. évi művészeti díjait

A Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában csütörtökön átadták a Szaktanács 1965. évi művészeti díjait. Az ünnepségen megjelent *Aczél György*, a művelődésügyi miniszter első helyettese, *Karakas László* és *Gál László*, a Szaktanács titkárai, *Demeter Sándor*, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának alosztályvezetője.

Brutyó János, a Szaktanács főtitkára mondott üdvözlő beszédet, majd átnyújtotta a művészeti díjakat. A kitüntetést a következő írók, művészek kapták:

Berkesi András író Játék a tisztességgel című művéért és a munkások körében kifejtett tevékenységéért, *Papp Lajos* költő Áramlások című verseskötetéért, *Sipkay Barna* író a Hajnali hinta című novellaskötetéért, *Básti Lajos* színművész magas színvonalú művészi munkásságáért és az Egyesült Villamosgépgyárban kifejtett művészi nevelőmunkájáért, *Szabó Gyula* színművész kiemelkedő munkás-alakításaiért, *Kolonits Ilona* filmrendező Emberek, évszakok, művek és a Gondolatok egy utcanévhez című filmjeiért, *Csöke József* filmrendező Margitka című dokumentumfilmjéért, *Gera Éva* festőművész a munkások körében kifejtett tevékenységéért és magasszínvonalú alkotó munkásságáért, *Czinke Ferenc* festőművész bányásztémájú képeiért és a képzőművészeti nevelés segítéséért, *Juris Ibolya* iparművész a modern iparművészet és a munkásközönség kapcsolatának ápolásában kifejtett tevékenységéért, *Varga Károly* zenetanár-karnagy a munkáskórusok vezetésében és a zenei nevelés területén tizenöt év óta kifejtett munkásságáért. — Ezzel az eddigi 34 SZOT-díjas művész és író névsora újabb tizenegy névvel gyarapodott.

A Szaktanács elnöksége az ünnepség után fogadást adott a kitüntetettek részére, akiket lapunk holnapi számában mutatunk be olvasóinknak.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

Ünnepsége … és a vándor … alk

A Magyar Dohányipar Nyíregyházi Dohányfermentáló Gyárának dolgozói csütörtökön bensőséges ünnepségen vették át a Minisztertanács és a Szaktanács vörös vándorzászlóját. Az ünnepségen részt vett *Biszku Béla*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *dr. Dabrónaki Gyula*, az élelmezésügyi miniszter első helyettese, *Csutorka Lajos*, az EDOSZ főtitkára is.

Biszku Béla beszéde

Biszku Béla a párt Központi Bizottságának üdvözletét és jókívánságait tolmácsolta a gyár vezetőinek, munkásainak, az üzemi szerveknek és a termelésben példamutató szocialista brigádoknak.

A következő időszak munkájáról szólva utalt a párt Központi Bizottságának múlt év decemberi határozatára és a kormány intézkedéseire, majd ismertette az 1965. év első negyedévének eredményeiről eddig rendelkezésre álló adatokat.

Az első negyedévben — mondotta a többi közt — *az állami ipar termelése* mintegy hat százalékkal volt több, mint egy évvel korábban; emelkedett *a munka termelékenysége*, s a Munka Törvénykönyvének módosítása következtében *a munkafegyelem* is valamelyest javult az üzemekben. Néhány jelenség azonban arra figyelmeztet, hogy a gazdasági tevékenységet tovább kell javítanunk.

Nem javult például kielégítően *a munka szervezettsége*, s ez károsan hat a munkafegyelemre is. Több helyütt megfeledkeznek arról, hogy ez évben egyik legfőbb tennivalónk az ország külkereskedelmi mérlegének javítása. Mindezek mellett előre nem látott gondok is jelentkeznek. A száj- és körömfájás miatt az állati termékekben számottevő kiesés várható, s a hozzávetőleges becslések szerint a kár körülbelül egymilliárd forint. Nem lebecsülendő anyagi veszteséget okoz a váratlanul bekövetkezett árvíz is. Mindez arra figyelmeztet, hogy *szervezettebben, céltudatosabban dolgozzunk ez évi feladataink megoldásán.* A dolgozók legszélesebb tömegeire támaszkodva tegyük eredményesebbé gazdálkodásunkat, hárítsuk el a továbbhaladásunk útjában álló akadályokat.

Ezzel kapcsolatban említést tett a Központi Bizottságnak arról az elhatározásáról, hogy továbbfejleszti *a gazdaságvezetés* módszereit. Ez tulajdonképpen folytatása annak a már megkezdett munkának, amelynek célja a tervezés tökéletesítése, az anyagi érdekeltség növelése, valamint a termelői árak rendezése. Meggyőződésünk azonban — tette hozzá —, hogy a

Külpolitikai kérdésekről szólva részletesen foglalkozott az indokínai térségben kialakult helyzettel.

Az amerikai imperialisták — mutatott rá — félrelökve az érvényes nemzetközi egyezményeket, agresszióra vetemedtek a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen. Ez a kalandor vállalkozás a Pentagon és az Egyesült Államok elnökének kezdeményezésére következett be. Az amerikai háborús körök magatartására jellemző, hogy arcátlan módon a Vietnami Demokratikus Köztársaságot vádolják a genfi egyezmény megszegésével, holott a valóságban ennek éppen az ellenkezője az igaz: az amerikai kormány az, amelyik nem tartja tiszteletben a genfi megállapodásokat.

A Varsói Szerződés országai támogatják a vietnami nép harcát, követelik az amerikai agresszió azonnali megszüntetését, az 1954-es genfi egyez-

vezetője; az *ÉM Építőgépjavító és Gépgyártó Vállalat Fűtőberendezési Gyár* dolgozóinak *Reszegi Ferenc*, az építők szakszervezete elnöke és *Szokup Lajos* építésügyi miniszterhelyettes; a *Kozmetikai és Háztartásvegyipari Vállalat* dolgozóinak *Kovács Imre* élelmezésügyi miniszter és *Karakas László*, a Szaktanács titkára; a *Dombóvár és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezetnek Nyers Rezső*, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, a Központi Bizottság titkára és *Nagy László*, a KPVDSZ titkára; az *Egyesült Gyógyszer- és Tápszergyár* dolgozóinak *Szurdi István*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára és *Szilágyi Sándor*, a Vegy-

A KÖZÉLET

Nemes Dezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Péter János* külügyminiszter és *Erdélyi Károly* külügyminiszterhelyettes társaságában csütörtökön fogadta *Marian Naszkowski* külügyminiszterhelyettest, a lengyel külügyminisztérium vezetőjét. Este *Jan Kiljanczyk* nagykövet vacsorát adott a lengyel ven-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gera Éva

PESTMEGYEI HIRLAP

1965 APR 30.

1021

Átadták a SZOT művészeti díjait

A Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában csütörtökön átadták a SZOT 1965. évi művészeti díjait.

Brutyó János, a SZOT főtitkára mondott üdvözlő beszédet, majd átnyújtotta a művészeti díjakat. A kitüntetést a következő írók, művészek kapták:

Berkesi András író, *Papp Lajos* költő, *Sipkay Barna* író, *Básti Lajos* színművész, *Szabó Gyula* színművész, *Kolonits Ilona* filmrendező, *Csőke József* filmrendező, *Gera Éva* festőművész, *Czinke Ferenc* festőművész, *Juris Ibolya* iparművész és Varga Károly zenetanár-karnagy.

tonákat küld tnamba

dások a VDK ellen szenátorok

tására. A döntést hivatalosan Menzies miniszterelnök a csütörtök délelőtti órákban jelentette be.

Morse szenátor a szenátus szerdai ülésén — mint a TASZSZ jelenti — újból bírálta az Egyesült Államok vietnami politikáját.

Elutasította az amerikai hivatalos köröknek azt az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gera Éva

MUNKA

1965 MÁJ

1021

KÉPZŐMŰVÉSZET

GERA ÉVA

1951-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Úgynevezett tematikus képeket fest s fő törekvése, hogy összeegyeztesse a tartalmat és a formát úgy, hogy a tartalom határozza meg a formai kifejezési eszközöket. Legszebb alkotásai ott láthatók a Nemzeti Galériában, a Munkásmozgalmi Intézetben, a debreceni Orvostudományi Egyetemen, a MEDOSZ székházában, a főváros különböző intézményeiben és a dolgozók otthonaiban. Legkedvesebb témája az ember. Életének mozzanatait lesi el az utcán, otthonában, munkahelyén: szívesen ábrázol fiatal lányokat, szerelmes párokat — mai fiatalokat. Hat esztendeje egyike volt azoknak, akik építeni kezdték a kapcsolatot a munkások és a művészek között. Fővárosi és vidéki nagyüzemekben vitákat, ankétokat szervezett, vándorkiállításokat rendezett. Ezek a találkozások nemcsak a képzőművészet barátainak és értőinek táborát gyarapítják, hanem hasznosak a művészek számára is, akik itt, az üzemekben is találnak témát új alkotásaikhoz. Nem kedvetlenítette el, ha helyenként közömbösen fogadták őket; gyakran egész autóbuszra való képzőművészt gyűjt össze, hogy ellátogassanak vidéki üzemekbe, termelőszövetkezetekbe, és újabb tömegeket nyerjenek meg a szocialista képzőművészet számára.

JURIS IBOLYA

Alkotásaival sokfelé találkoztunk: a Gellért Szálló elsőemeleti előcsarnokát hat négyzetméteres faliszőnyege díszíti, a Royal Szállóban hat faliszőnyege látható, s ő készítette a Női Ruházati Nagykereskedelmi Vállalat bemutatótermének hatvan négyzetméteres függönykárpitját is. Munkái az iparművészeti boltok, képcsarnokok keresett és népszerű »árucikkei«. Iparművész: grafikus és textilfestő. Úgynevezett jávai batiktechnikával készült lakástextíliákat, faliszőnyegeket, függönyöket, falvédőket alkot, s munkásságáért két ízben — 1955-ben és 1960-ban — kapott Munkácsy-díjat. Az elmúlt tíz évben kilenc önálló kiállítása volt itthon és külföldön. Fő törekvése: az ízlésnevelés, bevinni a művészetet a dolgozó emberek otthonaiba, hozzájárulni a szép, ízléses otthonok kialakításához. Ezért gyakran vesz részt ankétokon, munkás—művész találkozókon és tevékeny munkásságot fejt ki a szakszervezetben. A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége Központi Vezetőségében öt esztendeje az iparművészeket képviseli és ő alapította meg a Szakszervezeti Szövetség kebelében a nagyüzemi iparművészek szakosztályát is.

CZINKE FERENC

Grafikus- és festőművész, a Nógrád megyei Zagyvarónán él, a salgótarjáni Madách Imre gimnázium rajztanára. Nem sokkal a főiskola elvégzése után már Derkovits-díjban részesült. Hosszabb tanulmányúton járt Olaszországban; Rómában önálló tárlatot rendezett kiérdemelve a műértő olasz közönség őszinte elismerését.

Legkedveltebb témái: a dolgozó ember élete, a munkások, bányászok mindennapjai — és az általa annyira szeretett nógrádi táj. Nem szülőföldje ugyan — a művész az egyik zempléni Windischgrätz-uradalom béresházában látta meg a napvilágot —, de ide köti sok éves működése, művészi tevékenysége. Főként grafikáival gyakori szereplője a Dolgozó emberek között című, reprezentatív kiállításnak. Mint vérbeli pedagógus, iskolán kívül is sokat tesz a képzőművészeti ízlés fejlesztéséért; több munkás képzőművész kört vezet. Nagyrészt az ő nevéhez fűződik az észak-magyarországi képzőművészek sikeres kiállításának megrendezése Salgótarjánban, felszabadulásunk 20. évfordulója alkalmából. A megyei képzőművészeti élet lelkes szervezője; művészi munkássága mellett élete fő céljának vallja, hogy a nógrádi iparvidéket egyúttal hazánk egyik jelentős művészeti és irodalmi gócává tegye.

(Összeállította: Garai Tamás)

KÉT Ú

Az Egressy Kl
felszabadulás
két új szállásműsorral készültek fel. *Húsz év szabadság* címmel az elmúlt két évtized gondjairól, változásairól, hétköznapjairól komoly alaphangú, *Mai pesti kabaré* címmel pedig gúnyoros töltésű, vidám összeállítást mutattak be. Mindkettőben új színek villannak fel, több évi kísérlet érik bennük élvezetes gyümölccsé.

A szálláshelyi körműsorok elsőrendű célja minden esetben az ismeretterjesztés, amely az esztétikai élményen keresztül valósul meg. Ezek az egyórás kis műsorok megkedveltetik a fogékony és hálás szálláslakókkal — akik a munkásközönség tekintélyes részét teszik ki — a jó irodalmat, elmélyítik az olvasás élményét és hozzájárulnak a színházi látáskultúra kialakításához.

A szakmai bemutató után *Horváth Árpád* rendezővel beszélgettünk e műsorok összeállítási, szerkesztési és rendezési problémáiról. Elmondotta, hogy az akció a 2500. szállási fellépés felé közeledik. Kialakultak a rendszeres szereplési helyek; a szállásokon azonban még oly erős a fluktuáció, oly változó a hallgatóság, hogy ezért különleges módon kell biztosítani a különböző műsorok folyamatosságát. Minden előadásnak olyan teljes egésznek kell lennie, hogy azt mind az egészen

szerkezetek, formák többsz
mazása, illetve a témakör
feldolgozása biztosítja ezt
tos folyamatosságot és segí
sebb megértést. Horváth
ezt számos műsor alapján
pítható — új irányzatot te
novellák színrevitelében;
voltak a Maupassant-, O'H
Móricz Zsigmond-műsorok.
zönség nagyon megszerette
ményes, játékos, mégis hitel
ritánul pódiumra állított
kat.

A Húsz év szabadság-ho
mas anyagot kellett átnézni
rostálni. Igyekeztek figyelen
ni a legújabb termést is, a
tokban és képeslapokban ta
írásokat. A műsor szándéka
időszak hétköznapjainak m
tése, a tudat megváltozásán
rezgéseit érzékelteti. Benne
ressy Klub állandó gárdájá
vészei működnek közre. Az
két ellentétes csúcspontja
Erzsébet: Aknamező című, n
tő novellája és *Moldova Gy*
eltörött csavar című csípős
Galgóczy, bár végletes t
dolgoz fel, az mégis szociogr
telű. Bírósági tárgyalás k
mutatja be a paraszti múl
húzó erejét, a földért éde
meggyilkolására is kész ar

A Húsz év
című műs
jelenetét fi
deklődéssel
gyar Pamu
ha Lujza ut
szállásának

GERA Éva festő

NSzb 1996. nov. 28.

Fájdalommal tudatjuk, hogy

GERA ÉVA

festőművész 73 évesen,
türelemmel viselt szenvedés után,
1996. november 25-én elhunyt.
Temetése 1996. december 1-jén,
vasárnap 10.30 órakor
a Kozma utcai
izraelita temetőben lesz.
Gyászolja családja és mindenki,
aki őt szerette és tisztelte.

(362208/1K)

yógy, Gyógy, Stremţ, Nuss-Schloss;

76, 521, 524
olnok vm

eszterce szék 189, 276
, 310, 323, 324, 447; 17. ábra

nii de Mureş, Torda vm

MDK

Gera Éva, Jertő

Kiállítására megtekinthető a
Fényes Adolf Teremben.

—: A hét végi kulturális programokból 11.1

Népszabadság, Bp. 1969 március 1.

GERA ÉVA /

1.) Utca a vártan olaj lisámetor. 16 x 23.5

2.) Láncház olaj lisámetor. 19.5 x 24

I. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fobór Zsuzs
Zsuzsa Miskolc , 1961.

Gera Éva

Barack hedőt, olj., 80×90

grafikát: Jaligásos, akvarell
~~VIT~~ VIT benámolé "

Képzőművésznők nemzetközi
kiállítása 1960. Bp.

MDK

Gera Éva

Taligások, akv.

VIT beszámoló, akv.

Képzőművésznők Nemzetk. kiáll. 196o. Mücs.

MDK

Gera Éva

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 196o.

9 l.

MDK

Gera Éva

Barackszedők, of.

Képzőművésznők Nemzetk. kiáll. 196o. Mücs.

MDK

Bosnó János festő

Bosnó János kiáll. Fényes A. terem 1960. febr.

MDK.

Gera Éva

1965 évi Szot dijat kapott

Szocialista Müvészetért 1965 május lap

-

MDK

Gera Éva

Munkásfej, szén

Pannó-terv I. vázlat, rejz

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1960. nov.

sával és biztonságával kapcsolatos
ges kártéritési ügyek intézése.
tárgyak jogi helyzetének rendezése.
zerződések érvényességének folyama-
írt szerződések megujitása, uj szer-
illetékes osztályok kezdeményezésére,
s peres ügyek intézése.
pviselete peres és perenkivüli
.

Gera Éva

neve említve

„Festőművészek terekasztala"

Népszava 1968 március 5

5. old.

Gera Éva

SZOT-díjas festőművész. A Csavargyár utcai munkásszállodában megnyitotta a Képcsarnok grafikai vándorkiállítását.

Szocialista Művészetért 1966. ápr.?

MDK

Gera Éva

részt vesz a tavaszi női tárlaton.

Fedor Ágnes: Tavaszi női tárlat a Műcsarnokban.

(Nők tapja, Bp. 1958. március 13. [20. l.]

MDK

Gera Éva

Gőzkalapács, olaj

Sós E: Munkaverseny-kiáll. a Képzőmüv. Főiskolán.
Népszava, 1948. okt. 4.

Detk (Heves)

R.k. templom homlokzati toronn
boltszakaszos hajó. Főoltárké
Mellékoltár Puky József: Sz,M
zsef és Vendel faszobor, XVII

(Bereznay Tamás: Heves vármegye.
1955)

MDK

Gera Éva

Gőzkalapács, olaj

Acélhengermü, "

Gőzkalapács, "

Képzőmüv. Főisk. ... Munkaversenykiáll. 1948. okt.

Eger (Heves)

Rottenstein Antal-köz 3. Rotten
gelyes, két rokokó középablakka
Ferenc /+1759/.

/Breznay-Karczos: Egri képeskön
Eger V és MV. Bp. 1951, 13 l/

Gera Éva, MDK

Megjelent s felszólalt a VII. M. képzőműv. kiállításon rendezett találkozón.

— Munkások s képzőművészek találkozója a Műcsarnokban

Nepszabadság, bp. 1959. ápr. 29. 8. l

Geza Éva, festő MDK.

Az Konst Múzeumban a „nemzetközi nőnap alkalmából rendezett kiállításon szerepel „komoly mondanivalójú" képeivel.

Murányi-Kovács Endre: Megjegyzések a Magyar Képzőművésznők II. Kiállításához

Népszabadság, bp. 1959. márc. 10. 8. l

Gera Éva, MDk

A közgyűlésen a képzőművészek üzemlátogatásairól beszélt.

- Megalakult a Magyar Képzőművészek Szövetsége

Népszabadság, 1959. jún. 23. 8.1

MDK

Gera Éva

Fiatal Képző- és Iparmüv. kiáll..
Ernst Múz. 1955 jún.-júl.

Gera Éva

MDK

Szovjetunióból hazatérve a KISZ bp-i bizottságának székházában számolt be tapasztalatairól.

Népszabadság. 1958. aug. 15.

MDK.

Gera Éva festő
"Kitüntetés" /olaj/

VI,Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mucsarnok,1955. 16.1.

Gera Éva

MDK

"DISZ-kongresszus előtt"

Vávégvári Lajos: I.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.
Festőnaet III.
Magyar Nemzet 1950. VIII.XXX. 24.

Gera Éva, [ ] MDk

Ridovics Lászlóval és Stettner bélával együtt az NDk-ba utazott, hogy a német képzőművének és a szocialista munkabrigádok együttműködésének módszereit tanulmányozza.

-:Ma hallottuk 2.l

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 26.

Gera Éva MDK

festő

A Képzőm.főiskola karácsonyi kiállitása
Szabadság 1945. nov. 25.

Gera Éva, festő

MDk

Részt vesz az Ernst Múzeum kiállításán.

Péter Imre: Dolgozó emberek közöl 9.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 22.

MDK

Gera Éva, festö

Csendélet. Olaj.

Műcsarnok.-Tavaszi tárlat. 1957. Kat.9.1.

~~Eigenkatalog~~ MDK

Gera Éva

1956 októbere

Péter Imre: Gondolatok fiatal képző üvészeink fejlődéséről.
Valóság. 1960 / 3. 93-97.1.

Gera Ede
festő

M.D.K.

A Derkovits teremben van kiállítása

Magyar Nemzet, 1959. nov. 29.
Kiállításoh.

Ge

M.D.K.

Gera Éva
festő

Derkovits Gyula teremben mjik kiállítása

Magyar Nemzet, 1959. nov. 22.
Napló

9l.

Gera Éva
festő

M.D.K.

A Derkovits teremben van a kiállítása

Magyar Nemzet, 1959. nov. 19.
Napló

7 l

M.D.K.

Gera Éva
Grafikus.

Kisz önkéntes épitőtáborokban" c. kiállitása a Derkovits teremben megnyilt.

á.m.: Három művész, két kiállitás. 81.
Magyar Nemzet, 1959. dec. 2.

MDK

Gera Éva

A VIT pályázatra készül; a Képzőművészeti Alap II. sz. műtermében „Vád" című festményén dolgozik. (A művészről munka közben fényképp repr.)

A VIT pályázatra ... (Hol-mi?; képtelirat.)

Nők Lapja, Bp. 1957. május 23. [2. l.]

MDK

Gera Éva festőm.

Havas L: Munka és munkásábrázolás a képzőművészetben. Szép Szó, 1960. febr. 21.

MDK

Gera Éva

Kazalozók, akv.

Duna cipőgyári munkásnők, akv.

" " , akv.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Múz.1961.

MDK

Gera Éva

Válás, temp.

Duna cipőgyár, temp.

Kiszesek a szőlőnemesitésnél, temp.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1961.

MDK

Gera Éva

Kitüntetés, of.

MNG. Magyar forradalmi müvészet. Mücs. 1957.

tunk,/s/ a folyosó végén látt
/de/ nem szólt semmit. - Mögi
ladtunk, ingott minden, az eg
tudja, mi lesz most? Tudtuk,
Később, egy hétre történt:
ketten voltunk. /T.i. az előz
a hetedig gyerek voltam, ő a
ra. Magosan fekvésü ház volt,
na, nézzük, megvan-e az ablak
nő, nincs szárnya, nem köll s
megáll, igy /merőn/ nézett a
Egyszer csak - nem erre /jobb
mén, hanem gogy tudjuk meg, h
felé iparkodott. Nézzük. Miel
hogy ilyen szép, hullámba áll
azép volt. Avval be is volt
előbbi történetben szereplő
rajta, lepelféle, fehér volt,
kon ilyen érő /csuklóig muta

Gera Éva

DISZ kongresszus ellen, of.

NHG. Magyar forradalmi művészet. Milos. 1957.

Digitized by Google

M.D.Y

Jeva Éva
festő -

Jeva Éva festőművész a Fényes
Adolf teremben rendezett kiál-
lítást.

Losonci közlés: Kučinka
Művészet, 1969. július – 41 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.

Gera Éva
festő -

Szarakteres a „Piroszvirágos lány"
olajtempera műve. Megrázó a
haláltáborok megidézése. Auschwitz
I. - XII. c. rajzai a szörnyű napokat
idézi.

Losonci Miklós: Krónika
Művészet, 1969. julius - 41 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.4.

Gera Éva
festő.

Kiállításán bemutatta a „Balatoni nyaralók" című képét.

Losonci Miklós: Krónika
Művészet, 1969. július – 41 lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Gera Éva

A megtalált sin, o.temp.

Boldog gyermekévek ... kiáll. Mücs. 1961.

MDK

Gera Éva

Utca a várban. sz. lino
Lánchid, " "

1. Miskolci O.Grafikai Biennale. 1961.

Dera Eva

Ufce a vářban. za. Jino

Lémonid, " "

MDK

Gera Éva

Vád, of.

MNG. Magyar forradalmi müvészet. Mücs. 1957.

Gera Éva

kérdése egyáltalán a patopszihologia
ha igen, mennyiben. A oldalon már
l a halottlátókban, samánokban stb.
embereket látmunk. Hasonlót ir Dió-
ámának nemcsak idegrendszerük érzékeny-
tehetségükkel /szárnyaló képzelet,
jlett esztétikai érzék/ is kiválnak
amugy, de felülemelkednek az átlagon."
letes kutatók, akik az "elmebeteg" sá-
at közölték, aligha rendelkeztek meg-
éssel, vagy legalábbis ismeretekkel,
atok és megállapitások pszihiátriai
n - enyhén szólva - kétes. /Csak meg-
e vonatkozó számos adata közül mind-
osz orvos, Aravijszkij megfigyeléséből
ég olyan különös, sőt nemlétező beteg-
int "holdkórosság", vagy az u.n. p.

Gera Éva, [ ] MDk.

Vállalta, hogy réztvesz a rendszeres üzem=látogatásokon.

– : Képzőművészeti kiállításokat rendeznek az üzemekben 4.

ESTI HIRLAP, 1961. febr. 16.

mdk.

Gera Éva festőművész

műtermében.

Készülődés a IX. Nemzeti Kiállításra

Ország-Világ, 1961, 49. sz. 7. l.

Gera Éva
festő

M.D.K.

Méltatás.

Barsi Sári: Képet vásárolnak
Vörös Lapja, 1961. nov. 25-i lap

MD K

Gera Éva, festö

Diaz Kongresszus elött. Olf.

Mücsarnok.-I M.Képzüm.K.áll. 1950. Kat. 4.1.

Gera Éva

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Gera Éva

1958 AUG 5.

610

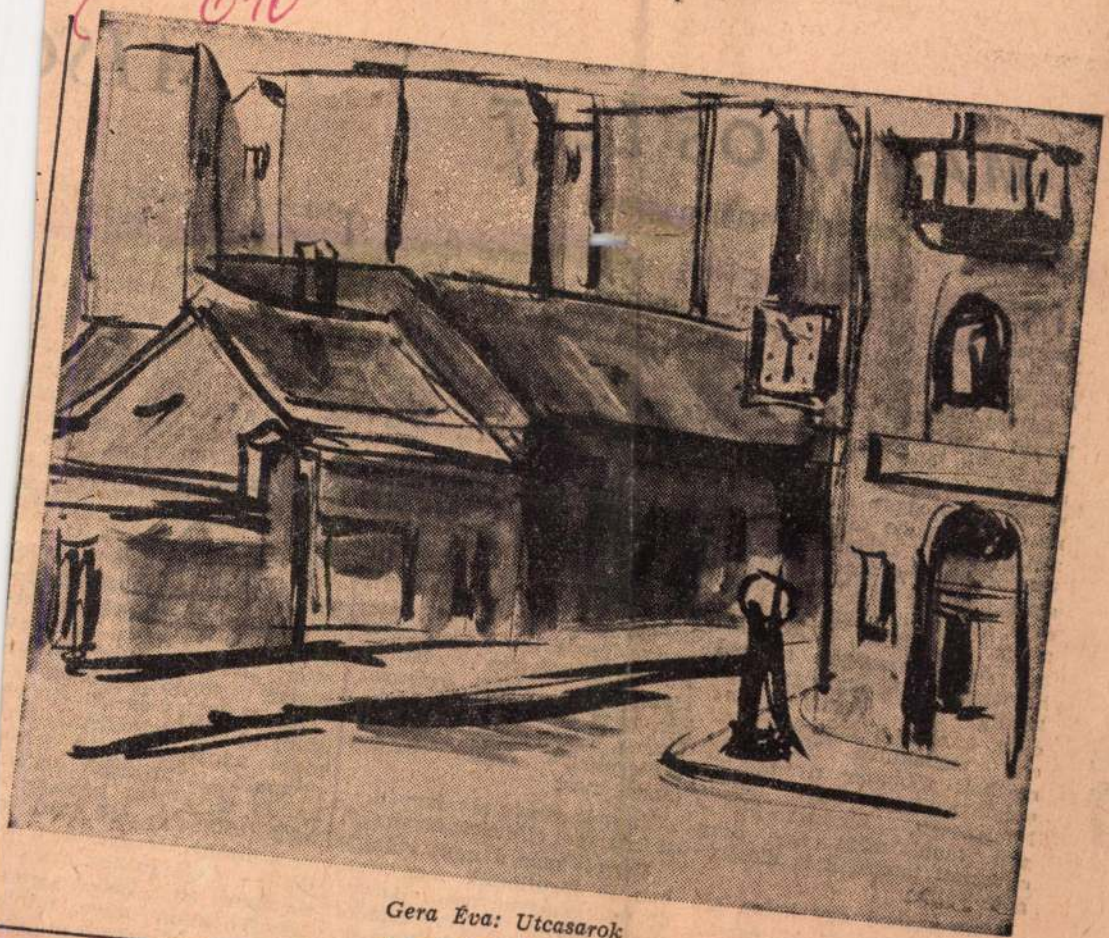

Gera Éva: Utcasarok

MAGÁNOS ÉLET

Leopardi versei magyarul

Leopardiről általában úgy emlékeznek meg, hogy „pesszimista költő". Ez a meghatározás, életének ismeretében, aligha szorul indokolásra.

Súlyos anyagi gondokkal küzdő grófi család sarja. Beteg, púpos, félig vak. A test és a lélek kínjai elől a betűhöz menekül, ahogyan nevelése és művészi ösztöne diktálja. Tizenegy éves korában verset ír, tizenöt éves korában csillagászati tanulmányt. Tizenkilenc éves, amikor intellektuális életének naplójához, „Gondolatok összevisszasága" címmel hozzákezd, harmincnégy éves koráig írja. Harminckilenc éves, amikor a kolerajárvány elől menekülve Nápolyban meghal; többezer nyomtatott oldalnyi írást hagy hátra. Nyelvészeti, klasszika-filológiai munkássága egy öreg egyetemi tanárnak is dicsőségére válna.

Nem szabad egy kalap alá vennünk Leopardi költészetét a világirodalom többi „világfájdalmas" költőjével, akiknek [illegible] romantika kék vi-

a merev, régi szabályokhoz ragaszkodó versformát, „szabad verset ír", gondolataiban tömör, érzésektől áradó szabad verset. A klasszikusok tanítványa és a legbensőségesebb szomorúság énekese, a magányé, a szerelemtelenségé. Társasága Sappho és Dante, Alfieri s egy római síremlék domborművéhez tartozó fiatal leány alakja — inkább tán, mint az élő emberek. Az életből kirekesztett árnyék ő, barátja a Hold, akárcsak Shellevnek, de az ő holdja nemcsak „bús rém, mely ide-oda les, s érzi, nézni mitsem érdemes", hanem olyan lény, akitől szárnyat kér, hogy „a fellegekbe szökhessen, hogy számba vehesse a csillagokat." Akkor boldog lenne, mert

„Tán más sorsán merengvén, az igazságot elhibázta elmém..."

Verseit már a múlt században is fordították magyarra, de csak szórványosan. Babits, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor fordításai már jelentősebbek, Rónai Mihály András tavaly

AIS

Thomson professzor nevét tán még nem felejtette el a magyar olvasó: épp tíz esztendeje, hogy kitűnő líra-esztétikai tanulmánya *Marxizmus és költészet címmel* magyarul is megjelent. George Thomson a birminghami egyetemen a görög nyelv és irodalom tanára; az angol, s általában a nyugati marxista értelmiség egyik kiválósága; olyan tudós, akiről polgári ellenfelei is megkülönböztetett tisztelettel szólnak és írnak — immár évtizedes viták közben.

Az *Aischylos és Athén*, Thomson főműve 1941-ben jelent meg — nem egészen érthető, hogy magyarra fordítása miért késett az elmúlt tizenhárom esztendő folyamán.

Az *Aischylos és Athén* viszonylag szerény címénél jóval többet ad. Nemcsak a görög dráma kialakulásának esztétikai és társadalmi kérdéseivel foglalkozik; nemcsak Aischylos — s bizonyos értelemben utódai — életművének marxista elemzését adja. Ebben az esetben Thomson műve, minden kiválósága ellenére is csupán szakértő klasszika-filológusok

Gera Éva, festő

MDk

A község meghívására a nyáron Tápiószelén fog dolgozni.

P. J.: Képzőművészeti kiállítás és ankét Tápiószelén

q. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. ápr. 6. [Vidéki]

Gera Éva

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP
1960 AUG 26.

117

□ *HÁROM FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZ utazott az NDK-ba. Gera Éva, Ridovics László és Stettner Béla két hétig a német képzőművészek és a szocialista munkabrigádok közötti együttműködés módszereit tanulmányozza.*

nincs. — Ez olvasható a Fővárosi
szer Kiskereskedelmi Vállalat
tóvatón a Népköztársaság útja

M.D.K.

GERA Éva

részvétel a kiállitáson

Gábor István: Dolgozó emberek között
Kiállitás az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1961. december 19. 4.l.

MDK

Gera Éva
festőművésznő mondja: A Balatonnál, KISZ
táborokban dolgozott. Témáit innen vette.
Szombaton nyiló tárlaton mutatja be munkáit.
/hely nincs megnevezve/

Esti Hirlap 273 sz. 1959. nov. 20 2 old.

M.D.K.

Gena Éva
festő

A Duma Cipőgyárról hésitett hepet
„Kiszesek a szőlőnemesítésénél" (repro) -

Sz. Zs: Egy kiállítás alkalmából

Művészet, 1962. február — 33 l.

MDk

Gera Éva, festő

felszólalt a vitában.

–: Érdekes vitaest a Fiatal Művészek Klubjában 9.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. febr. 2.

Gera Éva †

neve említve

Művészettörténeti értesítő 1972

314. old.

Gera Éva

1. Kék csendélet olajfestm. 60×80

2. Interieur — " — 58×35

Gera Éva festőművész kiállítása
Ernyei A. terem 1969. febr.

Gera Éva festőművész,

Szilágyi Gloria grafikus kiállítását nyitja meg pénteken a Képcsarnok Vállalat békéscsabai üzletében.

Békésmegyei Népújság, 1969. márc. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szocialista Művészetért
Gera Éva festő-
művész.
1969 MÁR

1021

KIÁLLÍTÁSOKON LÁTTUK

GERA ÉVA festőművész kiállítását a Fényes Adolf teremben dr. Aradi Nóra művészettörténész nyitotta meg (fent — Bojár felv.). Alsó képünkön a művész egyik portréja és a modell T. I. festőművésznő szerepel (MTI)

Kálmán Mária divatgrafikai kiállítását a ferencvárosi pincetárlat Mester utcai helyiségében Oláh János költő nyitotta meg, középen a művész (MTI)

Egy alapos szvb-jelentés: TÜKÖR

— Bekezdések a Képcsarnok Vállalat számvizsgáló bizottságának jelentéséből —

A számvizsgáló bizottság minden hónapban pénztár-ellenőrzést folytat. A tagnyilvántartó kartonokra az ez évben kifizetett segélyek a pénztári bizonylatok alapján felvezetődtek. A rendkívüli segélyek elbírálása és kifizetése az előírás szerint történt...

A szakszervezeti tagok besorolása a tényleges keresetnek megfelelően, továbbá a tagkönyvek felülvizsgálata a meghatározott időben hiánytalanul megtörtént. Az szb gazdasági felelőse minden hónapban idejében kihozatja a besorolásoknak megfelelő értékű bélyegeket az OTP-fiókból, időnként beszámol az szb-nek a tagdíjbevételek alakulásáról és a hátralékokról. Az szb igen komoly erőfeszítéseket tett az év során a tagdíjfizetés elmaradásának megszűntetése érdekében, nem különben a szervezettség javítására. Az év folyamán többször levélben is szóban is közölték a tagdíjjal elmaradt szaktársakkal a hátralék összegét, udvariasan figyelmeztetvén őket a kötelezettségre. Vessünk egy pillantást a tagdíjfizetési helyzetre.

nincs tagdíj-elmaradás 199 dolgozónál	72,4%
3 hónapi, vagy kevesebb 59 tagnál	21,5%
3 hónapon túli elmaradás 17 főnél	6,1%

A tagdíj-fizetés alakulása: Tervezett: 32,721 Ft, tényleges: 34,429 Ft, teljesítettük 105,2%-ban, besorolás szerint: 34,674 Ft, teljesítettük: 99,3%.

A szervezettség az 1968. évben így alakult: az állományi létszám a szervezőkkel együtt 366 fő volt, ebből szakszervezeti tag 275 állományi dolgozó, nyugdíjas 30, tanuló 3 fő, vagyis a teljes taglétszám 308 fő. Különösen alacsony a szervezettség a szervezők között, mert 84 szervező közül csak 26 szakszervezeti tag, ami 31%-os szervezettségnek felel meg. Ezen a téren tehát a szakszervezeti bizottságnak még igen komoly tevékenységet kell kifejtenie.

A korábbi vizsgálat kifogásolta, hogy az szb az előírt leltárkönyvet nem vezeti, és a társadalmi tulajdon védelmét, valamint az ezzel kapcsolatos előírásokat nem tartja meg. Ellenőrzésünk során megállapítottuk, hogy a hiányt pótolták, és a leltárkönyvet „naprakészen" vezetik.

A számvizsgáló bizottságnak nem tartozik feladatkörébe a vállalatnál levő KST ellenőrzése, de joga van az iratokba tekintésre. Ezzel kapcsolatban néhány adatot szeretnék ismertetni: 1968-ban is 15 000 forint kölcsönnel járult hozzá az szb a KST megindulásához. Ez évben is érvényesítette az szb a korábbi években alkalmazott elveket, hogy ti. kölcsönt az szb pénzösszegéből csak szakszervezeti tag vehet igénybe, továbbá az, akinek tagdíj elmaradása nem volt. A KST taglétszám 1968-ban 197 fő volt, a betétállomány összege 279,280 Ft volt. Kölcsönt 187 dolgozó igényelt, a kölcsönzött összeg 253 000 forint volt.

TAKÁCS ISTVÁNNÉ
szvb-elnök

Vál

AZ ALL
tasztó ki
ház Ödö
ra fent)
celi terje

— Az sz
díjas

A jövőt vizsgálja két zeneművész szb Bács m

A Zenepedagógusok Bács-Kiskun megyei szakszervezeti bizottsága és ugyanezen megye szórakoztatózenészeinek szakszervezeti bizottsága január végén tartotta beszámolóját a bizottság két éves működéséről, és ez alkalommal megválasztották az új szakszervezeti tisztségviselőket is. Felkerestük a két bizottság titkárát, és elbeszélgettünk arról: mit terveznek a következő két esztendőre.

Mészáros Klára, a kecskeméti Állami Zeneiskola tanára lett ismét a **zenepedagógusok** szakszervezeti bizottságának titkára. Azért mondjuk: megint, mert ezt a tisztséget immár **tíz esztendeje** egyfolytában tölti be — közmegelégedésre.

— Gondért, problémáért nem megyünk a szomszédba —, mondta bevezetőül a fiatal tanárnő. — A mi szakszervezetünk nem nagy létszámú, hiszen mindössze 86 tagunk van, akik legnagyobbrészt — 55-en — zeneiskolai tanárok, a többi pedig zeneoktatói munkaközösségek tagja, ezek legtöbbje idős, nyugdíjas. Hat zeneiskola működik megyénkben: **Baján, Dunapatajon, Kalocsán, Kecskeméten, Kiskunfélegyházán** és **Kiskunhalason.** Tervezik újabbak megnyitását is úgy tudom, **Kiskőrösön, Kunszentmiklóson** és **Bácsalmáson** is. Dunapatajon és Félegyházán komoly gondban vannak a zeneiskolák. Kevés a tanuló. Fel lehet vetni: nem volt-e elhamarkodott ezeknek az iskoláknak a megszervezése? Helyettük esetleg megfelelt volna valamelyik közeli iskola kihelyezett tagozata is.

Különösen a **kiskunfélegyházi** zeneiskola helyzete kétségbeejtő: a **Petőfi** Gimnázium épületében kaptak szükségtantermeket, de csak 3 óra után kezdhetik meg a tanítást, ami belenyúlik az estébe. Emiatt a tanulók sorra lemorzsolódnak. Ezen kívül: kevés a hangszer. A tanács nem sok gondot fordít az iskolára.

Az új szakszervezeti bizottság első célnak tekinti a **tanácsokkal való jó kapcsolat** kiépítését. Példának lehet felhozni a bajai és halasi iskolákat: itt jó a kapcsolat a tanáccsal, ami meg is látszik mind a pedagógusok munkáján, mind az iskola felszereltségén.

Problémaként említi meg Mészáros Klára: **a zeneiskolák számos felső szervhez tartoznak.** Elvi irányítás és kinevezés: a megyei tanács; pénzügyi: a városi tanács; szakfelügyelet: a szegedi körzet; egyéb ügyekben: a **Művelődésügyi** Minisztérium.

— A szakszervezeti bizottság öttagú. Kettő közülük nem a megyeszékhelyen lakik. Hogyan tudják a kapcsolatot tartani?

— Nehezen. Legnagyobb részt levelezéssel. Utazgatásra kevés a pénzünk. **A megyei tanács nagyon előzékeny, gyakran megengedi, hogy kocsiján utazzunk.** Egyébként is örömmel jelenthetem ki: a tanács népművelési csoportjával nagyon jó a kapcsolatunk; **Gila János,** a csoport vezetője nagy szeretettel foglalkozik ügyeinkkel.

— A sok feladat közül különösen mit tart fontosnak megemlíteni? Javaslatra gondolunk, ami előrevinné a zeneoktatás ügyét.

— Legyen a művelődési házakban **zenei szakkör** és annak szakképzett vezetője. Továbbá: a szokásos továbbképzésekre ne mindig ugyanazokat küldjék el az iskolák igazgatói!

Felkerestük a **szórakoztatózenészek** szakszervezeti bizottságának titkárát, **Rácz Kálmánt** is. Nála ugyancsak hasonló kérdésekre vártunk választ.

— A mi szakszervezetünk is elég szép számmal tűzött maga elé megoldandó feladatot, amelyek jelentős része „átmentődött" a múltból. Kezdeném mindjárt azzal, hogy hosszas előkészület után november 1-én eli**diót,** és azt remélt**ság** örömmel foga**nem** így van. S**az** állásban levő ze**lik,** szükséges ross**továbbképzést. A** r**pedig** úgyszólván **kező! Ezért a** sz**zottság** egyik leg**adata, hogy a** stú**— és ezáltal a** tov**

Mészáro
Rácz K

Amiről a nek szaksz

Elhangzott a
években elintéz
probléma is volt
rülmények közö
szoba, ahol fős
lét tölti? Azután
a napidíj!

Erre a Fórum
csendben távozo
A legtöbbet a n
aktuális, a népg
—10 C° — —15 C
felheviteni, és a
a hideg gépkocs
hogy az esetek
takarékoskodás,
tés okozza-e a f
katársak nem f
fűt, de hogy a
a normális téli
ténykednek: ez s

Nem esett sz
problémáról bes
ha a nagy dolgo
berien, kinek-ki
igényei ez külön
odafigyelést, má

Gera Éva

1. Ketten I. olajfestm. 54 x 68

2. — " — II. — " — 86 x 66

Gera Éva festőművész kiállítása

Ernyi A. terem 1969. febr.

Gera Éva

1. Festőnő portréja olajfestm. 86x63
2. Önarckép olaj 52x42

Gera Éva festőművésznő kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

1. Lány kosárral olajtemp 80x60
2. Piroslivágos lány — " — 29x25

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

1. Memento II olajtemp. 125 x 85
2. —"— III —"— 32 x 32
3. —"— IV —"— 54 x 38

Gera Éva festőművész kiállítása
Ienyes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

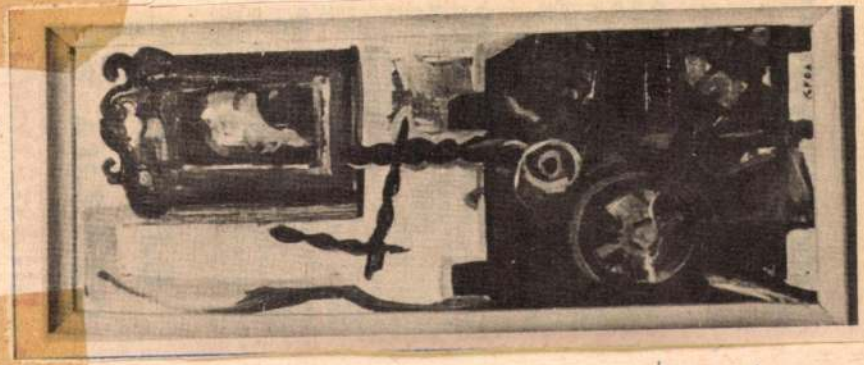

Gera Éva: Tárgyaim

-péreli-: A szolidaritási akció képei.

Népújság (Tolna), 1978. júl. 23.

Gera Éva

1. Székek olaj temp. 36×58

2. Ablak előtt — " — 38×52

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva, festő

GERA ÉVA festőművész kiállítását a VI. kerületi pártbizottság székházában (VI. Népköztársaság útja 105.) tegnap délután nyitotta meg Aradi Nóra művészettörténész. A legutóbbi évek alkotásait bemutató tárlat két hétig tekinthető meg.

–: Hír

8

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 1.

Gera Éva.
a solidaritási akció
képeiből

Somogyi Néplap
1948. jul. 23.

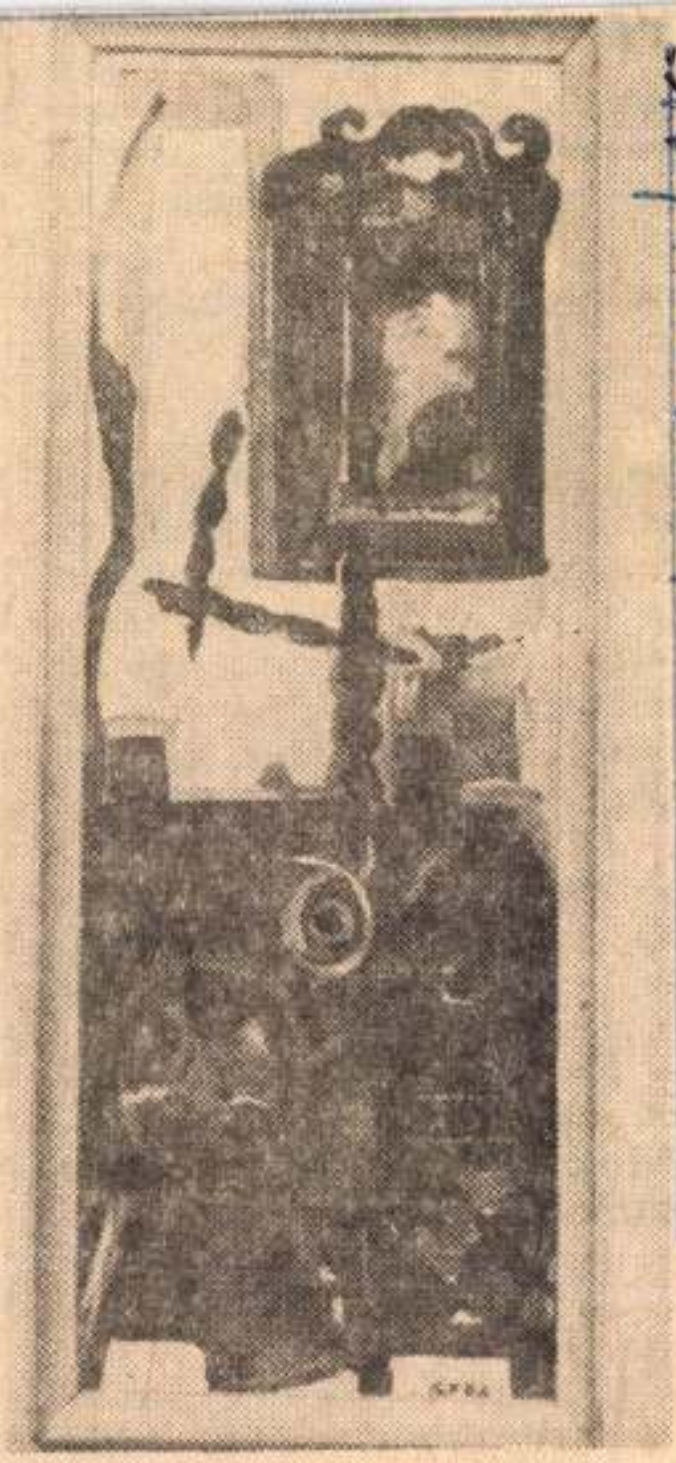

Gera Éva: Tárgyaim

Budapesten, a Vörösmarty téri Kulturális Centrum képcsarnokában, a Csontváry teremben kiállítás nyílt neves művészek alkotásaiból. Tulajdonosai a kiállítás teljes bevételét a faji gyűlölet ellen küzdő afrikai népek megsegítésére ajánlották fel.

Lukolov lelkében felébredt a lelkiismeret. Amikor megszólalt az ébresztőóra, lelkiismerete már valósággal haborgott, s a meg nem valósított lehetőségeket hánytorgatta fel. »Önmagamért élek. Mindenki egoistának tart. Szégyen, gyalázat! Legfőbb ideje, hogy mások számára éljek« — motoszkált agyában a szokatlan gondolat.

Reggeli közben első ízben figyelt föl a feleségére. Észrevette, hogy az együtt töltött évek alatt az asszony észrevehetően megöregedett és lefogyott. »Sokat gyötrődik velem. Olyan sovány lett, akár a piszkafa. Kár érte« — gondolta az autóbusz-megállónál.

Az autóbuszban Lukolov első ízben adta át a helyét.

— Szó sem lehet róla! Ragaszkodom, hogy leüljön — mondogatta az előtte álló harmincéves forma férfinak.

— Hagyja már abba, kérem. Mindenki ránk néz — könyörgött az utas.

— Látják? — fordult Lukolov az utasokhoz. — Én csupa szív vagyok iránta, ő meg: Hagyja már abba. Azt már nem, üljön csak le, kedves elvtárs, amíg nem mozgósítom a közvéleményt maga ellen!

Munkahelyére Lukolov e gondolattal érkezett: okvetlenül el kell végeznie a rábízott feladatot, nehogy cserbenhagyja a közösséget a je-

Gera Éva festőművész

Kiállítása a Fényes Adolf-teremben nyílt meg.

Műremekek-kiállításak.

Magyar Hírlap, 1969. febr. 18.

Gerd Éva festőművész.

a Fényes Adolf teremben nyílt meg a kiállítása.

Múzeumok kiállítások.

Magyar Hírlap, 1969. febr. 19.

Gera Éva, festő

BÉKÉSCSABÁN a Munkácsy-teremben látható Gera Éva festőművész tárlata. A SZOT-díjas alkotó félszáz csendélete és tájképe május elejéig tekinthető meg.

—: Hú

8

Népszabadság, Bp. 1980. ápr. 18.

Gera Éva festő

Kiállítását a Fényes Adolf-
teremben rendezték.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista Művészetért, 1969. márc.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Gera Éva festőművész

1969 FEB 13

Gera Éva festőművész kiállításának a Fényes Adolf-teremben 14-én, pénteken délután fél 6 órakor dr. Aradi Nóra egyetemi docens nyitja meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gera Éva festőművész

ESTI HIRLAP

1969 FEB 12

GÉRA-KIÁLLÍTÁS

1021

A Fényes Adolf Teremben február 14-én Gera Éva festőművész mutatkozik be. Megnyitó beszédet mond dr. Aradi Nóra egyetemi docens.

Gera Éva festőművész
a Fényes Adolf-teremben
rendezték meg kiállítását

Kiállítások
Magyar Hírlap, 1969. febr. 15.

Gera Éva

1. Vizsgok olajtemp. 75x53

2. Balatoni nyaralók — " — 60x70

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

1. Tengerparti szerelmesek olajtemp. 60x80
2. Memento I — " — 100x70

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

1. Örök anya olajtemp. 105x70
2. Kékszemű lány —"— 34x27

Gera Éva festőművész kiállítása
Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva

1. Tengerparton olaj temp. 63x86

2. Ibi — " — 51x40

Gera Éva festőművész kiállítása

Fényes A. terem 1969. febr.

Gera Éva, festő

L.: Somogyi József (5)

— : Látás és ...

63-476.

Jánkunszág, Kolnok, 1976. május

XXII
1-2.

H. Dk

Gera Éva
fesztő

A Mágus 1 mozi dőrsarno-
kában rendezett tárlatot.

— : Hírek
Művészet, 1964. premier – 46 kep

Gera Éva festő

Kisalföld 1959 ápr. 8. Goldal.-

MDK

Gera Éva festő

Kongresszus előtt

Nagy T: Az 1.M.Képzőm.kiáll... Kis Ujság 1950. aug.25. 4.1.

Gera Ilona festő M.D.A.

kitüntetve

Koos ztották a SZOT 1965. évi müvészeti dijait

magy ar Nemzet 1965. április 30. 4. 1.

magát a természetből vett motívumokhoz, hanem a kifejezés érdekében változtat azokon.

A realizmus és humanizmus elve, amire Gera Éva alkotásai közben támaszkodik, széles alkotó perspektívát nyit meg előtte és záloga annak, hogy a jövőben sok örömteli találkozása lesz hőseivel és nézőivel.

Putolova Irina

Guasok:

1. Földforgatás
2. Lányok a sátornál
3. Földforgatás
4. Földforgatás
5. Barackszedés
6. Barackszedés
7. Munkamegbeszélés
8. Futballjáték
9. Érkezés a lánytáborba
10. Felrakodás az autóra
11. Barackszedés
12. Esti hangulat
13. Futballjáték
14. Munkásőrség műsort ad
15. Sátrak a lánytáborban
16. Talyigázás
17. Támfal-építés
18. Munkásőrség műsort ad
19. Támfal-építés
20. Munka közben
21. Lányok pihennek
22. Tábor Badacsonylábdihegyen
23. Érkezés a táborba
24. Támfal-építés

Rajzok:

1. Futball-szurkolók
2. Földforgatás
3. Talicskázó
4. Lányok hajókiránduláson
5. Pedellus bácsi
6. Barackszedés
7. Földforgatás
8. Reggeli megbeszélé
9. Kézi futballjáték
10. Támfal-építés
11. Ásó
12. Hajókirándulás
13. Földforgatás
14. Ebéd előtt
15. Brigád
16. Hajón
17. Tábortűz
18. Ebéd előtt
19. Pihenő

Olaj:

1. Munkásbrigád, 90×100
2. VIT-beszámoló, 40×50
3. Önkéntes KISZ-brigád, 100×105
4. Tábor, 60×70
5. Barackszedés, 80×90

597583 Pátria ny. F. v.: Földi V. - F. k.: dr. Balázs L.-né

Gera Éva

DERKOVITS GYULA-TEREM

BUDAPEST VI., LENIN KRT. 63. SZ.

GERA ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ

„KISZ ÖNKÉNTES ÉPÍTŐTÁBOROKBAN" C.

KIÁLLÍTÁSA

1959

NOVEMBER 21-TŐL DECEMBER 5-IG

A kiállításon bemutatott guasok és ceruzarajzok sorozata, valamint néhány olajfestmény egy fiatal, alkotóútjáról nemrég hazatért festőművész művei.

Gera Éva most számot ad arról a munkáról, amit a mezőgazdasági munkákban önkéntesen segédkező fiatalok nyári táboraiban végzett. Ezek az eredmények természetes következményei alkotó szándékainak és törekvéseinek.

Gera Éva 1951-ben fejezte be a főiskolát. 1950 óta résztvesz a művészi életben, szerepel az országos kiállításokon, főleg tematikus képekkel, bizonyítva, hogy a fiatal képzőművészek azon csoportjához tartozik, akik szilárdan magukénak vallják a realista törekvéseket, akik az új művészetért harcolva, a realizmusért harcolnak. Az ilyen művészek számára korszerűnek lenni annyit jelent, mint realistának lenni. Realista hagyományokra támaszkodva, a mai eszmék alapján, keresi az új formát, gondolatainak új kifejezését. Szívéhez nőtt az őt körülvevő élet és gyorsan reagál az országban végbemenő eseményekre. A nép érdekei, az ő érdekei. Ezért tartozik azon művészek közé, akik műveikben közvetlenül 1956 után elítélték az ellenforradalmat, nemet mondtak azoknak a reakciós erőknek, amelyek megpróbálták Magyarországon a kapitalista múltat feltámasztani.

A művész gondolatai most a békés építő munkához kapcsolódnak. Kiragadott témája ifjúságunk életének egy mozzanatát rögzíti. Széles, kimeríthetetlen téma, megvalósításának még az elején tart, de a kiállításon bemutatott anyag tanúsítja, mennyire hasznos és gyümölcsöző volt számára ez az utazás. Segítette ahhoz, hogy új oldaláról ismerje meg a valóságot, kiszélesítette, kiegészítette élettapasztalatát, elmélyítette elemző készségét. A sorozatot szemlélve, joggal mondhatjuk, hogy az új téma, új festői megoldásokat sugalmazott. Ezek azonban távol állnak a divatos formák hajhászásától, és az ínyenc közönséget csodálatba ejteni akaró különcködéstől, vagy öncélú mesterkélt formai megoldásoktól. Nem mintha közömbös lenne a formakereséssel szemben, ahogy nem lehet közömbös egyetlen művész sem, aki a társadalmi tartalom kifejezésére igyekszik a megfelelő formát megtalálni.

Gera Éva néhány korábbi tematikus képéből hiányzott még a konkrétizálás és összevonás egysége, most kiállított munkái arról tanúskodnak, hogy sikeresen leküzdi ezt a hibáját. Ez év elején egy — az ifjúság munkáját és pihenését ábrázoló — panno tervezéséhez fogott. Számos előkészítő rajz és vázlat után, feltétlen szükségét érezte, hogy a fiatalok között, a helyszínen szerezze meg a szükséges élményanyagot. Örömmel ragadta meg a táborba utazás lehetőségét, ahol élő, dolgozó és pihenő fiatalok között, — nem beállított modellek alapján — ezt az élményt sikerült is megszereznie.

Guassal készített munkái kiválnak a motívumok egyszerűségével: fiatal fiúk földet ásnak, talicskáznak, lányok gyümölcsöt szednek, pihennek stb. A művészt elsősorban az emberek érdekelték, tájkép, mint önálló műfaj, nem szerepel a kiállításon. De majdnem minden képben érezhető a plein-air, a levegő és a napfény. Ez gazdagítja a festő palettáját, és színeit hangulatossá, zamatossá teszi. A guas-vázlatok, valamint rajzok egyszerűsége mellett világosan jelentkezik a művész megfigyelőképessége. A motívumok nyilvánvaló prózaisága mellett, az alakok mozdulatai ritmikusak, jellemzőek, kifejezőek. A kompozíciók többségében a sötét-világos kontraszt összetételek, a meleg és hideg tónusok elve uralkodik, az alakok a fény-árnyék megformálásának szerepét is betöltik. Színfoltok és kifejező sziluettek képezik sok guas alkotó elemét. Vannak azonban más festői megoldások is: a búja lombozat között ábrázolt leányok alakjai festői képben bukkanak elő, harmónikus tónusban oldódnak fel. A guas-sorozat kétségtelenül önálló értéket képvisel.

A festő az összegyűjtött anyag után a műteremben folytatta a munkát. A bemutatott olajképeken láthatjuk, hogyan jut el a művész az általánosításhoz, hogyan alkotja meg kortársainak dinamikus színkompozíciójú, tipikus alakjait. Ezekben a képekben a természet után rajzolt vázlatokra támaszkodik, de korántsem köti

Gere?
Gere Éva

MDK

szerepelt a Képcsarnok Vállalat által rendezet részkarchéten.

--: Részkaro hetet rendeznek Nagykanizsán.
Zalai Hirlap, 1963 szept. 7.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 APR 17 23,
Gera Éva, festőművész
PESTI MŰSOR
/1021

GERA ÉVA KIÁLLÍTÁSA

A sötét háttérből élesen kiugró épületek, lilás-sárgás háztetők, az ablakkeretben kibomló táj — három év terméséből összegyűjtött harminchét képen ez, a festő ecsetjén átköltött természeti táj és néhány képen csendélet fogadja a belépőt *Gera Éva* kiállításán, a *békéscsabai Munkácsy-teremben.*

● Már az 1950-es első magyar képzőművészeti kiállításon szerepelt képeivel, tematikus, figuratív kompozícióival a művésznő, aki 1951-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Évekig ez foglalkoztatta: *a dolgozó ember.* 1954 óta dolgozik a Képcsarnok Vállalatnak, és mind szélesebbre tárult látóköre, tematikája: a legutóbbi években elsősorban a *természet* köti le figyelmét. 1959-ben volt első önálló kiállítása, azóta rendszerint tízévenként jelentkezik hasonlóval idehaza. Meghívásra önálló kiállításon mutatkozott be kétszer is az NSZK-ban, de művésztelepi munkássága folytán vannak képei Jugoszláviában és Lengyelországban is; részt vett egy moszkvai biennálén és több VIT-kiállításon. Budapest centenáriumára 1973-ban egy tizenhét négyzetméter felületű, fővárosi témájú mozaikképet készített a Pest-Buda mozi előcsarnokába. Alkotásaival találkozni lehet üzemi kiállításokon is. Békéscsabán *április 17-től május 3-ig* láthatók képei, melyek látványosságukkal, szerkezeti komponáltságukkal bizonyára megragadják a látogatókat.

(erdős)

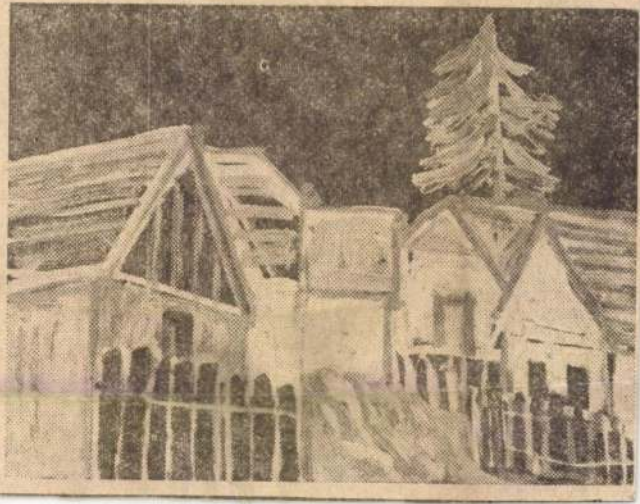

TIT-PR

A JÓZSEF ATTILA SZABADEGYETEM PROGRAMJAIBÓL

Csütörtökön, 17-én, este 6-kor: METADR ABSZURD SZÍNHÁZ (IONESCU, BECKETT). Előadó: Sükösd Mihály író, irodalomtörténész. Helye: ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1—3. II. terem. — A ROMANTIKUS NÉMET OPERA WEBERTŐL WAGNERIG. Előadó: Batta András zenetörténész. Helye: Magyar Néphadsereg Művelődési Háza, XIV., Zichy G. u. 3. — AZ ANTIK SZKEPTICIZMUS — KARNEADESZ. Előadó: dr. Pais István kandidátus. Helye: ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1—3. I. terem. — MUNKÁSOK ÉS VEZETŐK. FILM: MIHÁLYFY LÁSZLÓ SZOCIOPORTRÉ. Előadó: Csákó Mihály, tudományos munkatárs. Helye: Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.

Pénteken, 18-án, du. 6-kor: A SZOCIALIZÁCIÓ II. Előadó: Temesvári Judit pszichológus. Helye: Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rakpart 3. II. emelet 32. — A PÁRHUZAMOSOK VISELKEDÉSE A VÉGTELENBEN. KÜLÖNFÉLE GEOMETRIÁK. Előadó: Dr. Reiman István kandidátus. Helye: Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rakpart 3. II. emelet 53. — PERU, AZ INKÁK FÖLDJE. Előadó: Szabó Heim Zoltán építészmérnök. Helye: Természettudományi Stúdió, XI., Bocskai u. 37.

Hétfőn, 21-én, du. 6-kor: A LELKI MŰKÖDÉS MINDENNAPI ZAVARAI. Előadó: dr. Szegedi Márton kandidátus, vezető pszichológus. A Természettudományi Stúdió címe: Budapest XI., Bocskai út 37. Telefon: 667—622.

Csütörtökön, 17-én, du. 5-kor: A Növénykedvelő Szakkör rendezésében KEZDŐKNEK GYAKORLATI TANÁCSADÁS. Du. ¾6-kor: A KAKTUSZOK VILÁGA. A kaktuszok igényeit megismerve, helyes gondozásukat pompás virágzásukkal hálálják meg. Előadó: Szűcs Lajos. Színes diaképek. Du. ½6-kor: A Díszmadárbarát Szakkör rendezésében KLUBNAP. Du. 6-kor: DISZMADARAK ÉS HOBBY-ÁLLATOK A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL. Előadó: Alfert János. — Du. 6-kor: MAGYAR RAPSZÓDIA IV. Nyugati végeken. Claudius Savariája. Skanzen Szombathelyen. A kámoni arborétumban. Legfiatalabb gyógyfürdőnk: Bük. Jáki templom. A Stájer Alpok végnyúlványainál. Nagycenk, Kőszeg, Velem. Előadó: Szamkó Mihály. Színes diaképek. — Du. 6-kor: A MAFFIA HAZÁJA: SZICÍLIA. Előadó: Jákó Gábor. Színes diaképek.

Pénteken, 18-án, du. 6-kor: Az Akvarista Szakkör rendezésében SAJTÓSZEMLE — TALLÓZÁS AZ 1980-AS ÉV AKVARISTA SZAKIRODALMÁBAN. Előadó: dr. Szabados Antal. Epidiaszkópos vetítés. — Du. 6-kor: KOZMIKUS KATASZTRÓFÁK. Összeütközések a világűrben. Előadó: Dr. Dojcsák Győ-

A dolgozó emberek között... 1021

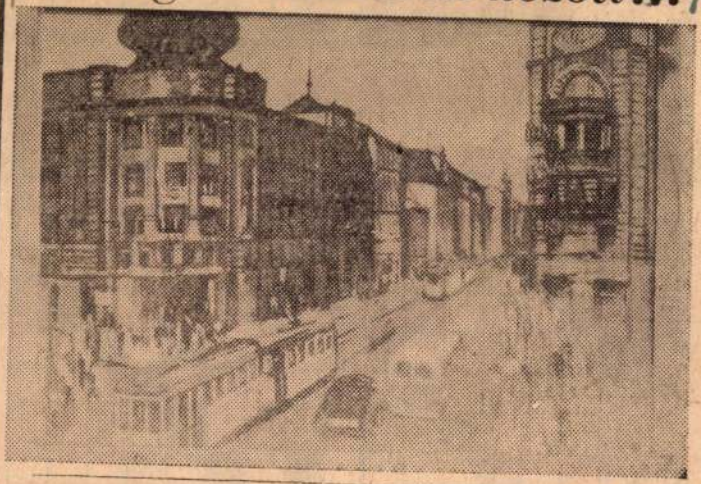

(Foto: Ágoston)

Május 9-31-ig tekinthető meg a SZOT, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Műcsarnok rendezésében a „Dolgozó emberek között" című képzőművészeti kiállítás az Ernst Múzeumban.

A kiállításon azoknak a művészeknek a műveit állították ki, akik szoros kapcsolatot tartanak a dolgozókkal, alkotásaik a mai életünkhöz kapcsolódnak és segítséget nyújtanak a dolgozók esztétikai neveléséhez is.

A művészek részéről sokkal nagyobb volt az érdeklődés a kiállítás iránt — mint az előző években. Ez kifejezésre jutott a beküldött művek színvonalában és számában is.

A kiállításon bemutatott Gera Éva: „Körút" c. festményét szakszervezetünk megvásárolta.

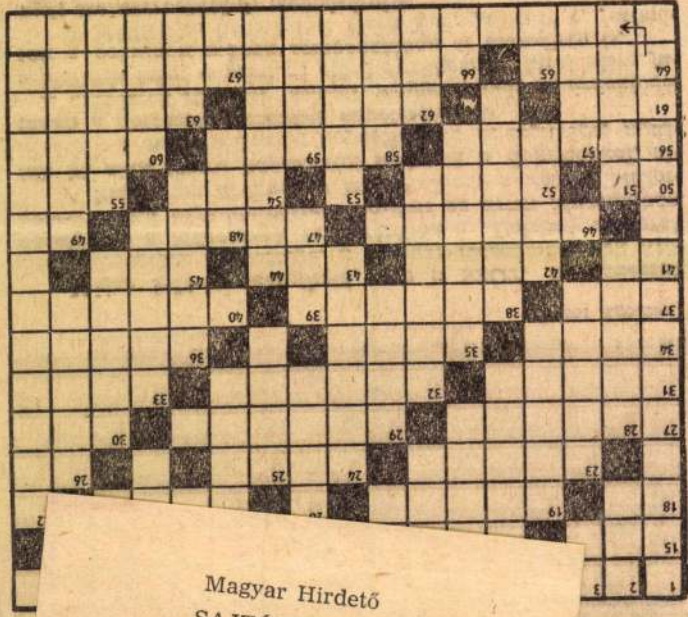

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 1.
Telefon: 188-296 188-307

Gera Éva

MÉRLEG
1964 MÁJ

GERA ÉVA festő, SZOT-díjas
Budapest, 1925

1951-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Berény Róbert növendékeként. Tanulmányuton Lengyelországban, Csehszlovákiában, Romániában, az NDK-ban és a Szovjetunióban, valamint Olasz- és Franciaországban járt. Csoportos bemutatók mellett önálló kiállítása volt 1969-ben a Fényes Adolf Teremben, 1971-ben az NSZK-beli Karlsruhe-ben. Szerepelt a Berlini és a Varsói VIT-en, valamint a Moszkvai Biennálén. 1966-ban SZOT-díjat kapott. - A mindennapi valóság jelenségeit dolgozza fel kellemes szinhatásu portrékban és csendéletekben.

Művészéletrajzok 1975

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 MÁJ 15
Hajdubiharmegyei Népujság

Gera György: **ILLUSZTRÁCIÓ**

Jelenet a Fáraóból

bájos, fiatal színésznőnek a nevét érdemes megjegyeznünk: Ewa Wisniewska az új nemzedék képviselője, a „megmentő".

A könnyedebb hangvételű filmek közül a Hoffman—Skórzewski alkotó páros „HÁROM LÉPÉS A FÖLDÖN" című filmje szellemes, ironikus formában a tipikus lengyel hibákat bírálja — sajnos kicsit már elavult dramaturgiával. Helyzetkomikumokra épül Jan Batory „ORVOSSÁG A SZERELEMRE" című vígjátéka. Az utóbbi néhány hónap alatt három sporttémájú filmet mutattak be. Ryszard Ber első filmje, a „MINDIG VASÁRNAP" három novellából áll; kis ügyekkel foglalkozik, olykor szellemesen.

Sokkal érdekesebb Aleksander Scibor—Rylski „HOLNAP MEXIKÓ" című filmje. Egy visszaminősített műugró-edzőről van szó, aki egy tehetséges, fiatal leányból olimpiai bajnokot akar nevelni, ezzel saját pozícióját is visszaállítaná. A sport azonban csak háttér a filmben. Az író-rendezőt elsősorban lélektani és erkölcsi szempontból érdekelte az olyan

Jan Lomnicki „TALÁLKOZÁS VARSÓVAL" című dokumentumfilmjében Varsó hétköznapjait mutatja be. Nem ünnepélyes alkalmakat lát a néző; a varsóiakat, városukkal való kapcsolatukat, apró mindennapos ügyeiket ismerjük meg.

Úttörő fúvósz
Hajdú

(Tudósítónktól)

A 100 éves hagyománnyal rendelkező kórusmozgalom mellett megyénkben — a vidéki zeneiskolák működése óta — a hangszeres zenekultúra is erőteljesen fejlődik.

Az úttörőmozgalom fennállásának 20. évfordulója tiszteletére úttörő fúvószenekart hoztak létre Hajdúnánáson.

Váncsa Irén, az iskola igazgatója elmondotta, hogy a gondolat nem új. A város régen nélkülözi a fúvószenekart. A fúvóstanszak megszervezése, s a helyi tanács áldozatkészsége tette lehetővé, hogy az úttörő-

Gera Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 SEP 10

MAGYAR HÍRLAP

Gera Gyula

1021

GERA GYULA HALÁLA

Az MSZMP VI. kerületi bizottsága és a Belügyminisztérium jelenti, hogy hosszú betegség után 53 éves korában elhunyt Gera Gyula nyugalmazott rendőr alezredes, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetés tulajdonosa, a Magyar Partizán Szövetség tagja, festőművész. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

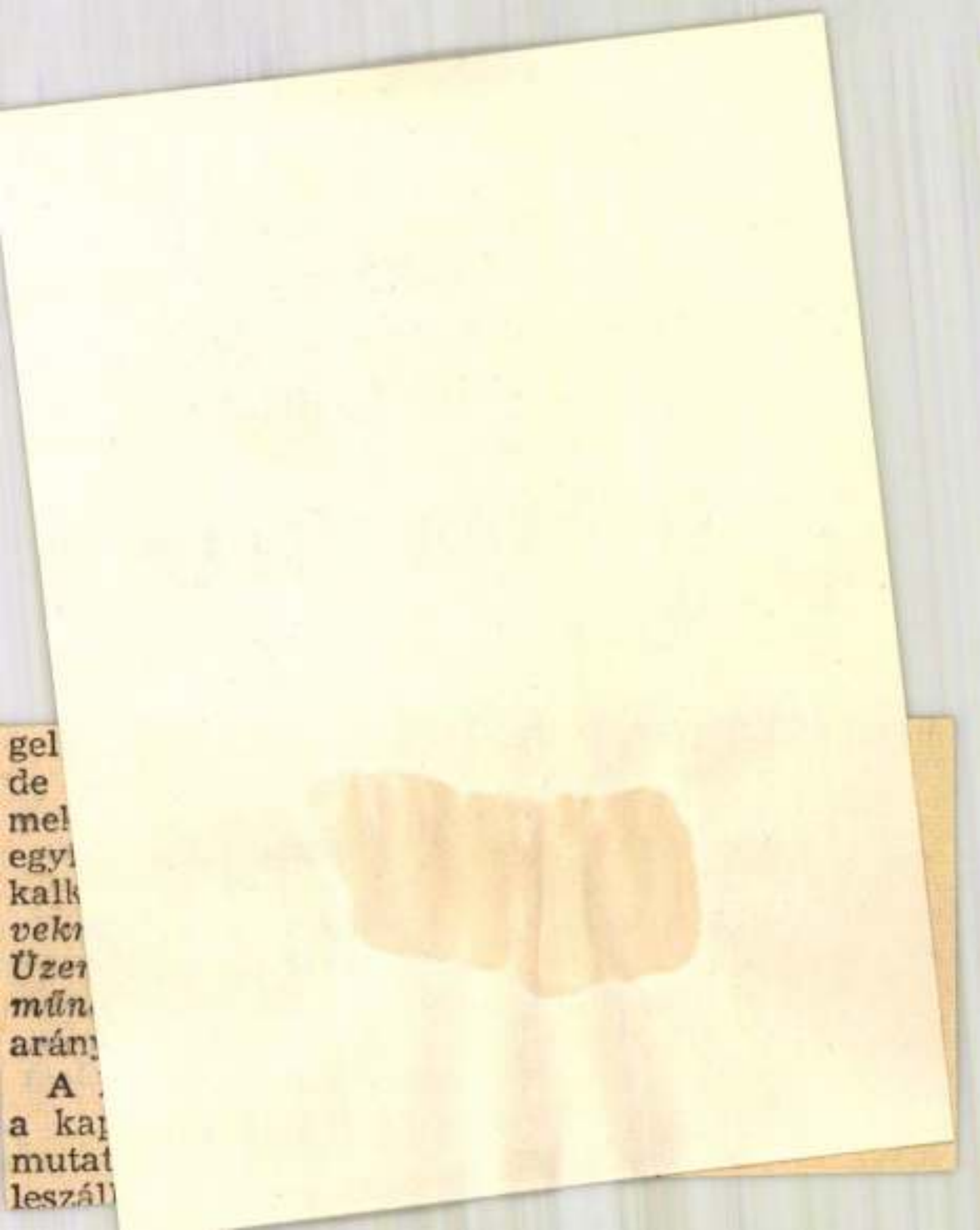

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

Gera Gyula

1968 SEP 10
NÉPSZAVA

Gera Gyula

Elhunyt Gera Gyula

Hosszú betegség után 53 éves korában elhunyt *Gera Gyula* nyugalmazott rendőr alezredes, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetés tulajdonosa, a Magyar Partizán Szövetség tagja, festőművész. Temetése szerda délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Gera Gyula emlékkiállítása

a Nemzeti Galériában

„Gera Gyula nem volt modern festő" — említi meg szerényen a maga ítéletét felfedezettjéről *Ecsery* Elemér, Gera második, s egyben emlékkiállításának rendezője a tárlat katalógusához írott előszavában. Ám az a tisztes eredmény, amely most — életének utolsó hat évében festett művei közül — elénk állítja — lassan három esztendeje eltávozott alakját, több, mintha emlékkiállításán valamiféle utólag deklarált „modernséget", erőltetett és korához egyáltalán nem illő álavantgardizmust kellene konstatálnunk Gera Gyula festményein és rajzain a *Nemzeti Galériában*. Sőt — tán különösen hangzik, de így igaz — ez a megállapodottság jobban is illik hozzá, mint a vehemens újító póza. Rudnay Gyula felfedezettje és tanítványa így, ebben az állapotban maradt hűséges önmagához, és mesteréhez.

Nem tudhatjuk persze, hogy milyen produkciókra lett volna képes végeredményben ez az alaposan felkészült, tiszta művészetet teremtő festő, ha sorsa több lehetőséget ad neki, s nem vonja el többször is hivatásától. S végeredményben a feltevések nem is túlságosan fontosak; náluk sokkal lényegesebb mindaz, amit ma, a korai halál áldozataként 1968-ban, alig 53 esztendős korában elhunyt Gera Gyula felsorakoztatott képeinek és rajzainak becsületes mesterségbeli felkészültséggel és igaz emberi szenvedélyekkel komponált sora tanulságul kínál.

A tárlat, amely életének utolsó hat esztendejébe vezeti nézőjét, sokféle stílusban és sokféle hatás alatt munkálkodó művésznek mutatja Gera Gyulát. Hisz kétségkívül nem múlt el fölötte nyomtalanul — legalábbis alapjaiban, a képek tanúsága szerint — Rudnay festészete, és befolyásolta formai megoldásait, s témaválasztásait Paál László piktúrája is, nem beszélve Dési Huber képkivágási és színkezelési módszereiről.

Gera Gyulára tehát „sokmesterű" művészként emlékezhetünk tárlata nyomán. Műveit azonban, a sokféle indíttatás ellenére is egységes egésznek tudjuk, s mindenekelőtt Gera Gyula sajátjainak érezzük, az őt ért befolyások ellenére. *Ősz a szigeten* című művének szálkás hűvössége mindenesetre ugyanúgy az ő egyéniségét látszik kifejezni, mint az *Óbudai utcarészlet* merészen komponált grafikus tömegeinek bravúros elosztása, az *Akt* tömegének és kontúrjainak fegyelmezett kompozíciója, a *Parasztszoba* csendes egyensúlya, s a *Tél* jellegzetes, világító fehérsége. Ez az utóbbi munka egyébként — néhány később született társával, köztük a *Festőpaletta*, a *Gladiolusz* és az *Önarckép* címet viselő, s közvetlenül a halálát megelőző hónapokban, hetekben született művekkel együtt — Gera Gyula festészetének lehetséges kibomlását jelezné, ha mesterének halála le nem zárta volna a további lépések lehetőségeit.

Gera Gyula rajzai, amelyek közül csupán néhányat sikerült a látogatók elé állítani az emlékkiállítás rendezőinek, hasonló útról és lehetőségekről vallanak. Utolsó sorozataikban, Gera kórházi ciklusaiban és néhány datálatlan rajzában, mindenesetre új drámák lehetőségei lappanganak. Kár, hogy képpé formálásuk, Gera igazi anyanyelvére való transzponálásuk már soha be nem váltható ígéret marad.

H. Gy.

ke adta át a Hazafias Népfront Országos Tá zában. Ugya át dr. Récz szor, az Or elnökhelyett kemozgalom nyét a béke szú ideje e kenykedő k Ezt a kitün meg.

Az ünnep tek nevébe

MAGYAR NEMZET
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Úja

Növek

A Konsumex Külkereskedelmi Vállalat már korábban elhatározta, hogy a határmenti árucsere újabb lehetőségeinek felkutatására kiépíti a vidéki kirendeltségek hálózatát. Fél éve működik pécsi kirendeltsége, amely elsősorban *az eszéki és az Eszék környéki jugoszláv kereskedelmi vállalatokkal tart kapcsolatot.* Hétfőn Szegeden megnyílt újabb irodája, amely főként *a szabadkai kereskedelemmel kívánja az árucserét közvetlenül összehangolni.*

A magyar—jugoszláv árucsere-forgalomban mind nagyobb jelentőségre tesz szert az úgynevezett határmenti csere, s a tervezett 3,5—3,5 millió dollárral szemben ebben az évben az árucsere értéke előreláthatólag eléri az 5—5 millió dollárt. A kirendeltségek, jól ismerve a hazai vállalatok és a jugoszláv partnerek árukínálatát és keresletét, fontos közvetítő szerepet töltenek be az importcikkek felkutatásában és a hazai kereskedelemnél jelentkező készletek értékesítésében.

A Konsumex úgy tervezi, hogy a *későbbiekben a magyar—csehszlovák határmenti forgalom lebonyolítására Győrött nyit hasonló kirendeltséget,* s esetleg újabb irodát szervez *Zala* megyében, szintén a magyar—jugoszláv árucsere helyi lebonyolításának elősegítésére.

A MÉM megállapításai

Több segítséget a házta

Az elmúlt év decembere óta kormányhatározat, több jogszabály és intézkedés látott napvilágot a háztáji gazdálkodás fellendítésére. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium most átfogó vizsgálattal felmérte ezek hatását, az azóta eltelt időszak tapasztalatait.

A felmérés szerint *a háztáji gazdálkodás általában fejlődött.* Egyes területeken azonban — főképpen a szarvasmarha-tenyésztésnél — továbbra sincs lemérhető javulás. Pozitívumként értékelik, hogy a sertésállomány szépen gyarapodott egy év alatt: *20,9 százalékkal több a háztáji sertések száma.*

A szarvasmarha-tenyésztés

M.D.K.

Gera Éva
festő

A Duna Cipőgyárban és a szentesi állami gazdaságban dolgozik.

Szigeti Ursula: Egy kiállítás és háttere
Művészet, 1963. január – 38 lap

Gera É[ ], grafikus MDK

Budapesti témájú rézkarca:

Pesti Duna-part

Képcsarnok Vállalat: Több megbízást adtunk

2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 3.

01

M.D.K

Gera Éva
festőművész

A kongresszuson felszólalt.

Szigeti Csaba: A művészeti szakszervezetek kongresszusa
(Művészet, 1963. május — 48 lap)

MDK

Gera Éva

Kitüntetés. Olajf. 90x105

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Műcsarnok.
1955. Kat. 16.1.

Gera Éva testő

A Szabadban 1965 évi műveleti adjával tüntették ki.

Nejmana, 1965, ápr. 30, 1 old.

MDK

Gera Éva

Szerepelt a a csepeli régi munkásotthon falai közt rendezett kiállitáson

ő nyitotta meg a beszélgetést
"Ezek még első lépések, hogy megtalálják a megfelelő formát a munka ábrázolására."

Löffler Éva: Müvész a gyárban. Egy kiállitás és tanulságai.
TELEFON. 1962. ápr./6/ 25.

Gera Ém, festő MDh

A munkások körében kifejtett munkásságáért kapott kitüntetést.

– : Átadták a SZOT 1965. évi művészeti díjait 10

NÉPSZABADSÁG – kp. 1965. ém. 30.

Gera Éva

„1956. októbere" c. képe a VIII. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Említve.

Valóság, 1960. 3. sz. 96. l.

Gera Eva
festő

N.D.Y

Méltatás.

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika
Élet és Irodalom, 1961. december 23 - 14 l.

mdlk

Gera Éva

„Váltás" c. festménye

reprodukció

% „Dolgozó Emberek Között" kiállítás az Ernst Múzeumban

Népművelés 1962, 1. sz. Háttóborítólap

Gera Éva, festő

L. Ék Sándor

Székely A: Az „örvényes évek" művészetéhez 23-38.
Mozgó Világ, Bp. 1984. máj.
X/3.

Gera György M.[illegible].K.

Az előadás díszlete

Gábor István: Sárga liliom
Bíró Lajos drámája Debrecenben

Magyar Nemzet 196[illegible]. jan. 7. 4.l.

M. K.

Gera Gyula

A Nemzeti galériában

Liáhitása nyílt

Magyar Nemzet 1970 IX. 6 6 old.

Gera Gyula festő

7 D 4

Maros-parti tájak c. kiállítása nov. 26-án megnyílt a Belügyminisztérium központi klubjában.

— : Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, bn. 1960. nov. 27.

Gera Gyula

festő

~ fiatalon halt meg. Műveiből ki-
állítást rendezett a MNG. 68.

Képrőmův. Almanach 3.

Corvina 1972.

Gera Gyula

A fiatalon elhalt művész legjobb festményeit bemutatta a MNG (1970. VIII. 15 – 31). Tájképeket, interieröket és a halálos betegség dokumentumait festette – egyenetlen, hiforrattan stílusban.

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 68. l.

Gera Gyula

Emlékkiállítása VIII. 30-án

Zárul a Nemzeti galeriában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 29 hold.

Gera Gyula

Emlékkiállítása nyílik a makói József Attila Múzeumban.

Csongrád Megyei Hírlap, 1970. okt. 3.

GERA GYULA

Makón emlékkiállítása nyílt. 54 olaj festmény, 20 grafika. Makón született, Rudnay Gyulától kapott indítékot a festészetéhez. 1960-ban a BM Központi klubjában volt 1. kiállítása, majd ez évi nyáron a Nemzeti Galériában.

"Parasztí szobabelső"
"Budai utcarészlet"
"Kórházi csendélet"
} eml.

Kelemen Ferenc: Gera Gyula-emlékkiállítás Makón.

Csongrád Megyei Hírlap, 1970. okt. 7.

Gera Gyula, festő

MDG

A festőművész: rendőrtiszt. A kiállítás helye: a belügyminisztérium központi klubja.
Gerát jó mesterek: Szüle Péter és Rudnay Gyula irányították tanulmányaiban.

P. I.: Jegyzetek kiállításokról

8. l

NÉPSZABADSÁG. Dp. 1960. dec. 29

Gera Gyula

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

305. old.

Gerber Jakab

Varsándról (Békés m.)
1837-ben a virágfestészet
nyári tanfolyamát lá-
togatta.

Gerber Jakab, Varsándról (Békés m.), 1837-ben a virágfestészet nyári tanfolyamát látogatta.

lásd
Fleischer Bées 47. l.